

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

LEHNSBARON
HANS BERNER SCHILDEN HOLSTEN'S
S L Æ G T E B O G

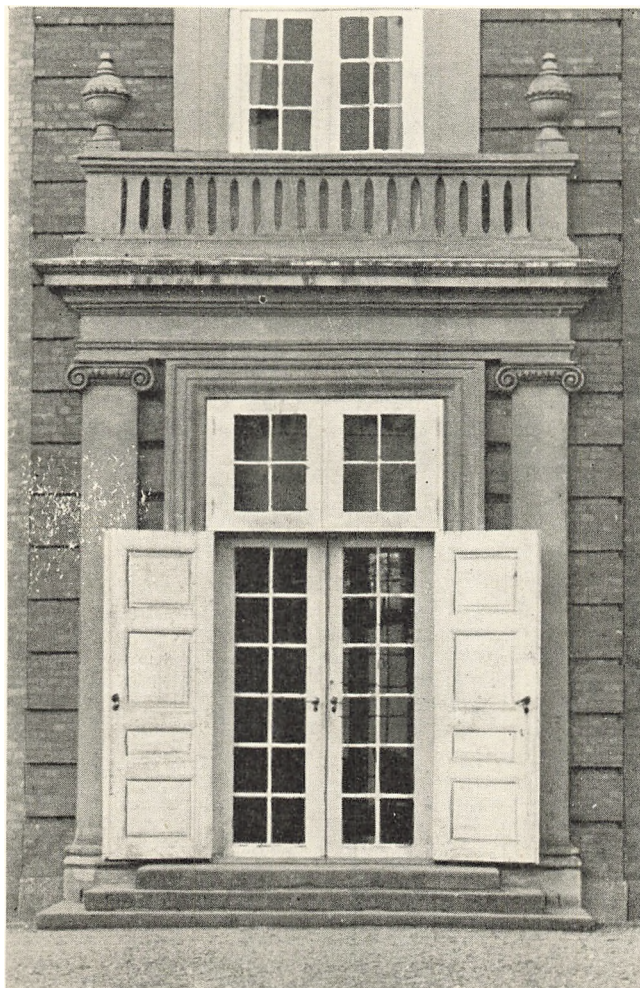
UDARBEJDET AF
HANS BERNER SCHILDEN HOLSTEN
OG
ALBERT FABRITIUS

II
FØRSTE BIND
3. HEFTE

KØBENHAVN MCMLII

BREVE OG OPTEGNELSER

1941—1951

Langeøe

Clausholm

I første Bind af min Slægtebog har jeg aftrykt Uddrag af en Række Dagbogsbreve fra 1920 til 1941.

I dette Bind vil Fortsættelsen af disse Breve for de følgende 10 Aar blive aftrykt. De originale Breve er skrevet i et saa stort Antal, som kunde rummes i Skrivemaskinen, og sendt til nære Slægtninge og særlig gode Venner, for at disse kunde følge med i vor Families Oplevelser.

Jeg maa som Indledning her gentage, hvad jeg skrev forrige Gang, at disse meget beskedne Beretninger om ganske betydningsløse Begivenheder har meget ringe Interesse for andre end den Kreds, der kender de omhandlede Personer. Men, som jeg skrev i 1941, paa den anden Side fortæller de meget om vort Hjem og om de Mennesker, der har glædet os ved deres Besøg, og desuden om vore Rejser og Udflugter og om Besøg hos Slægt og Venner, som har vist os stor Gæstfrihed, og om vort daglige Liv og om det Millieu, hvori vi og vore Børn har levet.

Hele min Slægtebogs private Karakter maa berettigge til at medtage dette meget specielle og personlige Stof, hvor jeg glæder mig over i Taknemmelighed at kunne dvæle i Mindet om mange gode Oplevelser og over at mindes uendelig megen Godhed og Venlighed, som er vist mig af uhyre mange Mennesker, som jeg her benytter Lejligheden til at bringe min hjerteligste og dybtføjte Tak.

Det store og forskelligartede Billedstof, som Trykningen af Brevene har givet Anledning til, kan antagelig have en vis almen Interesse.

Sluttelig vil jeg anføre, at der er foretaget enkelte Ændringer og Udeladelser i Brevene.

Jeg ønsker at tilføje, at bortset fra en enkelt Beretning omtaler Brevene ikke Begivenheder i Forbindelse med Besættelsen. Disse kunde ikke nævnes, da nogle af Brevene sendtes til Slægtninge i Sverrig og Norge og altsaa skulde passere Censuren.

Langesø, Sommeren 1951.

H. BERNER SCHILDEN HOLSTEN

Holstensluus

Den grevelige Hjelmstjerne-Rosengrønneske Medaille

BREVE OG OPTEGNELSER 1941—51

1.

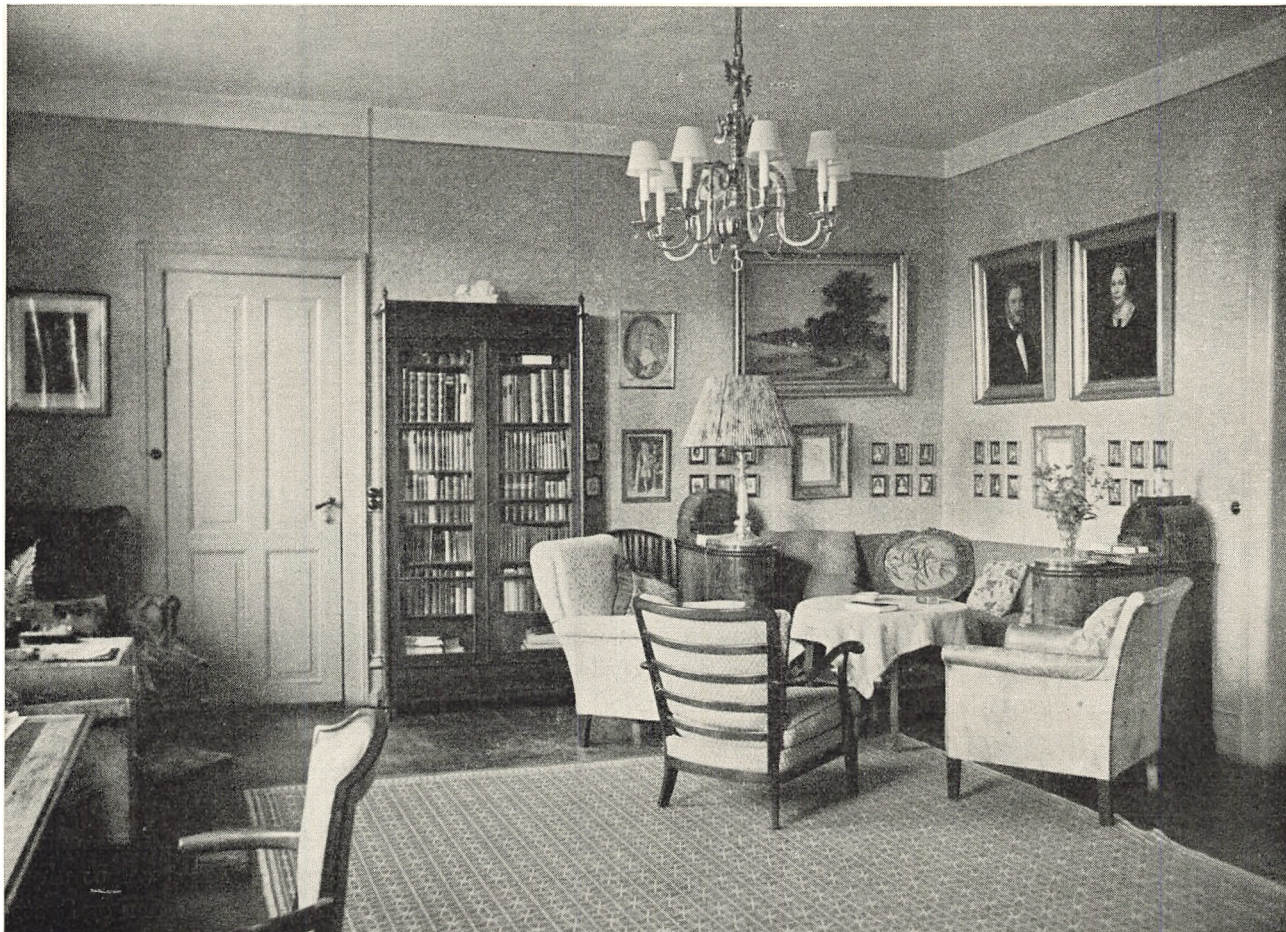
Langsø 21. December 1941.

Inden vi i Morgen rejser til Holstenshuus for at have den i Aar mere end nogensinde paaskønnede Glæde alle at kunne samles i Julen sammen med Moder og EBBE, vil jeg skrive et Julebrev til Eder for at fortælle lidt om Efteraarets Begivenheder. Som jeg skrev i mit sidste Brev, skulde vi fejre min Svoger WILHELM'S 50 Aars Fødselsdag paa Egeløkke den 2. September, men desværre blev VIVI daarlig, saa hun ikke kom med, og min Svoger OTTO var ogsaa syg, saa han maatte ogsaa blive hjemme. LIPPE KNUTH og jeg mødtes i Svendborg, og der stødte MARGRETHE NEERGAARD til os, og vi fulgtes ad til Egeløkke, hvor vi tilbragte nogle fornøjelige Dage med en meget vellykket Festmiddag, hvor jeg havde INGE til Bords og holdt en af Talerne. Til Middagen var bl. a. KAJ og THEA AHLEFELDT, som det var morsomt at træffe, og Frøken DAGMAR KAAS.

Fra Langeland rejste jeg direkte til Skabohuse, hvor jeg tilbragte Tiden med at skrive Navneregister til mine Breve fra de sidste 21 Aar, som netop var under Trykning til min Slægtbog. Det var et uhyre stort men for Resten særdeles fornøjeligt Arbejde, som i høj Grad passede for min Sans for Orden og Systematik, og jeg naaede at faa udskrevet alle Navnesedlerne under mit Ophold i Skabohuse, medens jeg efter min Hjemkomst hertil sammenskrev Navnene i alfabetisk Rækkefølge. Medens jeg var paa Nyborg Egnen, fik jeg gjort de fleste af de i mit sidste Brev omtalte Besøg. Jeg var saaledes til Middag paa Holckenhavn, hvor MOGENS var alene hjemme, og det var saa morsomt at være der engang igen og at se det pragtfulde Sted. Vi var ogsaa oppe i den imponerende Riddersal. Til Middagen var Præsten fra Vindinge og MIKKEL, WANDA og MICHAELA TRESCHOW. De tre sidstnævnte traf jeg ogsaa en anden Dag til Middag hos BENNY CEDERFELD, hvor jeg ogsaa traf BITTEN OXHOLM og TUT HONORÉ. En Dag besøgte jeg Politifuldmægtig SOMMERFELDT, hvis Kone er født Dændler og Oldebarn af Tante LOTTE TUXEN, som var Søster til min Olde-moder QUADE. Familien SOMMERFELDT har forskellige interessante gamle Familieklenodier, bl. a. en Miniatur af Fruens og min Tipoldemoder CHARLOTTE ELISABETH TUXEN født KLINGFELDT, som har været gengivet i min lille Bog om Familien TUXEN. Mine Planer om at besøge Familierne JUEL blev gennemførte. Jeg tog en Dag paa Cykel til Nyborg, hvor jeg traf Sparekassedirektør WOLL og Frue fra Kerteminde og var lidt sammen med dem, inden jeg startede med Rutebilen til Kerteminde, hvorfra jeg cyklede til Hver-ringe, hvor jeg havde det hyggeligt og fornøjeligt med NIELS, med hvem jeg cyklede en dejlig Tur og glædede mig over den smukke Udsigt. NIELS fulgte mig lidt paa Vej ind mod Kerteminde, og der mødte vi VIBA JUEL paa Cykel, og jeg fik ogsaa talt lidt med hende, der havde været i Odense. Til Middag var jeg paa Lundsgaard, hvor det var morsomt at se saa smukt og godt HANS og THYRA JUEL har faaet Huset indrettet. Der traf jeg Baron VILHELM WEDELL og de to unge Baronesser SCHAFFALITZKY fra Rødkilde, som forøvrigt

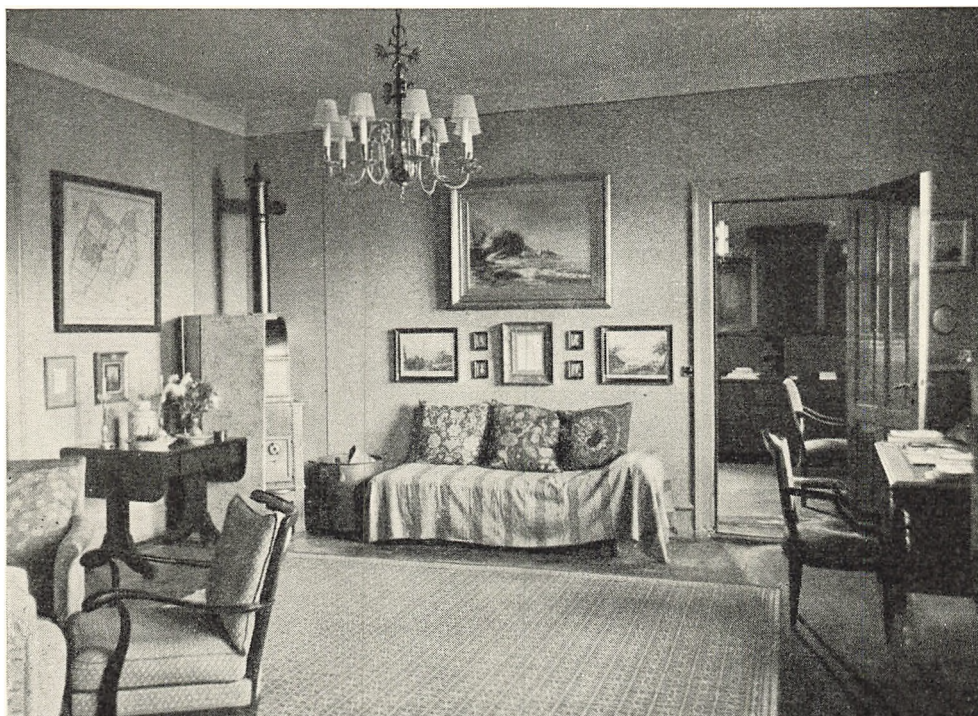
havde været til The paa Hverringe, medens jeg var der. Fra Lundsgaard cyklede jeg tilbage til Skabohuse, hvorfra jeg en anden Dag var til Frokost paa Juelsberg hos GREGERS og Fru JUEL og paa Besøg hos VILLE WEDELL. Da VIVI var ved Stranden for at hvile sig, havde hun ikke været med paa mine Udflugter i Omegnen. Vi var sammen paa Holstenshuus til EBBES Fødselsdag den 18. September.

I Slutningen af September havde HENRIK en dejlig lang Orlov imellem Tjenesten paa Lynæs Batteri og den theoretiske Uddannelse paa Holmen, og vi havde et Par Dage Besøg af hans Ven OLE GLARBO, der efter endt polyteknisk Eksamen nu ogsaa aftjente sin Værnepligt. Den 28. September var HENRIK og jeg til et meget morsomt Væddeløb i Odense, som vi vilde overvære, da GODSKE kørte med i et af Trav-

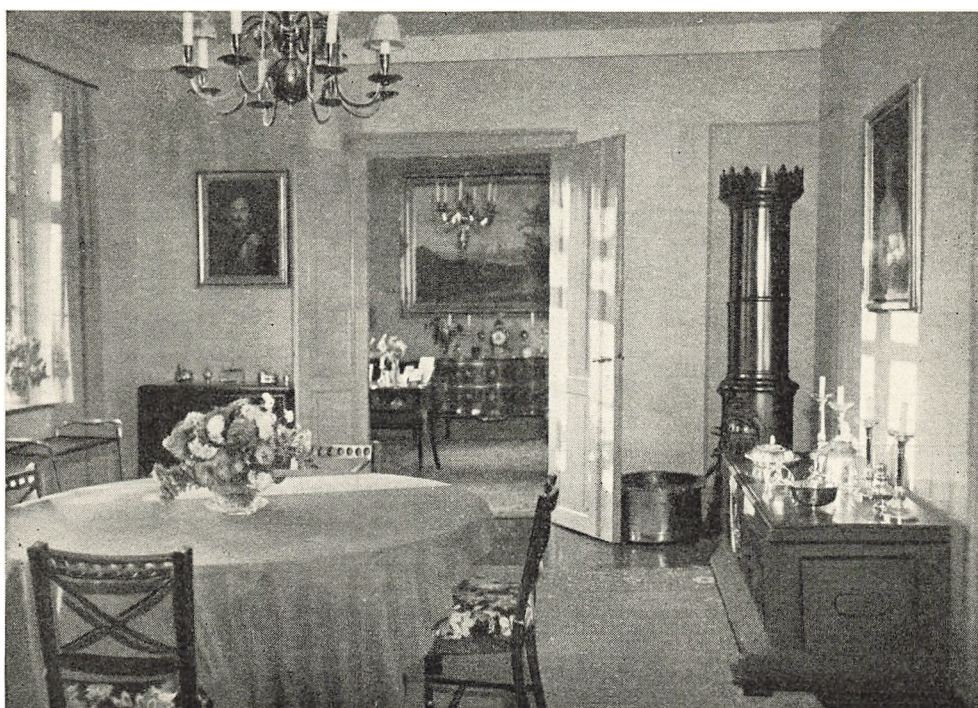

Wilhelm Knuths Dagligstue paa Egeløkke Avisgaard.

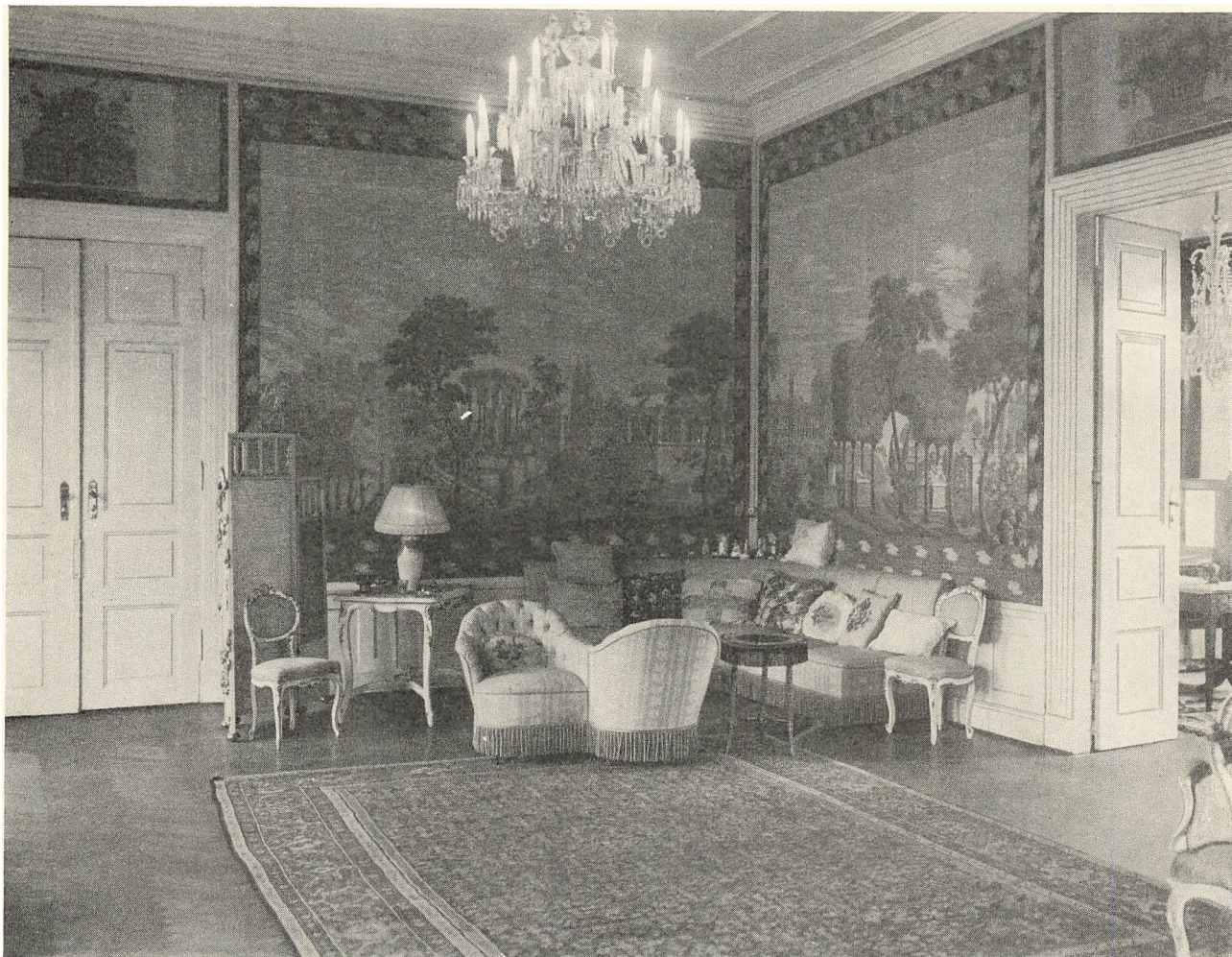
løbene, hvad CARL IUEL BROCKDORFF ogsaa gjorde. Under Væddeløbet var jeg en Del sammen med ADA KLÆR, og jeg sad noget i Logen med THEA AHLEFELDT og andre Bekendte, saa jeg havde megen Fornøjelse af Dagen. Den 8. Oktober foretog jeg en af mine Lynture til Clausholm, hvortil Skovrideren skulde fra Morgen til Aften for at ansætte en ny Opsynsmand, og jeg var glad ved at faa den nemme Lejlighed til at tilse Byggeriet deroppe. Vi startede tidligt og, efter Besøg hos Skovfoged PEDERSEN, tog jeg til SOPHIE AMALIEGAARD, hvor det var morsomt at se det fortrinlige efter Branden i Fjor genopbyggede Stuehus, som Forpagterens er saa umaadelig tilfredse med. Karlekammerbygningen var endnu ikke helt færdig, men den bliver ogsaa udmærket med W. C. og Bad. Jeg spiste Frokost hos NISSENS, hvor Skovrideren hentede mig, og efter korte Besøg paa den lille Estrupgaard og hos JØRGEN HELLES i Søby kom jeg til Schildenseje, hvor jeg sammen med Arkitekt SØRENSEN fra Hadsten saa paa Kostalden, der var omtrent færdig og udmærket i alle Maader. Det er en stor Gevinst for Gaarden at faa den faldefærdige Stald erstattet. Skovrideren var til et Skovmøde i Randers, og Forpagter LAUGE JØRGENSEN lod mig køre til Clausholm, hvor jeg var en kort Tid sammen med EMMELUTH, og videre til Tustrup, hvor Skovrideren og jeg var til Middag, for derefter at køre hjem efter en nyttig og virkelig vel anvendt Dag.

Wilhelm Knuths Dagligstue paa Egeløkke Avlsgaard.

Spisestuen paa Egeløkke Avlsgaard.

Salen paa Tustrup

To Dage efter rejste jeg til København, hvor jeg spiste paa Terminus med Magister FABRITIUS for at forhandle med ham om Arbejdet paa Slægtbogen. Næste Dag, som var en Lørdag, var HENRIK og jeg i Frederiksberg Theater og saa »En Kone fra Landet«, og om Søndagen spadserede vi en Tur i Dyrehaven. VIVI havde været nogen Tid til Undersøgelse paa Dianalund hos Overlæge SCHOU og desuden en Dagstid paa Lilliendal, og hun stødte nu til mig i København, da vi skulde til Middag paa Jægerbakken i Anledning af CLAUDS QUAADES Konfirmation. Vi kørte derud sammen med EBBE, ERNESTA HOLM og LOUISE fra Aalborg, som vi hentede hos hendes Broder i Hellerup. Jeg havde DIDDE QUAADES Søster, Fru Kontorchef BUCHWALD, og ULLA QUAADE til Bords. Tante ROMA PETERSDORFF var der ogsaa, og det var en udmærket og festlig Aften. Maden var lavet af den Frøken KNUDSEN, som ogsaa forestod Madlavningen til vores Sølvbryllup og til Diamantbrylluppet i Sommer. JØRGEN var ikke med, da han ikke i de Dage kunde forlade Aalborg. Jeg var en Dag paa Besøg hos mine gode Venner gennem mange Aar, MATHILDE og VALDEMAR HAFNER, der nu bor paa Frederiksberg, og jeg traf der Fru DAGMAR BRUN født HAGE og desuden MARY AHLEFELDT, som jeg nogle Dage senere efter hendes Opfordring besøgte paa hendes Hotel. VIVI og jeg var ude at besøge REGITZE i Hvidovre, og EMILY BORBERG født BRUN var en Aften paa Besøg i Slagelsegade. Jeg var hos Fru BARDENFLETH, som heldigvis var meget rask og mageløs sød og venlig som altid. Hun hører til de Mennesker, som jeg sætter allermest Pris paa.

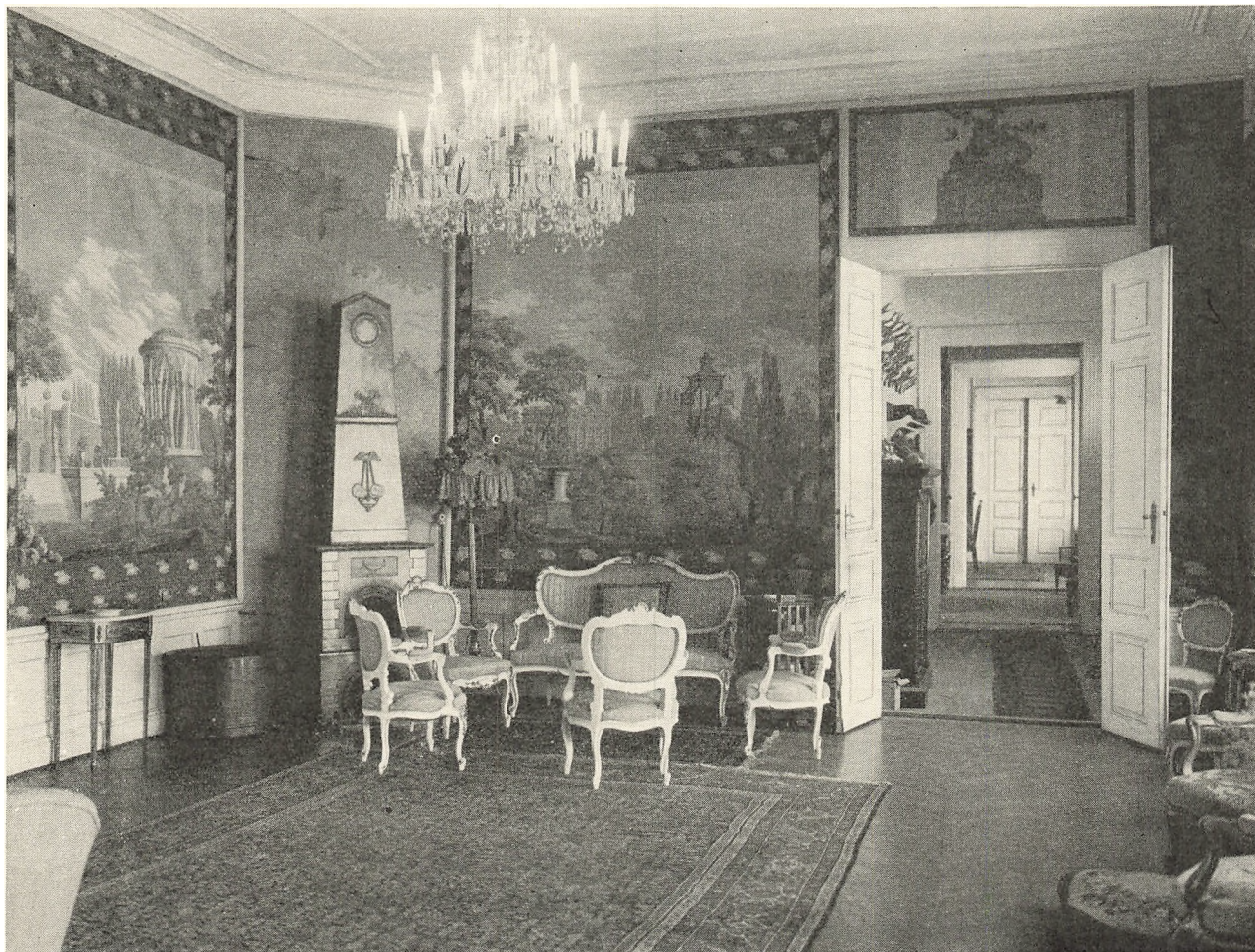
VIVI og jeg saa Udstillingen, »Mit bedste Kunstværk«, som var meget smuk.

Mange gode Ønsker for Julen og det nye Aar fra Eders hengivne

2.

Langesø 1. Februar 1942.

Efter i Gaar at være rejst med Toget til Farstrup for til Sogneraadformanden at aflevere min Selvangivelse som den sidste af de seks Selvangivelser, som jeg hvert Aar i Januar har at udarbejde, kan jeg i

Salen paa Tustrup

Dag aande lettere op med Bevidstheden om, at Aarets største og vigtigste Arbejde nu er fra Haanden, og jeg kan atter ofre mig for andre Forretninger og for private Anliggender.

Jeg vil da benytte denne Lejlighed, da jeg atter uden Betæneligheder kan disponere over min Tid, til at skrive til mine kære Slægtninge og Venner som en Fortsættelse af mit Brev lige før Jul, der endte med vort Besøg i København midt i Oktober.

Først maa jeg da fortælle om en meget interessant Oplevelse, som jeg havde ved i Skamby at overvære et overordentlig smukt og interessant Foredrag af Formanden for Dansk Ungdoms Samvirke, Professor HAL KOCH, som jeg aldrig før havde hørt og derfor lagde megen Vægt paa at høre, da han jo er kendt for at tale saa fortrinligt. Jeg lejede en Automobil og indbød mine to Skovfogeder, STUBGAARD og RASMUSSEN, Pastor RASMUSSEN i Vigerslev og hans Broder og Provst og Provstinde THOMSEN fra Sønder sø til at køre med mig, og vi havde alle overmaade megen Glæde af Foredraget. Bagefter blev vi indbudte til stort Kaffe bord i Præstegaarden i Skamby, hvor Professoren boede, og det var en stor Fornøjelse at være sammen med den berømte Mand, der var saa venlig at stille i Udsigt, at han engang vilde komme og tale paa Langesø, hvor det vilde være en stor Glæde at samle Egnens Befolkning til et Foredrag af et saa lædigt og dansk Indhold.

Den 14. November havde vi alle den store Sorg, at den kære Onkel CHRISTIAN SEHESTEDT JUUL døde efter længere Tids Sygdom. Hele Familien mister i ham en god og trofast Ven og en Støtte i vanskelige Tider. Fra min Barndom har jeg været nært knyttet til ham og til Ravnholt — og forøvrigt ogsaa til Tante ELISE — og han omfattede os alle med en levende Interesse. Jeg har mange Eksempler paa, at det ikke blot var Blodets Baand, der dikterede hans Følelser overfor mig og min Familie. Jeg mister i ham ikke blot en nær Slægtning og Ven, som jeg holdt meget af, men ogsaa en faderlig Raadgiver, som jeg mindes i Taknemmelighed.

Til Onkel CHRISTIANS Begravelse i Herrested Kirke rejste GODSKÈ og jeg med Toget til Odense, hvorfra

vi i Lejeautomobil kørte til Frokost paa Sanderumgaard for derfra sammen med Kammerherre VIND at køre til Herrested, hvor der var utrolig mange Bekendte fra hele Fyen og andre Landsdele, omtrent alle, hvem man kunde vente at se ved den Lejlighed. Fra Koret til Vaabenhuset blev Kisten baaret af AXEL og MOGENS JUUL, CHRISTIAN SEHESTEDT JUUL, PER THAULOW, ERIK SCHAFFALITZKY, Baron OLOF BILLE BRAHE, en af Tante ELISES Brødre og en Herre til, der vist var en Valentiner, Inspektør MOURIER fra Trolleborg og af mig. Kongen var repræsenteret af Kammerherre DREYER, der førtes op ad Kirkegulvet af OVE SEHESTEDT JUUL. Efter Begravelsen samledes vi paa Ravnholt, og derfra fulgte Grev BLÜCHER med os til Sanderumgaard, hvor vi fik The, og videre til Odense, hvorfra GODSKE og jeg tog hjem med Toget.

Kort Tid efter døde HOLGER REEDTZ THOTT, hvad der vil blive et stort Savn for hans Familie. Han havde jo været syg i flere Aar, særlig i de sidste Maaneder og efter Operationen i Sommer. Jeg er glad for, at jeg naaede at besøge ham paa Bispebjerg Hospital i Oktober. Han var da nogenlunde velbefindende, men han saa mat og svag ud. Begravelsen foregik fra Skellerup Kirke ved Biskopstorp, men den var i saa stor Stillehed, at ikke engang jeg kunde være med.

Den 11. December rejste jeg til København i Anledning af Bestyrelsesmøde og Generalforsamling i Godsejerforeningen. Jeg var paa Omvalg og ønskede efter godt 16 Aars Forløb at udtræde af Bestyrelsen, bl. a. fordi det er saa besværligt at skulle rejse ind til Møderne, og jeg syntes ikke, at jeg gjorde nogen videre Nytte i Bestyrelsen. Godsejer GRÜNER, Lille Svenstrup, blev valgt i mit Sted. Mellem de to Møder var jeg i Ny Kongensgade til Frokost sammen med JULIUS WEDELL.

Andet Hæfte af min Slægtbog var netop udkommet, og jeg havde den Fornøjelse personlig at kunne bringe den til nogle af mine gode Bekendte, hvorved jeg fik en kærkommen Anledning til at besøge dem. Jeg bragte den saaledes til ERNESTA HOLM, som det altid er saa hyggeligt at træffe, til ERIKKA SCHEEL og til min gamle Ven og Skolekammerat, Sekretær i Rigsdagen AXEL KRAGH, med hvem jeg har haft talløse interessante Drøftelser i Aarenes Løb, og hvis kloge og vel overvejede Meninger det altid er en Fornøjelse at høre. Jeg var ogsaa oppe hos Comtesse HENRIETTE KNUTH, som jeg sætter megen Pris paa, og det var mig en stor Glæde at faa en lang Samtale med hende, der fortalte mig om hendes Broder, FLEMMINGS Sygdom, der dog kunde tillade, at jeg besøgte ham, hvorfor jeg var paa et meget langt Besøg hos FLEMMING, med hvem jeg i sin Tid har gaaet i Skole, og som jeg engang ca. 1903 har besøgt paa Rosendal, vistnok medens jeg var hos Skovrider NEERGAARD paa Vemmetofte. Siden den Gang for snart 40 Aar siden har vi kun set hinanden en enkelt Gang, men ved mit Besøg, som vistnok var til Glæde for os begge, underholdt vi os dog saa godt med hinanden, som om vi hyppigt havde været sammen. FLEMMING har netop efter sin Broder, Grev HELGE KNUTHS, Død arvet Rosendal, og vi drøftede mange Spørgsmaal i den Anledning, bl. a. Bekostningen ved Opretholdelsen af Herregaardshaver. Nu, da FLEMMING er død, er jeg naturligvis særlig glad over, at jeg fik besøgt ham. Jeg bragte ogsaa min Bog til Bispegaarden, hvor jeg nød en hyggelig The sammen med Bispinde FUGLSANG DAMGAARD og hendes Moder, Fru WAGNER. Desværre var Biskoppen ikke til Stede. En Eftermiddag gjorde jeg en uhyre fornøjelig Runde paa Frederiksberg, begyndende med en Frokost hos EDE AHLEFELDT i deres aldeles storartede Lejlighed, som de nylig er flyttede til fra Odense, hvor EDE ikke mere har sin Kjoleforretning. Videre var jeg hos ELLEN BILLE BRAHE og paa et langt Besøg hos MATHILDE HAFNER og hos CHRISTIANE TETENS og hendes gode og venlige Moder, Kammerherreinde NEERGAARD, som jeg var særlig glad ved at træffe, og som altid har vist mig saa megen Venlighed lige siden min Barndom, da jeg boede hos hendes Broder, Admiral BARDENFLETH.

En Aften var jeg med mine tre Københavnerbørn og MICHAELA TRESCHOW, der jo er Pensionær hos SOPHIE MAGDALENE, i Betty Nansen Teatret og saa det meget gribende Stykke »Planken ud«, hvor bl. a. Skuespilleren KARL GUSTAV AHLEFELDT optraadte. Bagefter var de fleste af os i Lulu Ziegler Kabaretten, hvor der var meget morsomt, og hvor vi saa en Del Bekendte, bl. a. CHRISTIAN REVENTLOW, Eduards Søn, der sad lidt med os.

GODSKE var ogsaa i Byen og boede ogsaa i Slagelsegade, og om Mandagen var han med mig i Audiens for at blive forestillet for Kongen. Hans Majestæt saa heldigvis meget rask ud og var saa venlig at tale temmelig længe med os.

Schildensejes Stuehus. 1950.

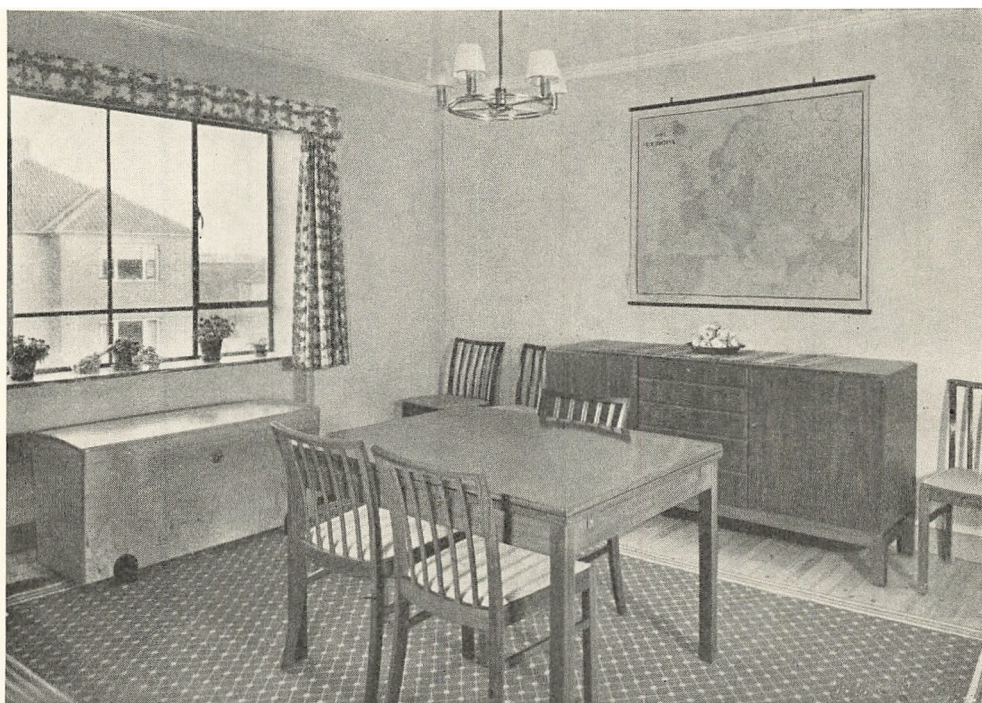
Schildensejes nye Køstald. Opført 1941.

3.

Langesø 26. Februar 1942.

Lige før Jul havde vi vor sædvanlige store Julefest for Godsets Funktionærer og Arbejdere med deres Familier, og det forløb ganske, som det plejer. Det var morsomt, at SOPHIE MAGDALENE og HENRIK kom saa tidligt hjem, at de kunde være med til Festen, hvad GODSKE naturligvis ogsaa var, hvorimod REGITZE ikke kunde tage saa tidligt bort fra sit Arbejde med Børnene i Hvidovre. Sygeplejerske Frøken EMILIE JØRGENSEN fra Odense, der plejede VIVI den meste Tid under hendes Aarebetændelse, og som er Familiens gode og trofaste Ven, var med den Aften, derimod kommer Fru BOJE ikke mere, som hun har gjort tidligere, da hun nu er 85 Aar, men hun er heldigvis stadig rask. Fru BOJE er Enke efter Overskovfoged BOJE og har siden Mandens Død boet i Odense og følger os alle med stor Interesse.

Julen tilbragte vi alle samlede paa Holstenshuus, hvor REGITZE naaede at være en 4—5 Dage, og vi er jo lykkelige over at have kunnet samles alle i nogle rare og hyggelige Dage, hvad ikke mindst paaskønnes,

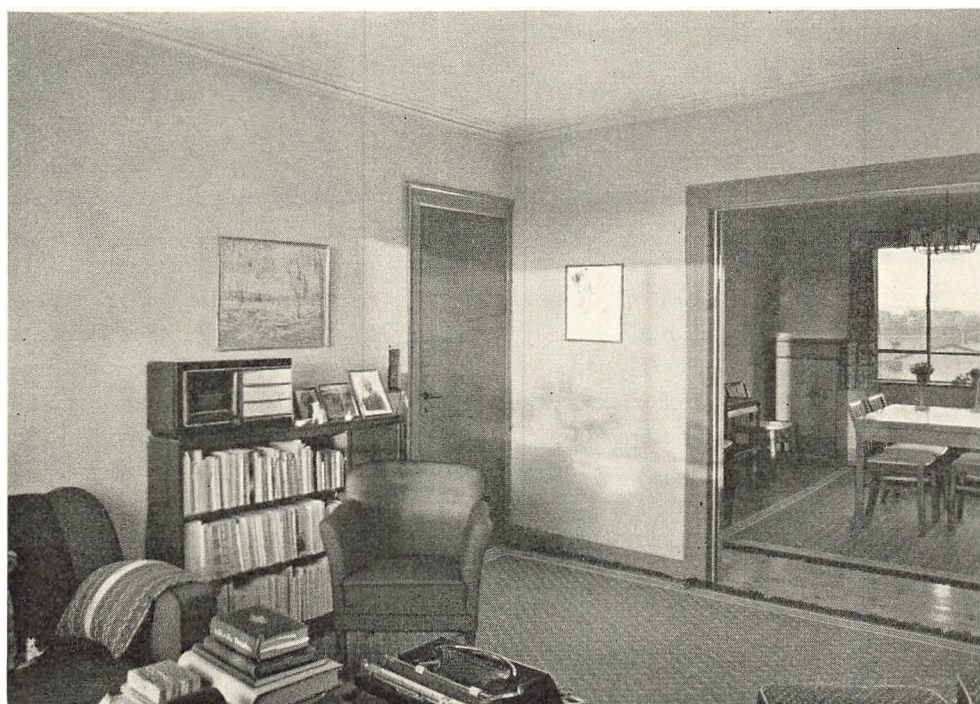
Regitzes Spisestue i Hvidovre

naar man tænker paa den øvrige Verdens ulykkelige Tilstand og paa den hele lidende og fortvivlede Menne-skehed. Vi var helt alene med Moder og EBBE. ELLA BILLE BRAHE, der i Fjor var i Julen hos Moder, var i Aar paa Krengerup. Den 24. om Eftermiddagen var de fleste af os i Diernisse Kirke og hørte Provst MADSEN, og Juledag hørte nogle af os Pastor EBERT. Juledags Eftermiddag lejede jeg en Automobil, og vi kørte alle seks over til Flintholm, hvor de har indrettet sig tildels i den ene Fløj paa Grund af Vanskelighederne med Brændsel. Nogle af KNUTHS var en Dag paa Besøg paa Holstenshuus, og jeg besøgte Provst MADSENS i Faaborg. HENRIK og jeg var paa et hyggeligt langt Besøg paa Cykel hos min gamle Forvalterfamilie NIELSEN i Brændelydinge paa den anden Side af Trolleborg, og vi blev beværtede med en Masse Kager. NIELSENS to Sønner var Venner med HENRIK, da de var paa Langesø, og de er altid glade ved at træffes.

Medens vi var paa Holstenshuus, hændte der to for mig meget glædelige Begivenheder. Det første var, at jeg blev konstitueret som Medlem af Fyens Discontokasses Repræsentantskab, noget der er overordentlig ærefuldt, og som jeg selvfølgelig er uhyre glad for. Ved Generalforsamlingen i Marts kan jeg vente at blive endelig valgt. Det bliver meget interessant gennem Møderne at faa lidt Indsigt i Bankforhold. Denne Plads i Repræsentantskabet, som jeg nu har faaet, er den, som Onkel CHRISTIAN SEHESTEDT JUUL har haft i mange Aar, og jeg er naturligvis ogsaa særlig glad ved, at det netop er hans Plads, jeg skal have. Det andet var, at jeg fik tildelt den grevelige Hielmstjerne-Rosencroneske Sølvmedaille, som gives for at »belønne Fortjenester udvist af Personer, der ikke henhører til de faglærte Historikeres Kreds, men som af uselvisk Interesse har virket til Fremme af Fædrelandets Historie.« I Skrivelsen, som er underskrevet af tidligere

Regitzes Dagligstue i Hvidovre

Regitzes Dagligstue i Hvidovre

Onkel Christian Sehestedt Juul i Gaarden paa Willestrup med en 18 Ender, som han har skudt, antagelig 1916

Overformynder M. P. FRIIS og af Professor AAGE FRIIS, staar der: »Direktionen beder Dem modtage denne Prismedaille som Paaskønnelse af Deres Virksomhed til Fremme af Udforskning dels af dansk Personalhistorie, særlig Adels historie, dels af Fyns Historie«. Naturligvis er jeg lykkelig over denne store Anerkendelse, og det er en meget stor Opmuntring ved mit fremtidige historiske Arbejde. Medaillen er tidligere bl. a. givet til FRITS AHLEFELDT, Branddirektør BEHRENDT i Middelfart, Postmester KLITGAARD i Hjørring og Arkivar HJORTH NIELSEN.

Til Jul havde jeg givet til alle de faste Skovarbejdere paa de 3 Godser og til enkelte andre en meget smuk lille Bog med CHRISTIAN RICHARDTS kønne Digt »Vort Land« med en Mængde fortrinlige Billeder af forskellige af Landets Egne, der svarede til de i Digtet omtalte Steder, og desuden fik de Arbejdere, der bor i vore Huse, og som ikke har Elektricitet, hver 1 Pund Stearinlys for at bøde lidt paa de uhyre sparsomme Petroleumsrationer, som de faar.

Det var dejligt at kunne være paa Holstenshuus Nytaarsaften, som blev fejret efter Traditionen med Risengrød, Gaasesteg og Æbleskiver. Om Aftenen spillede vi det traditionelle Kortlotteri og spiste Souper med Hummer Kl. 11 ½. Nytaarsdag rejste vi hjem, hvor HENRIK kunde blive til den 4. og SOPHIE MAGDALENE til den 7.

Det gjorde mig saa ondt, at SOPHIE LOUISE SCHEEL døde. Hun var et saa ualmindelig trofast Menneske, og man havde Indtryk af, at hun særlig følte sig knyttet til alle hendes Families gamle Venner fra Fyen fra den Gang, da Zytphens boede paa Søby-

søgaard og bl. a. var gode Venner med mine Forældre. SVIE var altid saa rørende glad de faa Gange, jeg har besøgt hende i Klosteret i Roskilde, og jeg satte umaadelig stor Pris paa hende. Ved Moders 80 Aars Fødselsdag holdt ANNA HEDVIG LERCHE, som ogsaa altid var saa venlig og trofast mod mig, en saa smuk Tale for Moder, og SVIE talte ogsaa for Moder i umiddelbar Tilslutning til Søsterens Tale. WILHELM KNUTH, der sammen med INGE havde været til SVIES Begravelse, tog derfra til Lilliendal, og han var hjemme, da hans Fader døde den 12. Januar. Allerede ved Diamantbrylluppet i Sommer var Svigerfader rigtig daarlig, og hans Hjerte var meget svagt, saa vi var forberede paa, at han ikke kunde leve længe, og man kan jo kun være taknemmelig for, at han ikke fik et langt Sygeleje. Han har alle Dage været en baade legemligt og aandeligt stærk Personlighed, som med sin store Dygtighed og Erfaring har udfyldt sin Plads i Livet og har nydt Respekt og Tillid hos de Mennesker, der kom i Berøring med ham. Der var intet Emne, der var ham fremmed, og han havde en godt begrundet Mening om alt, hvorom han blev spurgt. Jeg har naturligvis ført talløse Samtaler med ham, og jeg mindes ingen, der kunde give saa god og saa fyldestgørende Besked om de forskellige Sager og Forhold, som han. Dertil havde han en fænomenal Hukommelse, saa han kunde give Oplysning om utrolig meget. Man fik klare og godt gennemtænkte Svar af ham, og man var sikker paa i Selskab med ham at faa berigende og belærende Samtaler.

Den 16. Januar rejste vi med GODSKE til København for næste Dag sammen med HENRIK at rejse til Lilliendal, desværre uden Døtrene, der begge var daarlige. Svigerfaders Begravelse foregik fra Havesalen paa Lilliendal, og Kisten blev baaret ud af hans tre Sønner og af ULRIC KNUTH, TØNNES NÆERGAARD og GODSKE. Foran gik TORBEN KNUTH med Kransen fra Kongen og Dronningen og ERIK KNUTH med Pudene med Ordenerne og Kammerherrenøglen. MINNA BORGÉ havde faaet Tilladelse til at komme herved, saa alle de syv Børn var samlede. I Dagligstuerne og Spisestuen serveredes der Kaffe og Vin og Kager for de frem-

mødte; bl. a. var der Amtmand TOFT og Frue, Politimester VAGN BRO fra Præstø, HAGES og TAGE REEDTZ THOTT. Om Aftenen var der det første Skiftemøde i Overværelse af Eksekutorerne, Kammerherre SCAVENIUS, Klintholm og Skovrider QVIST og af Højesteretssagfører HVIDT fra København.

4.

Langesø 23. Marts 1942.

Jeg blev paa Lilliendal nogle Dage efter Begravelsen, og jeg fulgte med til Øster Egesborg Kirke, da CHRISTIAN KNUTH og MARGRETHE NÆERGAARD kom fra Krematoriet i Næstved med Svigerfaders Urne, som blev nedsat i Familiebegravelsen i Overværelse af Pastor MONRAD FRANDSEN og Skovrider QVIST. Det var godt gjort, at der paa Lilliendal havde været Plads til næsten alle, men i en Stue boede 6 unge Mennesker og i en anden 4 unge Damer. Nogle enkelte boede hos Skovriderens. I de fleste af Stuerne var der rædsom koldt, og det var næsten umuligt at faa det varmt i den Stue ovenpaa, hvor VIVI og jeg boede, men Vinterkulden var ogsaa forfærdelig ligesom i hele denne utrolig strænge Vinter. VIVI blev nogen Tid paa Lilliendal og tog ikke derfra før dengang, da Svigermoder rejste til BENEDICTE og FREDERIK MOLTKE i Birkerød, hvor hun er endnu, og hun bliver der, indtil hun kommer hertil i nogen Tid, inden hun for Fremtiden slaar sig ned paa Egeløkke. CHRISTIAN og TOINET flytter saa til Lilliendal, efter at CHRISTIAN har solgt Tustrup.

Jeg rejste til København og var der den 21., som var en Onsdag, for at kunne være lidt med HENRIK paa hans Friertermiddag, og om Aftenen havde jeg, som saa ofte før, en lang indholdsrig Samtale med min gamle Skolekammerat, AXEL KRAGH. Næste Dag rejste jeg hjem og var en Tid alene, og det var heldigt, at VIVI slap over Bæltet og ikke var indeiset i København i længere Tid ligesom de to foregaaende Aar, hvor det dog var godt, at hun kunde bo hos Børnene.

Jeg har ikke fortalt, at vi fra den 8. til den 9. Januar havde et hyggeligt Besøg af MIKKEL og WANDA TRESCHOW, og fra den 11. til den 12. Februar havde vi et kærkomment Besøg af HENRIKS tredie Lærer, Pastor FANGEL fra Vridsted med hans ældste Søn, PEDER. Pastor FANGEL kom fra København, hvor han netop havde prædikeret i Radio, og det var morsomt for os at faa ham at se paa den Maade, da vi nu er afskaarne fra at se ham paa den Maade, der i de senere Aar var blevet Tradition. Vi plejede nemlig, naar vi om Sommeren rejste fra Clausholm, da at køre til Frokost i Viborg Bispegaard hos vore gode Bekendte Biskop og Bispinde MALMSTRØM, og derfra kørte vi saa til Vridsted Præstegaard lidt Syd for Skive, og vor Hjemtur derfra til Langesø er — hvor mærkeligt det end lyder — nogenlunde af samme Længde som Turen fra Clausholm hertil.

ULRIK og TOVE KNUTH havde vist mig den store Venlighed at bede mig staa Fadder til deres Datter, hvad jeg naturligvis var meget glad og smigret over, og vi kørte den 22. Februar i Lejevogn til Mesinge Kirke og derfra til Frokost paa Stenagergaard, hvor vi var 16: ULRIKS Forældre og Søsken, TOVES Forældre og Broder, RICHELIEUS fra Ørnfeldt, Provst VALENTINERS og vi. Baronesse INGEBORG BILLE BRAHE bar den lille Pige, der kom til at hedde BIRGIT ELISABETH, og DAGMAR KNUTH holdt Huen. Daabskjolen var et Familiestykke, hvori vist de 6 yngste Børn fra Lilliendal er døbt, vist alle 4 Børn fra Tustrup, WILHELMS 3 Børn og vist et Par af OTTOS Børn. Det var morsomt at se Stenagergaard, hvor jeg aldrig før har været, ikke engang i gamle Dage, da ADA og FRITZ IUEL BROCKDORFF boede der. Det er et udmærket og rummeligt Hus, og ULRIK og TOVE har faaet det indrettet nydeligt. Vi blev der til langt ud paa Eftermiddagen og kørte saa hjem til Langesø til Middag efter en god og meget fornøjelig Dag. Ved Bordet sad jeg mellem Provstinde VALENTINER og Hofjægermesterinde RICHELIEU, og VIVI sad mellem Hofjægermester RICHELIEU og CHRISTIAN KNUTH.

Nu vil jeg fortælle lidt om nogle Begivenheder her fra Sognet. Først skete der det meget glædelige, at Sognefoged JENSEN i Morud blev Dannebrogsmænd, en i høj Grad fortjent Udmærkelse, da JENSEN — foruden — efter sin Fader — i ca. 27 Aar at have været Sognefoged — sidste Sommer havde 25 Aars Jubilæum som Formand i Mejeriet, og nu i Vinter var der Fest i Anledning af hans 25 Aars Jubilæum i Sygekassen, først som Formand og nu som Kasserer. Desuden er han Formand for Elektricitetsselskabet og en Hesteforsikringskasse, og han har ogsaa været Medlem af Sogneraadet. Dertil kommer, at han er en baade behagelig og meget afholdt Mand. Jeg kom til Gaarden i Morud først paa Eftermiddagen og traf der Politimester THOMSEN fra Bogense, der havde overbragt Dekorationen, og to andre Dannebrogsmænd, tidligere Sognefoged PEDERSEN fra Ditlevsdal og Lærer HAUGAARD og desuden Købmand LARSEN fra Morud

Svigerfader

Handelshus og nogle andre. Vi blev trakterede med et flot Kaffeboard, og efter at Politimesteren var taget af Sted, sad vi andre og snakkede, indtil der kom en Del andre Gratulanter, bl. a. Sognepræsten og Lærer Rasmussen fra Havrehed, og der blev derpaa igen trakteret med Kaffeboard. Det er meget glædeligt, at en Ordensdekoration endnu i vore Dage kan have saa stor Betydning og vække saa megen Glæde i store Dele af et Sogns Befolkning.

Den anden Begivenhed her i Sognet var Festen i Anledning af Hundredaaret for Sogneforstanderskabernes Indførelse, som har været fejret rundt omkring i Sognene. Vigerslev Sogneraad havde til den 28. Februar indbudt de her i Sognet boende nuværende og forhenværende Sogneraadsmlemmer med Hustruer til selskabelig Sammenkomst om Aftenen i Morud Forsamlingshus. VIVI kunde ikke tage med paa Grund af den stærke Kulde. Ialt var der nok godt 50 Mennesker, og vi fik Steg og Is ved et Hesteskobord, ved hvis Yderside bl. a. sad: Lærer HAUGAARD, Sogneraadformand SIMON JACOBSEN, tidligere Sognefoged PEDERSEN, jeg, Husmand HANS LARSEN SKOV, Farstrup, og Gaardejer HANS CHRISTIAN HANSEN, Kelleby. Der blev sunget en Del Sange og holdt nogle Taler, og Lærer HAUGAARD gav en lang, fortrinlig og fængslende Redegørelse for Sognets Ledelse og Forhold i de forløbne 100 Aar særlig efter de gamle Forhandlingsproto-

koller, og han gav meget grundige Oplysninger om de forskellige Sogneraadsmlemmer i den lange Periode, og det var ganske forbløffende at høre, hvor god Besked han vidste med næsten dem alle, saa han ofte kunde nævne, hvilken Ejendom de havde ejet, og hvilke nulevende Mennesker, der stammede fra dem. Et saadant Kendskab til Sognets Beboere og Lokalteter har sikkert ingen anden end netop Lærer HAUGAARD, men hans Barndomshjem var ogsaa en Gaard i Vigerslev, og han har levet og virket i Sognet i næsten al sin Tid. Desværre var den snart 92-aarige Direktør PETERSEN fra Ryds Mølle ikke til Stede, saa af de 4 Sogneraadsmænd fra de sidste 62 Aar var der kun de 3 med til Festen, repræsenterende knap 29 Aar. Efter Spisningen var der Lejlighed til at tale sammen, og senere paa Aftenen serveredes Kaffe og Kage.

Den 19. Februar havde der i Bogense af Dansk Ungdoms Samvirke været afholdt et offentligt Møde med Foredrag om »Danmark i Dag« af Redaktør GUNNAR HELWEG LARSEN, der tidligere var Redaktør af Kristeligt Dagblad. Da jeg uhyre gerne vilde høre dette Foredrag, lejede jeg en Automobil og indbød Skovrideren og de to Skovfogeder til at tage med, og vi var alle umaadelig begejstrede for, hvad vi hørte. Det blev ogsaa ualmindelig godt fremført.

5.

Langesø 16. April 1942.

Ved det i mit sidste Brev omtalte Møde i Bogense spurgte jeg Redaktør HELWEG LARSEN, om det ikke var muligt, at han kunde komme til Langesø og der holde sit fortrinlige Foredrag, og, da han netop skulde tale i Odense den 2. Marts, var han saa venlig at ville tale paa Langesø samme Aften, og han kom saa hertil sammen med sin Kone, der er Datter af min gamle Overlærer MÜLLER ved Østersøgades Latinskole, som dimitterede mig i Latin til Artium, og som jeg satte megen Pris paa, saa det var saa morsomt at have hans

Datter paa Besøg. Vi havde indbudt Beboerne og Arbejderne paa Godset, Haandværkerne og en stor Del af vore øvrige Bekendte fra Sognet, ialt ca. 235, hvoraf der kom ca. 170, som efter det glimrende Foredrag, der vakte megen Begejstring hos Tilhørerne, blev trakterede med Kaffe og Kager, der ved denne Lejlighed leveredes af Komigen Kro. HELWEG LARSENS blev næste Dag over, da Redaktøren skulde tale i Nærheden, og den 4. rejste de videre paa Foredragsturnéen.

Den 7. fejrede vi GODSKES Fødselsdag ved en Middag paa 18, bl. a. med ULRIK og TOVE KNUTH, KRÆSTEN og BUBBEN SCHEEL, HVENEGAARDS fra Korsebjerg-have og Skovriderens. Der spilledes Bridge ved 3 Borde, og Gæsterne har forhaabentlig moret sig godt, for de tog først af Sted omkring ved 2 Tiden. Den 9. var jeg for første Gang til Repræsentantmøde i Discontokassen, og jeg spiste Frokost i Odense sammen med ULRIK og TOVE. Næste Dag kørte jeg med Skovrideren til Holstenshuus, hvortil VIVI og GODSKE kom med Toget, vi fejrede Moders 86 Aars Fødselsdag sammen med hende, EBBE og JØRGEN, LOUISE og ELISABETH, der var komne paa et ganske kort Besøg. GODSKE tog hjem samme Aften, og vi rejste næste Dag. Jeg var en Eftermiddag i Teatret i Odense og saa Aladdin, som var udmærket og smukt udstyret, og forinden var jeg paa et hyggeligt Besøg hos Oberst MIKKELSENS.

Lørdag den 21. holdt det fynske historiske Samfund Generalforsamling i Møntergaarden, der efter Mødet blev forevist. Trykningen af vor nye fine Aarbog paa ca. 200 Sider har kostet saa meget, at næsten hele vor kontante Beholdning er opbrugt, og vi maa desværre gribe til den beklagelige Udvej at forhøje Medlemskontingentet med 50 Øre til 3 Kr. 50 Øre, hvad Forsamlingen godkendte. Efter Mødet besøgte jeg den nu 85 ½ aarige Fru BOJE, som det var saa fornøjeligt at sidde og tale med.

Den usædvanlig lange, strænge og uhyre kolde Vinter har medført een Lettelse, og det er, at man i vel op imod 2 ½ Maaned har kunnet gaa over Søen herfra til Aalekisten, saa der over Isen havde dannet sig en fast Spadserevej, som gjorde Turene til Stationen og Morud en Del kortere. Saa sent som den 25. Marts gik jeg over Isen, og endnu den 29. saa jeg 2 Mænd gaa ude paa Søen paa langs ad denne.

Paa min Svoger CHRISTIAN KNUTHS Fødselsdag, den 28. Marts, er det en fast Regel, at Børnene og jeg samler Blomster i Langesø Have, efter at der første Gang var samlet i Lilliendals Have den 28. Marts 1910, hvor der blev fundet 60 udsprungne Blomster. I 1911 synes der ikke at have været samlet, men fra 1912 har jeg Notater om Resultatet af Indsamlingen hvert eneste Aar, altsaa nu i 31 Aar. Kun enkelte Gange har vi maattet søge f. Eks. den 29. eller 30., og i 1930, da vi boede i Hellerup, maatte vi søge i den derværende Have. I 1938 efter den usædvanlig milde Vinter fandt jeg 62 Blomster og slog dermed Rekorden fra Lilliendal i 1910. De tre sidste Vintres stigende Strængthed kan maales ved, at Resultaterne har været 16, 6 og 2 Blomster. I Aar var det Eranthis og hvid Foraarslyng. Næste Dag fandt jeg en Vintergæk.

Comtesse Henriette Knuth

Juletræ i Foredragssalen 1941

Møledammen paa Holstenshuus med Godsforvalterboligen i Baggrunden

Spadserevej over Søen, Februar 1942

Skovriderboligen set fra Søen, Februar 1942

Langesø, Februar 1942

6.

Langesø den 14. Mai 1942.

I Dagene 19. og 20. Marts var her et meget stærkt Isslag, som var aldeles vidunderlig skønt, særlig den sidste Dag, da Solen skinnede, og Trætoppene lyste, som om det var Krystalprismer, og da det var stærk Frost, tøde Isen ikke, men blev siddende hele Dagen. Naar man gik under Træerne, ringlede det i Toppene, naar de tilisede Grene slog imod hinanden. Det var som et fuldstændigt Eventyr, alt var ganske dækket af Is, og Grenene med deres Ishylster kunde være 5—6 Gange saa tykke, som de var af Naturen. Denegang skete der her ikke saa megen Skade paa Birketræerne som ved Isslaget for 2 Aar siden, da saa mange af dem mistede Toppen. Paa Telefonerne skete der umaadelig megen Skade, og vores ene Telefon var i Stykker nogen Tid, men da vi havde to, der fungerede, gjorde det jo ikke noget. Paa Holstenshuus svigtede saa godt som alle Godsets Telefoner, men det varede ikke saa længe. Derimod saa jeg for faa Dage siden imellem Aarhus og Løgten, at Masser af Traadene endnu hang ned langs Masterne, og et meget stort Antal af Pælene paa denne Strækning har maattet fornyes, saa paa den Egn har Telefonerne lidt uhyre meget.

Palmesøndag var vi indbudte til VAGN FUGLSANG DAMGAARDS Konfirmation i Bispegaarden i København, men jeg kunde desværre ikke komme paa Grund af Generalforsamling i Discontokassen om Mandagen, saa VIVI maatte tage der alene, og hun havde megen Glæde af Konfirmationsmiddagen, hvor der var mange Mennesker. Efter Discontokassens Generalforsamling paa Raadhuset i Odense var der en meget flot og fornøjelig Middag paa Grand Hotel for Direktørerne, Repræsentantskabet, Revisorerne og to Kontorchefer. Jeg sad imellem Stiftamtmand NEUMANN og Sparekassedirektør APPEL. Vi fik herlig Mad og Vin, og bagefter fremvistes levende Billeder fra Banken. Jeg overnattede paa Hotellet, og rejste tidlig næste Morgen til København og fulgte hele Vejen med Godsejer LANGKILDE fra Bramstrup, som jeg havde megen Glæde af at tale med.

I København havde jeg naturligvis Forhandlinger med Magister FABRITIUS, og jeg besøgte den kære Admiralinde BARDENFLETH, som det altid er mig en særlig Glæde at træffe; hun er et af de mest trofaste Mennesker jeg kender, og jeg har saa mange Minder om hendes Godhed imod mig i de snart 50 Aar, vi har kendt hinanden, lige fra den Gang, jeg som 12 aarig Skoledreng kom i Huset hos BARDENFLETHS paa Søofficersskolen i Gernersgade. VIVI og jeg var paa Besøg i Bispegaarden og hos REGITZE i Hvidovre, og HENRIK og jeg var til Apollorevuen sammen med hans Ven, OLE GLARBO, og dernæst i Lulu Ziegler Kabaretten sammen med CHRISTIAN og DETLEV REVENTLOW. Da Skærtorsdag i Aar var den 2. April, gik jeg med HENRIK, der var i Matrosuniform, til Admiral HOLSTENS Grav paa Holmens Kirkegaard. Langfredag Eftermiddag tog REGITZE, HENRIK og jeg med Toget til Lyngby, hvorfra vi spadserede til Frederiksdal, hvor vi blev modtagne med den største Gæstfrihed. Vi traf der ELSE CASTENSKIOLD, og jeg nød at se det prægtige Hus

og de dejlige Stuer med det gode Inventar, bl. a. det enestaaende franske Gulvtæppe og Marmorbusten af Grev SCHULINS og min fælles Tipoldemoder, der tidligere paa Frederiksdal gik under Benævnelsen Grandmama BERNER. Vi blev opfordrede til at blive til Middag, og vi havde en ualmindelig hyggelig Eftermiddag. Paaskelørdag rejste jeg til Holstenshuus, og paa Færgen traf jeg ERIK SCHAFFALITZKY og Grevinden, hvad der var ualmindelig fornøjeligt, da ERIK og jeg altid har saa meget at tale om.

Resten af Paasken tilbragte jeg altsaa paa Holstenshuus for at være sammen med JØRGEN og LOUISE og alle deres fire Børn. JØRGEN og jeg paatænker med forventet Tilskud fra Staten at omlægge Tagene paa Kostalden og Svinestien paa Holstenshuus Avlsgaard, og det skal koste den uhyre Sum af omkring 22.000 Kr., men særlig Kostaldens Skifertag lider stor Skade, hvergang det stormer stærkt, og vi har været saa heldige fra en nedrevet Bygning i Faaborg at købe ca. 1100 Skiferplader à 1 Kr. pr. Styk, hvad der er meget godt, da saadanne Plader ellers ikke kan faas. Paaskedag var flere af os i Diernisse Kirke og hørte Provst MADSEN. Paa Kirkegaarden saa JØRGEN og jeg paa en Plads, der kunde egne sig til Familiebegravelse.

Tirsdag rejste jeg hjem med Toget, og jeg ventede baade i Pejrup og i Ringe og i 2 ½ Time i Odense. Derefter begyndte en af de meget urolige og indholdsrige Perioder, som vi er saa vant til at have. VIVI kom hjem fra København samme Aften og var næste Dag saa optaget af Telefoner og Annoncer i Anledning af et Møde den 9. April, at hun ikke kunde tage med til Middag i Korup Præstegaard, hvor det var uhyre interessant at være sammen med Pastor KAJ MUNK og desuden bl. a. Biskop NOACK fra Haderslev og Fru STENBJØRN, der, efter at de har solgt Ruggaard, bor paa Hovhaven ved Korup. Om Aftenen spadserede nogle og andre kørte til Slukefter Kro, hvor Foreningen Det frie Nord holdt et stærkt besøgt Møde, hvor Biskop NOACK holdt en aldeles mesterlig Tale om Sænderjyderne, der var enestaaende god baade fra Formens, Indholdets og Fremførelsens Side. Derefter talte Oberst MIKKELSEN fra Odense meget smukt og følt. Dagen efter var her Bortsalg af Graneffekter, og det var fornøjeligt paa denne Maade at komme rundt i Skoven ligesom ved Skovauktioner i gamle Dage, og vi havde Frokosthvil paa Komigen Kro. Samme Aften afholdtes her i Foredragssalen et lukket Møde for en indbudt Kreds med Hofjægermester FOSS og Fru INGRID DREYER som Talere for Luftværnet og Danske Kvinders Beredskab. Den 10. var jeg med Toget

Træer udenfor mine Vinduer, Januar 1945

Træer udenfor mine Vinduer, Januar 1945

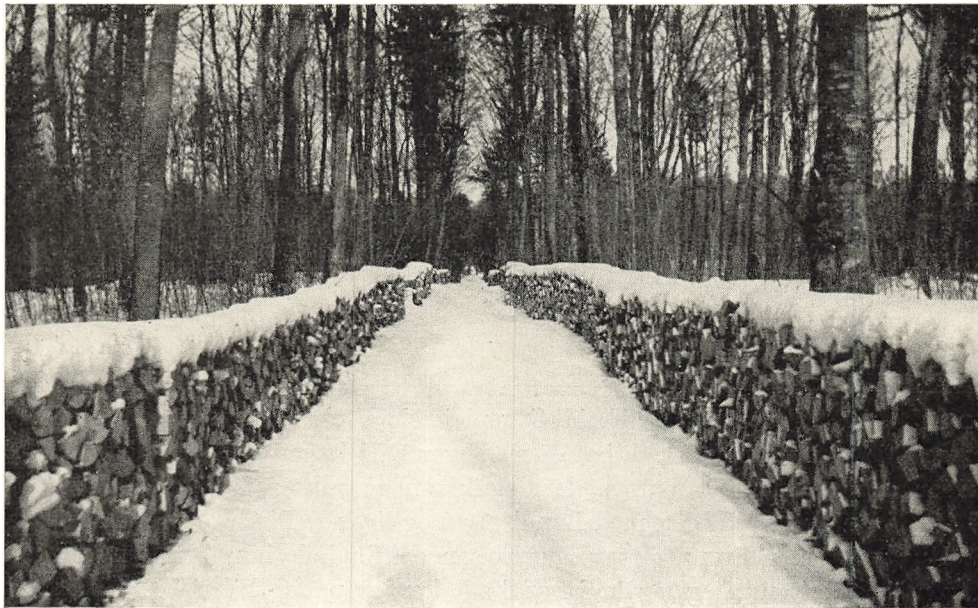
Langesø, Alléen, Februar 1942

Langesø, Alléen, Februar 1942

Grandis i Ny Sjøemark, Februar 1942

Brændestabler i Spejlbjergskoven, Februar—Marts 1942

Iselag i Diernisse, Vinteren 1941

i Bogense til Generalforsamling i Nordfyns Museumsforening. Besøget i Musæet er kun lille, i sidste Aar var der 150 voksne, 51 Børn udefra og 133 Børn fra Bogense Skole, ialt 334 Besøgende. Dagen efter afholdtes det aarlige Møde paa Komigen Kro af Nævningegrundlisteudvalget, hvori jeg har været indvalgt af Sogneraadet lige fra Udvalgets Oprettelse i 1919, og næste Dag, som var en Søndag, kom Generallieutenant WITH, der skulde holde Foredrag om Det frie Nord om Aftenen, og desuden OTTO og LIPPE og FREDERIK KNUTH, Fru Overlæge SCHROEDER, Overlæge og Fru MÜLLER med deres Søn, OLE, og Sygeplejerske Frøken EGGERS, der skulde holde Kursus i den kommende Uge. Til Middag kom endvidere KRESTEN og BUBBEN og ERIKKA SCHEEL og Frøken LIZZIE EHNHUUS, og GODSKE var her naturligvis ogsaa. Generalen holdt et udmærket Foredrag for en ret stor Forsamling, der bagefter trakteredes med Kaffe og Brød. Generalen rejste næste Dag med 11 Toget, men jeg maatte desværre tage af Sted forinden for at være med ved Bortsalget i Dyrehaven paa Holstenshuus, som er det eneste, der afholdes i Aar, saa jeg vilde ikke lade denne Lejlighed gaa fra mig til at overvære dette og træffe en Del af Egnens Befolkning. Vi spiste Frokost hos Skovarbejder OTTO NIELSEN i Orehus og sad i den gode store Dagligstue, som for nogle Aar siden blev udvidet ved at blive forenet med Entreen, samtidig med, at der blev bygget en Tilbygning foran Indgangsdøren. Desværre traf jeg ikke ved Bortsalget Sogneraadsformand HAASTRUP, som jeg altid er saa glad for at tale med.

7.

Langsø 28. Mai 1942.

I hele Ugen fra den 13. til den 18. April holdt Sygeplejerske Frøken EGGERS paa Røde Kors's Vegne Kursus i Hjemmesygepleje, som var meget godt besøgt med over 30 Deltagere, og i den sidst forløbne Uge har hun været her igen for at holde et andet Kursus, der dog ikke har samlet mere end 12—15 Deltagere, vel nok paa Grund af Aarstiden og Travlheden med Landbruget og lige før Pinse. Den 17. April var vi indbudte til Middag paa Ruggaard, men VIVI maatte desværre sende Afbud, da hun ikke kunde forlade det Kursus, som hun jo havde bragt i Stand. Jeg tog derfor af Sted alene og paa Cykel. Til Middagen traf jeg ERIKKA SCHEEL, Hofjægermesterinde CASTENSCHILD, GODSKE og Fru EHNHUUS med alle hendes tre Børn. De sidstnævnte var i Lejeautomobil fra Odense og var saa venlige at køre GODSKE og mig hjem med vore Cykler bundne bag paa Vognen, hvad der jo var en mageløs nem Maade at komme hjem paa. Om Søndagen kom her to Mænd fra Bogense for at holde Øvelse for Egnens mandlige Samariter, hvoraf der desværre kun kom fem, og vi drak saa Kaffe sammen i Salen efter Øvelsen.

Isslag i Diernisse, Vinteren 1941

Isslag i Diernisse, Vinteren 1941

Næste Dag tog jeg paa en af mine sædvanlige Ture med Skovrideren til Holstenshuus, hvor vi om Formiddagen sammen med Skovfoged Rasmussen var i Gærup Skov og saa paa nogle planlagte nye Udsigtpunkter paa Bakkerne bag Pugelodden, hvorfra man skal hugge ud, saa der bliver Udsigt baade til Øresø og Sortesø. Jeg gik til Holstenshuus gennem Dyrehaven forbi H. C. Andersens Høj og det gamle Dyrehus. Der er nu en egen Stemning over alle Stederne fra ens Barndom, og man er lykkelig, hvergang man genser de Egne og de Enkeltheder, som man har elsket, fra man var lille, og hvortil der knytter sig de Tusinde kære og gode Minder, som er en rig Skat, som man ikke vilde undvære, og som heldigvis ingen kan tage fra en. Jeg kunde ikke tænke mig at bo andre Steder end paa Langesø, hvor jeg er groet fuldstændig fast, og hvor jeg kender Beboerne nøje, og hvor jeg nu har haft min Gerning i over 30 Aar. Men mit Barndomshjem har dog en særlig Tiltrækning for mig, og jeg er lykkelig, hver Gang jeg kommer der. Langesø har sin

Stengærder langs en af Alléerne paa Holstenshuus

store og egenartede Skønhed, men jeg maa indrømme, at Holstenshuus er endnu langt skønnere med sin afvekslende Natur, og sine vide og storslaaede Udsigter baade ud over Stranden med alle Øerne lige fra Taasinge med Bregninge Kirke, som man kan se fra Pavillonon, og til Ærø med Skjoldnæs Fyr, som jeg har set tændes og slukkes talløse Gange i min Barndom, og til Als og Sønderjyllands Kyst — og ind over Land med Øresø og Arreskov Sø eller fra Stenhøjen, ned over Faaborg, der ligger saa idyllisk i Bunden af sin Fjord med sit ualmindeligt smukke Klokketaarn, omgivet af alle de smaa lave Huse, der er saa romantiske og saa typiske for en dansk Provinsby. Dertil er jo Terrænet og Skovene saa forskelligartet lige fra Gærupskovs og Kongehøjens Højder med mørke Naaleskove og et lidt dystert Præg, der kulminerer i Sortesøs mørke Overflade, gennem Dyrehavens afvekslende Skovpartier til de lysere og venligere Bøgeskove i Alleskoven og det idylliske Enemærke.

Naar man færdes i sin Barndoms Paradis, kommer man til at tænke paa Aakjærs skønne Digt:

Hvad var vel i Verden det fattige Liv
 med al dets fortærende Tant,
 om ikke en Plet med en Dal og lidt Siv
 vort Hjerte i Skælvinger bandt!
 Om ikke vi drog fra det yderste Hav
 for bøjet og rynket at staa
 og høre de Kluk
 de Mindernes Suk
 fra Bækken, vi kyssed som smaa!

Stengærder langs en af Alléerne paa Holstenshuus

Stengærder langs en af Alléerne paa Holstenshuus

Billede af Clausholm over Døren i Havestuen paa Tustrup

Der er et andet meget smukt Digt om Minderne, som jeg har holdt saa meget af lige fra min Barndom, og som jeg saa ofte tænker paa. Det er af KAALUND og staar i min Fødselsdagsbog ved den 12. Januar:

Jeg hviler med mine Minder
Under Livets grønne Træ;
Som Børn med blege Kinder
De sidde paa mit Knæ.

De gamle, kære Minder,
De nævne mig ømt ved Navn;
Naar Dagens Lys oprinder,
Jeg vaagner med dem i Favn.

Naar engang Livets Varme
Forsvinder fra min Kind,
Med dem i mine Arme
Jeg sover stille ind.

Det er saa kønne og sande Ord, og i Tider som disse, hvor alt er saa usikkert, og man slet ikke tør tænke paa, hvad Fremtiden vil bringe, lever man mere end nogensinde i sine gode og lyse Minder og fryder sig over dem og over hvert eneste Menneske, der ved Godhed og Venlighed har givet dem foræget Glans og fyldt en med Taknemmelighed, der heldigvis er en Følelse, der ligesom Minderne ikke kan tages fra en.

Efter disse Stemningsudbrud, som Tanken paa mit kære Holstenshuus gav Anledning til, maa jeg vende tilbage til mit sidste Besøg dernede og fortælle, at til Frokost hos Moder traf jeg Miss BILLE BRAHE og TULLE SCHAFFALITZKY med hendes Mand og Datteren MYSSER, der jo kort Tid efter blev gift med Baron CARL WEDDELL. Jeg kan i den Forbindelse fortælle, at jeg gav MYSSER i Bryllupsgave en meget morsom Genstand, nemlig hendes Oldemoder, Fru MARIE FØNSS født WEDELLS Krystalsignet med det Wedellske Slægtsvaaben, som MYSSER jo nu har Ret til at føre. Dette, synes jeg, var en særdeles god Ide. Signetet har MYSSERS Mormoder, ELLEN BILLE BRAHE, i sin Tid foræret TULLE HOLCK, der havde arvet sin afdøde Forlovede, WENTZEL DINESENS, meget store og højst interessante Signetsamling, og den har jeg i December 1931 købt af TULLE. I den samme Samling var der forøvrigt et meget smukt og interessant Signet, en blommefarvet Sten med Alliancevaaben SCHACK SCHACKENBORG og REVENTLOW, som har tilhørt Dronning ANNA SOPHIE REVENTLOWS Søster, ANNA MARGRETHE, der i 1699 blev gift med Grev HANS SCHACK. Dette Signet forærede jeg til dette Ægtepars Ætling, OTTO SCHACK, som vi begge sætter megen Pris paa, til hans 60 Aars Fødselsdag den 11. Januar i Aar.

Nu har jeg atter ladet mig henrive til at skrive løs, og for at genoptage Traaden vil jeg fortælle, at jeg om Eftermiddagen gik Tur med Moder i Haven, og desuden var jeg hos Godsforvalterens, hvor jeg i høj Grad nød, at Fru JØRGENSEN var saa venlig at give mig rigtig Te, hvad jeg forøvrigt ogsaa fik hos Moder.

Desuden var jeg paa Agermosegaarden og saa, at Forpagter ØXENHAVE var begyndt at arbejde med Grunden til den nye store Kostald, som vi med Tilskud fra Staten bygger til ham, og som længe har været uhyre tiltrængt som Afløsning for den frygtelige og næsten faldefærdige meget gamle Kostald.

Den 24. April tog VIVI i Lejeautomobil til Nyborg for at hente sin Moder, der, efter i lang Tid at have været hos min yngste Svigerinde i Birkerød, skal være her i nogen Tid. Undervejs var VIVI i Skabohuse for at se til Huset der, og til Frokost var hun i Nyborg hos BENNY CEDERFELD. Næste Dag kom her en Frøken KROGH, der skal være hos Svigermoder, og som BENNY CEDERFELD og AUGUSTA IUEL BROCKDORFF har været saa rørende at anbefale til VIVI. Frøken KROGH har passet TULLE HOLCK under hendes strænge Sygdom, lige til TULLE døde i Vinter. Svigermoder blev her en halv Snes Dage ind i Mai, da VIVI fulgte hende til Egeløkke, hvor hun nu slaar sig ned.

I dette Foraar har HENRIK været oppe til Eksamen, og det gik ham heldigvis saa godt, at han blev Nr. 6 af 15, og han blev derefter Kystkadet og fik ny Uniform med Dolk ved Siden. Lige efter Afslutningen af Eksamen havde han en lille Ferie, og det var saa heldigt for ham, at han den 25. April kunde overvære sin gode Bekendt, Frøken JESSIE BERNHOFTS Bryllup paa Mullerup, hvor der var en stor Mængde Bryllupsgæster. Paa Vejen dertil boede han i Nyborg hos MIKKEL og WANDA TRESCHOW, og næste Nat paa Wandalls Hotel i Svendborg, hvorefter han kom her hjem et Par Dage, naturligvis til stor Glæde for os. En Aften hjalp han mig med at gøre Notater om min store Signetsamling, som bestaar af den før omtalte, som WENTZEL DINESEN, min gode gamle Ungdomsven, har samlet, og af en lidt mindre Samling, som jeg i 1935 har købt af Kammerjunker OTTO MORGENSTIERNE, og det er aldeles ubegribeligt, saa god Besked HENRIK ogsaa ved om noget saa specielt som Vaaben, saa han var mig virkelig en god Hjælp ved min Gennemgang af Signeterne. I Anledning af min 60 Aars Fødselsdag har VIVI foræret mig en Indsats med Skuffer til det franske Skabsmøbel, hvor Signeterne ligger i Fordybninger paa smaa Tværbrædder, saa man tydeligt kan se, hvad der er graveret i dem. Det er den meget dygtige Snedker ADOLF ANDERSEN i Sværup Mølle, der har lavet det med stor Omhu og Forstaaelse, saa det er blevet saa godt, som det kan være. Der ligger nu i Skabet ialt 129 Signeter, og saa har jeg endda nogle flere foruden alle vore egne Familiesigneter, som ligger i Montren i Havesalen. En anden Aften spillede HENRIK og jeg vores kære Bezique, som vi har spillet saa ofte lige siden Januar 1933, og vore samlede Pointantal er nu paa næsten 470.000 for HENRIK og godt 460.000 for mig, og naar HENRIK har naaet den halve Million, skal han have et fint Skrin til Kort og Bezique-Blokke, som allerede er bestilt hos Snedkeren. Jeg husker, at i min tidlige Barndom spillede Fader og Moder altid Bezique om Aftenen inde i Faders Stue, saa det morer mig, at Henrik og jeg

Allé langs Dyrehaven paa Holstenshuus. Juli 1942

Fader og Moder spiller Bézique.

spiller nu det samme gamle Spil. Vi spiller det med 6 Spil og 16 Kort paa Haanden, saa der kan blive Lejlighed til flerdobbelt Sequence og Bezique. Allerede den 29. rejste HENRIK, og han sejler nu med Skibet Peder Skram i Issefjorden, der rigtignok maa være en ensformig Fjord at tumle sig i.

Her skete vist ikke noget bemærkelsesværdigt før den 8. Mai, men da begyndte ogsaa for mig to uhyre travle Dage. Jeg stod op ved 4-Tiden, og Klokkeren lidt over 5 kørte Skovrideren og jeg til Jylland med Ankomst lige før 9 til Elkjærhus, hvor vi fik Te hos Skovfoged og Fru PEDERSEN, hvorpaa vi gik gennem Skoven til Sophienlund for at se paa Staldbygningerne, som Forpagter PIHLKJÆR ønsker udvidede og istandsatte, hvad de ogsaa trænger til, men det vil blive meget dyrt efter et Overslag, som jeg har faaet fra Arkitekt SØRENSEN i Hadsten, der i Fjor byggede Kostalden paa Schildenseje. Derefter saa vi paa Plantning af Sitkagran og paa unge Plantninger, og jeg var til Frokost paa Sophie Amaliegaard, hvis dejlige nye efter Brand genopførte Stuehus det er en Fornøjelse at se, og Forpagter NISSENS er meget glade derfor. Om Eftermiddagen var jeg til Te hos Familien HELLES paa Estrupgaarden og paa Besøg paa den anden Estrupgaard hos Gaardejer NISSEN, der af Jordlovsudvalget har

købt Gaardens Hovedparcel og har faaet indrettet Stuehuset og de i min Tid nedbrændte Avlsbygninger fortrinligt. Han har nu faaet indlagt elektrisk Lys og installeret en Vindmotor paa Taget, der virker udmærket. Det er en stor Behagelighed for ham. Efter Aftensmaden paa Sophie Amaliegaard kørte Skovrideren mig til Clausholm, hvor vi skulde søge efter nogle gamle Skovregnskaber, som vi desværre ikke fandt. De skulde gerne benyttes ved den Planlægning af Holstenshuus Skove, der foretages netop nu. Den 95-aarige EMMELUTH var der naturligvis for at tage imod mig, og han er heldigvis, som altid, rask og flink og kører vistnok endnu af og til paa Cykel. Han er virkelig aldeles utrolig og passer stadig Lund og Dyrehave med Ledelse af Skovning, Salg og Plantning, foruden at han fører Tilsyn med Slottet og fremviser det til de besøgende, som altid er begejstrede for ham. Forpagter BRASK kom ned til mig, og vi var ude at se de elektriske Lysinstallationer i det tidligere Fiskemesterhus og det tidligere Vægterhus, som begge er overladte til Forpagteren, og hvori jeg nylig havde ladet indlægge Lys, samtidig med, at der blev anlagt en ny Transformator i Gaardens Nærhed. Efter at have været paa Overgaarden for at hilse paa Fru BRASK gik jeg igen lidt med EMMELUTH. Jeg overnattede paa Clausholm, og EMMELUTH trakteredede med Morgenmad, og, medens jeg spiste, havde jeg en Mængde Telefoner bl. a. med Familien FANGEL i Vridsted Præstegaard og med Fru HOLM fra den gamle By i Aarhus. Jeg var glad ved fra Fjeld at høre, at Tante MIMI ESTRUP har det saa godt efter den meget alvorlige Operation. Forpagter BRASK's Vogn kørte mig til Schildenseje, hvor Forpagter LAUGE JØRGENSEN viste mig rundt, og det var dejligt at se alle Forbedringerne, særlig naturligvis Kostalden, der er fortrinlig, men den har ogsaa kostet ca. 44.000, hvorfra gaar de 5000 i Statstilskud. Der var flere udsprungne Bøgegrene i Mygind Skov, men det er rigtignok sent paa Aaret at skulle notere det den 9. Mai. Med Gartner BRÆKKE, der desværre har været daarlig i sin Ryg, var jeg ved Udsigten, og jeg besøgte ogsaa hans Kone og saa Datterens Konfirmationsgaver. Skovrideren kom og hentede mig, efter at have været rundt med Skovfoged POULSEN, med hvem jeg talte lidt inden at køre.

Ved Elkjærhus blev jeg hentet af en Lejeautomobil fra Hornslet, som kørte mig til Frokost paa Vosnæsgaard, hvor jeg ikke tidligere havde besøgt TORBEN og DAGMAR KNUTH, saa det var en meget stor Fornøjelse at se, hvor smukt og godt de har faaet alting indrettet. Det var underligt for mig at være der under saa helt andre Forhold, end da jeg sidst var der for mange Aar siden hos Onkel GEBHARD KNUTH. TORBEN gik rundt med mig i Mark og Skov og Bygninger, og det var imponerende at se, saa meget han har lavet, bl. a. 12—14 udmærkede Karlekamre og et stort Vaskerum til dem med Bruser og W. C. er og et Par gode store Samlingsstuer, hvor der endogsaa var en Radio. Han omlaver ogsaa sine Arbejderboliger, saa Lejlighederne bliver betydelig bedre, og han viser i det Hele en forbavsende Energi og Foretagsomhed, som det var uhyre glædeligt at se, ligesom at mærke, at det gaar særdeles godt med hans Virksomhed. LILI LØVENSKIOLD var der paa Besøg. Vi spiste til Middag Klokken et Kvarter over 5, og TORBENS Hestevogn kørte mig til Løgten, hvor Skovrideren ventede mig. Vi var her hjemme Klokken 5 Minutter over halv ti, og jeg tænkte paa den Gang i 1928, da jeg forbavsedes over at kunne spise til Middag hos TORBENS Mormoder paa Vallø og være hjemme paa Langesø ved

Henrik 1942

12 Tiden. Det er nu ogsaa godt at kunne spise til Middag paa Vosnæs og være her, inden det blev mærkt, og det virker jo endnu mere forbavsende nu under de ellers saa uhyre vanskelige Trafikforhold. Det er helt utroligt, hvad man kan naa, naar man har sin egen Befordring.

8.

Langesø 7. Juni 1942.

Da jeg for en Maaned siden var paa Clausholm, var det første Gang, jeg var deroppe, siden min Svoger CHRISTIAN har solgt Tustrup, og jeg kunde altsaa ikke, som ellers altid, have den Fornøjelse at besøge dem. Det vil i Fremtiden blive et meget stort Savn for os ikke mere at have dem i vor umiddelbare Nærhed — baade naar vi opholder os deroppe, og maaske endnu mere under kortere Besøg, hvor det var uhyre bekvemt at kunne bo paa Tustrup, i Stedet for at indrette alt det fornødne paa Clausholm. Det er underligt ikke mere at skulle komme i det hyggelige Hjem, hvor vi er kommet saa meget i alle de mange Aar. Det er hyggeligt og rart at vide TORBEN og DAGMAR KNUTH boende paa Vosnæsgaard, men det er — selv i normale Tider — noget langt borte til, at man kan bo der under kortvarige Besøg paa Clausholm.

Den 2. Maj fejrede Bankdirektør JACOBSEN i Fyens Discontokasse sit 50 Aars Jubilæum i Banken, og det skal sikkert være meget sjældent, at man har været saa længe i samme Virksomhed. I den Anledning gav Banken en stor Middag paa Grand Hotel for alle, der var knyttede til Banken, og vi var vist ialt 112, der spiste i den store Sal ved et Redekambord. Jeg sad imellem Fabrikant PETERSEN, den tidligere Borgmester i Odense, og Direktør RØDSGAARD, der i sin Tid havde lejet VIVIS Sommerhus. Der var flere udmær-

Skovfoged Emmeluth ca. 94 Aar gammel

kede Taler og to Sange og den bedste Stemning. Efter Bordet talte jeg en Del med Fru Bankdirektør JACOBSEN. Samme Dag havde ELSA VIND og Kammerherre VIND Sølvbryllup, og vi var bedte med til en lille Middag paa et Par og tyve Mennesker paa Sanderumgaard. Det var saa utrolig venligt af dem at ville have os med, og jeg var naturligvis frygtelig ked af ikke at kunne komme. VIVI var der derimod og havde moret sig dejligt. Hun havde OSCAR OXHOLM til Bords. Paa Vejen hjem fra Sanderumgaard skulde hun hente mig paa Grand Hotel i Lejevognen, men da den blev meldt, skulde vi netop ind til Aftensbordet, og Bankdirektør JACOBSEN var da saa venlig selv at gaa ud til Vognen og bede hende gaa med indenfor, og hun var saa med til at spise Smørrebrød m. m. Til Middagen havde vi faaet Suppe, kogt Laks med Champignons Sauce, ung And og Parfait Prins Pückler og 4 Slags Vin, og der havde været Taffelmusik, saa det var en ualmindelig smuk og vellykket Fest, som baade Jubilaren og alle vi andre havde uhyre megen Glæde af. Bankens Jubilæumsgave var to meget flotte Sølv Kandelabre, og Repræsentantskabet gav en af Direktørens Broder, Arkitekt JACOBSEN, tegnet Brevpresser af Sølv med alle vore Underskrifter underneden. Bankens Personale gav et stort Skrin med en Del prægtige gamle engelske Glas, som Direktøren nogle Dage efter viste mig med stor Glæde og Begejstring.

Den 11. Mai var jeg til konservativt Tillidsmandsmøde i Industripalæet i Odense og hørte Folketingsmand OLE BJØRN KRAFT og Pastor AMBY tale, og den 14. var jeg indbudt til Møde med Dansk nordisk Ungdomsforbund i Morud Forsamlingshus og havde megen Glæde af at høre Redaktør PETER DE HEMMER GUDME holde et fortrinligt Foredrag om Finland, hvorefter han ved Kaffebordet besvarede Spørgsmaal. Paa Opfordring motiverede jeg et Leve for Kongen i Anledning af 30 Aars Jubilæet næste Dag. To Dage efter var der fyensk Skovmøde i Odense, og forinden havde jeg spist Frokost hos Doktor EHNHUUS's.

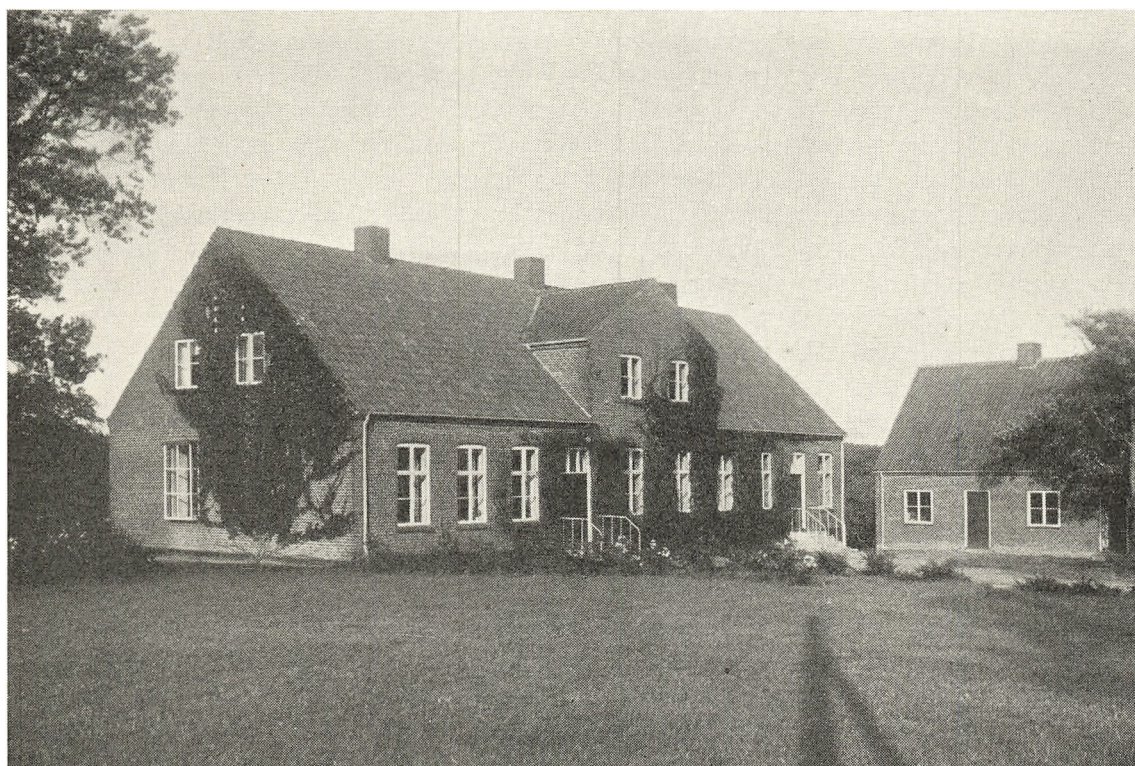
Paa Foranledning af VIBEKE NEERGAARD var der en større Sammenkomst af vel ca. 100 Spejderpiger her paa Plænen fra Lørdag den 16. til om Søndagen, og de havde ca. 16 Telte og Baal, og desuden lavede de Mad og havde mange forskellige Konkurrencer. De var saa venlige til Erindring at overrække mig deres af Fru SUZANNE LASSEN tegnede Plakette i Bronze med en lille Spejderpige og en mægtig Drage.

Den 20. Mai var jeg til Begravelse i Tommerup. Proprietær HJORT, Baagegaard, var død efter længere Tids Sygdom og skulde begraves i Broholm Kirke, der ligger lige udenfor Tommerup Stationsby. Proprietæren var i sin Tid med til at stifte Historisk Samfund for Odense og Assens Amter og var dets energiske og stærkt interesserede Formand i ca. 22 Aar, indtil han i 1934 nedlagde Hvervet, som derefter blev overdraget til mig. Hr. HJORT har været utrættelig til at arbejde for Samfundets Trivsel, og det skyldes utvivlsomt ham, at Medlemstallet er saa stort. Jeg cyklede til Tommerup, og da Gravstedet er paa den gamle

Kirkegaard i Tommerup Landsby, begav Følget sig de ca. 4 Km. derhen til Føds. Jeg fulgtes med Lærer ELLING, tidligere Søndersø, der ogsaa var med til at starte Samfundet og har siddet i Bestyrelsen, indtil for faa Aar siden. Enkefru HJORTS Broder, Kasserer DE THURAH, indbød paa sin Søsters Vegne de tilstedeværende til en Sammenkomst i Forsamlingshuset i Tommerup, hvor der serveredes Kaffe og Lagkage og andre Kager. Jeg sad lige overfor Familien og bragte den afdøde en Tak fra Historisk Samfund, og bagefter var der to andre, der talte, dels som Tak for Hr. HJORTS store Arbejde for Tørveproducenterne og dels om Samarbejdet indenfor Historisk Samfund. Da vi brød op, var Fru HJORT saa venlig at spørge, om jeg ikke kom med til Hjemmet, hvor jeg saa var med Familien en halv Times Tid og talte en Del med Fru HJORT, inden jeg cyklede hjem.

Den 22. var jeg med GODSKE og Skovrideren og de respektive Skovfogeder cyklende rundt paa Bygnings-syn til alle Skovens Huse, og næste Dag havde vi Forhandlinger om Installation af W. C. og Brusebad i Skovens Værn og Søj, og i den følgende Uge var jeg i et Par Dage travlt optaget af at ordne alle de mange Overslag til disse Arbejder og tilsvarende til Skovfogedboligen i Morudskov og til Byggearbejder til forskellige andre Huse, hvortil jeg søger Tilskud fra Staten, og Ansøgningerne herom skulde indgives inden 31. Mai, saa det havde megen Hast, og det tog jo en Del Tid for mig at samle det altsammen og faa det indført paa Skemaerne. Det er frygteligt saa dyrt al Ting er. Paa Skovens Værn lyder Overslaget paa over 2700 Kr. foruden næsten 800 Kr. for elektrisk Pumpe, og paa Søj er de samme Tal rundt regnet 2700 Kr. og over 800 Kr. Samtidig ansøgte jeg om Tilskud til Installation af elektrisk Lys i 8 Skovarbejderboliger paa Holstenshuus, og her varierer Overslaget fra 803 Kr. til 1753 Kr., alt efter Længden af Luftledningen. Det bliver saa dyrt, at jeg tvivler paa, at JØRGEN og jeg lader det gøre, og det er desuden meget usandsynligt, at der kan faas Materiale til disse Installationer, da det kniber saa meget med Kobber. Men det vilde jo være meget værd for de stakkels Mennesker, hvis de til Vinter kunde slippe for at sidde i delvis Mørke. Jeg naaede rettidig at faa afsendt de 8 Ansøgninger til Diernisse Sogneraad og 7 til Vigerslev Sogneraad. Allerede i April har jeg søgt om Tilskud til at nedrive det gamle store Drivhus her, som længe har set forfærdeligt ud, og som jeg i mange Aar har tænkt paa at fjerne, og til at forny det lille Drivhus, hvis nye Tømmer og Glas allerede er opsat, medens Murerarbejdet og Indlægningen af de gamle Varmerør endnu mangler.

Desværre har det vist sig, at Varmekedlen i det lille Drivhus er sprængt af Frosten, saa jeg maa opgive at lade Varmerørene indlægge, saa man maa nøjes med et Koldhus, hvor der dog vil kunne opstilles en Kakkelovn, som kan lune lidt for Planterne. Rørene fra det gamle Drivhus, som var vældig store, har jeg

Sophie Amaliegards nye Stuehus, opført efter Brand 1940

Spejder Plaquette, tegnet af Fru Suzanne Lassen. Paa Bagsiden staar der indgraveret: Det danske Pigespejderkorps — St. Knuds Division — 16.—17. Juni 1942

solgt som gammelt Jærn, som jo kan gøre Gavn ved den Metalindsamling, som der tales saa meget om netop i disse Dage, og jeg fik en Masse Penge for dem.

I Pinsen var Familien meget adspredt. VIVI rejste ind til Slagelsegade for at være sammen med de tre af Børnene, og hun havde bl. a. den Fornøjelse at se HENRIK i den fine nye Kadetuniform. GODSKE var til Væddeløb i Aarhus og tog derfra til Vosnæsgaard i nogle Dage og var derfra i Lejeautomobil en Dag paa Sophie Amaliegaard Distrikt og en Dag paa Clausholm og rundt at se til forskelligt deroppe og paa mange Besøg. Jeg var blevet herhjemme, og havde i Pinseudagenes Selskab af Frøken EGGERS, der først rejste efter Pinse.

Den 31. Mai kom Havearkitekt THOLLE for anden Gang for at hjælpe med Indrettelsen af vor private Be-

gravelsesplads oppe ved Kapelkirkegaarden, og han har lavet en meget smuk Plan, som vi nu skal have realiseret. Næste Dag, som var en Søndag, rejste Havearkitekten til Limfjorden, og samme Dag havde Naturhistorisk Forening for Fyn ferskvandsbiologisk Ekskursion hertil under Ledelse af Konsulent, Magister KAISER, der opfiskede mange Dyr og Larver fra Søen og fra Stavisaa og forklarede os forskelligt om dem. Han sagde, at der i Aalekisten var særlig mange af en bestemt Slags ret smaa Muslinger. Da Børnene var mindre, har jeg med dem deltaget i mange af naturhistorisk Forenings Udflugter, og jeg var ogsaa med paa en Del af denne, hvor der holdtes Generalforsamling paa Komigen Kro, ved hvilken Lejlighed Formanden, Adjunkt FOGED, udtalte Mindeord om to afdøde Naturhistorikere, Forstander JACOB E. LANGE, der har ledet vore Svampeekskursioner, og Overlæge HELMS fra Nakkebølle, den fremragende Ornitholog, der forøvrigt ogsaa en Gang har holdt Foredrag om Fugle paa Langesø. Medens de vel ca. 40 Deltagere stod ved og i Aaen ved Lærkehuset og fangede og undersøgte de smaa Ferskvandsdyr, maatte jeg forlade dem for at kunne deltage i det konservative Stævne paa Komigen Kro, hvor der blev talt af vor nye Folketingskandidat for Bogensekredsen, Kontorchef WISSE fra Sønderborg og Folketingsmand OLE BJØRN KRAFT. De talte i Haven, og paa begge Sider af Talerstolen var der ialt 6 store Foreningsfaner. Jeg sad sammen med Skovrideren og Fru MARSTRAND JØRGENSEN og Fru Doktor MEILGAARD, og til Stede var ogsaa begge Skovfogeder og LAURITS Chauffør, alle med Koner, vor Husjomfru og begge vore Havearbejdere. Jeg kan sige, som jeg skrev engang for mange Aar siden, at det er umaadelig rart, at alle Funktionærerne er konservative. Det er heldigvis Forpagterens ogsaa, men de var ikke med, da de havde fremmede. Efter Mødet gik vi i Procession hen til Mindestenen i min Skov ved Landevejen for den saa tidligt afdøde meget dygtige Folketingsmand AAGE KIDDE. Her talte den tidligere Formand for Bogensekredsens konservative Vælgerforening, Forpagter HANSEN, Christianslund. Den nuværende Formand, der er kommet efter den nylig afdøde Oberstlieutenant ANDERSEN i Brænderup, Fabrikant NIELSEN fra Farstrup Savværk, var saa venlig at opfordre mig til at være med ved Spisningen, der først foregik i den gamle Sogneraadstue, hvor jeg i 8 Aar har ledet Sogneraadets Møder, og derefter i den store Sal i Haven, hvor der var ret mange Deltagere. Der blev holdt nogle Taler, og der var en god Stemning. I det Hele havde det for mig været en meget indholdsrig og vellykket Dag.

I Tilslutning til den lige omtalte ferskvandsbiologiske Ekskursion hertil maa jeg fortælle, at Skovfoged STUBGAARD den 17. Mai i den nordvestlige Side af Søen fandt en — desværre selvdød — Gedde, der var 125 cm. lang og 52 cm. i Omkreds paa det bredeste Sted, og som vejede 27 Pund. Medens jeg er ved Naturhistorien, maa jeg ogsaa nævne, at vi i Foraaret har haft den Fornøjelse, at der i Buskettet Nord for Alléen har været Nattergale, der har sunget hele Dagen igennem, om Aftenen og ogsaa til Tider om Natten. Jeg mindes ikke, at der tidligere har været Nattergale her i Nærheden, hvorimod der har været ved Røde Mølle.

Den 4. Juni bestemte jeg at overvære Forenede Danske Motorejeres Generalforsamling i Odense, da jeg syntes, det kunde være rart engang at faa et Pust fra andre Dele af Landet. Jeg cyklede til Odense, og, da jeg havde gunstig Vind, tog det kun 3 Kvarter, og det var pragtfuldt at se de kilometerlange blomstrende Syrenhække, der var i deres skønneste Flor. Generalforsamlingen varede næsten tre Timer og var besøgt af omkring 80 Mennesker, og der var vist Tillidsmænd fra alle Egne af Landet. Jeg beundrede deres Pligtfølelse, at de under disse vanskelige og sendrægtige Rejseforhold har anvendt 2 à 3 Dage paa at komme til dette Møde. Jeg hilste paa Selskabets Præsident, Apoteker SCHEEL fra Hørsholm, som jeg havde truffet ved en lignende Lejlighed i 1922 i Tønder, og tænk, han kunde huske, at det var paa Faders 67 Aars Fødselsdag, — Fader var nemlig med og sad dengang i Bestyrelsen, — og at vi havde talt sammen om kommunale Sager. Det er ubegribeligt at kunne huske noget saadant. Det var netop den 18. Juni, paa Faders 67 Aars Fødselsdag.

16. Juni 1943.

Den 7. Juni havde vi den Fornøjelse, at Hofjægermester HOLTEN CASTENSCHILD fra Borreby var her til Frokost og var rundt at se Hus og Møbler, som han har megen Interesse for. Han kom fra Ruggaard sammen med KRESTEN og BUBBEN SCHEEL og Frøken EHNHUS.

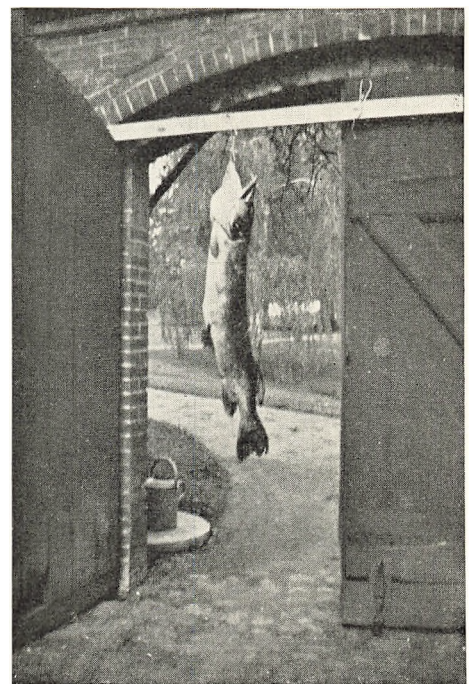
I Forgaars, der var en Søndag, havde vi det aarlige Besøg af K. F. U. M. og K. her i Haven, og skønt Vejret om Formiddagen havde set truende ud, blev det dog dejligt Vejr om Eftermiddagen, og Sammenkomsten var uhyre vellykket, det var endogsaa varmt, hvad vi rigtignok ikke er vant til i Aar. Der har nok ialt været omkring 1000 Mennesker, Avisen siger omkring 1200. I Cykelstalden havde der været 539 Cykler, og med Tretoget havde der været over 700 Mennesker, hvoraf kun ca. 49 kørte videre Vestpaa. Men de har selvfølgelig ikke alle skullet herved. Pastor BENTZEN fra Esbjerg, som boede her, talte for de voksne, og Stiftsprovst FOG-PETERSEN talte for de unge. Stiftsprovsten, der forøvrigt i Vinter, ligesom i Fjor Vinter, har holdt Bibeltimer her paa Langesø, og Stiftsprovstinden spiste til Middag hos os foruden bl. a. Frøken CARLSEN SKIØDT, Pastor og Fru BØSS, Pastor MINDS og Frue, den nye Præst ved Sankt Hans Kirke, og den kendte islandske Ungdomsarbejder, Pastor FRIDRIKSSON, og desuden Foreningernes Ledere. Vi var ialt 15 til Middagen. Da Deltagerne i Udflugten skulde hjem til Odense med nogle ret tidlige Tog, blev der ikke Tid til de sædvanlige morsomme Opvisninger og heller ikke til det traditionelle Baal paa Plænen.

Vi har haft Udsigt til en meget stor Oplevelse for os selv og hele Godset og den nærmeste Egn, nemlig et Foredrag paa Mandag af Dansk Ungdomssamvirkes Formand, Professor HAL KOCH, der skulde tale i Glavendrup paa Søndag, men desværre har maattet sende Afbud, da han har haft den Sorg at miste en 1-aarig Datter.

9.

Langesø den 7. Juli 1942.

Nu skal I atter plages med Beretningen om en af mine Ture til Holstenshuus med Skovrideren. Det var den 19. Juni, og paa Vejen mellem Dyrehaven og Kongehøjen traf vi Skovfoged RASMUSSEN, der sammen med os gik op til det under Opførelse værende høje Udsigtsstillads, som af svære Lærketræs stolper opføres paa Rikkelsbjerg og rager op over de unge Bøge. Trappen op til Platformen har 23 Trin, saa I kan forstaa, at det er et meget højt Stillads. Det er JØRGEN, der i Vinter har ønsket indrettet et Udsigtspunkt i denne Omegn, og jeg havde sagt, det skulde være færdigt, til JØRGEN kom der paa Ferie til Sommer. Udsigten er enestaaende pragtfuld, og man ser til den ene Side Als og til den anden Odinstårnet ved Odense. Mod Syd er Udsigten næsten helt spærret af høje Træer, men hvis man vil se ud over Havet og de mange Smaaøer, maa man

Selvødet Gedde fundet i Langesø Sø, Mai 1942. Længde 125 cm, største Omkreds 52 cm. Vægt 27 Pund

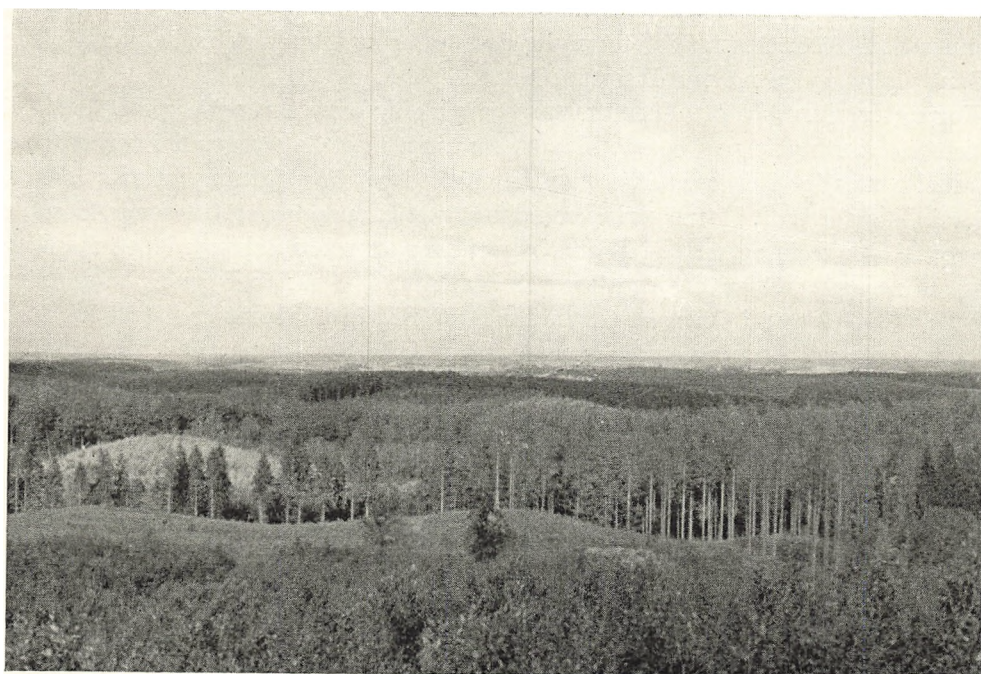
Udsigt fra Rikkelsbjerg, 20. September 1942

Udsigt fra Rikkelsbjerg, 20. September 1942

Udsigt fra Rikkelsbjerg, 20. September 1942

Udsigt fra Rikkelsbjerg, 20. September 1942

gaa til Pavillonen i Dyrehaven, hvor der jo er det vidunderligste Panorama, som Oldefader har forevigt ved at udgive det store Litografi efter A. H. MACKEPFRANGS Tegning, som spænder lige fra Hundstrup Kirke i Øst til Horne Kirke i Vest. Fra Rikkelsbjerget ser man imod Øst, Nord og Vest vidt omkring med Øresøen og Arreskovsø i Forgrunden, og vi skal have hugget en Glime i Træerne, saa man ogsaa kan skimte Sortesø, der for mig altid staar som noget næsten hemmelighedsfuldt og fortryllet. Naar man staar der over Trætøppene og i dejligt Solskin ser milevidt ud over et eventyrlig skønt Landskab med Søerne og Masser af Skov, maa man sande NIKOLAJ BØGH'S Ord om dette Sted:

»Den, der vil bygge og bo med Fred,
skal Brahetrolleborg søge,
der er et gudvelsignet Sted
mellem de brede Bøge.
Den, som vil faa sig en Skønhedsrus,
vandre mod Kvæld til Holstenshus,
Rikkelsbjerget at gjæste,
vidt over Land og Bølger blaa
kan han paa Danmarks Øer smaa
Blikket skuende fæste.

Fra Rikkelsbjerget gik vi gennem Dyrehaven forbi Emiliehøj og hen at se paa en Planteskole.

Til Frokost var jeg hos Moder, og efter et Besøg paa Godskontoret, hvor jeg drøftede Omlægningen af Tagene paa to af Avlsgaardens Bygninger, gik Godsforvalteren og jeg til Agermosegaarden, hvor jeg med stor Glæde saa, at den store nye Lade og Kostald allerede var næsten under Tag, og man forbavses over, at denne store Bygning af Cementsten med rødt Teglstenstag kun skal koste omkring 20.000 Kroner, hvortil der er bevilget et Statstilskud paa 3000 Kroner, som i Aar er det maksimale Tilskud, medens dette i Fjor var 5.000 Kroner. Tømmeret er leveret fra Skoven, og Tømmerarbejdet var særdeles godt og omhyggeligt udført af den 21-aarige unge Tømrer, RASMUS OLSEN i Diernisse, der nu som fjerde Slægtled er Godsets Tømrer. I min Barndom var hans Oldefader, ANDERS OLSEN, Tømrer paa Holstenshuus, og dennes Broder, SØREN OLSEN, var Godsets Murer. Senere var ANDERS OLSENS Søn, ERNST OLSEN, Tømrer hos os og derefter dennes Søn, A. C. OLSEN, der for nylig døde efter et Ulykkestilfælde paa Holstenshuus Avlsgaard. Hans Søn er altsaa den nævnte RASMUS OLSEN.

Gaardens Forpagter, CARL JOHAN ØXENHAVE, var lykkelig over den nye og fortrinlige Bygning, som han nok skal forstaa at udnytte paa bedste Maade, som han i det hele taget har forbedret og forskønnet Ejendommen aldeles utroligt i de ca. 8 Aar, han har haft den i Forpagtning, efter at den i tidligere Tid havde været i høj Grad forsømt. Han er en ualmindelig dygtig, energisk og tiltalende Mand, som det er en stor Fornøjelse at hjælpe frem og støtte i Bestræbelserne for, som han selv sagde, at faa Gaarden gjort til et Mønsterbrug. Han sagde i Gaar, da jeg atter var hos ham, at den nye Bygning vilde blive til Pryd for Sognet, til Ære for Godset og til Gavn og Glæde for ham. Særlig morsomt er det at knytte ham saa nær til Godset, da han baade paa fædrene og mødrene Side har dybe Rødder paa Holstenshuus. Hans Farfader og dennes Fader boede i et af Godsets Huse ved Øxenhaveskoven paa Vej til Pejrup, og hans Forældre har drevet Huset udenfor Dyrehavens sydvestre Hjørne, som endnu hører os til og nu drives af hans Svoger, HOLGER HANSEN, der forøvrigt ogsaa fik en ny Stald i Fjor. ØXENHAVES Moder, der i sin Tid var Kammerjomfru hos Moder, bor stadig i det gamle Hus, som hendes Oldefader, NIELS JØRGEN PETERSEN, der var Gartner paa Holstenshuus fra 1811 til 1834, fæstede i 1817, medens senere baade hans Søn og Sønnensøn var Brugere af Huset. Det kan ikke andet end skabe et godt og tillidsfuldt Forhold, naar Ejernes og Brugerens Slægter saaledes har haft en saa stærk Forbindelse med hinanden igennem flere Generationer, og det er en stor Værdi for begge Parter, som der bør ofres meget for at opretholde. Dette i Aartier — for ikke at sige i Aarhundreder — fortsatte Samarbejde og denne nære personlige Tilknytning er af stor Betydning baade for Ejer og Bruger og maa bevirke en stærk Følelse af Fællesskab, Sammenhold og gensidig Hengivenhed.

Efter at have drukket Te hos Moder kørte Skovrideren og jeg til vor hinsides Pejrup liggende Skov, Bøgebjerg, for sammen med Skovfoged JENSEN at se paa Opsynsmandsboligen, der var blevet beskadiget den 9. Maj ved en Bombe, der faldt i dets Nærhed, saa den maatte helt istandsættes, efter at Skaden var

vruderet til 1805 Kr. Bindingsværket skulde helt gøres i Stand, men vi har foretrukket at opføre helt nye Ydermure af Grundmur paa Forsiden og den halve Bagside. Desuden er den ene Skorsten, der har været revnet, helt fornyet, og da den gamle var af den store gammeldags Slags, er der ved Forandringen indvundet megen Plads i Vaskehuset. Det er ærgeligt, at netop dette Hus har taget Skade, da det for faa Aar siden blev gjort saa godt og smukt i Stand.

Den 23. Juni kom Biskop JOHN AMMUNDSEN fra Nykøbing for at se paa det af VIVI for et Par Aar siden købte Hus ved Morudskov, den gamle Lægebolig, som Biskoppen har lejet, og som nu bliver gennemgribende gjort i Stand til ham, bl. a. ved en Udvidelse af Entreen og Installation af et ekstra W. C. og Brusebad. Biskoppen boede her om Natten, og, da han er meget hesteinteressert, var han paa Spejlberg næste Dag paa Vejen til Toget for at se GODSKES mange Heste. Samme Eftermiddag havde vi adskillige Besøgende, først Skovrideren, der kom med en Gæst, Skovrider MUUS fra Gaunø. Saa kom Fru BOJE sejlene over Søen fra Skovens Værn, og endelig de nye Lejere af min Gartnerbolig, Forpagter HANSEN og Fru HANSEN, der indtil for nylig var paa Hellerup. Den 25. kom REGITZE sammen med Overlæge REITER, der om Aftenen havde en Forhandling med VIVI og Amtslæge HEERUP fra Odense om en Klinik for Sindssyge.

Den 26. Juni var det VIVIS 60 Aars Fødselsdag, og den formede sig meget lignende som min sidste Aar. Om Formiddagen kom tre af Skovarbejdernes Koner, fra Ruehedhuset, Stenedhuset og Dyrehavelund, og bragte hende fra 33 Skovarbejdere og deres Koner en udmærket Spadserestok med Sølvbeslag, svarende til den, jeg fik i Fjor, en Adresse med alle Navnene og en Buket røde og hvide Nelliker. Derefter kom Gæstgiver JØRGENSENS fra Komigen Kro, og om Eftermiddagen HENRIK, der netop havde nogle Dages Orlov mellem det afsluttede Togt med Peder Skram og hans Tjeneste paa Middelgrundsfortet. SOPHIE MAGDALENE var kommet nogle Dage i Forvejen, saa vi havde ogsaa den store Glæde at have alle vore fire Børn samlede hos os. Med Tretoget kom LIPPE KNUTH med FREDERIK og de to smaa Piger — OTTO maatte blive hjemme for at tilse sin Lucerne —. Endvidere kom Stiftsprovstinde FOG-PETERSEN og Syge-

Fødselsdagsgæster den 26. Juni 1942.

plejerske Frøken JØRGENSEN og de fleste af de Mennesker fra Godset og Sognet, som var her i Fjor til min Fødselsdag. De fik Vin og Kager, og Doktor MEILGAARDS Datter, IDA, gav VIVI fra de fleste af de tilstedeværende en Buket røde og hvide Nelliker og Kongemærket i Guld, hvad der var en ualmindelig smuk Tanke. Pastor RASMUSSEN talte ved Overrækkelsen, og senere talte Lærer HAUGAARD, der udtrykte Glæden over den Tradition at komme til Langesø ved festlige Lejligheder. Vi blev fotograferede foran Hoveddøren af Fotograf SØRENSEN fra Odense, som gennem Aarene har taget saa mange Fotografier til mig. Jeg forærede VIVI en sort Muldvarpe Cape, Børnene gav Haandbog i Kristendomskundskab, og Moder, mine Brødre og LOUISE Perleørenringe og to smaa Pletbakker. Funktionærerne paa Langesø og enkelte andre gav en meget stor hvid Blomsterkrukke med Spirea og røde Tulipaner. Vi var kun 10 til Middagen, foruden vi 6 de 4 fra Flintholm.

Fortsat den 15. Oktober 1942.

I Begyndelsen af Juli var vi med SOPHIE MAGDALENE nogle Dage paa Holstenshuus sammen med hele Familien fra Aalborg; det var rart, at JØRGEN igen i Aar havde faaet Tilladelse til at tilbringe sin Ferie saa langt fra Aalborg paa Betingelse af, at han medbragte sin Automobil, saa han i givet Fald kunde komme tilbage til Embedet paa kortest mulige Tid. Hans Børn er ualmindelig søde, frejdige og fornøjelige.

Da I formodentlig, som flere andre, har været interesserede i Artiklerne om Slægtslighed i min Slægtbog, kan det nok mere Eder at høre lidt om, hvem JØRGENS Børn ligner, og jeg sammenfatter her Udtalelser af forskellige af Familien, bl. a. ogsaa af WANDA TRESCHOW, der har en særlig Evne til at se Ligheder.

ELISABETH ligner noget sin Morfader, Obersten, og Morbroderen, SIGISMUND WEDELL, og har i det Hele taget et Schulinsk Præg, hvad der vel ogsaa er Aarsag til, at hun kan ligne sin Fætter, HECTOR ESTRUP.

VISSE har noget af sin Mormor, men ellers minder hun meget om Familien REEDTZ THOTT, særlig om IBETH BERNSTORFF, men ogsaa om Tante SOFFI REEDTZ THOTT, LENNA AHLEFELDT, VIBEKE LUNØ og IVER REEDTZ THOTT. Hendes Hovedfaçon minder om LENNAS og IBETHS, da de var smaa, og hendes Haar vokser som Familien REEDTZ THOTTs. Hendes Moder siger, at hun glimtvis kan ligne min Datter, SOPHIE MAGDALENE.

GUSTAV ligner paa sin Faders Familie. Hans Moder synes, han ligner en Blanding af JØRGEN og mig og noget IVER REEDTZ THOTT, og VIVI synes, han ligner ANNA SOPHIE WEDEL JARLSBERGS Børn og FREDERIK AHLEFELDT, og jeg finder, han ligner Wentorfs Maleri af mig fra 1888.

ANNA SOPHIE ligner sin Moder, og hun kan minde om ULLA QUADE.

I den følgende Maaned havde vi en stor Mængde Sommergæster. I en Ugestid havde vi et meget kærkomment og fornøjeligt Besøg af Biskop og Bispinde MALMSTRØM fra Viborg, der netop var her paa min Fødselsdag, hvor vi ogsaa havde Besøg af JØRGEN og LOUISE og deres Døtre, af EBBE, MIKKEL og WANDA TRESCHOW og af CLAUS QUADE og en Kammerat. Til Middagen benyttede vi Forfædrenes Dækketøj, HOLSTEN-RATHLOU Dugen, Lille Dugen fra GODSKE DITLEV HOLSTENS Tid og Servietterne dertil og Serviet med Gehejmraadinde HOLSTENS Navnetræk. En Dag var jeg med Biskoppens til det store og meget imponerende Dyrskue i Odense, og bagefter paa Besøg hos Biskop RUD, der nylig havde været alvorlig syg.

Af andre Gæster har vi haft HARRIET EYERMANN, ADAM og PETER MOLTKE, min Svigerinde DISSIS Søner, POUL og ULLA QUADE, der kom paa Cykel fra Holstenshuus, min Svigerinde MINNA fra Norge med Datteren INGJERD, der skulde have en ny Bandage hos Overlæge GUILDAL, der virkelig har gjort et Mirakel ved Operationen for to Aar siden, saaledes at hun nu gaar fuldstændig godt efter at have ligget i mange Aar. Desuden EILER TRESCHOW, der nu er Forvalter paa Anhof, og som er saa ualmindelig hyggelig og flink, CHRISTIANE TETENS, der kom fra Hverringe, og som for os begge medbringer et Pust fra de gode gamle Dage, da vi saa ofte kom sammen, dels paa Baller i København, og — for VIVIS Vedkommende i Sydsjælland, da NÆRGAARDS boede paa Stensbygaard nær ved Lilliendal. Af vore islandske og færøske Feriebørn fra for to Aar siden kom desværre kun ANNA LA COUR og hendes Mand, og — foruden enkelte andre — HENRIKS tidligere Lærer, Doktor HAMMERSHAIMB, der nu er ansat ved Aarhus Universitet, og hvis store Lærdom og Kundskaber i semittiske Sprog heldigvis ikke forhindrer ham i at være ualmindelig nem at omgaas og at tale med om alle dagligdags Emner. Vi sætter alle meget stor Pris paa ham som forøvrigt ogsaa paa HENRIKS to andre Lærere, der altid har vist os megen Trofasthed.

Sidst paa Sommeren havde REGITZE en dejlig lang Ferie paa en Maaned fra sin Virksomhed som Sundhedsplejerske, og vi flyttede saa med begge Døtrene til Skabohuse, hvortil jeg medbragte den Protokol, hvori jeg indfører alle Godskontorets Bygningsudgifter, ordnede efter hvert enkelt Hus, saa jeg hurtigt kan

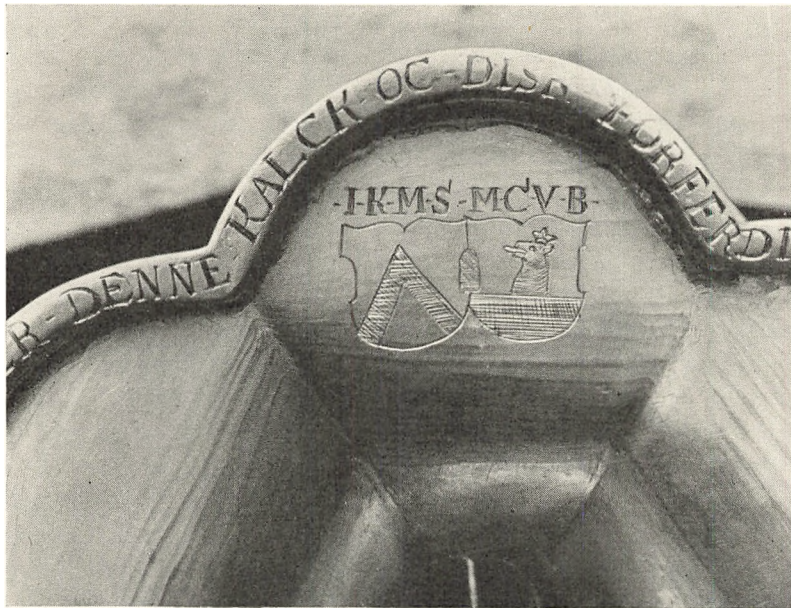
se, hvad der er ofret paa disse, lige siden jeg overtog Bestyrelsen af en Del af Langesø i 1911, og jeg fik indført Udgifterne for 6 Aar, saa det var et meget godt Resultat. Jeg fik ERIK OXHOLM, der har faaet Generator paa sin meget store Lejeautomobil, til at køre for os, og da vi havde en stor Bagage og mange Madvarer med, var det mageløs bekvemt, ogsaa for Indpakningen af Maden, at kunne køre fra Dør til Dør, og de 54 Kroner, som det kostede, var ikke meget mere end 4 Jærnbanebilletter og to Automobiler fra Nyborg, for vi kunde ikke have haft Bagage og Mad og os selv i een Vogn. Under vort Ophold i Skabohuse havde vi Besøg af DISSI MOLTKE, der havde været paa Egeløkke hos sin Moder, og vi var naturligvis en Dag til Middag hos BENNY CEDERFELD, hvor det var morsomt at træffe EDE og JULIUS AHLEFELDT og deres to Døtre, og en Dag lejede jeg en Automobil, og vi kørte alle fire til The paa Hverringe og til Middag paa Stenagergaard, hvor jeg om Aftenen gik en vidunderlig Tur med ULRIK KNUTH ud til Spidsen af Halvøen, hvor man ser ud over Indløbet til Odense Fjord og over til Enebærodde. Vi var naturligvis ogsaa noget sammen med MIKKEL og WANDA TRESCHOW, og en Dag cyklede REGITZE og jeg til The og Middag hos JULIE og PETER SCHOLTEN paa Biskopstorp, hvor det var en stor Fornøjelse at se, saa godt og smagfuldt JULIE har indrettet alt baade i Opholdsværelserne og i Gæsteværelserne. Paa Vejen dertil saa vi, at der var Flag oppe paa Juelsberg og gættede rigtigt, at deres Barn var født den Dag. Jeg var paa Besøg paa Sophienberg hos BITTEN OXHOLM, som jeg er flov over aldrig tidligere at have besøgt der, og naturligvis besøgte jeg ogsaa mine fjærne Slægtninge SOMMERFELDTS i Nyborg, og jeg var ogsaa hos Tante ELISE SEHESTEDT JUUL, der var paa et kort Besøg i sit Hus ved Nyborg Strand, som det morede mig meget at se.

REGITZE tog ned til Moder og videre omkring paa Cykel paa forskellige Besøg, og den 27. rejste jeg til København for at deltage i Aarsmøderne for Dansk Kulturhistorisk Museumsforening og Dansk Historisk Fællesforening, hvor jeg som sædvanlig havde den meget store Fornøjelse at træffe en Mængde af mine historiske Venner. Ved Fællesspisningerne den første Dag sad jeg mellem Arkitekt NORN fra Horsens og Direktør KLEM fra Kronborg, og Musæumsinspektør CHR. AX. JENSEN og Fru ELLEN ANDERSEN fra Nationalmusæet, og om Aftenen inviterede Direktør SLOMANN mig med hjem, hvor jeg havde det hyggeligt med ham og Fru SLOMANN. Musæumsforeningens Formand, Kredslæge MØLLER havde aflagt en lang Beretning, og Frøken MARGRETHE HALD havde forevist og holdt Foredrag om folkelige Tekstiler, hvoraf der i Øjeblikket bliver opkøbt saa meget til Møbelbetræk, som ellers ikke kan faas, og Musæerne faar Opfordring til at sikre sig gode og sjældne Vævninger, inden det er for sent. Om Lørdagen talte Fællesforeningens Formand, Dr. NØRLUND, om Nationalmusæets 50 Aars Jubilæum, og der drøftedes Planerne om et Værk om danske Præstegaarde, og senere talte Arkivar HVIDTFELDT om Samarbejdet mellem »Rigshistorikere« og Lokalhistorikere. Desværre kunde jeg ikke den Dag være med til den store Middag, da HENRIK kom ind fra Lynæs, og saa vilde jeg naturligvis tilbringe Aftenen med ham. Vi spiste i Coc d'Or sammen med GRETHE BORGE, der netop var kommet fra Norge for at gennemgaa Kursus paa Mariaforbundet. Derefter var vi til Hornbæk Revuen, som var uhyre morsom, og i Arena, hvor jeg maatte sidde ensom, medens HENRIK og GRETHE dansede, og jeg mindedes lignende Situationer, naar jeg i sin Tid hos Nimb var »Balfader« for mine store Børn, — men tænk, hvor det er uendelig længe siden. Om Søndagen var der Udflugt til Frilandsmusæet i Lyngby med Redegørelse for Nationalmusæets etnologiske Undersøgelser. Desværre kom vi ikke meget omkring i de mange enestaaende interessante Huse, for det blev et saa forfærdeligt Regnvejr, saa man tog tilbage til Byen straks efter Frokosten i Hammers Kro, hvor vi forfærdedes over at skulle aflevere 45 Gram Smør, altsaa mere end een Dags Ration for eet eneste Maaltid.

SOPHIE MAGDALENE kom ind den Aften, og hun spiste med HENRIK og GRETHE BORGE og mig hos Nimb, og derefter var jeg med HENRIK og GRETHE i Tivoli, som rigtignok gør et trist Indtryk i det sørgelige Mørke, som nutildags

•Birken paa Mosen• paa Clausholm

Fra Alterkalken i Vevlinge Kirke

Jørgen Kaas Mogens Søn, Lensmand paa Rugaard, og Margrethe Cathrine von Buchwald

ruger allevegne. Under Opholdet i Byen havde jeg naturligvis haft indgaaende Forhandlinger med Magister FABRITIUS, og jeg havde været paa et langt og ualmindelig hyggeligt Besøg hos Comtesse HENRIETTE KNUTH.

Da jeg om Mandagen rejste hjem, fulgtes jeg med Professor ELLING, der er Professor i Kunsthistorie ved Universitetet, og som i flere Aar har lovet mig til min Bog at skrive en Artikel om Langesø, hvis Bygningsstil netop er hans Speciale, og jeg havde megen Glæde af at have Besøg af Professoren, der gjorde en Mængde Studier og Notater om den saa smukke og gode Bygning, som efter Professorens Mening er opført af ROSENBERG.

10.

Langesø den 11. November 1942.

Fra den 4. til den 8. September rejste vi sammen med REGITZE til Clausholm, og Rejsen derop formede sig næsten som en selskabelig Udflugt. Stiftsprovstinde FOG-PETERSEN, der i nogle Dage havde været paa Langesø, indbød os til Frokost i Ventetiden mellem Togene, og i Jærnbånen traf vi Direktør ANDRUP, der skulde til Randers til sin gamle Skoles 400 Aars Jubilæum, og desuden Magister CHR. AX. JENSEN og Arkitekt MOGENS CLEMMENSEN, og jeg havde megen Fornøjelse af at tale med disse tre gode Bekendte. Paa Aarhus Banegaard traf vi BENNY CEDERFELD, der var paa Vej til Rosenholm, og vi indbød hende til at køre med i vores Lejeautomobil til Hornslet, hvorfra vi kørte videre til Sophie Amaliegaard og Schildenseje, for at VIVI kunde se de nye udmærkede Bygninger, som begge Forpagterne heldigvis er meget glade for. Under Opholdet paa Clausholm havde vi en Eftermiddag indbudt Funktionærerne og Forpagterne og nogle andre, og det var rart at faa dem at se paa denne Maade, da det jo er umuligt uden egen Befordring at komme omkring til alle de Mennesker, der bor saa langt fra hinanden. Forpagter BRASK's og Doktor KLANS var saa venlige hver at bede os til Middag en Dag, og det var en stor Lettelse, da vort Husvæsen jo var meget improviseret. Jeg kom desværre i de faa Dage slet ikke ud i Skovene, men vi naaede da heldigvis vor sædvanlige Tur med EMMELUTH paa Mosen og ud til den store gamle Birk ved Godsets vestlige Grænse.

REGITZE og jeg var en Dag i Lejeautomobil til Frokost paa Vosnæsgaard hos TORBEN og DAGMAR KNUTH, hvor vi saa forskellige af de fortrinlige Forbedringer og Indretninger, og derefter var vi paa Besøg paa det pragtfulde Rosenholm, hvor CHRISTIANE ROSENKRANTZ førte os og HOLGER ROSENKRANTZ og BENNY CEDERFELD rundt i det dejlige gamle Hus og endogsaa op paa Lofterne, hvor CHRISTIANE fremviste forskellige Ejendommeligheder ved Detailler i Bygningen.

Efter vor Hjemkomst fra Clausholm havde vi et meget fornøjeligt Besøg af Musæumsdirektør ANDRUP, der skulde gøre nogle Studier til en Afhandling, han har lovet at skrive om mine Portrætter til min Bog. Direktøren og hans Datter, Fru BLOMBERG, der begge havde været her engang før i samme Øjemed, kom paa Cykel fra Odense.

Kort efter rejste vi til København, da vi var indbudte til Søndag den 13. September i Frue Kirke at overvære Professor PLUMS Indvielse til Biskop over Lolland Falsters Stift. Det var som sædvanlig meget smukt og højtideligt, men det har været langvarigt og anstrængende for Kongen, der nok endnu var svag efter sin alvorlige Galdestenssygdom i Sommer. Dronningen havde forstuvet sin Fod, lige inden hun skulde køre, og blev derfor desværre afskaaret fra at overvære Højtideligheden. I Kirken fik jeg hilst paa min gamle Lærer, Pastor HENRIKSEN, der fungerede, skønt han for nylig er fratraadt paa Grund af Alder. Jeg

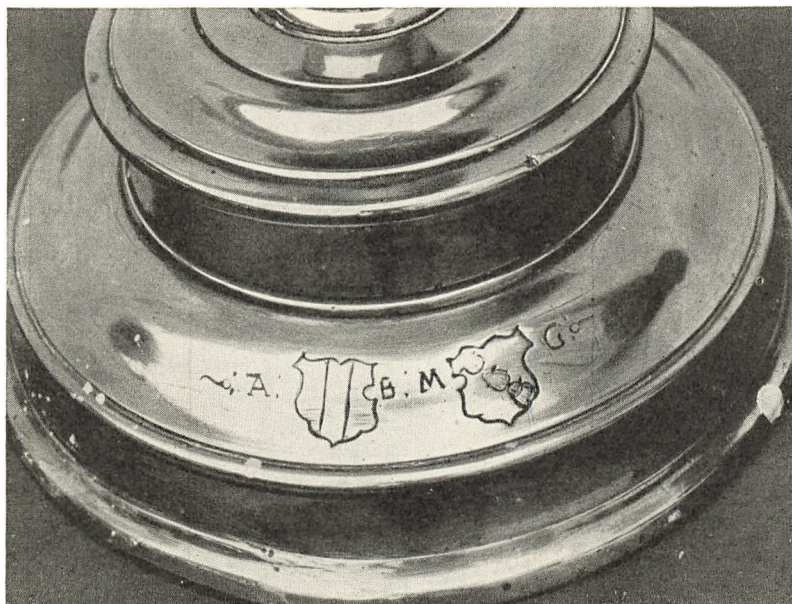
havde den store Fornøjelse at være bedt til den officielle Middag, som Kirkeminister FIBIGER om Aftenen gav paa Christiansborg i Ministeriernes store og smukke og meget kønt og smagfuldt møblerede Repræsentationslokaler, som er nogle af de Rum i Kongefløjens øverste Etage, hvor der engang var Tale om, at Kongen skulde have boet. Jeg sad imellem Biskopperne BRUUN RASMUSSEN og MALMSTRØM — vi var ialt ca. 37 —, og efter Middagen talte jeg meget længe med Provst ENGEL fra Frederiksberg Kirke, i hvis Moders Hjem jeg boede i tre Aar som Student, saa der var meget, jeg skulde høre om hele hans Familie. Provstens Kone, der er Datter af Kommandør REGNAR HAMMER, har jeg leget ofte med i min Skoletid, medens jeg boede hos BARDENFLETHS paa Søofficersskolen. FREDERIK REVENTLOW var som Stiftamtmand i Nykøbing ogsaa med til Middagen, og vi fulgtes ad derfra og havde en lang og meget hyggelig Samtale med hinanden bagefter paa Hotel Astoria.

En Dag var jeg længe paa en Frimærkeudstilling, og derefter drak jeg hos à Porta The med VIBEKE TRESCHOW, som var paa Besøg hos sin Broder, PETER OLUF, og af hvem det var morsomt at høre meget om Kusinernes Liv og Oplevelser paa Borgen ved Kulla Gunnarstorp. Vi boede naturligvis som altid i SOPHIE MAGDALENES og HENRIKS hyggelige Lejlighed paa Østerbro, og det er dejligt paa denne Maade at være saa meget sammen med Børnene under vore Ophold i Byen. VIVI blev i København og var til Undersøgelse paa Dianalund og kom forøvrigt først hjem den 15. Oktober.

Atter var jeg kun faa Dage hjemme og rejste saa som sædvanlig til EBBES Fødselsdag for et Par Dage til Holstenshuus, hvor jeg traf Baron og Baronesse RUDOLPH BERTOUCH, ELLA BILLE BRAHE og Guldsmid og Fru CHRISTOPHERSEN. Vi var naturligvis oppe paa det nye Udsigtstaarn, Rikkelsbjærg og gik nogle meget lange herlige Ture i den dejlige Egn, og jeg havde særlig den største Fornøjelse af at tale med Baron BERTOUCH, bl. a. om hans store Arbejde med hans Bog om Familien BERTOUCH, som snart skal være færdig til Udgivelse.

Da jeg kom hjem igen, havde jeg et meget interessant Besøg paa næsten 14 Dage af Musæumsassistent, Frøken TOVE CLEMMENSEN, der paa Nationalmusæets Vegne skulde undersøge, opmaale og fotografere Langesøes ualmindelig gode, smukke og i Stil saa ensartede Inventar, og samtidig forberedte Frøken CLEMMENSEN sig paa at skrive en meget fyldig og rigt illustreret Afhandling om Inventaret til min Bog. Frøkenen og jeg var en Dag til Frokost paa Elvedgaard, hvor der blev gjort nogle Notater om de derværende Møbler, samtidig med at jeg med Godsejer WEDEL HEINEN drøftede de Ændringer, der skulde indføres i min Artikel om Elvedgaard i det gamle Herregaardsværk til Brug for det nye Værk om danske Slotte og Herregaarde, der nu skal udkomme, og hvortil jeg skal skrive om de samme 6 Gaarde som til det gamle Værk. Paa Vejen hjem besøgte vi Pastor THOMSEN i Vevlinge og fotograferede i Kirken et Par Vaabenbilleder fra Alterkalk og Alterstager til min Bog.

Jeg havde den meget store Glæde at have min kære HENRIK hos mig et Par Dage, lige inden han den 1. Oktober blev udnævnt til Kystløjtnant, og vi spillede som sædvanlig Bezique, hvorved han naaede op over en halv Million i samlet Pointantal, siden vi den 19. Januar 1933 begyndte at opnotere vore Resultater, og i Anledning af dette høje Tal har han faaet et smukt Mahogni Skrin til Spillekortene og Bezique Tavlerne. Mens HENRIK var her, havde jeg fra den ene Dag til den anden et særlig kærkomment Besøg af ADA KLÆR, som aabenbart i høj Grad nød at gense alt baade inde og ude her paa Langesø, hvor hun har tilbragt saa lange Perioder af sin Barndom og Ungdom.

Fra Alterstagerne i Vevlinge Kirke
Axel Brahe til Elved † 1616 og Mette Gøye † 1584

Antoinette Knuth

Paa Kongens Fødselsdag var jeg til konservativt Møde i Morud Forsamlingshus, hvor Folketingsmand PETERSEN, Forhaabningslund, talte, og hvor jeg var sammen med forskellige af mine gode Bekendte her fra Sognet.

I dette Efteraar har jeg for Resten været optaget af til min Bog at ordne en Grundplan af det gamle Holstenshuus og af paa Generalstabskort at faa indtegnet Størrelserne nu og i gamle Dage af Holstenshuus og Langesø Godser, noget EBBE har været utrættelig og mageløs til at hjælpe mig med, foruden at Arkivar EWENS i Matrikelsarkivet har været saa utrolig imødekommende selv at indtegne Langesøs upriviligerede Tilliggende i 1805 paa et Matrikelskort. Det er umaadelig interessant at se Forskellen paa Godsernes Udstrækning før og nu, og jeg haaber, at Gengivelserne i Bogen med den af EBBE udførte forskellige Skravering bliver saa tydelige og anskuelige, at man vil faa et klart Begreb om Størrelsen af det, der har hørt under Ejendommene.

11.

Langesø den 29. Januar 1943.

Efter at jeg har været paa mit traditionelle Besøg hos Sogneraadformand JACOBSEN i Fårstrup med min Selvangivelse, kan jeg atter føle mig som normalt Menneske, der kan beskæftige sig med andet end Tal og Regnskaber, og jeg vil da benytte Lejligheden til engang igen at skrive et Brev, der kan fortælle om lidt af alt det, der er foregaaet i Efteraaret siden mit sidste Brev.

Det, som jeg i Dag skal fortælle om, er de to Begravelser i vor nærmeste Familie, min Svigermoders og min Svigerinde TOINETs.

I lang Tid har min Svigermoder været syg, og hendes Tilstand var i de sidste Maaneder forværret meget. Jeg vil altid mindes hende med Taknemmelighed for hendes gode og kærlige Sind, for hendes store Opoffelse overfor andre og særlig overfor hendes Børn, og for al den Godhed og Imødekommenhed, hun altid har vist mod mig, lige fra Ballerne i min Ungdom, hvor jeg sørgede for, at hun efter Dansens Ophør fik Kaffe, for at VIVI kunde blive ved Festen saa længe som muligt, og til hendes sidste Besøg her i Foraaret, hvor hun var rørende venlig imod mig.

Svigermoders Begravelse foregik i dybeste Stilhed fra Bøstrup Kirke ved Egeløkke den 14. November, og Dagen før rejste GODSKE og jeg af Sted — VIVI havde været paa Egeløkke i nogen Tid — og vi traf i Odense ULRIK KNUTH og i Svendborg SOPHIE MAGDALENE og flere andre af Familien. Fra Rudkøbing kørte vi i to Lejeautomobiler, og vi blev indkvarterede dels paa Hovedbygningen og dels paa Avlsgaarden. Min Svoger CHRISTIAN var ikke kommet, da TOINET jo var saa alvorlig syg, og MINNA BERGE var ikke kommet fra Norge. Derimod var Svigermoders fem andre Børn og deres Ægtefæller til Stede ved Begravelsen og, foruden de tre ovennævnte Børnebørn, VIBEKE NEERGAARD, ERIK KNUTH og min Svoger WILHELMS to yngste Børn. Endvidere Frøkenerne KROGH og INGERSLEV, der havde plejet Svigermoder, Lærerinden paa Avlsgaarden, Frøken AMMENTORP, Skovtider QVIST fra Lilliendal og Fru BARFOED født LASSEN, hvis afdøde Mand har været Forpagter paa Egeløkke.

Lørdag Formiddag var der i Svigermoders Soveværelse en lille Højtidelighed, som forrettedes af Pastor GAMST fra Bøstrup. Kisten blev baaret ud af Huset og senere ind i Kirken og om Eftermiddagen ud af Kirken af OTTO, WILHELM, ULRIK og ERIK KNUTH, GODTFRED NEERGAARD, FREDERIK MOLTKE, GODSKE og mig. Da hverken Tid eller Sted for Begravelsen havde været averteret, var der kun ganske faa Mennesker

i Kirken. Svigermoder blev begravet i sine Forældres Gravsted paa Bøstrup Kirkegaard, hvor vi for 17 Aar siden havde været til den næsten 90 aarige Bedstemoders Begravelse. Da vi kom hjem fra Bøstrup, var der paa Egeløkke The og Kaffe for en Del af de Mennesker, der har været knyttede til Svigermoder og Stedet, og hele Familien var samlet paa Hovedbygningen til Middag.

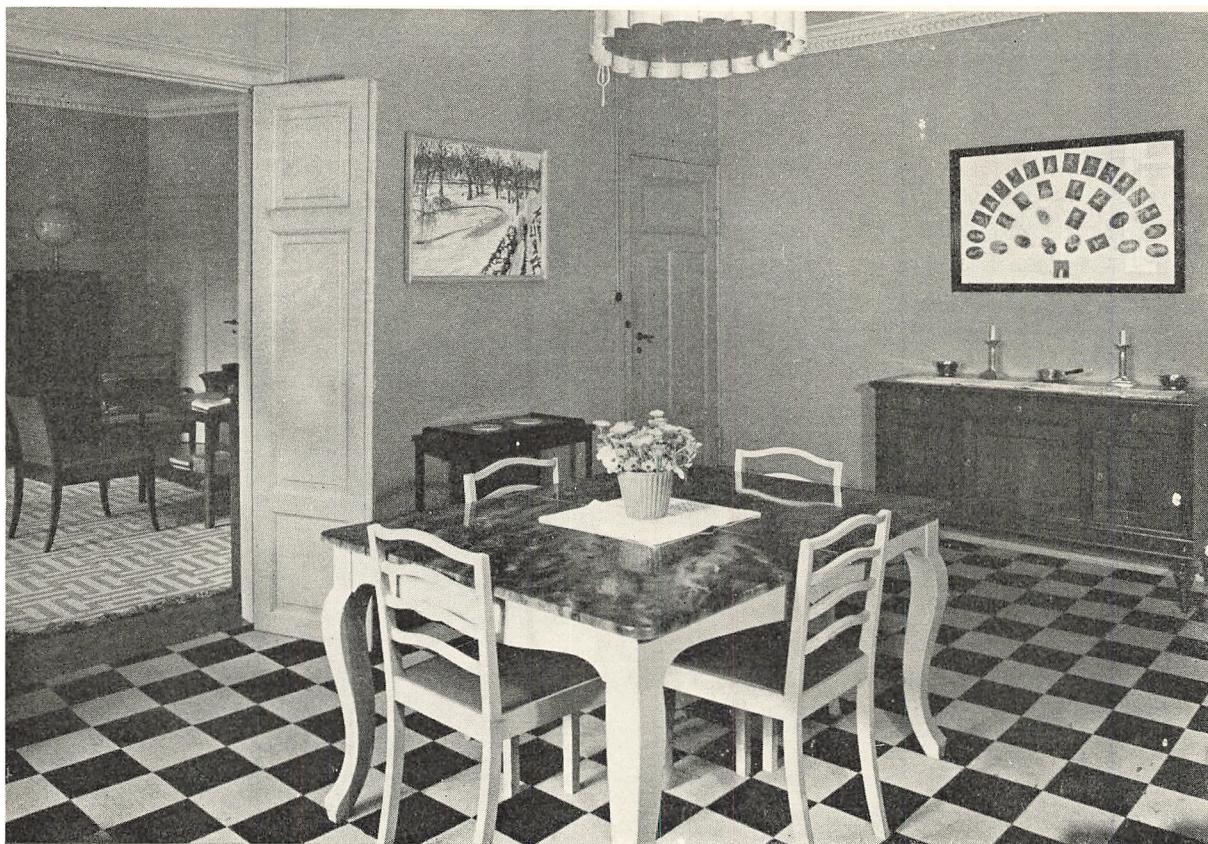
ULRIK rejste tidlig næste Morgen til København, men naaede ikke dertil, før hans Moder døde. Stakkels TOINET har lidt saa forfærdeligt i de sidste Maaneder. Det var et meget sørgeligt Dødsfald, og det bliver umaadelig svært for CHRISTIAN at undvære hende og at være alene om at skabe det nye Hjem paa Lilliendal, som endnu ikke er helt færdig indrettet. TOINET'S Død er ogsaa for mig en personlig Sorg, da hun og jeg altid har været særlig gode Venner og har forstaaet hinanden saa godt. Jeg har nydt umaadelig megen Gæstfrihed paa Tustrup, og jeg har meget ofte mærket, at TOINET satte Pris paa mine Besøg. TOINET var fuld af Glæde og Livslyst, og hun var en begejstret Deltager i Fester og Udflugter og i fornøjelige Samtaler. Hun har skaffet sig mange gode og trofaste Venner paa Egnen omkring Tustrup, bl. a. vores alles kære gamle EMMELUTH, og det var hende en stor Sorg at skulle forlade den Egn, hvor hun havde saa faste Rødder, og hvor hun med stor Energi havde virket paa forskellige Omraader.

Medlemmerne af Familien rejste efterhaanden fra Egeløkke, og om Mandagen tog VIVI og jeg hjem, og allerede om Torsdagen rejste GODSKE og jeg til Sjælland i Anledning af den anden Begravelse i den nærmeste Familie i mindre end een Uge. Det er ligesom da min Familie i Januar 1926 to Fredage i Træk var til Tante MAJA QUADES og Tante ESES Begravelser, og det endda paa samme Kirkegaard i København. Desværre kunde VIVI ikke tage med, da hun maatte gaa i Seng med en meget slem Forkølelse. Paa Færgen traf GODSKE og jeg min Svoger WILHELM, og vi rejste videre sammen til København, hvor GODSKE og jeg boede i Slagelsegade, hvor der var god Plads til os begge, da MICHAELA TRESCHOW netop var flyttet derfra og foreløbig er saa heldig at kunne bo hos Baronesse GEDSER BILLE BRAHE, der endnu bor i sin nylig afdøde Faders store Lejlighed.

Fredag Formiddag rejste jeg saa med mine fire Børn og med MARGRETHE BORGE, som lige var blevet forlovet med HENRIK, og desuden med mange andre af Familien til Mern, hvorfra flere Lejeautomobiler kørte os direkte til Øster Egesborg Kirke, der var næsten fuld af Mennesker, og hvor der var utrolig mange Kranse, vist over 200. Pastor MONRAD FRANSEN holdt en smuk Tale. I Hjemmet om Formiddagen havde der været talt af Pastor BARSØE, der er Præst i Virring og Essenbæk ganske nær ved Tustrup. En stor Del af Følget samledes paa Lilliendal til The og Kaffe, og her var bl. a. HAGES fra Oremandsgaard, VOLFF SCHNEEDORFFS fra Engelsholm, ELSE REEDTZ THOTT, som jeg var særlig glad for at træffe, Hofjægermestrene HARALD COLLET og JENS JUEL og KNUD JUEL fra Havnø. I Kirken var desuden AAGE DANNESKIOLD, FREDERIK SCHACK og Grevinden, OSCAR OXHOLM og Kammerherre og POLLY COLLET. Til Middag var vi ca. 34, og vi spiste i Spisestuen og i det nyindrettede meget smukke Bibliotek mellem Salen og Spisestuen. Af den nærmeste Familie manglede VIVI, MINNA og JOHN BORGE og INGE KNUTH, der ikke kunde tage fra WENTZEL, der var syg. Af den yngre Generation var der foruden mine Børn og GRETHE BORGE, TØNNES

Svigermoder

Sophie Magdalenes Spisestue i Slagelsegade 3

NEERGAARD og ERIK og AGNES KNUTH. Jeg sad ved Middagen imellem MINNA KNUTH og Oberstinde TILLISCH født SCHAFFALITZKY, og paa den anden Side af MINNA sad KJELD SCHACK. Paa begge Sider af CHRISTIAN sad Hofjægermesterinde LÜTTICHAU fra Tjele og Grevinde SPONNECK.

De Forandringer, der er gjort i Stuerne paa Lilliendal er ganske udmærkede. De Værelser, der i alle de sidste Aar har været Svigerfaders, er nu Dagligstuer, og den inderste var beregnet til TOINET, og det var vemodigt her at se hendes Skrivebord med alle de mange Fotografier, som man husker saa tydeligt fra Tustrup. CHRISTIAN har sit Værelse der, hvor hans Fader havde sit Kontor i alle de første Aar, jeg kom paa Lilliendal.

Straks efter Middag maatte vi bryde op, da Toget gik Kl. godt 8 med Ankomst til København godt 12, saa det havde været en meget lang Dag.

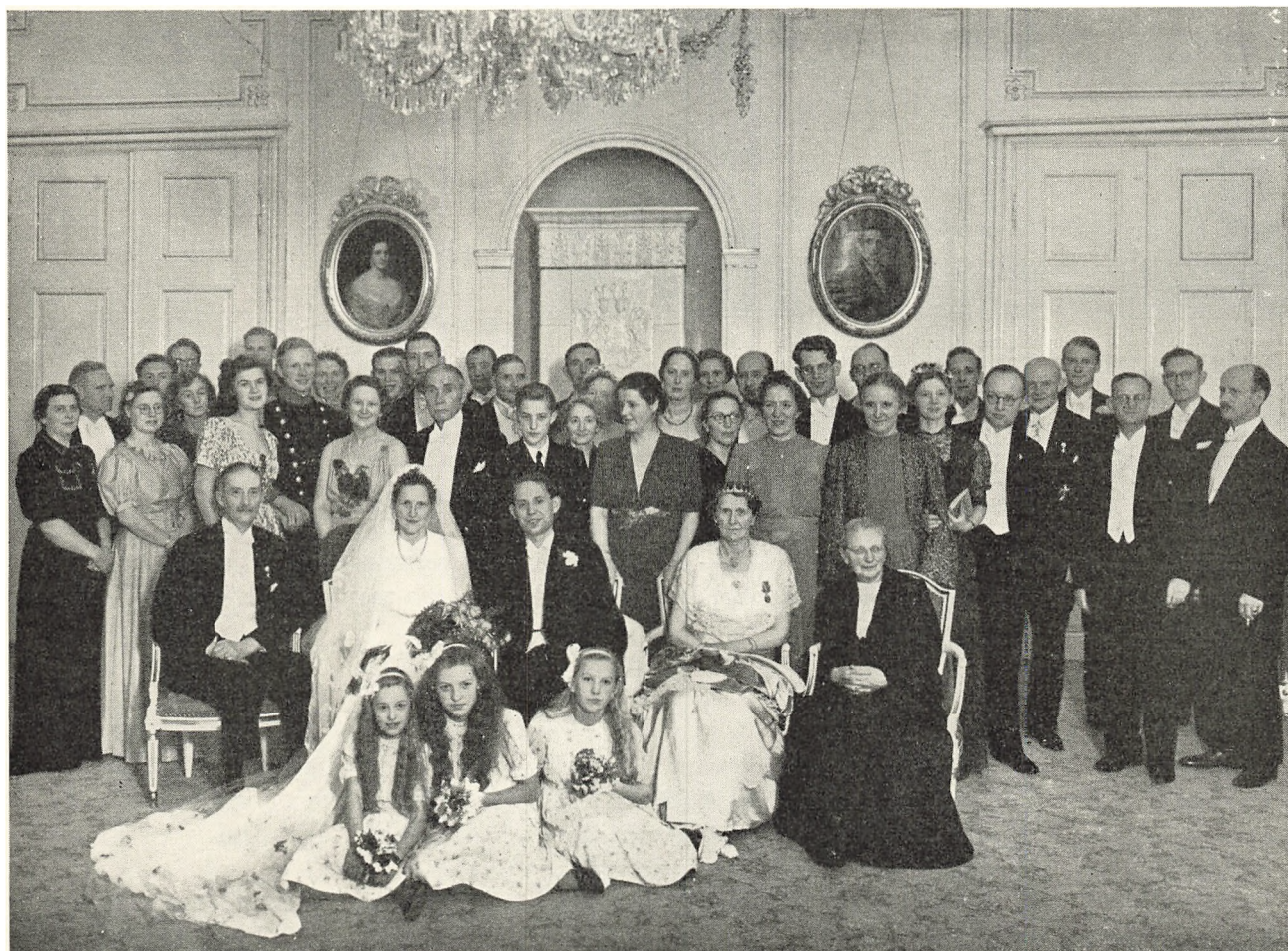
Lørdag Formiddag besøgte jeg min gamle Skolekammerat, AXEL KRAGH, med hvem jeg havde en lang og meget interessant Samtale. Senere var jeg i Matrikelsarkivet og talte med Arkivar EWENS om de Undersøgelser vedrørende Clausholms Bøndergods i 1805 og 1825, som han er saa mageløs elskværdig at foretage for mig, og sammesteds hilste jeg ogsaa paa Arkivassistent ELMANN PEDERSEN, der ogsaa hjælper til med disse Undersøgelser og forøvrigt er en meget ivrig Frimærkesamler, saa vi udveksler nyudkomne Frimærker med de saa eftertragtede Førstedagsstempler, hvoraf jeg, da Runde Taarn Mærket udkom, sendte Breve med dette Mærke til ikke mindre end 24 forskellige Mennesker. Jeg var med SOPHIE MAGDALENE paa Visit hos hendes Svigermoder, og til Middag kom Bibliotekar FABRITIUS, med hvem jeg, som sædvanlig, til langt ud paa Natten havde omfattende og interessante Drøftelser.

Søndag var vi en dejlig Spadseretur i Dyrehaven, og jeg var glad ved at have REGITZE at følges med, da HENRIK og GRETHE gik langt forud for os andre, og SOPHIE MAGDALENE og ERICH gik naturligvis ogsaa med hinanden. Vi drak The paa Bellevue Strandhotel og var imponerede over at faa rigtig The, som vi nød i høj Grad. GODSKE var ikke med os, da han tilbragte Dagen hos Direktør DE NULLY BROWN og til Væddeløb.

Det var vemodigt for sidste Gang under de tilvante Former at være i Slagelsegade, hvor vi nu har haft vort Standkvarter i over seks Aar i den mageløs gode rummelige og praktiske Lejlighed, hvorfra vi har saa mange gode Minder, og hvor vi har tilbragt saa mange hyggelige Dage og Timer sammen med vore Børn.

8. December 1942

8. December 1942

Sophie Magdalene 8. December 1842

Foreløbig beholder SOPHIE MAGDALENE Lejligheden som gift, og HENRIK har lejet to Værelser i St. Annægade overfor Vor Frelsers Kirke paa Christianshavn. HENRIK kan ofte bo hjemme om Natten, men han skal tidlig op for at kunne møde til Tjeneste paa Middelgrundstortet.

Om Mandagen rejste GODSKE og jeg hjem, og paa Færgen var vi sammen med LIPPE KNUTH, hvad der jo var meget fornøjeligt.

I disse Dage tænker jeg med stor Deltagelse paa de mange Mennesker, der sidder dybt begravede i deres endnu ikke færdige Selvangivelser, idet jeg jo lykkeligt har alt mit herhen hørende Arbejde overstaaet. Moders Selvangivelse er sendt for længe siden, ligesaa Oplysningerne til JØRGEN om vort fælles Regnskab fra Holstenshuus, og mine Børns er ogsaa ordnede for flere Dage siden, medens jeg den 28. sendte Oplysninger til de fem Erhvervskommuner, der kommer i Betragtning, af hvilke de to væsentligste er Diernisse, hvor Holstenshuus ligger, og Hornslet, som skal have Skat af Indtægterne af Sophie Amaliegaard Skov og Sophienlund. Clausholms egen Kommune, Voldum-Rud, kommer ikke i Betragtning, da Udgifterne efter de samtlige paa Godset hvilende Forpligtelser fordeles procentvis efter Ejendomsskylden i hver enkelt Kommune, og da 61,21 % af hele Godsets Ejendomsskyld ligger i Voldum Sogn, overstiger de pligtige Udgifter langt den Indtægt, der indvindes der i

Sognet, som fortrinsvis stammer fra Avlsgaardene Clausholm og Schildenseje og fra Mygind Skov. Det er et meget stort Arbejde at opgøre og udrede alle disse Regnskaber, og der gaar jo et kolossalt forberedende Arbejde forud, men det hjælper uhyre meget, at jeg efterhaanden har faaet Rutine, og at jeg har et bestemt Skema, som jeg hvert Aar benytter. Dertil kommer, at det morer mig i højeste Grad — ellers vilde det ogsaa være meget byrdefuldt — og desuden er det overmaade nyttigt een Gang aarlig at være tvunget til at opgøre sin Status baade for Indtægt og Formue, saa man derved faar Overblik over sine Forhold.

12.

Langesø 14. Februar 1943.

Jeg formoder, at I længes efter at høre noget om SOPHIE MAGDALENES Bryllup, særlig de af Eder, som bor i Sverrig og Norge, og som ikke har haft Lejlighed til at faa Beretninger derom. Jeg maa ogsaa skynde mig at beskrive dette Bryllup, før jeg efter næste Søndag forhaabentlig faar et nyt Bryllup at skrive om, og det bliver jo lidt meget af fortælle om to Bryllupper paa een Gang.

Paa Grund af de to lige indtrufne Dødsfald i den nærmeste Familie blev kun indbudt meget nære Slægtninge og nogle gode Venner, men, da Familien er stor paa begge Sider, blev vi alligevel saa mange som 47. Brylluppet var den 8. December, og Dagen før kom næsten alle Gæsterne med de to Eftermiddagstog, henholdsvis fra Øst og fra Vest, og vi samledes med dem til stor Modtagelsesthe i den bageste Kongestue.

Den Dag var vi ialt til Middag 36, og vi spiste i Foredragssalen ved et meget langt Bord ligesom til Frokost næste Dag og Morgenmaaltiderne. Her i Huset boede naturligvis de fleste, hos GODSKE var indlogeret WILHELM og INGE KNUTH og FREDERIK og DISSI MOLTKE, og nogle af Gæsterne boede hos Skovriderens og hos Forpagter SIMONYS. Desuden boede nogle, deriblandt mine Brødre og LOUISE, i Odense. Af VIVIS og mine Søkende med Ægtefæller var det foruden BORGES kun CHRISTIAN KNUTH, som vi desværre maatte savne, men han repræsenteredes af sin Søn ULRIK. Det var et stort Skaar i Glæden, at Moder ikke var med os den Dag; men det er jo en lang anstrængende Tur, og hun bliver træt af at være sammen med mange Mennesker, og det kan man forstaa, da hun snart er 87 Aar.

Det har været mærkeligt for SOPHIE MAGDALENE først nu at gøre Bekendtskab med sin nye Familie, hvoraf hun vel næppe tidligere havde set andre end ERICHS Moder og ugifte Søster, der bor i København. Næste Formiddag var mange af os ude at spadsere, bl. a. oppe ved Kapellet, saa de fremmede fik da set lidt af Stedets Skønhed. Vielsen var Kl. 3 og foretoges af ERICHS Svoger, Pastor NIELSEN fra Hjembæk ved Jyderup, og flere af ERICHS Familie sang en Motet oppe fra Pulpituret. Der blev sunget Sal-

Sophie Magdalene og Erich 8. December 1942

merne: Der en Vej, som Verden ikke kender, — Vi ønske nu vor Brudgom og Brud — og Nu takker alle Gud. ERICHS Forlover var hans Ven, Pastor TAGE LUNN fra Birket paa Lolland. Tre Smaa piger var Brudepiger og saa nydelige ud i lyse blomstrede Kjoler og med stort udslaaet Haar, der klædte dem saa ualmindelig godt. Det var to Døtre af ERICHS Søster i Gribstrup Skole og en Datter af hans Broder paa Als. Kapellet var smukt pyntet med mange Lys og bl. a. med en stor Granguirlande og med lyserøde Begonier. Det var Fru MARSTRAND JØRGENSEN, Fru Doktor MEILGAARD og BUBBEN SCHEEL, der havde paataget sig Pyntningen. SOPHIE MAGDALENE bar paa sit Brudeslør to meget smukke gamle Tønderske Kniplinger, der mærkelig nok var ganske ens, skønt de stammer fra to helt forskellige Sider af hendes Familie. Den ene har hun arvet ifølge min Moster, Tante ESE's Testamente, og den stammer maaske fra min Oldemoder SELBY. Den anden har været min Svigermoders, og hun har faaet den fra sin Moder, uden at vi ved, om den stammer fra LETH'erne eller BARNER'ne, saa den har maaske tilhørt CONSTANCE LETH. Da det er meget vanskeligt at skaffe Myrter, var vi meget glade ved, at Fru Forpagter HANSEN, hvis Mand har lejet min Gartnerbolig, var saa venlig at give Myrter fra en Plante, der stammer fra hendes egen Myrtekrans. Fru HANSEN er for Resten en gammel Bekendt af os, da hun for ca. 40 Aar siden var Kammerjomfru hos Moder og var særlig god Ven med EBBE, der jo dengang var en lille Dreng. Desuden har hun været hos Tante BABBE NEERGAARD paa Faarevejle, og i 8 Aar hos DORTHE AHLEFELDT paa Skovsbo. For 33 Aar siden blev hun gift, og hendes Mand var fra 1921 til 1931 Forpagter paa Petersgaard under Faarevejle og derefter paa Hellerup under Ravnholt indtil Foraaret 1942, saa Fru HANSEN har i alle de Aar været knyttet til nogle af mine Slægtninge, og nu bor hun altsaa her og hjælper os med noget saa nødvendigt som Myrter.

Befordringen til og fra Kapellet besørget af den lokale Lejevogn fra Morud og af tre Lejevogne fra Odense; men der var store Vanskeligheder ved at faa to af Generatorvognene op ad den lille Bakke, der fører fra Kapellet hen til Taagerodvejen. Vi kørte ad den Vej hjem for ikke at møde de modgaaende Vogne paa Skovvejen Syd for Søen.

8. December 1942

Fru Alshauge.

H. B. S. H.

Sophie Magdalene

Erich L. B. S. H.

Pastor Lunn

Louise Berner

Pastor Nielsen

8. December 1942

8. December 1942

8. December 1942

Til at overvære Højtideligheden i Kapellet havde vi indbudt den sædvanlige Kreds fra Sognet og Egnen, og de kom efter Vielsen her til Langesø sammen med mange andre, der havde været saa venlige at slaa sig sammen om gode og nyttige Gaver, og vi havde saa bedt dem til Modtagelse med Sherry og Kager. Det var særlig Skovarbejderne og mange andre fra Godset med deres Koner. Vi var om Eftermiddagen ialt omkring 200 Mennesker, og Lærer HAUGAARD holdt en meget smuk Tale, hvori han bl. a. fremhævede, at der ikke havde været gift en Brud fra Langesø siden Tante EMILIE SEHESTEDT JUULS Bryllup i 1860, og at det var første Gang, der blev gift en Brud fra Langesø i Kapellet, der jo er bygget 1870. Middagen var kl. 7, og vi spiste ved et Hesteskobord i Billardet. I den Anledning havde der jo maattet skaffes en Mængde nye mørke Rullegardiner, ogsaa til Vinduerne paa Hovedtrappen, og i Vestibulen var der indrettet en meget sindrig Lyssluse af gamle Plydses Gardiner. Paa den udvendige Side af Hovedbordet sad: Fru Pastor NIELSEN, — OTTO KNUTH — Fru ALSHAUGE — jeg — Brud — Brudgom — VIVI — Pastor LUNN — LOUISE fra Aalborg — Pastor NIELSEN. Lige om Hjørnerne af Bordet sad JØRGEN med Fru SCRIVER og MARGRETHE NEERGAARD med Pastor JUUL, der er Ven af ERICH. Ved Bordets indvendige Side sad vore tre andre Børn, HENRIK — i fin Gala Uniform med Epauletter — naturligvis med GRETHE, og GODSKE og REGITZE hver med en af ERICHS Søskende. Menuen bestod af Klar Suppe med Asparges, Rødspættefilet'er i Gelérand med Mayonnaise, Dyresteg og Marengsrand med Is og dertil Sherry, Hvidvin, Rødvin og Madeira. Hovedbordet var dækket med VIVIS dejlige gamle Blomedug, som hendes Farfaders Søster, Fru LEVETZOW forærede til hendes Bryllup. Om Aftenen blev vi fotograferede, baade en stor Gruppe i Havesalen, og desuden flere morsomme Situationsbilleder foruden naturligvis det gifte og det forlovede Par og Bruden alene. Der var en Mængde gode og nyttige Gaver. Vi gav — foruden en gammel Svingkeddel herfra — en Sølv Thepotte med Sukkerskaal og Flødekande, Moder og SOPHIE MAGDALENES tre Søskende hver en Sølv tallerken, Onkler og Tanter bl. a. nogle Sølv sager og en stor Pletbakke, ERICHS to Søstre og Broder med Ægtefæller Bogen om Døbefontene, Funktionærer og Forpagtere paa Clausholm to Sølv Lysestager, forskellige fra Langesø og Holstenshuus Godser Krystalkaraffel med Sølvbeslag, 30 Skovarbejdere paa Langesø to trearmede Broncestager og en Adresse, Fra mange Givere paa Egnen, fra Lejere og Hjælpere i Huset Sølv Kageskaale, fra Haandværkere her paa Stedet en Ibentræs Skaal, paa hvis Laag Langesø var ualmindelig godt og smukt udskaaret, fra omkring 80 Givere et Kongekrucifix og mange andre Gaver. Det havde helt igennem været en smuk og meget vellykket Fest.

SOPHIE MAGDALENE og ERICH var efter Brylluppet et Par Dage paa Holstenshuus hos Moder, hvad der var umaadelig pænt af dem. De traf der forøvrigt JØRGEN og LOUISE, som var der paa et kort Besøg.

13.

Langesø 15. Marts 1943.

HENRIKS Bryllup blev den pragtfulde og harmoniske Fest, som vi havde haabet, og det blev virkelig et straalende Lyspunkt i en uendelig mørk og sørgelig Tid. Vi selv er lykkelige over at have dette dejlige Minde, og det samme mener sikkert de fleste af Deltagerne i Festen, at dømme efter de mange begejstrede Takkebreve, som vi er lykkelige over at have faaet.

Jeg vil anføre Uddrag af nogle af Takkebrevene:

»Den 21. Februar vil altid staa som et lyst og straalende Minde om et Hjem, som gæstfrit lukkede Dørene op for flere Hundrede Mennesker, om en Far og Mor, der gav deres Søn alt godt med ud i Fremtiden, om en Krigstid, hvor man fik Lov at glemme alt, hvad der hørte den til, og til sidst Mindet om nogle dejlige Feriedage givet os af HENRIK BERNERS Forældre.«

... »Eders HENRIKS smukke Fest, som i alle Maader var saa vellykket og harmonisk. Jeg synes slet ikke det kunde være gaaet bedre i alle Retninger, og jeg er vis paa, I selv er fulde af Taknømmelighed og Glæde herover. Den rette Stemning blev holdt helt igennem, saa det foruden *Fest* ogsaa blev *Højtid*, og det var *dejligt*, tusind Tak for dette Minde! — Hvor var Brudeparret dog ungt og sødt.«

»Det er virkelig mit hellige Alvor, at jeg ikke tror, jeg nogen Sinde har oplevet eller vil opleve noget mere vellykket. . . . morede os saa glimrende, som det vel var muligt, og vi syntes begge, det var en Oplevelse at se et Brudepar, der saa i den Grad lykkelige ud.«

»Det er som at vaagne op fra Drømmeland naar jeg tænker paa HENRIKS Bryllup og den enestaaende

Fest paa Langesø, som aldrig vil kunne gaa mig af Glemme. Hvor var det smukt og vellykket fra først til sidst, — det stemningsfulde Kapel, Jeres dejlige festlige Langesø og sidst men ikke mindst det glade Brudepar.«

»Vi er blevet et straalende Minde for Livet rigere. . . . Men maa jeg nævne et Par uforglemmelige Minder? *Kapellets* Udsmykning, hele det yndige lille Kirkerum straalende Varme og Hygge ud. *Lensbaronen* og *Henrik* ved Alteret ventende og modtagende; *Bruden*, der henrivende sødt kom op til sin Brudgom, der var den første, der saa hendes hævede Hovede og dermed hendes Øjne; det var betagende. *Baronens* indledende Tale, som jeg endnu engang vil takke for. Og tværs igennem alt dette: *Baronessen*, som var alle Steder og med en knusende Ro, trods det, at det maa have været et Kæmpearbejde for Lensbaronessen at komme igennem saa travle Dage; og saa tilmed to Bryllupper næsten lige ovenpaa hinanden. . . . Tak, at jeg fik Lov til sammen med min Kone at følge HENRIK saa langt. Han og nu hans Kone vil for stedse have Plads i baade min Kones og mit Hjerte.«

». . . vor allerbedste Tak for den store og uforglemmelige Bryllupsfest, vi havde den store Ære at overvære. Det var en Begivenhed, der fyldte os med Glæde og Tak — og vil blive staaende i vor Erindring langt ud i Fremtiden. Det var meget beundringsværdig som *alt* var gennemtænkt. Det smukke og festlige Bord med den dejlige Mad og Vin var mere end en Nydelse — . Ja man kan ikke paa et eneste Sted sige, det kunde være bedre. Saaledes var der en Hygge og Stemning over det i Kapellet,«

»takke . . . fordi vi maatte være med og se det dejlige Langesø i al sin Pragt engang igen — Det var dejligt for Jer, at I kunde lave den herlige Fest for HENRIK og Jeres ualmindelig søde Svigerdatter.«

»Jeg slutter med endnu en Gang at sige Tak for de gode og uforglemmelige Minder, jeg har fra Festen.«

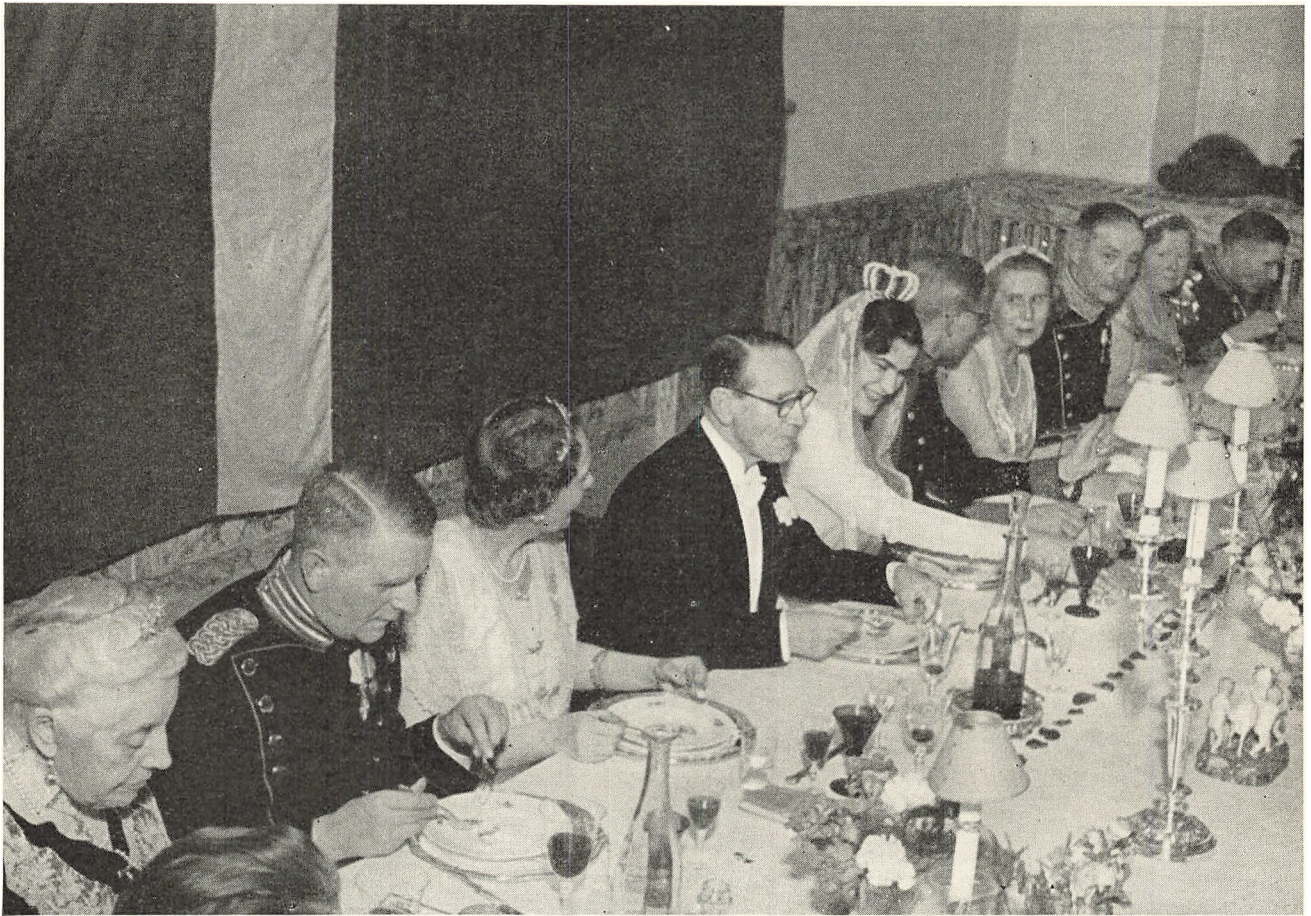
Alle de mange og omstændelige Forberedelser var heldigvis tilendebragte i god Tid. GODSKE har været en udmærket Hjælper ved Tilrettelæggelsen og ogsaa ved Udførelsen af alt det meget, som skulde ordnes under selve Festen.

Det var en stor og glædelig Overraskelse for os alle, at GRETHES Forældre og Søster fik Lov til at rejse hertil fra Norge, efter at Tilladelsen først var blevet dem nægtet. Vi andre kunde jo ikke uforbeholdent have hengivet os til Glæden over Bryllupsfestlighederne og over Samværet med hele Familien, hvis disse tre Hovedpersoner havde manglet, og hvis vi hele Tiden havde maattet tænke paa, hvor bedrøvede de var over ikke at være med, og paa GRETHES Sorg over ikke at have sine allernærmeste med paa sin store Glædesdag.

MINNA og JOHN BORGE og GRETHE kom allerede hertil Onsdag den 17. Februar, for at de med mig om Torsdagen i en Lejeautomobil kunde køre til Holstenshuus til Frokost og The, for at GRETHE kunde blive forestillet for Moder, der ikke før havde set hende. Jeg spadserede en lang Tur med dem igennem Dyrehaven og til forskellige af Højderne, for at de kunde se noget af Egnens Skønhed.

Medens vi ved SOPHIE MAGDALENES Bryllup paa Grund af de to nylig indtrufne Dødsfald i den nærmeste Familie kun havde bedt forholdsvis faa Mennesker, kunde vi dennegang bede adskilligt flere, og blandt disse var min Grandmamas her paa Fyen boende fire Børnebørn, ADA KIÆR, JULIE SCHOLTEN, LENNA AHLEFELDT og MIKKEL TRESCHOW, som jeg gerne vilde give Lejlighed til endnu engang at se deres kære Langesø udfolde sig i al sin Pragt. BENNY CEDERFELD, der har baaret HENRIK den Dag, han blev hjemmedøbt, var naturligvis ogsaa bedt, og hun var saa rørende at laane os 33 Sølvtaalerkener og næsten 400 Stykker Spiseredskaber. Jeg maatte købe en Del Tallerkener til Supplering af vort Spisestel i kongelig Porcelæn med de blaa Blomster, saa alle 112 Middagsgæster kunde spise hele Middagen paa ensartet Porcelæn. Af Glas maatte jeg imidlertid leje en Del.

Lørdag Eftermiddag kom Henrik og næsten alle de mange liggende Gæster, de fleste med halvtre Toget Østfra, og Kl. 4 kom Jyderne, JØRGEN og LOUISE fra Aalborg og TORBEN og DAGMAR KNUTH fra Vosnæsgaard. Vi samledes til The i den bageste Kongestue. Med Aftentoget kom SOPHIE MAGDALENE, ERICH og REGITZE, og de naaede at være med til Slutningen af Middagen i Billardet, hvor vi spiste ved et Hesteskobord, der var saa symetrisk, at der sad 8 ved hver af Bordets udvendige Sider, og 4 ved hver af de indvendige Sider, ialt 36. ULRIK og TOVE KNUTH boede paa Ruggaard hos KRESTEN og BUBBEN SCHEEL, saa de var ikke med os den Aften, men ellers boede alle de tilstedeværende af den nærmeste Familie her paa Stedet. OTTO og LIPPE og TORBEN KNUTH og DISSI og FREDERIK MOLTKE boede hos GODSKE paa Spejlbjerg, GODTFRED og TØNNES NEERGAARD og ERIK og FREDERIK KNUTH boede hos Skovtiderens, og ADAM og PETER MOLTKE hos Forpagter SIMONYS. I de smaa Stuer i Sydflojen boede min Familie inklusive POUL og DIDDE QUADE og FREDDE og AMY TRESCHOW. De to sidstnævnte boede saaledes i den Del

Benny Cederfeld Kristian Knuth L. B. S. H. John Borge Brud Brudgom Minna Borge H. B. S. H. Margrethe Neergaard Jørgen Berner
21. Februar 1943

af Huset, som i nogle Aar havde været deres Hjem. I Enden af Nordfløjen boede flere af Familien KNUTH og GRETHE og VIBEKE NEERGAARD.

Brylluppet var Søndag den 21. Til Frokosten spiste vi igen i Billardet, og jeg kunde meddele, at vi spiste med 8 Slægtsleds Dækketøj, nemlig med de to Duge fra før Aar 1700 med ADOLPH HANS HOLSTENS og IDE RATHLOUS Vaabener, med Dugen med Lilles Erobring fra GODSKE DITLEV HOLSTENS Tid og med Gehejme-raadinde Holstens Dug. Desværre kunde vi ikke præstere noget fra Admiralens Tid — ellers havde det været 9 Slægtsleds Dækketøj —, men fra Oldefader var der en Dug med hans Bogstaver H. C. og fra Grandmamas Tid vist en Serviet med Rosenmønster og indvævet B. S. H. Af Moder og GODSKE havde jeg laant en Serviet af dem hver, og der anvendtes nogle af os anskaffede Duge. Desuden brugtes der en gammel Dug med Servietter, mærkede H. R., — maaske HELENE eller HANS RANTZAU, — og en gammel fra Tante LOUISE CASTENSKIOLD stammende Dug med Navnet C. K. (CHRISTIAN KNUTH), maaske VIVIS Tip-tip-Oldefader.

Da det jo er en stor Sjældenhed at have Lejlighed til at gøre en Søns Bryllup, havde vi indbudt Funktionærerne og Forpagterne med deres Hustruer fra alle tre Godser, og de havde gjort os den store Glæde at komme næsten allesammen uden at lade sig afskrække af de meget vanskelige Rejseforhold. Af 36 indbudte kom 33, og vi var kede af at maatte savne Skovfoged og Fru POULSEN fra Clausholm, der havde sendt Afbud, og Skovfoged RASMUSSEN fra Holstenshuus, der var blevet syg. Endogsaa den næsten 96 aarige EMMELUTH var rejst den lange Tur fra Clausholm og nød meget at være med. Han har heldigvis ikke haft Men af Rejsen og dens Anstrængelser, for, efter at være kommet hjem Mandag Aften Klokker halv elleve, var han allerede Klokker godt otte næste Morgen ude i Skoven for at se til sine Arbejdere. Fra Clausholm Gods kom der alene 17 Mennesker, og det var en stor Glæde for os at have dem her.

Af HENRIKS Venner og Veninder var der bedt 17, og der kom 16, og de 4 Lærere, der har læst med ham her hjemme, kom ogsaa med deres Hustruer, ialt 7 Personer. Til næsten alle de tilrejsende — ialt 38 — havde jeg lejet Værelser paa det nye Missionshotel i Odense, og jeg havde haft den meget store Fordel at kunne

Sophie Magdalene

Ulrik Knuth

Ingjerd Borge

Godske

Regitze

Tønnes Neergaard

21. Februar 1943

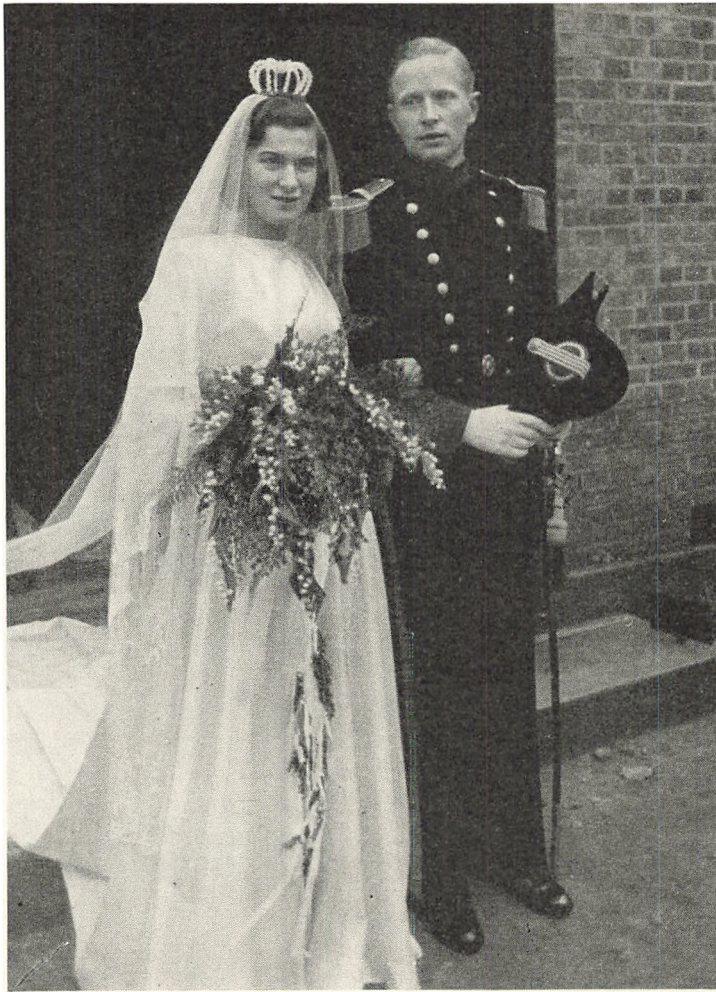
leje et Ekstratog til at køre dem herud og tilbage igen til Odense om Aftenen. I Odense havde jeg været saa heldig ved ERIK OXHOLMS velvillige Hjælp at kunne leje 5 Automobiler, der sammen med den lokale Lejevogn og de Vogne, hvormed BENNY CEDERFELD og SCHOLTENS var kommet hertil, og to Hestekøretøjer fra Ruggaard besørgede Kørselen af de mange Gæster til og fra Kapellet.

Til Middagen var der bedt 127, inklusive os selv, og der kom ialt 112, saa kun et saa forbløffende lille Antal som 15 havde sendt Afbud. Det maa sikkert regnes for ganske enestaaende, det er kun 11,8 % af de 127. Til vort Sølvbryllup var der bedt 116, og der kom kun 86, saa der var Afbudene 30 eller 25,8 %, og til SOPHIE MAGDALENES Bryllup var der bedt 60, og vi var 47, altsaa 13 Afbud eller 21,6 %. Det var trist, at Moder ikke var med os, men hun var bange for i sin høje Alder at være sammen med saa mange Mennesker. INGE KNUTH kunde desværre heller ikke være med, da hun gennemgik en Kur i Skodsborg. Ellers var alle de allernærmeste, medregnet alle Familiens konfirmerede unge, kommet til Stede i et saa stort Antal som 34 naar Brudeparret og deres Forældre medregnes, og det er aldeles ufatteligt, at det virkelig har været muligt at samles saa mange og fra tildels saa fjærne Steder. Desværre havde det jo været ganske udelukket at tænke paa at faa JOHN BORGES Søsken og øvrige Slægtninge hertil fra Norge.

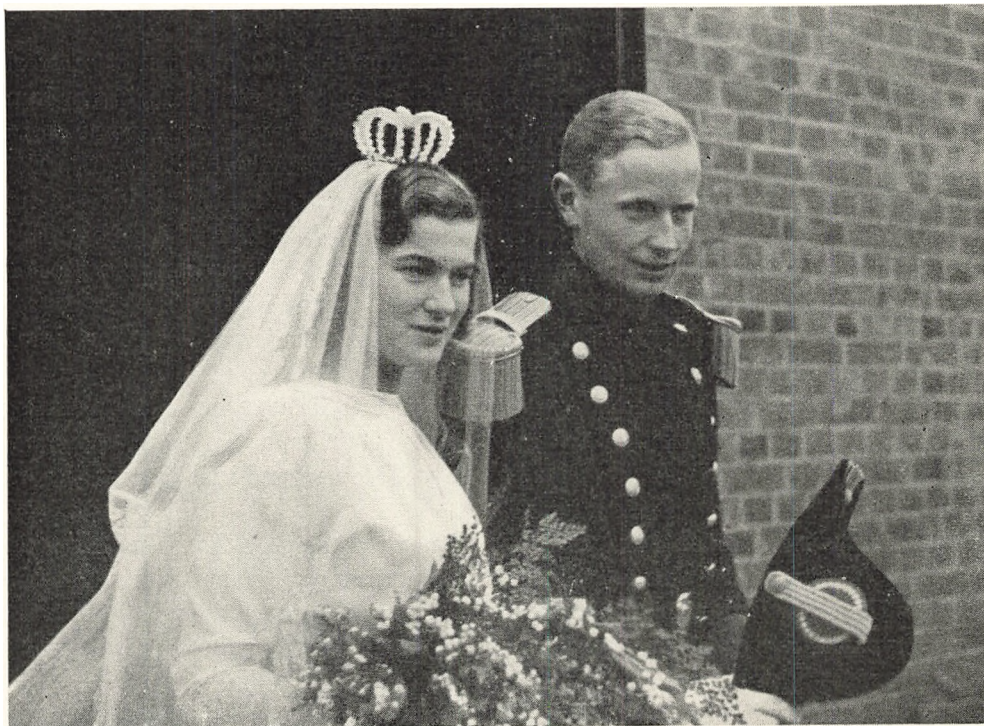
Pyntningen af Kapellet blev — ligesom sidst — udført af Fru MARSTRAND JØRGENSEN og Fru Doktor MEILGAARD og af BUBBEN SCHEEL. I Korbuken var der en stor Guirlande af Cypres, og ellers var der pyntet med gule Forsytia Grene og med røde Azalia Blomster. Paa Sidevæggene i Koret var der anbragt Hylder med Stearinlys.

HENRIK blev viet i sin fine Gala Uniform som Kystløjtnant, og de tilstedeværende Officerer var ogsaa i Uniform og tog sig naturligvis udmærket ud. CHRISTIAN RANTZAU og jeg var i Kammerherre Uniform, og JØRGEN i Amtmands Uniform. VIVI var i sin Brudekjole, som hun — efter at den havde faaet en Besætning af de pragtfulde Selbyske Kniplinger — ogsaa havde brugt til vort Sølvbryllup og til SOPHIE MAGDALENES Bryllup.

Til at overvære Vielsen havde vi bedt de samme Mennesker fra Egnen, som sidst, men, da Middagsgæsterne var mere end dobbelt saa mange, som forrige Gang, kneb det forfærdeligt med Pladsen i Kapellet til

21. Februar 1943

21. Februar 1943

Benny Cederfeld Lehnsgravinde Rantzau Christian Rantzau

21. Februar 1943

21. Februar 1943

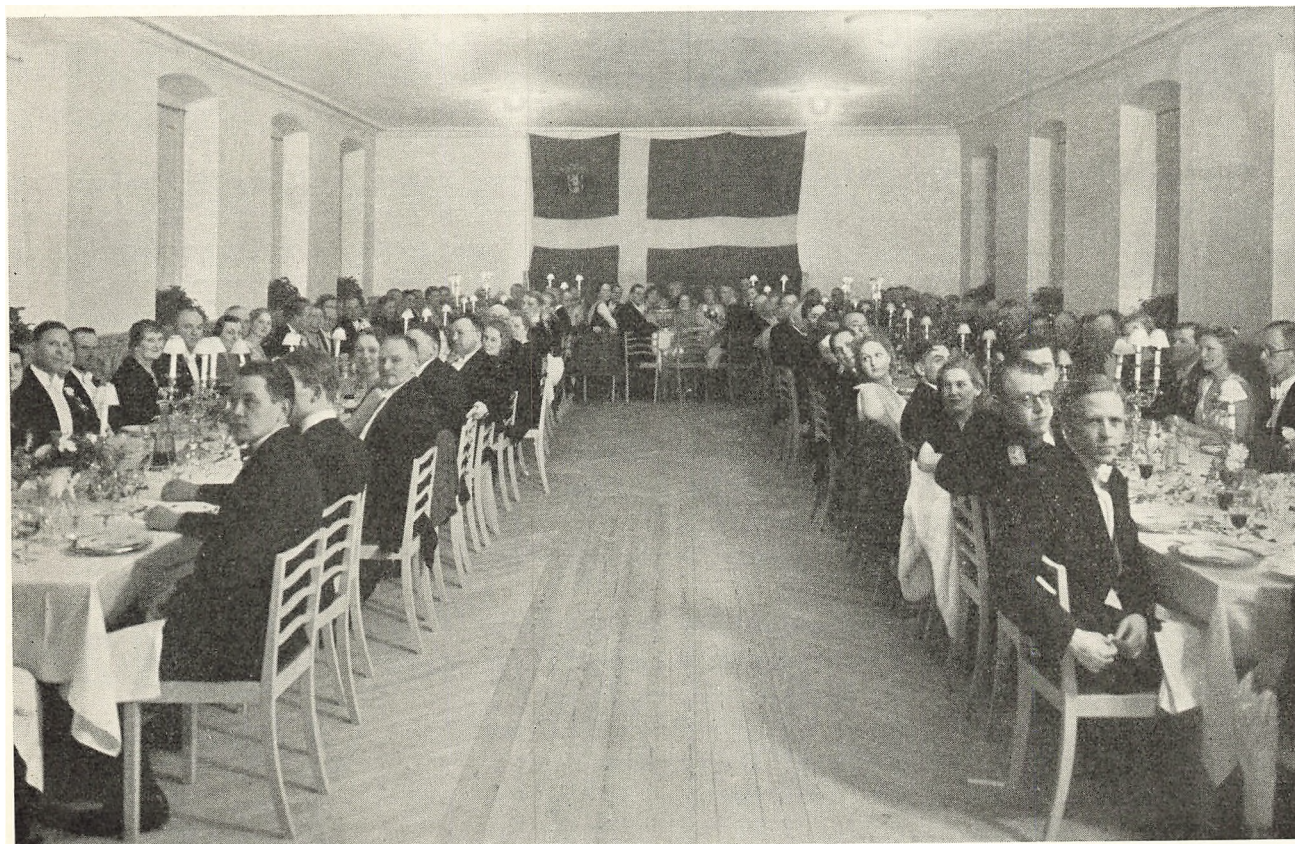
Trods for, at flere var paa Pulpituret og mange i de to Rum ved Indgangsdøren, som ikke behøvede at benyttes som Garderobe, da jeg dertil havde lejet et Telt, som var anbragt langs Kapellets Nordmur. Det var meget kønt og højtideligt i Kapellet, og Pastor RASMUSSEN holdt en smuk Vielsestale. Salmerne var: Den signede Dag med Fryd vi ser, Op al den Ting, som Gud har gjort, og Det er saa yndigt at følges ad. Bruden saa smuk og yndig ud. Hun havde en lille hvid Krone paa Hovedet, og Sløret var det samme, som SOPHIE MAGDALENE havde benyttet med de gamle Tønderske Kniplinger fra Tante ESE og Svigermoder, og Myrterne havde hun ogsaa faaet fra Fru AMALIE HANSEN i Gartnerboligen. Da vi kom ud af Kirken, stod der to Fotografer og tog en Masse Billeder.

Vielsen havde været Klokkeren 4, og til Klokkeren halv seks havde vi indbudt mange Mennesker fra Egnen og alle mine Arbejdere med Koner til stor Modtagelse, hvor der serveredes Sherry og Kager. Der havde ialt — medregnet Middagsgæsterne — været indbudt 362, og der kom ca. 267. Sogneraadformand, Gaardejer SIMON JACOBSEN fra Farstrupgaard, holdt en smuk Tale, som HENRIK takkede for. I Anledning af denne Modtagelse havde jeg paa Loftet ved Foredragssalen omlavet den Garderobe, der hidtil havde været indrettet paa meget primitiv Maade med Brædder og Søm, uden at der var hverken Loft eller Vægge, saa man saa lige op i Tagets Spær og Tagsten. Nu havde jeg ladet det hele klæde af med Plader af Krydsfiner, saa der var blevet et ualmindelig kønt og tiltalende stort og godt Rum med nyt Gulv og fire store Spejle og Hylder og gode Indretninger med Bøjler til Overtøj, og Hatte.

Efter Modtagelsen samledes de tilbageblevne Gæster i Grupper indtil vi Klokkeren 7 ½ skulde gaa til Bords. Vi spiste i Foredragssalen, hvis Talerstol i Anledning af Dagen var fjærnet, og Bordet var et meget stort Hesteskobord, hvis Langsider var 13,73 Meter lange, saa der paa hver af disse Sider kunde sidde 25 Mennesker, medens der sad 21 paa de indvendige Sider. Ved Hovedbordet ved Salens østlige Ende anvendtes den pragtfulde gamle Blomedug med tilhørende Servietter og ellers ensartede Duge og Servietter fra Grandmamas Tid med Rosenmønstre og indvævet Holsten Vaaben. Kun paa Pastorinde FANGELS Plads havde jeg lagt en af Gehejmeraadinde HOLSTENS Servietter, da det var saa morsomt, at Fru FANGEL skulde benytte en af de Servietter, som hendes Tipoldemoder har haft at gøre med, da hun var Stuepige paa Holstenshuus i Slutningen af det 18. Aarhundrede. Bordene var pyntede med Sølvopsatser, hvoraf den store flotte Bowle, som vi fik fra Clausholm til vort Sølvbryllup, stod foran Brudeparret, og ellers med Skaale og Vaser med røde og hvide Nelliker, der foran Bruden var supplerede med blaa Iris for at angive de norske Farver. Ellers var der Masser af Porcelæns Figurer, bl. a. de gamle Grupper af Dansk Porcelæn, som forestiller de fire Aarstider, og som Grandmama plejede at have med i København om Vinteren. Desuden stod

21. Februar 1943

21. Februar 1943

Grethe 21. Februar 1943.

vore mange gamle Kandelabre og Lysestager paa Bordene. Skønt vi foruden BENNYS Sølvtaalerkener havde laant Sølvtaalerkener fra Flintholm og Egeløkke, hvorved der med vore egne 36 disponeredes over 105 ialt, var der dog ikke nok til hele Bordet, da vi jo ialt var 112.

Vi havde til Hjælp ved Opvartningen faaet adskillige af dem, der har tjent os og været her før, og som er kendt med Huset og dets Beholdninger, og desuden enkelte andre, saa der ialt var 20 til Hjælp ved Bordet. Menuen bestod af Klar Suppe med Vandbakkelser, Stegt Rødspættefilet med Remulade, Oksefilet med franske Kartoffler og Grøntsager og Marengsrand med Flødeskum og Is. Dertil Sherry, Hvidvin, Rødvin og Madeira.

Naar man paa Vejen ned til Salen gik igennem den lange ret daarligt oplyste Gang i Sydfløjen, var det ualmindelig kønt for Enden af Gangen gennem de store aabne Fløjdøre at se ned i den stærkt oplyste Sal og for Enden af denne at se det dejlige store Dannebrogflag, som jeg fik til min 60 Aars Fødselsdag, og som nu var hængt tilbage paa sin Plads, efter om Dagen at have vajet over Huset. Det var et ganske betagende Syn saaledes at se Flaget og dets stærke røde Farve straale os i Møde i Baggrunden af Festsalen.

Ved Hovedbordets udvendige Side sad naturligvis Brudeparret i Midten, og tilhøjre for Bruden: JOHN BORGE, VIVI, CHRISTIAN KNUTH og BENNY CEDERFELD, og tilvenstre for Brudgommen: MINNA BORGE, jeg, MARGRETHE NEERGAARD og JØRGEN BERNER. Paa den indvendige Side sad: TØNNES NEERGAARD, RÆGITZE, GODSKE, INGJERD BORGE, ULRIK KNUTH, og SOPHIE MAGDALENE. Paa den anden Side af BENNY sad paa Bordets udvendige Side: ERICH ALSHAUGE, LOUISE BERNER, Pastor RASMUSSEN, Frøken PLUM fra Mariaforbundet, hvor GRETHE har gennemgaaet et Kursus, OTTO KNUTH, ADA KLÆR, GODTFRED NEERGAARD, JULIE SCHOLTEN, POUL QUAAD, DAGMAR KNUTH, Godsforvalter JØRGENSEN, Fru BRASK, Skovrideren, AGNES KNUTH, Forpagter NYEGAARD, Fru LAUGE JØRGENSEN, og paa den anden Side af JØRGEN sad paa Bordets udvendige Side: DISSI MOLTKE, EBBE BERNER, LIPPE KNUTH, CHRISTIAN RANTZAU, LENNA AHLEFELDT, WILHELM KNUTH, DIDDE QUAAD, FREDERIK MOLTKE, AMY TRESCHOW, PETER SCHOLTEN, Fru NYEGAARD, Forpagter BRASK, Fru JESSEN, Lærer RASMUSSEN.

Der var ialt 18 Taler. Jeg indledte med at byde alle velkommen, og jeg udtalte min Glæde over, at saa mange havde kunnet komme til Stede. Jeg endte med at bede dem alle rejse sig og efter et Øjeblik alvorsfuld Stilhed raabe et nifoldigt Hurra for Kong CHRISTIAN den 10. og for hele hans Slægt. Derefter sang Forsamlingen staaende første Vers af Kong Christian og af Ja, vi elsker dette Landet. Foruden de sædvanlige Taler ved et Bryllup og Taler af den nærmeste Familie talte Forpagter M. NISSEN paa Clausholmernes Vegne, og Godsforvalter JØRGENSEN talte fra Holstenshuus og for vor Familie, Pastor RASMUSSEN, der har

Gehejmernadinde Baronesse Adelheid Benedicte Holstens Navnetræk paa Serviet, der har tilhørt Pastorinde Fangels i 1938 afdøde Moder

konfirmeret HENRIK, Lærer RASMUSSEN og Lærer DANIELSEN talte for HENRIK, og ligeledes JOHAN OTTO REVENTLOW paa hans Venners Vegne.

Ingeniør GLARBO talte til GRETHE paa hendes norske Venners Vegne, POUL QUADE talte for Moder, og jeg for EMMELUTH.

Vi blev fotograferede baade, mens vi sad ved Bordet og ogsaa bagefter, og det lykkedes virkelig at faa samlet den meget store Skare Mennesker i Havesalens ene Hjørne til et uhyre vellykket Gruppebillede.

Af Brudegaverne vil jeg nævne: En Plet Svingkæddel, der har staaet paa Clausholm, fra os, og desuden en stor Sølv Kaffekande og Sukkerskaal og Flødekande med en lille Bakke, fra HENRIKS Søsken og fra ERICH tre Sølv-tallerkener. Fra JOHN og MINNA BORGE et stort rundt Sølvfad, fra INGJERD en stor Sølvskaal, og fra lille JOHN BORGE og fra GRETHES Tante og Onkel NERDRUM to store Sølv Kasseroller. Fra Moder en lille Sølv Thepotte og fra Børnene i Aalborg 6 Par Kaffekopper og 6 forgyldte Kaffeskeer. Endvidere fik de forskellige Bakker og Fade, nogle Lamper og tre Forskæbrædter. Fra Skovenes Funktionærer og enkelte andre en Vinkøler, fra Godsforvalterens og to Forpagterfamilier paa Holstenshuus en rund Kageskaal, fra EMMELUTH, Forpagterne og Gartner BRÆKKE paa Clausholm en oval Sølvskaal, fra mange her i Huset og paa Egnen

to Sølv Skeer, fra 42 Mennesker fra Egnen en Sølvskaal og en Flødeske, fra 29 Skovarbejdere og deres Koner og nogle andre to Sølv Skeer. Foruden mange andre smukke og nyttige Ting fik de en stor rund Æske af Egerod med Kapellet udskaaret paa Laaget af 10 af Langesøs Haandværkere, hvoraf ogsaa flere havde medvirket ved Rejsningen af den store Æreport ved Indkørselen til Gaarden, hvor der baade var danske og norske Flag. Fra Chefen og Officerer paa Middelgrundsfortet, hvor HENRIK gør Tjeneste, var der en Buket, og fra 14 Kystløjtnanter en Cocktailryster, og fra HENRIKS Kammerater fra Tegnestuen paa Lærestalten en stor rund Træbakke. Som ved vort Sølvbryllup og ved SOPHIE MAGDALENES Bryllup var min Svoger WILHELM behjælpelig med at opnotere Brudegaverne og Givernes Navne.

Omkring ved Klokken 12 brød Gæsterne op, og jeg er overbevist om, at de alle drog bort med Indtrykket af at have deltaget i en sjælden smuk og ualmindelig vellykket og fornøjelig Fest, der heldigvis fra først til sidst var præget af den bedste Stemning, og vi vil alle bevare Mindet om et vældig pænt Brudepar, der var straalende lykkelige.

Henrik og Emmeluth 21. Februar 1943

14.

Langesø 4. Mai 1943.

Efter at jeg nu i mine sidste Breve har skrevet saa udførligt om de to Bryllupper, maa jeg nu skrive og fortælle om de mere dagligdags Begivenheder. Jeg maa da gaa lidt tilbage i Tiden for lige at nævne, at vi havde vor sædvanlige store Julefest for Arbejderne, og det er utrolig godt gjort af VIVI, at hun kunde overkomme alle de mange Indkøb, Forberedelser og Tilrettelæggelser, til Trods for det umiddelbart forudgaaende Bryllup. Julen tilbragte vi som de andre Aar paa Holstenshuus sammen med GODSKE og EBBE, og vi maatte desværre savne de tre af vore Børn. HENRIK og GRETHE skulde have været med os, men det maatte desværre opgives, da GRETHE fik Gulsot, saa HENRIK blev i København og kom kun til Holstenshuus nogle Dage i Juleugen. Heldigvis kom Grethe nemt og hurtigt over sin Sygdom, og vi havde i Januar den

store Glæde i nogen Tid at have hende her. Det er en stor Glæde, at vi holder saa meget af hende. Til Moders Fødselsdag var Godske og jeg paa Holstenshuus, hvor vi var sammen med JØRGEN, LOUISE, EBBE og ELLA BILLE BRAHE.

Den 23. Marts, da det ualmindelig gode og opmuntrende Valg til Folketinget fandt Sted, sad jeg som sædvanlig og opnoterede Resultaterne i et Avissekema, og Radioen sagde Tallene saa tydeligt og langsomt, at det virkelig lykkedes mig at opnotere saa at sige dem alle; men det var meget anstrængende, og jeg maatte sidde med ansændt Opmærksomhed hele Tiden, og først Kl. 4,24 om Morgenen oplæstes det sidste Kredsresultat, men trods megen Søvnhighed vilde jeg holde ud og have det hele med. Tidlig paa Aftenen meddeltes en Del Resultater fra enkelte Kommuner, og den herved angivne Linie for Stemmefordelingen blev egentlig den, der prægede hele Valget.

Den 15. Marts døde vor kære Fru BOJE, Enken efter den i 1927 afdøde Overskovfoged BOJE. Hun blev 86 ½ Aar gammel, og i hende mister hele vor Familie en god og trofast Ven, som vi alle holdt grumme meget af, og som vi vil komme til at savne. Utallige Gange har vi i sin Tid besøgt hende i Skovens Værn, medens hendes Mand levede, og disse Besøg mindes vi med stor Glæde, og hun følte sig nær knyttet til Langesø og til os alle. Fru BOJE var med i Kapellet og her om Eftermiddagen til begge Bryllupperne. Hun var rask til det sidste og fik heldigvis en let og hurtig Død.

I Aar var Resultatet af min aarlige Blomsterindsamling den 28. Marts uendelig meget bedre end i Fjor, 41 Blomster mod i 1942 kun 2 eller snarere 3. Dette var jo en Følge af den milde Vinter og det meget tidlige Foraar. Det er nok første Gang i over 30 Aar, jeg ikke har sendt de fundne Blomster til min i Efteraaret afdøde Svigermoder, der altid var saa interesseret i alt, hvad der havde med Blomster og Naturen at gøre. Denne gang sendte jeg i Stedet min Høst til SOPHIE MAGDALENE, der ogsaa er interesseret i mine Eftersøgninger.

I den senere Tid har jeg som sædvanlig været til nogle Generalforsamlinger. Først var det Historisk Samfund for Fyns Stift, der den 27. Marts samledes i Møntergaardens Kirkesal, hvor Biskop ØLLGAARD holdt et meget interessant Foredrag om Biskop JACOB MADSEN, som vore Medlemmer kender saa godt fra hans Visitatsbog, som de i Pastor IDUMS Udgave fik for nogle Aar siden, men om hvis Person vi kun vidste meget lidt Besked. Mødet overværedes af omkring 100 Mennesker, saa vi kan være meget tilfredse med det store Besøg. Mere sparsomt var Besøget nogle Dage senere, den 31. Marts, ved Discontokassens Generalforsamling i Raadhusets Byraadssal, hvor der udover Repræsentantskab, Revisorer og Funktionærer vist ikke var mødt mere end een Aktionær. Bankens Regnskab var heldigvis saa godt, at der igen, som sædvanlig,

kunde udbetales 10 % i Udbytte, og det er et fint Resultat, naar Hensyn tages til alle de ledige Penge, som Banken maa opbevare for Kunderne. Om Aftenen var der den sædvanlige Middag paa Grand Hotel, hvor vi var godt 20 og fik dejlig Mad, bl. a. Lammesteg, og fortrinlig Vin. Jeg sad imellem Kreditforeningsdirektør HERSE og den 87 aarige Sparekassedirektør APPEL. Jeg lejede en Vogn for at køre hjem, og næste Dag var jeg voldsom optaget af Lønningsudbetalinger og andet, der skal ordnes den første i Maaneden, og desuden maatte jeg lægge alt til Rette for næste Dag sammen med Vivi at kunne rejse til København for at se til vore Børn, som vi ikke havde besøgt siden de to Bryllupper.

I Slagelsegade er der næsten intet forandret i Dagligstuen og Spisestuen, men ellers er der naturligvis lavet en Del om, som det var morsomt for os at se. ERICH har sit Værelse ved Siden af Dagligstuen, og HENRIKS tidligere Værelse har de taget til Soveværelse, og saa har de endda to

Fru Boje Skovrider Nielsen Overskovfoged Boje

Gæsteværelser. VIVI boede i Slagelsegade, og jeg boede hos HENRIK og GRETHE i deres smukke og fortrinlige Lejlighed i Amaliegade, som EBBE med Held og megen Smag har hjulpet dem at indrette med gode og kønne Møbler, som vi jo altsaa saa og beundrede for første Gang. Det er en Lejlighed i en Mellembygning, som AGNES TERSLING født RANTZAU hidtil har haft. De har fire Værelser, og jeg laa paa en Divan i HENRIKS Stue. Særlig Spisestuen er meget køn med fine, lyse Møbler. Der var to kortvarige Luftalarmer, medens jeg var i Byen, men heldigvis var vi hjemme, saa det generede os ikke, udover at man ikke maa telefonere før en Time efter Afblesningen. Jeg var tre hele Dage i Byen og fik naaet temmelig meget, lange Forhandlinger og Samtaler med Bibliotekar FABRITIUS og med min gamle Skolekammerat AXEL KRAGH og med Ingeniør HOLGÆR HENDRIKSEN, hvis Firma har lavet langt de fleste Klichéer til min Bog — til Dato efter mine Lister og Beregninger 1300 Stykker —, og ham sætter jeg megen Pris paa. Desuden Besøg hos Tante ROMA PETERSDORFF, hvis brækkede Haandled, der desværre forhindrede hende i at komme til HENRIKS Bryllup, nu er meget bedre, og hos den kære og trofaste Admiralinde BARDENFLETH, som det altid er mig en særlig Glæde at besøge. Der traf jeg baade CHRISTIAN og DETLEV REVENTLOW, der begge bor hos hende, og for Resten ogsaa BEKE AHLEFELDT, der hjælper CHRISTIAN med at tegne ved hans Planlægningsarbejder. Jeg naaede endogsaa at løbe Kunststudillingen paa Charlottenborg igennem, hvad der varede et lille Kvarter, og jeg følte mig ikke fristet til at dvæle der længere. Der var kun en Del Portrætter og nogle Landskaber og Bybilleder, som tiltalte mig, og Arkitekturtegningerne kan man jo ikke have Indtryk af, hvis man ikke har Tid til at fordybe sig i dem.

Om Søndagen var jeg med REGITZE, HENRIK og GRETHE paa en dejlig lang Spadseretur fra Sorgenfri over Ørholm, hvor vi spiste Frokost, gennem Dyrehaven, hvor vi saa en imponerende Masse Dyr, og til Klampenborg, hvor vi besøgte Grevinde ADA REVENTLOW født GRØN, der altid har været saa rørende venlig og gæstfri mod HENRIK, som endogsaa boede i hendes Hus den Sommer, han maalte op i Dyrehaven. Det var morsomt at se Grevindens udmærkede Hus, og vi havde megen Fornøjelse af Besøget og af et herligt Themaaltid med rigtig The og noget saa uvant og mærkværdigt som ristet Franskbrød. Vi traf der baade LUDVIG og JOHAN OTTO REVENTLOW, og desuden IRENE FRIIS, der kendte mig paa min Lighed med EBBE, som hun kender saa godt, da han har indrettet Halsted Kloster for dem. Samme Aften var jeg med HENRIK, GRETHE og ERICH i det kongelige Theater og saa Kjeld Abells Dronning gaar igen, som blev glimrende spillet med BODIL IPSEN i Titelrollen, men Stykket syntes jeg ikke om. Bagefter spiste vi Smørrebrød i d'Angleterre.

Mandag var jeg med HENRIK og GRETHE i Apollorevuen, som altid er saa morsom, og næste Morgen startede jeg med 8 Toget paa en frygtelig og meget lang Rejse. Skønt jeg var nede paa Perronen 10 Minutter før Togets Afgang, og skønt der forinden var afgaaet et andet Tog til Korsør, var det umuligt at faa en Siddeplads, saa jeg maatte anbringe min Haandkuffert paa Højkant ude i Gangen og sidde paa den hele Vejen, og hvert Øjeblik var der nogen, der skulde forbi, saa jeg maatte rejse mig op. Efter denne meget ubehagelige Tur fik jeg heldigvis Siddeplads paa Færgen og i de næste Tog. Da jeg den Eftermiddag skulde til Bestyrelsesmøde og Generalforsamling i Nordfyns Museumsforening, maatte jeg køre forbi Langesø Station og videre til Bogense, hvor Møderne forløb planmæssigt med kun 3 Medlemmer udover Bestyrelsen til Generalforsamlingen. Jeg var indbudt til at spise til Aften hos Formanden for Musæets Forretningsudvalg, Doktor EHLERT, og Fru EHLERT, og straks efter at have spist maatte jeg til Toget, der om Aftenen

Gaarden i Amaliegade 21, hvor Henrik og Grethe boede

er et forfærdeligt Godstog, der var 2 Timer og 40 Minutter om Turen fra Bogense til Langesø, som i Automobil højst tager 40 Minutter. Jeg kom hjem lidt før Klokken 10 efter en uhyre besværlig Dag.

Næste Dag kørte jeg med Skovrideren til Holstenshuus for at foretage min sædvanlige Gennemgang med talrige Noteringer fra den offentligt fremlagte Skatteliste for Diernisse Sogn. Paa Grundlag af disse Noteringer har jeg udarbejdet store Statistikker, der viser en rent ud forbløffende Ensartethed, over de største Skatteydere saavel i Diernisse som i Vigerslev Sogne, omfattende henholdsvis 4 og 7 Aar. At Indkomstforholdene er forbavsende ensartede, vil fremgaa af den Omstændighed, at det i Diernisse Sogn kun er en saa lille Kreds som 15 forskellige Mennesker, der i de undersøgte 4 Aar har været Sognets 11 største Skatte-

Erichs Arbejdsværelse i Slagelsegade 3

ydere. I Vigerslev Sogn har jeg udarbejdet Lister for 7 Aar, og her omfatter Listen over de Personer, der i den Periode har været blandt Sognets 30 (i 1938—39 kun 28) største Skatteydere 57 Navne, men hvis man herfra drager de 15 Personer, som hver kun een Gang har været saa højt oppe paa Listen, bliver Tallet kun 42. Den Eftermiddag, da jeg var paa Holstenshuus, var det en fuldstændig Snestorm — den 7. April — og det var meget ubehageligt at gaa hjem fra Diernisse med Storm og Sne lige imod. Hele Landskabet var hvidt, og det var underligt at se Buske med grønne Blade med meget Sne paa, og paa Grantræerne var der et stort Lag Sne.

Mandag den 12. April var jeg paa Kroen til det aarlige Møde for Nævningegrundlisteuvalget, som jeg har været Medlem af siden dets Oprettelse i 1919. Denegang samledes vi for første Gang med den nyudnævnte Formand, Snedker ADOLF ANDERSEN i Sværup Mølle, der for Resten er den meget dygtige Snedker, der har lavet saa mange kænne og gode Møbler til os, bl. a. de usædvanlig smukke Kister af det Cedertræ, der stod i GODSKES Have, og som gik ud i Frostvintrene. Samme Aften havde vi den Glæde, at HENRIK og GRETHE kom over til os, og vi nød i højeste Grad at have dem. Torsdag den 15. April fejrede Frøken CHRISTINE REIMER i Odense sin 85 Aars Fødselsdag. Frøken REIMER er en meget kendt Folkemindesamler og har skrevet uhyre meget, ogsaa i Bladene, om Folkelivet i gamle Dage, og særlig hendes Bog: Nordfynsk

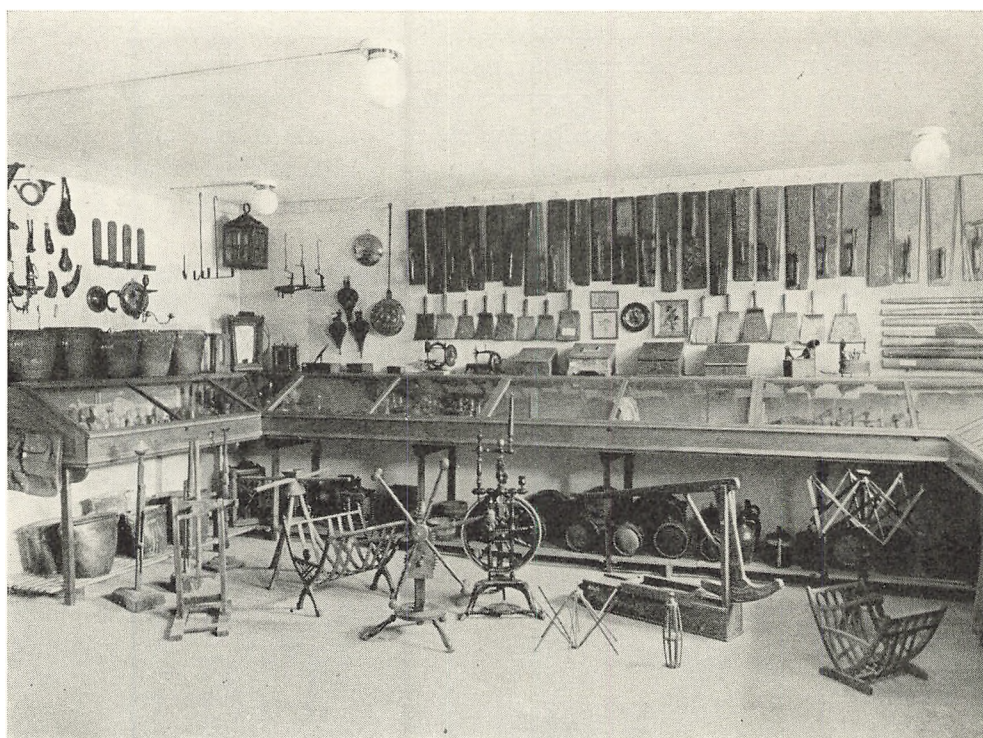
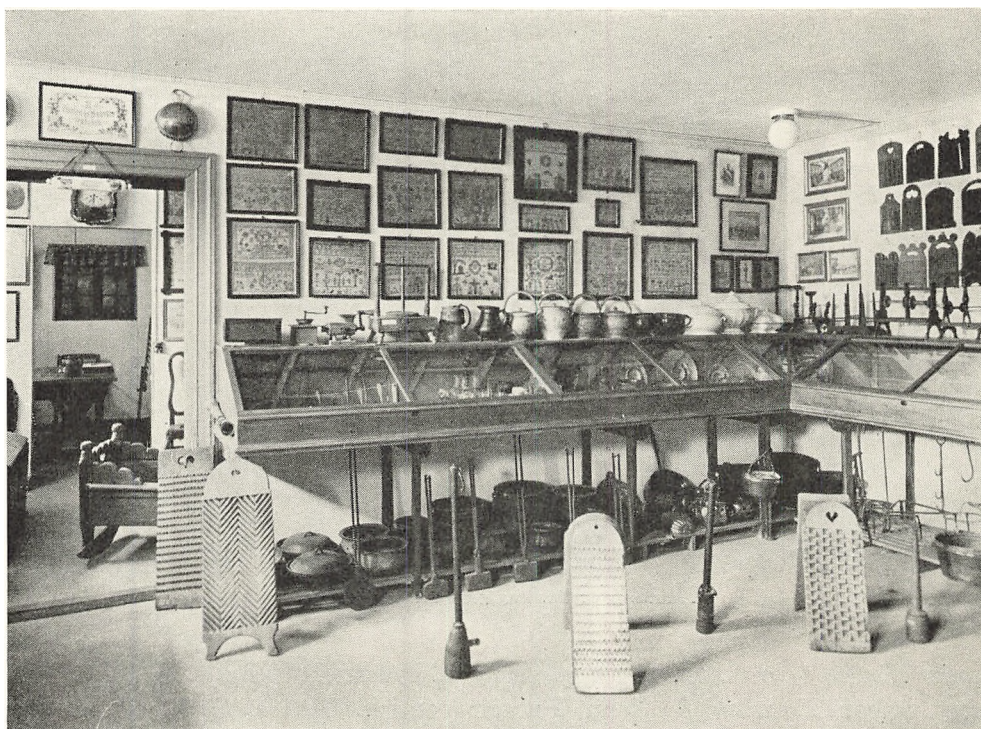
Henriks og Grethes Dagligstue i Amaliegade 21.

Bondeliv i Mands Minde, er overordentlig fortjenstfuld. Frøken RÆIMER er Æresmedlem af Nordfyns Museumsforening, og som Formand for denne Forening og for Historisk Samfund for Fyns Stift rejste jeg til Odense for personlig at kunne overbringe Foreningernes Lykønskning. Forinden havde jeg spist Frokost paa Klosteret hos Priorinde Baronesse ROSENKRANTZ, som det altid er mig en stor Fornøjelse at være sammen med, og vi har altid saa meget at tale sammen om.

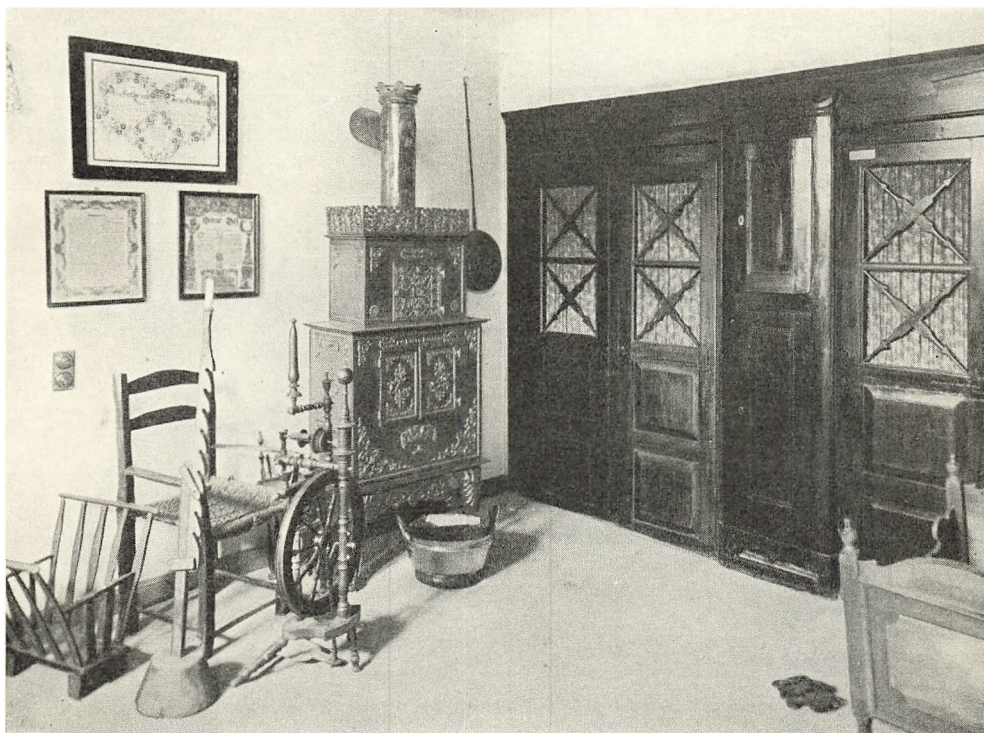
Samme Dag ankom Havearkitekt THOLLE til Langesø for at se paa Indrettelsen af vor private Kirkegaard, som han ved flere Besøg i Fjor har hjulpet os med. Vi har altid megen Fornøjelse af at være sammen med Hr. THOLLE, der er ualmindelig underholdende og livlig, og vi havde atter en hyggelig Aften sammen med ham og EINAR REVENTLOW fra Rudbjerggaard, der kom cyklende fra Dalum Landbrugsskole. Næste Dag kom til Middag Provst og Provstinde WELLEJUS fra Korup og Oberstløjtnant og Oberstinde BRUHN, da Oberstløjtnanten i Salen skulde tale for en Forsamling paa ca. 100 Mennesker fra »Det frie Nord« om Forsvaret med Fremvisning af nogle Forsvarsfilm. Salen var dekoreret med de 5 nordiske Landes Flag. Om Lørdagen lejede jeg en Automobil i Odense, og VIVI og jeg kørte med HENRIK og GRETHE først paa en

Henriks og Grethes Spisestue i Amaliegade 21.

Musæet i Bogense

Musæet i Bogense

tidlig Visit hos Biskop RUD, hvis 75 Aars Fødselsdag det var, og dernæst videre til Frokost paa Flintholm og til Middag paa Holstenshuus, hvor jeg med HENRIK og GRETHE gik en dejlig lang Tur i Dyrehaven og paa Visit hos Godsforvalteren og Fru JØRGENSEN. Vi tog ret tidlig hjem til Langesø efter at have naaet grumme meget paa en nem og behagelig Maade, og Vognen var nok dyt, men den kostede dog ikke mere end 100 Kr. foruden Drikkepenge, og saa slap vi for de vanskelige og langvarige Jærnbanerejser og Afhæntningerne paa Stationerne og for det Besvær at skulle overnatte. Desværre maatte HENRIK allerede rejse Palmesøndag, da han om Mandagen skulde møde til noget Arbejde, han havde faaet, og VIVI rejste med dem til København for at se til SOPHIE MAGDALENE og REGITZE.

Tante Roma Petersdorff

Jeg var altsaa alene hjemme, og Skærtorsdag var Skovriderens saa venlige at bede mig til Middag sammen med Doktor MEILGAARDS og Fru MARSTRAND JØRGENSENS Forældre. Langfredag rejste jeg straks efter Formiddagsgudstjenesten i Kapellet til Biskopstorp, hvor jeg hos JULIE og PETER SCHOLTEN havde det hyggeligt i smaa 6 Timer, men Rejserne frem og tilbage tog næsten 7 Timer, medens de med Automobil vilde have taget knap 2 Timer. Det er rigtignok besværligt at rejse nutildags, og særlig ærgrer man sig over de lange Ventetider. Lørdag rejste jeg igen bort, for at Huset kunde lukkes, og de to tilbageværende Piger kunde faa helt fri. Denegang tog jeg til Holstenshuus, og denne Rejse, som med Automobil tager godt en Time, varede 4 Timer, men en Del af Turen havde jeg Underholdning af Grevinde NONNI AHLEFELDT. Kort efter min Ankomst fik Moder Besøg af FREDDE og AMY TRESCHOW med NIELS GREGERS og BENT, som efter EILERS Bryllup om Onsdagen paa Anhof var paa stor Fyens Turné og sidst kom fra Lehnshus og Flintholm. De kom med Toget til Katterød og præsterede derefter det enestaaende Kunststykke at rejse med Toget fra Holstenshuus til det ca. 10 km. derfra liggende Arreskov, altsaa fra Pejrup til Korinth,

hvor de saa blev hentede. Dagen efter var jeg bedt til Frokost paa Arreskov, hvor jeg ikke har været, efter at ERIK og Grevinde SCHAFFALITZKY er flyttede dertil, saa jeg havde stor Fornøjelse af Besøget og af at faa hele Huset forevist. ERIK og jeg har saa mange fælles Interesser og Virksomhedsomraader, saa vi altid har Masser at tale om, og der er vel ingen af mine Kolleger, som jeg saa ofte og med saa godt Udbytte spørger til Raads, som ERIK, der altid giver velovervejede og gode Svar.

15

Langesø den 25. Juli 1943.

I dette Foraar har begge vore Døtre ligget paa Sygehus, RÆGITZE med Gulsot, og SOPHIE MAGDALENE for at gennemgaa en Underlivsoperation, og bagefter kom de begge her hjem en Tid for at komme til Kræfter. Det har været dejligt at have dem hos os, men desværre blev SOPHIE MAGDALENE og hendes Mand ikke ret længe, da ERICH maatte tilbage og passe sit Arbejde som Organist ved Dyssegaardskirken. SOPHIE MAGDALENE var derefter en Tid i Birkerød hos MOLTKEs og hun og min Svigerinde DISSI har aabenbart begge haft megen Glæde af Samværet: Mens vore Døtre var her, havde vi yderligere den Glæde, at Moder var her nogle Dage sammen med Sygeplejerske Frøken LØWENBALCH, der passede hende, da hun for tre Aar siden ved et Fald havde beskadiget en Knogle i Hoften. Det er flere Aar, siden Moder sidst har overnattet paa Langesø, og vi havde megen Fornøjelse af hendes Besøg. Hun kunde gaa nogle gode Ture, og en Dag blev hun i Lejeautomobil kørt hen til Kidde Stenen, og vi spadserede derfra gennem de smukke Skovpartier, som hedder Norge og Bastei og et langt Stykke i Ruehedskoven, som VIVI nød meget at se, da hun i mange Aar ikke har været der. Vognen hentede os og kørte os hjem fra Ruehedskoven. Forinden havde jeg i Kroens Have hørt Folketingsmand BOECK HANSEN tale ved det aarlige konservative Sommerstævne, hvor der trods udmærket Vejr desværre ikke var særlig mange Deltagere. A propos Konservatisme er det glædeligt, at ved Sogneraadvalget har vore Godser leveret et stort Bidrag til de konservative Valglistes. Paa Langesø var begge Skovfogederne og en Skovarbejder opstillede, og paa Holstenshuus Forpagterne NYEGAARD, Holstenshuus, og JESPERSEN, Finstrup, og den nye Skovfoged JENSEN.

For første Gang siden 1939 havde vort historiske Samfund bestemt sig til at gøre en af vore sædvanlige Udflugter, og paa Grund af Trafikforholdene maatte vi indskrænke os mest muligt, og vi havde valgt Svendborg, hvor vi baade kunde se Byens Seværdigheder og endogsaa naa over til Taasinge. Turen skulde foregaa Grundlovsdag. Den 4. Juni var jeg først til Begravelse i St. Knuds Kirke i Odense. Det var Kreditforeningsdirektør HERSE, med hvem jeg har siddet i Discontokassens Repræsentantskab, der blev begravet. Derefter rejste jeg til Svendborg, hvor ADA KLÆR havde været saa venlig at indbyde mig til at bo hos hende og GUSTAV i deres hyggelige Hjem, og jeg havde megen Glæde af at være sammen med dem. Til Middag tog ADA og jeg til Valdemar Slot, som jeg var meget glad over at se igen. Vi traf der NIELS og VIBEKE JUEL fra Hverringe og deres to Døtre og CHRISTIAN VILHELM EVERS, der ligger med sit Skib i Svendborg, og en Maler, der maler et stort Billede af KITSA IUEL BROCKDORFF og hendes tre Børn. Det var umaadelig morsomt at se Størstedelen af Huset, som KITSA foreviste, ogsaa det vældige Loft, Kapellet og Riddersalen, som CARL tænker paa at restaurere. Han har efter EBBES og mit Raad ladet Salen undersøge af den Dekorationsbilledhugger CHRISTENSEN i Randers, som paa saa udmærket Maade har istandsat Lofterne paa Clausholm. Vi blev kørt til Færgen i Charabanc, og CHRISTIAN VILHELM fulgte ADA og mig et langt Stykke gennem Svendborg.

Da jeg næste Morgen gik til Banegaarden, hvor Deltagerne i Udflugten skulde samles, stod AUGUSTA IUEL BROCKDORFF ved sin Havelaage, og hun fulgte mig et Stykke paa Vej, saa jeg var saa heldig ogsaa at faa talt lidt med hende. Fra Stationen gik Deltagerne i Udflugten til Svendborg Musæum, der er uhyre righoldigt; her gav Musæumsinspektør MARCUSSEN en Del Oplysninger.

Derefter sejlede vi med Færgen til Vindeby Kro, hvor vi spiste Frokost, og hvor jeg sad sammen med Landinspektør HVENEGAARD og med GREGERS AHLEFELDT, der nylig er valgt til Repræsentant i Stedet for afdøde Pastor CLAUSEN, Korinth. Jeg bød velkommen og holdt en længere Tale for Grundloven, og Hr. MARCUSSEN holdt Foredrag om Sejlskibsfarten paa Svendborg i gamle Dage. Til sidst saa vi St. Nikolaj Kirke med Foredrag af Adjunkt BØGEBJERG. Det var forbavsende, at der var uhyre mange Deltagere i denne Tur, sikkert mindst 150 Mennesker, hvoraf bl. a. var en fra Assens og to fra Kerteminde. Fra Langesø Egnen havde Forpagter og Fru SIMONY og Lærer HAUGAARD fra Morud begivet sig paa den lange og anstrængende Tur. Jeg havde Fornøjelsen at være lidt sammen med Doktor MOGENS SEIDELIN fra Svendborg Sygehus og hans Kone. Doktoren er i Færd med at udgive en stor Bog om de første Slægtled af Familien SEIDELIN, hvortil han har gjort meget omfattende og grundige Studier. Da jeg baade gennem TUXEN'erne og FAL-

Udsigtspunktet Norge i Katshegneskoven med Stavisaaen fotograferet mod Vest den 6. Februar 1951

BE'rne stammer fra Familien SEIDELIN, er jeg meget interesseret i Doktor SEIDELINS Arbejde. Da der var nogen Tid, inden Toget skulde gaa, gik jeg hjem med Landinspektør HVENEGAARD, som jeg i mange Aar har sat megen Pris paa, og drak The hos ham og hans Kone.

Jeg havde tænkt at blive hos ADA og GUSTAV til Middag for at kunne besøge LENNA og CHRISTIAN AHLEFELDT paa det nye Lehnshus, hvor jeg endnu ikke har besøgt dem, og AXEL AHLEFELDT paa Hvidkilde, og Statshusmand PRIISHOLM paa Taasinge, der er Repræsentant i Historisk Samfund; men jeg maatte ile hjem, da HENRIK og GRETHE var kommet til Langesø Fredag Aften og skulde rejse igen Søndag Eftermiddag, saa det var endda kun kort Tid, jeg kunde være sammen med dem. HENRIK har faaet Arbejde hos Ingeniør STEN CHRISTENSEN i København og er meget glad for sin Virksomhed. I Pinsen havde vi Besøg af REGITZES Veninde, Frøken GUNHILD BORK, som er ansat ved Aarhus Stiftstidende, og af Pastor STEN RODHE, som er Søn af Biskop RODHE i Lund og studerer indiske Religioner hos Professor TUXEN i København. Pastor Rodhe havde forøvrigt i Mai været her og talt i Foredragssalen for Foreningen Det frie Nord. Fra anden Pinsedag til næste Formiddag havde vi Besøg af Redaktør NIELS FRIIS fra Berlingske Tidende og hans Kone. Redaktørens Oldemoder var født JÜTTING og Datter af første Ægteskab af min Oldefader BERNERS anden Kone. Redaktør FRIIS har anmeldt min Slægtebog i Berlingske Tidende og er meget personalthistorisk interesseret, saa det var morsomt at gøre hans Bekendtskab.

Den 15. Juni kom OTTO og KARIN SCHACK fra Schackenborg, og vi glædede os som sædvanlig meget over at have dem et Par Dage. Den 16. var de og REGITZE med os til Middag i den gamle Lægebolig ved Morudskov hos Biskop AMMUNDSEN, der havde Besøg af sin gamle Ridekammerat fra Nykøbing, FREDERIK REVENTLOW, der næste Dag sammen med Biskoppen var til Frokost paa Langesø, hvor han ikke før har været, og som det morede ham meget at se. KARIN SCHACK rejste hjem, og de to Amtmænd rejste til Amtmandsmøde i Odense.

Den 18. Juni havde jeg en hurtig og indholdsrig Tur til Clausholm med Skovrideren i hans Automobil,

Udsigtspunktet Norge i Katshegneskoven med Stavisaen fotograferet mod Nord den 6. Februar 1951

og jeg var glad ved netop paa Faders Fødselsdag at kunne komme til hans Grav med Blomster herfra. Hvor er dog Automobilen et langt bedre Befordringsmiddel end Jærnbanen. Vi kørte herfra 5 Minutter over 6 om Morgenen og var hjemme 10 Minutter før 12 om Aftenen, altsaa hverken særlig tidlig eller sent, og var dog over 10 Timer paa Bestemmelsesstedet. Grunden til Rejsen var, at vi skulde forhandle om en haardt tiltrængt Udvidelse af Skovfoged PEDERSENS Hus. EMMELUTH, der i Foraaret mod Sædvane var sengeliggende, var heldigvis rask igen, men desværre mener han ikke mere at kunne passe Lunden og Dyrehaven, saa han maa med Beklagelse opgive sin Skovfoged Virksomhed nu til Efteraaaret, samtidig med, at han den 11. September kan fejre 70 Aars Jubilæum som ansat paa Clausholm. Han fortsætter dog heldigvis med at være Slotsforvalter. Jeg fik et morsomt Bevis paa, hvor stærkt Indtryk EMMELUTH gør paa alle de besøgende paa Clausholm, noget jeg ofte har lagt Mærke til og glædet mig over. Han viste mig en Beretning om Kunsthaandværkerskolens Udflugt til Jylland i Vinteren 1943, som han havde faaet tilsendt, og heri anførtes:

»Vi ventedes af Slotsforvalter EMMELUTH, som fortjener et Kapitel for sig. EMMELUTH viste sig at være en prægtig Gubbe paa den ikke helt almindelige Alder af 96 Aar. . . . Emmeluth havde under hele Besøget vist os stor Interesse og Hjælpsomhed, og hans Navn vil sikkert altid træde frem i Erindringen, naar vi tænker paa Clausholm.« I disse Tider, hvor det er vanskeligt at faa Vin, er det heldigt for mig, at jeg har en ret god Beholdning paa Clausholm, og jeg benyttede Lejligheden til at udtage 50 Flasker Rødvin af Vinkælderen for at faa dem sendt til Langesø. Skovrideren og jeg havde faaet Morgenmad og Frokost hos Skovfoged PEDERSEN, hvis Kone i sin Tid har været Stuepige hos Moder, og til Middag spiste vi hos Forpagter NISSENS, der heldigvis stadig er saa glade for deres udmærkede nye efter Branden opførte Stuehus. Om Eftermiddagen var jeg blevet trakteret af EMMELUTH, og den Dag fik jeg hele tre Gange rigtig ægte The, hvad man nyder ubeskrivelig meget. Paa Hjemvejen var vi ved ESTHER KNUTHS Grav paa Skødstrup Kirkegaard, og vi var ogsaa inde i Kirken og saa dens dejlige romanske Granitportal og Døbefont, dens rige udskaarne Altertavle og ROSENKRANTZERNES og andre gamle Familiers Vaabener flere forskellige Steder.

Udsigtspunktet Bastei i Ruedskoven med Stavisaanen fotograferet mod Nord den 6. Februar 1951

Søndag den 20. Juni var vi om Formiddagen i Taagerød for i Anledning af 70 Aars Fødselsdagen at gratulere RASMINE BRYLLE, som i over 25 Aar har været en trofast og udmærket Vaske- og Rengøringskone, men som nu er ophørt dermed, men dog til begge Bryllupperne forestod Serveringen for alle Medhjælperne. Samme Eftermiddag var Sommerfesten for K.F.U.M. og K., og i det vidunderligste Vejr var der uhyre mange Deltagere, vistnok omkring 1500. I Cyklestalden havde der været 506 Cykler, og et meget stort Antal Mennesker var kommet med et Ekstratog. Til Middag var vi 18, bl. a. den islandske Pastor FRIDRIKSON, der ogsaa var med i Fjor.

To Dage efter var vi atter paa Lykønskning til en særlig Festdag, og denne gang var det Gæstgiver JØRGENSEN paa Komigen Kro, der fyldte 60 Aar, og næste Dag var vi sammen med GODSKE i Anledning af min Kontordame, Frøken HENRIKSENS Fødselsdag paa Søhøj, hvor vi blev trakterede med rigtig Chocolate, som jo nu er meget sjælden, og et Væld af herligt Bagværk.

Til VIVIS Fødselsdag den 26. Juni havde vi i to—tre Dage stor Sammenkomst af hendes Familie, alle 5 fra Egeløkke, hvoraf det var særlig morsomt at se CHRISTIAN, der kom paa Cykel fra Stenhus efter en meget vel overstaaet Eksamen, og hele Familien fra Flintholm med Undtagelse af FREDERIK, der lærer Landvæsen hos Forpagter NYEGAARD paa Holstenshuus. Desuden var VIBEKE NEERGAARD her et Par Dage, ULRIG og TOVE KNUTH var her til Frokost paa selve Dagen paa Vej til det 6—7 km herfra liggende Ruggaard, hvortil de rejste med Toget fra Langesø til Morud, hvortil Banen anvender 5 Minutter. Dette var endnu mere usædvanligt og utroligt, end da TRESCHOWS i Paasken rejste med Toget fra Holstenshuus til Arreskov. Om Eftermiddagen var her stort Kaffeselskab ved det store Hesteskobord i Billardet, men paa Grund af Sogneraadsmøde, Uddeling af Ernæringskort og Lærermøde var Gæsternes Antal mindre end de foregaaende Aar, kun 50 af 88 indbudte, men vi selv og vore herboende Gæster fyldte jo godt, og desuden kom der to Herrer og en Dame med en pragtfuld Blomsterdekoration fra Sommerfesten sidste Søndag. Blandt disse var Lærer THIERLEIN fra Odense, der var saa mageløs venlig i Salen at forevise en Del af sine

Stavisaaen set fra Sjør Bro fotograferet mod Øst den 6. Februar 1951

egne henrivende kulørte Lysbilleder, deriblandt flere, som han havde optaget herude om Søndagen, og som vakte berettiget Glæde.

Dagen efter havde vi et uventet Besøg af min kære tidligere Forvalter AXEL NIELSEN, fra Brændelydinge og hans flinke unge Søn, AAGE, der er Bestyrer paa Bredeshave ved Præstø, og det morede dem jo meget at gense de Steder, hvor de har boet i mange Aar. En Aften kom — ogsaa ganske uventet — paa Tandem for nogle Timer min Skolekammerat Arkitekt SVEN RISOMS yngste Søn og en Fætter af ham, der er Søn af Veksellerer CARL OTTO HENRIQUES.

I Aar er der særlig mange runde Fødselsdage her paa Egnen. Foruden de to allerede nævnte Steder var jeg den 29. paa Lykønskningsbesøg hos en Husmandsenke, DAGMAR JØRGENSEN, der bor i et Statshus lige udenfor en af Langesøes Marker, og hvis Mand har arbejdet som Husmand hos mig, da jeg drev Avlsgaarden selv. Hun er en lille spinkel Kone, men hun maa være usædvanlig kraftig, for hun er et sjælden dygtigt Arbejds menneske, og har været en Slider hele sit Liv, og endnu hjælper hun sin Søn i Bedriften, bl. a. med at passe Roer. Hun har 8 ualmindelig flinke og dygtige Sønner, hvoraf de 3 har tjent mig i længere Tid. De har alle deres Arbejde her paa det nordlige Fyen, saa hun kunde samle dem alle hos sig paa Fstedagen, da hun fyldte 70 Aar.

En Dag var jeg paa Holstenshuus med Skovrideren, der skulde forhandle om Holstenshuus Skove med JØRGEN, som for Tiden var der paa Ferie med hele sin Familie. Vi saa bl. a. paa det godt fremadskridende Arbejde med Omlægningen af Kostaldens Tag, hvis Træværk var ganske raadent og trængte i høj Grad til Fornyelse. Vi har været saa heldige at kunne købe 1100 Skifer Tagsten fra et nedrevet Hus i Faaborg til Supplering af gamle ødelagte Skifersten, da saadanne ikke kan skaffes. Arbejdet har ikke kunnet sættes i Gang, før de havde faaet de nødvendige Søm, som der ogsaa er stor Mangel paa.

Dagen efter havde vi den store Fornøjelse at være til Middag paa Bramstrup, hvor vi ikke har været i den nuværende Godsejer LANGKILDES Tid, og det var meget morsomt at se det hyggelige gamle Hus og

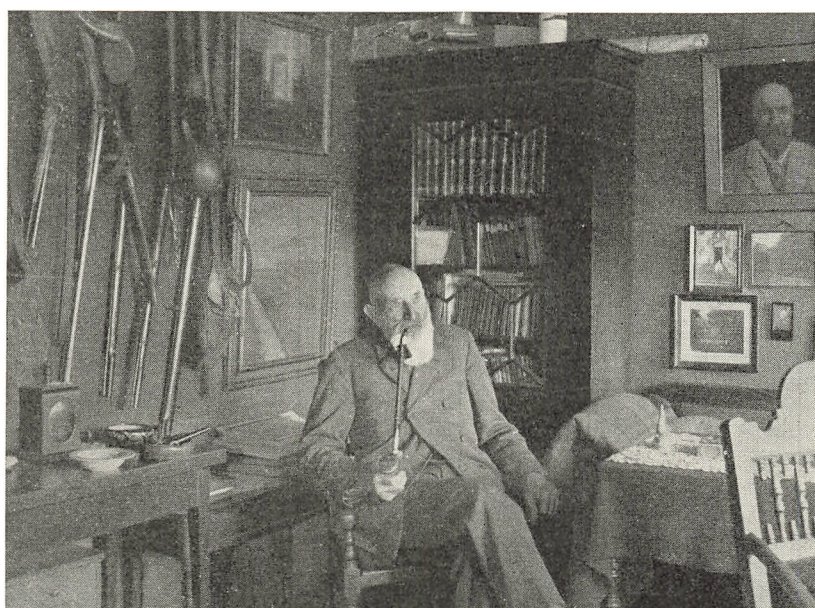
Stavisaaen i Katshegneskoven ved Vejen til Rue fotograferet mod Syd den 6. Februar 1951

Stavisaaen i Katshegneskoven ved Vejen til Rue fotograferet mod Vest den 6. Februar 1951

Bag paa dette Billede har min Broder Jørgen skrevet den 5. Mai 1939:
Skovfoged Emmeluth i Clausholm Have ved en Rødbøg, som han selv har *saet*

Slotsforvalter Emmeluth i sin Stue i Clausholm Mølle

Otto Schack

den herlige store og ualmindelig godt holdte Have med de store Vandarealer og mange klippede Træer og Hække. Det er et meget stort Voldstedsanlæg, og Indkørselen fra Faaborg Landevej til Hovedbygningen er en fuldstændig Sneglegang. Lige overfor Huset staar der nogle af de ældste Fyrretræer i Landet, stammende fra norsk Frø og hidrørende fra den Oberst JOHAN FREDERIK BROCKENHUUS til Bramstrup, hos hvem Dronning ANNA SOPHIE REVENTLOW havde Ophold, straks efter at Kong FREDERIK IV var død paa Odense Slot den 12. Oktober 1730. Paa Bramstrup traf vi bl. a. RANTZAUS og SCHAFFALITZKYS fra Arreskov. Desværre naaede vi ikke at se den imponerende store Avlsgaard, som Godsejer LANGKILDE har opført i de senere Aar, efter at han har nedbrudt de gamle maleriske, men sikkert meget upraktiske Avlsbygninger.

16

Langesø den 16. December 1943.

Det er nu snart 5 Maaneder siden, jeg sidst skrev et langt Brev til Eder, men alt, hvad der er hændet i Mellemtiden, kan nok forklare, at I ikke har hørt udførligt fra mig i den lange Tid.

Da jeg imidlertid fra i Sommer har nedskrevet, hvad vi foretog os efter mit sidste Brev, vil jeg fortælle derom i Tilslutning til mine forrige Breve.

Juli Maaned var saa ualmindelig bevæget og afvekslende, saa jeg maa fortælle Eder en Del om de mange Mennesker, vi har truffet og har haft her paa Besøg, og da I kender mange af dem, vil det mere Eder at høre om alle de fælles Bekendte, foruden at det vil forbavse Eder, at man har Lyst og Energi til at rejse saa meget omkring trods de ualmindelig vanskelige og ubehagelige Rejseforhold med faa og overfyldte Tog og store Forsinkelser og Ventetider.

Havearkitekt THOLLE var her paa et kort Besøg for at tilse Arbejdet paa Kirkegaarden, og desuden havde vi Besøg af Statshusmand PRIISHOLM fra Taasinge, som er meget interesseret i Historie og gamle Sager. Han var her fra den ene Dag til den anden, og jeg havde megen Fornøjelse af at have ham her. I en lille Ugestid var Lektor KNUD BARDENFLETHS Enke og Søn og Adoptivdatter hos os; Fru BARDENFLETH er Søster til Forpagter SIMONY her paa Langesø, og en Dag, da vi var til The hos SIMONYS, kom BUBBEN SCHEELS Fætter, Student OTTO SINDING, paa Cykel hertil fra Ruggaard. Han er ivrig Seglsamler, og i Fjor fik han Aftryk af mine Signeter og saa alle mine heraldiske Fotografier, og nu kom han for at se mine to store Seglsamlinger, som vi gennemgik sammen i Løbet af to Dage. Vi var mærkelig nok alene et Par Dage, og da havde vi en Dag til Frokost to Frøkener BALSLEV, hvis Fader i min Barndom og Ungdom var Præst i Vigerslev; de var nu paa Besøg hos deres Svoger, Biskop AMMUNDSEN i Morud. Saa kom JØRGEN og LOUISE for to Dage, og vi gik nogle gode Ture, den sidste Dag sammen med Ingeniør HOLGER HENDRIKSEN, der har lavet næsten alle Klicheerne til min Bog — i Øjeblikket er Antallet saadan noget som 1261 —, og som jeg gennem de mange Aars Samarbejde er kommet til at sætte ualmindelig stor Pris paa. Ingeniøren var paa Sejltur og havde Skibet liggende ved Stige og stod pludselig en Morgen paa Godskontoret, hvad der var en meget glædelig Overraskelse. Det var en Fornøjelse for ham at se saa meget af det, som han kendte saa godt fra Arbejdet med Klicheerne.

SOPHIE MAGDALENE og ERICH kom og kunde blive nogen Tid hos os, hvad vi selvfølgelig var lykkelige for. Desuden havde vi et fornøjeligt langt Besøg af BIRGITTE NEERGAARD fra Skjoldenæsholm, som er Datter af min forlængst afdøde meget gode Ungdomsveninde, JULIE NEERGAARD. Hendes Søster, LYKKE, der er mit Gudbarn, havde desværre ikke Ferie, saa hun kunde ikke komme med. Den 15. Juli kom POUL og DIDDE QUADE med deres Datter ULLA og en Veninde, ELSE VAN ALLER, og de maatte køre videre fra Langesø til Morud Station, da vi af Sognets Lærere var indbudte til den aarlige Gymnastikopvisning og Svømning

paa Sportspladsen i Morud, som er en Eng, som jeg har overladt Sognets Befolkning, og hvor der er anlagt et fortrinligt Friluftsbad.

Samme Aften kom Fru EYERMANN, der er Enke efter en tidligere Præst i Vigerslev, med to Døtre, ESTHER og EVA, og de besøgte herfra en Del af deres Bekendte fra gamle Dage. EYERMANN har i en lang Aarrække boet her, først i Granly, senere paa Søjhøj. Den 16. Juli var en meget indholdsrig Dag. En Del af Danmarksmesterskabet i Military blev afgjort her i mine Skove og paa mine Marker, og GODSKE og Grosserer HANS KONOW, Søn af CARO KONOW, havde afstukket Banen og lavet Forhindringerne, hvoraf mange var meget halsbrækkende. Det var morsomt at se Ridningen og Springene, særlig ved Grusgraven i Møllemarken, hvor der ogsaa i sin Tid foregik spændende Optrin ved Motorløbene. Paa Banen havde jeg Fornøjelsen at træffe mange Bekendte, bl. a. Enkefru LOLLESGAARD, tidligere Dyregravvæde, med tre af hendes Børn. De har en Tid boet til Leje paa Spejlbjerg. Endvidere Hofjægermester GRANDJEAN fra Vennerslund, der tidligere har været her i lignende Anledning, CARL IUEL BROCKDORFF og Vinhandler ANDERSEN fra Odense, som jeg talte meget med. Fra Frokost havde vi Besøg af MALVINE ROSENS Søn OTTO, der kom paa Cykel fra Husbygaard og bl. a. skulde tale med mig om en genealogisk Bog om Familien ROSEN, som han vil udgive med Portrætter af et stort Antal af Familiens Medlemmer. Til Middag maatte vi forlade vore mange Gæster, da vi med GODSKE kørte i Lejeautomobil til Krengerup, hvor CHRISTIAN RANTZAU fejrede sin 70 Aars Fødselsdag med en Frokost i den store Sal paa 82 fra Godset og Egnen og en Middag paa 39 ved eet stort Bord i Spisestuen. Værten havde Tante ROMA PETERSDORFF til Bords, og INGER WEDELL paa den anden Side, og Værtinden førtes til Bords af GREV ADAM MOLTKE, ESPE, der holdt Hovedtalen, og ERIK SCHAFFALITZKY sad paa hendes anden Side. Jeg havde FREDERIK SCHACKS Kone til Bords og DANIEL RANTZAUS Kone paa den anden Side, og VIVI havde CHRISTIAN CEDERFELD til Bords og AGNES TERSLINGS Mand paa den anden Side. Jeg var glad ved bl. a. at tale med LENNA AHLEFELDT, der heldigvis var betydelig raskere, med Kammerherreinde LISSIE TRESCHOW og med Godsforvalter LANGE, der indtil for 24 Aar siden var Godsfuldmægtig paa Holstenshuus. Familie og Bekendte og Godsets og Egnens Beboere havde slaaet sig sammen og givet nogle meget smukke sølvforgyldte Desserttallerkener, hvoraf CHRISTIAN ialt fik 26. Der var en uendelig Masse Blomsterdekorationer, der var anbragt i Forhallen og op ad Trappen. Det var en ualmindelig smuk og fornøjelig Fest, som vi var meget glade for at være med til. Det var kønt i Gaarden at se en Del Dannebrogssflag, og flere Flagdekorationer tog sig glimrende ud paa det hvide Hus.

Næste Dag rejste de fleste af vore Gæster, og jeg fulgte med til Odense for at træffe JULIUS og INGER WEDELL til Frokost paa Grand Hotel, hvor jeg havde Fornøjelsen at hilse paa Hr. KAJ BECH, som for en Del Aar siden med sin første Kone, født PETERSEN fra Munke Mølle i Odense, boede til Leje i Langesøs Sydfløj. Samme Dag havde vi et uventet Besøg af Fru ELLEN HJORT født KATTRUP, der for mange Aar siden med sin Mand, Hr. ÅKE HJORT, som jeg har gaaet i Skole med, og deres tre Døtre har boet paa Spejlbjerg. Jeg har saaledes i Løbet af to Dage truffet fire af de Familier, der har været Lejere hos mig. Til Middag samme Dag kom EJNAR REVENTLOW fra Dalum Landbrugsskole for at blive til Mandag Morgen, og han var saaledes med til at fejre min Fødselsdag om Søndagen, hvor naturligvis ogsaa GODSKE var her, og med ham Grosserer KONOW, som i de Dage var Gæst hos GODSKE. Han ligner meget baade sin Fader og sin Moder. Han er Fætter til EJNARS afdøde Moder, saa det var morsomt, at de skulde mødes her. EJNAR er ualmindelig flink og fornøjelig og dertil — skønt han kun er 25 Aar — utrolig kyndig

Altartavle i Skodstrup Kirke

K. F. U. M. og K. 20. Juni 1943

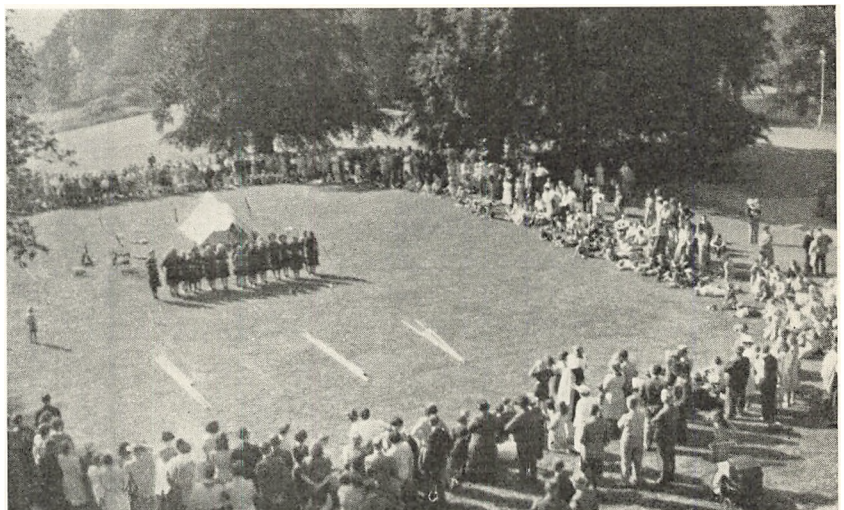
paa mange Omraader og interesse-
ret i alt, saa vi har haft megen For-
nøjelse af ham de Gange han har
været her. Det er kedeligt, at hans
fremtidige Hjem paa Rudbjerggaard
ligger saa umaadelig langt herfra.

Næste Dag fik vi ikke mindre end
6 nye Gæster, nemlig Pastor KAJ
SKOVSTED fra Skellerup ved Biskops-
torp og hans Kone. Pastoren, der
stammer fra Odense, er Ven med
SOPHIE [MAGDALENES Mand og kom
for 10 Aar siden nogle Gange hertil
for at læse med HENRIK. Desuden
VIBEKE NEERGAARD og Løjtnant
FRITZ OBELITZ med Kone født LIN-
DEGAARD og yngste Søn, der i nogle
Aar har boet til Leje her, først i Gart-

nerboligen og saa i Forpagterboligen, saa det var den femte Lejerfamilie, som jeg var sammen med i Løbet af faa Dage. Den 20. om Aftenen kom REGITZE hjem paa Ferie, og Dagen efter kom paa Cykel to af vore islandske Feriebørn fra for 3 Aar siden, ERLA GEIRS og STINA CHRISTIANS, som det var morsomt at se igen. SOPHIE MAGDALENES Mand var netop blevet udnævnt til Sognepræst for Oksbøl paa hans Fødeø Als. Det er en stor Glæde for ham at blive Præst i den Landsdel, hvor hans Slægt har haft hjemme, og hvor hans forlængst afdøde Fader har haft sin Gerning, og hvor han og hans Familie har mange Venner og Bekendte, saa man forstaar, at de alle er meget glade over denne Udnævnelse. At han til Embedet enstemmigt var indstillet som Nr. 1, er en stor Glæde for ham og tillige en Anerkendelse og en stor Opmuntring og Støtte i hans fremtidige Arbejde i Sognet. Han og SOPHIE MAGDALENE var nogle Dage paa Als, hvor det har været meget interessant for SOPHIE MAGDALENE at se den gode store i 1914 opførte Præstegaard med ikke mindre end 12 Værelser, hvor hun skulde til at indrette sit nye Hjem. Fra Als tog de til Holstenshuus og Flintholm.

En Dag har vi haft Besøg af KAREN BJERRE født CEDERFELD og hendes Mand, der kom fra Brahesborg med Toget til Tommerup og derfra paa Cykel hertil og videre om Aftenen til Odense, hvorfra de tog med Toget til Nyborg til BENNY CEDERFELD. Den 27. Juli fik vi tre nye Gæster, ERNESTA HOLM, der nylig er fyldt 80 Aar og kom fra Holstenshuus. Hun er Søster til min afdøde Tante MAJA QUADE og en meget god Ven af hele vor Familie. Desuden kom paa Cykel fra Fredericia Frøken ELLEN OBELITZ, hvis Forældre i sin Tid boede paa Høfdingsgaard ganske nær ved Lilliendal, saa hun og VIVI kender hinanden godt fra deres Barndom. Om Aftenen kom min Svigerinde DISSIS Søn, PETER MOLTKE, paa Cykel direkte fra Lilliendal, 120 km. De to Damer rejste begge næste Dag til Brabrand ved Aarhus; det er dristigt for en Dame paa over 80 at gøre en saa lang og anstrængende Rejse under de mere end forfærdelige Rejseforhold. Den 29. rejste vore to islandske Feriebørn, saa nu var vi kun os selv, SOPHIE MAGDALENE, ERICH og REGITZE, der var kommet hjem fra deres Udflugter til Holstenshuus o. s. v., og PETER MOLTKE.

Den 31. Juli kom DISSIS ældste Søn, ADAM, sammen med en Ven, Student FJELDBORG fra Vejle, paa Cykel direkte fra Birkerød, 170 km., og den 2. August havde vi Visit af General KNUDTZON, der var i Odense, og hans Adjutant. Dagen efter havde vi et stort Middagselskab paa 33

K. F. U. M. og K. 20. Juni 1943.

Mennesker, bl. a. fra Erholm, Sanderumgaard, Bramstrup og Ruggaard. LIPPE og ERIK KNUTH var med og overnattede her.

Fra den 4. til den 5. havde vi Besøg af Musæumsassistent ERIK LASSEN fra Kunstindustrimusæet, med hvem jeg var paa Margaard, hvis vidunderlige Ydre og Indre vi i høj Grad beundrede. Det er utroligt, saa meget af den pragtfulde Rococo Udsmykning i det Indre, der er bevaret. Det var vemodigt for mig at se de smukke Stuer, Møbler og andre Inventargenstande for første Gang, siden den kære gamle Hofjægermester SCHÖLLERS Død. I sin Tid har han og jeg i Fællesskab glædet os

K. F. U. M. og K. 20. Juni 1943

over Margaards mange sjældne og smukke Herligheder. Inden jeg slutter dette Brev, vil jeg fortælle lidt om, hvorledes det gaar os i Øjeblikket. Vi har den meget store Glæde i nogle Maaneder at have vor kære HENRIK og hans søde Kone hos os. De har faaet indrettet to Stuer nede i Enden af Nordfløjen, og HENRIK arbejder paa Godskontoret og sætter sig lidt ind i mit Regnskabssystem, og jeg nyder naturligvis at have ham saa meget om mig. De er lige kommet hjem fra en Turne til Stenagergaard, Biskopstorp, Stensballegaard og Vosnæsgaard, hvorfra de var paa Clausholm og Sophie Amaliegaard paa Besøg hos Funktionærerne og Forpagterne. Vi har haft to Besøg af LUDVIG REVENTLOW, der er Dommerfuldmægtig i Kolding, og som er HENRIKS meget gode Ven, og desuden af LENNART AHLEFELDT, der er Forvalter paa Trolleborg, og af DITLEV AHLEFELDT fra Stensballegaard og hans Forlovede, Frøken AASE SCHOLTEN.

Mod Sædvane tager vi ikke til Holstenshuus i Julen i Aar, da vi ikke vil rejse bort herfra, bl. a. af Hensyn til Sognets Beredskab, som VIVI har organiseret, og skulde der blive Tale om Evakuering, vil hun naturligvis ikke risikere ikke at være hjemme for at ordne alt det fornødne. Moder faar i Stedet Besøg af POUL QUAADÉ og hans Familie, foruden at EBBE naturligvis er der. Vi haaber at faa REGITZE hjem, men Præstefolkene fra Oksbøl kan selvfølgelig ikke komme. Vi er glade for, at vi har besøgt dem en Dag i deres udmærkede Hjem. Vi tog derover sammen med GODSKE i en Lejeautomobil og kunde være der i omkring 5 Timer. Vi tog den lange Vej om ad Lillebæltsbroen, da man risikerer, at der er Vanskeligheder med Mommærk Færgen, og desuden er man afhængig af de faa Færger, der sejler. Da Oksbøl ligger i Nordenden af Als, var det en meget stor Omvej, saadan noget som 180 km., medens Luftlinien kun er godt 50 km. Det var en stor Fornøjelse at se deres gode og rummelige Stuer, hvor deres Møbler passer udmærket, og den store Have. Vi

naaede ogsaa at køre en Tur i den smukke Omegn.

Paa Onsdag skal vi have det sædvanlige Juletræ for de ca. 230 Mennesker, der er knyttede til Godset. Det har i Aar været svært at skaffe Gaver til dem. Glædelig Jul fra Eders hengivne

17

Langesø den 20. Februar 1944.

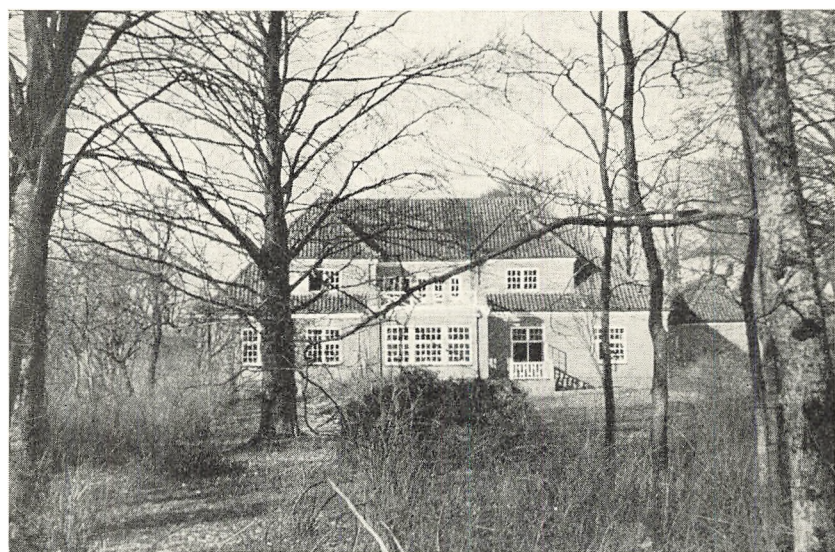
I mit sidste Brev naaede jeg ikke at skrive om TAGE og ELSE REEDTZ THOTTS storartede Sølvbryllupsfest paa Strandegaard Søndag den 8. August sidste Aar, og jeg maa derfor

K. F. U. M. og K. 20. Juni 1943

Oksbøl Kirke

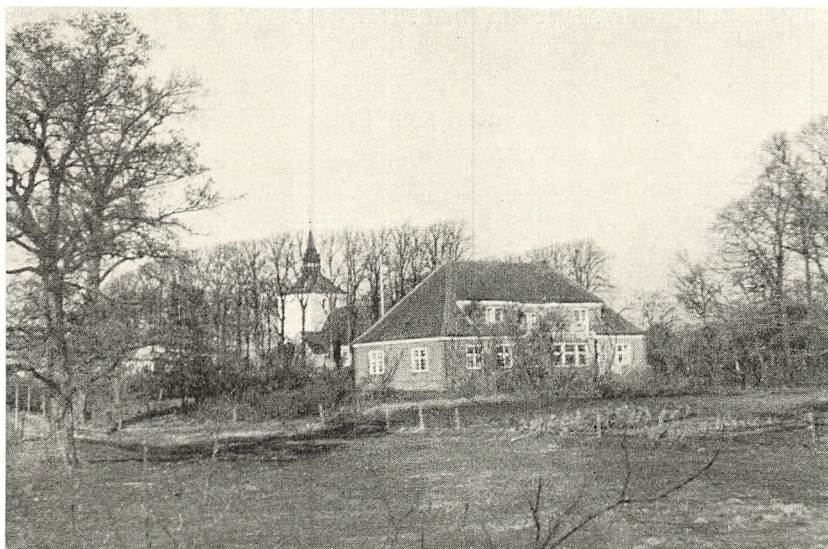

Oksbøl Præstegård

i Dag fortælle lidt derom, for det vilde være en stor Skam, hvis I ikke fik en god Beretning om denne Fest.

Vi skulde bo paa Lilliendal, som det var morsomt for os at gense med alle CHRISTIANS fortrinlige Forbedringer, der heldigvis falder i hans Søstres Smag. SOPHIE MAGDALENE og ERICH vilde benytte Lejligheden til et Besøg paa Lilliendal, men da der i Sommertiden krævedes Adgangsbilletter til nogle af Færgerne, og de havde Billetter til en tidligere Færge, maatte de rejse med Formiddagstoget, og vi traf dem først i Slagelse. I Toget fra Odense mødte vi NIELS og BI ESTRUP, der ogsaa skulde til Sølvbrylluppet, og som først skulde besøge FREDERIK REVENTLOW i Nykøbing og derefter skulde til JUELS paa Petersgaard. Vi havde megen Fornøjelse af at rejse med dem lige til Næstved, hvor vi spiste sammen, og hvorfra vi kørte i Lejeautomobil til Lilliendal. Der traf vi Kaptain AXEL PONTOPPIDAN og hans ene Søn. VIVI og jeg var paa Egesborg Kirkegaard ved Svigerfaders og TOINET'S Grave og paa Besøg i Præstegaarden hos Pastor MONRAD FRANTZENS.

Sammen med CHRISTIAN og hans Datter MINNA kørte vi til Sølvbryllupsmiddagen paa Strandegaard, som blev en enestaaende straalende Fest og for alle Deltagerne et lysende Minde for Livet i en uendelig

Oksbøl Kirke og Præstegaard

mørk og sørgelig Tid, umiddelbart forud for de for vort Fædreland og os alle saa skæbnesvangre Begivenheder i de kommende Maaneder. Det er rigtigt, som BI ESTRUP senere skrev til mig, at Festen var lidet præget af, at vi dansede paa en Vulkan. Det var i det hele en ualmindelig vellykket, stemningsfuld og fornøjelig Fest, og det var trods de mere end besværlige Rejseforhold lykkedes at samle ikke mindre end 106 Mennesker til Middagen, deriblandt praktisk talt alle de nærmeste Slægtninge. Af disse manglede vist kun GUSTAV KIÆR som meget sjældent tager ud, og GERDA REEDTZ THOTT, der ikke er rask. JØRGEN og LOUISE fra Aalborg var der ogsaa, de er kødelig Fætter og Kusine til henholdsvis TAGE og ELSE. Det samme er Tilfældet med FREDDE og AMY TRESCHOW, der ogsaa var med.

Der var et meget stort Telt i Haven, hvor vi spiste ved et særlig stort Hesteskobord med Plads til ikke mindre end 14 ved Hovedbordets udvendige Side og med meget lange Fløje. For at give et lille Indtryk af, hvem der var til Stede, vil jeg anføre, at de 14 ved Hovedbordet var: ADA KIÆR, VILLE WEDELL, Baronesse WEDELL f. LERCHE, NIELS IUEL BROCKDORFF, JULIE SCHOLTEN, Baron LUDVIG WEDELL, ELSE og TAGE, Baronesse WEDELL NEERGAARD, CHRISTIAN AHLEFELDT, FANNY DANNESKIOLD, jeg, Grevinde MOLTKE, Lystrup, Amtmand TOFT. For denne Bordende sad BI ESTRUP og paa den modsatte Side af Bordet, men udenfor Fløjen Baron WEDELL NEERGAARD og en Frøken, der har været hos ELSE, da hun var Barn. Ved den anden Bordende sad Baronesse ESTRID WEDELL og Grev EILER MOLTKE og IBETH BERNSTORFF. I Midten overfor Sølvbrudeparret sad Fredde TRESCHOW, HELLE REEDTZ THOTT, Baron HENRIK WEDELL og LENNA AHLEFELDT. Udvendig ved de to Bordfløje sad øverst AXEL REEDTZ THOTT med LOUISE BERNER og IVER REEDTZ THOTT med Fru GUNILLA JUEL. VIVI sad imellem Minister ARNSTEDT og Grev SPONNECK.

Forøvrigt kan det nævnes, at begge HOLGER REEDTZ THOTTS Døtre og deres Mænd var der, og JULIUS WEDELL og Baronessen fra Lyngby og mange Naboer, f. Eks. fra Bregentved, Rosenfeld, Petersgaard, Klintholm og Høfdingsgaard.

Middagen bestod af en Champignonret med Fisk og Spinat, Kyllinger, Is og Kransekage, og der var saadan noget som 18 Taler og nogle Sange. Sønnen AXEL havde skrevet en sjælden smuk Kantate, som med god Grund er blevet i høj Grad beundret. Jeg sad jo ualmindelig godt imellem Grevinden fra Lystrup og den storartede FANNY DANNESKIOLD, som jeg selvfølgelig var lykkelig for at være saa længe sammen med.

Efter Bordet kunde man ovre i Stuerne se paa de mange Gaver. Vi var med i en Samlingsgave, nærmest fra Familien, som bestod i to Sølv Kandelabre, og en Del andre gav et stort Spisebord, som de ønskede sig. Senere paa Aftenen blev der danset i Teltet, og det morede mig engang igen at danse, bl. a. i en god gammel dags Lanciers. I Teltet blev der serveret en udmærket Souper. Alle Deltagerne i denne mageløse Fest maa glæde sig over at have haft denne storartede Oplevelse, og for Familien selv er det dejligt at have kunnet samle saa mange Slægtninge og Venner omkring sig paa deres Højtidsdag. En Maaned senere havde det været umuligt, og maaske vil det være længe, før noget saadant igen kan gennemføres. Det har været meget anstrængende for Familien selv, især for ELSE. Næste Dag skulde de være 122 til Middag, vistnok Stedets Arbejdere.

Fra Lilliendal tog vi paa et kort Besøg paa Rosenfeld, hvor OSCAR og Fru OXHOLM viste os omkring, og hvor det var morsomt at se de Arrangementer, som EBBE har hjulpet med at lave, og som er meget smagfulde. Ogsaa paa Lilliendal har EBBE været behjælpelig, saa det havde vi set ved samme Lejlighed. For Resten hjælper EBBE ogsaa mine to andre Svogre og TORBEN KNUTH paa Vosnæsgaard og desuden paa Stensballegaard og Gyldensteen. Vi stod paa Toget i Vordingborg og rejste videre til København, hvor vi et Par Dage havde det hyggeligt hos SOPHIE MAGDALENE og ERICH — for sidste Gang i den udmærkede Lejlighed i Slagelsegade, hvor vi nu i 6 Aar har haft saa megen Glæde af at bo. Jeg traf der ERICHS Ven, Telegrafassistent WILHJELM, der stammer fra Kaaserne paa Nedergaard og er meget genealogisk interesseret, og vi har korresponderet en Del siden. Desuden havde jeg Fornøjelse af en Dag til Frokost at træffe Pastor HANS THYGE JACOBSEN, der er Medlem af Folketinget, og hans Kone. Vi var naturligvis ogsaa en Del sammen med HENRIK og GRETHE, der en Aften spiste med mig hos DAVIDSEN og derefter var med mig i Frederiksberg Teater.

Efter vor Hjemkomst havde vi REGITZE her paa Ferie, og med hende var vi en Dag fra Frokost til Aften paa Wedellsborg, hvor det som altid var rart at være, sammen med CHRISTIANE ROSENKRANTZ, FRITZE AHLEFELDT, MIKKEL og WANDA TRESCHOW, BARONESSE KAREN BLIXEN og Grev MOGENS FRIJS, der nylig var kommet hjem fra Frankrig. En Dag havde vi et fornøjeligt Besøg af Direktør THORLACIUS USSING, der ønskede at se RACHETTES Buste af Kong FREDERIK den Femte i Runde Sal.

Christian Rantzau
(ved Henriks Bryllup)

Nu, da vi allerede er i Slutningen af April Maaned, maa jeg skrive og fortælle lidt om Vinterens Gang. Jeg er, som man nok kan forstaa, i Aar ikke saa tilbøjelig til at skrive, som jeg var det i Fjor, da Forholdene var mindre sørgelige, end de er det i Aar, men jeg maa dog holde Eder underrettede om, hvorledes det gaar os alle.

Som jeg tidligere har fortalt, har vi haft den meget store Glæde at have vor kære HENRIK og GRETHE her i ca. 4 Maaneder, og jeg har naturligvis været lykkelig derover. HENRIK er altid saa god og forstaaende overfor mig, og vi har saa mange fælles Interesser, saa jeg har nydt ubeskrivelig meget at have ham hos mig i den lange Tid. Han er saa kvik og livlig og har Interesse for alt og har desuden en fortræffelig Hukommelse, saa man har stor Fornøjelse af at drøfte alt muligt med ham. Medens han hjalp mig paa Godskontoret, fik jeg realiseret en Plan, som jeg har tænkt paa i lang Tid, nemlig en Sammenligning mellem Brandforsikringsværdierne og samtlige Byggeomkostninger ved Bygningerne paa Langesø Gods i de 30 Aar fra 1911 til 1941. Den gennemsnitlige Værdi i disse Aar, der jo repræsenterer meget

forskellige Prisniveauer, har ved Brandforsikringen af saa godt som alle Godsets Bygninger været 753.451 Kr., og det aarlige Gennemsnit af samtlige Byggeomkostninger, baade til Vedligeholdelse og til Installationer og ganske enkelte mindre Nybygninger har været 14.458 Kr., hvad der kun udgør 1,92 % af Værdien, og man maa forbavses over, at denne Procent ikke er langt højere, da der er kostet uhyre meget paa mine Bygninger, saaledes alene 160.602 Kr. paa Hovedbygningen, bl. a. ved Indlægning af Elektricitet, Vand og Varme og ved Indrettelsen af Foredragssalen, — denne alene kostede over 13.000 Kr. Hovedbygningens Brandværdi var i 1912 118.549 Kr. og i 1919 290.400 Kr., og Gennemsnittet i de 30 Aar er 222.800 Kr., hvad der naturligvis er altfor lavt, men det er jo urimeligt, ogsaa af Hensyn til Krigsforsikringspræmien, at ansætte den meget store Hovedbygning til fuld Værdi, som i Øjeblikket efter min Udregning med opgivne Beløb pr. Kvadratmeter vilde være over 700.000 Kr. Udgiftsprocenten for Hovedbygningen er 2,40, hvad der er ret lavt, men den vilde jo være væsentlig mindre, hvis Huset altid havde været forsikret til fuld Værdi. Skovriderboligen har været den dyreste med 3,74% men den blev ogsaa i 1936—37 meget grundigt istandsat med Installation af Centralvarme og nyt Badeværelse,

og saa godt som fuldstændig Omlavning af Loftsetagen. Bl. a. købte jeg for ca. 1000 Kr. nye Gulvbrætter. Centralvarme og Vand blev ogsaa indlagt paa Spejlbjerg, hvis Procent er 2,42, da GODSKE flyttede derind. Kapellet, Skovfogedboligerne og Skovens Arbejderhuse har været de billigste med 0,88%, og Lejegendset viser 1,23%, men her maa man erindre, at Lejerne tildels selv skal vedligeholde Husene. Det er meget interessant saaledes at faa et Indtryk af, hvor meget der anvendes paa Husene i Forhold til deres Værdi, og det er beroligende at se, at Procenten er saa forbavsende lav.

I Slutningen af Februar havde vi den Glæde, at Moder var her i fire Dage, og hun var heldigvis fuldstændig rask og flink i enhver Henseende. Moder var ledsaget af Frøken LØWENBALCH, der ogsaa var med hende ved Besøget i Fjor, og som det var fornøjeligt at se igen.

Derefter kom Grevinde ADA REVENTLOW, som havde været paa Besøg hos sin Søster, Fru WESTENHOLZ paa Mattrup, sammen med hendes Søn, LUDVIG, der jo er Dommerfuldmægtig i Kolding, og derefter kom CHRISTIAN REVENTLOW, EDUARDS og ELSÆS Søn, der ogsaa er Ven med HENRIK. Han er Forstkandidat og var med ude at se paa Skovene.

I Begyndelsen af Marts foregik her mere end sædvanligt paa denne Aarstid. Sognets Sygeplejerske, Frøken SØRENSEN, til hvem jeg har indrettet en 3 Værelsers Lejlighed med stort Spisekøkken paa Køkkenfløjens Loft, har med den stedlige K.F.U.K. at gøre, og VIVI havde tilbudt hende, at K.F.U.M. og K.'s Lederkursus for Odense og Assens Amter maatte afholdes her i Huset, og de ca. 40 Deltagere boede her, særlig i Lejligheden i Sydflojen og i den nye Garderobe paa Loftet, hvor der boede en 6—8 Mand. Der og adskillige andre Steder opstilledes en Del af de 50 Senge, som jeg i Fjor købte for at have dem parate til de ca. 120 Mennesker, som vi har tilbudt Husly her i Tilfælde af Evakuering. Deltagerne sørgede helt for sig selv, ogsaa med Hensyn til Maden, som blev lavet i den lille Lejligheds Køkken af vor gamle Husjomfru KIRSTINE LUND, som nu er Husmandskone i Komigenhus. De spiste og holdt Møder i Foredragssalen, hvor vi var bedt til Middag og Aften hos dem om Søndagen, medens de alle var hos os til Middag i Billardet om Lørdagen, hvor vi ialt var 51 og fik Grønærtesuppe, Oksefilet og Vandbakkelser. Jeg sad imellem Formanden, Frøken DAMGAARD fra København og Frøken NYBORG CHRISTENSEN fra Tommerup, som vi kender fra

Hofjægermester Schøller

tidligere, og VIVI sad imellem Generalsekretær Pastor HOFFMANN MADSEN fra København og Højskolelærer TOFTEMARK fra Tommerup Højskole. Om Aftenen fortalte jeg dem om Langesøes Historie, ogsaa om de nye Udgravninger i Efteraaret, og en af de foregaaende Dage havde VIVI vist og forklaret dem Sognets udmærkede af hende udtænkte og organiserede Beredskab. Blandt vore Gæster til Middagen var ogsaa den nye Ejer af Nakkebølle, Godsejer OLSEN, som jeg har haft nogen Forbindelse med i Anledning af min Artikel om Nakkebølle til det nye Herregaardsværk.

Om Mandagen havde vi Besøg af to Frøkener HOFMAN BANG fra Hofmangave, der ønskede at se Beredskabet for at faa Ideer til lignende Indretninger paa deres Egn, og straks derefter var vi med HENRIK og GRETHE til en mægtig The paa Søhøj hos Fru og Frøken HENRIKSEN. Om Tirsdagen var det GODSKES 33 Aars Fødselsdag, og vi havde en Del af hans gode Venner til Middag, bl. a. KRÆSTEN og BUBBEN SCHEEL, Grev BLÜCHER og hans Datter, Grosserer og Fru KONOW og den unge Vinhandler ANDERSEN og hans Kone. Den Dag blev der indført Spærretid i Odense, og GODSKES fem Gæster fra Odense maatte overnatte hos ham paa Spejlbjerg, da de jo først kunde tage hjem efter Kl. 5 næste Morgen. Onsdag var her som flere Gange tidligere Bibeltime ved Biskop AMMUNDSEN, der spiste til Middag her sammen med Fru STENBJØRN fra Houhaven ved Korup, der boede her til næste Dag.

Fredag var det Moders 88 Aars Fødselsdag, og jeg kørte tidlig til Holstenshuus med Skovrideren og traf der EBBE, JØRGEN og LOUISE og deres to yngste Døtre og desuden MISS og ELLA BILLE BRAHE. VIVI, GODSKE, HENRIK og GRETHE kørte hjemmefra ved 10 Tiden i ERIK OXHOLMS Lejevogn og skulde jo nemt have kunnet være paa Holstenshuus til Frokost; men de kom ikke før Kl. næsten 1 — spadserende fra Skarntyde Mølle ved den nordlige Udkant af Gærup Skov, hvor Automobilens havde faaet en Skavank i Generatoren, som først naaede at blive repareret hen under Aften, saa vi heldigvis slap hjem igen uden Standsninger. Til The om Eftermiddagen kom Godsforvalterens, Forpagterens, Skovrideren og Fru Doktor EJLERS fra Faaborg, og desuden kom Direktør HOLGER RASMUSSEN fra Faaborg med en stor Flyttevogn fuld af 80 Malerier fra Faaborg Musæum, som Direktør LEO SWANE fra Kunstmusæet havde bedt mig om Tilladelse til at maatte anbringe i en af de hvælvede Kældere paa Holstenshuus af Frygt for Bombeskader.

HENRIK og GRETHE blev hos Moder, da HENRIK skal lære lidt Landvæsen af Forpagter NYEGAARD, hvor for Resten hans Fætter, FREDERIK KNUTH fra Flintholm for Tiden arbejder som Landvæsenselev.

Nogle Dage senere havde VIVI et for hende meget smigrende Besøg af Socialinspektør MORTENSEN fra Odense og fire Damer fra Danske Kvinders Beredskab, hvoraf den ene var en gammel Bekendt af os, Fru Direktør NINA MEYER født STENBJØRN fra Ruggaard. De skulde se og høre om Sognets Beredskab. Det var en stor Glæde, at disse kyndige Mennesker var meget begejstrede for det hele. Damerne var, som Socialinspektøren sagde, maalløse over, hvad de havde set, og samme Udtryk brugte Inspektøren selv, da han i Efteraaret saa Beredskabet. Næste Dag kom Kammerherre VIND og ELSA til Middag for om Aftenen at overvære Biskop AMMUNDSENS Bibeltime. Det var meget hyggeligt at have dem, og de blev til næste Dag.

I det sidste halve Aar har jeg været to Gange paa Clausholm i Automobil fra Morgen til Aften. Den første Gang var i November sammen med HENRIK, og vi naaede som altid utrolig meget, bl. a. at besøge Forpagter PIHLKJÆR paa Kommunehospitalet i Aarhus og at se den udmærkede og haardt tiltrængte Udvidelse af Skovfoged PEDERSENS Bolig Elkjærhus, hvor der er bygget en Ende til Huset indeholdende et stort Soveværelse, W. C. og Badeværelse og en Halvkælder og ovenpaa et fortrinligt Værelse i Gavlen. I den øvrige Del af Huset var der ogsaa lavet Forandringer, bl. a. var to Stuer slaaet sammen til en dejlig stor Dagligstue i hele Husets Bredde. Vi spiste Frokost hos Forpagter og Fru BRASK og var længe paa Clausholm, hvor jeg lod udtage 50 Flasker Rødvin af min derværende Beholdning, som har været mig en nyttig Reserve i disse Aar, hvor det er næsten umuligt at købe Rødvin. Lige inden at forlade Clausholm talte jeg i Telefonen med TORBEN KNUTH, som opfordrede os til at overnatte paa Vosnæsgaard og tage ham og DAGMAR med i Vognen næste Dag, da de skulde til Stensballegaard. Vi var forberedte paa at blive borte om Natten, saa det var meget fristende, og bekvemt vilde det have været at kunne gøre TORBEN og DAGMAR den Tjeneste, og samtidig vilde jeg have haft Fornøjelsen at besøge HANS AHLEFELDT og at se, hvad han har gjort ved Huset, hvor jeg ikke har været, siden MIKKEL og WANDA TRESCHOW boede der for Masser af Aar siden, og HENRIK vilde kunne have besøgt sin Ven DITLEV. Jeg vilde imidlertid ikke uden Nødvendighed blive længere hjemmefra, og jeg frygtede for, at der skulde indtræffe noget, som skulde vanskeliggøre Hjemturen. Vi maatte sørge for at være gennem Horsens inden Kl. 8, da der var Spærretid. Vi havde kørt i 10 Timer og kun været deroppe i 5 Timer. Den anden Gang, jeg var paa Clausholm, var med Skovrideren, og da kørte vi allerede herfra Kl. godt 5 om Morgenen. Vi forhandlede om Istandsættelse af Sophienlunds Bygninger og om W. C. og Badeværelse, da Forpagtningskontrakten skal fornyes.

19

Langesø den 2. Maj 1944.

Skønt jeg for faa Dage siden har skrevet et langt Brev, maa jeg allerede nu skrive igen for at fortælle, at HENRIK og GRETHE i Dag har faaet en flink Søn paa godt 6 Pund, og at baade GRETHE og den lille Dreng heldigvis befinder sig vel. For faa Dage siden kom HENRIK og GRETHE hertil fra Holstenshuus, hvor de har været i næsten to Maaneder, og sent i Aftes kørte de ind til Sygehuset i Odense, hvorfra HENRIK vendte her tilbage med Lejevognen fra Morud, og i Dag tog han med 11 Toget til Odense, hvortil jeg fulgte ham og var sammen med ham et Par Timer. Kl. 4 kom Drengen, og VIVI kørte ind for at se ham, og HENRIK vendte saa tilbage hertil med hende. Det er dejligt, at det nu er overstaaet, og særlig glædeligt er det, at det er en Søn. Det er morsomt, at Moder endelig i sin høje Alder naaede at blive Oldemoder. Det kunde hun efter mine Børns Alder have været for meget længe siden.

Af vore Oplevelser fra den sidste Tid kan jeg fortælle, at vi for nylig var til et meget fornøjeligt Aftenselskab paa Grand Hotel i Odense, indbudte af Odense Garnisons Officersforening, hvis Formand, Oberstløjtnant BRUHN med sin Kone i Efteraaret besøgte os nogle Dage. Den 27. havde vi til Frokost Grev BERNSTORFF fra Gyldensteen og SOPHIE, hos hvem vi for nylig var til Frokost, sammen med Frøken ELSE ENGBERG, der er Datter af Pastor GUNNER ENGBERG, og som vi havde megen Glæde af at have her en Maanedstid. Frøken ENGBERG studerer Theologi og er meget interesseret i alt muligt, saa det var en stor Fornøjelse at drøfte forskellige Emner med hende. Fra Gyldensteen var vi paa det nærliggende Sandagergaard, hvor jeg aldrig har været, og det morede os meget at se det smukke og hyggelige Hus, som ligger paa et stort Voldsted med Grave omkring.

I Aar kunde jeg ikke, som ellers, samle Blomster i Langesø Have den 28. Marts, da det netop var den Dag, jeg var paa Clausholm, og min Tanke at samle nogle sammen, inden jeg kørte, var umulig, da det var ganske mørkt ved Starten Kl. godt 5. Jeg maatte saa foretage Indsamlingen den 29, og det lykkedes mig kun at finde 26 forskellige Blomster. SOPHIE MAGDALENE havde i Oksbøl Præstegaardshave fundet 30 Blomster, og min Svigerinde MARGRETHE NEERGAARD, der netop den 28. Marts var paa Lilliendal til min Svoger CHRISTIANS Fødselsdag, havde der i Haven fundet 28 Blomster, hvad der var en mager Høst paa Lilliendal med den frugtbare Jord, hvor vi fandt 60 forskellige Blomster, da vi første Gang foretog en Indsamling den 28. Marts 1910 — altsaa for 34 Aar siden. I 1938 slog jeg her paa Langesø denne Rekord ved at finde 62 Blomster, men efter de strænge Vintre i 1941 og 1942 fandt jeg kun henholdsvis 6 og 2 Blomster.

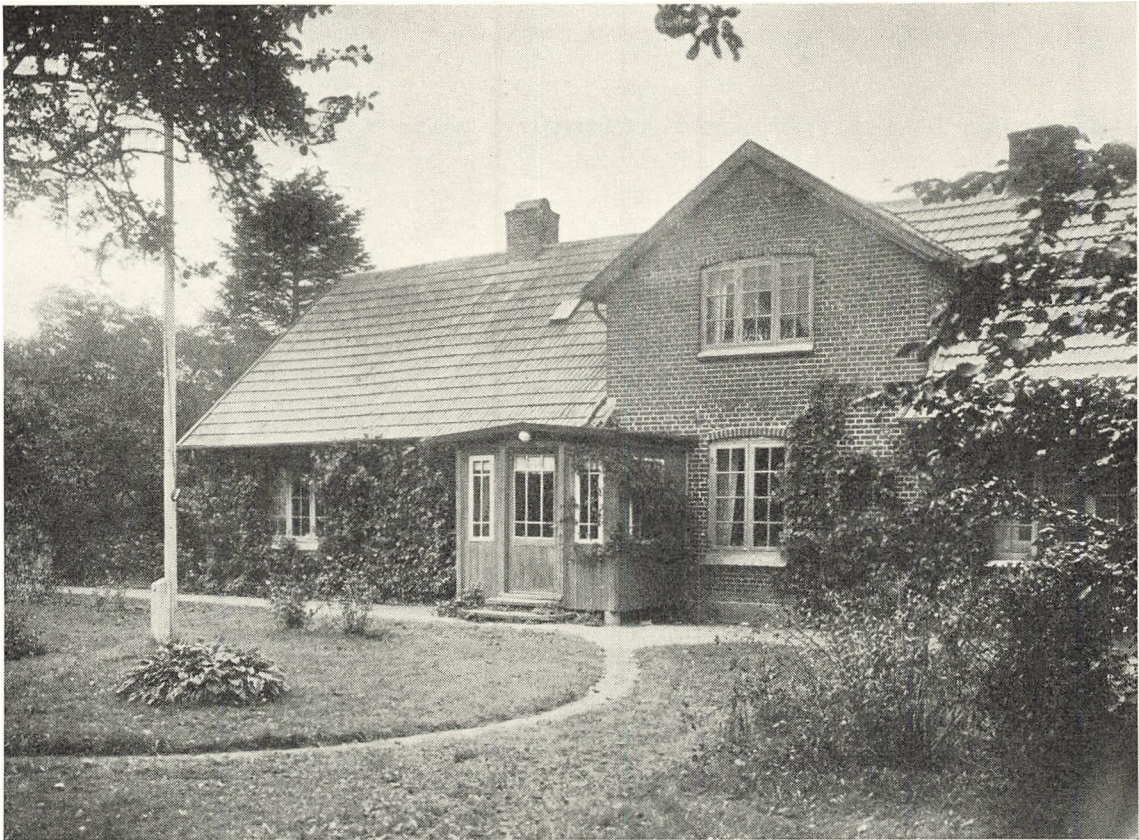
I den sidste Tid har vi haft nogle Dages Besøg af Arkitekt PRIP MØLLERS Enke og af Sygeplejerske Frøken FRIDA EGGERS, der ligesom for to Aar siden for Røde Kors holdt et Kursus i Hjemmesygepleje i Foredragssalen.

Jeg har vist ikke fortalt, at vi i Julen var en Dag paa Holstenshuus og en anden Dag til Frokost paa Flintholm og til Middag hos CHRISTIAN og LENNA AHLEFELDT, ved hvilken Lejlighed jeg for første Gang saa det nye Lehnshus, som er stort og udmærket og godt indrettet.

Torsdag Aften venter vi RÆGITZE paa Gennemrejse til Sundhedsplejerske Møde i Aarhus, og paa Mandag kommer SOPHIE MAGDALENE, og jeg haaber, hun og ERICH kommer her paa Hjemvejen fra Sjælland.

Ludvig Reventlow ved Henriks Bryllup

Elkjærhus 1950

Langesø den 3. Juni 1944.

Allerede den 11. Mai, 9 Dage efter, at den lille Dreng var født, kom GRETHE til Langesø med ham, og det var dejligt at have ham her i Huset og rigtig at kunne se ham og glæde sig over ham. Faa Dage efter kom min Svigerinde MINNA, der under sit 14 Dages Ophold i Danmark kunde naa at være med til Barnedaaben her i Kapellet Søndag den 21. Mai. Det var kedeligt, at Daaben ikke kunde være den 22. Mai, den Dag SOPHIE MAGDALENE er døbt, og RÆGITZE og GODSKE er fremstillede i Kapellet, og forøvrigt ogsaa JØRGENS og LOUISES Bryllupsdag; men det skulde gerne være en Søndag, og derfor maatte den 21. vælges.

HENRIK og GRETHE havde bedt Moder om at bære det lille Oldebarn, og det var en stor Skuffelse for os alle, at Moder ikke mente, at hun kunde komme, saa vi maatte desværre gaa Glip af den Glæde at have Moder med paa Højtidsdagen og at se hende holde sit første Oldebarn over Daaben. HENRIK bar selv sin Søn, og SOPHIE MAGDALENE holdt Huen. Hendes Mand prædikede den Dag i Kapellet og døbte Drengen, der kom til at hedde HANS HENRIK ALEXANDER. Naturligvis er jeg inderlig glad over, at min kære HENRIK har opkaldt sin Søn efter mig, og det glæder ogsaa min Familiefølelse, at Drengen fik disse BERNERSKE Navne. HANS HENRIK hed den første BERNER, vi kender, og siden hans Tid har der nu i 8 Slægtled været en i hver Generation, der havde Navnet ALEXANDER — eller, som i Faders Generation, — ALEXANDRA. Der var ialt 12 Faddere, bl. a. min Svigerinde MINNA. JØRGEN og min Svigerinde MARGRETHE NEERGAARD var ogsaa Faddere, men kom desværre ikke paa Grund af Forholdene. GRETHES Færbroder, Advokat THORLEIF BORGE, kunde naturligvis ikke komme. RÆGITZE kom Lørdag Aften, men maatte desværre rejse igen om Søndagen kort før Middagen.

Vi var saa heldige at kunne samle en Del af Familien KNUTH, FLINTHOLMERNE med ERIK og FREDERIK, WILHELM fra Egeløkke, DISSI og FREDERIK MOLTKE, ULRIK og TOVE KNUTH og VIBEKE NEERGAARD. Endvidere CHRISTIAN, JOHAN OTTO og LUDVIG REVENTLOW, hvoraf de to første var Faddere. BENNY CEDERFELD, der bar HENRIK den Dag, han blev døbt, var saa rørende og energisk at komme til Middagen, hvortil desuden kom Pastor RASMUSSEN og hans Søster, Skovriderens, Forpagter SIMONYS og Fru og Frøken HENRIKSEN, saa vi ialt var 30 og spiste i Runde Sal med ERIK og FREDERIK KNUTH ved lille Bord, da vi

ikke ved det store Bord kan være mere end 28. Jeg havde GRETHE til Bords og LIPPE KNUTH paa den anden Side. VIVI havde SOPHIE MAGDALENES Mand til Bords og OTTO KNUTH paa den anden Side. HENRIK sad imellem sin Svigermoder og SOPHIE MAGDALENE. Vi fik klar Suppe med smaa Vandbakkelse, kold Gedde i Mayonaise, Lammesteg med nye Kartoffler, Spinat og Agurkesalat og Marengsrand med Flødeskum. Af Vinen maa fremhæves en ganske herlig Medoc Rødvin, hvoraf jeg heldigvis havde en god Reservebeholdning paa Clausholm. I det hele taget har jeg haft uhyre megen Nytte af min Vin paa Clausholm i disse Aar, hvor Vinen paa Langesø er svundet meget ind, og hvor det er næsten umuligt at købe Vin.

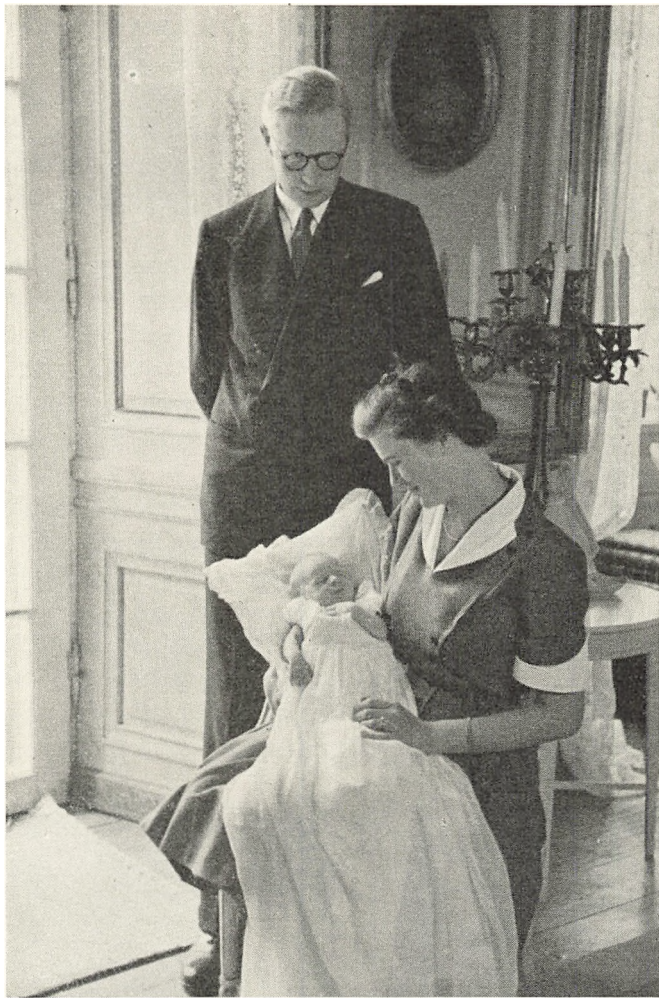
Under en af Talerne mindedes jeg Tiden for uendelig længe siden, naar Onkel PETERSDORFF hvert Aar paa Grandmamas Fødselsdag den 20. Juli i den samme Sal holdt Tale for Grandmama. Der blev holdt Taler af mig, ERICH ALSHAUGE, HENRIK og OTTO KNUTH. Trods Vanskelighederne ved at skaffe Sølv var der blandt Gaverne 3 Sølvbægre, 3 Æggebægre, 3 Servietbaand, 3 Sæt med Gaffel og Ske, 1 Gaffel, 1 Skegaffel og 2 Børster med Sølv, men nogle af disse Genstande var ældre, f. Eks. Bægre fra Moder og MINNA var fra deres Daab, ligesom den Ske og den Gaffel, som jeg gav, var Daabsgave til mig den 6. November 1881. Desuden fik han ikke mindre end tre Eksemplarer af H. C. Andersens Eventyr.

Den lille HANS-HENRIK blev døbt i den gamle broderede Kjole, som baade hans Fader og GODSKE har haft paa ved deres Fremstilling i Kapellet. VIVI har i sin Tid fundet den iblandt en Del gamle Sager og Børnetøj her i Garderoben. Da der ned ad dens Forside er broderet et S i hvide Blomster, er der en Mulighed for, at det er en gammel SCHILDENSK Daabskjole. SOPHIE MAGDALENE og REGITZE er døbte i den gamle SELBYSKE Daabskjole, som brændte paa Holstenshuus den 30. December 1908. Det er muligt, at REGITZE kun er fremstillet i denne Kjole, og at hun har haft sin Moders Daabskjole paa ved Hjemmedaaben. GODSKE og HENRIK er hjemmedøbt i en gammel KNUTHSK Daabskjole, som deres Moder er døbt i, og som ogsaa min Svigerfader og hans Søkende har haft paa ved deres Daab. VIVIS Søkende, i hvert Fald fra CHRISTIAN

Hans-Henriks Daab 21. Maj 1944

Siddende foran: Vibeke Neergaard, L. B. S. H., Henrik, Grethe, Minna Borge, Sofie Magdalene, H. B. S. H.
Staaende bagved: Ulrik Knuth, Christian Reventlow, Johan Otto Reventlow, Erik Knuth, Ludvig Reventlow, Godske, Lippe Knuth, Regitze, Frederik Knuth, Tove Knuth, Otto Knuth, Benedicte Moltke, Eriik Alshauge, Frederik Moltke, Wilhelm Knuth

Henrik, Grethe og Hans-Henrik 21. Mai 1944

og nedefter, er døbt i en Kjole, som min Svigermoder har indrettet og broderet til dem, og som ogsaa nogle af den næste Generation og vist ogsaa ULRIK KNUTHS Børn er døbt i.

Ved Gudstjenesten og Daaben i Kapellet benyttede jeg den i blaat Fløj indbundne Salmebog, som Grandmama ved Kapellets Indvielse den 6. November 1870 forærede sin Fader og senere forærede mig, og som jeg har brugt ved flere Højtideligheder i Familien, f. Eks. ved HENRIKS Daab og ved alle fire Børns Konfirmation og ved JØRGENS tre Døtres Daab foruden ved Kapellets 50 Aars Jubilæum i 1920.

Næsten alle Gæsterne rejste om Mandagen, og faa Dage efter kørte Familien HENRIK til Holstenshuus, hvor HENRIK fortsætter med at lære Landvæsen af Forpagter NYEGAARD. Den 25. Mai var jeg til den aarlige Generalforsamling i Bogense i Nordfyns Museumsforening, hvor vi fik vedtaget nye Love for at opnaa Statsanerkendelse og forhaabentlig Statstilskud. Hele Turen tog omtrent 13 Timer, deraf næsten de 5 paa Jærnbane, hvad der er rædsom ærgeligt, naar man kunde tilbagelægge de ca. 21 Km. paa to Gange en halv Time. Denne Gang vilde jeg være saa længe i Bogense for at kunne gøre nogle Visitter bl. a. til den nye Borgmester i Anledning af, at vi har vore Samlinger i Raadhusets Kælder, og hos Overlærer KNUDSEN, fordi de fleste af de Møbler fra det gamle Lærerhjem i Haarslev, som den i Fjor afdøde Frøken REIMER har testamenteret til Musæet, midlertidig er anbragte paa

Skolens Loft. Borgmester RASMUSSEN, der er Direktør for Sparekassen, havde været saa venlig at indbyde mig til en herlig Frokost sammen med Doktor EHLERT, hos hvem jeg bagefter var paa Besøg.

Den 31. Mai var her — som mindst 4 Gange før — Præstekonemøde med Bibeltid ved Biskop AMMUNDSEN og Tale af Pastorinde BLAUENFELDT fra Ringe, tidligere Berlin, og VIVI. Det var særlig de nærmest boende Præstekoner, der var her. De kom ved 9 Tiden og rejste om Aftenen med 9 Toget, saa de var her hele Dagen til fire Maaltider. Vi var 49 til Frokost i Runde Sal og 47 til Middag i Billardet. Bispinde ØLLGAARD og Stiftsprovstinde FOG PEDERSEN deltog i Mødet, som fik et udmærket Forløb i det herlige Vejr.

Langesø den 15. Juni 1944.

Da det formodentlig kan have Interesse at høre lidt om de store Udgravninger, som i Efteraaret førte til saa overraskende Resultater ved Afdækningen af Grundene til ANTHONIUS BRYSKES i 1554 opførte Hovedbygning paa Langesø, sender jeg hermed en Afskrift af en Redegørelse, som jeg nedskrev i Efteraaret.

Af denne vil det fremgaa, hvorledes Arbejdet skred frem fra en ringe Begyndelse til de stadig mere betydningsfulde Konstateringer af hele Anlæggets store Omfang.

DE NYESTE UDGRAVNINGER AF LANGESØS GAMLE BYGNINGER

Da jeg erfarede, at Arkitekt C. M. SMIDT fra Nationalmusæet skulde foretage Undersøgelser i Viborg, skrev jeg til Arkitekten, der for 33 Aar siden har hjulpet ved Udgravninger af de gamle Grunde paa Clausholm, om han ikke kunde komme hertil paa Rejserne fra og til Jylland, da han jo dog skulde

rejse gennem Fyen for at komme derop. Jeg vilde gerne have, at han skulde se paa de herværende efter min Mening dog kun sparsomme Rester af gamle Bygninger og skrive noget om dem i min Slægtebog.

Nationalmusæets Direktør, Doktor NØRLUND, stillede sig imødekommende, og paa en Rejse til Kalø, hvor Arkitekt SMIDT har fundet og nu restaurerer det gamle Porttaarn, kom han hertil og gav Besked om, hvor vi — efter de gamle Kort og Skitser og vore hidtidige Erfaringer — skulde grave, for at det kunde være fremdraget, naar han kom tilbage paa Hjemvejen fra Kalø.

Vi udgravede da først den ret smalle Grund langs Vestsiden af Avlsgaardens Stald, som var afdækket i 1940, og saa blev der gravet en Masse Grøfter i Borggaarden i Haab om at finde en Grund, som VIVI kunde huske at have set for mange Aar siden, formodentlig engang, da jeg ikke var hjemme, da jeg ingen Erindring har derom og heller ikke har nogle Notater om denne Grund, der menes at være Hjørnet af en Bygning. Efter mange forgæves Gravninger kom Brøndgraver NIELS RASMUSSEN fra Korup hertil og anviste et Sted, hvor der havde været fundet Grunde, da han i sin Tid udførte Drænsarbejder. Ved at følge hans Anvisning fandtes en udstrakt, men ikke videre godt funderet Grund med nogle Kampesten og mange Mursten. Disse sidste er i flere Skifter muret i en stor Rundkreds og danner Fundamentet til en stor Bagerovn, foran hvilken der ligger en Brolægning af store Kampesten, der er stærkt sodsværtede, og vist danner Ildstedet. Paa begge Sider af dette Ildsted er der mindre Rum, der antagelig ogsaa har været Bagerovne.

Murstenene er sammenføjede med Ler og ikke med Kalk, saa det maa anses for udelukket, at det kan have været et Taarn, der har staaet paa denne svage Grund. Arkitekt SMIDT tænker sig Muligheden af, at denne Bagerovn skriver sig helt fra ANTHONIUS BRYSKES Tid.

Skovarbejder EJLER JENSEN fra Mørkemosehuset, der undertiden arbejder i Skovriderens Have, har fortalt, at han for nogle Aar siden, da Skovriderens Plæne blev omlagt, var stødt paa noget haardt, der forekom ham at være Dækselet paa en Ajebeholder. Der blev derfor boret adskillige Steder i Plænen for at søge efter det, som EJLER for et Par Aar siden var stødt paa.

Det lykkedes at finde noget, og Arbejderne gravede ned og fandt noget af en Grund, og ved at grave videre afdækkedes en meget vel bevaret ca. 138 cm bred Grund af store Kampesten og mange Munkesten, der strækker sig i Vest-Øst fra Staldens Østmur til Skovriderboligens Vestmur og fortsætter sig paa denne Boligs Østside, hvor den blev afdækket ud for det nordligste Køkkenvindue og lige bag Skovriderens Redskabshus ved Tværmuren, hvor det lykkedes at finde baade det udvendige og det indvendige Hjørne og Grunden til Bygningens Gavlmur, der ogsaa blev afdækket lige foran Porten i Materialhuset og Svinestien. Herved var det konstateret at den store, godt 48 Meter lange Grund var Bygningens Sydmur, hvad der ogsaa bekræftedes ved, at der lige Vest for Materialhusets Vestgavl og indenfor Skovriderens Havehegn fandtes en svær Grund, svarende til Sydgrunden, og hvori der forneden ud mod Søen laa en svær Granit Kvadersten, ca. 68 cm. høj, som ogsaa var tilhugget foroven, saa jeg først troede, det var et Trin paa en Baadebro, men efterhaanden viste det sig, at der fandtes en svær Grund svarende til de andre Grunde.

Paa dette Sted kan man maale, at Bygningens udvendige Bredde har været 12 M. og den indvendige Bredde godt 9 M.

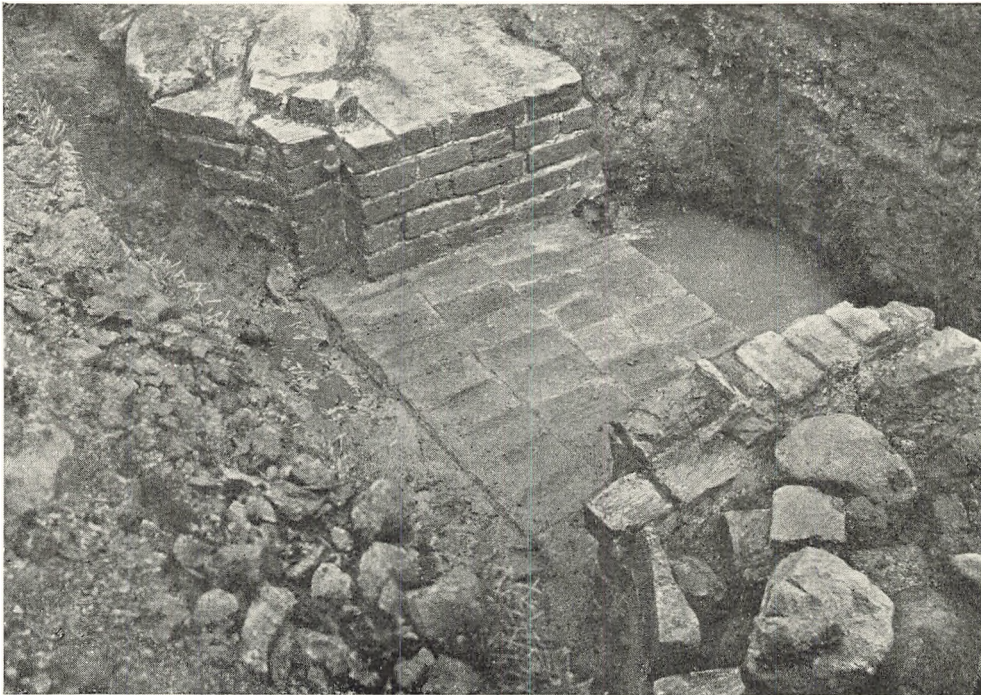
Paa de dertil svarende Steder i Skovriderens Have Vest for Skovriderboligen er der gravet 3 dybe Render, hvor der er fundet afrundede Ansamlinger af Fyld, Murbrokker og Kalk, og Nord for disse nogle større Kampesten, og ved yderligere Gravning afdækkedes et Stykke af en Grund, der dog var mindre bred og svær end Sydgrunden, hvad der er mærkeligt, da de andre Grunde er saa udprægede og saa fortrinligt bevarede og dertil saa ensartede i deres hele Forløb.

Omtrent midt paa den lange Sydgrund er der en af Munkesten i fem Skifter muret Døraabning med Gulv af ikke slidte store røde Munkesten og med profilerede Hjørner og een Støjl til at hænge Døren paa i Nordsiden ud mod Søen, saa man paa Forhaand maatte mene, at det var en udvendig Dør ud imod det frie. Men da der er fundet Grunde til en Nordmur — og to Stykker af Gavlmurens Grund i Øst, kan der ikke være nogen Tvivl om, at den nævnte Dør aabner ind i Huset, hvad der er mærkeligt ogsaa paa Grund af Kanternes Profilerings. Støjlen er anbragt saaledes i et Indhak i Døraabningens Kant, at Døren ikke har kunnet svinges helt tilbage, men kun har kunnet aabnes som en ret Vinkel med Murfladen.

I passende Afstand fra den svære Grund er der i sydlig Retning hen under Havehegnet og ud i Kørebanen gravet en dyb Rende for at se, om her skulde findes en Grund, men der har her intet været at finde.

Den svære Grund ved Materialhusets Gavl er ikke helt parallel med Materialhuset, og vi mente derfor at kunne finde dens Sammenstød med Østgavlens Grund lige udenfor Bygningen, hvor der blev gravet ned.

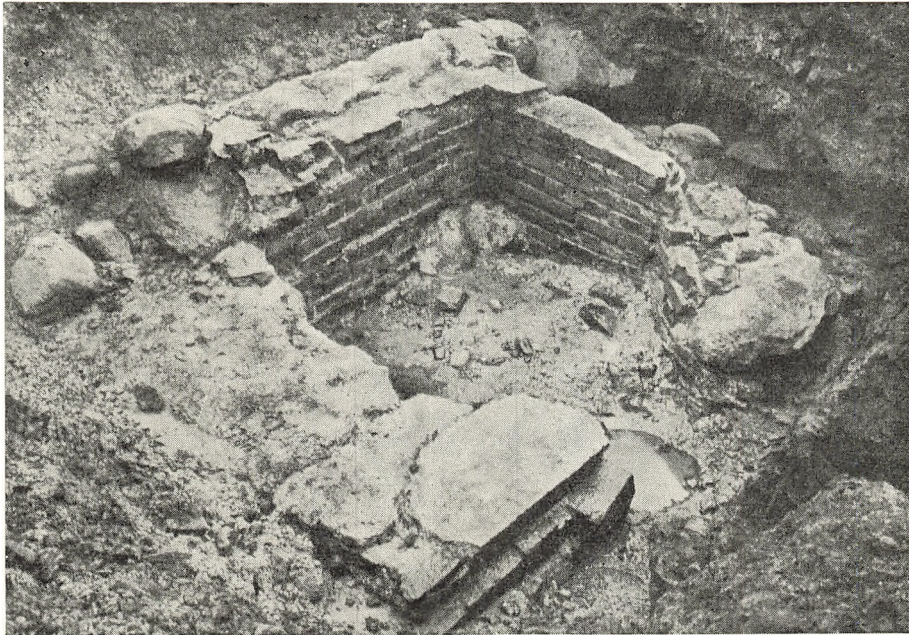
Øst for det Sted, hvor de to Grundes sammenstødende Hjørne er, fandt vi en aflang Kvadersten, og ved at hule lidt ind under Materialbygningen fandtes et Hjørne af en tilhuggen Kvadersten, der fortsatte

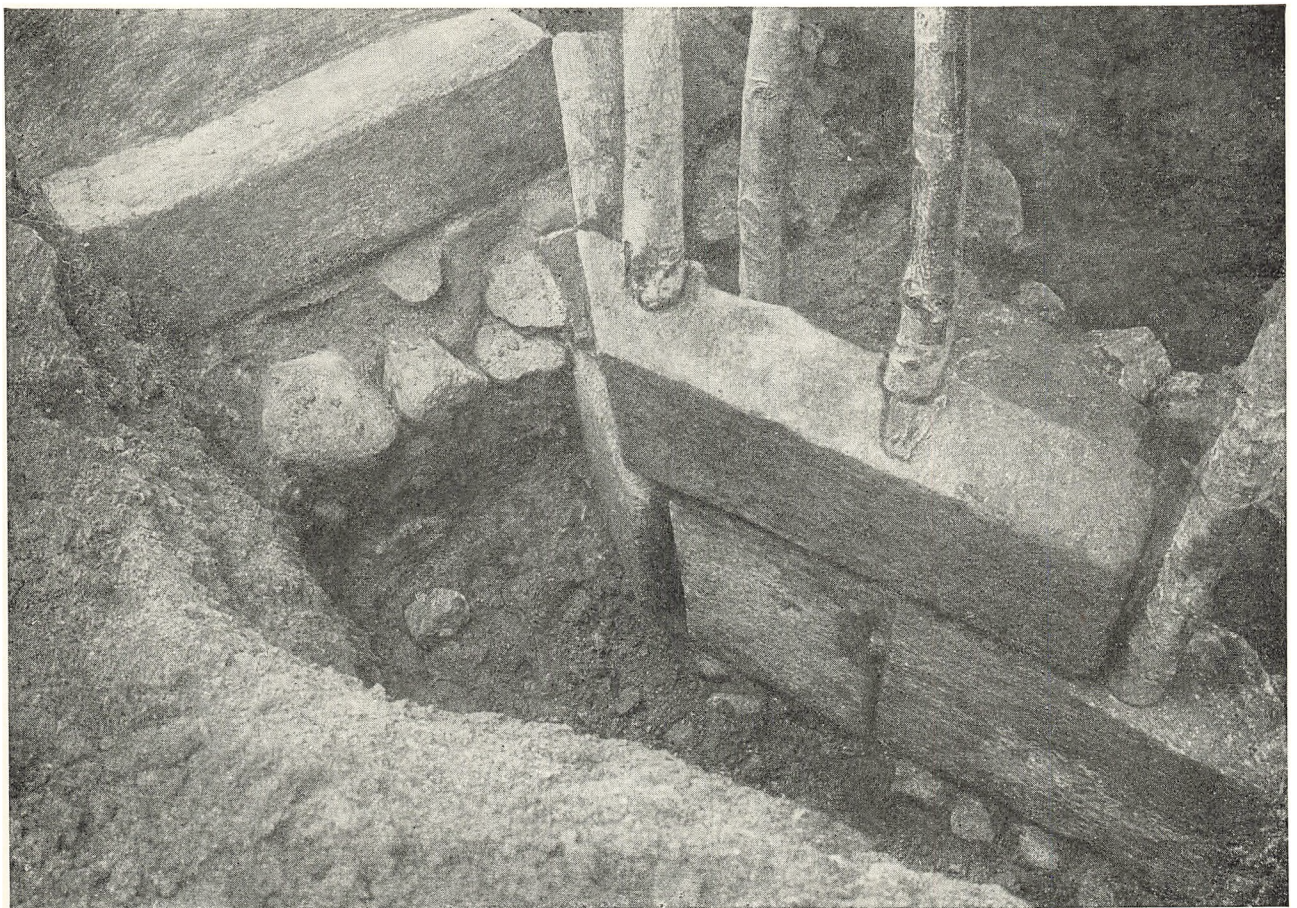
Døraabningen i Borghusets Sydmur, set fra Nordvest. I østre Dørfals ses Dørstabelen

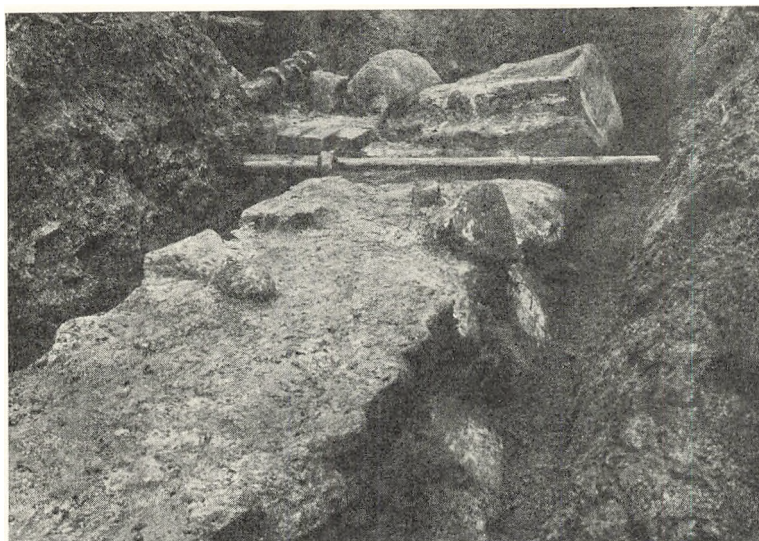
Bagerovnspartiet i Gaarden, set fra Sydøst

•Hemmeligheden• set fra Nordøst, efter at Vandet er tømt ud

Vestre Del af det polygonale Hjørnetaarn, set fra Sydøst

Vestmuren af Borghusets Trappetaarn, set fra Nord

videre ind under Bygningen. Arkitekt SMIDT mente, at dette maatte være Fundamenterne til et Hjørnetaarn, og for at finde mere deraf lod jeg Cementgulvet inde i den forreste Del af Svinestien bryde op, og der blev efterhaanden bortgravet uhyre Masser af Jord; men det store Arbejde lønnede sig, for vi fandt Fortsættelsen af Kvaderstenen og dybt nede — ca. 3 Meter under Jordoverfladen — det næste Hjørne og en kort Kvadersten, der er Begyndelsen til Taarnets næste Side, men for Enden af den var der desværre ikke mere, og der stødte man i ca. 3,30 Meters Dybde paa et Lag Mursten. Der blev gravet en Del mere Jord bort, og det viste sig, at der inden for Kvaderstenene var en svær Kampe-

stens Mur, og det er fuldstændig givet, at vi her staar overfor Resterne af et stort polygonalt Hjørnetaarn. Dette har maaske været dækket med Skifer, da der ca. 1 Meter nede i Sammenføjnngen mellem 2 Granitkvadre er fundet et ret stort Stykke Skifer.

Paa en Del af Strækningen er der to Kvadersten ovenpaa hinanden, og det er et saa smukt Stykke Fundament, at man har stor Lyst til at untlade at tildække det igen, saa man i Fremtiden kunde glæde sig derover og fremvise det til Interesserede; men det vilde være meget besværligt og bekosteligt, da det meste ligger under Svinestien.

Vinkelen mellem Østmuren og Taarnet er meget tydelig, og den ene af Kvaderstenene er forskudt, og under den ligger der nogle Munkesten. Enkelte af Kvaderstenene har en tilhugget Skraakant, paa den ene vender denne endda nedad, saa man kan formode, at denne Sten tidligere har haft anden Anvendelse.

Paa et Sted paa Sydmurens Sydside udgaar der i sydlig Retning en ca. 6 Meter lang Grund, der ender med en stor Hjørneste, hvorfra en tilsvarende Grund fortsætter i østlig Retning ind under Skovriderboligen. Omkring 4 Meter inde i denne erindrers Entreprenør AAGE SKOVHAUG at have paatruffet Munkesten, dengang han nedlagde Varmerør under Skovriderens Soveværelse. Der kan næppe være Tvivl om, at man her staar overfor Husets Indgangs- og Trappetaarn, som ganske svarer til Trappetaarnet paa Egeskov, der har lignende Dimensioner.

Ud mod Søen paa Bygningens Nordside afdækkedes nogle ret svage Fundamenter, der fortsættes i skraa Retning ind imod hinanden, og det er meget sandsynligt, at dette er Resterne af Gaardens »Hemmelighed«, ganske som det midterste Taarn paa Ørbækklunde, der indeholdt Afløb fra Priveterne.

Da vi meget gerne vilde konstatere Bygningens hele Længde, havde vi gravet i Fortsættelse af den store Sydgrunds Længderetning Vest for

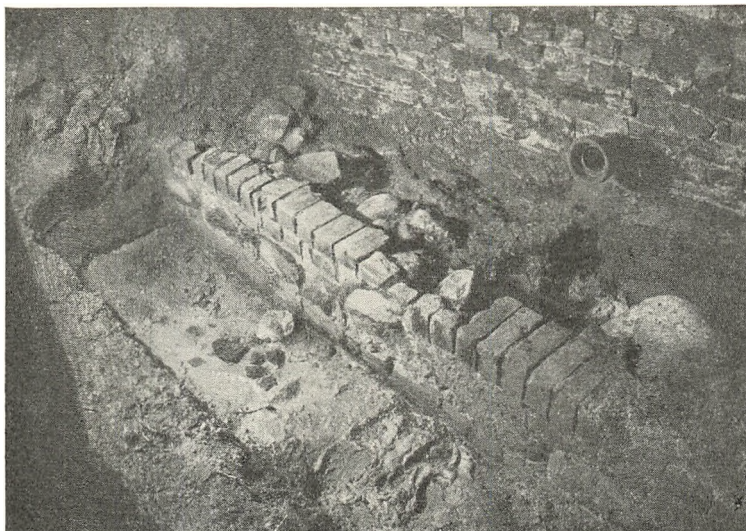
Vestre Halvdel af Borghusets Sydmur, set fra Øst

Avlsgaardens Stald uden at finde noget, og vi besluttede derfor at grave inde i Stalden i Boksen lige indenfor Østmuren nøjagtig ud for Grunden i Haven, og der afdækkedes her en fuldstændig regulær Grund af Kampesten og mange Munkesten, som utvivlsomt er den vestlige Gavlmur, idet den fortsætter i nordlig Retning, men mærkelig nok ogsaa imod Syd, saa der altsaa har ligget en Fløj eller Tilbygning, der dog næppe har været et Hjørnetaarn, da Muren flugter med Gavlmuren, saa man altsaa ikke herfra har kunnet beskyde denne Side af Bygningen.

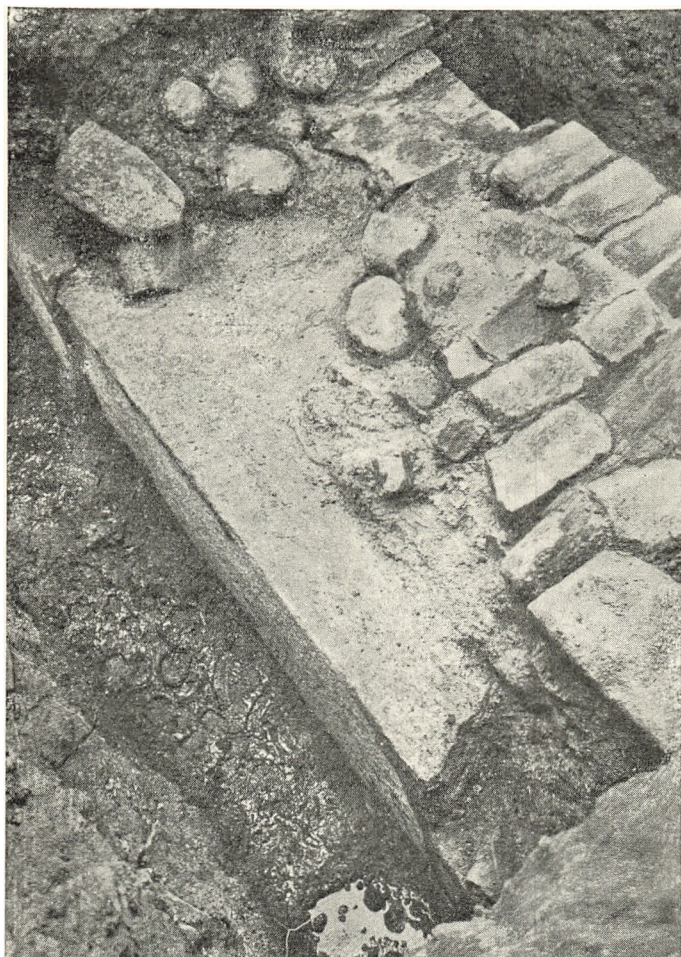
Hele Bygningens Omrids er herefter nogenlunde klar, men Nordvesthjørnet er ikke fundet, da det af forskellige Grunde er vanskeligt eller umuligt at grave der,

og det har heller ikke kunnet paavises, at der paa dette Sted har været et Taarn svarende til det i Bygningens nordøstre Hjørne. En Del af disse Bygningsrester skulde ligge under Stalden, hvor der paa Grund af Kostaldens Cementgulv er vanskeligt at grave, og noget deraf er sikkert fjærnet ved Anlægget af Ajlebeholderen udenfor Staldens Nordgavl. Udenfor denne Beholder er der foretaget Gravninger, der har afdækket nogle svære Kampesten, men tilhugne Sten som i Østtaarnet er ikke fundne. Det er dog muligt, at Bygningen af Stalden eller Underminering af Vandet fra den nærliggende Sø har foranlediget, at de egentlige Grundsten er blevet fjærnede.

Hvis man regner med Tilstedeværelsen af dette andet Hjørnetaarn, har det her liggende gamle Langesø, der med Sikkerhed kan fastslaaes som værende ANTHONIUS BRYSKES i 1554 opførte Hovedbygning, hørt til Typen Danske Herreborge, hvortil hører det samme Aar af FRANDS BROCKENHUUS opførte Egeskov, JAKOB BROCKENHUUS' Nakkebølle, JOHAN FRIIS' Hesselagergaard, og Borreby og NIELS FRIIS' Ørbæklunde og JOHAN URNES ældste Del af Rygaard, og vi har herved faaet Kendskab til endnu en Borg af denne karakteristiske og meget smukke Borgtype, hvoraf man hidtil kun har kendt ovennævnte 6 Eksempler. Langesø udmærker sig dog ved at være den længste af disse Bygninger, idet det har været ca. 10 Meter længere end det meget store Egeskov. I Bredden kan det dog ikke maales sig med Egeskov, men dette bestaar jo af to sidestillede Huse. Det Taarn, hvoraf tildels 3 Sider og 2 Hjørner er bevarede, og som synes at have været ottekantet, svarer i Størrelse nogenlunde til Egeskovs Taarne. Trappetaarnet ligger ikke midt paa Langsiden, men det gør det heller ikke paa de andre Herreborge, dog med Undtagelse af Rygaard, hvor Taarnet ligger saa godt som i Midten.

Rest af Borghusets Vestgavl, fremdraget inde i den moderne Staldbygning

Brudstykke af Borghusets Nordmur. Den lange Granitkvader paa Murens Nordside er den længste af alle de fundne Kvadere. Den blev taget op og er opstillet ved den nuværende Hovedbygningss Syd-gavl, udfor Brysketaavlen

Det i 1940 fremgravede Stykke Mur paa Vestsiden af den nuværende Staldbygning, set fra Syd

Man kan kun fremsætte den Gising, at nogle af de i Grunden anbragte Munkesten, der er af forskellige Størrelser, kan stamme fra forskellige nedbrudte Bygninger fra et endnu ældre Langesø.

Resultatet af de nylig foretagne Udgravninger har altsaa afdækket betydelige Rester af en meget stor Bygning, om hvis Eksistens og Placering man ikke havde den ringeste Anelse; den nævnes ikke i Traditionen eller i gamle Beretninger, og den findes ikke indtegnet paa Arkitekt TSCHERSCKES meget omhyggelige og med Maalestok forsynede Godskort fra 1767.

De paa dette Kort utydeligt ind tegnede Bygninger i Nærheden af den nuværende Hovedbygning Nordfløj har jeg i min Afhandling om Langesøes Bygningshistorie i Aar bog for Historisk Samfund for Odense og Assens Amter med Sikkerhed antaget for at være ANTHONIUS BRYSKES Hovedbygning fra 1554, og det samme har Professor ELLING gjort i sin Artikel om Langesøes Bygningshistorie i min Slægtebogs andet Bind. Denne Antagelse støttedes yderligere af den af Professoren fremdragne Skitse fra ca. 1840 af Tegneren NIELS RINGE, der i det væsentlige svarer til Bygningerne paa TSCHERSCKES Kort og heller ikke har den mindste Antydning af den Bygning, hvis Grunde man nu har fundet.

Den eneste Forklaring paa, at disse to Mænd ikke har indtegnet denne Bygning er den ganske simple, at den har været nedrevet før 1767, og at de Bygninger, der er angivne paa deres Kort og Skitse stammer fra en Byggeperiode, der ligger mellem ANTHONIUS BRYSKES og Geheimeraad HOLSTENS store og anselige Anlæg fra henholdsvis 1554 og 1775. Det lyder jo imidlertid mærkeligt, at en saa stor Bygning med et saa svært Fundament skulde være forsvundet, inden der var forløbet

Forbandtet i Murstensskifterne i Sydmurens Døraabning viser hen til baade Munkeskifte og Renaissanceskifte, saa Arkitekt SMIDT mener, at de stammer fra en Overgangsperiode, og det passer særdeles godt paa det paa den bevarede prægtige Bryskesten angivne Aarstal 1554. Da det siges, at ANTHONIUS BRYSKÆ har gjort Langesø til en Hovedgaard, og da han som Rigskansler maa formodes at have haft baade Forudsætninger for og Raad til at bygge et stort og solidt Hus, og da den store og usædvanlig smukke Vaabensten maa forudsættes at svare til en anselig Bygning, og da der ikke foreligger Beretning om andre Byggeforetagender her paa Langesø i denne eller forudgaaende eller efterfølgende Perioder, kan man formentlig gaa ud fra som givet, at vi her staar overfor det Hus, som ifølge Indskriften paa Stenen fortæller om sig selv, at i det Herrens Aar 1554 lod Rigskansler ANTHONIUS BRYSKÆ »mig bygge«.

Om det endnu ældre Langesø, Skinkelernes og Hogenskildernes, ved man intet. Der siges, at det har ligget i Nellemosen, og nær ved denne Lokalitet er der i Enemærkeskoven en Banke, der kunde have baaret en gammel Hovedbygning. Det er imidlertid meget usandsynligt, at det daværende Langesø, som har været en uanselig Ejendom, der maaske — efter Navnene at dømme — beboedes af Bønder, overhovedet har ligget paa en Banke eller har haft nogetsomhelst fortifikatorisk Præg.

Fundament af den Mur, som tidligere har lukket det nuværende Langesø's Slotsgaard i Øst, set fra Syd. I Forgrunden en Stenbro fra det mellemste Langesø

200 Aar efter dens Opførelse. Da der imidlertid af Nordgrunden, trods Gravning paa flere Steder (med Undtagelse af et enkelt Sted — nemlig ved Materialhusets Vestgavl —) kun er fundet svagere Fundamenter eller endog kun ringe Rester, kan det tænkes, at Nordmuren har været mindre vel funderet, og at Søens Nærhed og Fugtighed i Jorden — Grundvandet er ved Nordvesthjørnet kun 1 Meter under Jordoverfladen — har undermineret denne Grund, saa Muren er skredet ud og er blevet alvorligt beskadiget. Denne Skade kan have været saa omfattende, at en gennemgribende Istandsættelse har været nødvendig, og denne har da maaske været saa omfattende og bekostelig, at Ejeren ikke har haft Raad til at lade den foretage. Flere af de Medlemmer af Slægten BRYSKKE, der ejede Langesø efter Rigskansleren, saavel som Stedets Ejere af Familierne MARKDANNER og BUCHWALD synes at have været saa daarligt stillede i økonomisk Henseende, at en Hovedreparation af det store Hus har kunnet overskride deres Kræfter.

Man kan herefter tænke sig, at Ejeren har følt sig tvunget til at nedrive den stærkt beskadigede og til hans Brug for store Bygning, og at han derefter har anvendt Materialerne herfra til at bygge nogle mindre og til hans beskedne Forhold mere svarende Bygninger, der er dem, som man kender fra TSCHIERSCKE og RINGE, og som man ikke har haft Raad til at fundere paa en saadan Maade, at væsentligere Grunde har været bevarede til Nutiden.

Den svage og smalle Grund, der ligger Vest for Hestestalden, og som falder meget nøje sammen med Nordøst Hjørnet af den ene af de to af TSCHIERSCKE tegnede Hovedbygninger, er sandsynligvis en Rest af en af de Bygninger, der afløste det store Hus fra 1554, og den i Borggaarden fundne Bagerovn hører utvivlsomt til samme Bygningskompleks, da der netop paa dette Sted paa RINGES Tegning angives en rund Udbygning paa Husets Vestgavl.

Foruden den Omstændighed, at den store Bygning fra 1554 ikke er indtegnet paa TSCHIERSCKES Kort, er der to andre Forhold, der tyder paa, at Huset har været forsvundet før 1767. Det vægtigste Argument herfor er, at der overfor den Vest for Materialbygningen afdækkede Del af Nordgrunden og over det Stykke af Østgavlen, som støder op til Hjørnetaarnet, i begge Tilfælde i ca. 1 Meters Dybde laa en regulær Stenbro, og dennes Tilstedeværelse viser med Sikkerhed, at der efter Nedrivningen af det store Hus har været en Periode, i hvilken man har haft Anledning til at brolægge dette Terræn, og dette har dog næppe fundet Sted i 1775 samtidig med Indrettelsen af det nuværende Anlæg, da Stenbroen i saa Fald antagelig havde ligget omtrent i Jordmonnets nuværende Niveau og ikke en Meter nede. Denne Stenbro har utvivlsomt staaet i Forbindelse med de Bygninger, der endnu forefandt i 1767, og saa har man efter Opførelsen af Gehejmeraad HOLSTENS Anlæg foretaget den store Opfyldning ovenpaa den gamle Stenbro.

Det andet Argument er, at Marmoræ Danica, der er trykt 1739, siger, at den endnu bevarede store Vaabensten stod oprejst midt i Borggaarden. Denne Sten sad ifølge VEDEL SIMONSENS Ruggaards Historie i sin Tid over Døren til Hovedbygningens Indgangstaarn. Dette Taarn kan næppe være det paa RINGES Tegning angivne runde Taarn i Hovedbygningens nordøstre Hjørne, der sikkert endnu har staaet i 1767, men det har snarere været det store firkantede Taarn paa den gamle

Borghusets Sydøsthjørne, set fra Nordvest (indefra)

Borghusets Sydøsthjørne set fra Sydvest (udefra)

Hovedbygningens Sydside. Da det dog vilde være urimeligt at nedtage den store og tunge Sten og anbringe den midt i Gaarden, saa længe man har ladet det Taarn blive staaende, hvori Stenen har sin naturlige Plads, kan man være berettiget til at slutte, at ANTHONIUS BRYSKES Hovedbygning har været nedrevet senest 1739, da Stenen ifølge *Marmora Danica* stod i Gaarden.

At de Bygninger, der afløste det store Hus fra 1554, trods den svage Fundering og trods deres daarlige Stand, — i 1750 takseredes de kun til 500 Rigsdaler, — dog har afgivet en nogenlunde stands­mæssig Beboelse, kan slutt­es af, at Oberst GODSKE DITLEV HOLSTEN, der var en velhavende Mand og oprettede Stamhuset Holstenshuus, aabenbart til fast Beboelse har foretrukket Langesø fremfor Holstenshuus, hvor dog JØRGEN SCHULT'S i 1643 opførte grundmurede Fløj, hvis Mure staa­er den Dag i Dag, maa have været en endog særdeles god Bolig, medens KNUD VENSTERMANDS to Bindingsværks Fløje, der først ned­reves 1863, ogsaa maa have været brugelige.

At Obersten har betragtet Langesø som sit egentlige Hjem kan slutt­es af, at af alle hans 12 Børn er i Tiden fra 1710 til 1725 de 10 indførte som døbte i Vigerslev Kirkebog, og antagelig er de fødte paa Langesø. Kun den senere Gehejmeraad HOLSTENS Daab er indført i Hillerslev Kirkebog, da han er født paa sin Far­broders Gaard Gelskov. Datteren FREDERIKKE SOPHIE er maaske ogsaa født paa Langesø, men hendes Daab kan ikke findes i Vigerslev Kirkebog, da der er et Hul i denne Kirkebog lige efter hendes Fødsel.

Af Oberstens 8 som smaa døde Børn var der et, der døde i Preetz og blev begravet der, men de andre 7 blev alle begravede i Vigerslev, hvad der ogsaa tyder paa, at Familiens Hjem var mere Langesø end Hol­stenshuus.

Da Obersten i sit paa Langesø den 10. Februar 1740 udfærdigede Testamente skriver, at »baade Hol­stenshuus og Langesø Gaarde med derunder liggende Bøndergods bestaar mestensdels af gamle Bygninger, som desværre meget er forfaldne« kan man af disse Udtryk formode, at Langesøs da bestaaende Hovedbygning stammede fra før 1684, da Oberstens Fader købte Langesø af BENDIX HANS V. BUCHWALD, hvis Bo var fallit. Heraf skulde saa følge, at ANTHONIUS BRYSKES stolte Hovedbygning fra 1554 højst har staaet i godt 100 Aar, i Sandhed en kort Levetid for et saa anseligt Bygværk.

Den 2. og 3. December 1943 er der foretaget en ret stor og ret dyb Gravning i den nordvestlige Ende af Skovriderens Have op imod Staldmuren for om muligt her at finde Rester af et Hjørnetaarn. Det lykkedes imidlertid ikke. Der fandtes kun nogle med Mørtel forbundne Kampesten, som efter deres Beliggenhed maa have udgjort en Del af Nordfløjens Grund.

Efter at de egentlige Udgravninger var foretaget, blev der gravet lidt mere i selve Borggaarden, hvor der for Enden af Nordfløjen og vinkelret paa denne meget nær ved Jordoverfladen laa en Række aflange Kampesten i Fortsættelse af hinanden i en Længde af 12 Alen. Det viste sig at være Grunden til den gamle Mur, der indtil ca. 1850 afsluttede Gaarden. Paa en gammel Plan af denne er der netop anført, at der er 12 Alen fra Fløjen til det Sted, hvor Muren bøjer udad i østlig Retning.

Fra Bagerovnen fandtes fra Vest til Øst en Række Kampesten, der sandsynligvis har baaret den ene Sidemur til den Bygning, der afsluttedes med Bagerovnen. Den tilsvarende Nordmur fandt vi ikke.

Lidt Øst for Bagerovnen og efter Beregningen inde i selve den Bygning, hvis Sydgrund var fundet, afdækkedes en Del Kampesten og nogle Mursten, hvoraf nogle dannede Resterne af en oval Form. Dette kan ogsaa tænkes at have været en Bagerovn.

Ganske nær ved denne, Nordøst derfor, afdækkedes nogle kredslagte Kampesten, der uden Tvivl har været de øverste Skifter af en Kampestens Brønd.

I denne Sommer har vi ikke haft særlig mange Gæster, men vi har haft et Par større Sammenkomster. Den ene var Foreningen for Boghaandværks Odense Afdeling, hvis Formand er Bibliotekar ved Læsefore­ningen MARTIN N. HANSEN, som havde bedt, om de maatte komme hertil for at se mit Bibliotek, og jeg havde paa store Borde i de forskellige Dagligstuer, særlig i Havesalen, udbredt en Mængde af mine bedste og flottest indbundne Bøger og ligesaa nogle af Patenterne og Familiebiblerne, og det morede aabenbart de fremmødte ca. 25 Mennesker meget at studere Bøgernes Udseende rigtig grundigt.

Den anden Udflugt hertil var Odense Seminarium med Forstander og Fru SMITH i Spidsen, ialt omkring 160 Personer, der gik igennem Stuerne og i Salen hørte en Tale af Forstanderen og sang nogle Sange. Bag­efter spadserede vi til Kapellet, som de saa indvendig. Deltagerne i begge Møder fik en Forfriskning her.

Den 22. Juni afholdt Dansk Skovforening Generalforsamling paa Hindsgavl, og jeg kørte dertil med Skovrideren og havde megen Glæde af Dagen, ikke mindst af Formanden, Baron CHRISTIAN SCHAFFALITZKYS mesterligt tilrettelagte og glimrende holdte meget lange og uhyre indholdsrige Aarsberetning, som det var en stor Nydelse at høre. Morsomt var det at være paa Hindsgavl, der baade udvendig og indvendig minder saa utrolig meget om Langesø. Mærkelig nok forekommer Hindsgavl og flere af Rummene der at være en Del mindre end Langesø, skønt der ikke er saa stor Forskel paa Dimensionerne, naar man sammenligner Planerne. Vestibulen og Hovedtrappen, som paa Hindsgavl er i eet Rum, er langt mindre og langt fra saa anselig, som de tilsvarende Rum paa Langesø. Hindsgavl er fortrinligt indrettet og ualmindelig godt og passende udstyret og møbleret; det var morsomt at gaa rundt og se paa det med Slotsforvalteren, Oberstløjtnant BRUHN, der vist har Æren for Indretningen. Jeg var glad for at gaa en Tur i Haven med min gamle Ven KNUD SCHACK, som ikke havde været inde i Huset paa Hindsgavl, siden hans Moders Familie boede der; det maa være underligt nu at gense det under saa helt ændrede Forhold. Ved Middagen, hvor vi fik Tarteletter med Asperges, Flæskesteg og Is, sad jeg imellem ERIK SCHAFFALITZKY og CHRISTIAN CEDERFELD, og overfor os sad GREGERS JUEL, Lehnsgreverne MOLTKE og BERNSTORFF og KNUD SCHACK.

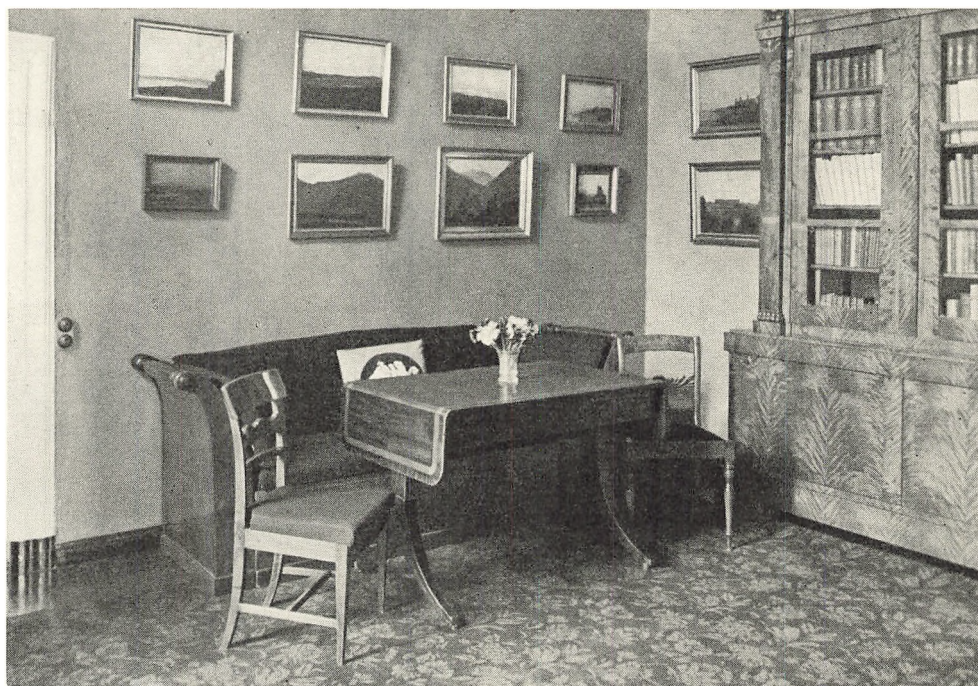
Til VIVIS Fødselsdag havde vi de fleste af FLINTHOLMERNE og desuden BIRGITTE NEERGAARD, der var her en Ugestid, og senere havde vi Besøg af Frøken RIGMOR KIER, der gav VIVI og REGITZE Massage, og hendes Søster, Frøken KAMMA KIER, der i sin Tid var paa Bregentved.

Den Gæst, der i Sommer har spillet den største Rolle for mig, er AXEL REEDTZ THOTT, der i April skrev og spurgte, om han maatte komme hertil for at lære lidt Godsregnskab og Administration af mig og samtidig se paa Skovene med Skovrideren. Jeg var naturligvis meget glad over, at han viste mig den Tillid og Tiltro, og jeg ofrede mig fuldstændig for den udmærkede Opgave, og efter AXELS Udtalelser lykkedes det ogsaa i den meget knap tilmaalte Tid at skaffe ham noget Udbytte af Lærdommen, og vi naaede da nogenlunde at gennemgaa hele Stoffet efter det Skema, som jeg havde udarbejdet til Brug for Undervisningen og Demonstrationerne.

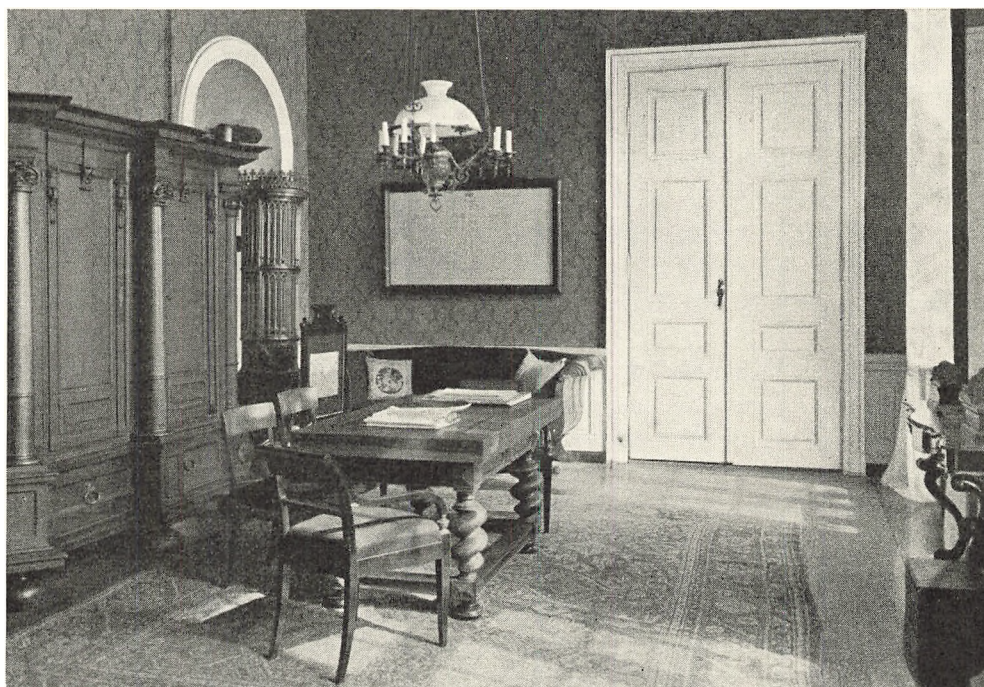
Jeg havde utrolig megen Fornøjelse af at have den fortrinlige, vældig godt begavede og uhyre kvikke AXEL her i den Maaned. Jeg har næppe nogensinde haft et Besøg, der har været til mere Glæde og Underholdning for mig, og jeg har næppe før mødt saa megen Interesse og Forstaaelse for alle de Sager af forskelligste Art, som jeg beskæftiger mig med, og som jeg drøftede indgaaende med AXEL. Vi gennemgik Regnskaberne Konto for Konto, og hvert Øjeblik kom han med Spørgsmaal og Bemærkninger, som var godt underbyggede og vidnede om megen Indsigt og om Lyst til at sætte sig ind i alt muligt. Der er ikke den Ting, som ikke interesserer ham, og han har de bedste Hensigter om at styre det herlige Gaunø paa en god og forsvarlig Maade. Vi forhandlede ofte om Skattesager, hvorom han ved forbløffende god Besked, og vi fordybede os i hans Forældres Ahnetavler, som optog ham meget. Vi underholdt os udmærket med hinanden, og en Aften efter en Cykeltur for at se Margaard udvendig, og hvor vi besøgte den gamle MINE NØRREGAARD i Rue og Pastor RASMUSSEN i Vigerslev, sad vi og snakkede sammen til Kl. 3½ om Morgenen. Det er forbavsende, at jeg aldrig mærkede de 39 Aars Aldersforskel, og jeg var naturligvis lykkelig over at kunne gøre noget for en ung Slægtning. Han var saa venlig den sidste Aften at sige, at jeg havde kunnet indstille mig paa hans Bølgelængde, og det tager jeg selvfølgelig som en stor Kompliment, men det er sandelig ogsaa en Kompliment til ham, at det har været saa nemt for en gammel Onkel at ramme hans Bølgelængde. At

Arkitekt C. M. Smidt
Leder af Udgravningerne paa Langesø

Gavlåretset med Birketræs Skabet

Den saakaldte «Skolestue» med Barok Skabet

Gavlværrelset med Kakkelovn fra Bolvig Jærnværk fra 1781

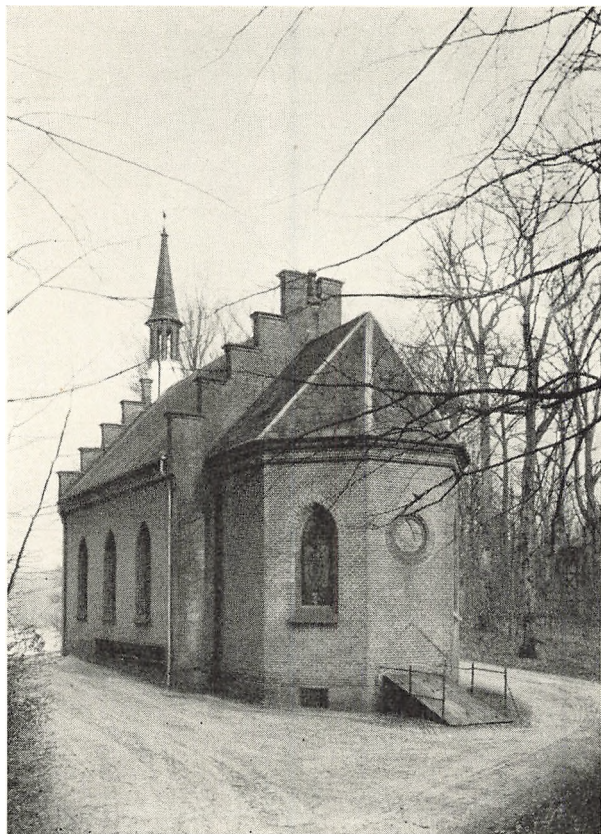
AXEL ogsaa var tilfreds med sit Ophold her, synes at fremgaa af de smukke Ord, som han skrev i Fremmedbogen:

»En hjertelig Tak til Tante VIVI og Onkel HANS, som lærte mig i en dejlig Måned som Fars Familie at holde af Langesø som Forlystelsessted, som Skole og som Hjem.«

Vi var nogle Gange med Skovrideren rundt i Skovene baade paa Holstenshuus og her, den ene Gang var ved de fynske Skovfogeders Udflugt her til Langesøs Skove, hvor vi kom godt omkring under kyndig Vejledning. Han og jeg og VIVI var indbudte til Middagen paa Kroen. AXEL var med os paa Holstenshuus til HENRIKS Fødselsdag. Paa Hjemvejen derfra kørte vi om ad Odense, hvor vi haabede paa at kunne hente RÆGITZE, der skulde komme med Aftentoget for at begynde sin Ferie. Men paa Grund af Urolighederne og Strejken i København var hun ikke med Toget, men der blev paa Stationen sagt, at der senere kom et Tog, der havde Forbindelse med Sjælland, og vi tog saa hen paa Klosteret og havde det hyggeligt hos Priorinde Baronesse ROSENKRANTZ, som det altid er en stor Fornøjelse at besøge, og som altid er saa glad ved at faa Gæster. Desværre var RÆGITZE heller ikke med det sene Tog og kom først nogle Dage efter.

Senere var AXEL og jeg et Par Dage paa Holstenshuus, og derfra var AXEL til det aarlige Hesteskue paa Trolleborg, hvorefter vi rejste til Valdemar Slot, hvor vi tilbragte et Par herlige Dage hos CARL og KITSÅ sammen med ADA KLÆR og Baron og Baronesse ERIK IUEL BROCKDORFF fra Hindemæe. Vi boede i nogle mægtige Gæsteværelser, og i det hele er jeg uhyre imponeret af det kolossale Hus med de herlige store Rum. Vi var en Tur rundt i Skovene med Skovrider BAVNGAARD, og jeg var til Frokost hos Statshusmand PRIISHOLM, der bor lige ved Siden af Bregninge Kirke, og som jeg kender fra Historisk Samfunds Repræsentantskab. Han var paa Langesø i Fjor, og det var morsomt at se hans Hjem og Bedrift paa den meget frugtbare Jord.

Efter vor Tilbagekomst hertil var vi en Dag til Middag paa Ruggaard, hvor Frøkenerne KLÆR var glade ved at se KRESTENS Hjem. Paa min Fødselsdag havde vi til Middag KRESTEN og BUBBEN SCHEEL, og sammen med dem kom CARITAS BERNSTORFF og Comtesse MARIE HOLSTEIN LEDREBORG. AXEL forærede mig Ligprædikenen over NIELS JUEL, en stor Foliant i sort Fløjels Bind, som er en meget værdifuld og interessant Gave, som jeg er særlig glad for. En senere Dag havde vi til Middag ERIK og Grevinde SCHAFFALITZKY og NIELS og VIBA JUEL fra Hverringe med deres to søde Døtre og VIBAS Søster, Baronesse LIA WEDELL. AXELS Broder IVER var her en Dag paa Cykel fra Biskopstorp, og den Dag var vi godt rundt i Skovene med Skovrideren som Vejleder, og det lykkedes IVER at slaa sin egen Rekord paa 4,37 m. fra 1941 ved Løb op ad den skraa Skorsten her paa det store Loft, som hans Fader og hans øvrige Familie har været saa ivrige

Langeso Skovkapel fra Vest

efter at løbe op ad, og paa hvilken der er angivet mange Navne med deres Resultater helt tilbage til 1913, da vi havde den store Familiesammenkomst her med 31 liggende Gæster. De, der er naaet højest op næst efter IVER, er AXEL REEDTZ THOTT i 1935 3,92 m., LENNART AHLEFELDT 3,80 m. og Grev OTTO THOTT fra Skabersjö 3,76 m., begge i 1934, TAGE REEDTZ THOTT 3,73 m., JULIUS AHLEFELDT 3,60 m., begge i Oktober 1913. HELLE REEDTZ THOTT naaede i 1935 og 1941 til 2,97 og 3,32 m., og denne Gang naaede IVER til 4,50 m. Dette Løb paa Skorstenen spiller en stor Rolle for Familien REEDTZ THOTT, og det er, som IVER skrev til mig forleden »stypisk i hvert Fald for Tante LENNA og min Fader, hvem jeg ogsaa vilde tippe til at have fundet paa Spøgen.«

Under Opholdet her var AXEL naturligvis rundt paa Besøg hos sine Slægtninge og andre, saa dette forkortede jo den Tid, der skulde bruges til Undervisning. En Dag var vi fra tidlig Morgen til Aften med Skovrideren paa Clausholm, hvor vi var lidt rundt i Skovene og paa de forskellige Gaarde, bl. a. paa Sophienlund, hvor vi saa paa de store Ombygninger og Installationen af W. C. og Badeværelse, som var i Gang. Vi blev stærkt trakterede, hvor vi kom frem og endte med et større Aftensmaaltid hos Forpagter BRASK. Paa Hjemvejen standsede vi kort før Snoghøj, og der var store Vanskeligheder ved at faa Vognen i

Gang igen, hvad der var særlig slemt, da man skulde passere Lillebæltsbroen før Mørklægningstid, saa vi kunde have risikeret at maatte blive i Jylland til næste Dag. Men heldigvis lykkedes det langt om længe at faa Vognen til at køre, og vi naaede over til Fyen i rette Tid og hjem efter en uhyre indholdsrig Tur.

Da vi engang i Foraaret var paa Holstenshuus, blev der taget et Billede af de fire Generationer, Moder, HENRIK, HANS-HENRIK og mig, og det blev optaget af vores gode gamle Bekendt Fotograf MARIUS MIKKELSEN i Faaborg, der nu har 50 Aars Jubilæum som Familiens Fotograf, idet der paa et Billede af JØRGEN og POUL QUADE med Faders gamle Hund BLANCHE, som Fotograf MIKKELSEN har taget, staar 26. Juni 1894.

Sidst i Juli var vi sammen med HENRIK en Dag fra Morgen til Aften i Lejeautomobil i Oksbøl paa Besøg hos SOPHIE MAGDALENE og ERICH, og det var dejligt at være hos dem, og igen at se deres udmærkede Hjem.

I Begyndelsen af August afholdtes det aarlige Hjemstavnstævne, dennegang i Vestfyen med Samlingssted paa Køng Højskole, hvor Forstander og Fru SKOV var udmærkede Værter. Allerede for lang Tid siden havde Lærer FRYDENDAHL i Krarup spurgt mig, om jeg vilde holde historiske Foredrag om Krengerup, Frederiksgave og Løgismose ved Stævnedeltagernes Besøg paa disse Steder, og jeg havde spurgt, om jeg i Mødedagene maatte bo paa Krengerup, hvortil jeg havde medbragt min Cykel for at kunne cykle til Køng. Paa Udflugterne havde jeg den store Fordel at køre i Førervognen sammen med Stævnets Leder, Lektor Frøken SOPHIE PETERSEN, Statsgeolog Dr. NORDMANN og Bibliotekar HAUGSTED fra Aarhus, som jeg har kendt i mange Aar. Der regnes med, at der var 110 Deltagere. En Dag var vi i Assens, hvor vi i Skovpavillonen var Byens Gæster ved et Kaffebord, og derefter sejledes det store Selskab i smaa Robaade over til Thorø, som det var meget morsomt at besøge, og hvor vi bl. a. saa det mægtige Thor Monument. Da vi en af Dagene skulde passere lige forbi Brahesborg, opnaaede jeg WILHELM TRESCHOWS Tilladelse til, at vi alle kom ind i Huset, hvad der vakte stor Glæde, og det var morsomt for mig, at jeg kunde skaffe Deltagerne den Oplevelse. Der var ogsaa stor Glæde over, at man ogsaa var inde i Huset paa Krengerup, endogsaa oppe i et af Gæsteværelserne med det ejendommelige smukke gamle Papirs Tapet. Vi saa forskellige af

Egnens Kirker, bl. a. den i klassicistisk Stil forandrede Dreslette Kirke, hvor mine Oldeforældre SELBY er viiede. De fleste af Foredragene om Formiddagene hørte jeg ikke, da jeg vilde være noget af Tiden paa Krengerup; men jeg hørte Magister POUL ANDERSEN tale om Egnens Folkemaal og Forfatter OLAF ANDERSEN fra Tommerup om Egnen, med Lysbilleder. Den sidste Aften blev jeg paa Højskolen og deltog i Aftensmaaltidet og den festlige Sammenkomst bagefter, hvor der var mange Taler og Sange, saa det blev sent, inden vi skiltes.

Paa Krengerup havde jeg det ualmindelig fornøjeligt og hyggeligt, og jeg gik nogle herlige Ture i de imponerende gode og trærige Skove dels med CHRISTIAN RANTZAU og dels med Grevinden, som begge var umaadelig elskværdige imod mig. Jeg havde medbragt det højst interessante Pragtværk om de norske Jærnovne, som jeg lige havde faaet som Gave af Forfatteren, Hr. ARNE NYGÅRD NILSSEN, der havde været saa venlig i Forordet at skrive en Tak til min Broder EBBE og mig for vor Hjælp, idet han tilføjer de meget smukke Ord: »Det er ingen enkeltmenn jeg skylder så meget verdifullt stoff.« Det var jo af Interesse for CHRISTIAN RANTZAU at se disse Bøger, da der er en saa overvældende Masse gamle norske Ovne paa Krengerup, deriblandt en særlig smuk og sjælden, hvoraf jeg for et Par Aar siden skaffede Fotografier til Hr. NYGÅRD NILSSEN. Jeg benyttede Lejligheden til at gøre Notater om de herlige Ovne paa Krengerup. De norske Ovne har altid været en af mine store Interesser, og jeg er lykkelig over paa Langesø at have en Snes forskellige af dem, og paa Clausholm er der ogsaa en Del, vistnok tildels anskaffede af Gehejmerraad HUITFELDT, der ejede Gaarden fra 1757 til 1800. En Dag var jeg paa et langt Besøg hos Godsforvalter LANGE, som jeg kender, fra han var Godsfuldmægtig paa Holstenshuus, inden han for 25 Aar siden kom til Krengerup.

Den 5. August var RANTZAUS indbudte til ERIK SCHAFFALITZKYS Fødselsdag paa Arreskov, og jeg fik den Chance at komme med, hvad jeg var meget glad for. Da jeg naturligvis ikke havde taget Kjole med, var AGNES TERSLINGS Mand, som var paa Krengerup med AGNES i Begyndelsen af mit Besøg, saa venlig at laane mig sin Kjole, som passede mig fortrinligt.

Fra den 19. til den 21. August havde vi et hyggeligt og fornøjeligt Besøg af MIKKEL og WANDA TRESCHOW, og, medens de var her, havde vi desuden i et Par Timer Besøg af Apoteker OVE RAHBEK, der nu bor i Middelfart og har stor genealogisk Interesse bl. a. for VIVIS og hans fælles Forfædre, idet de begge stammer fra MARGRETHE v. PAPAN i hendes Ægteskab med DANIEL HAUSMANN.

Den 31. August havde vi til Frokost Skovdirektør LORENZEN, der ledsagedes af Dr. SYRACH LARSEN og nogle andre Forstmænd, som havde ønsket at se noget af Skoven her, og de var heldigvis meget glade for, hvad de saa, og udtalte sig meget rosende om Træernes Vækst. Straks efter Frokost maatte jeg forlade vore Gæster, da jeg skulde til Sognefoged PÆDERSENS Begravelse i Vigerslev Kirke. Den afdøde, der ejede Ditlevsdal i Nærheden af Morud, var min Forgænger som Sogneraadsformand, og var mageløs hjælpsom imod mig i den første Tid, da jeg var ganske ukendt med Forretningerne, saa jeg mindes ham med stor Taknemmelighed. Fra Vigerslev fik jeg Tilbud om at blive kørt til Langesø af den Automobil, der var lejet af Amtsradssekretær RITSING, Hr. LORCH MADSEN fra Amtskontoret og Sogneraadsformanden fra Kølstrup, der nu er Amtsrevisor, og de tre Herrer var med her til The, og jeg havde megen Fornøjelse af deres Besøg.

Den 18. September fyldte EBBE 50 Aar, og jeg tog naturligvis til Holstenshuus for sammen med ham at fejre Dagen. Paa Grund af de urolige Tider og vanskelige Rejseforhold kom der ikke andre af hans Venner end ELLA BILLE BRAHE, Baronesse BERTOUCH og Guldmed og Fru CHRISTOPHERSEN fra Odense. Vi fik dejlig Mad og Vin, og næste Dag rejste jeg hjem.

Priorinde Baronesse Anna Rosenkrantz

Fredag Aften den 8. September ringede Børnene fra København, at det vilde være uforsvarligt at beholde HANS-HENRIK i Byen, og baade GRÆTHE, REGITZE og GODSKE var enige om, at de ikke turde beholde ham. Der kunde jo komme indre Uroligheder, og det kunde ogsaa blive nødvendigt at flygte ud af København, og i alle Tilfælde vilde et Barn paa 4 Maaneder være til megen Besvær. Hvis Gas og Vand og Elektricitet skulde blive afbrudt, vilde det ogsaa være uhyre besværligt at skulle sørge for et saa lille Barn. For ikke at

4 Generationer

behøve at tage Toget Kl. 6,10 fra Odense næste Morgen lejede jeg en Automobil i Odense, og VIVI og jeg kørte sammen med en Sygeplejerske, som vi tog paa i Odense, til en Færge fra Nyborg Kl. 11,10 som ikke havde Forbindelse Vestfra, og sejlede til Korsør, hvor vi forslog de $2\frac{1}{2}$ Times Ventetid med den lange Spadseretur udenom en Del af Havnen og ud til Korsørs gamle Slot, som det var meget morsomt at se. Desværre var det Tog fra København, hvormed REGITZE og GODSKE kom for at bringe os HANS-HENRIK, saa forsinket, at vi kun fik talt meget kort med dem, og de vendte saa tilbage til København med Aftentoget. Paa Færgen hørte jeg, at der havde været et stort kommunalt Møde i København, som skulde have været en Dag længere, men man havde været bekymret for, hvad der kunde ske, og Kommunal mændene havde faaet Besked om snarest at rejse hjem. Da jeg faa Dage efter fik Brev om, at et Møde med Ligningsdirek-

toratet den 14. September, hvor jeg skulde møde bl. a. for at forhandle om Normalhugsten i mine Skove, var udsat, kunde jeg mærke, at Ængstelsen var stor overalt, saa det har sikkert været rigtigt, at vi tog den lille Dreng hjem til os. Efter vor Ankomst til Nyborg tog vi ud til BENNY CEDERFELD, som det var morsomt at faa Lejlighed til at besøge, og vi fik The, og Drengen fik Flaske. Han vænnede sig hurtigt til den ændrede Kost, og han tog $\frac{1}{2}$ Pund paa i den første Uge, og i Dag paa hans 7 Maaneders Fødselsdag, vejer han 160 Gram over 18 Pund, som jo er en meget flot Vægt. Han er et sundt og yndigt Barn, meget stille og nem. Han holder meget af at blive underholdt, og han smiler ofte over hele sit lille søde Ansigt, og sommetider

Axel Reedtz Thott

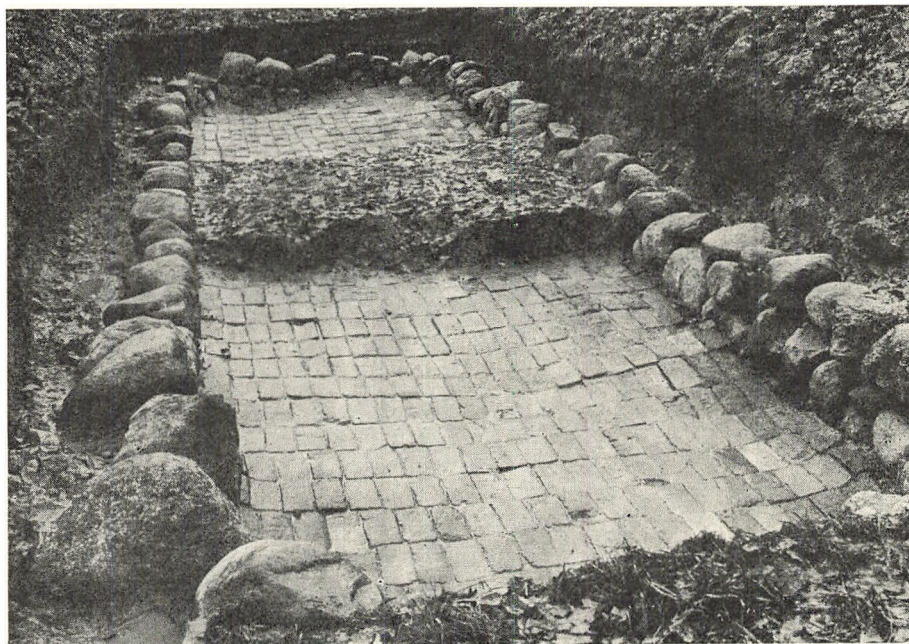
smaasnakker han og kan endogsaa le højt og hjerteligt. Det var en stor Glæde og Opmuntring for os at have det lille søde Barn, men det var saa trist at tænke paa, at hans stakkels Forældre maatte undvære ham. Nu er de da heldigvis sammen igen alle tre.

Det er utroligt, saa mange Børn, der er født i Familien i den sidste Tid, alene blandt Grandmamas Efterkommere 8 Børn i det halve Aar fra 22. Februar til 15. Oktober, deraf 7 Børn blandt Tante LALLA TRESCHOWS Efterkommere, nemlig HERMAN og OVE TRESCHOWS Døtre, VALDEMAR og EILER TRESCHOWS Døtre, RIKKE IUELS Søn og CARL HENRIK og VILLE THAMS Sønner. Naar dertil kommer HANS-HENRIK, bliver det ialt 8, det er mange iblandt saa nære Slægtninge i saa kort Tid.

I Slutningen af September var VIVI en Tid i København og boede hos REGITZE. Desværre kunde hun derved kun være ganske kort Tid sammen med SOPHIE MAGDALENE og ERICH, medens de var her paa Ferie, men jeg havde Fornøjelsen af at have dem. Under deres Ophold her havde vi en Dag Besøg af Pastorerne LISSNER fra Rynkeby og GUNNAR PEDERSEN fra Bjerreby paa Taasinge, begge med Fruer, og Pastor

Østre Hovedrende, set fra Syd.
Her ses ogsaa de to Stikrender

Æltepladsen (Oksegrav), set fra Vest.
Da Æltepladsen blev fremgravet, var den fyldt med rent Ler. En Rest heraf blev liggende midt paa Pladsen,
Hovedparten fjærnedes, for at Murstensgulvet kunde komme tillyne

Teglovnens Stenbro og østre Hovedrende (samt østligste Del af nordre Hovedrende) set fra Nord

MONRAD-MØLLER fra Oure-Vejstrup. Disse tre Præster og Pastorerne HOFFMANN MADSEN, der var Generalsekretær for K.F.U.M., og SØBYE fra København havde tilbragt en Maaned i VIVIS Sommerhus i Skabohuse som hendes Gæster for at studere svensk Teologi, en Tanke, som hun var glad ved at realisere efter i nogen Tid at have haft Planer derom.

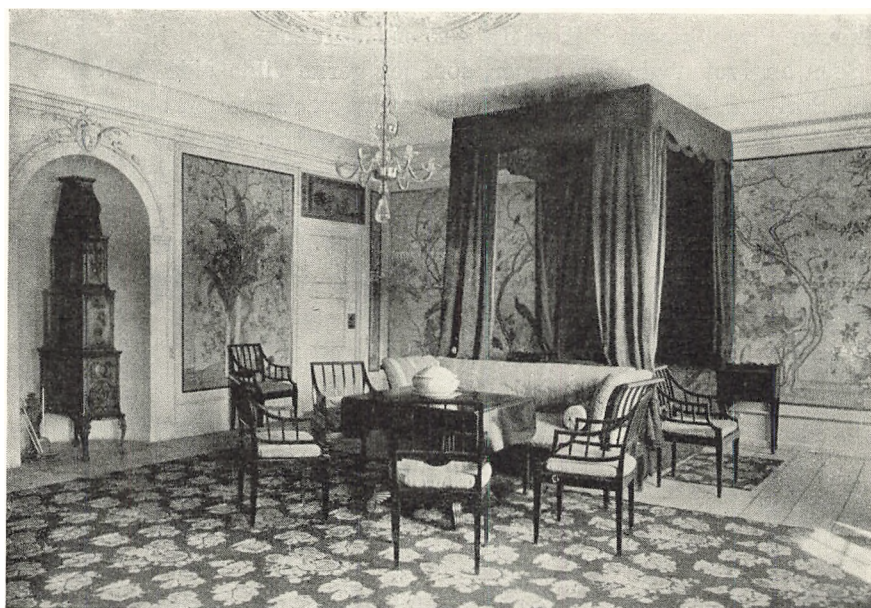
Vor gode Ven fra Udgravningerne paa Clausholm fra for over 30 Aar siden og fra Udgravningerne her i Fjor, Arkitekt SMIDT fra Nationalmusæet, har været her tre Gange i Efteraaret paa sine Rejser til og fra Kalø for at se paa Udgravningen af et gammelt Teglværk fra Gehejmeraad HOLSTENS Tid nede i Enden af Haven lige ved Skoven. Paa et gammelt Kort fra 1777 af H. MÜLLER er der i Hovedbygningens Midterakse omtrent nede ved Søen angivet nogle Bygninger, som jeg gerne vilde vide Besked med, og efter en lidt flygtig Opmaaling og Boringer, der viste, at der under Jorden var Mursten, blev der gravet, og der fandtes vel bevarede Rester af en Teglovn der er omgivet af Drænsledninger, lagte meget omhyggeligt af Mursten. Teglværksejer BLOCH fra Vejstrup, der var her i Dag for at se Udgravningen, har selv været med til at lave flere saadanne Ledninger af Mursten. Desuden er der et aflangt Rum med Murstensgulv og lav Kant af Kampesten udenom, hvori Leret har været æltet, og som Hr. BLOCH kalder en Oksegrav, fordi Okserne har gaaet i den for at ælte Leret. Disse Fundamenter ligger udenfor det, der er aftegnet paa Kortet, af hvis Bygninger der kun er fundet ganske svage Spor, saa de har vel været Tørreskur til Sten og Oplagsrum, maaske af Bindingsværk, eller bare aabne Skur.

BESKYDNING AF ET TOG PAA NORDVESTFYENSKE BANE VED SNESTRUP HOLDEPLADS

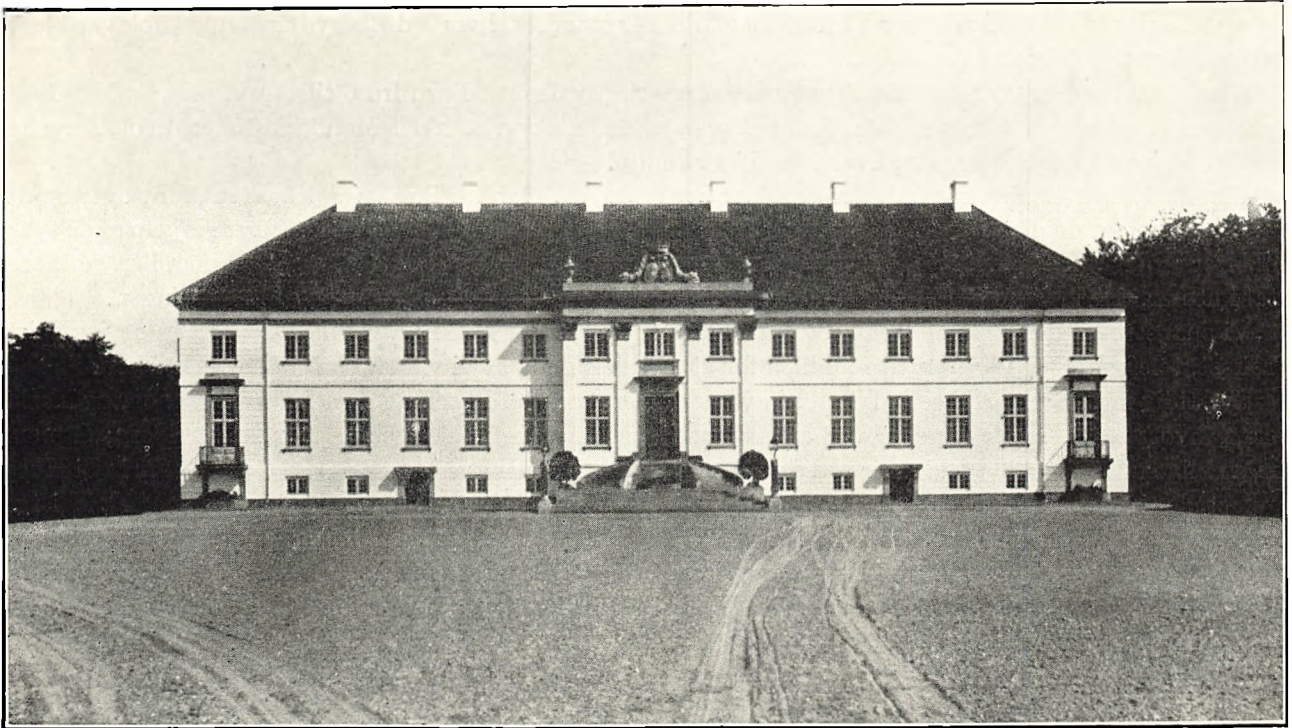
Søndag den 7de Januar 1945 skulde HENRIK, CHRISTIAN JULIUS SIMONY og jeg til Odense for at se Genboerne til Eftermiddagsforestilling, og vi tog af Sted med Middagstoget Kl. 12.07. Vi sad i en af de bageste Vogne i det temmelig lange Tog.

Kakkelovn paa Krengerup

Gæsteværelse paa Krengerup

Krengerup set fra Vest.

Lidt efter Villestofte Station hørte vi under Vognen en Lyd, som om der var noget i Vejen med Vognens Hjul og dette gentog sig maaske en 5—6 Gange. HENRIK sagde, at det lød, som om Hjulene var blevet firkantede. En af os sagde, at det havde lydt som Maskingeværssalver, og jeg sagde, at vi vilde have været ængstelige, hvis vi havde været i Jylland; man kunde da ikke tænke sig, at et lille fyensk Tog kunde blive beskudt.

Der var dog ingen af os, der tænkte paa, at det kunde være Alvor. Jeg saa en Mand i Vognens Gang, der dukkede sig ned, men det faldt mig ikke ind, at der kunde være noget i Vejen. Hverken HENRIK eller jeg havde set det mindste til Flyvemaskiner, heller ikke bagefter, da vi kom ud af Toget. Vi sad midt i Vognen. Ved Snekstrup Holdeplads standsede Toget, og Folk begyndte at myldre ud af Vognene, og jeg saa en begynde at fjærne sig lidt i Løb; men det var stadig ikke gaaet op for mig, hvad der var sket. Jeg har vist nærmest tænkt, at Lokomotivet ikke kunde køre længere, og at det var derfor, man forlod Toget.

Lidt efter kom Forpagter og Fru SIMONY og LAURITS Chauffør og hans Kone, der havde siddet i den tredie Vogn, hvor de havde lagt sig ned for at søge Dækning. De var heldigvis ikke kommet til noget, men i de to første Vogne var der flere dræbte og saarede, og det havde været frygteligt at se paa. Forpagter SIMONY og LAURITS Chauffør, havde saaledes i den bageste Kupe i den forreste Vogn set en Mand sidde op uden Hoved.

Lokomotivføreren var dræbt, og Fyrbøderen menes at være sprunget af Toget for at undgaa at blive skoldet af udstrømmende Damp. Lokomotivet er gennemhullet af Kugler, og er vel blevet saa beskadiget, at det er gaaet i Staa af sig selv, hvad der er en stor Lykke, da Toget ellers kunde være blevet ved at køre, naar Maskinen var helt uden Betjening.

Togfører ANDERSEN var gaaet over i den ligeoverfor liggende Præstegaard for at tilkalde Ambulan- cer, og jeg hørte ham sige, at der ikke kunde ringes op til Odense, hvor der var Luftalarm. Det er meget forkasteligt, at Telefonspærringen kan være saa komplet, at der ikke en Gang til enhver Tid er Vagt til at modtage Anmeldelser om Ulykkestilfælde.

Der var 4 dræbte, 2 haardt og 11 lettere saarede. Det er forfærdeligt, at noget saadant overhovedet kan ske, og man staar ganske uforstaaende overfor Beskydningen af et lille Lokomotiv paa en lokal Bane en Søndag Middag, hvor der kan regnes med, at der kun befordres fredelige Søndagsrejsende og intet Gods.

Øjenvidner meddeler, at Flyverne, der vist kom i 2 Bølger paa hver 4, har dykket ned foran Toget tre

Gange, saa det er antagelig en stor Fejl, at Toget ikke er standset, hvorved Beskydningen vel nok var blevet indskrænket til at ramme Lokomotivet.

Blandt de døde er en Kone fra Farstrup, der efterlader 3 smaa Børn fra 6 til 1 Aar, og hvis Mand ved Arbejde i Langesø Skov kort før Jul fik brækket et Ben, saa den stakkels Mand har faaet denne sørgelige Meddelelse paa Odense Sygehus, hvor han ligger endnu.

Blandt de saarede er en Mand, der arbejder her i Skoven. Han fik Pulsaaren i Laaret skudt over og det varede længe, før de paa Sygehuset fik Blødningen standset. Han havde faaet en god første Hjælp af de tyske Soldater i Paarup Forsamlingshus, som ogsaa var behjælpelige med en Baare og med Automobiler. GODSKÆS Staldmester, der blev saaret i Foden, kommer næppe tilbage før nogle Uger efter Beskydningen.

Vi spadserede hjem fra Snestrup, og fra Slukefter Kro, hvor HENRIK, CHRISTIAN JULIUS og jeg spiste Frokost, telefonerede jeg rundt til Familien for at meddele dem, at vi var slupne godt fra Ulykken.

Samtidig med Beskydningen af Toget havde der været en Del Flyvning over Langesø Egnen, og Maskinerne, hvoraf i hvert Fald nogle var amerikanske, nedkastede nogle tomme Benzinbeholdere; GODSKÆ saa en blive udløst, og den faldt nær ved Spejlbjerg, og der lugtede stærkt af Benzin. GODSKÆ for ind i Huset og kastede sig paa Gulvet i den Tro, at det var en Bombe. Skovrideren saa en Beholder falde ved Aalekisten, og en faldt i Tokkerod i Savværksejer RASMUS PETERSENS Hus, hvor den havnede paa Komfuret, hvor der heldigvis ikke var Ild. Ellers kunde der være sket en voldsom Eksplosion af den Benzinrest, der var i Beholderen. Fru PETERSEN blev saa forskrækket, at hun sprang ud af Vinduet paa første Sal, heldigvis uden at lide alvorlig Skade.

25.

Langesø den 7. Oktober 1945.

Den 2. Oktober fejredes paa Erholm BENNY CEDERFELDS 80 Aars Fødselsdag, og det var en meget stor Glæde at være med denne Dag, baade for at kunne være sammen med den kære og trofaste BENNY, der staar os saa nær og altid har været saa mageløs sød imod os og vore Børn, og at kunne deltage i en rigtig stor og hyggelig gammeldags Familiefest i de kønne og kendte Omgivelser sammen med saa mange gode Venner og Bekendte, som vi saa ofte har truffet netop paa dette Sted ved lignende Lejligheder. BENNYS Slægtninge og Naboer fra Nyborg, MICHAEL og WANDA TRESCHOW, boede paa Langesø og kørte med os til Erholm, hvor det er en Glæde at se Stuerne praktisk talt uforandrede siden HANS CHRISTIANS og BENNYS Tid.

Vi var ialt 44 Mennesker og spiste ved et Hesteskobord i den dejlige store festlige Spisestue, hvor der var baade lyst og varmt, noget man paaskønner i denne mørke og kolde Tid. Bordet var prydet med de dejlige Broncer, det skønne ostindiske Porcelæn, som Frøken WITHUSEN sagde, at hendes Farmoder, der var engelsk og hed WATT, havde solgt til HANS CHRISTIANS Fader i 1850'erne for 100 Rigsdaler, og med brogede Blade. ANDREAS BJERRE havde forestaaet Udpyntningen.

Til Stede var alle BENNYS seks Børn og Svigerbørn og de 13 af hendes 14 Børnebørn, — kun den treaarige HENRIK BJERRE manglede. Desuden BEKES Mand, CHRISTIAN REVENTLOW, WILHELM TRESCHOW — Kammerherreinden er desværre syg, ligesom CHRISTIAN RANTZAU, saa Grevinde RANTZAU var der alene, — Baronesse BILLE BRAHE født CEDERFELD, Baronen og Baronessen fra Fraugdegaard, ERIK og Grevinde SCHAFFALITZKY, JULIUS og INGER WEDELL, CHRISTIANE ROSENKRANTZ, Frøken WITHUSEN, MATHILDE HAFFNER, BENNYS gamle Veninde, Tante ELISE SEHESTEDT JUUL og BENNYS Selskabsdame, Frøken PETERSEN. Værten havde sin Moder og Frøken WITHUSEN til Bords, og paa BENNYS anden Side sad WILHELM TRESCHOW. Værtinden sad imellem JULIUS WEDELL og ERIK SCHAFFALITZKY. Jeg havde INGER WEDELL og KAREN BJERRE til Bords og havde det altsaa ualmindelig godt og fornøjeligt, og VIVI sad mellem JULIUS AHLEFELDT og MICHAEL TRESCHOW.

Vi fik dejlig Mad, Klar Suppe med Asparages og Champignons, herlig kogt Laks med lysegrøn Mayonnæse Sauce, Andesteg og Vanilleis med varm Chokoladesauce. Dertil Hed Vin, Hvidvin, en meget god Rødvin og en dejlig gammel Madeira, der stammede fra Tante ROMA PETERSDORFF.

Der blev sunget et Par Sange og holdt mange særdeles gode Taler, særlig en ualmindelig smuk, meget alvorlig og velholdt Tale af BENNY — Jeg husker endnu, at hun ved sit Sølvbryllup talte saa kønt og gribende — endvidere af CHRISTIAN CEDERFELD, Brof CARL, WILHELM TRESCHOW, ANDREAS BJERRE, JULIUS WEDELL, Baron OLOF BILLE BRAHE, MICHAEL TRESCHOW og den ene af de KORCH'ske Drengene.

Det er syvende Gang, vi er med til store Familiefester paa Erholm. Sølvbrylluppet, de tre Døtres Bryl-

Benny Cederfeld, 21. Februar 1943

luper, HANS CHRISTIANS 70 Aars Fødselsdag og Tante ROMA PETERS-DORFFS 60 Aars Fødselsdag, der fejredes der. Saa det var en stor Glæde engang igen at opleve en af disse enestaaende Fester, som baade er straalende og hjemlige og hyggelige, og det er dejligt at se og mærke, at CHRISTIAN og INGEBORG i den Henseende ganske gaar i Fortidens Fodspor. BENNY har haft en dejlig og minderig Festdag, og det fortjener hun rigtignok i højeste Grad.

26.

Langesø den 10. December 1945.

Nu er det over et Aar, siden jeg sidst skrev et Fællesbrev, naar lige undtages, at jeg til enkelte af Eder har skrevet om BENNY CEDERFELDS 80 Aars Fødselsdag den 2. Oktober. Der er i det forløbne Aar sket saa meget, og jeg har været saa optaget af forskelligt Arbejde, at jeg ikke har faaet skrevet mine sædvanlige Breve. Nu er jeg imidlertid nødt til at skrive for at fortælle om det storartede og yderst vellykkede Bryllup paa Vosnæsgaard.

Blandt Aarets Begivenheder, hvori Langesø har været Midtpunktet, vil jeg blot nævne, at Naturhistorisk Forening for Fyn havde anmodet, om de Natten mellem den 2. og 3. Juni maatte gøre Udflugt til

Langesø for at høre Fuglene synge, naar de vaagner om Morgen, og vi havde bedt dem tilbringe Ventetiden her, ligesom engang for mange Aar siden. De ankom Kl. 12 om Natten i et saa stort Antal, at jeg maatte faa nogle af de unge Deltagere til at hente flere Stole og Borde, da jeg efter en Udtalelse fra den fungerende Formand havde regnet med 80 Personer, og der var — beregnet efter de afbenyttede Kaffekopper — i hvert Fald 154 Deltagere ialt. Først blev der fremvist nogle aldeles glimrende kulørte Lysbilleder fra Hjemstavnstævnet i Køng i Fjor Sommer, som det morede mig meget at se. Dernæst foreviste jeg Dagligstuerne og disses Møbler og Malerier, som de lod til at være meget glade for, og dernæst samledes vi ved Kaffebordene, hvortil jeg havde bestilt meget rigeligt med Lagkager og Wienerbrød, saa jeg haaber, der var nogenlunde nok. Jeg var alene hjemme, da VIVI i de Dage var paa Sygehuset i Odense.

Vi var saa mange til den natlige Spadseretur, at vi maatte deles i 3 Hold med hver sin Leder, og vi startede ved 3 Tiden, hvor det endnu var meget mørkt; men man maa jo huske paa, at den rigtige Klokke paa den Tid kun var 2. Vi gik gennem Dyrehaven, forbi Kapellet og Sjør Bro, gennem Katshegne og næsten til Ruehedskovens østlige Ende, hvorefter vi vandrede hjem med Ankomst ved 6 Tiden, efter en herlig Tur med talløse Fuglestemmer, som blev os forklarede af vor udmærkede Leder. Det ene Hold, der lededes af Installatør KROG fra Morud, havde noteret 39 forskellige Fugles Stemmer, det andet Hold havde 27, og det Hold, jeg var paa, har nok hørt nogle og tyve Stemmer. Mange af Deltagerne spiste deres medbragte Mad i Salen efter Hjemkomsten, inden de tog bort paa deres Cykler. Vejret havde været herligt, og Stemningen god, saa der er ingen Tvivl om, at Foreningen har haft uhyre megen Glæde af Turen, og der har vist aldrig før været saa mange Deltagere i en af Foreningens Udflugter. Der var mødt ikke saa faa lokale Mennesker, men ogsaa Folk langvejs fra, f. Eks. var der to fra Bogense, der kørte de ca. 21 Km. paa Cykel. Det er energisk gjort. Den sidste Gæst tog vist ikke af Sted før Kl. over 7. Jeg gik ikke i Seng bagefter.

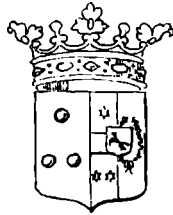
I August havde K.F.U.K. Spejderne Instruktionskursus her paa Langesø i den store Sal, og de boede i den lille Lejlighed, paa Loftet over denne i Garderoben, i Gartnerboligen, som dengang var ledig, og i ca. 25 Telte mellem Alleen og Staudebedet. De var ialt ca. 130, deriblandt 2 svenske og 6 norske kvindelige Spejdere. De var alle hos os en Dag, og vi var nogle Gange hos dem i Salen og hørte paa deres Foredrag.

Sidste Vinter havde vi jo den meget store Glæde at have HENRIK og GRETHE og HANS-HENRIK her, og jeg havde megen Fornøjelse af sammen med HENRIK at arbejde med genealogiske og heraldiske Emner, for hvilke han viser megen Interesse og megen Forstaaelse. Jeg var naturligvis lykkelig over med HENRIK at drøfte disse mine Hovedinteresser, som jeg netop havde beskæftiget mig en Del med paa Grund af den Artikel om Nogle genealogiske Studier i dansk Heraldik, som jeg har skrevet til Festskriftet til Professor KNUD FABRICIUS, og som i den Grad har vakt HENRIKS Interesse, at han som Gave til mig har paabegyndt Udarbejdelsen af et pragtfuldt stort Kartotek, hvori han paa den sirligste og mest nøjagtige Maade gør Rede for alle sammensatte Vaabener og disses Bestanddele, og hvorfra de hidrører med forklarende genealogiske

Berner-Schilden

M

Patent 11.6.1860 for GUSTAV ALEXANDER von B., ..., hvis Hustru Sophie Magd. Baronesse Holsten havde tiltraadt det Schilden-jydske Fideikommis, at føre Slægten Schildens Navn og Vaaben med sit eget.

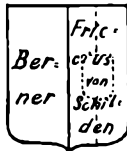
Heinrich Andreas
von Schilden
t. Haseldorf
adopterer sine
Børnebørn

Anna Henriette g. Friedrich Carl
von Schilden von Friccius
t. Haseldorf

Hans Heinrich opr. d. v. Schilden-
den-jydske F.C. Christian Friedrich
(Clausholm) Friccius v.Schilden
til Haseldorf
+ 1804

Emilie Friccius v.Schilden t. Haseldorf + 1859	Rosalie Friccius v.Schilden t.Clausholm (-1859) og Haseldorf (1859)	Magdalene Friccius v.Schilden + 1846 g.A.C. Baron Holsten -Carisius + 1879
--	--	--

GUSTAV ALEXANDER g. Sophie Magdalene
Berner-Schilden 1853 B. esse Holsten

se iøvrigt Bilag Schilden
samt H.B.S.H.: Slægtetog:
Vaabenartikel. I, I: XLI ff

Baron Berner-Schilden-Holsten

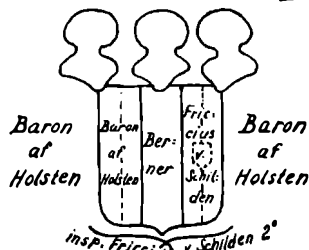
M

Friherre-Patent 20.10.1880 for GUSTAV ALEXANDER B.-Schilden, ..., hvis Hustru Sophie Magd. Baronesse Holsten var tiltraadt Besiddelsen af Friher-skabet Holstenshus, med Navnet B.-S.-H. og det friherrelige Holsten'ske Vaaben i Forbindelse med sit eget.

Resol. 5.2.1887 begrænser fornævnte Patent til kun at gælde Besidderen af Baroniet Holstenshus og nærmeste Successor, medens den øvrige Slægt kun skal føre det Berner'ske Navn og Vaaben.

Baron af Holsten I Berner c. Friccius
v. Schilden II

Baron af Holsten
Baron af Holsten
Ber-
ner
Fric-
cius
v.
Schilden
den
Baron af Holsten

insp. Friccius v. Schilden 2°

Adam Christopher
Baron af Holsten
opretter Baroniet Holstenshuus

Hans Baron af Holsten

Adam Christopher g. Magdalene
Baron Friccius
Holsten-Carisius v. Schilden
+1879 +1846

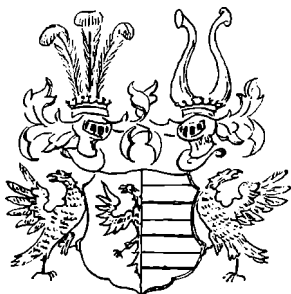
GUSTAV ALEXANDER g. 1853 Sophie Magdalene
1860 Berner-Schilden Baronesse af Holsten
Baron Berner t.d.v. Schilden-jydske F.C. (1859)
-Schilden-Holsten og Baroniet Holstenshuus (1879)

Dette sammensatte Vaabens Udseende - med de tre forskellige Vaabener sidestillede - er formentlig en Konsekvens af en Tradition som - ifølge Baron A. C. B.-S.-H. (1855-1927) - gik ud paa, at Holsten-Vaabenet aldrig maatte underordnes et andet Vaaben, hvilket vilde ske om man - som det var naturligt - anbragte Berner-Vaabenet i et Hjerteskjold.

Se iøvrigt Berner-Schilden, Bilagene Holsten og Schilden samt H.B.S.H.: Slægtetog: Vaabenartikel. I, I: XLI ff.

Baron af Holsten (+ 1.12.1888)

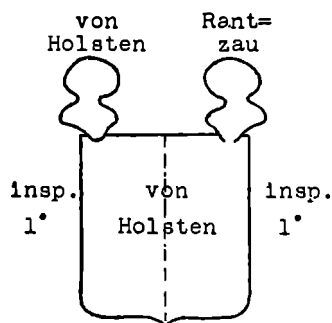
Friherre-Patent 4.9.1778 for ADAM CHRISTOPHER von H. (Uradel. Franken. Slægten kom i det 17. Aarh. til Danmark) til Holstenshus og Langesø, ..., og Hustru ADELERT BENEDICTA RANTZAU.

Godske Ditlev
von Holsten
opretter 1723
Stmh.Holstenshuus

ADAM CHRISTOPHER g.1°
Baron af Holsten 1749
Stamhuset Holstenshuus
ophøjes 1779 til Baroni.

ADELHEID BENEDICTE
Rantzau

Se iøvrigt Eilag Holsten
samt H.B.S.H.: Slægtbog: Vaabenartikel. I,I:XLI f

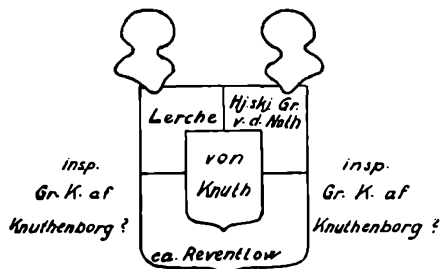
Baron Knuth af Christiansdal

Friherre-Patent 2.8.1743 for CHRISTIAN FRIDER. von K. som Baron af Christiansdal.

Bevill. 10.7.1810 for ADAM CHRISTOPHER Baron K. af Christiansdal, at føre grevelig Titel og Rang for sig og Afkom, dog at der ved hvert Tronskifte vilde være at søge kongl. Stadfæstelse paa denne Bevill.

von Knuth Reventlow

Eggert g. Søster
Christopher Lerche
v.Knuth

Ditlev g. Magd.Sybille
Reventlow Rigsgrevinde
von der Nath

Adam Christopher g.2°
1714 Greve Knuth
af Knuthenborg 1721

Ida Margrethe Reventlow
opretter 1743 Baroniet
Christiansdal for Sønnen

Eggert Christopher
Greve Knuth
af Knuthenborg

CHRISTIAN FRIDERIK
Baron Knuth
af Christiansdal

ADAM CHRISTOPHER
1810 Greve Knuth

ad 2°: H.j.skj. Gr. v.d.Nath: gl. A. Lex.: "En egentlig brabantisk Familie, ..., hvoraf ... 1655 den 20 November ere ophøide til Rigsgrever. ... Vaabenet er et fiirdelt Skiold med et Guld Hierteskiold, hvori en sort guldkronet flakt Ørn. Det større Skiolds første og fjerde Feldt blaåt, hvori en Guld Sparre, led-saget foroven af to Guld sexoddede Stjerner, andet og tredje Feldt rødt med fem høire Guld Spidser. Over hele Skioldet en grevelig Krone. Skioldholderne ere to opreiste Guld Løver med udrakte Tunger og dobbelte Haler. Tab. VIII No. 70"

Efter Optagelsen i Grevestanden 1810 føres oftest 3 Hjælmtegn II-I-III: I: v.Knuth, II: Lerche, III: Reventlow, Vaabenet iøvrigt uændret, Kronerne grevelige

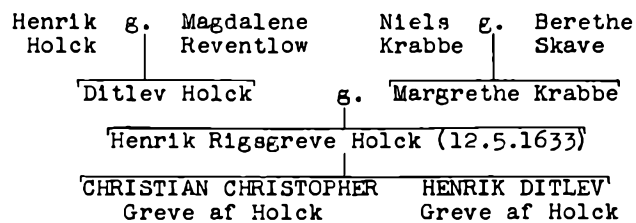
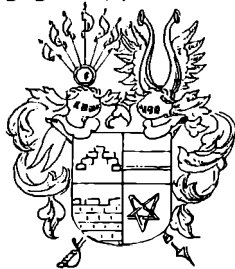
Tavler. Til yderligere Lettelse af Forstaaelsen har GRETHE illustreret Kortene med de yndigste farvelagte Vaabener efter Afbildningerne i STORCKS Vaabenbog. Det er et Kæmpearbejde, de har startet, og Resultatet er usædvanlig smukt. Jeg er naturligvis henrykt for denne herlige Gave og ikke mindre for deres venlige Tanke at ville glæde mig dermed.

I Sommer var SOPHIE MAGDALENE og ERICH her med deres lille yndige ELSEBETH, som var vældig sød, fremmelig og smilende, saa jeg længes efter at se hende igen, nu da der er gaaet 5 Maaneder, siden hun var her. Og i Efteraaret har vi haft HANS-HENRIK her i 2 Maaneder, da der var saa koldt og mørkt i hans Forældres Lejlighed i en Baggaard i Amaliegade, og det har vi naturligvis været lykkelige for, saa vi nu savner den lille søde og saa kvikke og fornøjelige Dreng meget, efter at hans Moder har været her for at hente ham

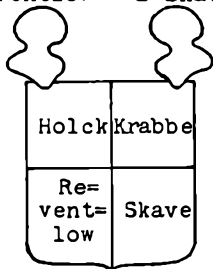
Greve af Holck*

U

Natural.-Patent 25.3.1676 for CHRISTIAN CHRISTOPHER Greve af H., ..., og HENRIK DITLEV Greve af H. (hvis Fader Oberst Henrik H. 12.5.1633 var bleven Rigs greve), som danske Grever.

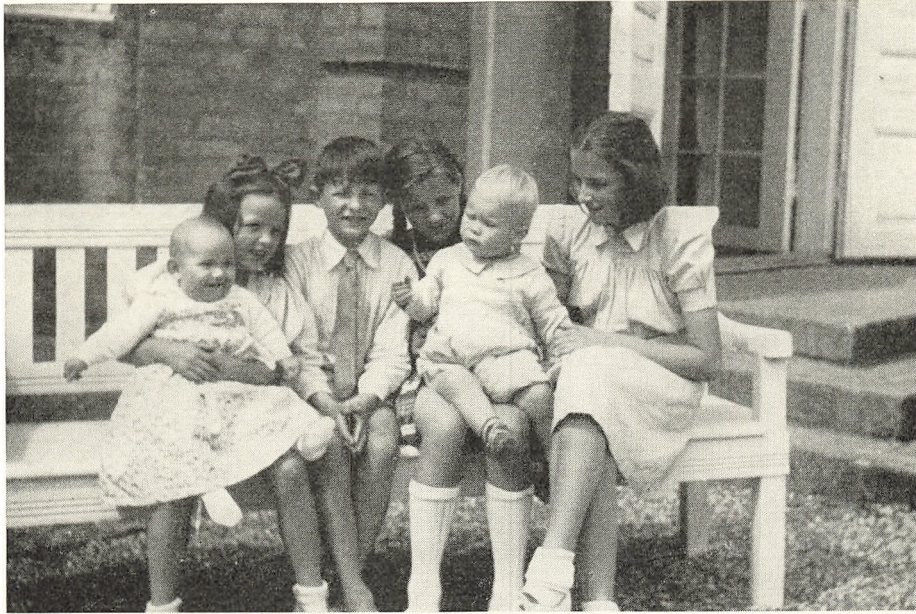
Komb. Komb.
Holck & Krabbe
Reventlow & Skave

NB: bemærk Farve-ombytningen i Krabbe-Vaabenet (saavel i Skjold som i Hjælmtegn)

I dette Efteraar har min Svoger CHRISTIAN jo faaet begge sine Døtre gift i Løbet af mindre end een Maaned. MINNAS Bryllup med BØRGE BARSØ stod paa Lilliendal og overværedes af den allernærmeste Familie, medens lidt flere af Familien paa begge Sider — og forøvrigt en Del Venner — var med til DAGMARS Bryllup med NIELS BENEDICT TILLISCH paa Vosnæsgaard, hvor TORBEN holdt en ualmindelig smuk, vellykket og fornøjelig Fest for den Søster, der i nogle Aar paa fortrinlig Maade har styret hans Hus. GODSKE var ogsaa bedt med som den eneste af DAGMARS Fætre og Kusiner, og han rejste med sin Moder til Aarhus, hvor vi boede paa Hotel Royal, medens jeg maatte vente til Lyntoget om Aftenen, da jeg skulde til Repræsentantmøde i Discontokassen. Ved dette Møde laa der paa hver af vore Pladser en nydelig Brevpresser af 2,2 Cm. svært Glas, som stammede fra Discontokassens sprængte Ruder ved en Bombeeksplosion. Efter Mødet var jeg til Middag hos Doktor MOGENS SEIDELIN, som er ivrig Genealog og har skrevet en stor Bog om Familien SEIDELIN, som jeg stammer fra gennem begge min Moders Forældre, saa vi har altid meget at drøfte med hinanden. Fru SEIDELIN, der er fra Sønderjylland, gav en nydelig Middag, og jeg havde megen Fornøjelse af Samværet med dem.

Næste Formiddag var jeg i Aarhus paa et hyggeligt Besøg hos min gode Ven gennem mange Aar, Direktør PETER HOLM og hans Kone, som jeg altid er saa glad for at træffe. Efter at VIVI og jeg havde spist Frokost med Løjtnant og Fru OBELTZ, der bor i Brabrand, hentede Direktør HOLM mig for at gaa med mig i den herlige og helt eventyrlige Gamle By, som det altid er en hel Nydelse at se og færdes i, og der hilste jeg paa den nuværende Leder, Dr. SØGAARD. Jeg besøgte ogsaa HENRIKS tidligere Lærer, Professor HAMMERSHAIMB.

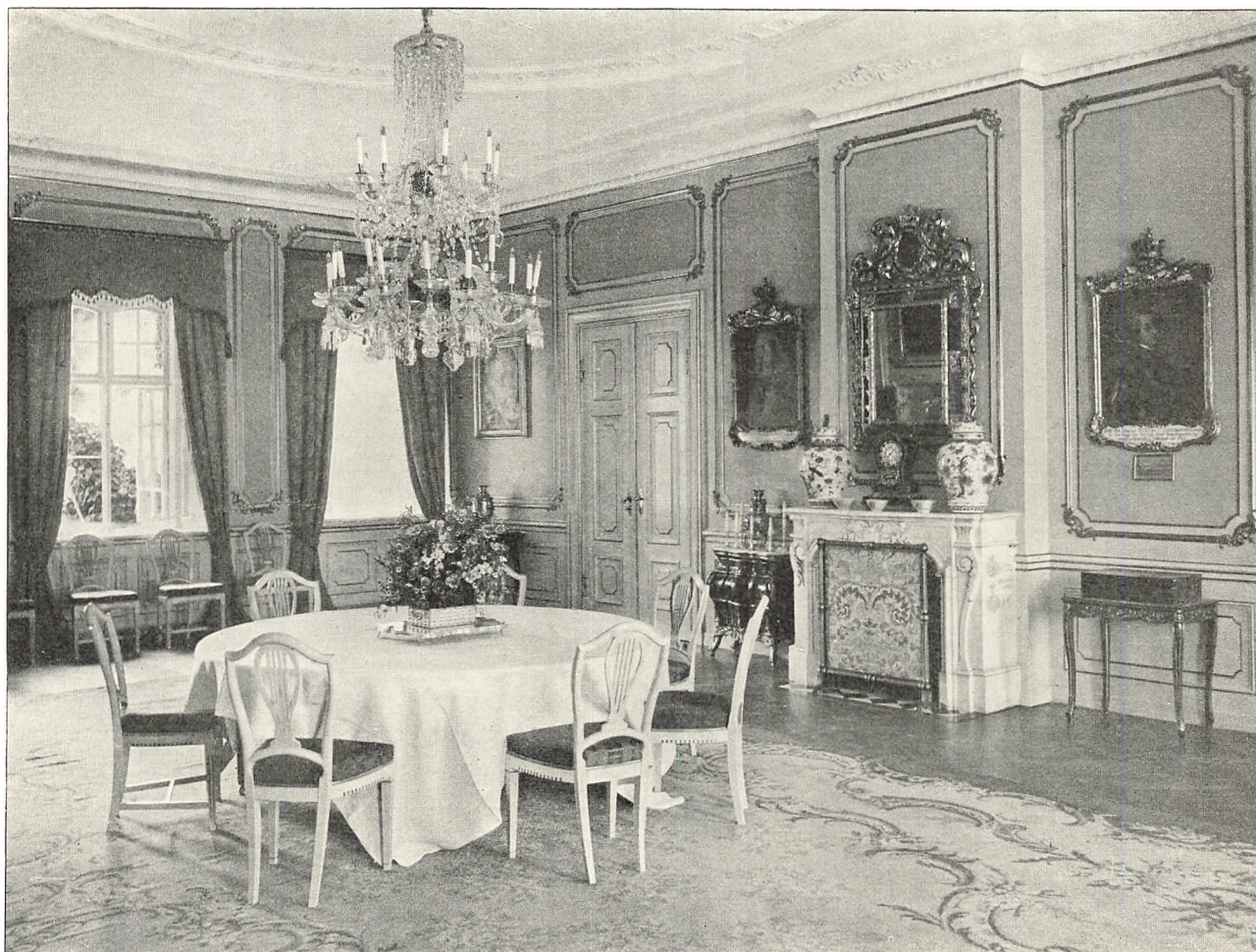
Elsbeth og Hans-Henrik med deres Tanter og Onkel fra Aalborg 7. Juli 1945

Kl. lidt før 4 kom der en stor Rutebil, der skulde køre vel nogle og tyve af Gæsterne til Skødstrup Kirke, hvor BØRGE BARSØE forrettede Vielsen. Bruden saa nydelig ud, og bag hende gik 3 ganske smaa Børn, BIRGIT og CHRISTIAN KNUTH fra Stenagergaard og ANNA TILLISCH. Paa Vosnæsgaard var det uhyre morsomt at se de store Forandringer, som TORBEN med Støtte af min Broder EBBE netop havde fuldført. Entreen er lavet helt om, og fra den gaar der en køn og anselig Trappe op til første Sal med et Gelænder lavet efter det paa Clausholm. Bag Entreen er der et Galleri, der forbinder den uforandrede store Dagligstue med en meget stor Sal, som er indrettet i den Del af Huset, hvor Onkel GEBHARD KNUTH havde sine Værelser. I denne Sal var der et Hesteskobord dækket til 53. Paa Ydersiden af Bordet sad: TORBEN KNUTH, Fru TILLISCH, Brudgommens Moder, CHRISTIAN KNUTH, Brud, Brudgom, TOVE KNUTH, der fungerede som Værtinde, Vekselerer TILLISCH, Brudgommens Farbroder, som var Forlover, og VIVI — og videre langs Bordfløjens ene Side: Hofjægermester CASTENSKIOLD, Kongstedlund, hvis Hustru har staaet Fadder til DAGMAR, men desværre var syg, LIPPE KNUTH, BØRGE BARSØE, GRETHE NEERGAARD, Premierløjtnant TILLISCH, Brudgommens Broder, Fru Civilingeniør TILLISCH født KOEFOED, ULRIK KNUTH o. s. v. Paa den anden Bordfløjs udvendige Side sad: Frøken PALUDAN-MÜLLER, Brudgommens Moster, GODTFRED NEERGAARD, Frøken ELISABETH TILLISCH, Brudgommens Faster, jeg, REGITZE LØVENSKIOLD, WILHELM KNUTH, Fru Premierløjtnant TILLISCH, Brudgommens Svigerinde, DITLEV AHLEFELDT o. s. v. Paa Idersiden af Bordets Fløje sad bl. a.: OTTO KNUTH med Fru Forpagter TILLISCH fra Øbjerggaard født SONNE, Civilingeniør TILLISCH med INGE KNUTH, Godsejer TYGE SKEEL med MINNA BARSØE, Forpagter W. TILLISCH, Fætter til Brudgommens Fader, med Fru Skovrider BAGGE, GODSKE med Fru SKEEL født GYLDENKRONE, Pastor PALUDAN-MÜLLER med Baronesse ANNE-EDEL GYLDENKRONE og Skovrider BAGGE med LILLI LØVENSKIOLD.

Menuen bestod af Klar Suppe, Laks i Mayonæse, Dyreryg, Ostemedailler og Nougat Is med herlig Kransekage, dertil Hed Vin, Hvidvin, Rødvin og Madeira. Der var saadan noget som 19 Taler, bl. a. talte Brudgommens Moder og Forpagter TILLISCH fra Øbjerggaard meget godt. Der var ogsaa en meget morsom Sang paa Melodi Aah Dagmar. Jeg havde megen Fornøjelse af at sidde imellem REGITZE LØVENSKIOLD, som jeg ikke havde set i flere Aar, og Stiftsdame Frøken TILLISCH. Bryllupsgaverne var anbragt paa lange Borde i Galleriet bag Entreen. Vor Gave er — ligesom til MINNA — en Kiste af Cyprestræ herfra, men, da jeg ikke havde noget tørt Træ, faar de først Gaverne senere. Fætrene og Kusinerne gav et udmærket Laagfad af Plet med alle Navnene indridsede i Kanten.

Om Aftenen blev der danset efter Grammofon i den gamle Spisestue, som er blevet lidt kortere end i Onkel GEBHARDS Tid, idet TORBEN har indrettet en Box mellem denne og Dagligstuen. Sent paa Aftenen var der Souper, hvor der bl. a. serveredes Bayerske Pølser. Vi kørte tilbage til Aarhus i Rutebilen og ankom dertil ved 4 Tiden, 12 Timer, efter at vi var taget derfra.

Næste Morgen tog vi med Toget til Vosnæsgaard, hvor TORBEN serverede en overdaadig Frokost. Derfra kørte VIVI og jeg om ad Sophie Amaliegaard, hvor jeg saa paa et Vognskur, der var blæst om i den stærke Storm for nylig, til Clausholm, hvor vi boede et Par Nætter, og hvorfra vi den Dag var til en nydelig og hyggelig Middag i Virring Præstgaard, hvor MINNA og BØRGE BARSØE har et stort og udmærket indrettet Hjem, som det var morsomt for MINNAS Familie at faa Lejlighed til at se. OTTO KNUTH holdt en meget smuk Tale til MINNA. Han havde jo ikke været med til hendes Bryllup. Den næste Dag var VIVI og jeg paa Besøg hos Fru BRASK paa Avlsgaarden og hos Doktor KLANS i Voldum. Gamle EMMELUTH, der nu er 98½ Aar gammel, var ualmindelig rask og sagde selv, at han følte sig meget bedre, end da jeg først i November var

Spisestuen paa Erholm

paa Clausholm med GODSKE for at forhandle om Forpagtningen af Clausholm Avlsgaard efter Forpagter BRASK's Død i Sommer. Forpagter BRASK og hans Fader har nu haft Gaarden i Forpagtning i over 40 Aar og har drevet den mønstergyldigt, saa det er et stort Tab, at Forpagter BRASK skulde dø saa tidligt, og at denne dygtige Landmandsslægt ikke mere skal drive Gaarden. Men jeg er meget glad og lettet over, at Forpagter LAUGE JØRGENSEN, der med stor Dygtighed har drevet Schildenseje, og hans Broder paa Ballegaard fra 1. April forpagter Clausholm, hvad der blev afgjort en Dag, da de var paa Langesø sammen med Forpagter M. NISSEN, der paa min Forespørgsel tilraadede mig en Henvendelse til dem, ligesom det i sin Tid var ham, der foranledigede, at de meget dygtige Brødre kom til Schildenseje.

Da GODSKE og jeg var paa Clausholm i November, var vi paa Gl. Estrup og besøgte ANDREAS BJERRE, der lige var flyttet dertil, og til Frokost paa Rosenholm sammen med Arkitekt SMIDT, som derefter viste CHRISTIANE ROSENKRANTZ og os sine mangeaarige Udgravninger paa Kalø, som det var morsomt at se sammen med ham, da han i 3 Aar er kommet til Langesø paa Vejen til og fra Kalø, som han ofte har omtalt.

Galleri

Herreværelse

Salen

Vosnæsgaard

Salen

27.

Langesø den 12. Måi 1946.

Hele Julen tilbragte vi paa Holstenshuus, hvor det var fornøjeligt at være sammen med hele Familien QUAADE, der medbragte en norsk Frøken RUTH GREGERTSEN, der er her i Landet for at studere Gymnastik, og med POUL QUAADES Moster, ERNESTA HOLM, der fylder 83 Aar i Dag, og som vi alle holder saa meget af. GODSKE var der baade Jule- og Nytaarsaften, REGITZE kunde heldigvis være med os Juleaften, og HENRIK,

4 Generationer

der netop blev hjemsendt fra Militærtjenesten, kom til Nytaar med GRETHE og den søde HANS-HENRIK. I Juleugen var VIVI og jeg fra den ene Dag til den anden over Mommark i Oksbøl, hvor det navnlig var morsomt at se den vældig søde og meget inladende ELSEBETH, der lige var et Aar gammel, men endnu ikke var begyndt at gaa.

I Oksbøl hørte jeg i Radioen om AAGE DANNESKIOLDS Død, hvad der gjorde et meget stærkt Indtryk paa mig, da jeg — lige fra vi begge var ganske unge — har sat AAGE meget højt, og vi har i alle de mange Aar holdt Forbindelsen ved lige. Han var et sjælden retlinet, pligtopfyldende og samvittighedsfuldt Menneske, dertil baade dygtig og flittig, og Godsejerstanden har i ham mistet en af sine allerbedste og mest ansete Repræsentanter, saa hans Død er et meget smerteligt Tab for os alle.

Efter Hjemkomsten til Langesø havde jeg mit sædvanlige store Arbejde med hele Familiens Selvangivelser, og jeg var personlig i Farstrup for at aflevere min til vor udmærkede Sogneraadsformand, Gaardejer SIMON JACOBSEN, der for 17 Aar siden afløste mig som Formand og har styret Sognet paa bedste Maade. Desværre har han været alvorlig syg i et Aarstid, og han døde ret pludselig nu i Marts. Efter det nye Sogneraads Tiltræden er den konservative Gaardejer MARIUS BENDIXEN i Rue valgt til Formand. Han faar store Vanskeligheder i Begyndelsen, da den mangeaarige Kommunekasserer, der kender Forholdene og Menneskene saa godt, om kort Tid rejser til Taasinge, hvor han har faaet Ansættelse i Bregninge Sogn. Og særlig svært bliver det, da den gamle Formand er død. Jeg husker endnu med Taknemmelighed, hvor megen

Aage Dannekiold Sumsø

Hjælp jeg i sin Tid havde af min Forgænger, den meget venlige og kyndige Sognefoged JENS PEDER PEDERSEN paa Ditlevsdal.

Den 14. Februar skulde Magister FABRITIUS forsvare sin Doktorafhandling »Danmarks Riges Adel«, som han havde vist mig den store og af mig naturligvis stærkt paaskønnede Venlighed at tilegne mig, endda i smukke latinske Vendinger. Vi rejste naturligvis til København for at overvære Disputatsen, ligesom vi i sin Tid begge havde overværet hans Magisterkonferens. Jeg havde ikke været i København i 2½ Aar — ikke siden Begyndelsen af August 1943 efter Sølvbrylluppet paa Strandegaard. Siden min tidligste Barndom er der sikkert aldrig hengaaet saa lang Tid mellem to Københavnerbesøg. Det var første Gang, jeg var i Byen, efter at SOPHIE MAGDALENE havde forladt den gode og hyggelige Lejlighed i Slagelsegade, som jeg savner saa meget, og VIVI og jeg boede paa Hotel Astoria.

Den første Aften, jeg var i Byen, holdt Arkitekt SMIDT i Oldskriftselskabet et udførligt Foredrag med Lysbilleder om de af ham ledede store Udgravninger af ANTHONIUS BRYSKES Langesø, og jeg var meget glad ved at faa Lejlighed til at overvære dette udmærkede Foredrag, der havde samlet uhyre mange Tilhørere.

Samme Aften talte ogsaa Dr. MACKEPFRANG om jyske Kirkers Granitskulpturer med mange gode Lysbilleder. Efter Foredragene indbød Musæumsdirektør ANDRUP Dr. MACKEPFRANG og mig op i hans Køben-

Bibliotekar Dr. phil. Albert Fabritius

havnske Bolig, hvor vi havde det meget hyggeligt. Samme Sted havde jeg nogle Dage senere en Forhandling med Direktør ANDRUP om Billedstoffet til hans Artikel om mine Malerier. Under mit Ophold i Byen havde jeg ogsaa iange Forhandlinger med Fru ELLEN ANDERSEN og Frøken TOVE CLEMMENSEN om deres Artikler til Slægtebogen, og jeg havde ogsaa Drøftelser med Trykkeriet. En anden Aften havde jeg det Held at kunne overvære Dr. NØRLUNDS Foredrag om den danske Kulturs Paavirkning fra Germanerne i en Serie kulturhistoriske Foredrag, og bagefter var Dr. NØRLUND saa venlig at invitere Arkitekt SMIDT og mig til The hos ham og Fru NØRLUND i deres dejlige Embedsbolig lige overfor Nationalmusæet.

Den 14. Februar var saa Magister FABRITIUS' Disputats i Studiestræde, og vi overværede den interessante Handling, der lededes af Dekanen, Professor ELLING. Salen var omtrent helt fuld af Tilhørere. De officielle Opponenten var Professorerne KNUD FABRICIUS og ALBERT OLSEN, der begge, navnlig den sidstnævnte, fremførte en Del Kritik, der dog ikke synes at have været saa haard, som ellers ved Disputatser. Ex auditorio opponerede Baneingeniør HAXTHAUSEN, der paa en uhyre morsom Maade til Forsamlingens Jubel gennem forskellige statistiske Undersøgelser paaviste, at Adelens Intelligens i Forhold til dens procentvise Antal af Befolkningen ingenlunde stod under den øvrige Befolknings.

Om Aftenen var vi til en stor og meget fornøjelig Festmiddag hos Hr. og Fru FABRITIUS i deres udmærkede nye Lejlighed i Cort Adelers Gade. Vi var ca. 23. Værten havde VIVI til Bords, og paa den anden Side af hende sad Professor KNUD FABRICIUS med Professorinde OLSEN. Jeg havde Magister FABRITIUS' Moder til Bords og sad ved Siden af hans Kone, der førtes af Professor ALBERT OLSEN. Der var mange smukke og fortrinlige Taler, bl. a. en ualmindelig køn og vel formet Tale af Magister FABRITIUS og en Tale af Rigsbibliotekar DAHL, der udtalte sig i høj Grad anerkendende om FABRITIUS, der jo er ansat i det kongelige Bibliotek. Der var vist kun en af de tilstedeværende Herrer, der ikke holdt Tale. Der var i Dagens Anledning sendt en Mængde Blomster. Jeg gav FABRITIUS OLUF ROSENKRANTZ: Apologia nobilitatis Daniae, hvad der var meget á propos ved den Lejlighed, adskilligt mere, end da jeg til hans Bryllup efter hans eget Ønske forærede ham RICHTERS meget nyttige Bog, der har den makabre Titel: 100 Aars Dødsfald.

Vi blev indbudte til en stor Frokost hos FABRITIUS' Svigerforældre, Trafikbestyrer HAARLØV og Frue født LINDE. VIVI var forhindret, saa jeg maatte gaa der alene og havde megen Fornøjelse deraf og af at se deres smukke Hjem i en stor Villa ved St. Jørgens Sø. Hr. HAARLØV, hvis Moder var født ROTHE og en

Kammerherreinde Louise Bruun de Neergaard, født Bardenfleth.
Antagelig 1935

Søster til Fru RISOM, er gennem Familien TUXEN en fjærn Slægtning til mig, og jeg traf ved den Lejlighed et stort Antal af mine Slægtninge, hvoraf jeg navnlig var glad ved at træffe min gamle Sidekammerat fra Skolen, SVEN RISOM, og hans Søstre, SIGNE KRAGH og Fru KAREN ADOLPH, som jeg har kendt saa godt og løbet paa Skøjter med i min Barndom, men som jeg maaske ikke har truffet siden da. Desværre var deres Søster, ELSE REVENTLOW, ikke i Byen. Hende vilde jeg meget gerne have truffet, da hun er den af Familien RISOM, som jeg kender bedst, og med hvem jeg har opretholdt regelmæssig Forbindelse, bl. a. derved, at vi hvert Aar — vist nu i over 40 Aar — sender hinanden Portemonnæ Kalendere.

Efter denne Frokost besøgte jeg REGITZE, der efter at have faaet den meget smukke Stilling som Forstanderinde for de ca. 76 Københavnske Sundhedsplejersker, hvad der jo er en stor Forfremmelse og Anerkendelse, har maattet forlade sin gode og hyggelige Lejlighed i Hvidovre, og da det har været umuligt at faa en Lejlighed i København, har hun været saa heldig paa Amicisvej i et Pensionat at faa to udmærkede Værelser, hvoraf Dagligstuen er stor og rummelig. En Dag var VIVI og jeg i Lyngby hos DISSI og FREDERIK MOLTKE, og jeg var glad for at se deres udmærkede nye Hus med 6 gode Værelser og en lille Have, som HENRIK forøvrigt nu har købt, efter at DISSI har købt sig et mindre Hus i Lyngby. FREDERIK var meget svag og havde vanskeligt ved at gaa, støttet af DISSI, og det var trist at se ham. Til Middag var vi hos DAGMAR og NIELS BENEDIKT TILLISCH, som ogsaa bor i Lyngby i en fortrinlig lille moderne Lejlighed.

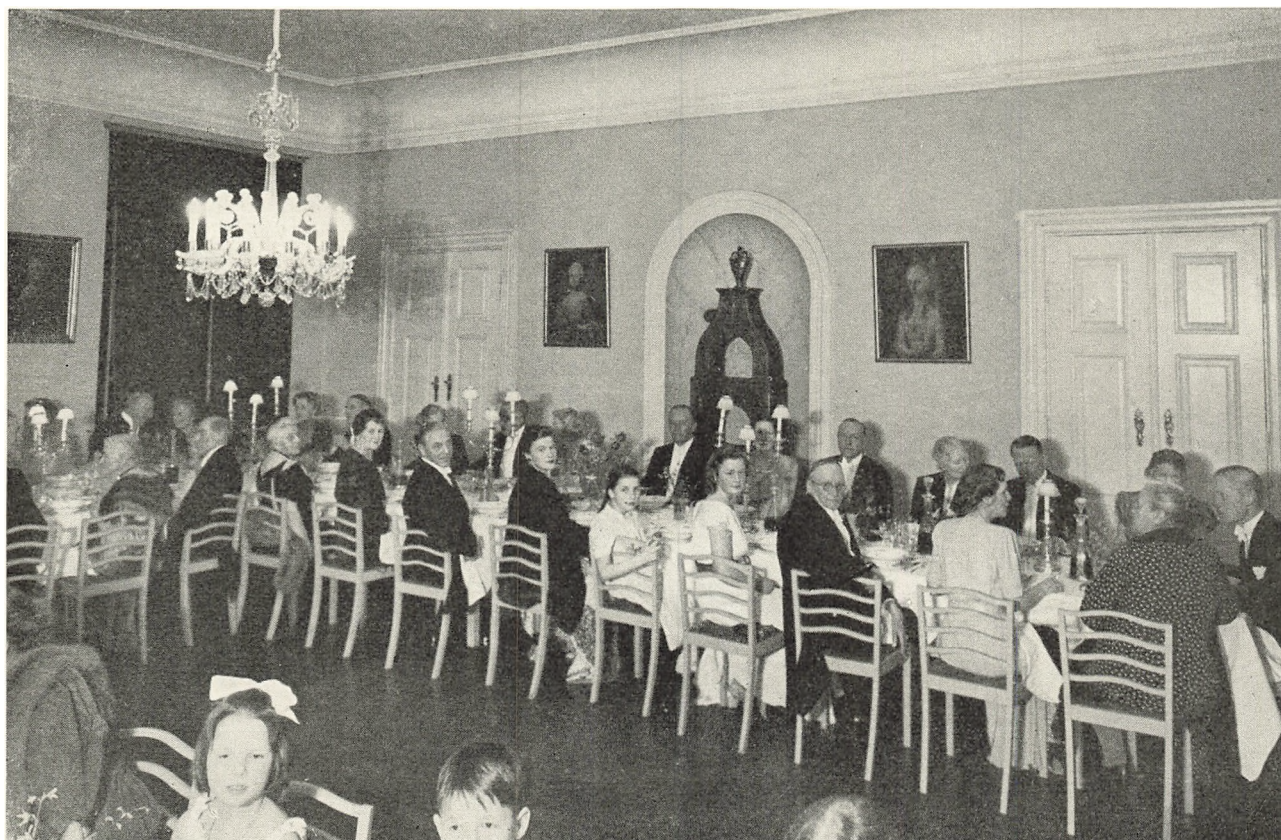
Kort efter vor Hjemkomst til Langesø maatte jeg igen til København i Anledning af min Svoger FREDERIK MOLTKE'S Begravelse i Lyngby, hvor jeg traf mange af Familien KNUTH. VIVI blev paa Langesø, da GRETHE ventede sit Barn netop i de Dage, og hun var paa Langesø for at faa Barnet der. Jeg kunde bo hos HENRIK, og det nød jeg naturligvis i høj Grad. Under mine to Besøg i København har jeg besøgt min gode gamle Ven og Skolekammerat, AXEL KRAGH, der er Sekretær i Rigsdagen. Jeg er altid særlig glad for at træffe ham, og der er altid saa meget, som jeg ønsker at drøfte med ham, da vi har samme Opfattelse af saa meget, og da vi forstaar hinanden saa godt. Ligeledes var jeg hos de tre gamle Damer, Comtesse HENRIETTE KNUTH, der er 82 Aar gammel, og Kammerherreinde LOUISE NEERGAARD og Admiralinde BARDENFLETH, der er henholdsvis over og næsten 90 Aar gamle, og som jeg i lang Tid havde glædet mig til at se igen. Det var trist at se, hvor meget min kære gamle Plejemoder, Fru BARDENFLETH, var

Moders 90 Aars Fødselsdag den 10. Marts 1946

ældet; det gjorde mig oprigtig ondt; men de to andre Damer var forbavsende raske og livlige, og jeg sad vel et Par Timer og talte med Comtesse KNUTH. En Dag var jeg med REGITZE til Frokost hos FRITZE AHLEFELDT, som ofte havde indbudt mig, og vi havde det svært hyggeligt, og derefter var REGITZE og jeg til The hos VALDEMAR og MATHILDE HAFNER, som jeg var glad for at se igen efter nogle Aars Forløb. Samme Dag var jeg til Middag hos AXEL REEDTZ THOTT sammen med hans Broder IVER i hans fortrinlige Lejlighed paa St. Jakobs Plads. AXELS Hushjælp var ikke til Stede, da det var Søndag, og vi var alle tre ude i Køkkenet for at ordne Middagsmaden, der blev særdeles vellykket.

Den 10. Marts var det Moders 90 Aars Fødselsdag, der skulde fejres paa Langesø. Der var bedt ialt 66 til Middagen, og vi blev 56, og det var mærkeligt, at der kun var 10 Afbud paa den Tid af Aaret og med ikke mindre end 11 indbudte svenske Slægtninge, hvoraf desværre alle tre af Familien DE BERG ikke

Moders 90 Aars Fødselsdag den 10. Marts 1946

kunde komme. Derimod havde vi den store Glæde, at de tre Cederschiölder, HUGO, PEHR og ELISABETH med Ægtefæller, kom og boede her nogle Dage, saa vi havde rigtig Fornøjelse af deres Besøg, ligesom af ELSE THAM og INGEBORG TRESCHOW, der kom her nogle Dage efter Festen foruden at være med selve Dagen. Det var meget kedeligt, at Moders og hele Familiens gamle Veninde, ERNESTA HOLM, var syg og ikke kunde komme, hvad hun selv var saa forfærdelig ked af. POUL QUAADES Søn CLAUDS kunde desværre heller ikke komme, da han havde en Prøveeksamen.

Moder og hele Familien fra Aalborg og ULLA QUAADE og Frøken LØWENBALCH kom allerede til Frokost, hvor vi var 26, og spiste paa Runde Sal. Til Middagen spiste vi i Billardet ved et Hesteskobord, hvor jeg sad paa den indvendige Side af Bordet med Moder til Bords og paa den anden Side INGER WEDELL, der førtes af HUGO CEDERSCHIÖLD. VIVI havde CARL SJÖGREEN til Bords og POUL QUAADE paa den anden Side. Ved Hovedbordets Ender sad mine Brødre med vore to Fastres ældste Døtre, ADA KLÆR og ELSE THAM, til Bords, og for Sidebordenes Ender sad vore Sønner med Lehnsgrevinde SCHAFFALITZKY og MARGARETHA CEDERSCHIÖLD fra Eksjø til Bords. Vore Døtre sad midt for Sidebordenes udvendige Sider med MICHAEL TRESCHOW og GUSTAV KLÆR til Bords, og Svigerbørnene sad midt for disse Bordes indvendige Sider med JULIE SCHOLTEN og Fru Doktor EJLERS fra Faaborg og med Guldsmed CHRISTOPHERSEN fra Odense til Bords. Der var 11 Taler, bl. a. af HUGO CEDERSCHIÖLD paa Vers som for 10 Aar siden, og meget smukke

Moder med Børn, Børnebørn og Oldebørn den 10. Marts 1946

Moders 90 Aars fødselsdag den 10. Marts 1946

Siddende foran: Elisabeth Sjøgreen, Louise, Moder, L. B. S. H., Hans-Henrik, Anna Sophie, Margaretha Cederschiöld
 Staaende bagved: Regitze, Carl Sjøgreen, Godske, Margaretha Cederschiöld, Pehr Cederschiöld, Gustav, Ella Bille Brahe Selby, H. B. S. H., Ebbe, Louise, Grethe, Hugo Cederschiöld, Sophie Magdalene, Elsebeth, Erich Alshauge, Elisabeth, Jørgen, Ulla Quaade, Henrik

Taler af Provst MADSEN fra Faaborg, Godsforvalter JØRGENSEN og Forpagter NYEGAARD. Moder kørte om Aftenen hjem til Holstenshuus og var næste Dag efter de anstrængende Begivenheder og trods de 90 Aar slet ikke træt. Det er mærkværdigt, at hun har kunnet klare det saa godt.

På Tante Loyses 90-årsdag den 10. mars 1946.

Tale holdt af General HUGO CEDERSCHIÖLD:

Uti mer än sjuhundrade år har den röda och vita flaggan,
dansk symbol från Wolmerslaget i Estland,
älskad, vördad av varje dansk ifrån vaggan,
svävat fritt över riket.

Onda tider kommo väl, tunga och hårda knektar
trampade hänsynslöst fram över den danska jorden,
fri och stolt dock från masten för vindars fläktar
flög som förr korsfararflaggan.

Kampen började! Väl var landet litet
men det vägde lätt mot den starka andan,
som det drev att tappert och sammanbitet
utan tvekan trotsa barbaren!

Segern vanns! Och som för ett decennium sedan
ha vi kommit i dag, mot Brage-löftet trogna
för att glädjas med Er och glömmande våld och svedan
hylla tante Loyse!

Du har nått de nittio. Sällsynt är väl den lotten,
Sällsynt och den möta med oböjt sinne,
rak och spänstig och uti grund och botten
saa föga förändrad!

Lycklig den, som kan med ett sådant sinne,
stålet lik, som väl kan slitas, ej böjas,
gå sin väg genom livet! För oss ett minne,
ståtligt och oförgätligt.

Men just därför är Du för mig symbolen
för det lilla, men tappra och oböjda Danmark,
och när därför för Dig jag utbringar skålan,
står för mitt öga Danmark!

H. M. C.

ELSE THAM havde jeg vist ikke set, siden GODSKE og jeg i 1935 var hos hende i Saltsjøbaden til hendes Mands 60 Aars Fødselsdag, og jeg nød umaadeligt at have hende nogle Dage i Ro, ligesom hun var lykkelig over engang igen at være i de kendte Omgivelser og blandt alle de Møbler og Genstande, som hun har levet iblandt i sin Barndom og Ungdom.

Den 13. Marts Kl. 5 Minutter over 12 om Natten fik GRETHE en flink og nydelig lille Pige, og det morede PEHR CEDERSCHIÖLD at være her i Huset ved hendes Fødsel, da han og MARGARETHA, som dengang boede her i Gartnerboligen — paa Grund af de vanskelige Ernæringsforhold i Sverrig — havde været her til Middag Aftenen, før HENRIK blev født. Det er mærkeligt, at en saa fjærnt boende Slægtning har kunnet være til Stede ved to Generationers Fødsel. PEHR, der sammen med BENNY CEDERFELD var de eneste, der som Faddere var til Stede ved HENRIKS Hjemmedaab, blev ogsaa Fadder for HENRIKS lille Pige, der den 28. April

blev døbt i Frederikskirken i København og kom til at hedde MINNA MARIE-LOUISE og skal kaldes MARIE-LOUISE. Hun blev baaret af sin Farmoder.

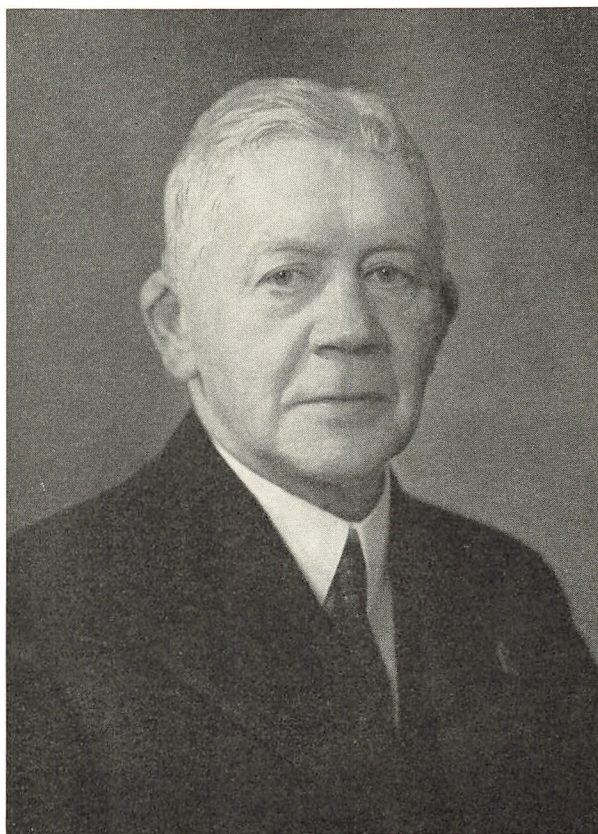
Der havde været meget Sne i Begyndelsen af Marts, saa jeg havde ventet, at min sædvanlige Blomsterindsamling den 28. Marts af den Grund skulde give et daarligt Resultat, men jeg fandt dog 25 Blomster her i Haven.

Den 3. April rejste vi sammen med GODSKE til Clausholm, hvor Brødrene LAUGE JØRGENSEN overtog Forpagtningen af Avlsgaarden, efter at Forpagter BRASK og hans Fader havde haft Gaarden i Forpagtning i 44 Aar, og den 5. var der Bygningssyn i Overværelse af den Arkitekt SØRENSEN fra Hadsten, der for nogle Aar siden opførte den nye Kostald paa Schildenseje. Forretningen gik i alle Maader godt og uden nogensomhelst Vanskeligheder og heldigvis uden Divergenser, som der godt kunde have været Tale om efter saa mange Aars Forløb. Der var Frokost og Middag paa Schildenseje, hvor jeg var særlig glad for at sidde og tale længe med Godsejer AAGE BRASK fra CHRISTIANSLUND. EMMELUTH, der den 2. Mai blev 99 Aar og nylig havde brækket et Ribben, var forbavsende rask. Vi var meget rundt paa Godset og en Dag til Middag i Virring Præstegaard hos MINNA og BØRGE BARSØE.

Den 6. rejste VIVI og jeg til Aalborg til ELISABETHS Konfirmation næste Dag i Budolphi Kirke. Vi havde ikke været i Aalborg siden før Krigen, saa det var dejligt at være der igen og at tilbringe nogle Dage i JØRGENS og LOUISES smukke Hjem, og særlig morsomt var det at træffe saa mange Slægtninge og gode Bekendte, f. Eks. TAGE og ELSE REEDTZ THOTT, POUL og DIDDE og ULLA QUADE, NIELS og BI ESTRUP og NIELS og VIBA IUEL fra Hverringe. Ved Middagen havde jeg BI til Bords og Baronesse WEDELL fra Williamsborg paa den anden Side. VIVI havde VILLE WEDELL til Bords og POUL QUADE paa den anden Side. JØRGEN havde ELISABETH til Bords og paa den anden Side BI, der havde holdt Huen ved Daaben. LOUISE sad mellem Baron GUSTAV WEDELL og sin Fader. Den ene Dag var VIVI og jeg i Nørre Sundby og besøgte Skovfoged JENSENS Enke fra Sophie Amaliegaards Skov.

Den 12. April blev min lille lukkede Vogn, som jeg købte i de første Dage af April 1940, indregistreret, og den næste Dag kørte jeg min første Tur med den, og jeg besøgte de samme Mennesker, som jeg den 4. September 1939 besøgte til Afsked, inden Automobilkørselen blev forbudt fra den 5., nemlig Moder, min tidligere Forvalter, Gaardejer NIELSEN i Brendelydinge og ERIK SCHAFFALITZKY. I Forsamlingshuset i Diernisse foretog jeg min aarlige Gennemgang af Skattelisten og gjorde en Mængde Notater derfra, og paa Arreskov blev jeg bedt til Middag, og jeg havde — som altid — megen Glæde af mine Samtaler med ERIK, der altid giver kloge og velovervejede Svar, og som man altid har Udbytte af at forhandle med. Der er meget faa Mennesker, som jeg hellere raadfører mig med, end med ERIK, særlig i Administrations- og Skattesager.

I Gaar modtog jeg Særtrykkene af Arkitekt SMIDTS uhyre interessante og meget udførlige Afhandling om de af ham ledede omfattende Udgravninger af ANTHONIUS BRYSKES Langesø fra 1554 og af en nyere Teglovn her i Parken, og i Dag cyklede jeg til Korup for at forære Hæftet til de Haandværkere og Arbejdere, der har assisteret ved Gravningerne. De bor alle ganske nær ved hinanden langs med Landevejen, og da det er Søndag, var jeg saa heldig at træffe alle Arbejderne hjemme, og de var interesserede i at faa en Redegørelse, med saa mange Billeder, for de store Undersøgelser, som de havde deltaget i, og jeg var glad for at faa Lejlighed til at hilse paa dem i deres Hjem. Den eneste, jeg ikke traf, var Entreprenør AAGE SKOVHÅUG, der har haft Hovedledelsen af Arbejdet, men jeg traf hans Broder BØRGE, hans Fader, der i sin Tid var Langesøes Tømrer, og hans Farbroder, der viste mig sin store og vældig godt passede Frugtplantage.

Musæumsdirektør Dr. phil. Peter Holm

Bryske Vaaben,
tegnet og farvelagt af Arkivar Thiset

Bydelshak Vaaben,
tegnet og farvelagt af Arkivar Thiset

28.

Langesø den 29. September 1946

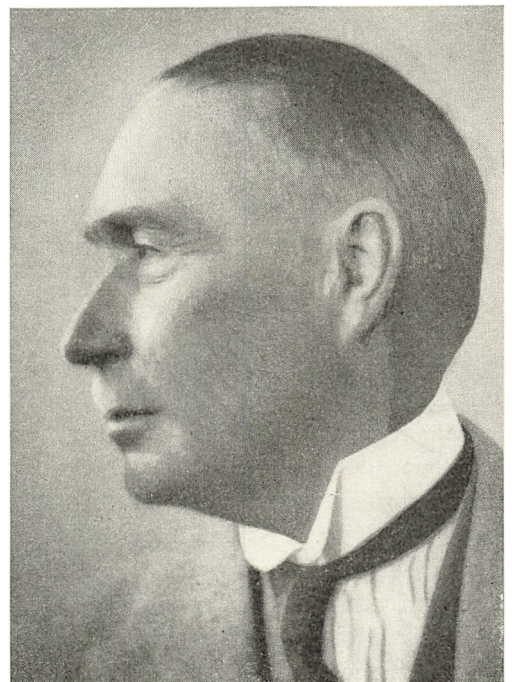
I denne Sommer har vi ikke haft særlig mange Gæster. I Juni havde vi Besøg af min fjærne Kusine, Mrs. RIDDELL BLOUNT født BILLES Datter, PATTY, og af HENRIKS Ven, GLARBOE, der nu har Ansættelse i Trondhjem. Den 22. Juni var jeg indbudt til en mægtig Middag paa vist 130 Mennesker i Restaurant Skoven ved Odense, hvor jeg sad ved Siden af Musæumsinspektør CHR. AX. JENSEN, og til den gamle fyenske Landsbys Indvielse, som var en overmaade smuk Fest i herligt Vejr og med alle Pladser optagne i det af Bygningsinspektør LEHN PETERSEN meget smukt indrettede Amfiteater. Politimester MARTENSEN LARSEN, som jeg ved den Lejlighed traf for første Gang, var saa venlig at køre mig hjem, og jeg havde megen Glæde af at have hans Besøg her i disse sene Nattestunder.

I Begyndelsen af Juli havde VIVI i nogle Dage samlet 12 Præster her til Drøftelser; blandt disse var HENRIKS gamle Lærer, Pastor FANGEL fra Vridsted og ERICH ALSHAUGES Svoger, Pastor SVEND AAGE NIELSEN fra Hjembæk. Til min 65 Aars Fødselsdag kom JØRGEN og hans Børn og CLAUS QUADE fra Holstenshuus; LOUISE var paa Juelsberg hos sin syge Fader. Som boende Gæster havde vi dengang DISSI og PETER MOLTKE og vor gode Ven, Biskop AASGAARD, der kom direkte fra Minneapolis paa Vej til et stort Møde i Upsala. Det var en stor Glæde at se ham igen. Biskop AASGAARD var saa venlig at medbringe Masser af herlige og her yderst sjældne Gaver fra Amerika, f. Eks. Strømper, Sysager, Traad, Elastik, Børnetøj til Børnebørnene, og til mig Amerikas nyeste Fyldepen. En Eftermiddag kørte jeg en lang Tur med Biskoppen, hvor vi bl. a. saa 5 Kirker, — han havde ikke før set danske Landsbykirker —, Dallund og Glavendrupstenen. Senere havde Buddhistmissionen under sit Møde i Odense Udflugt hertil med ca. 150 Deltagere, og den norske Missionær REICHELDT talte i Foredragssalen, hvor der var Kaffebord, og hvor der ogsaa blev opført en lille Teatersituation. I September har vi haft meget fornøjelige Besøg af PEHR CEDERSCHIÖLDS Datter, GÖREL BREITHOLTZ, som vi ikke har set i mange Aar, og af ANNA CECILIE LØVENSKIOLD fra Fossum med Datteren CECILIE, som kørte gennem Landet i Automobil og ogsaa havde været paa Clausholm. De havde faa Dage før til Middag paa Fossum haft HENRIK og GRETHE, der paa Vejen hjem fra GRETHES Forældre paa Utnes med deres Børn besøgte LEOPOLD LØVENSKIOLD og hans Kone, og ogsaa var paa Besøg hos ANNA SOPHIE og HERMAN WEDEL JARLSBERG.

Sidst i Juli og først i August har vi været borte en Tid, for at vore to Piger kunde have deres 14 Dages Sommerferie. — Vi har stadig — siden 1. Maj — ikke kunnet faa nogen Husjomfru, trods uendelig mange Annoncer i Blade i forskellige Egne af Landet. Vi var først 8 Dage paa Holstenshuus, hvor det var fornøjeligt at træffe hele Familien fra Aalborg og QUAADES. Derefter rejste VIVI til Als til SOPHIE MAGDALENE, og jeg tog ind til min kære HENRIK, hvis Familie var i Norge, saa jeg kunde bo hos ham i den udmærkede centralt beliggende, men ret lille og mørke Lejlighed i anden Baggaard i Amaliegade. Jeg kørte til Byen i Automobil med EBBE, og undervejs saa vi det enestaaende interessante Trelleborg, som er fuldstændig imponerende.

Jeg havde naturligvis en herlig Tid hos HENRIK, og han var storartet til selv at lave Morgenmad til os og til at sørge for alt, ogsaa for adskillige Forlystelser, bl. a. havde han arrangeret, at vi en Dag spiste til Middag hos min Gudsøn, Arkivar BREDO GRANDJEAN, hvis Kone jeg ved den Lejlighed saa for første Gang. En anden Aften havde han gennem en Kammerat, Løjtnant SAUGMANN, hvis Kone er Søsterdatter af Arkivar THISETS Enke, faaet aftalt, at vi skulde tilbringe en Aften hos Fru THISET i hendes Villa, Tronholt, nær ved Fortunen, og vi havde stor Fornøjelse deraf, bl. a. med at gennemse Arkivar THISETS mange meget smukke farvelagte Vaabentegninger, hvoraf Fru THISET var saa mageløs venlig at forære os hver nogle Stykker. Jeg valgte bl. a. Bryske og Bydelsbak, to Vaabener og Slægter, som altid har interesseret mig ganske særligt, og som nu, som Repræsentanter for Langesøs og Clausholms ældre Historie, hænger indrammede her i min Stue. Desuden fik HENRIK Arkivarens to herlige Sigilværker, som er en mageløs Gave for ham at faa. En Dag var vi, sammen med REGITZE, i Lyngby hos BENEDICTE MOLTKE, hvor det var morsomt at se hendes udmærkede og smukt indrettede nye Hjem, som hun har købt i Stedet for det en Del større Hus, som hun har solgt til HENRIK, og en Aften, da HENRIK havde slaaet Plænen i sit nye Hus, og da jeg havde været til Forhandling med Frøken CLEMMENSEN hos hendes Moder, der havde budt paa et flot Traktement i hendes Hjem i Lyngby, var vi til Aften hos DAGMAR og NIELS BENEDICT TILLISCH. En anden Aften var vi hos Landsretssagfører EJLERS'S i deres store gode Hus i Springforbi, hvorfra EBBE kørte os hjem. Jeg var til Frokost hos MARGRETHE og GODTFRED NEERGAARD, paa Lykønskingsvisit hos min gamle Skolekammerat, AXEL KRAGH paa hans 70 Aars Fødselsdag og paa et langt og svært fornøjeligt Besøg i Gentofte hos min nye Bekendt, Byretsdommer ARTHUR ANDERSEN, der er meget genealogisk interesseret. Jeg fulgte HENRIK til hans Kontor om Morgenen og gik nogle Gange videre til Trykkeriet og forhandlede ogsaa med andre om Slægtbogen, bl. a. med Dr. FABRITIUS, og paa Rigsarkivet søgte jeg efter Segl, der svarer til dem, der er bevarede paa Dørene paa Clausholm. Om Søndagen havde REGITZE og HENRIK indrettet Besøg paa Frederiksborg, hvor vi tilbragte næsten 4 Timer, og derefter besøgte vi min gamle Lærerinde, Fru SCHOU født BIRCH, der bor i Hillerød.

I Anledning af Dansk historisk Fællesforenings Aarsmøde i Helsingør rejste jeg den 29. August og opholdt mig paa Vejen længe i København, hvor jeg blev bedt til Middag hos FABRITIUS' sammen med Fru FABRITIUS' Forældre og den norske Statsadvokat HELGE REFSUM og hans Kone fra Molde. Da jeg aldrig før har set mig rigtig om i Helsingør, var det mig en stor Fornøjelse at gaa omkring i de smukke gamle Gader med deres mange morsomme Huse, og jeg var glad for at være i den By, hvor 3 af mine Tipoldeforældre — BERNER, TUXEN og FALBE — har haft deres Hjem og Gerning, og hvor mine Oldeforældre QUAADE ogsaa har boet, og hvor Bedstefader har gaaet i Skole — sammen med H. C. ANDERSEN. Møderne var interessante, og med ganske særlig Interesse saa jeg to Gange det af Direktør KLEM saa glimrende, anskueligt og belærende ordnede Handels- og Søfartsmuseum paa Kronborg. Morsomt var det at træffe FREDERIK REVENTLOW, ANDREAS BJERRE fra Gammel Estrup, Dr. SØGAARD og Bibliotekar HAUGSTED fra Aarhus, Dr. MACKEPRANG, Rigsarkivar og Fru LINVALD, Skoleinspektør HØRUP fra Nyborg og Genealogen Postmester KLITGAARD fra Hjørring. Vi var inviterede til flere af Maaltiderne, og særlig festlig var den Middag, som Helsingør By gav for 90 Mennesker i Industriforeningen, hvor jeg var meget fint placeret ved Siden af Fru

Frederik Moltke

Ingeniør VÆJSTRUP, hvis Mand som anden Viceborgmester præsiderede ved Middagen og sad imellem Fællesforeningens Formand, Dr. NØRLUND fra Nationalmusæet og den afgaaede Formand for Kulturhistorisk Musæumsforening, fhv. Kredslæge MØLLER. Jeg traf ogsaa Professor AAGÈ FRIIS, som jeg nylig havde besøgt i hans Hjem i Hellerup. Den sidste Dag var Direktør KLEM, hvis Kone desværre af Sygdom var forhindret i at deltage i Sammenkomsterne, saa venlig at tage mig op i sin Vogn sammen med Kommandanten paa Kronborg, Oberstløjnant JOHANSEN. Ved Frokosten i Hellebæk sad jeg overfor Arkivar ELLEKILDE

Sophie Magdalene
Elsebeth

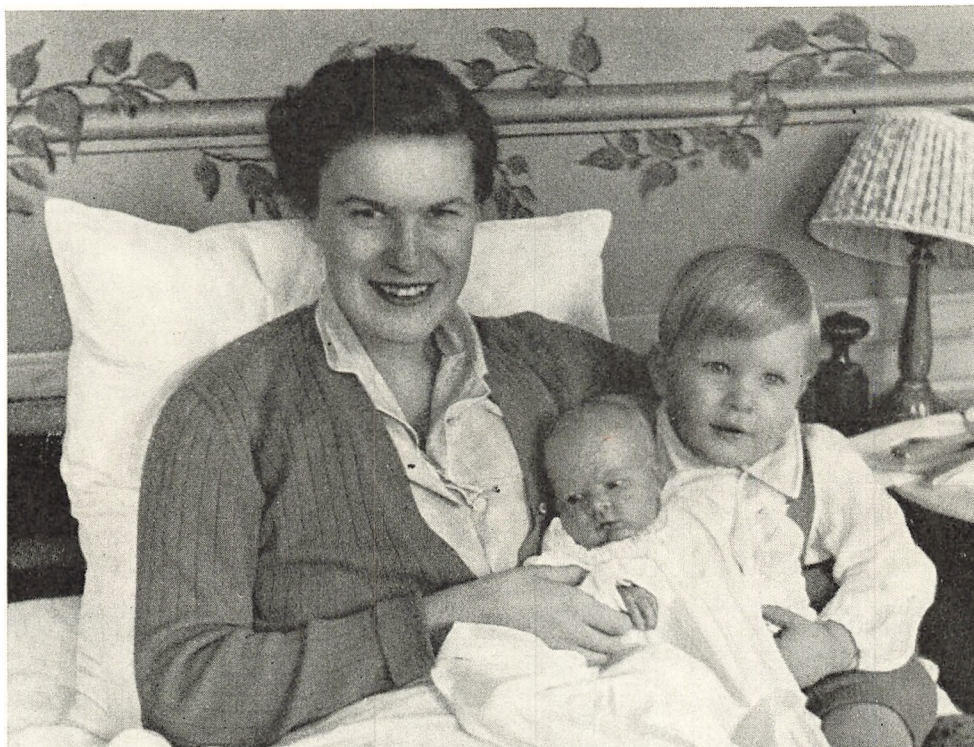
Moder
10. Marts 1946

Henrik
Hans-Henrik

og ved Siden af min gode Ven, Arkitekt SMIDT, der bagefter talte ved det afsluttende Møde paa Gurre. Om Aftenen kørte jeg i en Lejeautomobil ad den pragtfulde nordre Strandvej den meget lange Vej til Bassebo i Tisvilde, hvor jeg var meget glad ved at spise til Middag hos ELLEN BILLE BRAHE og Fru NEOVI, og ved at se det meget smukke Hjem, som de har indrettet. Derefter kørte jeg sent paa Aftenen til Asserbo til FREDDE TRESCHOW, hvis Fødselsdag det var, og jeg var meget glad for at være sammen med ham og AMY og med hans Søstre ELSE og INGEBORG, som var paa Besøg hos dem i Anledning af Fødselsdagen. Jeg har glemt at skrive, at alt ved Møderne var saa udmærket tilrettelagt af Sekretæren, Højskolelærer ROAR SKOVMAND. Jeg havde et fortrinligt Værelse paa første Sal til Gaden paa Hotel Øresund, og det kostede efter Prisudvalgets Godkendelse af 1. Marts 1943 den utrolig billige Pris 5 Kr. 25 Øre pr. Døgn, og de berygtede Drikkepenge paa 15% til Portier og Stuepiger blev for 4 Døgn kun 3 Kr. 15 Øre. Det svarer daarligt til en Whisky med Sodavand til 3.50 og en Snaps til 2.05.

Næste Morgen rejste jeg hjem og gjorde nogle Timers Ophold i København, hvor det var en stor Oplevelse i Rigsdagsgaarden at se samtlige Vinduer i alle Etagerne og endda 5 af Kvistvinduerne prydede med 64 Nationers Flag ordnede alfabetisk efter Landenes Navne. Jeg blev staaende der meget længe og drøftede, hvilke Lande de forskellige Flag repræsenterede, med tilfældige Tilskuere, hvoraf en heldigvis havde en gammel Lommealmanak, hvori der var et Flagkort, hvad der ikke er i de nye. Et af de Flag, vi ikke kunde klare, var anbragt næstsidst mellem Venezuela og Yougoslavien, og senere har jeg erfaret, at det var Yemen, og det kan man ikke forlange, at man skal kende.

I Efteraaret har jeg været endnu engang i nogle faa Timer i København, nemlig til VILLE WEDELLS og Admiralinde BARDENFLETHS Begravelse, der var samme Dag med $1\frac{1}{2}$ Times Mellemrum. Jeg fulgtes til begge Begravelser med MOGENS og JESSIE HOLCK og FREDERIK SCHACK. MOGENS havde været saa venlig

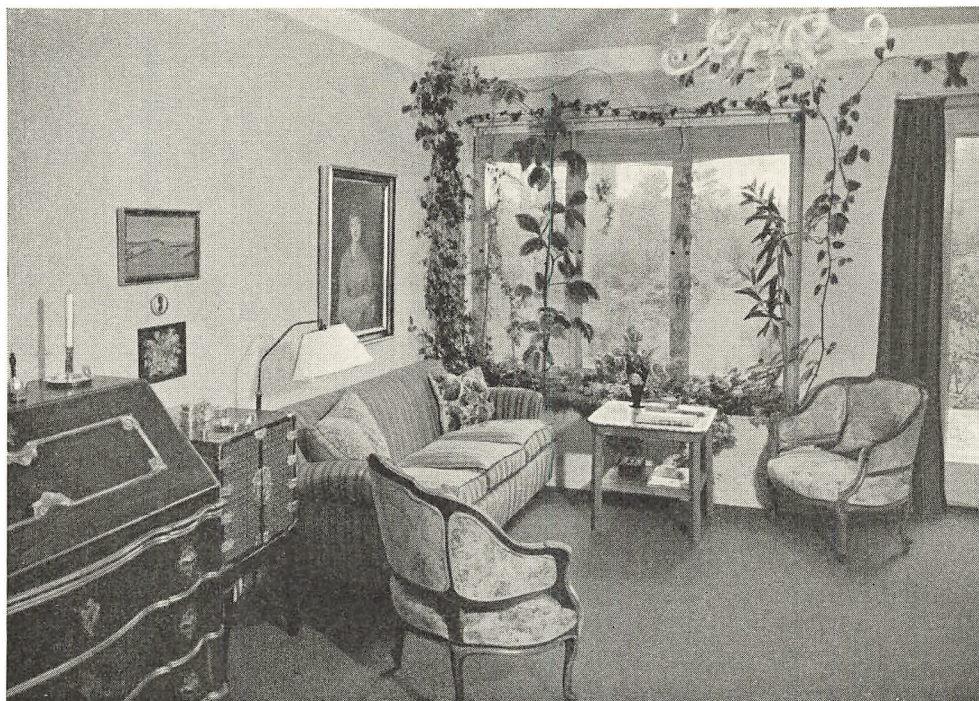
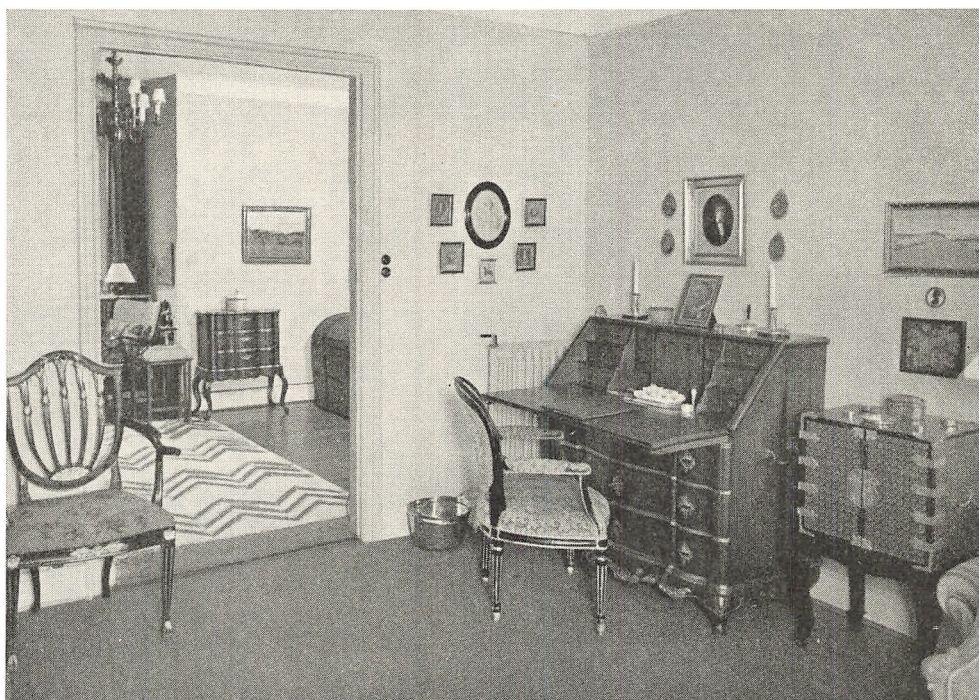

Grethe med Hans-Henrik og Marie-Louise

at indbyde mig til at bo paa Næsbyholm, hvor jeg aldrig før havde været, og køre med dem, og jeg havde megen Glæde af at besøge dem og at se det smukke og ualmindelig velholdte Sted med gode store og meget smukt og godt møblerede Rum og en dejlig Have. Desuden var det morsomt at drøfte Administrations- og Skatteforhold med JESSIE, der er meget kyndig paa disse Omraader. Paa Hjemvejen traf jeg i Toget Grev FRANDS SCHACK, som jeg ikke har set i mange Aar, og som jeg var glad ved at træffe engang igen. Naar disse korte Besøg medregnes, har jeg i 7 Maaneder været 7 Gange i København, medens jeg i de foregaaende $2\frac{1}{2}$ Aar overhovedet ikke havde været i København.

De sidste Gange, jeg har besøgt min kære gamle Plejemoder, Fru BARDENFLETH, som jeg boede hos i hele min Skoletid fra 1893 til 1899, har hun været meget skrøbelig, saa man kunde ikke ønske hende at leve længere. Men det er meget vemodigt, at hun nu er gaaet bort, og jeg vil savne hende og hendes trofaste Kærlighed og Interesse meget. Hun har nu i 53 Aar været som en Moder for mig, og jeg har holdt uendelig meget af hende, og jeg har altid mødt den største Venlighed og Forstaaelse hos dette velbegavede og elskelige Menneske, som jeg vil mindes med den største Taknemmelighed for alt, hvad hun har betydet for mig.

Den 25. September havde VIVI og jeg en ganske enestaaende Oplevelse, idet Socialinspektør MORTENSEN fra Odense og hans Medhjælper, Hr. JACOBSEN, var saa venlig at tage os med ud at se den store tyske Flygtningelejr i Allesø, hvor saadan noget som 1450 Mennesker indenfor en Pigtraadsspærring, der omfatter vist 50 Td. Ld., bor i den gamle i sin Tid af Tyskerne til den store Flyveplads beslaglagte Landsbys Gaarde

Benedicte Moltkes Stuer paa Engeshorvej i Lyngby

og Huse og nogle faa Træbarakker. Det hele var ualmindelig godt og praktisk indrettet og rent og velholdt over det hele. Der var baade et Hjem for gamle og et for Børn, hvis Forældre ikke var sammen med dem, men heldigvis var det lykkedes at finde Forældrene til de fleste af disse Børn. Pladsforholdene var naturligvis meget vanskelige, og i nogle Rum boede mange Mennesker sammen, ogsaa til Tider i Senge ovenover hinanden. De faar Mad fra en Kantine, hvor vi saa dem tilberede store Masser af Roer, vistnok Kaalrabi, og hver faar saa rigeligt som 2500 Kalorier om Dagen. Foruden dette kan de dyrke Grøntsager i smaa Kolonihaver. De saa ogsaa alle sunde og velnærede ud, og Børnene var kvikke og fornøjede og meget høflige. Vi var inde i to Skoler, hvor de var i Færd med at undervise. Det ene Sted talte jeg med Læreren, der var fra Østpreussen. Hans Søn havde i to Aar været i russisk Krigsfangenskab; han havde hørt fra ham, og han havde det godt. Det var meget glædeligt at høre, at en Krigsfange i Rusland kan skrive til sin Familie. Langt de fleste af Flygtningene er fra Østpreussen, Danzig og Egnene deromkring, og det undrede mig, at

Benedicte Moltkes Stue paa Engelsborgvej i Lyngby

der blandt Børnene var saa paafaldende mange, der var endogsaa særdeles lyse. Vi besøgte Lejrens Kommandant, MACKEPFRANG, der for mange Aar siden har været Forpagter paa Holstenshuus. Flygtningene var jævnt, men ordentligt og pænt paaklædte, og i Værelserne fandtes kun det aller nødtørftigste, og de meget faa Ejendele, som de har kunnet medbringe, maa de have gemt i deres Skabe, for man saa næsten intet ligge fremme. Selv om disse Mennesker bliver saa godt behandlede som muligt, og selv om de paa mange Omraader, ganske særlig hvad Ernæringen angaar, har det langt bedre, end de vilde kunne have det i Tyskland, er det dog en frygtelig Skæbne at leve indespærret saaledes uden Virksomhed i Aarevis og i en saadan Uvished om Fremtiden og for de flestes Vedkommende om deres paarørendes og Venners Skæbne. Og vil ikke de under saa sørgelige Forhold opvoksede Børn blive mærkede for Livet af den Haabløshed, som maa præge dem i disse Aar. Det er en ufattelig Tragedie, at Millioner af Mennesker Verden over skal leve og udvikles under saadanne Kaar og uden Udsigt til foreløbig Bedring.

Fra Allesø kørte vi til Beldringe, der er indrettet til Lazaret i de i Landsbyen værende Bygninger, og ogsaa her var alt ordnet paa bedste Maade med store lyse Stuer med ikke særlig mange Senge i hver Stue. Der var en Operationsstue, hvor der foretages ca. 40 Operationer om Maaneden, og der var ogsaa lidt Lysinstallation, men større Lysbehandlinger foregaar paa Amtssygehuset i Odense. Vi besøgte Overlæge BRÆUER, der er gift med en dansk Dame fra Hadsund og har 3 Værelser i en Villa, og jeg talte med en meget net ung medicinsk studerende, der var fra Rostock. Hans Kone, hans lille Barn, som han kun kendte efter Fotografi, hans Forældre og Svigermoder levede stadig der og vist i Doberan, tilsyneladende i bedste Velgaaende, hvad der var uhyre glædeligt at høre. Forældrene havde haft en større Bolig, hvor nu G.P.U.

Ellen Bille Brahe Selby

residerede; men de havde faaet en anden Bolig og havde kunnet medbringe en Del af deres Ejendele.

Hele det af Tyskerne til Flyveplads beslaglagte Areal er vist 3400 Td. Ld., og det, der ligger udenfor de til Flygtninge afspærrede Omraader, drives af Statens Jordlovsudvalg, og det var ejendommeligt at se en stor firlænget Gaard, hvor den ene Længe, Stuehuset, er Del af Sygeafdelingen, medens de tre andre Længer med Stalde og Lade hører under Avlsbruget, saa lige udenfor Havetrappen gaar Pigtraadsspærringen langs med Stuehuset, som derved afspærres ganske fra den øvrige Del af den sammenbyggede Ejendom. Paa Vejen hjem var vi henne at se de vistnok over 50 tyske Flyvemaskiner, som Englænderne har sprængt ved 3 Miner til hver Maskine, og det var et betagende og sørgeligt Syn at se denne Ødelæggelse af saa enorme Værdier, og mærkeligt var det at se Maskinernes søndersprængte Indre med uendelig mange Smaadele, Rør og elektriske Ledninger splittet ad og liggende hulter til bulter.

I disse Dage er VIVI i København for at se HENRIKS Børn, og paa Lørdag tager vi til Oksbøl i Anledning af den lille Piges Daab paa Søndag. Det gaar heldigvis godt baade med SOPHIE MAGDALENE og den lille BENEDICTE.

I Forgaars Aftes kom Professor GRAM fra Landbohøjskolen hertil med en Mængde forstuderende, der skulde se paa mine Skove. Professoren og en kvindelig studerende, Datter af Professor GRØN, boede her, og 9 unge Mænd, deriblandt JAKOB ESTRUP fra Kongsdal, sov i Garderoben paa Sydføjens Loft, 8 boede paa Slukefter Kro og en eller to hos Skovrideren. Næste Formiddag var de rundt i Skoven, og jeg gik en Del med dem og gav derefter Frokost paa Komigen Kro. De gik videre i Skoven, men Skovrideren og jeg maatte forlade dem for at gaa rundt med et svensk Selskab, der ogsaa kom for at se Skovene. Det var Lensjægermester ERIC PERSSON fra Gävleborgs Len, hans Kone, en anden Jægermester og en i Sverrig ansat dansk Medhjælper, der hed CLAUSEN, og forøvrigt har været ansat hos Skovrider QVIST paa Lilliendal. De svenske sagkyndige var heldigvis meget begejstrede for alt, hvad de saa. Skovriderens gav Aftensmad, og Svenskerne kørte til Fredericia, hvorfra de skulde til Silkeborg og derefter til KNUTHENBORG.

29.

Langesø den 21. Maj 1947.

I de sidste Uger har jeg oplevet saa meget, som det vil mere Eder at høre om, saa jeg maa skrive lidt udførligt til Eder om alt, hvad der er hændet mig.

Lørdag den 26. April blev jeg ringet op fra Amalienborg, og Kammerherre DREYER meddelte mig, at Kongen havde bestemt, at jeg ved Konge CHRISTIAN X's Bisættelse næste Onsdag skulde attacheres den svenske Konges Repræsentant, Rigsmarskal EKEBERG, hvad der jo baade var ærefuldt og interessant. Jeg havde aftalt med min Svigerinde, BENEDICTE MOLTKE, at jeg, naar jeg rejste ind til Bisættelsen, hvortil jeg var tilsagt, skulde bo hos hende i Lyngby; men det kunde jeg selvfølgelig ikke, naar jeg hele Dagen skulde være til Raadighed for Rigsmarskallen, og jeg telefonerede derfor Lørdag Aften til Hotel d'Angleterre, hvor jeg mærkelig nok fik et Værelse.

Da jeg gerne vilde se Castrum doloris, rejste jeg ind tidlig Mandag Morgen. Jeg spadserede fra Banegaarden til Hotellet gennem Strøget og glædede mig over den ualmindelig smukke og enkle Udsmykning i Butikkernes Vinduer med Billeder af Kongen, hvide og sorte Draperier, Kroner, Lys og hvide Blomster. Jeg var paa Amalienborg for hos Kammerherre DREYER at faa Instrukser. Det var sidste Dag, man kunde se Castrum doloris, og jeg stillede mig op i Christiansborg Slotsgaard 5—10 Minutter over Kl. 4 og fulgte

med i den endeløse queue. Foruden hvad der senere var stillet op i Rigsdagsgaarden, hvad jeg jo ikke kunde se, var der paa tværs af Gaarden mellem Indkørselen og Rytterstatuen 6 Rækker med 6 Mennesker ved Siden af hinanden, der altsaa bevægede sig i Slangebugtninger, og i de meget store, aflange Buelinier i og udenfor Buegangene var der 3 Rækker. Da Klokken var 6, blev det fra en Højttaler meddelt, at kun de, der paa det Tidspunkt var naaet ind i Buegangen — altsaa i den allersidste Række — havde Chance for at komme ind, førend Porten til St. Jørgens Gaard blev lukket Kl. 6 $\frac{3}{4}$. Jeg var dengang lige naaet ind i Buegangen; men da min Del af Filen naaede til Marmorbroen, blev Porten lukket, og jeg naaede desværre trods næsten 2 $\frac{3}{4}$ Times Ventetid ikke ind, hvad der var meget kedeligt, da alle siger, at Castrum doloris var saa ualmindelig smuk og imponerende. Jeg vilde imidlertid ikke have undværet dette lange Ophold blandt disse Menneskemasser, som det var interessant at se, og jeg er fuld af Beundring over den mageløse Disciplin, som disse Mennesker udviste.

Aftenen tilbragte jeg paa den behageligste Maade hos FABRITIUS', hvor vi drøftede Slægtbogen og mange andre Emner, som jeg altid har saa meget Udbytte af at drøfte med Dr. FABRITIUS, der er saa alsidig og kyndig paa alle Omraader.

Næste Dag var jeg i det svenske Gesandtskab og forhandlede med Minister, Kammerherre VON DARDEL, og om Eftermiddagen var jeg der paa Visit. Jeg saa Vagtparaden trække op uden Musik og tog derefter til Lyngby og spiste Frokost hos BENEDICTE MOLTKE og havde det hyggeligt med hende og ADAM. Til Middag

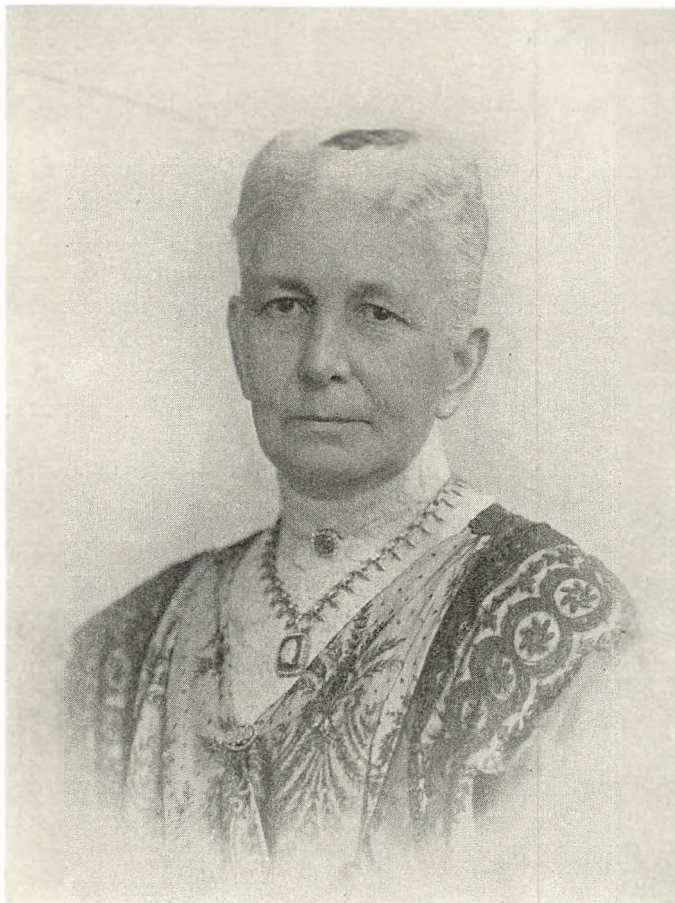

Min Plejemoder, Fru Bardenfleth

var jeg hos EBBE. Om Aftenen kom Baron RUDOLPH BERTOUCHE op til ham, og senere tre Herrer fra Udenrigsministeriet, Udenrigsraad STEENSEN LETH, Grev IVAR MOLTKE fra Lystrup og EGGERT KNUTH, som talte om Processionen gennem Byen den næste Dag. Storhertuginde af Luxemborg havde sendt en Kammerherre, og baade den belgiske Konge og Prinsregent havde sendt henholdsvis en Greve og en Prins, og der var ogsaa sendt en siamesisk Prins og en Repræsentant for Kong Farouk af Ægypten. Gesandt VAN LENNEP var blevet bemyndiget til at repræsentere den hollandske Dronning, og den russiske Gesandt PLAGUINE skulde repræsentere Ruslands Præsident, og den amerikanske Ambassadør var Præsident TRUMANS Repræsentant.

Første Række af Processionen kom til at bestaa af de 4 Stormagters Repræsentanter, og Rigsmarskal EKEBERG gik i anden Række mellem de to belgiske Herrer.

Jeg havde faaet Besked om, at Rigsmarskallen kom til Hovedbanegaarden Kl. 8.18, og meget tidligt gik jeg derud gennem Strøget, hvor der allerede før Kl. 8 var opstillet Folk, der vilde se Processionen, bl. a. sad der en Del Mennesker paa Gelænderet udenfor Helligaandskirken. Rigsmarskallen kom imidlertid

Admiralinde Bardenfleth

først ved 9 Tiden sammen med den svenske Kronprins og Prinserne CARL, BERTIL og CARL BERNADOTTE, og i en af de kongelige Ventesale fik jeg hilst paa dem og ogsaa paa de danske kongelige med Kongen og Dronningen i Spidsen. I den svenske Ministers Vogn kørte Rigsmarskallen og jeg til Amalienborg, hvor vi skrev vore Navne paa forskellige Lister, ogsaa for Kong HAAKON og Kronprins OLAV, og derpaa til Gesandtskabet, hvor der serveredes Morgenmad. Saa tog jeg til Hotellet og iførte mig den røde Uniform og saa atter til Frokost i Gesandtskabet, hvor jeg sad ved Siden af den svenske Hærs Øverstbefalende, General JUNG, der for knap et Aar siden havde haft VIVI til Bords ved Domkirkejubilæet i Lund, hvad der jo var et morsomt Tilfælde. Vi kørte saa til Slotskirken, hvor der var meget smukt og stemningsfuldt. Vi ventede meget længe. Processionen gik fra Slotskirken gennem Strøget til Hovedbanegaarden gennem uendelige Menneskemasser paa Gaderne, i Træer, i Vinduerne og paa Tagene, hvor Folk stod uden Gelændere, saa det saa helt faretruende og uhyggeligt ud. Det var fuldstændig imponerende, hvad der var af Mennesker, og jeg anser det nævnte Tal 250.000 for at være altfor lavt. Foruden de mange Flag var der ogsaa talløse Faner, hvis Mængde ogsaa virkede uhyre imponerende, og langs Togets Vej var der ogsaa opstillet mange Korporationer, som f. Eks. Spejdere og Lotter.

Alle vi, der havde gaaet med i Processionen, kørte med det kongelige Tog til Roskilde. Jeg kørte i Kupe med den norske Generalmajor HELSET og en anden norsk Officer, og jeg talte ogsaa en Del med Grev IVAR MOLTKE fra Lystrup. I Roskilde gik Processionen, ligesom i København, fra Banegaarden til Domkirken. Det regnede, saa det var et rigtig kedeligt Vejr, og det forekom mig, at der var forholdsvis langt færre Mennesker paa Gaderne, end i København.

I Kirkens Midtergang langs Stolestaderne stod der Garderofficerer paa den ene Side og Husarofficerer paa den anden Side. Tilvenstre sad Rigsdagens Medlemmer og tilhøjre bl. a. Amtmændene, og helt oppe saa jeg Grev FRANDS SCHACK og Direktør ANDRUP. Der var ingen Baldakin over Kisten, men foran og bagved stod 4 Kammerherrer. De første af disse var tillige Lehnsgrever (de Lehnsgrever, der ikke er Kammerherrer, var ikke tilsagte) nemlig JULIUS WEDELL, Grev BERNSTORFF GYLDENSTEEN, SIGISMUND SCHULIN og OTTO SCHACK. Den sidstnævnte var naturligvis i Amtmandsuniform, saa det var ikke saa smukt, at de ikke alle 4 var røde. De blev afløste af 4 andre Kammerherrer, CHRISTIAN AHLEFELDT LEHN, ANDREAS BERNSTORFF, Kammerherre TORBEN HAGE og Oberst SCHWARTZ NIELSEN. De to sidstnævnte var ganske vist i Garderuniform, men den er jo ogsaa rød, saa den kontrasterede ikke imod de andre. Der var endvidere 4 Storkorsriddere, der stod Vagt ved Kisten, og de afløstes vist ogsaa af 4 andre; nogle af disse sagdes at være General WITH, Professor FABER og Doktor THORVALD MADSEN. Jeg fik Plads langt tilbage tilhøjre i Sideskibet. I Koret sad der mange Mennesker, og der saa jeg JULIE og PETER SCHOLTEN.

Da vi langt om længe kom ud af Kirken, var det meget vanskeligt at faa en Vogn, og da jeg kom til Stationen, var Kongetoget kørt, og det næste Tog holdt meget længe, før det kom af Sted. Jeg sad sammen med JULIUS WEDELL, og gik efter Ankomsten til København op paa Hotellet, hvor den svenske Gesandts Vogn hentede mig, da vi var indbudte til en meget fin Middag i Uniform hos Udenrigsminister GUSTAV RASMUSSEN paa Christiansborg. Vi var ialt 85 og sad ved et Redekammebord med 4 Fløje. Jeg sad ved den ene af disse mellem Kammerherre SCHAUEMBORG og Kontorchef BLYTGEN PETERSEN. Overfor sad Ministrene BOLT JØRGENSEN og HØEG GULDBERG og i Nærheden Grev IVAR MOLTKE og en ung Hr. SCHEEL fra Udenrigsministeriet. Udenrigsministeren sad mellem Islands Præsident og den engelske Hertug af BEAUFORT, der desværre nu var i Kaki Uniform i Stedet for i den pragtfulde rødviolette Uniform, som han havde paa ved Bisættelsen, og som sandsynligvis er blevet vaad i Regnvejret i Roskilde. General KOENIG havde hele Tiden været i Kaki med Storkorsbaandet af Dannebrog udenpaa Uniformen. Vi fik udmærket Mad og Vin: Laks, Oksefilet, Ostemedaille og Macédoine de fruits, og Hvidvin, Rødvin og Sherry. Middagen var Kl. halv otte, og der blev serveret meget hurtigt, saa jeg endda havde faaet anden Gang Dessert, da Kammerherre VON DARDEL, Rigsmarskallen og jeg sammen med et Par Herrer fra Udenrigsministeriet maatte rejse os Kl. lidt før ni for at tage ud i Frihavnen, da Rigsmarskallen skulde rejse til Sverrig sammen med bl. a. den svenske Kronprins, der paa Grund af Kong GUSTAFS Ophold i Nizza var Regent, hvorfor han ikke kunde være længe borte fra Landet. Da vi kom tilbage til Christiansborg, blev der budt os Kaffe, Cognac, og senere var der Whisky.

Jeg blev bl. a. forestillet for Statsminister KNUD KRISTENSEN og den belgiske Prins DE MERODE, der kendte LOUISE LANNOY. Jeg tror bestemt, at Prinsens attachederede Herre var Kammerherre KONOW, som gik ved Siden af mig i Processionen. Jeg hilste paa Minister WADSTED, som jeg har kendt i helt gamle Dage. Jeg blev ogsaa bekendt med min meget fjærne Slægtning, Grev KJELD KNUTH WINTERFELDT fra

Rosendal. Minister VON DARDEL var saa venlig at køre mig hjem, efter at han først havde kørt forhenværende Statsminister BUHL hjem til Amager.

Næste Dag, som var den 1. Mai, skulde jeg rejse for den 2. Mai at være paa Clausholm i Anledning af vor kære gamle EMMELUTHS 100 Aars Fødselsdag, og EBBE havde indbudt mig til at køre med ham over Kalundborg, hvor han forud havde sikret sig Plads paa Skibet. Undervejs var vi i Roskilde Domkirke og saa Kongens Kiste og de mange signerede Kranse. Der var forbavsende faa Mennesker i Kirken. I Kalundborg var vi i saa god Tid, at vi kunde naa at se ESBERN SNARES dejlige Kirke, og paa Skibet talte vi lidt med FANNY DANNESKIOLD, der rejste til Brattingsborg med sin Dattersøn, den lille CASTELL. I Aarhus kørte vi til den gamle By og gik lidt rundt og saa paa dens herlige gamle Huse — man oplever altid saa meget som muligt, naar man er sammen med EBBE. Derfra kørte vi til Vosnæsgaard, hvor vi skulde overnatte, og morsomt nok indtraf vi dertil omtrent samtidig med CHRISTIAN KNUTH, der kom kørende over Fyn og ogsaa vilde gratulere EMMELUTH, som han og navnlig TOINET stod særlig nær, medens de boede paa Tustrup, og ogsaa omtrent samtidig med HENRIK og GRETHE, der havde kørt rundt i Jylland, hvor HENRIK skulde tilse forskellige Bygninger for sit Kontor, Statens Byggenævn.

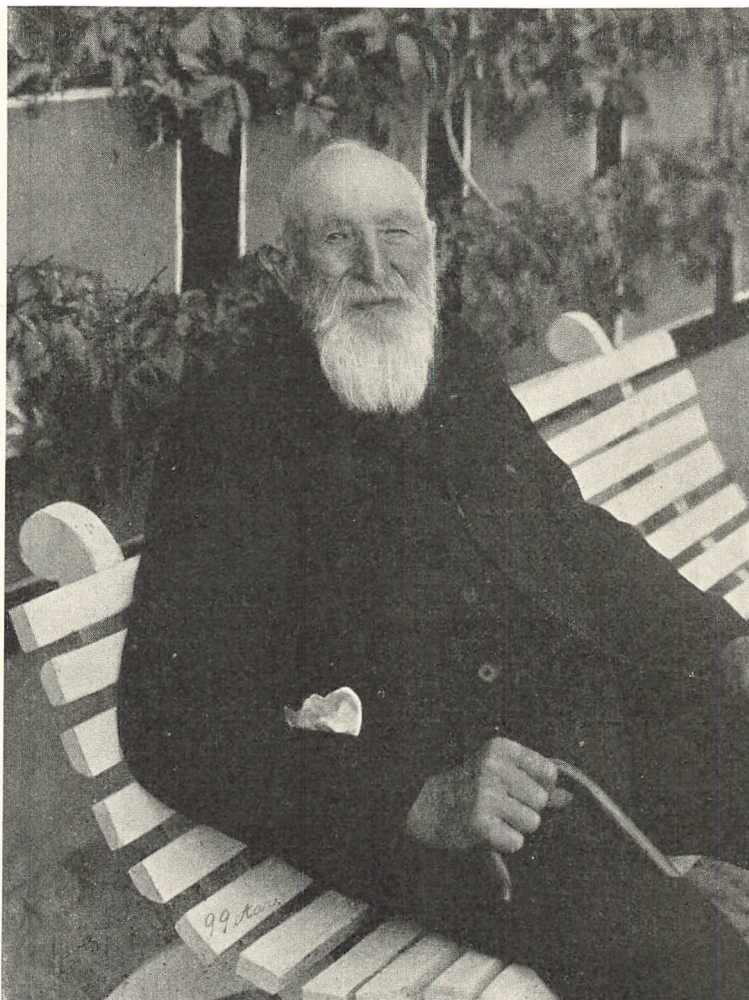
Efter en hyggelig Aften sad jeg længe og talte med TORBEN, bl. a. om Skatter, og næste Morgen drog vi af til Clausholm, jeg med HENRIK og GRETHE, og vi indtraf dertil — uden nogen forudgaaende Aftale — endnu mere samtidig end Dagen før, med EBBE og endda samtidig med VIVI, REGITZE og HANS-HENRIK, der kom fra Langesø, og med JØRGEN og hele hans Familie, der kom fra Aalborg. Alle fire Vogne ankom indenfor ca. 5 Minutter, hvad der jo var ganske forbløffende.

Vi gik paa Gratulation hos den 100 aarige, der endnu ikke var staaet op, men som var flink og fuldstændig klar i Modsætning til, da VIVI og jeg en halv Snes Dage tidligere besøgte ham, og hvor han undertiden var lidt uklar. Vi spiste saa noget medbragt Mad paa Clausholm, og, efter at EMMELUTH havde været kørende til sin Kones Grav i Voldum, var vi igen nede hos ham, hvor der var en utrolig Masse Gratulanter. I Døren til Huset blev EMMELUTH fotograferet sammen med sin Fødselsdagsfælle, HANS-HENRIK, der fyldte 3 Aar samme Dag, altsaa var der 97 Aar mellem de to Fødselsdagsbørn. Dette morsomme Billede har været optaget i Aarhus Stiftstidende og i to Randers Blade. Amtmand HOLCK og Politimesteren havde været ude at lykønske, og der var Lykønskingsbrev fra Kongen, underskrevet af Kabinetssekretær C. P. M. HANSEN og dateret 30. April, saa de har endogsaa været saa betænksomme, at de har tænkt paa, at Fødselsdagen var Store Bededag, hvor der ikke kommer Post, hvorfor de havde skrevet Brevet to Dage før Festdagen — paa selve Kongens Bisættelsesdag. EMMELUTH plejer paa sin Fødselsdag i sit Hjem at have en meget stor Frokost for alle sine Gratulanter. Vi var med til denne Frokost paa 90 Aars Fødselsdagen og VIVI var med i Fjor. Denegang havde vi tilbudt at gøre Frokosten paa Clausholm, og vi havde truffet en Del Forberedelser dertil og indbudt den sædvanlige Kreds, saa der ialt var regnet med 100 Mennesker, hvoraf kun 4 havde sendt Afbud, deriblandt desværre EMMELUTHS eneste levende Søn i Regina i Canada, der ikke mente at kunne forlade den Pianofabrik, hvor han har sit Arbejde, i saa lang Tid. Paa Grund af Kongens Død havde vi aflyst den store Frokost. Forøvrigt havde EMMELUTH siden anden Paaskedag været rigtig daarlig og var paa Fødselsdagen saa kraftesløs, at han ikke kunde gaa uden Støtte, saa det er mere end tvivlsomt, om han vilde have kunnet deltage i Frokosten, hvis den havde fundet Sted.

De eneste af vor Familie, der ikke var med paa EMMELUTHS Festdag, var, foruden Moder og vore tre mindste Børnebørn, SOPHIE MAGDALENE og ERICH, for hvem den endeløse Rejse fra Oksbøl og fra de to smaa Piger var for afskrækkende, naar det kun drejede sig om at overbringe en Lykønskning. Familien fra Aalborg tog bort, og vi var bedt til Middag paa Schildenseje, hvorfra vi kørte hjem til Langesø, og næste Dag var jeg med GRETHE og hendes to Børn paa Holstenshuus, for at Moder kunde glæde sig over sine søde Oldebørn.

Om Mandagen rejste HENRIK og hans Familie fra os, og jeg havde fire Dage med intensivt Arbejde for at ordne det vigtigste fra den forløbne Uges Fraværelse, og for den paafølgende Fredag igen at rejse herfra sammen med VIVI, der af Biskop FUGLSANG DAMGAARD var udset til at være en af Danmarks tre Repræsentanter ved et stort kirkeligt Møde i Stockholm. Jeg boede hos HENRIK i Lyngby og var naturligvis lykkelig over at være sammen med den søde HANS-HENRIK, og VIVI boede først i København og dernæst hos sin Søster DISSI i Lyngby, hvor vi spiste en Dag, og en Dag havde vi den Fornøjelse, at HENRIK og GRETHE til Middag havde indbudt vor meget gode Ven fra gamle Dage paa Clausholm og fra Nutiden paa Langesø, Arkitekt SMIDT, der ogsaa bor i Lyngby. Den 12. var vi hver for sig hos ERNESTA HOLM for at gratulere til hendes 84 Aars Fødselsdag, og jeg var hos min gamle Ven og Skolekammerat, AXEL KRAGH. Samme Aften

rejste vi med Nattoget til Stockholm, hvor vi havde et lille men fortrinligt Dobbeltværelse til kun 12 Kr. i det meget centralt beliggende Hotel Stockholm paa Norrmalmstorg. Nogle Timer efter vor Ankomst til Stockholm kom der Telegram fra GODSKE, at vor kære gamle EMMELUTH var død, og da Begravelsen blev fastsat allerede til Lørdag, maatte vi afkorte vort Besøg i Sverrig meget betydeligt, saa VIVI desværre kun kunde deltage i det kirkelige Møde den første Aften og den ene af Dagene, medens hun maatte opgive at være med de to sidste Dage, hvad der var særlig uheldigt, da hun jo var Repræsentant for den danske Kirke. De to andre, der var sendt herfra, var Biskop PLUM fra Nykøbing og Pastor ERIK JENSEN. Vi maatte ogsaa opgive vor Plan om paa Hjemrejsen at besøge PEHR og MARGARETHA CEDERSCHIÖLD i Eksjö og

Slotsforvalter Emmeluth 99 Aar gammel

Biskop RODHES i Lund. Vi havde foruden Returbilletten og den ene Sovevognsbillet, der betaltes i danske Penge, kun hver faaet 200 svenske Kroner, saa, hvis vi var blevet i Sverrig saa længe, som det var vor Hensigt, havde det knebet at faa Pengene til at slaa til, men vi var jo saa heldige ofte at kunne spise hos Familien. Skønt vi kun var tre Dage i Stockholm, naaede vi dog utrolig meget, og vi var til The, Frokost eller Aften hos HUGO og MARGARETHA CEDERSCHIÖLD, ELISABETH og CARL SJÖGREEN og MALIN og CHRISTIAN DE BERG, og jeg var en Aften hos OTTO og MARGARETHA DANNESKIÖLD, som det morede mig meget at besøge, og hvor jeg havde det svært hyggeligt, og til Middag i Saltsjöbaden hos ELSE THAM, der havde vist mig den Opmærksomhed at dække Bordet med en Dug, hvori Langesøs Hovedbygning var indvævet, og som hun i sin Tid havde faaet af Grandpapa og Grandmama. Hos ELSE traf jeg hendes Datter, MADELEINE, og dennes søde lille Dreng og hendes Mand, PER JOHAN, som jeg ikke kendte, og som fulgte med mig tilbage til Stockholm og var saa venlig at vise mig rundt i den stemningsfulde og helt eventyrlige »gamla stan«, som jeg ikke kan blive træt af at beundre og glæde mig over, hver Gang jeg er i Stockholm. Da jeg kom ud til ELSE, mødte hendes Søn ERIK mig ved Stationen, og han viste mig sin fuldstændig

vidunderlige Sommerfuglesamling, der med talløse og tildels meget sjældne Eksemplarer opbevares i et stort Skab med 40 Skuffer med Glas for. Da han trak den første Skuffe ud, blev jeg ganske maalløs ved i den at se en 8—10 Svalehaler og ligesaa mange Apollo Fugle, og jeg mindedes min Barndoms store Interesse for min beskedne Sommerfuglesamling. I ERIKS Samling er der ogsaa Pupper og udpustede Larver, bl. a. genkendte jeg den lysegrønne Larve til Ligustersværmere med de violette og hvide Striber. Det var

Hans-Henrik
3 Aar

Slotsforvalter Emmeluth
100 Aar

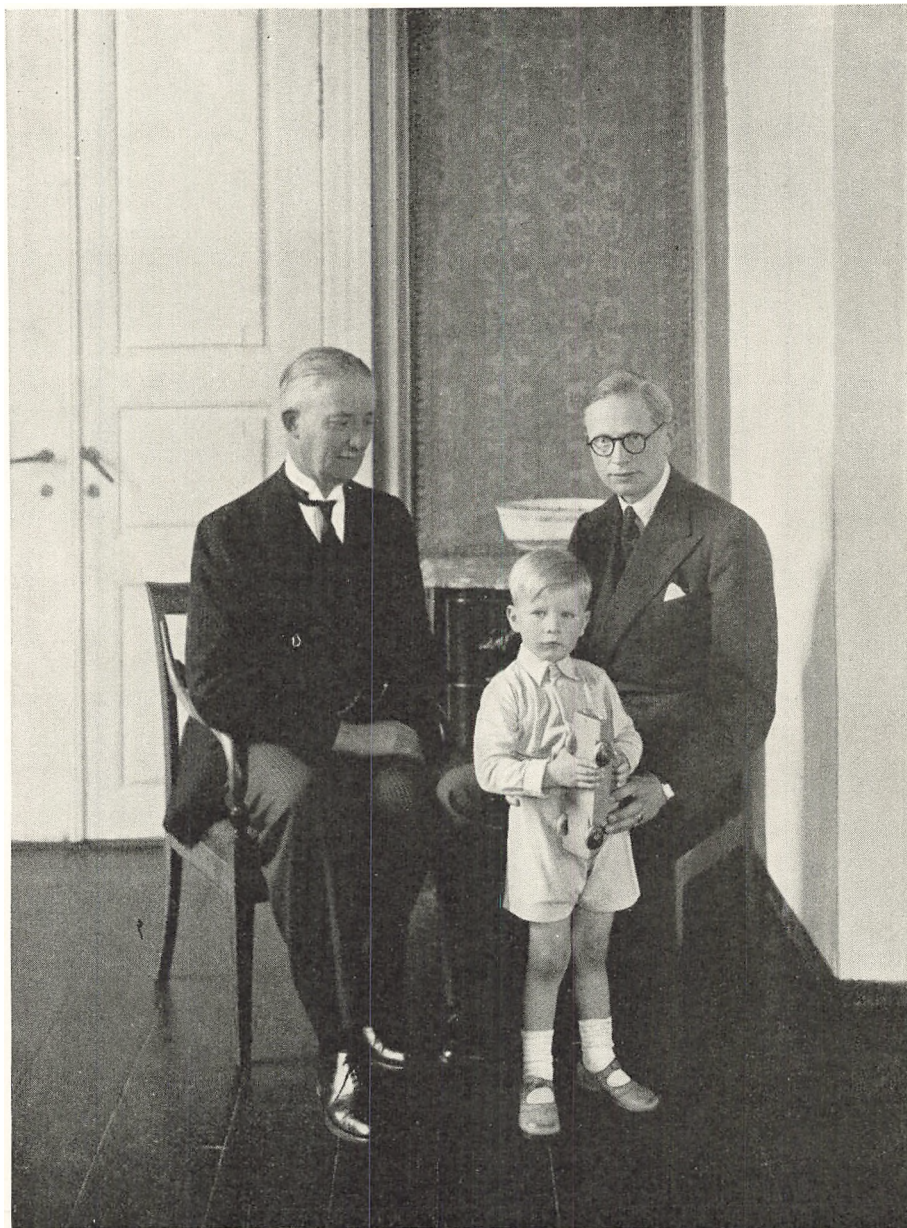
Begge havde Fødselsdag samme Dag, den 2. Maj 1947

dejligt for mig at gense ELSE'S Hjem, hvor jeg vist ikke har været siden HENRIKS 60 Aars Fødselsdag den 8. Februar 1935, og jeg var meget glad for at være lidt sammen med ELSE. Hun og jeg har i hele vort Liv staaet hinanden særlig nær, og vi har altid forstaaet hinanden saa godt.

Da jeg den ene Dag paa Slottet i Stockholm havde set Rigssalen og Slotskapellet og stod paa Gaden i Nærheden af Storkyrkan, traf jeg Rigsmarskal EKEBERG, som bad mig indenfor paa sit Kontor, hvorved jeg paa en nem Maade fik gjort ham den Visit, som jeg naturligvis havde planlagt. Forøvrigt naaede jeg et længere Besøg paa Nationalmusæet, hvis dejlige Rococo Portrætter jeg i saa høj Grad beundrer, og jeg var ogsaa sammen med MARGARETHA CEDERSCHIÖLD, HUGOS Hustru, efter en Frokost hos hende paa

Nordiska Museet, hvor vi bl. a. saa Udstillingen af pragtfuldt svensk Sølv, og paa det nye store Historiska Museet.

Allerede Torsdag Aften maatte vi forlade Stockholm efter kun tre Dages Ophold der og rejste Nat og Dag for at naa rettidig til Clausholm. Det var en frygtelig Tur i Sovevognen, som svingede saa forfærdeligt i flere Retninger. Jeg husker fra en tidligere Rejse, at Toget fra Stockholm Syd paa svinger i en saa frygtelig

3 Generationer
2. Maj 1947

Grad; men det er langt værre om Natten, og vor Kupe var endda over Vognens Hjul. Efter Ankomsten til København tog Vivi ud til Lyngby, og jeg tog til min Sagfører for at fortsætte Forhandlingerne fra for faa Dage siden om min Eengangsskat, og derefter tog jeg til Rosenborg for i Riddersalen at se den enestaaende interessante Dokument-Udstilling »Danmark gennem 800 Aar«, som jeg saa ret grundigt, og jeg var lykkelig over at faa Lejlighed til at se den. Noget af det, der imponerede mig mest, var det meget store Pergament om Reformationens Indførelse i 1536 med talløse Segl under. Jeg tror, der er mere end 100 Segl derunder.

Kl. 4 rejste vi videre med Ankomst til Langesø ved 10 Tiden om Aftenen, og næste Morgen lidt før Kl. 8 kørte vi i Automobilen til Clausholm. GODSKE og Skovrideren var ogsaa deroppe, og JØRGEN kom fra

Aalborg, og HENRIK og GRETHE over Hundested—Grenaa. Ogsaa TORBEN KNUTH og MINNA og BØRGE BARSØE var der. Det var en smuk Begravelse, og Pastor BARFOD talte meget personligt om EMMELUTH. Kirken var ikke fuld, hvad den burde have været, naar det var Kommunens Æresborger, der blev begravet. Fra Kirken og ud i Vaabenhuset blev Kisten baaret af GODSKE og mig forrest og desuden af HENRIK, Statsskovfoged SVENDSEN og Forpagterne O. LAUGE JØRGENSEN og M. NISSEN. Fra Vaabenhuset til Graven var det vist nærmest Familien, der bar. Ved Graven bragte først jeg en Tak fra den Slægt, som EMMELUTH havde tjent saa trofast i et saa langt Aaremaal, og dernæst talte Sogneraadsformand LAURSEN, Formanden for Forsvarsbrødrene og tilsidst Plejedatteren MARIE EMMELUTHS Mand, Fabrikant NIELSEN, der ned i Graven kastede en Buket Løv fra Clausholms Skove og en Buket Løv fra Lindetræet ved Skovfogedboligen. Paa Overgaarden gav LAUGE JØRGENSENS en stor Middag paa ca. 45 Kuverter, hvori HENRIK og GRETHE deltog. Vi kørte hjem med Ankomst ved 11 Tiden.

Emmeluths Hus paa hans 100 Aars Fødselsdag den 2. Maj 1947

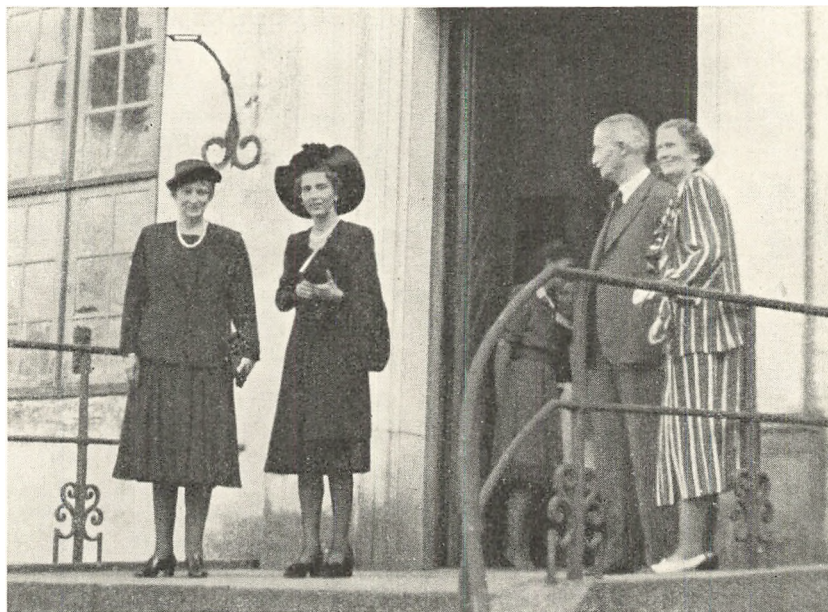
Næste Dag fik vi et hyggeligt Besøg af STIG DE BERG, som ikke havde været her siden August 1939, og hans Kammerat, Kaptain RANDEL, der havde været udkommanderede til den britiske Zone til Hameln for at studere Brobygning. De blev her et Par Dage, og det var meget fornøjeligt.

Da forskellige har været saa venlige at interessere sig for min aarlige Blomsterindsamling den 28. Marts, vil jeg tilføje, at jeg i Aar efter den ualmindelig strænge Vinter kun fandt fuldt udsprunget gul Crocus og Knopper af Eranthis og enkelt Vintergæk, ialt 3. I 1942 fandt jeg kun 2 men i 1938 62. Den 20. April i Aar fandt jeg kun 22 Blomster.

30.

Langesø den 7. September 1947.

I Dag skal jeg fortælle om vores Sommer, og jeg vil da begynde med at nævne, at i Dagene 6. til 10. Juni havde VIVI her til Forhandlinger samlet de Præster, som i de forløbne Aar havde og i Aar skulde deltage i de af hende arrangerede Studieophold i hendes Sommerhus i Skabohuse, der varer en Maanedstid, og hvor der studeres svensk Theologi. Her var ialt i de Dage 22 Præster, deriblandt ERICH ALSHAUGE, Pastorerne BARFOD fra Voldum, LOMHOLT THOMSEN fra Søby, HOFFMANN MADSEN fra Aabenraa og BRØNDUM fra Lyngby. Som Deltagere var der Pastor BORGENTIERNA fra Bjørklunge ved Upsala og Pastor NYQVIST fra Vasa i Finland, den engelske Pastor CROXALL fra London og en amerikansk Pastor JOHNSON, der studerer SØREN KIERKEGAARD og bor hos Pastor EGEDE SCHACK paa Christianshavn. Pastor

Dronning Alexandrine og Dronning Ingrid paa Clausholm den 17. Juli 1947

JOHNSONS Faders Forældre var begge danske og stammede fra Ærø og Vendsyssel. Han ser slet ikke dansk ud, saa han maa ligne paa sin amerikanske Moders Familie. Under Præstemødet var der Motorløb paa Banen i Møllemarken, og jeg var derude med nogle af Præsterne, som morede sig meget derover. SOPHIE MAGDALENE og ELSEBETH og BENEDICTE var her ogsaa i de Dage.

Den 15. Juni var her i Haven det sædvanlige Sommermøde for K.F.U.M. og K., hvor der desværre kun var faa Deltagere paa Grund af, at det om Formiddagen havde regnet lidt. Det lyder helt underligt at skrive om Regn i den nuværende forfærdelige og ødelæggende Tørke. — Der taltes ved Mødet af Folketingsmand Pastor L. P. FABRICIUS, som det var morsomt at se engang igen. Han kom Dagen før, saa vi desværre ikke kunde komme med til Middagen paa Valdemar Slot i Anledning af ADA KLÆRS 70 Aars Fødselsdag. I Løbet af Foraaret har vi forøvrigt været til nydelige og fornøjelige Middage paa Glorup og Erholm. Af andre Gæster har vi haft CHRISTIAN KNUTH, PETER MOLTKE og CARL HENRIK og KARIN THAM. Den sidstnævnte havde vi aldrig set før, saa det var morsomt at gøre hendes Bekendtskab, og CARL HENRIK og jeg har saa mange fælles Interesser indenfor Statistik og Skatter, saa vi keder os ikke i hinandens Selskab. En Dame fra belgisk Røde Kors, mademoiselle BARAT, var her nogle Dage — ved WANDA TRESCHOWS Mellekomst — for herfra at se til de paa Fyen anbragte belgiske Børn. Den svenske Dr. BENGT HILDEBRAND fra Stockholm var her i et Par Dage, og jeg var med ham til Frokost paa Ravnholt, for at han kunde hilse paa sin meget fjærne Slægtning, OVE SEHESTEDT JUUL, der befandt sig nogenlunde godt efter sin meget langvarige og alvorlige Sygdom. Endelig maa jeg nævne, at vi havde Besøg af vore gode Venner fra Minneapolis, Overhovedet for den norske Kirke i Amerika, Biskop AASGAARD og Bispinden. Disse to Mennesker har været aldeles rørende mod os ved at sende os store Masser af sjældne Spisevarer, f. Eks. Ris, Kakao og Konfekt, og desuden Vaskemidler og Mængder af Klæder og Stoffer, bl. a. til Børnebørnene, som gennem dem har faaet meget nyttige og tiltrængte Forsyninger. Vi er dem uhyre taknemmelige for alt, hvad de har hjulpet os med i disse vanskelige Tider.

Den 29. Juni var jeg med Historisk Samfund for Fyns Stift paa en meget vellykket Udflugt til Rudkøbing, hvor Tandlæge KIILSGAARD var en udmærket Foredragsholder og Vejleder, og hvor vi — foruden Byvandring i de idylliske gamle Gader — bl. a. saa det imponerende af den nu nogle og 80-aarige Købmand WINTHER skabte Musæum. Tænk, Købmand WINTHER kunde huske, han havde set mig som Dreng, og at min Lærerinde hed Frøken BIRCH. Det var en meget varm Tur, da den Søndag maaske var denne uhyre varme Sommers allerhedeste Dag. Da VIVI skulde til Lyngby for at besøge HENRIK og BENEDICTE MOLTKE, og til Lund til et stort evangelisk Verdensmøde, indrettede vi os paa at give hele Personalet her deres halve Sommerferie, og jeg rejste saa først i Juli nogle Dage til Holstenshuus og derefter til Egeløkke, hvor jeg ikke havde været, siden WILHELM og INGE flyttede op i det store Hus, og det var meget morsomt at se, hvor smukt og udmærket de har indrettet sig. Der traf jeg FREDERIK CHRISTIAN og POLLY SCHEEL fra

Dronning Alexandrine og Dronning Ingrid paa Clausholm den 17. Juli 1947.

Ryegaard med to af deres Børn, og det var meget morsomt engang at være rigtig sammen med dem. Vi var en Dag paa Udflugt til Tranekjær, som trænger meget til Istandsættelse, og det er godt nu at vide, at KAJ og THEA flytter dertil.

Efter vor Hjemkomst kom HENRIKS to yndige Børn hertil, og de kørte den 14. Juli med os til Clausholm, hvor hele Husstanden slog sig ned i 5 Uger til den 18. August. Pigerne tog med Toget, og 11 Koli Tøj og 3 Kasser Sølvtoj og Madvarer sendtes med Jærnbanen, saa det var en meget omfattende Ekspedition. SOPHIE MAGDALENE og ERICH kom til Clausholm paa et kort Besøg og ligesaa REGITZE og HENRIK og GRETHE paa en af HENRIKS Tjenesteture, og det var morsomt, at de alle kunde være der paa min Fødselsdag, hvor vi til Middag ogsaa havde vore Slægtninge fra Egnen, TORBEN KNUTH, MINNA og BØRGE BARSØE, KAREN og ANDREAS BJERRE fra Gammel Estrup og EILER TRESCHOW, der desværre kom alene, da ELISABETH ikke havde været helt rask.

Dagen før min Fødselsdag havde vi den store Ære og Glæde at begge Dronningerne fra Marselisborg kom til Clausholm, hvor de fik The og besaa Slottet, som interesserede dem i høj Grad. Dronning INGRID spurgte bl. a., om hendes Fader havde været paa Clausholm, og hun mente, at han burde se det. Begge Dronningerne var umaadelig elskværdige, og nogle Dage efter havde VIVI Takkebreve fra dem begge. Det var særlig heldigt, at de tre af vore Børn kunde være til Stede ved den Lejlighed, og det var saa heldigt, at endogsaa Skovrideren var der, da han netop den Dag var kommet fra sit Ferieophold i Lønstrup for at deltage i Forhandlinger med Forpagter NISSEN paa Sophie Amaliegaard om hans Afgift.

En Dag havde vi Besøg af ERIK og Grevinde HOLSTEIN fra Fuirendal, der var paa Automobiltur i Jylland, og en anden Dag kom EILER TRESCHOW med sin Søster RIKKE og hendes ældste Søn EILER, og vi havde ogsaa et kort Besøg af ESBERN FOLSACH fra Dronninglund Storskov og hans Kone, som hentede REGITZE, der skulde paa Besøg paa Vosnæsgaard.

Da Kongen og Dronningen skulde komme til Odense Fredag den 25. Juli, rejste VIVI og jeg med Toget til Langesø for at kunne være med til at modtage Kongeparret ved Havnen, første Gang de som Konge og Dronning kom til Fyen. Fra Herregaardene var der foruden os kun mødt JULIUS og INGER WEDELL, CHRISTIAN og LENNA AHLEFELDT, CARL og KITSIA IUEL BROCKDORFF og KAJ og THEA AHLEFELDT foruden Baron OLOF BILLE BRAHE, der mødte som Amsraadsmedlem. Det var rigtignok en meget sparsom Repræsentation fra de fyenske Godser, og man undrede sig i høj Grad over mange, der ikke ved denne Lejlighed var mødt frem. Dronningen indbød personlig os fem Godsejerpar til samme Eftermiddag at drikke The paa Dannebrog, hvor ogsaa Stiftamtmanden og Fru NEUMANN var med. Det var en stor Fornøjelse at se det smukke Kongeskib, og Dronningen, der saa glimrende ud, var en storartet Værtinde, og hun sad ca. et Kvarter ved hvert af de 4—5 smaa Borde paa Agterdækket, hvor Gæsterne sad. Vi var der i ca. halvanden Time og var meget glade for at have været med. Kongen viste os sin dejlige store Privatkahyt, som er

den samme, som han havde som Kronprins. Næste Dag rejste VIVI med Toget tilbage til Clausholm, og jeg tog til Odense for at tage Afsked med Kongeparret, hvorefter jeg hjemme deltog i Afsløringen af Vigerslev Sogns 5. Mai Sten, som er fundet i min Skov nær ved Limkildehuset og er opstillet paa min Grund i Ny Sjømarkskov lige overfor Rødeledshuset. Jeg havde sammen med Pastor RASMUSSEN, Fabrikant NIELSEN fra Farstrup og Gaardejer AKSEL JENSEN fra Ny Munkehus været med i den snævrere Komite i den Anledning, og jeg havde faaet Bibliotekar MARTIN N. HANSEN i Odense til at forfatte det 8 linede Vers, som er indhugget i Stenen. Afsløringen foretoges af Lærer RASMUSSEN i Havreheds Søn, POUL, der har været i tysk Koncentrationslejr. Han holdt en god og smuk Afsløringstale, og dernæst var der Sammenkomst i Forsamlingshuset, der var næsten fuldt af Deltagere. Der var Foredrag — af Pastor VAGN QVIST fra Gaverslund — Oplæsning, Solosang, Korsang og Optræden paa Scenen, og det varede til henimod Kl. 11 ½. Jeg sad sammen med Ægteparrene Lærer NIELSEN og Fabrikant NIELSEN fra Farstrup. Bagefter var jeg indbudt til The hos Doktor MEILGAARDS, hvor ogsaa Skovriderens var.

Den 29. Juli var vi bedt til Sanderumgaard til Kammerherre VINDS 70 Aars Fødselsdag. VIVI kunde desværre ikke være med, da hun var taget hjem til Clausholm for at være hos HENRIKS Børn, der var der uden Forældre og kun med en ganske ung Barnepige. Der hviler en uheldig Stjerne over vor Deltagelse i de VINDSKE Familiefester, for, da vi var bedt til deres Sølvbryllup den 2. Mai 1942, kunde jeg ikke være med, da jeg skulde til den store Discontokasse Fest i Anledning af Direktør JACOBSENS 50 Aars Jubilæum, og derfor maatte VIVI tage alene den Gang. Jeg har nu aftalt med ELSA VIND, at til hendes 70 Aars Fødselsdag maa vi se at komme begge. Denegang maatte jeg altsaa tage alene. Det var en meget smuk og fornøjelig Middag, hvor jeg havde Ambassadrice OXHOLM til Bords og sad ved Siden af Fru HOLSTEIN født JØRGENSEN fra Tangegaard, som Værten havde til Bords. ELSA havde Maleren, Grev HARALD MOLTKE til Bords, og paa hendes anden Side sad hendes Broder, OSCAR OXHOLM. Der var mange Taler, en udmærket lang Tale af Elsa med nogle venlige Ord til hver enkelt af Gæsterne, og af de tre Børn smukke Taler, der i høj Grad maa have glædet deres Fader. IVER sagde bl. a., at hvis han nogensinde fik Børn, vilde han være glad, hvis de kunde se paa ham paa samme Maade, hvorpaa han saa paa sin Fader. Jeg talte ogsaa og sluttede med et Leve for ELSA, som ingen af de andre havde talt for. Vi var nogle og tyve til Middag, og blandt Gæsterne var NIELS OXHOLM og hans Kone, Baron OLOF BILLE BRAHE, JULIE og PETER SCHOLTEN og Arkitekt INGWERSEN.

Da hele Langesø's Husstand jo var paa Clausholm, boede jeg helt alene paa Langesø og havde besluttet selv at ordne min Spisning. Denne bestod mest af raa Havregryn med Mælk og af Brød, Knækkebrød, Smør og Ost, og jeg nød selv at kunne bestemme, hvad, hvor meget og hvornaar jeg vilde spise, og at kunne sætte mig helt ud over Civilisationens besværlige og tidrøvende Fordringer. Men mine Forsætter var vanskelige at gennemføre, da Skovriderens var saa venlige flere Gange at indbyde mig til Maaltider, og Fru MARSTRAND JØRGENSEN var endda saa rørende hver Morgen egenhændig at bringe mig varm Morgenthe; fyre op i Komfuret gad jeg naturligvis ikke. Jeg var ogsaa en Dag til Middag paa Søhøj hos Fru og Frøknerne HENRIKSEN, og to Gange var jeg med Skovrideren paa Holstenshuus, saa min Eneboertilværelse blev ofte afbrudt.

Af Kongen var jeg efter Indstilling af JULIUS WEDELL udnævnt til Medlem af Administrationen for Lensgreve KARL WEDELLS Frederiksgave Stiftelse, hvor JULIUS og WILHELM TRESCHOW har Sæde. Der var Møde paa Wedellsborg den 1. August, og jeg kom der til Frokost, hvor jeg bl. a. traf BENNY CEDERFELD og EDE AHLEFELDT og ALETTE SCHACK, der var der med sine Børn. Det er en stor Glæde at kunne være med til at uddele de mange og store Legatportioner, der kan gives til alle, hvis Fader eller Moder har baaret Navnet WEDELL.

Næste Dag rejste jeg med Toget til Clausholm, hvor jeg var lykkelig over at se, hvor glad HANS-HENRIK var for at se mig igen, han kom styrtende hen til mig og klemte sig ind til mig. Paa Clausholm havde vi tre store Middage og gjorde mange Besøg paa Godset, tildels sammen med HENRIK og GRETHE, og vi var til Middag paa Gl. Estrup hos KAREN og ANDREAS BJERRE i deres ualmindelig hyggelige og smukt indrettede Lejlighed, til Middag paa Vosnæsgaard, hvor vi traf TOINET KNUTHS svenske Veninde, Frøken WARBERG, og til Frokost hos EILER og ELISABETH TRESCHOW paa Svenstrup Hovgaard i Nærheden af Mariager, hvor det var interessant at se den egenartede Natur. VIVI var desværre lidt daarlig i nogen Tid, saa hun var uheldigvis forhindret i at være med til den Frokost paa Marselisborg, som Dronning ALEXANDRINE havde været saa venlig at indbyde os til, saa jeg var der alene sammen med REGITZE, HENRIK og GRETHE, som Dronningen havde været saa umaadelig elskværdig ogsaa at indbyde. Det var morsomt at se Marselisborg,

Stol paa Clausholm, lavet af Emmeluth, der har lavet ialt ca. 70 Stole med og uden høj Ryg, som man ser hos mange af Emmeluths gode Bekendte

og Dronningen, der ved Bordet sad mellem HENRIK og mig, var meget elskværdig. Foruden os var kun Hofmarskal Grev KNUTH og den nye Hofdame, Comtesse ELLEN BEGE MOLTKE til Stede.

De fleste af os var en Dag til Middag hos BARSØES i Virring Præstegaard og en Aften hos CHRISTIANE ROSENKRANTZ paa Rosenholm, og jeg var en Dag med GRETHE til Middag hos INGJERD og Godsejer JUNCKER paa Overgaard, som det var morsomt at se igen, da jeg havde været der for ca. 37 Aar siden lige efter, at Hofjægermester CASTENSCHILD havde købt det. Paa Overgaard hentede vi REGITZE, der saa var paa Clausholm i en Del af sin Ferie. Ved den ene af Middagene havde vi flere af Omegnens Præstefamilier og HENRIKS gamle Lærer, Professor HAMMERSHAIMB i Aarhus, og hans Kone, og desuden Faders og min gamle Ven, den tidligere Direktør i den gamle By, PETER HOLM, og hans Kone og den gamle Bys nuværende Direktør, Dr. SØGAARD og hans Kone. GRETHES Søster INGJERD BORGE var ogsaa paa Clausholm. Paa Estrupgaarden var de i Færd med at opføre en ny Lade, da Gaardens Tilliggende er blevet 20 Td. Ld. større, og i Clausholm Mølle blev der foretaget omfattende Istandsættelser til de nye Beboere. Manden har tidligere været Skovarbejder i Mygind Skov og er nu Anlæggsgartner; Konen skal føre Tilsyn med Slottet og fremvise det for de Besøgende, med andre Ord overtage den Stilling, som hidtil har været varetaget af den kære gamle EMMELUTH, som det er underligt og et stort Savn ikke mere at have deroppe, hvor han hidtil har været det naturlige menneskelige Centrum og en nødvendig Del af Clausholms Fysiognomi. Naar Folk tidligere fortalte mig, at de havde set og beundret det historiske Slot, plejede de meget hurtigt at begynde at tale om den gamle Mand, som de havde set deroppe, saa det er et stort og føleligt Tab for Clausholm og for alle, der har Forbindelse dermed, at EMMELUTH ikke er der mere.

Jeg var flere Gange lange Ture rundt i Skovene med Skovrideren og Skovfogederne, og jeg er glad ved at have været en Del i de Skove, hvor jeg desværre saa sjælden har Lejlighed til at komme. Afgrøderne paa Gaardene var som alle Steder i Aar meget sparsomme. Høsten var nem og hurtigt tilendebragt, saa Negene paa Schildenseje var færdigt indkørte den 9. August og paa Clausholm den 11. August. Mon det nogensinde før har været saa tidligt. Forpagter LAUGE JØRGENSENS Rug gav 9 Fold og vejede 129 Pund hollandsk. Jeg forsøgte at faa afdækket nogle flere af de kønne og morsomme Paneldekorationer, og Maler

NIELSEN fra Haarup, der før har udført det for mig, gik i Gang dermed, men måtte desværre opgive det, da han ikke kunde faa den Vædske, der hedder Destruktor, og hvormed han tidligere med saa meget Held har opløst den nyere Maling, og den Erstatning, han medbragte, var helt uegnet.

I nogle Dage havde vi Besøg af SOPHUS DANNESKIOLDS yngste Søn, LUDVIG, der var paa Cykeltur, og af JOHAN OTTO REVENTLOW, der er ansat ved Statsskovvæsenet i Silkeborg. Under vort Ophold i Jylland var det lykkedes os at træffe næsten alle vore mange Slægtninge og grumme mange af vore Bekendte paa Egnen. NIELS og BI ESTRUP var ogsaa hos os til Middag og MOGENS JUUL, hvis Kone desværre ikke var med, da hun var paa Fyen. Den sidste Dag, vi var der, som var en Søndag, havde jeg lejet en stor Automobil til — som sædvanlig — at køre en Tur i den smukke Omegn med Folkene. De var paa Gl. Estrup, Rosenholm, Mols Kroen, Æbeltoft og ved Fem Møller. Da dette var aftalt, ringede JØRGEN fra Aalborg, om de samme Søndag maatte komme alle seks og med IVER IUEL fra Iuelsberg, som bor hos dem og gaar i Skole i Aalborg; de maatte saa komme saa tidligt til Frokost, at vi kunde spise, inden Pigerne var taget af Sted, og det var rart at se dem alle, inden vi forlod Jylland. Da HENRIKS Ferie nu var forbi, rejste de den Søndag. Det har været dejligt for mig i saa lang Tid at have min kære HENRIK, som altid forstaar mig saa godt, og jeg har været lykkelig over at have den yndige HANS-HENRIK, som er saa utrolig sød og nem og saa forbausende fornuftig. Da jeg sagde til ham, at naar han rejste, vilde jeg græde, sagde han: »Naar Du har Farmor, saa græder Du ikke.« Var det ikke sødt og fornuftigt? Hans lille Søster, MARIE LOUISE, er frygtelig sød og venlig, men hun taler endnu ikke, saa hun er ikke saa morsom.

Efter vor Tilbagekomst til Langesø har vi haft Besøg af REGITZES Veninde, Frøken BORK fra Nykøbing paa Falster, og af den engelske Præst CROXALL med Kone og to smaa Døtre og af CHRISTIAN KNUTH fra Egeløkke. En Eftermiddag kom OTTO og KARIN SCHACK fra Schackenborg med to nydelige Døtre og Politimester MARTENSEN LARSEN fra Odense med Frue og Datter paa Besøg. Det var morsomt at se SCHACKS igen. SOPHIE MAGDALENE har med sine to yndige Døtre slaaet sig ned her, medens ERICH med fire andre Præster er paa Studieophold i Skabohuse, og alle disse Præster var her en Søndag fra Morgen til Aften, deriblandt en islandsk Provst. ELSEBETH er frygtelig sød og utrolig fornuftig, og vi er lykkelige for at have dem. BENEDICTE er saa indtagende og yndig.

31.

Langesø den 8. November 1947.

Faa Dage efter Afsendelsen af mit sidste Brev kom HENRIK hertil i Automobil efter at have været paa Inspektion for Statens Byggenævn i Beldringe. Sent samme Aften kom der Telefon, at GRETHE havde faaet Blindtarmsbetændelse og var indlagt paa Gentofte Amtssygehus, hvor hun kort efter blev opereret, og hun kom heldigvis hurtigt over Sygdommen og var for Resten paa Rekreation en kort Tid hos CHRISTIAN og BEKE REVENTLOW paa Vallø. GRETHES Søster, INGJERD, boede hos dem i Huset, men de havde hverken Hushjælp eller Barneplejerske, saa der var jo ikke andet at gøre, end at tage Børnene herover. Lørdag var vi til Middag paa Arreskov, og Søndag den 14. September kom HENRIK hertil med Børnene, fulgt til Korsør af REGITZE og hentet i Nyborg af sin Moder. Efter at HENRIK om Mandagen havde foretaget Inspektioner paa Fyen, kørte han paa Inspektion i Jylland om Tirsdagen, og samtidig rejste vore to eneste Tjenestepiger bort paa Ferie — Husjomfruen var rejst i Utide i August, saa det var en vanskelig Situation. En Tid havde vi en Kogekone fra Skader ved Clausholm, og ellers havde vi Hjælp af Chaufførens udmærkede Kone og af andre Koner. Nogle Dage efter kom der en Barneplejerske, men indtil da maatte VIVI og SOPHIE MAGDALENE passe og tilse 4 Børn, hvoraf den ældste ikke var 3½ Aar.

Den 9. og 10. September havde vi haft hver af Dagene ca. 240 gamle fra Odense herude paa Besøg efter Anmodning af en Hr. PETERSEN, som vi kender lidt fra tidligere Udflugter hertil, og som med stor Opofrelse tager sig af Byens gamle. De kom hertil i Ekstratog og Automobiler og fyldte fuldstændig Foredragssalen, hvor der var dækket til dem ved lange Borde, og hvor der ved Odense Arrangørernes Foranstaltning serveredes Kaffe og Bagværk for dem, og en Dame sang for dem akkompagneret af en Organist fra Odense. Bagefter gik de lidt i Haven, og det var morsomt at høre nogle af dem fortælle om deres Tilknytning til Godserne eller til vor Familie. En gammel Mand var saaledes Broder til den i Fjor afdøde Skovarbejder NIELS CHRISTENSEN i Emiliehøj, og en anden var yngre Broder til ogsaa afdøde LARS SKYTTE, medens en tredje havde kørt Masser af Træ fra Langesø Skove for Træhandler LARS LARSEN, som jeg har talt med mange Gange paa Skovauktioner. En Kvinde fortalte, at hun var født i Nellesosehuset under Langesø Gods, og en Kvinde var fra Kroggaard nær ved Solbjerg i Diernisse Sogn. Hun er født 1871 og kunde huske

Henrik og Sophie Magdalene med deres Børn, September 1947

mine Forældres Ankomst til Holstenshuus efter deres Bryllup den 6. November 1880, og hun kunde huske mig som Dreng. En Kvinde, som var Datter af Købmanden i Taagerød, havde til sin Konfirmation faaet en Salmebog af Grandmama. En Mand ved Navn DEMANT sagde, at hans Fader havde gaaet i Havrehed Skole, og at hans Bedstemoder havde plantet mange Grantræer i Langesø Skove.

Paa EBBES Fødselsdag var vi som sædvanlig paa Holstenshuus, hvor vi traf BERTOUCHS og Guldsmed CHRISTOPHERSENS og ELLA BILLE BRAHE. Vildvinen paa Huset plejer paa denne Dag at være saa pragtfuld i alle tænkelige Farver, grønt, rødt og gult, men i Aar var den langt mindre broget, hvad den først blev paa et langt senere Tidspunkt, hvad der svarer til, at andre Træers Blade i Aar er blevet siddende paa Træerne længere end ellers, saa Skoven endnu den Dag i Dag er saa enestaaende skøn.

I Dagene 26. til 28. September havde Dansk kulturhistorisk Museumsforening og Dansk historisk Fællesforening Aarsmøder i København, og jeg var med som Formand for vort historiske Amtssamfund og Bogense Musæum. Jeg var som altid meget glad for at deltage i disse Sammenkomster med deres interessante Foredrag og Besøg paa historiske Steder og for at træffe en Masse historiske Venner og Bekendte; dennegang var det bl. a. Bibliotekar HAUGSTED fra Aarhus, der for Resten var Skyld i, at jeg for uendelig længe siden sammen med GODSKE, der var en lille Dreng, deltog i Hjemstavnsrådet paa Kalø, — Direktør KLEM fra Kronborg, Fru ELLEN ANDERSEN fra Nationalmusæet, som jeg havde til Bords ved Middagen i Karnappen, Musæumsinspektør BERG fra Rudkøbing, Landinspektør JUNGENSEN fra Maribo, Arkivar EWENS fra Matrikelsdirektoratet, Kontorchef HEERING, Lærer ALBERT THOMSEN fra Holbæk, der i Fjor afløste Kredslæge MØLLER som Musæumsforeningens Formand, ANDREAS BJERRE fra Gammel Estrup, Dr. NØRLUND, der er Formand for Fællesforeningen, Direktør og Fru ANDRUP fra Frederiksborg, Dr. FABRITIUS og Hr. GUNNAR KNUDSEN fra Stednavneudvalget, med hvem jeg talte om at skrive om Godsernes Stednavne til min Bog, hvad jeg synes bliver meget interessant. Den ene Dag holdtes Mødet paa Krogerup, som jeg var meget glad for at se, da det jo har været meget omtalt de senere Aar. Her bespiste Dr. ROAR SKOVMANDS aabenbart meget dygtige Kone paa den mest udmærkede Maade op imod 90 Mennesker med fortrinlig — og billig — Frokost og Middag. Den sidste Dag var der Udflugt til Køge, hvor vi saa den imponerende Kirke, de mange Bindingsværkshuse og Direktør ENGELSTOFTS aldeles storartede Musæum. Direktøren og jeg mindedes, da jeg i 1932 var til Hjemstavnsstævne i Køge med HENRIK og med EILER og NIELS GREGERS TRESCHOW. Fra Køge tog vi til Gammel Køgegaard, hvor vi gik igennem Huset og beundrede de smukke gamle Møbler, og jeg glædede mig over det fine Portræt af den yndige BIRGITTE ROSENSPARRE, som jeg altid har holdt saa meget af. Til sidst var vi paa Vallø, hvor vi saa Gaarden og Haven og gik igennem Vestibulen og Havesalen. Vi blev befordrede i Rutebiler.

Under mit Ophold i København var jeg nogle Gange hos FABRITIUS', den ene Gang sammen med Doktorens Svigerforældre, HAARLØVS. Desuden var jeg hos min gamle Ven AXEL KRAGH, paa Rosenberg

Gammelkogeegaards Pulpitur i Køge St. Nikolai Kirke
opstillet af Christen Skeel til Fusingø og Birgitte Rud til Vallø 1642 i søndre Sideskib med Ægteparrets Ahnevaaben i 16 fredelte Skjolde.

hos min nye Bekendt, Musæumsinspektør TORBEN COLDING, paa Sygehuset for at se til GRETHE og hos Comtesse HENRIETTE KNUTH, som jeg altid har saa umaadelig megen Glæde af at træffe, og som — efter hvad jeg hører — ogsaa har været glad for mit Besøg. Jeg deltog efter Indbydelse i et Bestyrelsesmøde i Adelsaarbogsforeningen, og jeg havde megen Glæde af at træffe Foreningens meget dygtige Formand, Vekselerer VON BENZON, og bagefter spiste jeg Frokost med FREDERIK CHRISTIAN SCHEEL og WILHELM KNUTH, og til Middag var jeg hos BENEDICTE MOLTKE, hvor WILHELM og INGJERD BORGE boede, og hvor jeg traf MARGRETHE CASTENSKIOLD fra Fredensborg, som jeg ikke har set i flere Aar. Jeg var i Klampenborg og beundrede den smukke og enestaaende interessante og godt udførte Model af København ved Aar 1500, og desuden saa jeg SOPHUS DANNESKIOLDS Maleriudstilling, hvor der var mange kønne Billeder, og to Gange var jeg paa den aldeles pragtfulde Blomsterudstilling i Forum, den ene Gang sammen med RÆGITZE. Endelig saa jeg paa Charlottenborg den meget omfattende Udstilling af norske Malerier, som var aldeles uforstaaelige. Der var uendelig faa af dem, som jeg kunde tænke mig at have paa min Væg.

Jeg kom hjem den 30. September om Aftenen, og den 1. Oktober var det 25 Aar, siden jeg overtog Langesø Gods i regnskabsmæssig Henseende, og ved 10 Tiden om Formiddagen kom der en Deputation bestaaende af Frøken HENRIKSEN, Skovrider og Fru MARSTRAND JØRGENSEN, Forpagter og Fru SIMONY, Skovfogederne STUBGAARD og RASMUSSEN, Chauffør LAURITS CHRISTENSEN og Skovarbejder NIELS THORUP og overrakte mig en meget smuk af vor gamle Malers Søn, CHRISTIAN BLÆSBJERG, udført Adresse indbundet i rødt Læder og sammenbundet med en hvid Silkesnor. Paa Forsiden staar der i Guld: H. B. S. H under en Baronkrone og derunder: Langesø.

Paa første Side er der et meget flot malet Berner Schilden Holsten Vaaben, hvorunder der slynger sig et Baand, hvorpaa der staar:

1922

1. Oktober

1947

og Adressen afsluttes med Billedet af et Ur i to Palmegrene og med en Baronkrone over.

Adressens Ordlyd er:

»Paa 25 Aars Dagen for Kammerherre, Lensbaron H. BERNER SCHILDEN HOLSTEN' Overtagelse af Langesø Gods ønsker omstaaende Funktionærer, Forpagtere, Skovarbejdere, Haandværkere og Lejere at udtrykke vor varmeste og mest dybtfølte Taknemlighed for Lensbaronens Gerning gennem disse 25 Aar.

Stedse har Lensbaronen haft for Øje at bevare Slægtens Traditioner samtidig med at give Plads for det Gode, som Udviklingen i Tiden førte med sig og fordomsfrit at anerkende det, som Lensbaronen med sin store Uegennytte mente paa samme Tid tjente Samfundet, Slægten og Langesø Gods i dets fulde Omfang.

Vi hylder og takker en god dansk Adelsmand og Borger og ønsker en lys og lykkelig Fremtid for Lensbaronen, Lensbaronens Slægt og for Langesø Gods ved at overrække et nyt Urværk til Langesø Hovedbygning.«

Det gamle Urværk svarer efter Urmager BERG i Odenses Udsagn til et Urværk fra omkring Aar 1800, der findes i Frue Kirke i Odense, saa det er jo tænkeligt, at Langesø Urværket stammer fra Opførelsen af Hovedbygningen i 1775. Det gamle Værk er gaaet i Stykker, og Uret har ikke gaaet i et Par Aar, saa det var en ualmindelig god Ide at glæde mig ved at forære mig et nyt Værk, saa Uret efter den lange og sørgelige Stilstand nu atter kan komme i Gang og derved bringe mere Liv over Bygningen og ogsaa mere Liv over den nærmeste Omegn ved Timeslagene. Og det nye Værk slaar endogsaa ved de halve Timer.

Efter at Skovrideren havde oplæst Adressen, gik vi op paa det øverste Loft, da man ønskede, at jeg selv skulde sætte Uret i Gang, og vi gik saa ned i Gaarden for at høre Uret slaa 11.

Paa Urværket er der anbragt en Messingplade, hvori der er indgraveret:

Paa 25 Aars Dagen

for Kammerherre Lensbaron H. BERNER SCHILDEN HOLSTENS Overtagelse af Langesø Gods, er dette Urværk skænket af Godsets Funktionærer, Forpagtere, Skovarbejdere, Haandværkere og Lejere i dyb Taknemlighed for en sand Adelsmands Gerning gennem 25 Aar.

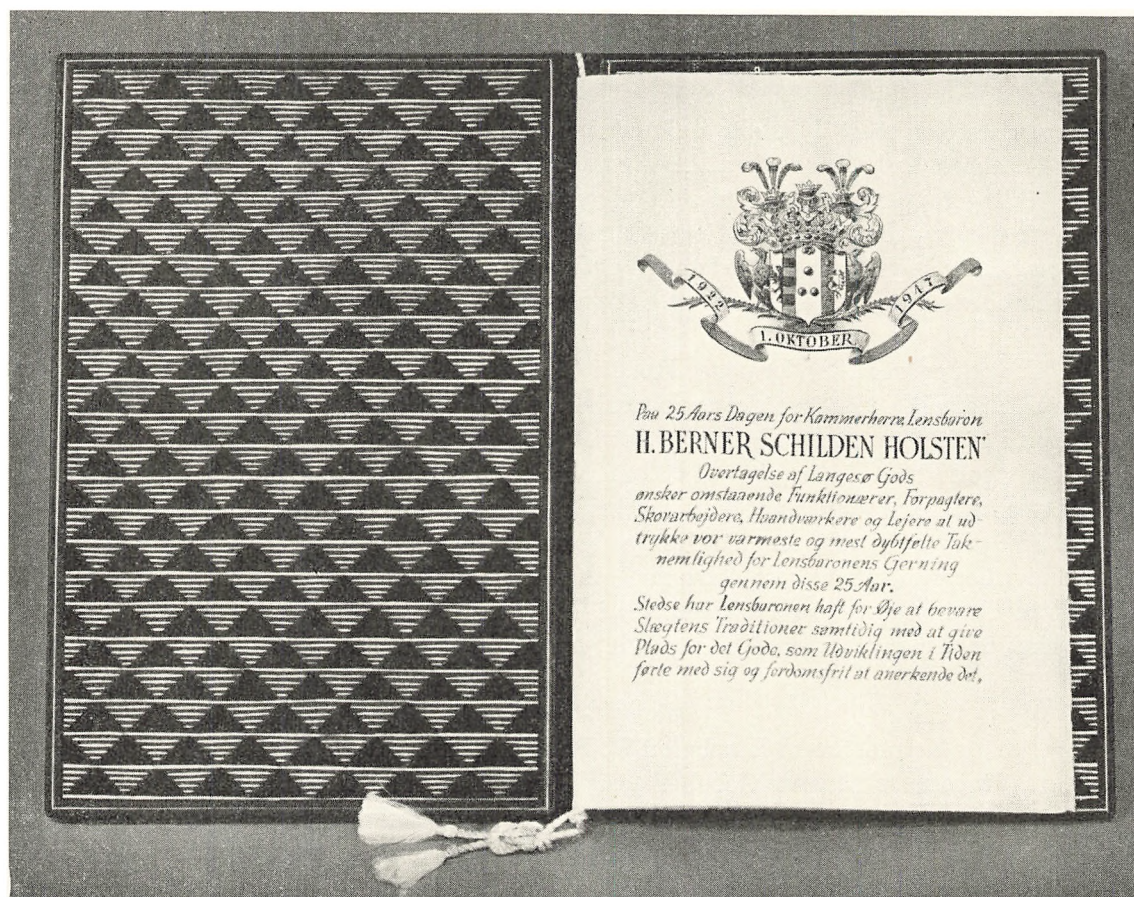
1922 1/10 1947

Jeg var naturligvis uendelig taknemmelig og glad for denne Hyldest og for de meget smukke og anerkendende Ord i Adressen, som ogsaa for den fortrinlige Ide at give mig et nyt Urværk, som tiltrængtes i høj Grad, saa de kunde ikke have fundet paa en bedre Gave til mig. Timeslagene kan høres langt omkring, saa grumme mange af Giverne har ogsaa Glæde og Nytte af deres Gave.

Vi indbød alle Giverne og nogle faa, der havde sendt Blomster og Lykønskninger, — ialt 158 — til en stor og flot Souper den 15. Oktober. Vi var omkring 130 og samledes i Havesalen og de to Dagligstuer, og derefter gik vi over og spiste i Foredragssalen, hvor et meget stort Bord var dækket med mange Herligheder, bl. a. forløren Skildpadde — som varm Ret — , Høns med Champignons med Butterdejg, stegte Torskefileter, Fiskefars med Rejer, Kalverygge med Grøntsager, Cremerande med kogte Frugter og Lagkager. Medens der blev taget af Bordet og stillet Stole op, var vi atter ovre i Stuerne, og uhyre mange af Gæsterne var oppe paa det øverste Loft for at se og beundre det fine nye Værk. Derefter fremvistes i Salen nogle Film, som HENRIKS første Lærer, Hr. DANIELSEN, havde skaffet fra Statens Filmcentral. Det var Finlands Børn, der tager fat paa Arbejdet under Krigen, Kong

Birgitte Rosensparre † 1583 g. 1580 med Predbjørn Gyldenstierne til Vosborg
Maleri paa Gammel Køgegaard

Adressen ved Overrækkelsen af Urværket den 1. Oktober 1947
Adressen er udført af Tegneren Christian Blesbjerg, Søn af Langesø's gamle Maler Nielsen i Bredbjerg

CHRISTIANS Jubilæum og 75 Aars Fødselsdag. HANS-HENRIK overværede Fremvisningen, siddende paa sin Farmoders Skød, og han gjorde hele Tiden Bemærkninger over, hvad han saa, og raabte ofte derom til LAURITS Chauffør og hans Kone BETTY, der sad langt nede i Salen. Tilsidst serveredes Kaffe og Bagværk, og jeg hører heldigvis fra alle Sider, at Gæsterne har været meget tilfredse med den særdeles vellykkede Aften.

Under min Fraværelse havde VIVI og SOPHIE MAGDALENE været paa Holstenshuus med de 4 Børn, der blev fotograferede sammen med deres Oldemoder. SOPHIE MAGDALENE tog hjem til Oksbøl med de to søde Smaapiger, og jeg gik altsaa desværre glip af at være sammen med dem den sidste Tid af deres Ophold her. Det var rigtignok morsomt at have de fire Børnebørn sammen, og de kom heldigvis rigtig godt ud af det med hinanden. ELSEBETH er meget vel begavet og siger mange fornuftige Ting. Den lille BENEDICTE er umaadelig indladende og siger en hel Masse Lyde, saa hun vil nok blive meget snaksom, naar hun, der kun er eet Aar, kan tale rigtigt. HANS-HENRIK og MARIE-LOUISE blev hos os, til deres Forældre hentede dem sidst i Maaneden. Vi havde faaet en udmærket Barneplejerske til dem, en Frøken STØRCK fra Esbjerg, Datter af min Klassekammerat, Lektor AAGE PETERSEN. En Del af Tiden laa begge Børnene inde hos os om Natten, og det var naturligvis en stor Glæde for os. De var utrolig skikkelige og taalmodige, og om Morgenen sad de i vore Senge hos os og fik deres Morgenmad.

Den 5. Oktober var vi til min Guddatter, MARIE LOUISE KNUTHS, Konfirmations Middag paa Flintholm sammen med en meget stor Del af OTTOS og LIPPES nære Familie og Venner. Det var en ualmindelig nydelig og fornøjelig Fest. Jeg havde LIPPE og INGE KNUTH til Bords.

Den 7. var jeg paa Biskopstorp for at hjælpe JULIE SCHOLTEN ved en Forhandling med Skatteraadet i Nyborg, hvor Sagen heldigvis blev ordnet paa tilfredsstillende Maade. Jeg var glad ved at træffe JULIE forbavsende flink og rolig, saa kort efter PETERS Død, som er et ganske forfærdelig svært Tab for hende. Ganske faa Dage før havde vi været til Bisættelsen i Skellerup Kirke, hvor der var umaadelig mange Bekendte.

Den 8. var jeg i Bogense, da Magister CHR. AX. JENSEN inspicerede Musæet paa Nationalmusæets Vegne. Han var heldigvis tilfreds. Magisteren kørte hjem med mig og — efter at have studeret ANTHONIUS BRYSKES Ligsten i Vigerslev Kirke — var han her til Middag. Magisteren har været saa venlig at love til min Bog at skrive et lille Stykke om Bryske Stenen her i Muren og om den gamle Træplade fra Holstenshuus, som vi til vort Sølvbryllup fik af min meget gode Ven, Apoteker NEERGAARD, og jeg er saa glad ved ogsaa at faa et Bidrag fra Magister JENSEN, som jeg nu har kendt i saa mange Aar, og som jeg — vist i 1922 — kørte rundt herfra til fyenske Gravkirker, da han gjorde Studier til sit store Værk om Gravsten. HENRIK var kommet her paa Gennemrejse fra Jylland, og han og hans Familie rejste hjem den 27., og nu savner vi naturligvis de søde Børn forfærdelig meget.

Valgafstenen den 28. sad jeg som sædvanlig oppe, til alt var forbi ved halv fire Tiden, og jeg nedskrev alle de af Radioen nævnte Tal, ikke blot de enkelte Partiers Stemmetal i alle Kredsene, men ogsaa hvor meget Stemmerne laa over eller under Stemmerne ved Valget 1945. Fra Radioavisens Side blev Tallene nævnt saa godt og saa tydeligt og saa relativt langsomt, at der af samtlige Resultater kun var 3 Tal, der undgik mig, foruden nogle faa, der maaske er lidt unøjagtige. Jeg er glad over, at jeg naaede at gennemføre alle disse Notater, for det er en meget stor baade legemlig og aandelig Belastning saa intensivt at skulle følge med i denne næsten uophørlige Opramsning af disse Tusinder af Tal. Og der er næsten ingen Pauser, saa det er vanskeligt at faa Mulighed for at spise lidt i Løbet af den lange Nat.

Da den nye Benzinordning medførte, at vi fra 1. November ikke maatte køre i Automobil udenfor Fyen og Vejle Amt, vilde vi se at naa det mest mulige i de resterende 3 Dage, og vi kørte derfor ved 9 Tiden Dagen efter Valget til Clausholm. Paa Vejen derop saa jeg og opnoterede ikke mindre end 21 Automobiler fra Sjælland, deraf vist 10 fra København og 9 fra Københavns Amt, og man kan regne med, at de har repræsenteret Sofavælgere, og vi kan endda have passeret endnu flere saadanne, som er undgaaet min Opmærksomhed. Man ærgrer sig over de Mennesker, der foretrækker at more sig fremfor at gøre deres Pligt som Vælgere.

Det var første Gang, vi var paa Clausholm, efter at Fru IVERSEN havde overtaget Stillingen som tilsynsførende, og det var glædeligt, at vi begge var umaadelig tilfredse med hende, og hun sørgede udmærket godt for os. Den første Aften var vi paa Sophie Amaliegaard og den næste til Middag paa Schildenseje, og en Dag var vi hos Doktor KLAN i Voldum og til Chokolade i Søby Præstegaard, hvor der i Anledning af Pastor LOMHOLT THOMSSENS Fødselsdag var stort Præsteselskab, bl. a. MINNA og BØRGE BARSØE og BARFODS fra Voldum. Jeg var en Del rundt paa Godset, og den sidste Dag var jeg paa et kort Besøg hos KAREN og ANDREAS BJERRE paa Gammel Estrup. Som nogle Gange før Krigen lagde vi Hjemvejen om ad Vridsted Præstegaard for at se til HENRIKS Lærer, Pastor FANGEL og hans Kone, som vi sætter megen Pris paa. Det var morsomt at se deres 4 Dreng, og nu varer det maaske igen længe, før vi faar Mulighed for at køre op til dem. Fra Vridsted til Langesø var der 171,5 km, og det er saaledes 3—4 km kortere end fra Clausholm til Langesø, hvor utroligt det end lyder, men vi kører jo ad den direkte Diagonalvej over Engesvang, Nørre Snede, Tørring, Vejle. Den 29. November skal vi og GODSKE til BEATRICE CEDERSCHÖLDS Bryllup i EKJSJÖ, hvad vi glæder os umaadelig meget til ligesom til der at træffe Størstedelen af vor CEDERSCHÖLDSKE Familie.

32.

Langesø den 16. Juni 1948.

Nu er det mere end et halvt Aar, siden jeg sidst skrev til Eder, og da mit sidste Brev endte med, at vi skulde til Bryllup i Eksjö, maa jeg fortælle om denne ualmindelig vellykkede og smukke Fest. Vi var først nogle Dage i København og rejste derfra med GODSKE til Eksjö, (idet vi af Nationalbanken havde faaet Lov til at betale Billetten i danske Penge — og 50 Kr. hver i svenske Penge). Min Fætter PEHR CEDERSCHÖLD havde reserveret Værelser til os paa Stadshotellet. Vi var der nogle Dage og spiste vore Maaltider hos PEHR og MARGARETHA i deres store og udmærkede Hjem paa Tingshuset, og det var en stor Glæde at træffe saa mange af vore svenske Slægt-

Peter Scholten, 21. Februar 1943

ninge. Det var PEHRS og MARGARETHAS yngste Datter, BEATRICE, der blev gift med MARGARETHAS Brodersøn, Færnik ved Svea Livgarde, HUGO ADELBOG. Vielsen var i den statelige Kirke paa Torvet, og Middagen var i de smukke Lokaler i Officersmessen, i hvis store Sal der ved et Bord med 3 Fløje var dækket til ca. 88 Personer. Baade VIVI og jeg sad ved Hovedbordet, hun med CARL SJÖGREEN til Bords, og jeg med ELISABETH SJÖGREEN. Paa min anden Side sad PEHRS Søster, MARGARETHA CEDERSCHIÖLD, saa jeg havde det saa godt og hyggeligt som muligt imellem de to Kusiner. Overfor mig sad Godsejer BOGEMAN, som jeg engang for mange Aar siden har besøgt i Nærheden af Eksjö sammen med PEHR. GODSKE sad mellem Frøken MARGARETHA ADELBOG og unge HUGO CEDERSCHIÖLDS Kone, født LAURIN. Menuen var: Klar Bouillon, Hummergratin, Blandet Vilt, Legumer, Glace à la Eksjö, og Vinene var: Champagne, Moët et Chandon, Sherry. Det var jo ualmindelig godt og fint, og navnlig imponerende at servere Champagne som eneste Vin — foruden Sherry'en. BEATRICE var en nydelig Brud, og

Moder med sine fire Oldebørn

Efter Moders Dagbog, som hun førte med stor Ombu lige til den 28. November 1947, da hun faldt og brækkede sit Ben, er dette Fotograf optaget i Galleristuen paa Holstenshuus den 26. September 1947

HUGO en høj og flot Officer. Det var en ualmindelig køn Fest i meget smukke Omgivelser, og vi havde megen Glæde af at være med til den. Blandt Gæsterne var ogsaa ULLA QUAADÉ, der dengang gjorde Tjeneste paa et Børnehjem i Nærheden af Stockholm.

Den sidste Dag, vi skulde være i Eksjö, ringede EBBE fra Holstenshuus og fortalte, at Moder om Aftenen den 28. November var faldet i sin Stue og havde brækket den ene Laarhals, og at hun var kommet paa Faaborg Sygehus. Næste Morgen rejste vi hjemad, og da vi ikke kunde gøre Regning paa at faa Hotelplads i København, standsede VIVI og jeg i Lund og blev — efter tidligere Aftale — hos Biskop RODHES til næste Dag, hvor vi rejste direkte til Holstenshuus, hvor ogsaa JØRGEN og LOUISE var kommet. Onsdag den 3. December blev Moder opereret, og alt var særdeles godt overstaaet, og da vi næste Dag besøgte hende, var hun forbavsende flink; hun spurgte, om det havde været et morsomt Bryllup, og hvordan de smaa Oldebørn havde det. Det var tydeligt, at Moder var glad ved at se mig. Men senere paa Dagen blev Moder daarligere, og Tilstanden forværredes saa meget, at vi straks efter at have spist til Middag alle fem tog til Faaborg for om Natten at sidde paa Sygehuset. Allerede Klokken 20 Minutter over 10 om Aftenen Torsdag den 4. December døde vor kære gamle Moder stille og roligt i en Alder af næsten 91 $\frac{3}{4}$ Aar. Da det jo er meget tvivlsomt, om Moder i den meget høje Alder vilde have faaet sin Førlighed igen efter et saa alvorligt Brud, maa vi vist anse det for en Lykke, at hun ikke skulde leve videre som Invalid, og at hun ikke skulde faa et langt Sygeleje. Heldigvis lod Moder ikke til at have særlig slemme Smerter. Det er svært at miste den sidste af sine Forældre og samtidig at skulle se sit gamle Hjem opløst; men det er jo de færreste, der kan beholde sin Moder, til man selv er over 66 Aar. Den 5. December om Aftenen førtes Moder fra Sygehuset til Holstenshuus, hvor Kisten stod i Galleristuen.

Allerede den paafølgende Mandag, den 8. December, foregik Begravelsen fra Diernisse Kirke, hvor ERICH ALSHAUGE holdt en meget smuk Tale, og Moder blev begravet i vort private Gravsted, som vi for faa Aar siden har købt og indrettet lige op ad Kirkegaarden. Der er derfra den smukkeste Udsigt ud over Havet og Øerne og Faaborg, saa man kan vanskeligt tænke sig nogen kønnere Begravelsesplads. For at Slægtninge og Venner langvejs fra ikke skulde have Ulejlighed med at komme, havde vi bestemt, at Begravelsen skulde være i Stilhed. Til Stede ved Begravelsen var bl. a. POUL, DIDDE og CLAUDS QUADE og desuden ADA KLÆR og MIKKEL TRESCHOW, saa der var en Repræsentant for hver af mine Fastres Børn. Desuden vil jeg nævne CHRISTIAN AHLEFELDT (LENNA var i København og kom over en af de følgende Dage), Tante

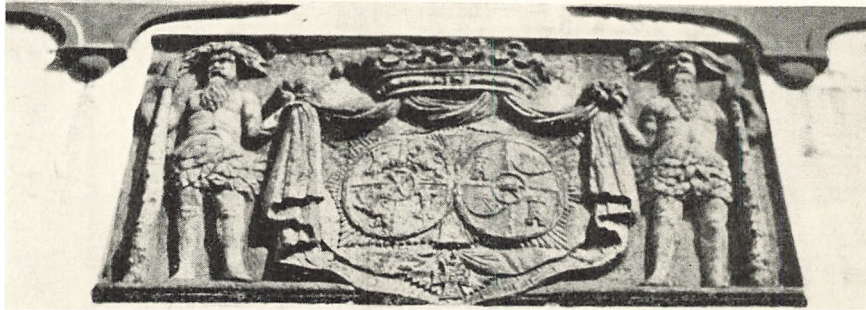

Moder

ELISE og CHRISTIAN SEHESTEDT JUUL, BENNY CEDERFELD, BITTEN OXHOLM, ELLA BILLE BRAHE, OTTO og LIPPE KNUTH, ERIK og Grevinde SCHAFFALITZKY, Guldsmed og Fru CHRISTOPHERSEN fra Odense. Efter Moders Ønske blev der sunget Salmerne Lær mig o Skov, at visne glad, Lyksalig, lyksalig, hver Sjæl, som har Fred og Dejlig er Jorden. Moders Kiste blev baaret ud af Kirken af os tre Sønner og af GODSKE og HENRIK og POUL QUADE, og til Graven af CLAUDS QUADE, Funktionærer, Forpagtere og Haandværkere. Det sidste Stykke ned i Graven blev Kisten baaret af Skovarbejdere. Efter Begravelsen samledes Slægt og Venner og Funktionærer og nogle andre til The paa Holstenshuus.

Faa Dage efter var jeg til Miss BILLE BRAHES Begravelse i Svanninge Kirke.

Det var første Gang i mange Aar, vi ikke var paa Holstenshuus i Julen. Vi var Juleaften paa Langesø alene sammen med GODSKE, og Nytaarsaften tilbragte vi i Oksbøl hos SOPHIE MAGDALENE og ERICH. Derfra tog vi til København, for at jeg kunde være med til Nytaarskuren hos Kongen. Under mit Ophold i Byen var jeg bedt til en meget flot ung Middag hos Arkitekt BENT WAAGEPETERSEN, der i 1935 med 4 Kammerater har maalt op paa Clausholm og i Efteraaret 1946 har været paa Langesø. Han er ansat under

Schack og Gabel Vaaben med Aarstallet 1739 over Gennemkørselsporten paa Schackenborg

Marinen og bor derfor i en diminutiv, men uhyre hyggelig og ejendommelig ganske lavloftet 3 Værelser Lejlighed i Nyboder, som det var en stor Oplevelse for mig at se og være i. De øvrige Gæster var Værtens Broder, der er juridisk Kandidat og Antikvitetshandler, en Opmaalingskammerat fra Clausholm, Arkitekt PETERSEN, der ogsaa bor i Nyboder, og Musæumsinspektør paa Rosenborg, TORBEN COLDING, der tidligere har været paa Langesø for at studere mine Miniaturer. Vi blev trakterede hele Aftenen med alt muligt forskelligt, og jeg nød selvfølgelig at tilbringe 6 fornøjelige Timer i et saa ungt Selskab.

Fra København rejste vi til Holstenshuus for sammen med JØRGEN, LOUISE og EBBE at ordne og fordele nogle af Moders efterladte Sager, hvad vi fortsatte med, da vi igen mødtes der i Paasken.

Da HENRIK skulde holde Foredrag i Heraldisk Samfund om danske sammensatte Vaabener med Lysbilleder af de meget smukke og oplysende Kort, som han og GRETHE har lavet til mig, rejste vi til København for at overvære dette Foredrag, der var udmærket i enhver Henseende. Efter dette Møde var VIVI og jeg til en sen Aften hos Dr. og Fru FABRITIUS i deres hyggelige Lejlighed i Cort Adellersgade, hvor jeg har tilbragt saa mange Aftener hos dem ved Forhandlinger med Dr. FABRITIUS om min Slægtbog. Næste Morgen rejste jeg til Nyborg, hvor jeg spiste Frokost hos BENNY CEDERFELD, som kørte med mig og MICHAEL TRESCHOW til Herrested Kirke og Ravnholt til OVE SEHESTEDT JUULS Begravelse, hvor der var samlet mange Mennesker.

VIVI tilbragte en Maanedstid i København paa Lucas Stiftelsen, hvor hun hvilede sig og fik Behandling for sin Mave. Medens jeg var ene hjemme, var jeg en Dag til Middag paa Krengerup, hvor jeg traf AGNES TERSLING og hendes Mand, og en anden Gang skulde HENRIK paa en af sine Inspektionsture for sit Kontor, Statens Byggenævn, og jeg stødte til ham til Frokost paa Holstenshuus og fulgtes med ham paa to Inspektioner paa Als, saa vi kunde overnatte i Oksbøl Præstegaard, og to Inspektioner næste Formiddag i Sønderjylland. Det var meget morsomt for mig at være med og se, hvorledes noget saadant foregaar, og hvad det drejer sig om. Vi naaede til Frokost til Schackenborg, hvorfra HENRIK straks kørte videre paa yderligere Inspektion, medens jeg blev paa Schackenborg, som jeg var glad for at se engang igen, ligesom for at besøge OTTO og KARIN SCHACK, som jeg altid er glad for at træffe, de var som altid mageløs elskværdige. Der traf jeg ogsaa Baronesse ANNA SOPHIE LERCHE født LÜTTICHAU. Næste Dag rejste jeg hjem med Toget.

Da flere af mine Bekendte er saa elskværdige at interessere sig for mine aarlige Blomsterindsamlinger den 28. Marts, maa jeg fortælle, at jeg i Aar — den 30., da jeg først kom hjem den Dag fra Paaskeopholdet paa Holstenshuus — fandt 31 forskellige Blomster — mod kun 3: gul Crocus og Knopper af Eranthis og enkelt Vintergæk i Fjor efter den forfærdelig strænge Vinter. Da det jo i Aar har været en meget mild Vinter med et særlig tidligt Foraar, er jeg forbavset over, at Resultatet kun blev 31 Blomster, der kun er halvt saa mange som de 62 i Rekordaaret 1938 den 28. og 29. Marts, der endda var 2 mere end de 60, som vi fandt paa Lilliendal det første Indsamlingsaar, den 28. Marts 1910. Med Undtagelse af 1911 har jeg samlet hvert Aar siden. SOPHIE MAGDALENE fandt i Aar 30 forskellige Blomster i Oksbøl Præstegaardshave.

I det tidlige Foraar havde vi den Glæde at have SOPHIE MAGDALENE og hendes to yndige smaa Piger hos os, medens hendes Mand i tre Uger var paa Gripenberg i Smaaland sammen med en Del tyske Præster, og da ERICH efter sit Ophold i Sverrig tog hjem med SOPHIE MAGDALENE, var vi saa heldige at beholde Børnene endnu nogen Tid, hvad der jo var dejligt for os. Medens SOPHIE MAGDALENE var her, kørte jeg en Dag med hende paa Besøg hos VINDS paa Sanderumgaard og hos JULIE SCHOLTEN paa Biskopstorp, og en Dag var hun og jeg til Frokost paa Arreskov og bagefter paa Holstenshuus.

I Pinsen havde Langesø en af sine store Oplevelser. Dansk ornithologisk Forening skulde holde natlig

Porthuset paa Schackenberg

Udflugt her i Skovene, og gennem Installatør KROG i Morud, der er en ivrig og kyndig Ornitholog, havde jeg indbudt dem til at holde Mødet her i Foredragssalen. Formanden, Dr. JESPERSEN, der stammer fra Næsbyhoved nær ved Odense, og Fru JESPERSEN, der er Datter af Gartner WOHLLEBEN i Stige, hvis Navn jeg saa godt husker fra Skovauktionerne her i gamle Dage, boede her, ligesom en ung forststuderende, ERIK TILLISCH, som har været her sammen med IVER REEDTZ THOTT. Dr. JESPERSEN havde været saa venlig at tilbyde at holde et Foredrag med Lysbilleder Kl. 7½ om Aftenen for Mennesker fra Godset, hvoraf vi havde indbudt 303. Der var ialt ca. 140. Kl. 12 om Aftenen kom Foreningens Medlemmer, hvoraf 2 Mand var kommet rejsende fra Thy bare i den Anledning, og næste Dag rejste de hjem igen. Der var bl. a. mødt Mennesker fra København og Nysted. Enkelte lokale overværede ogsaa Mødet og den efterfølgende Vandring, f. Eks. Fru Doktor MEILGAARD med Datter, Skovfoged og Fru STUBGAARD med deres to Dreng og GODSKE. Ialt var vi omkring 90 Mennesker, og det er al Ære værd, naar Sammenkomsten begynder ved Midnat. Dr. JESPERSEN holdt et nyt Foredrag, der ogsaa var ledsaget af Lysbilleder, som var utrolig gode og smukke, og derefter lod Magister POULSEN os høre Fuglestemmer paa Grammofon, der var ualmindelig tydelige. Selskabet blev trakteret med Sandkage og Moccakage og en rigtig fortrinlig dansk Frugtvin-Wermuth. Kl. 3 gik VIVI i Seng, og Kl. lidt før 3½ begav vi andre os af Sted for at høre Fuglestemmer, efterhaanden som Fuglene vaagnede i Morgengryet. Den første, vi hørte, var Rødstjerten, og lidt senere kom Nattens Sensation, Natravnen, som det var en stor Begivenhed at høre. Ved 4½ Tiden stod vi længe foran Kapellet og beundrede det pragtfulde Syn af den gryende Dag med de drivende Taager hen over Søen. Det var saa skønt og aldeles betagende, og man kom virkelig til at tænke paa Elverpiger. Videre gik vi forbi Sjør Bro, Rødeled og Syvstjernen og ind i Ruehedskoven, og vi naaede at høre 25 forskellige Fuglestemmer, hvad der var meget færre end de 39 Stemmer, vi hørte ved en lignende Nattevandring her for 3 Aar siden. Ved 6 Tiden kom vi til Komigen Kro, hvor vi spiste Morgenmad, og Kl. 10 Minutter før 8 kom jeg hjem til Langesø, hvor jeg i en frygtelig Fart gjorde mig i Stand, saa jeg lidt over 8 pr. Automobil kunde naa til Pinsegudstjeneste i Kapellet. Jeg maa dog indrømme, at jeg var ganske forfærdelig søvniq under Prædikenen. Da jeg om Aftenen Kl. 24 gik i Seng, havde jeg været i uafbrudt Aktivitet uden at sove i 42 Timer; men saa var det ogsaa godt at sove til Kl. 7 næste Morgen.

Den følgende Søndag kørte jeg VIVI til Skabohuse, hvor hun skulde besøge Fru og Frøken SCHOLTEN fra Odense, som havde laant Huset af hende en Tid, og derpaa kørte jeg videre til Nyborg for ved Færgen at hente Arkitekt BENT WAAGEPETERSEN og Musæumsinspektør TORBEN COLDING, der skulde besøge mig, og med hvem jeg vilde se de flest mulige Herregaarde. Vi saa først Kapellet, Riddersalen og Taarnet paa Holckenhavn, og derefter kørte vi til Hesselagergaard, hvor Baronesse BLIXEN var saa elskværdig at byde os indenfor og lod os bl. a. se Vægtergangen med de bevarede Skydeskaar og Skoldehuller. Mere naaede vi ikke den Aften, og vi kørte om ad Skabohuse for at tage VIVI med hjem, hvor der ventede os et større

Pseudotsuga taxifolia (Douglas), Stjernebjerg Afdeling 7a. Plantet 1883 med 2/2 Planter paa aaben Mark i gravede Huller paa $0,92 \times 0,92$ m's Afstand. Fotograferet i Oktober 1945
Efteraar 1945: Højde 33,5 m, Diameter 50,3 cm, Masse 516 m³/ha

Aftensmaaltid. Søndag Formiddag var vi først paa Margaard, hvor vi var saa utrolig heldige i Gaarden at møde Godsejer SCHÖLLER, der var saa venlig at vise os Husets Indre og de enestaaende klippede Bøgehække med de 4 mægtige hvælvede klippede Lysthuse. Derfra naaede vi Gyldensteen, hvor vi var bedt til Frokost, og hvor vi fik forevist uendelig meget baade inde og ude. Kl. 4 kørte vi derfra for at naa til Glorup, hvor vi var inviterede til The, og hvor Greven og Grevinden var umaadelig elskværdige og viste os en Masse af deres herlige Sager, hvoraf særlig Malerierne interesserede COLDING, der er meget kyndig paa det Omraade. Paa Vejen derfra beundrede vi den saa smukt anlagte Have og frydede os over den skønne runde Tempelbygning i Skæringspunktet mellem to Alleer og Mindestøtten for Familien MOLTKE'S Sammenkomst i 1778. Den var omgivet af et stort Buskads af mægtige blomstrende Azaleaer i de dejligste fine og skære Farver, et fuldstændig betagende og imponerende Syn. Videre tog vi til det fortryllende Rygaard, hvor vi var inde i den lukkede Gaard og oppe i Riddersalen og paa Vægterloftet. Det er for mig altid en særlig Oplevelse at se Rygaard, der er en fuldstændig Folkevisborg. Udvendig saa vi derefter Broholm, Ørbækklunde, Julskov og Hindemae og endelig Biskopstorp, hvor vi ogsaa var indenfor. Vi endte med at spise til Aften i Landevejskroen i Langeskov, og vi fik dejlig Dessert, da vi kom hjem efter en Udflugt paa 12 Timer, hvor vi havde set 9 Herregaarde, for enkeltes Vedkommende meget grundigt. Mandag Formiddag rejste mine to Gæster tilbage til København.

Den 3. Juni skulde der være Bestyrelsesmøde i Personalhistorisk Samfund. Det afholdtes hos Kassereren, Kontorchef CLEMENTSEN i Nationalbanken, og jeg rejste ind samme Dag og boede i HENRIKS Lejlighed i Lyngby, hvor kun Børnene var hjemme med deres Barnefrøken, da Forældrene for Tiden er paa Ferie i England. Efter Mødet bød Hr. og Fru CLEMENTSEN paa meget flot Aftensmad, og vi befandt os dejligt i deres Hjem, hvor vi bl. a. beundrede de talløse Portrætstik af CHRÉTIEN og FLINDT, som ganske dækker Væggene i Dagligstuen. Næste Dag havde jeg indbudt WAAGEPETERSEN og COLDING til Middag i Tivoli, og COLDING havde derefter bedt os til The i hans Hjem, hvor jeg traf hans Fader, der er REGITZES Chef i Magistraten, og hans Broder, der er ansat i Udenrigsministeriet. Hans Moder var ikke hjemme, da hun desværre ligger paa Hospitalet. Vi havde det mægtig hyggeligt, og jeg var glad ved at se COLDINGS Hjem og hans Bøger og andre interessante Sager. Dagen efter var jeg bedt til Frokost paa Hotel d'Angleterre af AXEL REEDTZ THOTT'S tidligere Chef, den danske Gesandt i Canada, Minister HOLLER, hvis Søn, der er Frimærkesamler, jeg har sendt en Del Frimærker. Det var meget morsomt at gøre Hr. og Fru HOLLERS og min Frimærkevens Bekendtskab.

Thuja plicata, Kastegne Afdeling 9a. Plantet 1906 under Skærm af Skovfyr. Fotograferet i Oktober 1945
Efteraar 1945: Højde 17,7 m, Diameter 25,4 cm, Stamtal 656 Stk., Grundflade 33,3 m²/ha incl. det efterbedrede Stykke
mod Nordøst med Chamæcyparis Lawsoniana

Da HANS-HENRIK havde været syg i nogen Tid og ikke kunde rejse til Langesø med Toget, blev han transporteret i en Falck Ambulance. Barnefrøkenen var syg og kunde altsaa ikke rejse med. Heldigvis var Rejsedagen en Søndag, saa REGITZE kunde følge med over, og hun og jeg kørte altsaa med de to Børn. Rejsen gik udmærket. REGITZE tog tilbage samme Aften, og vi har nu en Sygeplejerske fra Odense til at hjælpe med Børnene, der er rædsom søde, og nu er Drengen heldigvis rask og oppe. VIVI har dem om Natten, og enkelte Gange har jeg dem om Natten, og jeg nyder naturligvis at passe dem.

Vi har haft mange Sammenkomster her i Foraaret. VIVI havde samlet 15 danske Præster, den engelske Præst i København og to svenske Doktorer til Konvent i et Par Dage, og de boede alle her. ERICH var en af Præsterne og SOPHIE MAGDALENE og de to søde Pigebørn var her ogsaa. To Dage i Træk var, ligesom i Efteraaret, gamle fra Odense her i Foredragssalen og bagefter i Haven. Der var regnet med 175 den første Dag og 235 den sidste Dag, men der var vist 300 den sidste Dag. VIVI talte begge Dage for dem, og der var Sang og Orgelspil. De sørgede selv for Kage og medbragte Kopper, og Arrangørerne skaffede Kaffen. De var meget taknemmelige og glædede sig over at være i Haven i det dejlige Vejr. Professor ANDERS BUGGE fra Oslo har med ca. 14 kunststuderende fra Norge set Hus og Stuerne her, og konservative Redaktører har ogsaa haft Udflygt hertil, da de var samlede til Møde i Odense. Deres Formand, Redaktør LOUIS SCHMIDT fra Aarhus Stiftstidende, der forøvrigt er Jagtlejer paa Clausholm, holdt en smuk Takketale.

I Skoven har vi haft Besøg af baade norske og danske Forstmænd. De norske var her med to Professorer. Den ene af disse, Professor HEIBERG, skrev i sit Takkebrev: »Arboretet på Langesø er jo berømt over hele Skandinavien, og jeg er meget glad for at jeg fikk anledning til å vise det fram for mine studenter. Det som tross alt gjorde mest inntrykk på oss var de vidunderlige Douglas-granene i bøkeskogen. For oss så det helt overbevisende riktig ut at lignende framgangsmåte må kunne benyttes i større utstrekning for å redde bøkeskogenes økonomi.« Der menes hermed de 55 aarige Douglasgraner imellem de 65 aarige Bøge i Dyrehaven, som er saa enestaaende prægtige og imponerende høje, og som er op til over 2 Meter i Omkreds i Brysthøjde. Da vi under de norske Forstkandidaters Besøg stod ved disse Træer, sagde Professor HEIBERG til mig, at her skulde man tage sine Sko af. Det var uden Tvivl ogsaa om dette Parti af Skoven, at den danske Professor MOLTESEN den 16. Juni i sin Takketale sagde, at det var en forstlig Helligdom. Professor MOLTESEN sagde ogsaa, at naar forstkyndige Mennesker talte om fremmede Naaetræer, tænkte man altid paa Langesø. To Hold af de danske Forststuderende er i nogle Uger paa Hvidkilde, hvor de holder Øvelser, og hvorfra de gør Udflygter. Et Par og tredive af dem var den 16. Juni paa Langesø, og Skovrideren og

Ables grandis Sjømark 7 a 1, plantet 1907 en Række langs Vejen. Fotograferet Oktober 1945
Efteraar 1945: Højde 26,0 m, Diam. 45,6 cm

jeg var rundt med dem hele Dagen, og de var meget interesserede i alt, hvad de saa. GODSKE var ogsaa med om Formiddagen og til Frokosten paa Komigen Kro. Maden var medbragt, og jeg trakteredede disse, ligesom Nordmændene, med Snaps, Øl, Kaffe og Kager. Blandt de studerende var JAKOP ESTRUP fra Kongsdal, VILHELM SCHULJN fra Frederiksdal og ERIK TILLISCH, som morsomt nok var her for tredje Gang i mindre end 2 Maaneder. Han skal om kort Tid rejse til Amerika sammen med IVER REEDTZ THOTT for at indsamle Frø af Grandis, og derfor har det interesseret ham særligt at se mine store Grandisser.

Næste Søndag skal vi have den aarlige store Havefest for K.F.U.M. og K. der kommer tidlig paa Eftermiddagen og hører paa Taler og giver Opvisninger og slutter Dagen med Lejrbaal. Vi har saa Lederne til Middag. En Dag skal vi have endnu nogle faa gamle fra Odense herud, nogle der ikke var med de andre Gange.

Jeg maa ogsaa fortælle, at vi en Dag havde Besøg af Baronesse BERTOUCH fra Højbygaard med hendes Datter EVA og dennes forlovede, IB HOLSTEIN fra Fuirendal, for at Baronessen kunde se paa den 4 Værelses Lejlighed med Køkken her i Enden af Nordfløjen, som jeg overlader IB og EVA fra i Efteraaret i et halvt Aar, naar han skal være Elev hos min Skovrider. De skal giftes den 3. August, og BERTOUCHS har været saa venlige at indbyde os til Brylluppet. Vi skal bo paa

Oreby, og vi er saa glade over samtidig at faa Lejlighed til at besøge Baron og Baronesse ROSENØRN, som vi ikke har set i mange Aar.

I Søndags, den 13. Juni, havde Historisk Samfund for Fyns Stift sin aarlige Sommerudflugt, der i Aar gik til Assens, hvor Lærer KJÆRBYE talte i Kirken og ledede Byvandringen. Om Formiddagen var vi paa Krengerup, hvor jeg fortalte lidt om Ejendommen og det pragtfulde Hus, og om Eftermiddagen var vi paa Brahesborg, hvor Samfundets Sekretær, Adjunkt BLOMBERG talte udmærket om Stedet og dets Ejere. Begge Steder fik vi med den største Elskværdighed Lov til at komme ind i Huset og se Stuerne og alle deres Herligheder, hvad Folk var lykkelige for. Der var ca. 300 Deltagere.

33.

Langesø pr. Langesø 1. September 1948.

Kære Axel [Reedtz Thott].

Selv om jeg for en halv Snes Dage siden har skrevet til Dig, har jeg dog Lyst til at skrive til Dig i Aften, da jeg siden da har oplevet saa meget, som det vil more Dig at høre om. Saa har jeg lagt et ekstra Gennemslag i, som jeg kan sende til Tante ELSE THAM, fra hvem jeg lige har faaet et godt langt Brev, og saa faar jeg skrevet til hende paa en nem Maade.

Den 25. August var der Generalforsamling i Godsejer- og Majoratsforeningerne, som havde samlet ca. 50 Deltagere. Det var Jordlovene, der drøftedes, og der blev talt meget. Det resulterede i en Godkendelse af Foreningernes hidtidige Forhandlinger for at mildne Lovene og en Opfordring til at fortsætte. Der blev spist Frokost i Ingeniørforeningen, hvor Mødet holdtes, og jeg sad sammen med Din Fader, KRISTIAN KNUTH og Hofjægermester JENS JUEL.

Jeg saa med stor Interesse den meget store Fjerkræudstilling i Forum, hvor Hønsene var større, end de var, sidst jeg var paa Hønsedstilling. Der var mange prægtige Dyr, og det var morsomt at se Bedømmelseskortene, der var anbragt paa Burene. Om Aftenen var jeg hos Doktor FABRITIUS og forhandlede med ham om min Bog, som det gaar usigelig langsomt med. Der blev jeg hentet af HENRIK og GRETHE, som havde været i Biografen og fik The hos FABRITIUS's. Jeg boede hos dem i 2 Nætter og var glad ved at se de yndige Børn igen. De havde forladt os 2 Dage før. Jeg maatte ile hjem, hvor jeg traf ERIK og Grevinde HOLSTEIN og Baronesse BERTOUCH, der var her med en Flyttevogn for at indrette Lejligheden i Enden af Nordfløjen til IB og EVA, som kommer den 8. og skal bo der i Vinter, da IB skal lære Forstvæsen af min Skovrider.

Den 28. havde vi, medens REGITZE var hjemme i en Del af sin Ferie, Middag med OTTO, LIPPE, ERIK, AGNES, ULRIK og TOVE KNUTH, NIELS BENEDICT og DAGMAR TILLISCH, HANS og THYRA JUEL, KRESTEN SCHEEL (BUBBEN var paa Stensballegaard) og Onkel EBBE. I Forgaars Aftes kom hertil 33 forststuderende fra den svenske Skovhøjskole med Professorerne LINDQUIST og TAMM og 2 franske Forstmænd. De havde været i Hedeselskabets og Frijsenborg Skove og overnattet i Hammel, hvorfra de i flere private Automobile var kørt til Wedellsborg, hvis Skove de havde set den Dag. Professor LINDQUIST boede hos min Skovrider, og de tre andre Herrer her, medens de 32 unge boede i Foredragssalen og Garderoben ovenover. Jeg havde været saa heldig at kunne laane Madrasser og Tæpper paa Kasernen i Odense. Den 33te unge sov i en af Automobilene. De unge spiste paa Komigen Kro. I Gaar gik Skovrideren og jeg med dem i Skoven hele Dagen, og de var heldigvis uhyre glade for, hvad de saa. Vi 2 fik hver af dem et Tilvækstbor, som ikke kan faas her i Landet. Vi spiste Frokost med dem paa Kroen, hvor jeg gav Øl, Mælk, Kaffe og Wienerbrød. Til Middag havde vi indbudt Skovriderne fra Wedellsborg og Trolleborg, hvortil de skulde i Dag, med Fruer, og om Aftenen Kl. 9 kom alle de unge og saa Stuerne og fik en stor og meget flot Souper. I Dag Kl. 3 kom ialt 123 — danske, norske og finske Snedkere, der var til Møde i Nyborg, for at se Hus og Møbler. De svenske Deltagere havde maattet rejse lige forinden. De blev dog kun trakterede med et Glas dansk Wermuth, der er vældig rar. Har jeg skrevet, at vi har haft skandinaviske kristelige Forfattere, ialt 60 til Vin og Kage, fra deres Møde i Nyborg. Mange Hilsener fra Din meget hengivne

34.

Langesø pr. Langesø 12. September 1948.

Kære Iver [REEDTZ THOTT, som var i Amerika med den forststuderende ERIK TILLISCH, hvor de samlede Grandisfrø].

Mit korte Brev forleden var kun en midlertidig Besvarelse af Dit vældig lange Brev, som jeg naturligvis har læst med den allerstørste Interesse, da det fortæller saa meget om Eders storartede Rejse og om alt det meget, som I oplever. Hvor er det mageløst nemt, at I baade kan sove og endogsaa lave Mad i Automobilen. Sikken en Masse Penge, I maa spare paa begge disse Omraader. Men hvor maa der gaa en Masse Luft i Madrasserne, naar de skal pustes op. Det vilde jeg nødig gøre. At køre 3000 km i tre Dage er imponerende, men det kan jo ogsaa kun gøres, naar der er 2 til at køre, og den ene sover imens, som TILLISCH skrev til mig. Det er herligt for Jer, at I har set saa meget af det højst interessante Land paa Vejen op til Eders Arbejdssted, men ærgeligt er det, at Modningen af Frøene netop i Aar er saa ekstra sen. Og harmeligt er det med Ormene i Koglerne, der æder Frøet; det maa jo volde Eder særlig store Vanske-

ligheder. Af stor Interesse er det ogsaa, som Du skriver, at I kommer i Forbindelse med saa mange forskellige Mennesker, og rart, at de er saa flinke imod Jer. Jeg kan forstaa, at I var forpustede efter at have fældet et næsten 60 Meter højt Træ, som var en Meter i Diameter. Saa ærgeligt, at der ogsaa var Orm i dette. Det bliver morsomt engang at træffe Eder og høre Beretningen om alle Oplevelserne. Det bliver en Overgang for Dig at begynde paa Eksamenslæsningen straks efter Hjemkomsten fra Rejsen og det frie Liv derovre.

Du ved maaske, at Tante JULIE fejrede sin 70 Aars Fødselsdag her, og det var vi naturligvis meget glade for. Det var en rar Dag for os, og Tante JULIE var flink og vel befindende.

Nu skal Du høre lidt om mine Oplevelser i den sidste Tid. Dansk historisk Fællesforening skulde holde sit Aarsmøde i Maribo, og jeg skulde med som Repræsentant for Historisk Samfund for Fyns Stift og for Nordfyns Museum, som jeg begge er Formand for, og jeg lod mig den 3. September om Morgenen Kl. 6½ køre til Svendborg til Langelandsfærgen Kl. 8 med Ankomst til Nakskov Kl. ca. 11½, hvor EINAR REVENTLOW hentede mig. Jeg spiste Frokost hos ham paa det yndige Bindingsværks Rudbjerggaard, som jeg var glad for at se engang igen, og vi var i Have, Lade og Mark, hvor jeg saa hans Mejetærsker i Gang. EINAR er vældig interesseret og tager sig meget af sit Landbrug, der vist gaar godt for ham. Vi kørte om forbi Vindeholme og videre til The hos BERTOUCHS paa Højbygaard, hvor vi ogsaa var til Middag sammen med den unge Baron fra Lungholm og hans Kone og Svigermoder, Fru PADE. Vi tog til Lungholm og gik Tur i den smukke Have, og vi saa Taagerup Kirke med de prægtige Kalkmalerier. Om Aftenen blev jeg hentet af FREDERIK REVENTLØWS Vogn, da han havde været saa mageløs venlig at indbyde mig til at bo hos ham i Amtsgaarden i Nykøbing. FREDERIK var til Møde i Maribo for de private Jærnbaner, og der stødte jeg til ham og traf mange Bekendte bl. a. Amtmændene JONQUIÈRES, der ogsaa boede hos FREDERIK, NEUMANN og STEMANN, og jeg blev bekendt med Amtmand FRIIS JESPERSEN fra Hjerring, hvis Fader, der var Klosterforvalter paa Vemmetofte, jeg har kendt dengang jeg var hos Skovrider NEERGAARD paa Vemmetofte.

Næste Formiddag var jeg til Musæumsmøde i Maribo paa Olsens Hotel, hvor jeg mindedes at have boet i 1928, da jeg fra Egeløkke i tre Automobiler sammen med 10 andre af Familien var paa en 3 Dages Tur paa Lolland.

Musæumsforstander H. P. HANSEN fra Herning holdt et udmærket og med omhyggelige Studier underbygget Foredrag om »Mosefund — Offerfund«, hvor han gik imod Tanken om, at Fundene i Almindelighed skulde være henlagte som Offer til Guderne. Han mente, at de i langt større Grad skyldtes, at Sagerne var tabte eller skjulte i Tilfælde af Krig. Musæumsinspektør ALBRECHTSEN fra Odense imødegik Indlederen paa en ganske udmærket og saglig Maade. Af de 82 Musæer, der er Medlemmer af den kulturhistoriske Musæumsforening, var ikke engang Halvdelen til Stede om Formiddagen, men der kom nogle enkelte flere til Eftermiddagsmødet. Den Dag var jeg — særlig ved Maaltiderne — sammen med bl. a. Skoleinspektør HØIRUP fra Nyborg, Landinspektør JUNGENSEN fra Maribo, Dr. THERKEL MATHIASSEN og Magister CHR. AX. JENSEN fra Nationalmusæet og Kontorchef HEERING og Arkivar EWENS fra Matrikelsarkivet. Af de andre Mennesker, som jeg i disse Dage havde Fornøjelse af at træffe, kan nævnes Inspektør JØRGEN PAULSEN fra Frederiksborg, Bibliotekar HAUGSTED og Musæumsdirektør SØGAARD fra Aarhus, som jeg begge kender og sætter megen Pris paa gennem mange Aar, ANDREAS BJERRE fra Gl. Estrup, som jeg talte med flere Gange, Overlærer ALBERT THOMSEN fra Holbæk, som er vor Formand, Landsarkivarerne HATT og GRIBSVAD, Amtslæge LAUSTEN THOMSEN fra Aabenraa, Arkitekt TIDEMAN-DAL fra Næstved, Redaktør LUSTRUP fra Thisted, som den ene Dag kørte med FREDERIK REVENTLOW og mig, Musæumsdirektør og Fru KLEM fra Helsingør, Dr. AXEL STEENBERG fra Nationalmusæet, Fru OVERGAARD fra Holstebro og Bankbogholder CALOV fra Kalundborg. Fællesforeningens Formand, Dr. NØRLUND fra Nationalmusæet, og Fru NØRLUND boede ogsaa i Amtsgaarden, saa dem var jeg jo derved en Del sammen med, ligesom med Direktør ANDRUP, der den sidste Dag var til Middag i Amtsgaarden sammen med Bispinde PLUM, saa vi havde en rigtig hyggelig Middag. Biskop PLUM var bortrejst. Jeg maa endnu nævne Musæumsdirektør SVEND LARSEN fra Odense og Teglværksejer GULDAL fra Viborg.

Der var Middag i Bangs Have lige udenfor Byen, og baade før og efter var jeg i det meget imponerende Stiftsmusæum, som efter 7 Aars Arbejder lige var blevet færdigt, og det vakte berettiget Beundring ogsaa hos de sagkyndige. Det er meget stort, har Masser af gode Ting, og de er opstillede paa den allerbedste Maade, og foreløbig er det jo ikke overfyldt, da det er blevet stærkt udvidet. Om Søndagen kørte vi til Nakskov, hvorfra der sejledes til Slotø i Nakskov Fjord, hvor vi fik Foredrag af Adjunkt MARIUS HANSEN, der med Gymnasieeleverne havde udgravet et Taarn og 2 lange Mure. Der havde vist i Kong HANS'S Tid været

Rudbjerggaard 1928

et Skibsværft der. Vi spiste Frokost i REVENTLOW Parkens Restaurant paa Pederstrup, der er indrettet i den gamle Stald, og derefter saa vi det udmærkede Musæum i den til sin gamle Skikkelse tilbageførte Hovedbygning, hvor FREDERIK REVENTLOW, der er Formand for Lolland Falsters historiske Samfund, og Direktør THORLACIUS USSING talte. Gennem den mægtige og meget smukke 1100 Td. Ld. store Knuthenborg Park kørte vi tilbage til Maribo, hvor vi saa Frilandsmusæet, hvorefter vi var Byraadets Gæster ved en Middag, hvor Borgmesteren præsiderede. Dagen efter, som var Mødets sidste Dag, havde vi Forhandlingsmøde og besaa derefter under Ledelse af Magister CHR. AX. JENSEN Domkirken og derefter Klosterruinerne, og til sidst talte Professor BØGGILD ANDERSEN fra Aarhus om: Nogle Betragtninger over Hjemstavnsforskning, hvor han var fuldstændig tilintetgørende stræng i sine Fordringer til vore Aarbøgers Indhold. Næste Formiddag saa jeg Nykøbing Kirke, Musæet Falsters Minder, og jeg besøgte dettes tidligere Leder, Frøken LAURA BOIESEN, som jeg tidligere har skrevet med.

35.

Langeso 1. Oktober 1948.

Kære Axel [Reedtz Thott].

Nu skal Du høre om den meget smukke og stemningsfulde Sølvbryllupsfest paa Arreskov den 28. September, som jeg er uhyre glad for at have været med til. Desværre var Tante VIVI blevet forkølet under et Besøg hos SOPHIE MAGDALENE, saa hun maatte opgive at tage med.

Middagen var Kl. 6½, og Sølvbrudeparret stod foroven paa Trappen og modtog Gæsterne. Grevinden var i en meget smuk hvid Kjole, den var vist af Silkebrokade, med Slør og Diadem af Sølvmyrter. Det var meget træffende, som Sagfører KRARUP sagde i sin Tale, at hun saa ud som en Brud og ikke som en Sølvbrud. Hun saa ualmindelig godt og ung ud og dertil straalende glad.

Det efterfølgende bliver nærmest en Opremsning, bl. a. fordi jeg har lovet Grevinde RANTZAU, som sad overfor mig ved Bordet, at sende hende denne Skildring, som Grevinden saa kan sende til LILY og AGNES, for at de kan faa en Beretning om den store Fest.

Vi samledes naturligvis i Dagligstuerne til venstre for Trappen, og der var en uendelig Masse Gæster og mange, som jeg ikke kendte. Der var vist ialt 78, og vi spiste i den store Sal i den anden Fløj, hvor vi sad ved et meget stort Hesteskobord. Det var morsomt for mig at sidde der under mit eget Vaaben, idet der i Loftet er Vaabener for ERIK SKEEL HOLSTEN og hans to Koner, FINECKE og REEDTZ, hvoraf den sidste som Enke giftede sig med ALBRECHT CHRISTOPHER SCHAFFALITZKY DE MUCKADELL til Brobygaard og bragte ham Arreskov og Gelskov.

Loft paa Arreskov med Vanbenerne Finecke, Holsten og Reedtz
Erik Skeel Holsten til Arreskov, g. ¹) 1745 Sophie Hedevig von Finecke, g. ²) 1764 Birthe Kirstine Juul Reedtz

Ved Hovedbordet sad: Baron OLOF BILLE BRAHE — Grevinde RANTZAU — Baron BENDT S. DE M. — Fru LANGE — Sølvbrud — Sølvbrudgom — BENNY CEDERFELD — Ritmester S. DE M. — Tante ELISE SEHESTEDT JUUL — Redaktør, Baron CAI S. DE M.

Ved Enderne af dette Bord sad: Ingeniør LANGE og Baronesse S. DE M. f. SEIERSSEN, og ved den anden Ende: VIBA JUEL og Stiftamtmand HVIDT fra Aarhus. Ved Hovedbordets indvendige Side sad: Jeg — Baronesse S. DE M. f. METZ — Fru HAXTHAUSEN f. LANGE — Doktor STAGGEMEYER — Fru OLGA PONTOPPIDAN. Mere af Placeringen kunde jeg daarligt se, da jeg jo sad med Ryggen til den øvrige Del af Selskabet. Men jeg kan nævne forskellige af de øvrige tilstedeværende — foruden Ægtefællerne til de allerede nævnte.

Der var altsaa Parrets Søskende og disses Ægtefæller og Børn og deres Ægtefæller. Af disse ved jeg kun een, der manglede, nemlig Baron BENDT S. DE M.s gifte Datter, Fru SCHOU, der desværre er syg. Saa var der CHRISTIAN og INGEBORG CEDERFELD, OTTO og LIPPE KNUTH, ERMEEGAARD HAUGWITZ, Fru LANGKILDE fra Bramstrup (Godsejeren er desværre syg) og S. DE M.s fra Rødkilde. Taler blev holdt af: Sølvbrudgommen 3 Gange, Baronerne BENDT, CHRISTIAN, MICHAEL, OSKAR (Ritmesteren) og CAI S. DE M., Baronesse S. DE M. f. METZ, Godsejer LANGE, BENNY og CHRISTIAN CEDERFELD, Baron OLOF BILLE

BRAHE, Fru ELSE og Tandlæge CHRISTIAN HAXTHAUSEN, jeg, NIELS JUEL, Kaptajn PONTOPPIDAN og Sagfører KRARUP fra Odense. Ialt 19 Taler. Der var 3 Sange.

Middagen varede ca. 4 Timer. Vi fik dejlig Mad, serveret paa dejligt Porcelæn, 2 Gange dansk med brogede Blomster, 1 Gang (Desserten) meget kønt ostindisk, og 1 Gang vist nok engelsk. Menuen var: Fiskemousse, And, Champignons, Savarin, Dessert (Overflødigshorn!! med Chokolade Konfekt!) Vinene: Orvieto Bigi, St. Martin, Pauillac, Molino.

Rødvinen var aldeles storartet. Der blev danset om Aftenen, og der serveredes Bouillon, Kiks m. m. Jeg kom hjem Kl. næsten 3½.

36.

Langeso pr. Langeso 28. Oktober 1948.

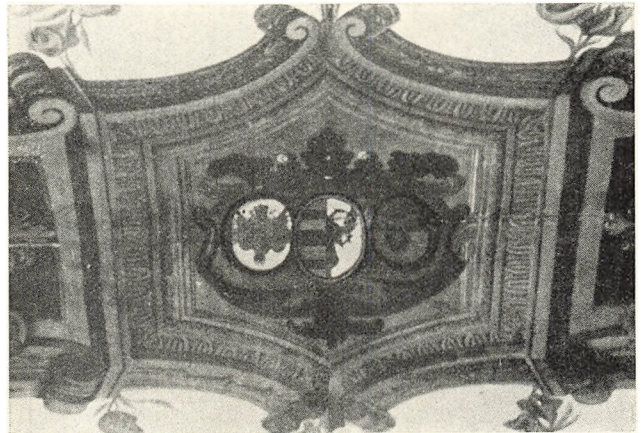
Kære Axel.

Nu skal Du høre om vor ualmindelig vellykkede og fornøjelige Tur til Oreby. Efter ikke at have været paa Lolland siden 1928, da jeg med 10 af Familien fra Egeløkke gjorde en flere Dages Automobiltur rundt paa Lolland, og i 1933, da jeg var til Grev RABENS Begravelse, har jeg nu i Løbet af 2½ Maaned været tre Gange paa Lolland, først til Brylluppet paa Lungholm, saa til det historiske Møde i Maribo og nu med Tante VIVI paa Oreby.

Vi tog af Sted den 8. Oktober og boede først nogle Dage i Lyngby, Tante VIVI hos sin Søster, BENE-DICTE MOLTKE, og jeg hos HENRIK og GRETHE, hvor jeg jo var lykkelig for at være sammen med deres søde Børn. En Aften spiste vi til Middag paa Hotel Astoria med REGITZE, som vi bagefter fulgte til Aften-toget til Stockholm. Hun skulde bo i Saltsjöbaden hos ELSE THAM, hvad jeg er særlig glad for, medens hun i Stockholm gjorde Studier til Brug ved sin Gerning som Forstanderinde for de Københavnske Sundhedsplejersker. Derfra er hun taget paa Studieophold i Helsingfors, hvor hun ser og hører meget, der vil være til Nytte for hende.

Den 11. rejste vi til Oreby, hvor vi i alle Maader havde det storartet og hyggeligt i godt tre Dage, og vi blev mødt med den allerstørste Gæstfrihed og Elskværdighed af FREDERIK og SIGRID ROSENØRN. Det var herligt at være paa det dejlige Sted med de store flotte Stuer med den overvældende Mængde vidunderlige gamle Møbler og uhyre mange Malerier. Jeg gik med FREDERIK ROSENØRN rundt og opnoterede gamle Kakkelovne og fandt ialt 15, om hvilke jeg sendte Beretning til Ovneksperter, den norske Riksantikvar Dr. NYGÅRD-NILSSEN, som for Resten i Morgen med sin Kone kommer her paa Besøg et Par Dage. Særlig glædede jeg mig over at se den herlige store runde Fossum Ovn fra 1698 i Vestibulen, der er Mage til den paa Clausholm. Disse to er de eneste af den Slags, som Dr. NYGÅRD-NILSSEN kender. Noget af det, der imponerer mest paa Oreby, er det mægtige Bibliotek med Søjler og Flisegulv og Masser af Bøger. Her havde ROSENØRNS anbragt et pragtfuldt broderet Tæppe, som de ikke havde vist mig, sidst jeg var der. Det er helt overbroderet med utallige forskellige Blomster og forbavsende velbevaret. I Midten er der broderet 4 Vaabener: HVAS, STAVERSKOV, KRUSE og KRAG med Bogstaverne C. H. og A. S. — CHRISTOFFER HVAS og ANNE STAVERSKOV, og Aarstallet 1653. ANNE STAVERSKOV er Søster til den SOPHIE STAVERSKOV, hvis broderede Tæppe med mange Ahnevaabener har tilhørt Kammerherreinde ELLEN SEHESTED og nu er paa Frederiksborg, og hvorom jeg har skrevet en Artikel for nogle Aar siden.

Den ene Dag var der Middagsselskab, og deri deltog 5 Baronpar, der alle er Godsejere, noget som meget vanskeligt kan præsteres noget andet Sted i Landet, nemlig Fader og Søn ROSENØRN (Nørholm og Oreby), Fader og Søn BERTOUCH (Højbygaard og Lungholm) og saa vi — og desuden FREDERIK REVENTLOW fra Nykøbing. En anden Dag var min kære Kusine og Barndomsveninde ELSE REVENTLOW der til The. Vi var naturligvis paa Besøg hos Baron OTTO og hans Kone paa Oreby Mølle, desuden til Frokost paa Højbygaard, hvor Baronens har faaet indrettet sig ganske udmærket og smukt, og paa Besøg paa Lungholm. En Dag var vi paa Fuglsang, hvad der var en stor Oplevelse, baade at se den smukke og statelige 81 Aar gamle Fru NEERGAARD og det meget særprægede Hus, som Fru NEERGAARDS Mand har bygget i det Aar, da hun blev født — i 1867. I den ene Fløj er den store Musiksal, som er 36 Alen lang, og hvori der er smukke Malerier og to Flygler. Paa Fuglsang havde vi den store Fornøjelse at hilse paa Fru NEERGAARDS Tjener,

Vaabenerne Finecke, Holsten og Reedtz i Loft paa Arreskov

JENS SØRENSEN, der er Søn af den gamle Vægter paa Langesø og Broder til min afdøde Kromand, LAURITZ SØRENSEN i Komigen Kro. Han har i gamle Dage hjulpet med Opvartning hos os.

Den sidste Dag kørte vi til Nysted for at besøge vore Børns gamle Barnepike, MARIE HANSEN, der bor i et glimrende nylig istandsat Alderdomshjem, som det var en stor Fornøjelse at se meget grundigt.

Samme Eftermiddag blev vi af FREDERIK REVENTLOW, der havde været til en Begravelse i Vaabensted Kirke nær ved Oreby, kørt paa Besøg hos ham i Amtsgaarden i Nykøbing, hvorfra vi tog til Lillien-dal, hvor jeg var glad for at være igen efter ikke at have været der siden TOINETS Begravelse i Efter-aaret 1942. Vi besøgte der Skovrider QVIST's og Inspektør AAGE NIELSEN, som er Søn af min tidligere Forvalter paa Langesø, og som har været saa trofast stadig at holde Forbindelsen vedlige med mig. Det var morsomt at se, saa udmærket han og hans Fa-milie bor.

Fra Lillien-dal tog vi atter til Lyngby, hvorfra jeg tog hjem den 18. og Tante VIVI først den 25. efter at have været paa Besøg hos Biskop RØDHES i Lund. Jeg naaede to Gange at se den pragtfulde Ud-stilling paa Rosenborg af det kongelige Sølvkammers Skatte i Anledning af 500 Aaret for den OLDEN-BORGSKE Kongestammes Tronbestigelse. Der var mange af Sagerne, der var uhyre pragtfulde, men en Del af dem, særlig Terrinerne, var meget overlæssede. Det smukkeste var vel nok et stort Thestel i knæk- ket Arbejde og nogle knækkede Terriner, og det morsomste var det Bord, der var dækket efter Be- skrivelsen i en gammel Protokol, — der forøvrigt ogsaa var udstillet, — som Bordet havde været dæk- ket paa Kong CHRISTIAN VII's Fødselsdag den 29. Januar 1770, med mange Sølvfade og Sølvaller- kener. Der var til dette Bord anvendt en meget smuk og meget stor fra Hoffet laant Dug, der var helt ny, da der ikke paa Nationalmusæet havde kunnet skaffes en gammel Dug. Jeg bebrejdede Musæumsinspektør TORBEN COLDING, at han ikke ved at spørge mig havde laant den herværende ved Auktionen paa Dragsholm erhvervede Dug, hvori er indvævet SOPHIA HEDWIG MOLTKE — KJØNG 1786, som jo havde været næsten samtidig med den nævnte Fødselsdag 1770. Saa havde man tilmed haft den Morsomhed, at en af Gæsterne ved dette Fødsels- dagsbord, hvis Navne alle staar i Protokollen, var ADAM GOTLOB MOLTKE, og det havde været hans anden Hustrus Dug, der dækkede Bordet. I den om- talte Protokol var der ogsaa en Plan over Aftentaflet samme Dag med Angivelse af alles Pladser og deres

Vaarentæppe paa Oreby med Vaabenerne:

Hvas	Staverskov
Kruse	Krag

1653

Broderet med Uld og meget lidt Silke paa blaåt satinvævet Stof
Tæppet stammer fra Gaarden Agerkrøg, der har hørt
under Nørholm ved Varde

Navne. Der var 4 kongelige og 100 Gæster. Ved det førstnævnte Bord sad .bl. a. Kongen med 3 Dronnin- ger, hans egen Dronning og de to Enkedronninger.

Den ene Gang paa Rosenborg traf jeg TONI BAHNSON, som jeg ikke har set i mange Aar, og den anden Gang Rosenborgs nye Chef, Grev CHRISTOPHER TRAMPE, som viste mig sin udmærkede Embeds- bolig. Jeg besøgte FABRITIUS's og Arkitekt WAAGEPETERSEN i hans hyggelige og morsomme Nyboder

Jens Mikkelsen Hvas
til Sostrup og Kaas
begr. 1602

Ingeborg Kruse
Tygesdatter
levede 1621

Fasti Staverskov
til Øllufgaard
† 1607

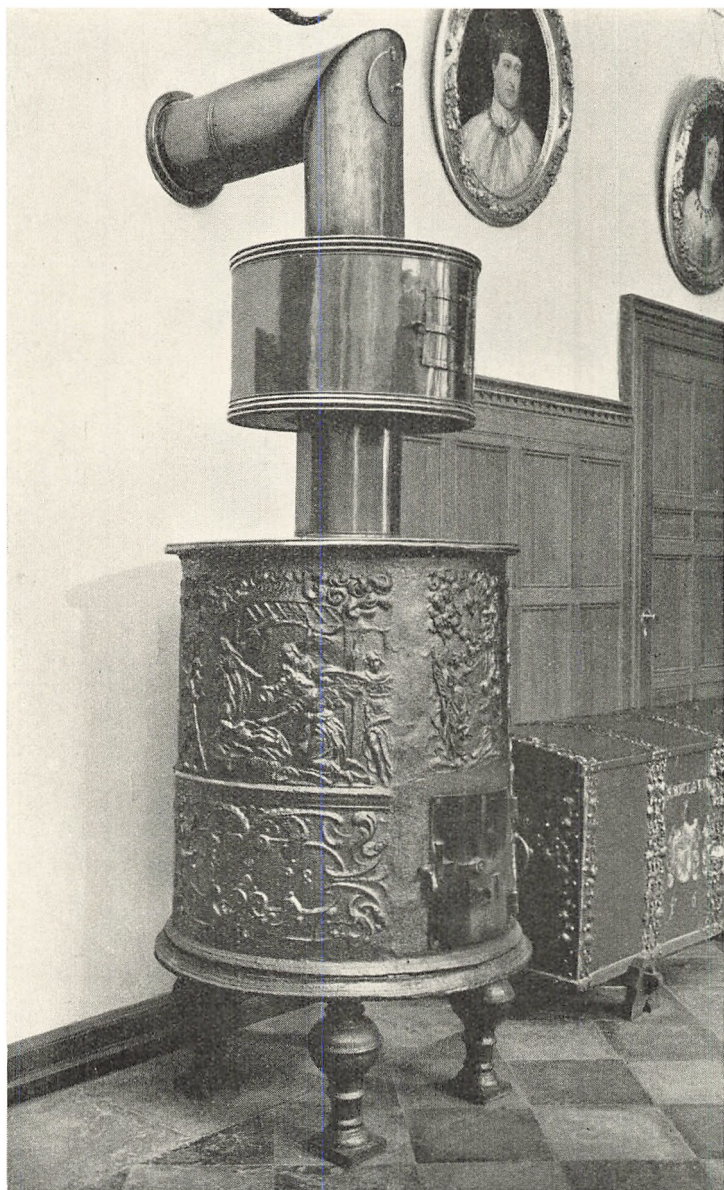
Christence Krag
Mogensdatter
var død 1657

Christopher Hvas
til Kaas † 1658

g. 1630

Anne Staverskov
til Hennegaard og Søvig † 1678

Lejlighed, og en Dag var jeg med HENRIK hos Grevinde ADA REVENTLOW. Hos HENRIK traf vi en Dag til Frokost ELISABETH SJÖGREEN og hendes Søster, MARGARETHA CEDERSCHIÖLD, der var i Landet paa et kort Besøg, og den ene Dag til Middag hos HENRIK traf jeg min gamle Klassekammerat, Lektor AAGE PETERSEN fra Esbjerg, hvis Datter er Barnefrøken hos HENRIK og GRETHE.

Rund Kakkelovn paa Oreby
 Maria Bebudelse og Hyrdernes Tilbedelse
 1698. — Fossum Jærnværk.
 Mage til Ovnen — ogsaa fra 1698 — paa Clausholm

37.

Langesø pr. Langesø 2. November 1948.

Kæreste Anna Sophie [Wedel Jarlsberg].

Nu skal Du høre om 3 meget begivenhedsrige Dage, som jeg har oplevet, medens vi havde et uhyre fornøjeligt Besøg af den norske Riksantikvar NYGÅRD-NILSSEN og hans Kone. Naar jeg stiler Brevet til Dig, er det, fordi vi en af Dagene var paa Nørholm, og der mindedes jeg den sidste — og eneste Gang, jeg har været der — i 1929 sammen med Dig, Din Moder og SOPHIE MAGDALENE.

Da Riksantikvaren for nogen Tid siden skrev til mig, at han skulde til København for at tale i Foreningen til gamle Bygningers Bevaring, skrev jeg og spurgte, om han ikke kunde komme hertil, hvor han som ganske ung har været i Januar 1924 for at se mine gamle norske Kakkelovne. Siden da har baade EBBE, som kender ham særdeles godt, og jeg oftere skrevet til ham, naar vi fandt nogle sjældne Ovne, og han har rettet en meget smuk Tak til os i sin Bog: Norsk Jernskulptur i 2 store Bind, som er hans Doktordisputats.

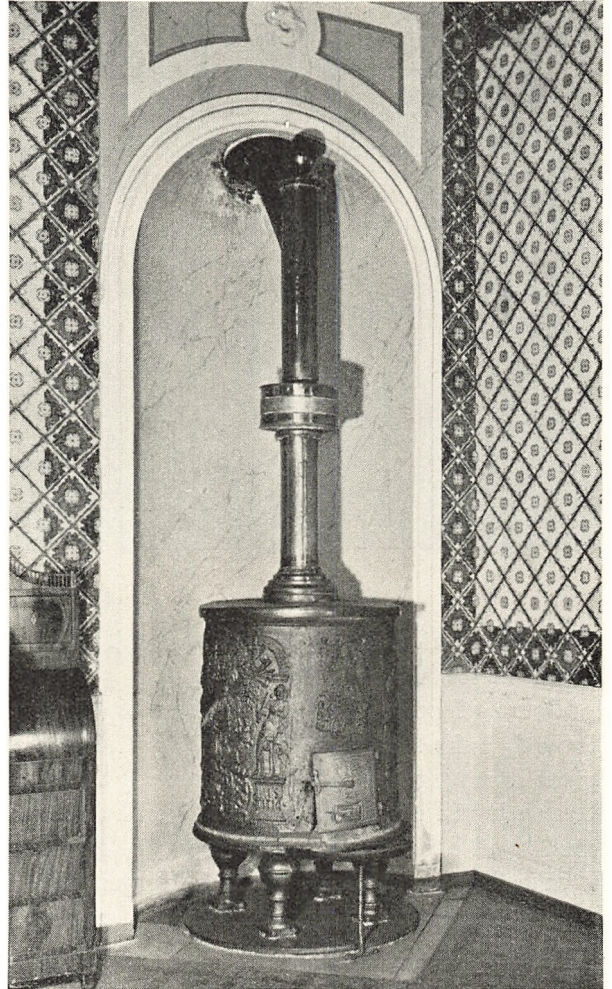
Doktoren og Fruen kom til Odense med Toget Kl. 13,02 i Fredags den 29. og Doktoren kendte mig straks, da han saa mig paa Stationen. Vi kørte straks hen til H. C. Andersens Hus, hvor vi gik i en Timestid sammen med Museumsdirektør SVEND LARSEN, som kendte Doktoren. Derfra gik vi hen i Møntergaarden, som Hr. LARSEN fremviste i en Timestid, og derefter kørte vi til Holstenshuus, hvor vi fik The hos Onkel EBBE, og Gæsterne saa Huset. Jeg var lidt paa Godskontoret. Efter ca. 1½ Time maatte vi

haste hjem for at blive gjort i Stand til Middagen Kl. 7, hvortil der kom en Del i Musæer og Kulturhistorie særlig interesserede Mennesker, nemlig Museumsdirektør og Fru SVEND LARSEN, Arkivar og Fru SEESTEN fra Landsarkivet (Landsarkivar og Fru BAGGE er i Udlandet), en genealogisk Ven af mig, Doktor MOGENSEN SEIDELIN, som arbejder paa en meget stor Seidelinsk Slægtsbog, og hans Kone, hos hvem jeg sommetider spiser nogle hyggelige Middage, Formanden for Forretningsudvalget for Musæet i Bogense, hvor jeg er Formand, Doktor EHLERT, og hans Kone, og Adjunkt BLOMBERG, der er Sekretær i Historisk Samfund for Fyns Stift, for hvilket jeg er Formand, og som bor her i min Gartnerbolig, og hans Kone, der er Datter af Direktør ANDRUP paa Frederiksborg. Vi var ialt 14 til Middag, og om Aftenen kom Stiftsprovst og Stiftsprovstinde FOG PETERSEN og Fruens Broder, Landsretssagfører HØGSBRØ og Frue. Der blev snakket uhyre meget, og jeg har Indtryk af, at Gæsterne morede sig godt. De kørte ved ½1 Tiden.

Næste Morgen Kl. 8½ kørte Doktorens og jeg i min Vogn til Vandel, som ligger i Vejle Amt, hvor Odense Amts Vogne har Lov til at køre. Jeg havde min Chauffør med, og paa Vejen kørte vi hen til Hinds-gavl og saa paa denne smukke Bygning. Saa kørte vi gennem Grejsdalen, for at Nordmændene kunde se denne meget kønne Egn og se, at vi baade har Bakker og Skrænter og Vandløb. Derfra tog vi til Jelling, hvor vi saa Kirken og Jellingestenene, som vel nok er nogle af vore bedste og mest berømte Fortidsminder. Derfra kørte vi ad en smuk Vej forbi Faarup Sø til Bredsten ved Landevejen fra Vejle til Varde, og i Vandel maatte jeg jo efterlade min Automobil og min Chauffør, medens vi med en lejet Vogn kørte ind i Ribe Amt, en endeløs lang Vej mellem flade Marker med daarlig Jord, meget faa Huse og en Del Læhegn, en ualmindelig grim og ganske trøstesløs Egn. Vi kørte lidt forbi Nørholm, da vi paa en fra Nørholm solgt Gaard, Lunderup, var indbudte til at spise Frokost hos vore gode Venner gennem mange Aar, Kammerjunker og Fru STEENBACH, der i sin Tid boede til Leje her paa Langesø i min nuværende Skovriderbolig, og som vi stadig har Forbindelse med. Vi ankom meget præcist til Lunderup, nemlig Kl. 5 Minutter før Tiden, Kl. ½1, og det var virkelig godt præsteret efter alt det, som vi havde naaet undervejs. Det var overordentlig morsomt at se Familien STEENBACHS nydelige og hyggelige Hjem, der er udmærket indrettet med gode og godt møblerede Rum, og hele Gaardens Anlæg er smukt og særpræget med meget store Avlsbygninger. Lunderup er, ligesom Nørholm, bygget af ANDREAS CHARLES TEILMAN, og ogsaa her er der et Saltekar af Granit. Efter mit Kendskab til Fru STEENBACH havde jeg nok ventet en god Frokost, men det, vi fik, overtraf i høj Grad mine Forventninger. Det var simpelt hen storartet. Først en Fiskeret med Asperges, Rejer og Mayonaise, saa en vidunderlig Andesteg, Osteret og en ogsaa vidunderlig Lagkage. Da Fru STEENBACH ingen Hus-hjælp har, var det særlig bemærkelsesværdigt, at hun er i Stand til at lave saa ekstra god Mad.

Vi maatte bryde op ret hurtigt for at kunne naa Nørholm, hvortil vi kom ved 3 Tiden, og efter Aftale med FREDERIK ROSENØRN henvendte jeg mig til Godsforvalter MENGEL, der var mageløs elskværdig til i vel nok over 2 Timer at vise os rundt i det kønne og meget egenartede Hus, hvis Vægge i underste Etage er helt beklædte med Kakler, og som er stærkt præget af den Granit, som Bygherren har haft en forbløffende Forkærlighed for. Der er 10 eller 12 store Saltekar af Granit af Format som de udhulede Træstammer, som man har paa andre store Gaarde, et af dem vejede 4000 Pund, der var nogle, hvori var indhugget Aarstallet 1781. I Folkestuen i Kælderen var der midt i Bordet en stor Granitsøjle, der støttede Hvælvingen, og Bordets Ben var 6 mindre Granitsøjler. Nørholm er ikke blot et Torneroseslot, men ogsaa med sin Park og den omgivende Skov en Oase i det øde Landskab. Hovedformaalet med vort Besøg var, at Riksantikvaren skulde studere den store runde Ovn, som han og FREDERIK ROSENØRN og jeg har korresponderet en Del om, for muligt at opdage dens Oprindelse, hvad der desværre trods ivrig Granskning i lang Tid ikke fuldstændig lykkedes, da der ikke er angivet noget Jærnværk, men Doktoren mener, den kan være norsk. Den bærer CHRISTIAN V's Monogram og Figurerne Pietas og Justitia, som var Kongens Valgsprog. Der var mange andre Ovne, som det var morsomt at se, og deriblandt endnu 2 eller 3, som Kakkellovnsesksperten ikke kendte, saa det var en meget udbytterig Tur.

Efter endt omhyggeligt Studium kørte vi tilbage til Vandel og stod over i min Vogn og kom hjem til

Den runde Ovn paa Nørholm

Nørholm, set fra Vest

sen Middag ved 8 Tiden. HENRIK var hjemme, da han havde været paa Inspektion i Ringe, og han rejste tilbage næste Eftermiddag.

Søndag Morgen kørte Tante VIVI og HENRIK i Kirke, og Doktors og jeg ilede med at køre til den gamle fynske Landsby i Odense, som vi gennemgik i dens Helhed, hvorefter vi ilede hjem til Frokost, og saa kørte jeg dem rundt i Skovene og viste dem Kapellet og Udsigten over Søen. Saa kørte de og Tante VIVI og jeg til Hverringe, hvor vi fik The og fik forevist NIELS JUELS uhyre mange herlige gamle Kakkellovne, hvad der var med i Planerne for Doktors Besøg her. Efter Middag saa de det af Huset her, som de ikke forud havde set. Mandag Morgen skulde de rejse, men jeg kunde ikke følge dem til Odense, da det var den første, og jeg skulde betale Lønninger, men Tante VIVI tog med til Odense, hvor Stiftsprovsten foreviste St. Knuds Kirke.

38.

Langesø 19. Februar 1949.

Nu maa jeg fortælle lidt om alt det meget, der er hændt siden mit sidste Brev af 2. November i Fjor.

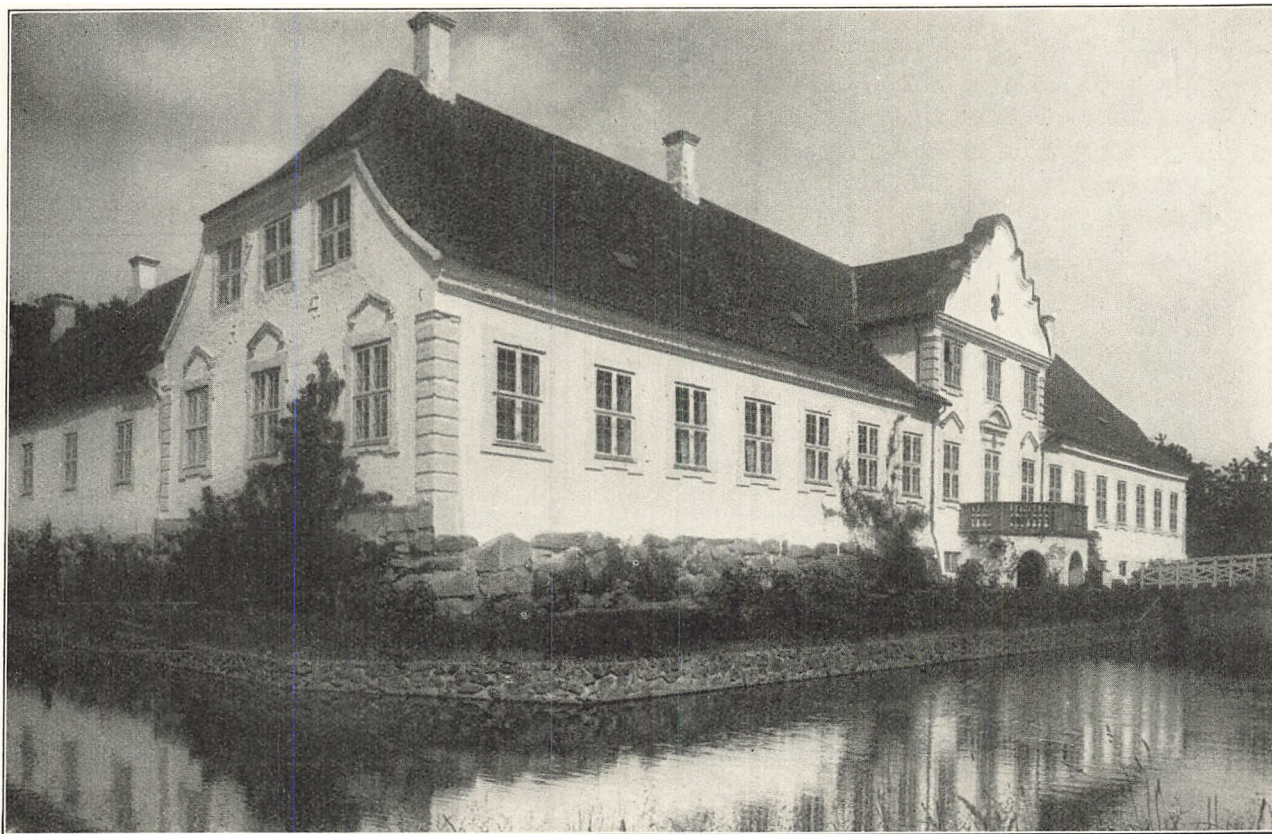
Folkeuniversitetsforeningen i Odense havde henvendt sig til mig som Formand for Historisk Samfund for at spørge, om vi vilde være med som Deltagere i 3 Mødeaftener, hvor Musæumsinspektør JØRGEN PAULSEN fra Frederiksborg 3 Tirsdage i Træk skulde tale om Danmarks Historie belyst ved historiske Portrætter, som vistes i Lysbilleder. Der var desværre ikke Tid til Annoncer, saa denne udmærkede Møderække var meget lidt kendt af de to Foreningers Medlemmer, og Tilhørerne var kun 21, 19 og 18, saa det var meget trist og særdeles beklageligt, naar Foredragsholderen kom rejsende til Odense fra Frederiksborg. Foredragene var overordentlig interessante, og Lysbillederne fortrinlige, og denne ejendommelige Maade at forklare Danmarkshistorien paa var saa original og fængslende, at det var en stor Skam, at ikke mange flere kom til at nyde godt deraf. Den ene af Aftenerne var Hr. PAULSEN og jeg sammen med nogle andre indbudte til et nydeligt Aftenselskab hos min genealogiske Ven, Doktor MOGENS SEIDELIN i Odense og hans Kone, der er fra Sønderjylland og har gaaet i Skole med Hr. PAULSEN. Den sidste Aften havde jeg indbudt Hr. PAULSEN til at bo her, og her var nogle Stykker paa Langesø efter Foredraget. Næste Dag kørte Inspektøren og jeg til Bogense, hvor han saa Nordfyns Museum, som jeg er Formand for, og

Engelsholm, set fra Sydøst

derfra til Gyldensteen, hvor han havde ønsket at se TOCQUÉS dejlige Portræt af J. H. E. BERNSTORFF. Med en enestaaende Velvillie og Imødekommenhed havde SOPHIE BERNSTORFF tilladt, at en Tjener maatte vise os omkring, skønt hun og Greven ikke var hjemme. Vi saa ogsaa Harridslevgaard og Margaard udivendig, og om Aftenen var vi til Selskab hos Adjunkt BLOMBERGS her i min Gartnerbolig. Fru BLOMBERG er Datter af Direktør ANDRUP paa Frederiksborg, saa hun kender jo godt Inspektør PAULSEN.

I Slutningen af November skulde Musæumsinspektør TORBEN COLDING fra Rosenborg herover for efter Tilladelse af DANIEL BILLE BRAHE at se de 5 Selby Miniaturer paa Rønningesøgaard og beskrive dem til min Slægtebog, da han specielt studerer Miniaturer. Hans gode Ven, Arkitekt WAAGEPETERSEN, der jo sammen med ham var her i Mai paa vor store Herregaardsudflugt, kom her ogsaa, og vi drog sammen med VIVI til Rønningesøgaard, hvor vi blev modtaget med stor Gæstfrihed, og derfra videre til Juelsberg, hvor GREGERS og Fru JUEL var mageløse til at vise os rundt i næsten hele Huset — ogsaa i Gæsteværelserne —, hvor vi beundrede det herlige Inventar, og COLDING fik endogsaa Lov til at laane flere Miniaturer med til nærmere Undersøgelse i København. Næste Dag, som var en Mandag, rejste WAAGEPETERSEN tilbage til sit Arbejde paa Holmen, og COLDING og jeg kørte den meget lange Vej — ialt 170 km frem og tilbage — til Engelsholm, langt hinsides Vejle, som ingen af os nogensinde havde set, og som vi begge var meget begejstrede for. Med sine 4 svære Hjørnetaarne er det en meget imponerende og ejendommelig Bygning, og jeg var glad ved at se min gamle Ven og Fætter AUGUST BECHS Barndomshjem, som jeg forstaar, at han har været meget ulykkelig over at maatte afhænde. I December var jeg til Bestyrelsesmøde i Personalhistorisk Samfund, hvor Dr. theol. KØRNERUP blev valgt til Formand i Stedet for Dr. BOBÉ, der har været Formand i mange Aar og ønskede at fratæde paa Grund af Alder. Midt i Maanednen skulde jeg til Generalforsamling i Godsejerforeningen og Repræsentantmøde i Adelsaarbogsforeningen, og jeg boede i 4 Dage i Arkitekt WAAGEPETERSENS umaadelig hyggelige og egenartede Lejlighed i Nyboder, hvor baade den lille uendelig lavloftede 3 Værelsers Lejligheds Indre og de ydre Omgivelser med Gadens smukke gule Huse med de røde Tage hensætter en i en ganske særlig Stemning. Den ene Dag var min Vært og jeg til en nydelig Middag hos Inspektør TORBEN COLDINGS Forældre i Sølvgade. Direktør COLDING er for Resten REGITZES Chef i Magistraten. Til Middagen var foruden de to Coldingske Sønner, hvoraf den ene er ansat i Udenrigsministeriet, ogsaa Enkefru WAAGEPETERSEN, der er cand. polyt. og har en Fiskeretsfabrik i Helsingør og er meget god Barndomsven af Fru COLDING, og hendes to Sønner, den ene altsaa min Vært og den anden cand. jur. og Antikvitetshandler i Fiolstræde. De to Familier er

Gjessinggaard, set fra Sydøst

fra gammel Tid overordentlig nær knyttede til hinanden, saa jeg er meget glad over som eneste fremmed at være bedt med til en saadan intim Familiemiddag. Jeg saa Direktørens beundringsværdige Samling af danske Frimærker, og det var saa heldigt, at jeg var i Stand til at give ham to ustemplede Mærker fra min meget store Beholdning hjemme foruden et Dybbølhæfte, som han manglede i Samlingen. Men det var rigtignok kun et meget ringe Antal i Forhold til de omkring 115 forskellige Frimærker, som jeg ganske kort i Forvejen havde kunnet give den i Frimærker vældigt interesserede IB HOLSTEIN, som en Dag i 7—8 Timer paa Langesø sad og gennemgik Frimærker med mig. Det er morsomt for mig at tænke paa, at jeg i gamle Dage ogsaa har skaffet Frimærker til Ibs Oldefader, den kære gamle General HEGERMANN.

En Dag spiste jeg Frokost hos JULIUS og INGER WEDELL i Ny Kongensgade, og en anden Dag var jeg til en udsøgt fin Middag i Hellerup hos Adelsaarbogsforeningens meget dygtige og energiske Formand, Veksellerer VON BENZON og hans nydelige Kone, der er født RAMM. Af andre Gæster var der bl. a. NEERGAARDS fra Førslev og Dr. og Fru FABRITIUS. Direktør COLDINGS havde en Dag bedt mig til en meget fin Eftermiddagsthe med flere Musæumsmennesker, bl. a. Sønnens Chef, Grev TRAMPE og Grevinden, Fru TOVE CLEMMENSEN, som jeg altid er saa glad ved at træffe, og Fru SCHMEDES, der er Ekspert i Reparation af gamle Tekstiler. Derfra gik jeg hjem til Nyboder, hvor der var Middag med Arkitekt SVEND AAGE PETERSEN, — der sammen med min Vært og tre andre arkitektstuderende i 1935 havde foretaget Opmaalinger paa Clausholm, — og Fru PETERSEN, og vi fire var først paa Besøg lige overfor i Suensonsgade hos PETERSENS i deres fortrinlige og meget hyggelige Nyboderlejlighed — Arkitekt PETERSEN er ogsaa ansat paa Holmen. Derefter var vi i Palladium og saa den udmærkede og højst interessante Film om Kampen om det tunge Vand. En Aften var WAAGEPETERSEN og jeg i det kongelige Theater og saa Indenfor Murene, som jeg havde set i min Ungdom. Det havde været en stor Oplevelse at være alle disse Dage i Nyboder, og WAAGEPETERSEN havde været en mageløs og omhyggelig Vært.

I Julen havde vi den meget store Glæde, at SOPHIE MAGDALENE og hendes Familie kunde være her nogle Dage i Juleugen, da der jo i Aar ikke var nogen »Søndag mellem Jul og Nytaar«, hvor ERICH skulde prædike, saa vi var samlede med 4 Børn, 2 Svigerbørn og 4 Børnebørn, noget som man jo sjælden kan opnaa, og vi blev da ogsaa fotograferede — en hel Gruppe paa 12. Vi havde tillige Fornøjelsen at have min Svigerinde, BENEDICTE MOLTKE, og hendes yngste Søn PETER hos os i Julen.

Da HENRIK og GRÆTHE rejste hjem, beholdt vi deres to dejlige Børn, som bliver hos os foreløbig, hvad vi naturligvis er lykkelige for. De er saa søde og nemme at have, og vi nyder den Lykke at have dem om os. HANS-HENRIK sover ofte hos mig om Natten, saa jeg er rigtig blevet Barnepige paa mine gamle Dage. Den 7. Februar har GRÆTHE faaet en Datter paa 8 Pund, og alt gaar heldigvis godt for dem. De er kommet hjem til Lyngby, og de to store Søskende, som er meget interesserede i den lille Baby, har i Telefonen hørt deres Søster skrike, hvad der naturligvis var meget spændende.

Jeg var i København til Nytaarskuren og senere igen til Forhandling paa Landbohøjskolen om Dan-nelsen af en Dendrologisk Forening, hvor jeg var med som Arboretejer. Vi fik gennemgaaet Professor GRAMS Udkast til Love og vedtaget, hvem der skulde foreslaas til Bestyrelsen, hvori jeg fra Begyndelsen havde sagt, at jeg ikke vilde indtræde. Jeg var til Middag hos WAAGPETERSEN og med ham i et glimrende skrevet og meget tankevækkende moderne fransk Stykke, Lucienne og Slagteren, paa Allescenen.

Ellers har Januar som altid for mig været præget af omfattende Regnskabsopgørelser og Selvangivel-ser, som i Aar vanskeliggjordes af, at Lettelsen ifølge Skattelovens § 14 for samlede Godser var bortfaldet ved en Lov af 22. December, hvorom ingen oprindelig vidste rigtig Besked, og jeg havde den 15. Januar til min Broder JØRGEN sendt Opgørelsen for Holstenshuus Gods opgjort paa den gamle Maade. Først den 27. Januar — altsaa i yderste Øjeblik — modtog jeg Besked derom fra Godsejerforeningen, som ikke i Tide havde kunnet faa Underretning derom. Den Omstændighed, at de samlede Godsers Værdi ikke mere maa reduceres med visse Procenter, vil forhøje min Formueskat med ca. 10.000 Kr. om Aaret. Det var en stor Lettelse at blive færdig med min Selvangivelse, som jeg allerede den 29. Januar personlig bragte til Sogneraadsformanden, Gaardejer MARIUS BENDIXEN i Rue, som jeg synes, at jeg denne ene Gang om Aaret bør besøge.

Da jeg slet ikke har fortalt noget om vort Ophold paa Clausholm i Sommer, maa jeg lige nævne, at dette formede sig som sædvanlig og med megen Travlhed baade med Besøg hos Funktionærer og Forpag-tere og andre og med Gæster hjemme. Ved 4 Middagsselskaber naaede vi ialt at se 53 forskellige Mennesker hos os, og en Eftermiddag havde vi bl. a. Besøg af BENNY CEDERFELD, der kom fra Gl. Estrup, og af HOLGER og KARIN ROSENKRANTZ fra Rosenholm med Gæster, hvoriblandt HERMAN WEDEL JARLSBERG, som det var saa morsomt at se hos os. Den 14. Juli var vi med til en meget stor og smuk Fest paa Gjes-singgaard, da Kammerherre FOLSACH fejrede sin 80 Aars Fødselsdag og blev stærkt hyldet. Jeg havde Værtinden til Bords og holdt Tale, og der var mange andre Taler. HANS FOLSACH talte meget kønt til sin Fader. Værten sad mellem Baronesse GYLDENKRONE født SALLY og Hofjægermesterinde DINESEN fra Viffertsholm, og paa Værtindens anden Side sad Kammerherre MOURIER PETERSEN, hvis Hustru sad paa min anden Side. VIVI sad mellem Hofjægermester LÜTTICHAU, Tjele, og Baron HOLGER ROSENKRANTZ, Ørumgaard. Vi var bedt til IB HOLSTEINS Bryllup med EVA BERTOUCHE, men VIVI blev desværre syg og kunde ikke tage med. Jeg maatte saa rejse alene og boede paa Oreby, hvor jeg naturligvis havde det aldeles storartet og traf FREDERIK og SIGRID ROSENØRNS Datter, Grevinde BENEDICTE ROSEN og DRUDE ROSENØRN, begge med deres Børn. Brylluppet i Olstrup Kirke med Middag paa Lungholm var smukt og meget fornøjeligt. Vi sad i 3 Værelser og var omkring 75 Mennesker ialt. Jeg havde GØJS BECH født HOLSTEIN til Bords og Hofjægermesterinde COLLET, Lundbygaard, paa den anden Side, og vi sad lige overfor Baron RUDOLPH BERTOUCHE og Lehnsgravinde HOLSTEIN.

Lørdag den 12. Februar var vi med til det store og meget festlige Sølvbryllup paa Erholm. Vi havde den Fornøjelse, at FREDDE og AMY TRESCHOW boede her og fulgtes med os. De havde Værelse nede i den lille Lejlighed netop der, hvor de for ca. 25 Aar siden havde Soveværelse, da de med deres Børn boede her i nogle Aar og havde Hønseri. Da vi jo kun sjælden ser disse gode Venner, særlig nu, da de bor saa langt væk som i Asserbo, var det uhyre velkomment at have dem hos os i et Par Dage.

CHRISTIAN og INGEBORG CEDERFELD har jo indrettet sig en ganske udmærket Lejlighed paa første Sal, men dennegang samledes vi naturligvis i de gamle festlige Rum nede, og det var en stor Glæde atter at være der og mindes alle de mange Gange, man har været der til Fest. Vi har nu været til ialt 8 store Fester paa dette Sted og i de næsten helt uforandrede Stuer. Særlig imponerende er jo den meget store Spisestue, hvor vi kunde spise 36 Mennesker ved eet stort og mægtig bredt Bord, der var smykket med det kendte store Bronceplateau og Bronceopsatserne; de smukke gamle ostindiske Tallerkener var Dæk-tallerkener. Saa vidt jeg kunde se, var Glassene til alle 36 ens. Ved fælles Hjælp har vi rekonstrueret Bord-sætningen, og da det vel kan mere Eder at se den, afskriver jeg den her med Bemærkning, at den vist er saa godt som rigtig:

Sølvbrudgom — Sølvbrud — WILHELM TRESCHOW — Enkefru KORCK — jeg — EDE AHLEFELDT — Lts. KORCK — Fru DAGNY CEDERFELD — FREDDE TRESCHOW — KAREN BJERRE — Skovrider CHRISTOPHERSEN — Fru KORCK — BENT BILLE BRAHE — Søs KORCK — JØRGEN CEDERFELD — Baron CHRISTIAN SCHAFFALITZKY — Grevinde RANTZAU — NIELS GREGERS TRESCHOW — ANNE CEDERFELD — BROR CARL CEDERFELD — Grevinde SCHAFFALITZKY — HANS CEDERFELD — Hr. KORCK — KIRSTEN CEDERFELD — JULIUS AHLEFELDT — Baronesse R. SCHAFFALITZKY — FREDERIK VILHELM CEDERFELD — Fru Skovrider CHRISTOPHERSEN — Baron BENDT SCHAFFALITZKY — AMY TRESCHOW — ANDREAS BJERRE — Baronesse AGGI BILLE BRAHE (Baronen var syg) — POUL KORCK — VIVI — ERIK SCHAFFALITZKY — BENNY CEDERFELD, (der altsaa sad ved Siden af Sølvbrudgommen). Der var Taler af: CHRISTIAN, BENNY, HANS, CHRISTIAN (for anden Gang) og BROR CARL CEDERFELD, WILHELM TRESCHOW, POUL KORCK, ERIK SCHAFFALITZKY, Baron CHRISTIAN SCHAFFALITZKY og Skovrider CHRISTOPHERSEN.

Marie-Lotise

Hans-Henrik

Elsebeth

Benedicte

Julen 1948

Vi fik aldeles storartet Mad og vidunderlig Vin. Menuen lød paa: Klar brun Suppe — kold Fisk i Mayonnaise — Kalkun anglais — Champignons á la russe — Erholm Dessert. Og Vinene var: Riesling Auxerrois — Château Croizet-Bages 1928 — G. H. Mumm, cordon rouge — Manzaniilla. Særlig Rødvinen var aldeles herlig, og alene det at faa Champagne er jo noget helt usædvanligt.

Det er dejligt for CHRISTIAN og INGEBORG at have kunnet fejre denne smukke Fest, og det er en stor Glæde for alle Deltagere at have været med dertil og at have kunnet hylde dem.

Det er en ekstra stor Glæde, at ANNE netop er blevet forlovet med den ualmindelig storartede NIELS GREGERS, som nu heldigvis er kommet sig efter sin alvorlige og langvarige Gulsot fra i Efteraaret, der varede til efter Jul. De skal forhaabentlig giftes til Sommer, naar ANNE er færdig med et 3 Aars Vævekursus.

39.

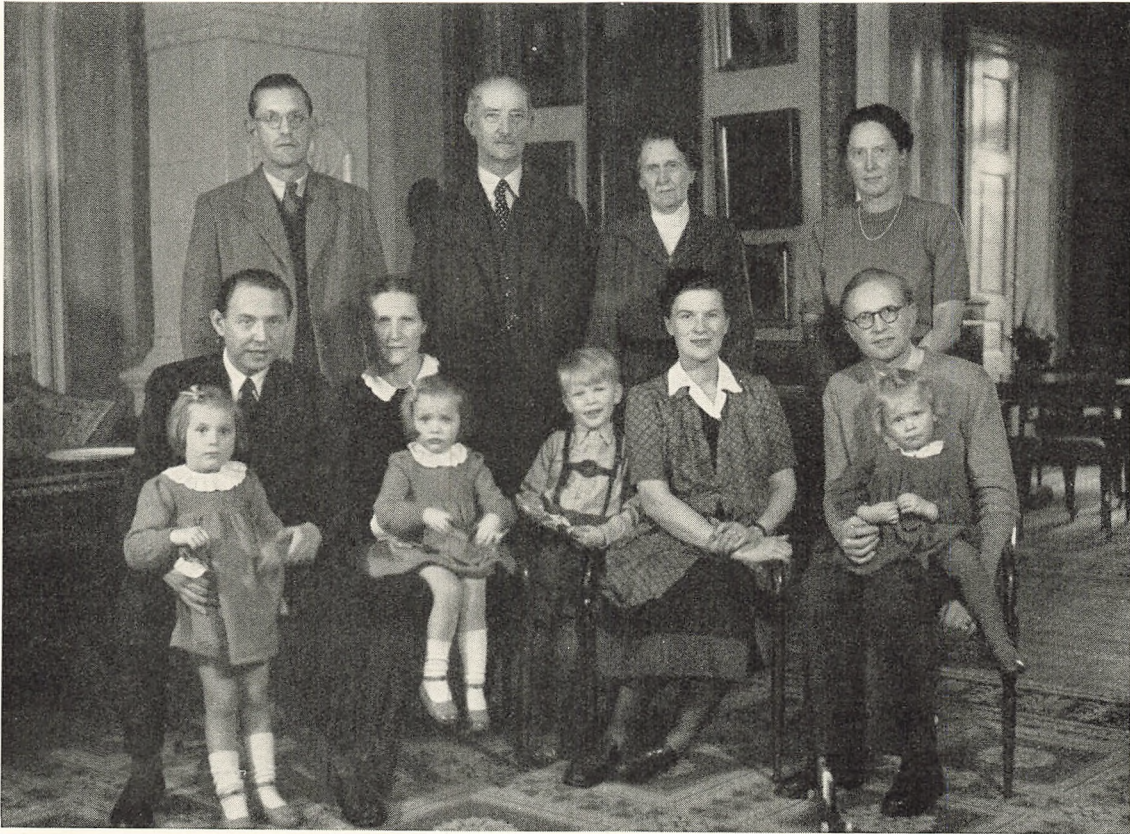
Langesø den 17. Marts 1949.

Søndag den 13. Marts havde vi den store Glæde her at kunne fejre HENRIKS og GRETHES lille Datters Daab. Om Fredagen kom hendes Moder med hende, og samtidig kom hendes Mormoder og Barneplejerske Frøken STØRCK, som er Datter af min gamle Klassekammerat, Lektor AAGE PETERSEN i Esbjerg, og om Lørdagen kom flere andre, bl. a. SOPHIE MAGDALENE, REGITZE og HENRIK, saa vi var 18 til Middag.

Søndag Formiddag gik jeg rundt om Søen med TORBEN og DINE KNUTH fra Vosnæsgaard, og Kl. 2 samledes vi i Kapellet, hvor Sognepræsten, Pastor RASMUSSEN fra Vigerslev, prædikede og døbte den lille Pige, der kom til at hedde CARITAS REGITZE BERNER. Hun blev baaret af sin Mormoder, min Sviogerinde, MINNA BORGE, og Huen holdtes af min yngste Sviogerinde, BENEDICTE MOLTKE, der jo lige er

blevet udnævnt til Dekanese for Vallø. De øvrige Faddere var REGITZE, WILHELM og TORBEN KNUTH, POUL QUADE og NIELS GREGERS TRESCHOW, der alle var til Stede, og hvoraf TORBEN og NIELS GREGERS er mine Gudbørn, saa denne Daab er et nyt Baand mellem vore Familier. Faddere var desuden min Broder EBBE og Højesteretsadvokat NERDRUM i Tønsberg, der er gift med min Svoger BORGES Søster. De to sidstnævnte var ikke til Stede. Vi havde haabet, at ERICH ALSHAUGE kunde have døbt den lille Pige, som han ogsaa for snart 5 Aar siden døbte HANS-HENRIK; men han syntes desværre ikke, at han kunde være borte fra sin Kirke denne Søndag, da han den paafølgende Søndag skulde være i København i Anledning af sin Søsters 50 Aars Fødselsdag.

Til The lige efter Kirken havde vi indbudt de to Skovfogedfamilier, de tre Lærerfamilier, der er knyt-

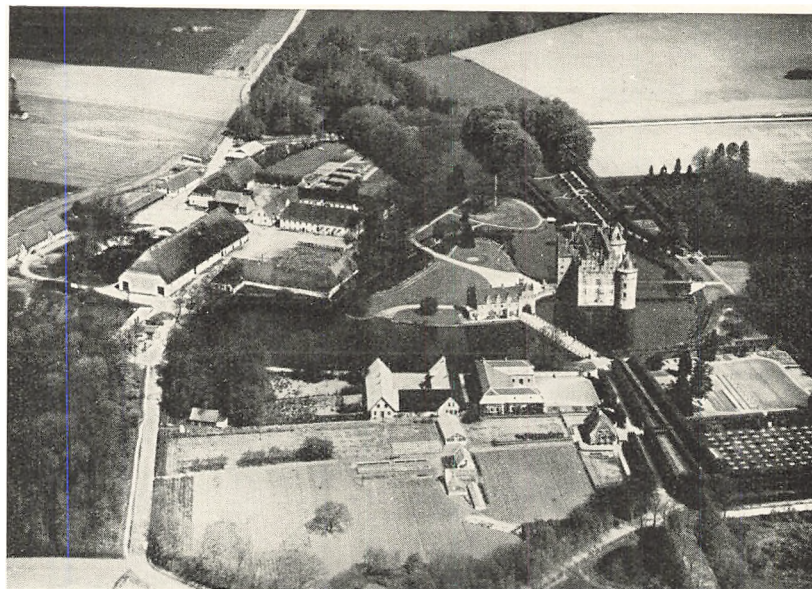

Hele Familien i Julen 1948.

tede til Kapellet, Forstassistent DUE, Forsteverne og Skovriderens tre Døtre, Familien Adjunkt BLOMBERG fra Gartnerboligen og Sygeplejersken, der jo har en Lejlighed her paa Nordfløjens Loft.

Middagen var Kl. 7, og der var i Billardet ved Hesteskobordet dækket til 49, hvori var medregnede HANS-HENRIK og MARIE-LOUISE, der opførte sig nydeligt under hele Middagen. Menuen lød paa Rødspættefilet i Aspic, Kalkun, Nougat Is med varm Chokoladesauce og Vaffer og Kransekagestykker og Ostemedaille. Vinene var Prince d'Henri Hvidvin, La Belle Marguerite, som er en rigtig god algersk Rødvind, og Fine Golden Sherry.

Ved Hovedbordets indvendige Side sad ULRIK KNUTH med BENNY CEDERFELD til Bords, dernæst jeg med Grevinde RANTZAU og saa NIELS GREGERS TRESCHOW, der desværre maatte vende Ryggen til sin Borddame, hans Forlovede, ANNE CEDERFELD, der sad paa Indersiden af den ene af Bordets Fløje. Ved Hovedbordets udvendige Side sad: JULIE SCHOLTEN, JOHAN OTTO REVENTLOW, INGEBORG CEDERFELD, TORBEN KNUTH, VIVI, med Biskop AMMUNDSEN til Bords, DINE KNUTH, GODSKE og LIPPE KNUTH, hvis Herre, POUL QUADE, sad om Hjørnet for Bordenden. Ved Siden af ham sad GRETHE, der førtes til Bords af WILHELM KNUTH, og efter ham fulgte TOVE KNUTH, Doktor MEILGAARD, min Kontordame, Frøken HENRIKSEN, MARIE LOUISE KNUTH, Frøken RASMUSSEN, Præstens Søster, Forpagter SIMONY og AGNES KNUTH. For Bordenden sad HANS-HENRIK og SOPHIE MAGDALENE, og paa Bordfløjens indvendige Side IB HOLSTEIN, Fru Doktor MEILGAARD, INGE KNUTH, Pastor RASMUSSEN, INGJERD BORGE og ANNE

Egeskov set fra Syd

CEDERFELD. Ved Hovedbordets anden Ende ved Siden af JULIE SCHOLTEN sad BENEDICTE MOLTKE og HENRIK og MINNA BORGE, derefter Fru Skovrider MARSTRAND JØRGENSEN (Skovrideren er til Møde i Stockholm), OTTO KNUTH, Grevinde AASE AHLEFELDT f. SCHOLTEN, ELLEN KNUTH, EVA HOLSTEIN, DITLEV AHLEFELDT fra Stensballegaard, — og for Bordenden REGITZE og MARIE-LOUISE. Indvendig sad Barneplejerske Frøken HEGELUND, CHRISTIAN KNUTH fra Egeløkke, Fru Forpagter SIMONY, Fru HENRIKSEN fra Søhøj, CHRISTIAN CEDERFELD og DIDDE QUADE. HENRIK og GRETHE sad altsaa for hver sin Ende af Hovedbordet, og ved Bordfløjenes Ender sad vore to Døtre med vore to Børnebørn.

Ved denne Fest var der ikke mindre end 5 af mine Gudbørn til Stede, nemlig TORBEN, CHRISTIAN og MARIE LOUISE KNUTH, NIELS GREGERS TRESCHOW og den lille HANS-HENRIK. Bordpynten var Porcelænsfigurer, Kandelabre og Tulipaner, Paaskelillier og Forsytia. Der var ikke mere end 5 Taler: WILHELM KNUTH, der talte paa Faddernes Vegne, HENRIK, der takkede Fadderne, Biskop AMMUNDSEN og Pastor RASMUSSEN, og tilsidst jeg, der talte for lille MARIE-LOUISE, som den Dag fyldte 3 Aar.

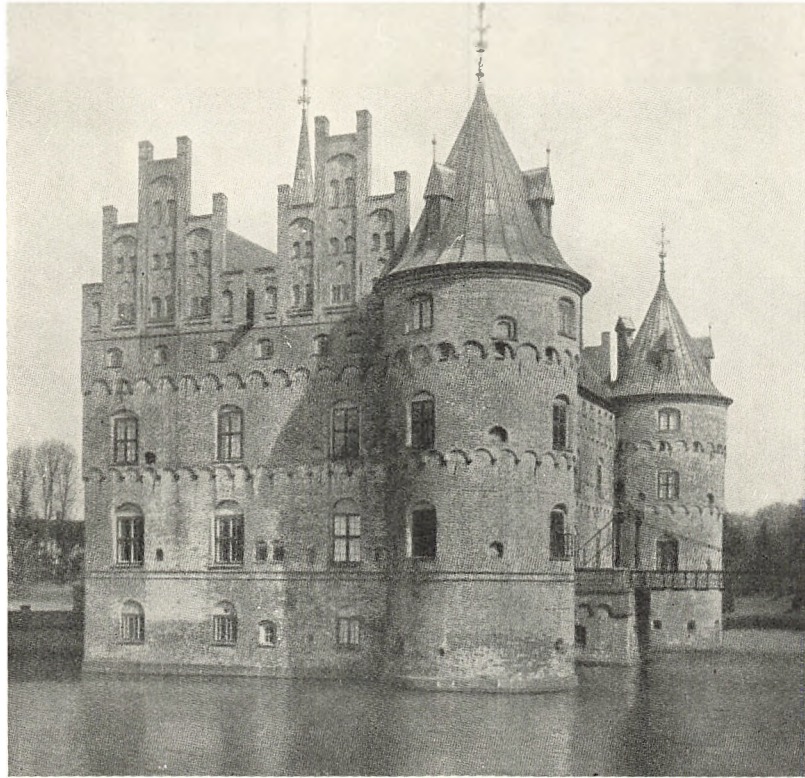
Den Daabskjole, som CARITAS havde paa i Kapellet, stammer fra Familien KNUTH. Min Svigerfader og hans to Søskende er døbte i den, og VIVI. Desuden er REGITZE, GODSKE og HENRIK hjemmedøbte i den. HANS-HENRIK er døbt i en gammel Schildensk Daabskjole, men MARIE-LOUISE og SOPHIE MAGDALENES to Døtre er døbte i den Knuthske Daabskjole.

Vi er meget glade over at have faaet Lejlighed til at fejre denne store Familiefest her hos os, og over, at det har været muligt at samle en saa stor Kreds af Familie og gode Venner.

Jeg maa ogsaa fortælle lidt om min Rejse til København i Anledning af Hoffesten paa Christiansborg den 23. Februar, hvor jeg maatte møde alene, da VIVI desværre var syg og ikke kunde tage med.

Jeg var en Aften til den traditionelle Forhandling hos Dr. FABRITIUS og en Dag i Lyngby, hvor jeg saa det søde lille nye Barnebarn. Jeg var til Frokost hos FANNY DANNESKIOLD i hendes udmærkede Lejlighed i Bredgade, som EBBE har indrettet for hende. Der traf jeg hendes to ældste Børn, VIBEKE CASTELL og LUDI LOTZBECK og hans Kone. LUDI havde en Del at spørge mig om angaaende Familien LOTZBECK, men der var desværre ikke meget, jeg kunde hjælpe ham med. For mange Aar siden har jeg hjulpet hans Farbroder med hans danske Ahner, og disse Oplysninger fandtes i LUDIS Optegnelser. En anden Dag var jeg til en meget fin Frokost hos FRITZE AHLEFELDT, hvor jeg traf INGER WEDELL, ELSE CASTENSKIOLD og Minister og Fru ARNSTEDT, og en anden Dag inviterede jeg Arkitekt WAAGEPETERSEN til Middag og tilbragte derefter Aftenen med hyggelig og fornøjelig Samtale hos MIMI MOLTKE f. HOLSTEIN, som bor udmærket i Classensgade. To Gange var jeg paa den encstaaende prægtige Wienerudstilling, som jeg nu har naaet at se 5 Gange.

Til Festen paa Christiansborg kørte jeg sammen med NIELS og VIBA JUEL, og paa Slottet var jeg bl. a. sammen med HOLSTEINS fra Fuirendal og BERTOUCHS fra Højbygaard. Det var en stor Oplevelse igen at overvære en af disse straalende Hoffester i de imponerende og meget smukke og festlige Omgivelser.

Egeskov fra Syd-Sydøst

Og saa har man her Lejlighed til at træffe mange Mennesker, som man ellers aldrig eller meget sjældent ser. Jeg talte saaledes med Amtmandsparret HAUGEN JOHANSEN, som jeg souperede sammen med; desuden med Professor AAGE FRIIS, Musæumsinspektør TORBEN COLDING, Fru RITZAU f. BOJE, vor gamle Overskovfogeds Broderdatter, ELSA VIND og Kammerherre og Kammerherreinde OTTO KRAG, som jeg vist ikke har set, siden jeg engang spiste Frokost hos dem i Bryssel, da Kammerherren var dansk Minister der.

40.

ca. 28. Juni 1949.

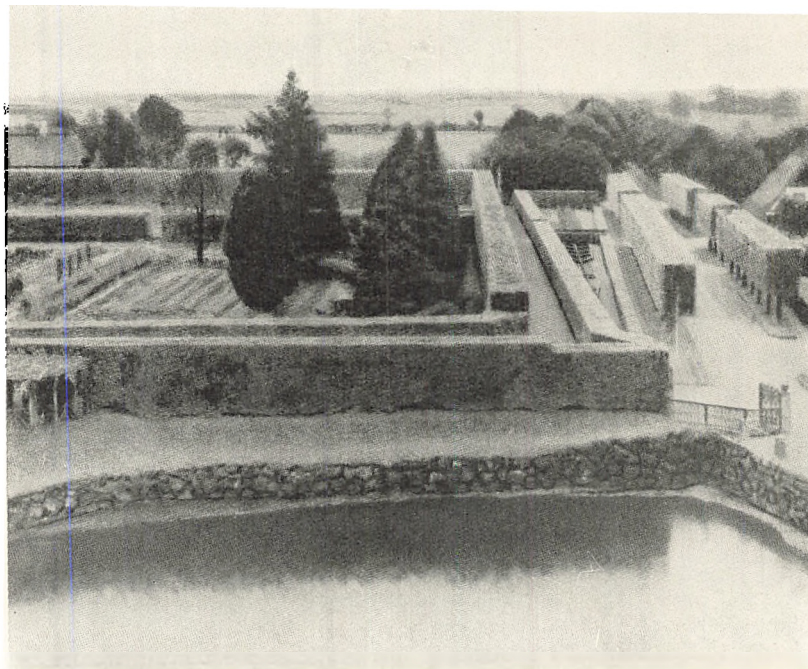
Den svenske Professor BRING fra Lund og hans Hustru, der havde overværet det store Præstemøde her paa Langesø, skulde være rejst herfra Lørdag den 25. Juni, og de vilde derefter have benyttet Lejligheden til at se nogle danske Herregaarde, bl. a. Egeskov og Rygaard.

Jeg tilbød at køre dem omkring og vise dem forskelligt, og de besluttede sig saa til at blive nogle Dage, og vi foretog saa nogle uhyre vellykkede Rundture paa Fyen, der dog ikke blev saa omfattende, som jeg kunde have ønsket, om Lørdagen fordi Automobilen var optaget til langt hen paa Eftermiddagen, og om Søndagen fordi jeg maatte være hjemme til et konservativt Møde paa Kroen.

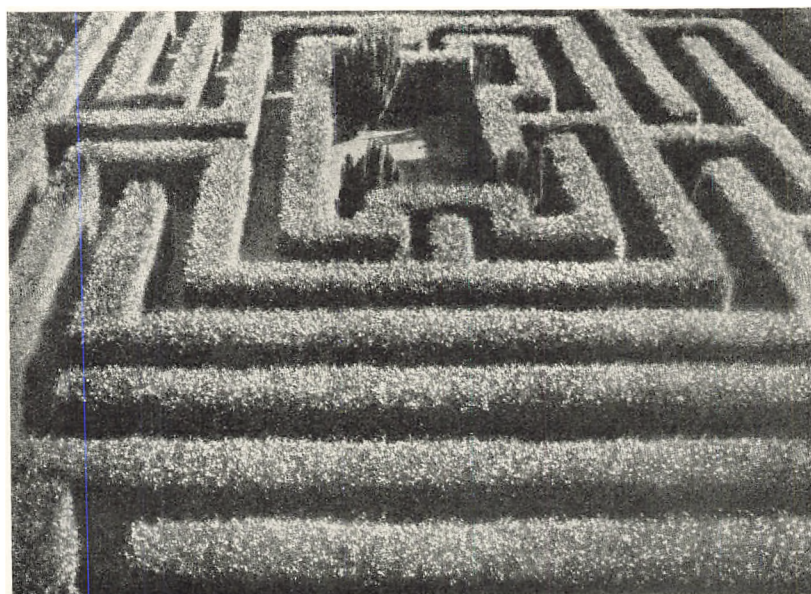
Den første Dag kørte vi 128 km fra Kl. 15.45 til 22.30, da vi kom hjem til en meget sen Middag, og den anden Dag kørte vi 116 km fra Kl. 10.45 til 15.30.

Vort første Besøg gjaldt Ringe Kirke, hvor vi saa Epitafier over CHRISTEN THOTT til Boltinggaard, †1617, og det af HARSORFF og WIEDEWELT udførte meget smukke Kapel fra 1776 over General EICHSTEDT med Familie. Der er en romansk Granit Døbefont.

Den næste Kirke, vi saa, var den meget interessante Kværndrup Kirke med det store ULFELDSKE Kapel med dets 7 Gravsten, f. Eks. over ANDERS ULFELD, †1456, og Hustru METTE SVERIN, †1485 og over Rigsmarsk FRANDS BROCKENHUUS, der 1554 byggede Egeskov, og Hustru ANNE TINHUUS, og over deres Søn LAURIDS BROCKENHUUS og Hustru KAREN SKRAM, og det anselige Panel af sortmalet Sandsten, som CORFITZ ULFELDS Forældre indrettede i 1616, efter at JAKOB ULFELD havde ladet sine Forfædres Lig

Egeskov Have set mod Syd

Egeskov Have, Labyrinten

flytte fra Ulfeldsholm — nu Holckenhavns — Sognekirke Vindinge hertil. Paa Panelet er der en græsk Indskrift og 13 maledede Vaaben og Navne paa Medlemmer af Slægten ULFELD og deres Hustruer.

Herfra gik Turen til Egeskov, hvis eventyrlige Bygning og herlige Have med de endeløse tildels meget høje klippede Hække med Rette vakte den største Beundring. I Haven saa vi ikke mindre end 4 romanske Granit Døbefonte. Efter Egeskov saa vi Brahetrolleborg, hvis Kirke desværre var lukket, saa jeg ikke kunde fremvise Thorvaldsens Marmor Døbefont. Saa kørte jeg hen og holdt udenfor Spejderskolen i Korinth af Hensyn til, at Professorinden er tilknyttet Spejderbevægelsen, og videre til Arreskov, hvor vi gik op i Avlsgaarden og saa paa Hovedbygningen og Søen. Saa maatte vi tilbage til Korinth for at købe nogle Kager, der spistes i Vognen, da vi selvfølgelig ikke kunde spille Tiden med at sidde i en Kro og spise.

Paa Vejen gennem Gærup Skov var vi inde i Skarntyde Mølle og et Stykke langs Sorte Sø, hvorpaa vi kørte til Moders Grav, hvor ERICH ALSHAUGE, der var med paa begge Turene, gerne vilde se den for ganske nylig lagte meget smukke Gravsten. Diernisse Kirke var desværre lukket, og Tiden tillod ikke at hente Nøglen. Endvidere var vi oppe ved den gamle Ruin af Korskirken ved Finstrup, og i Dyrehaven var vi baade ved Thepavillonen og ved Stenhøjen, hvor vi beundrede de smukke Udsigter. Holstenshuus Hovedbygning saa vi fra Kælder til Loft, og det morede Professorens meget. Jeg bad Hr. og Fru BRING gaa ad Grangangen til Godsforvalterboligen, hvor ERICH og jeg var inde et Øjeblik for at hilse paa Hr. og Fru JØRGENSEN. Paa Hjemvejen kørte vi lidt omkring i Faaborg, bl. a. gennem Grønnegade og to Gange gennem den idylliske Holkegade og hen i Nærheden af Klokketaarnet. Det var morsomt at mærke Professorparrets store Begejstring over de mange henrivende Partier, der er saa typiske for de smaa danske Købstæder. Forøvrigt var Professorinden uhyre glad for næsten hvert eneste Hus i »Korsvirke« og med Straatag, som vi kom forbi, og Fru BRING sagde, at saadanne Bygninger efterhaanden var sjældne i Skaane, hvor der forresten i Folkemaalet er overordentlig mange danske Ord, som adskiller sig fra de tilsvarende svenske Ord.

Den næste Dags Udflugt begyndte ved Fraugde Kirke, hvor Herskabsstolene har, saa vidt jeg husker, Vaabenerne DAA og FRIIS af Hesselager og PARSEBERG og LYKKE som fædrene og mødrene Vaabener for CLAUS DAA til Fraugdegaard og hans anden Hustru, INGEBORG PARSEBERG, samt Aarstallet 1637. I det ene Kapel er der to store Sandstenskister, hvori hviler Admiral FREDERIK CHRISTIAN KAAS til Fraugdegaard, †1803, og hans anden Hustru, CHRISTIANE ELISABETH BIRGITTE JUUL, †1796, og desuden et stort, 1620 opsat Sandstensepitaflum over PEDER MARSVIN til Hollufgaard, †1614, og METTE BRAHE, †1622.

I det andet Kapel staar Biskop THOMAS KINGOS og hans Hustrus Kister og et af THOMAS QUELLINUS 1702 udført barok Epitaflum af Sandsten og Marmor, som KINGO har rejst til Minde om sin Svigerfader og Hustru. Der er en romansk Granit Døbefont med 4 Mandshoveder paa Kummen.

Vi saa derefter den af OLUF DAA ca. 1588 opførte Fraugdegaard, baade fra den af THOMAS VIDKIERS Enke omtrent 1770 til Grundmur forandrede Side og fra den anden Side med det skønne Bindingsværk og fra Gavlen, hvor man ser det dobbelte Tag over de to sammenbyggede Bygninger. Dernæst kørte vi til Ørbækklunde, som er en af de 6 Herreborge, hvoraf de 5 ligger paa Fyen, og kun Borreby ligger paa Sjælland, men den er opført af JOHAN FRIIS, der ogsaa opførte den fyenske Gaard, Hesselager, og vi kom efter en ret lang Spadseretur saa nær til Ørbækklunde, at vi over Taarndøren kunde skelne NIELS FRIIS's og VIBEKE GYLDENSTIERNES Vaabener. Videre kørte vi til Ravnholt, som vi saa baade fra Indkørselen og fra den Side, der vender mod Haven, hvor vi gik gennem den lange Allé. Vort næste Maal var Svindinge Kirke, søm i Modsætning til de fleste danske Landsbykirker fra romansk Tid er bygget helt af nyt i Aarene 1571—78 af CHRISTOPHER WALKENDORFF, af hvem der er et Portrætmaleri og den meget store Sten over ham selv og hans to Brødre. Vi saa den kendte Lithografsten fra 1599 med Indskriften: »Jeg hafver opbyggit Glorup oc Kircken af nye . . .« og de interessante Kalkstensplader med religiøse Indskrifter med smukke Typer paa de tre Sider af Alterbordet fra 1578. Under Hvælvingernes Gjordbuer sidder der Granitsten med ejendommelige Relieffer.

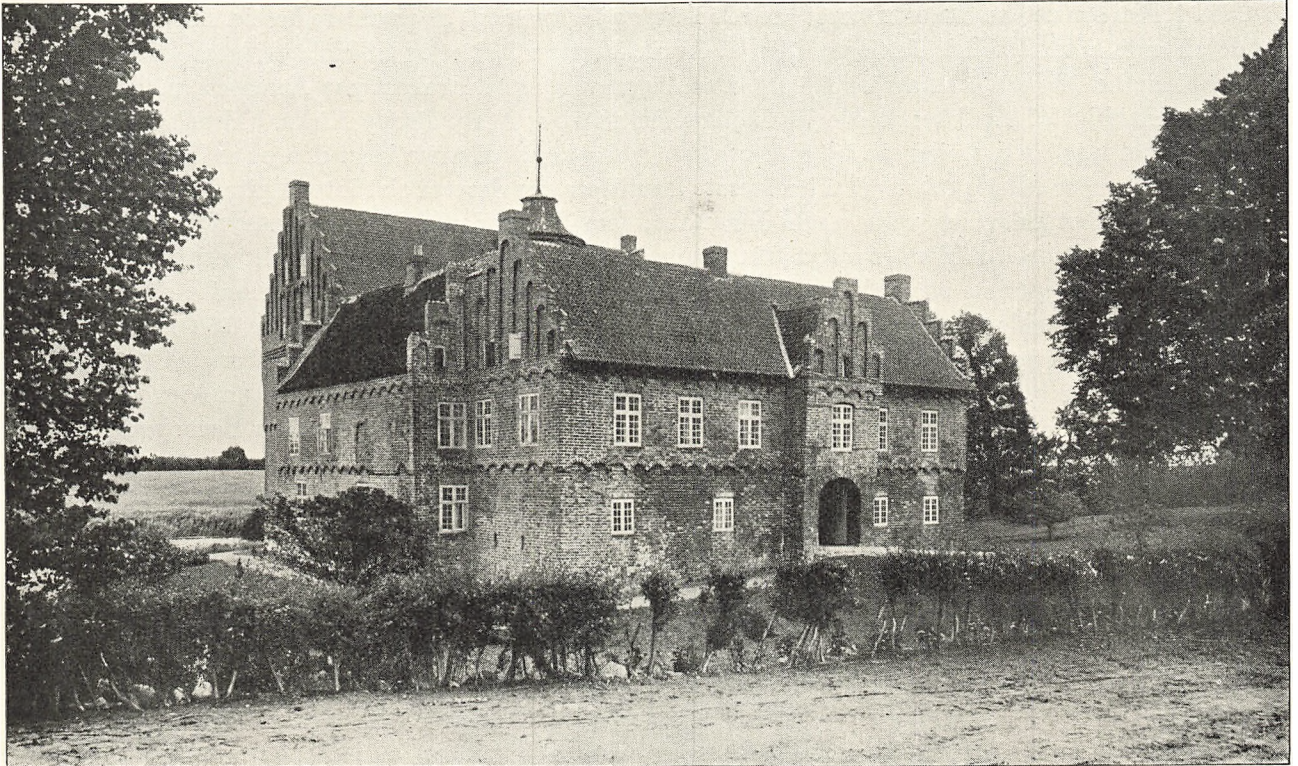
Videre tog vi til det vidunderlige Rygaard, der med sin Folkevisestemning virkede betagende paa os alle. Fra alle Sider er Bygningen saa fuldendt skøn. De mange Gavle med deres enkle, men fine Blændinger, det henrivende Gaardinteriør med de to runde Taarne, og de fine Rundbuefriser og Kampestens Kragstenene virker som en skøn Drøm, og de nettede, men ikke stærkt plejede Omgivelser hensætter en i den rette Stemning, der understøttes af Gaardens Beliggenhed i det smilende fyenske Landskab med Udsigt mod Skov og Strand og Langeland i Baggrunden. Vi var naturligvis oppe i Riddersalen, som jeg skridtede af til at være 34 Alen lang, altsaa lidt mere end halvt saa lang som den paa Holckenhavn, der er 64 Alen lang. Fra Rygaard kørte vi til Glorup, hvis nederste Partier jo stammer fra CHRISTOPHER

Skarntyde Mølle ved Indkørselen til Gærup Skov
September 1950

Skarntyde Mølle ved Indkørselen til Gærup Skov
September 1950

Rygaard fra Sydvest

WALKENDORFFS Renæssancegaard, der ombyggedes i Barokstil af CHRISTIAN LUDVIG PLESSEN og ADAM GOTLOB MOLTKE ved Arkitekt ZUBER. Vi gik en ret lang Tur i den ca. 50 ha store Have og Park med dens skønne Partier og dens Uendelighed af smukke og sjældne Træer. Jeg havde planlagt at vi ogsaa skulde se det imponerende Holckenhavn, men jeg maatte desværre opgive det af Hensyn til det politiske Møde, ligesom jeg ogsaa af samme Grund havde maattet undlade at prøve paa at se forskellige af de Kirker, vi undervejs kom forbi.

41.

Langesø 1. Juli 1949.

Siden mit sidste Brev har jeg oplevet saa meget, at jeg snarest maa skrive og fortælle derom. Allerførst maa jeg nævne, at jeg paa min sædvanlige Blomsterdag, den 28. Marts, hvor jeg nu har samlet Blomster første Gang 1910 i Lilliendal Have og derefter fra 1912 hvert Aar i 38 Aar i Træk enkelte Gange dog paa en tilstødende Dato, — fandt 32 forskellige Blomster. Jeg havde efter den milde Vinter ventet at finde flere, — i Fjor var det 31 og i 1947, hvor der endnu var en Del Sne i Haven, var der kun 3, nemlig Gule Crocus, og Knopper af Eranthis og enkelt Vintergæk.

Af Gæster har vi haft FREDDIE RABEN, med hvem jeg nu i et Aar har korresponderet om de danske Majorater, som han skulde skrive en Specialopgave om til Studentereksamen paa Herlufsholm, og det var meget fornøjeligt nu at lære ham personligt at kende. Han var meget optaget af at studere mine genealogiske Bøger og Optegnelser. Dernæst kom vor gode Ven Mr. CHARLES BOLLES ROGERS fra Minneapolis, som med sine tre Børn besøgte os i Sommeren 1939, og det var en stor Fornøjelse at se ham igen. Han havde i København været hos HENRIK og GRETHE sammen med REGITZE, og han kom hertil fra Vosnæsgaard, da han ogsaa fra 1939 kender TORBEN KNUTH. Den 3. April var vi til WENTZEL KNUTHS Konfirmation paa Egeløkke, og i Paasken havde vi et fornøjeligt Besøg af HENRIKS gamle Lærer, Hr. DANIELSEN med Kone og to Børn. Senere havde vi Besøg af Biskop og Fru RODHE fra Lund og af KARIN SCHACK der ønskede at tale med mig om SCHACKENBORG. Hun havde sin Datter Hofdamen med.

Til ANDREAS BERNSTORFFS Begravelse fra Katstrup og fra Sæby Kirke rejste jeg med hele Familien BERNSTORFF fra Gyldensteen, som havde lejet en Vogn i Korsør. Paa Vejen saa vi Trelleborg, og vi spiste Frokost i Slagelse. Der var uendelig mange Bekendte til Begravelsen.

Den 1. Mai havde Fru SIMONY været her i 25 Aar, og jeg var nede at gratulere hende. Forpagter SIMONY havde allerede holdt 25 Aars Jubilæum den 1. April. Derefter kørte jeg til Holstenshuus for at lykønske Moders Chauffør til hans 40 Aars Jubilæum. Paa Vejen var jeg til Frokost paa Arreskov, men da jeg var kommet for tidligt af Sted, benyttede jeg Lejligheden til at se Nørre Broby Kirke. Vel nok i over 30 Aar har jeg ærgret mig over, at jeg saa tit er kørt den forbi uden at komme ind i den og se ELLEN MARSVINS Epitafium. Men her led jeg en af mit Livs største Skuffelser, for der var slet intet Epitafium, man forstaaer ikke, at et saa betydeligt og velhavende Menneske, som den godsrige ELLEN MARSVIN, ligger begravet i Krypten, uden at der i Kirken er noget Mindesmærke over hende. Jeg var paa Holstenshuus Godskontor og saa paa et Arbejderhus og drak The hos den jubilerende NIELS Chauffør. Jeg maatte skynde mig at køre hjem, da vi skulde til Gratulation hos Biskop AMMUNDSEN i Morud, der fyldte 76 Aar, men da jeg kørte ind i Gaarden paa Langesø, holdt der en Automobil med vort islandske Feriebarn, ANNA LA COUR med Mand, Datter og Svigerinde. VIVI var allerede taget til Biskoppen og blev kaldt hjem for at hilse paa LA COURS, og da de var taget af Sted, kørte jeg paa Fødselsdagsvisit og hentede Børnebørnene hjem.

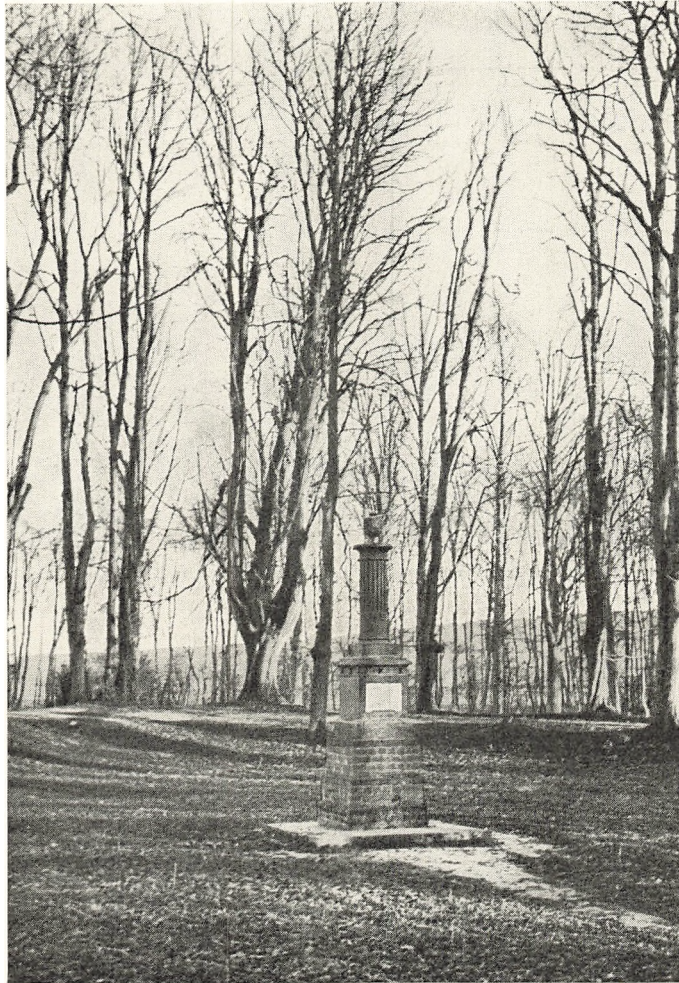
Arkitekt	Cand. jur	Arkitekt	Musæums-	Arkitekt
Svend Aage	Christian	Bent	inspektør	Bent
Petersen	Waagepetersen	Waagepetersen	Torben	Alstrup
			Holek Colding	

Det havde været en meget bevæget Dag, og da jeg havde skrevet til Ib HOLSTEIN derom, svarede han: »Der er vist ingen, blev vi enige om endnu en Gang, der kan nå så mange Ting på så mange Steder på een Dag, som Onkel Hans.« og denne Udtalelse morer mig naturligvis meget.

I Slutningen af Mai var jeg nogle Dage paa Clausholm i Anledning af, at jeg havde indbudt fem unge Herrer til at besøge mig der. De er alle særlig interesserede i gamle Bygninger og gamle Sager i det Hele taget. Det var tre Arkitekter, som i 1935 sammen med to andre havde foretaget Opmaalingen paa Clausholm og i 1942 havde foræret mig et Album med nogle af deres Opmaalingen og mange Fotografier derfra. Det var Arkitekt BENT WAAGEPETERSEN, som jeg ofte har været sammen med i de sidste 1¼ Aar, Arkitekt SVEND AAGE PETERSEN, som jeg har truffet nogle Gange hos WAAGEPETERSEN, og Arkitekt BENT ALSTRUP, som jeg ikke før havde truffet. Desuden WAAGEPETERSENS Broder, der er cand. jur. og Antikvitetshandler, og Musæumsinspektør paa Rosenborg, TORBEN COLDING, som jeg har været meget sammen med. De to sidstnævnte kom allerede Fredag Morgen den 20. Mai med Københavnerbaaden til Aarhus, hvor de grundigt skulde studere Den Gamle By, hvor jeg skulde træffe dem.

Jeg vilde køre tidligt om Formiddagen, men blev sinket en Timestid ved, at Tømremester RASMUSSEN fra Odense kom herud for at se paa nogle gamle Gulvbrædder, som jeg har liggende, og som jeg havde tilbudt nogle af til vor nye Stiftamtmand HØIRUP til at supplere et gammelt Gulv i Slottet i Odense med. Brædderne i Odense, der er 10,80 Meter lange og ca. 35 cm brede, er af Pitchpine, og mine er desværre af en anden Farve, saa de kunde ikke bruges.

Kl. godt 2 kom jeg til den gamle By og traf hurtigt COLDING og WAAGEPETERSEN, der havde siddet en Del af Formiddagen paa Musæumsdirektør SØGAARDS Kontor, og de havde vist ogsaa set Borgmestergaarden m. m. Vi var sammen i Tekstilafdelingen, hvor vi ogsaa blev vist rundt af Fru PETRA HOLM, paa Hattemagerværkstedet og sammen med den nuværende og forhenværende Direktør i det gamle Apotek, som Dr. SØGAARD forklarede paa den mest udmærkede Maade. Sidst paa Eftermiddagen var jeg med WAAGEPETERSEN og Dr. HOLM i Aarhus Domkirke, som det var meget interessant at se under den særlig kyndige Dr. HOLMS Ledelse. Til Middag i den gamle Bys Restaurant havde jeg indbudt Doktorerne HOLM og SØGAARD med Fruer, og det var meget morsomt at faa denne ekstraordinære Lejlighed til at være sammen med dem.

Mindestøtte over Grevinde Berthe Moltke, født Huitfeldt

Efter Middagen kørte mine to Gæster og jeg til Clausholm, hvortil de tre Arkitekter kom tidlig næste Morgen, om Lørdagen, hentede af en Vognmand ved Baaden i Aarhus. Vi gik hurtigt i Gang med grundigt at gennemgaa og studere Slottet og dets Inventar, og de var alle fem meget interesserede i alt, hvad de saa, og de opdagede rundt omkring forskelligt af Interesse, bl. a. det gamle Urværk fra Frontespicen og paa Rustkammeret en Vindues Panelfyldning med ikke overmalede meget smukke Berain Ornamentter, der vendte Retsiden indad paa en Slags spansk Væg. Nogle af Stuerne gennemgik vi med mine Afskrifter af de gamle meget udførlige Synsforretninger fra 1731 og 1743, hvorved man jo konstaterer, at der er uendelig meget — ogsaa Detailler — bevarede fra Dronning ANNA SOPHIES Tid. Om Eftermiddagen gik vi, efter at have set Grevinde MOLTKE'S Mindestøtte, den sædvanlige Tur over Mosen og hjem ad Alléerne med en større Afstikker op i Dyrehaven og til de nye Frugttræplantninger paa de næstøverste Terrasser. Om Aftenen kørte vi alle seks i min fem Personers Vogn til Voldum Kirke med Hjemtur om ad Rigtrup og gennem Mygind Skov, hvorefter de tre Arkitekter var paa et længere Besøg hos Gartner BRÆKKE'S, hvor de havde boet for 14 Aar siden. Jeg hentede dem der og sad en Tid hos BRÆKKE'S.

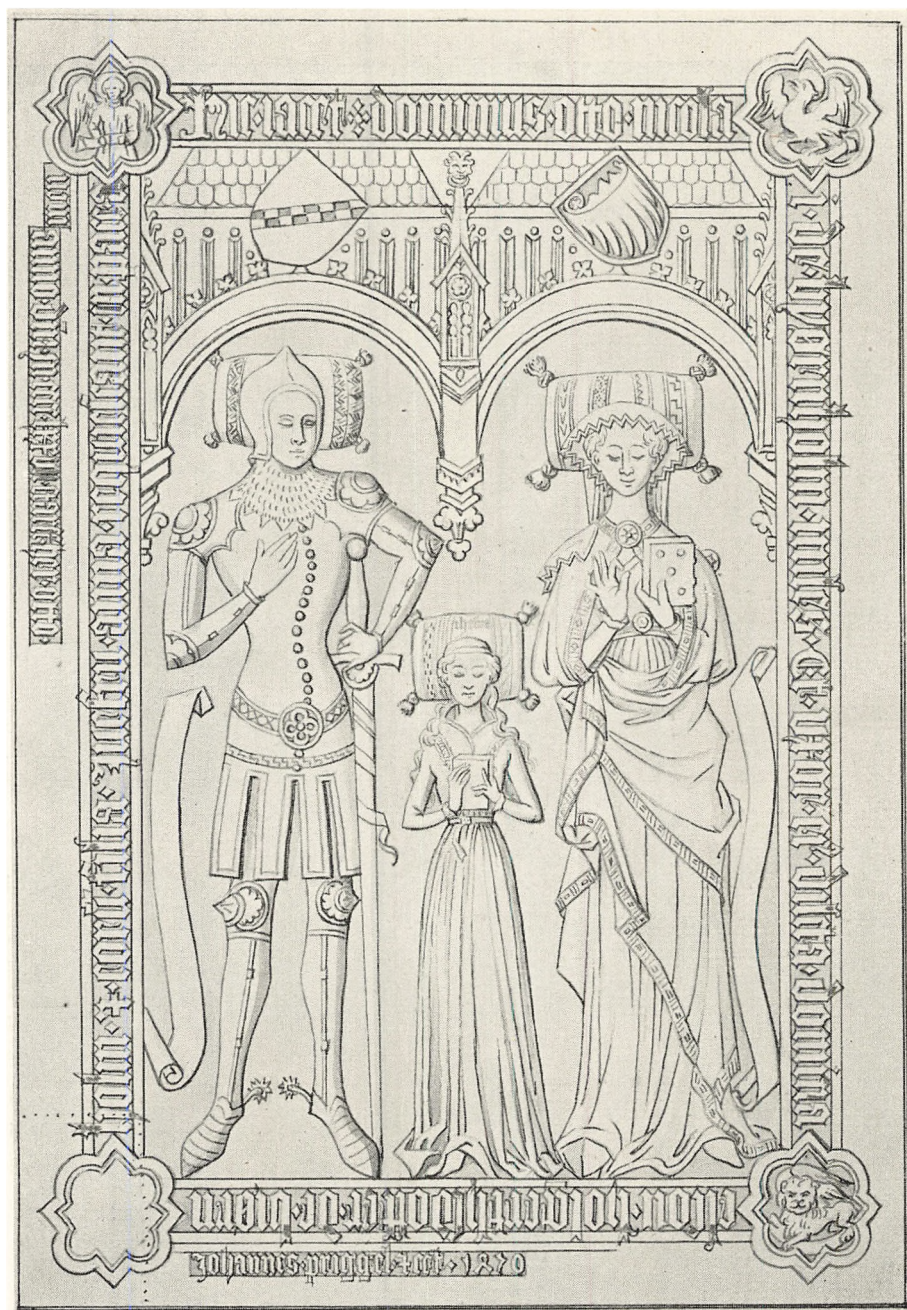
Mindestotte i Lunden ved Clausholm over Grevinde Berthe Moltke, født Huitfeldt, f. 1768, † 1788
Efteraar 1945

Næste Formiddag gennemgik vi Kældrene, og Kl. 2 kørte vi med Vognmandens 7 Personers Vogn over Skader og Søby forbi Estrupgaarden og Sophie Amaliegaard og gennem Sophie Amaliegaards Skov til Rosenholm, hvor CHRISTIANE ROSENKRANTZ, hvem jeg havde meddelt, at vi kom for at se Slottet, var saa mageløs elskværdig at byde os alle seks paa The. Bagefter saa vi alle Slottets Herligheder, og vi var ledsagede af Maleren, Baron ARILD ROSENKRANTZ, der ogsaa viste os sine uhyre egenartede og farvestraalende Malerier, der er betagende skønne og af en sjælden Virkning. Saa saa vi den nærmeste Del af den meget smukt holdte Park og kørte derpaa til Hornslet Kirke, som vi grundigt studerede. Det er vist Landets næststørste Familiemausolæum, idet ikke mindre end 14 Slægtled af Familien Rosenkrantz ligger begravet i Kirken og paa Kirkegaarden.

Disse Slægtled er ikke i fortløbende Række, men det er Medlemmer af forskellige Linier. Baron HANS ROSENKRANTZ ligger f. Eks. ikke der, men derimod hans Søn JØRGEN. Saavidt jeg kan regne ud, er der i Roskilde Domkirke begravet 15 Slægtled af de Oldenborgske og Glückborgske Kongestammer. Til min Glæde var der Adgang til det Vaabenhus, hvori findes OTTE NIELSEN ROSENKRANTZ's og ELSE HOLGERS-DATTER KROGNOS's vidunderlig skønne gothiske Ligsten, som jeg havde sørget over ikke at kunne komme ind til nogle af de sidste Gange, jeg havde været i Hornslet Kirke. Videre tog vi til Auning Kirke, hvor vi saa AUGUSTA WINTERFELDT'S Døbefont med Fontelukkelse fra 1736 og JØRGEN SKEELS pragtfulde Marmor Epitafium af THOMAS QUELLINUS fra omkring 1700, som Direktør THORLACIUS USSING omtaler som et af Landets pragtfuldeste og et af QUELLINUS' største. Dernæst til Gammel Estrup, som vi under ANDREAS BJERRES fortrinlige Ledelse saa ret grundigt, hvorefter vi var i Privatlejligheden og hilste paa KAREN BJERRE. Vi kom hjem en Time senere, end beregnet, saa jeg maatte til min store Ærgrelse opgive at fremvise Oberst HANS FRIIS' QUELLINUS Epitafium i Hørning Kirke, som vi kørte lige forbi. Søndag Aften rejste alle mine 5 Gæster med Aarhus Baaden tilbage til København, og de var heldigvis alle vældig glade for deres Oplevelser. En af dem skrev i sit Takkebrev: »Hvor er der dog en dejlig stemning over det gamle historiske sted, . . . Jeg synes vi havde det ualmindelig hyggeligt og morsomt, hvad jeg ved at mine kammerater ogsaa synes, de udtalte sig meget begejstret om det. . . Maa jeg slutte med en tak

Thomas Quellinus's Epitafium over Jørgen Skeel i Auning Kirke,
udført ca. 1700

Hr. Otte Nielsen (Rosenkrantz), var død 1475, og Else Holgersdatter (Krognes), † 1470.

Ligsten i Hornslet Kirke.

Tegning 1770 af Abildgaard i Nationalmuseet

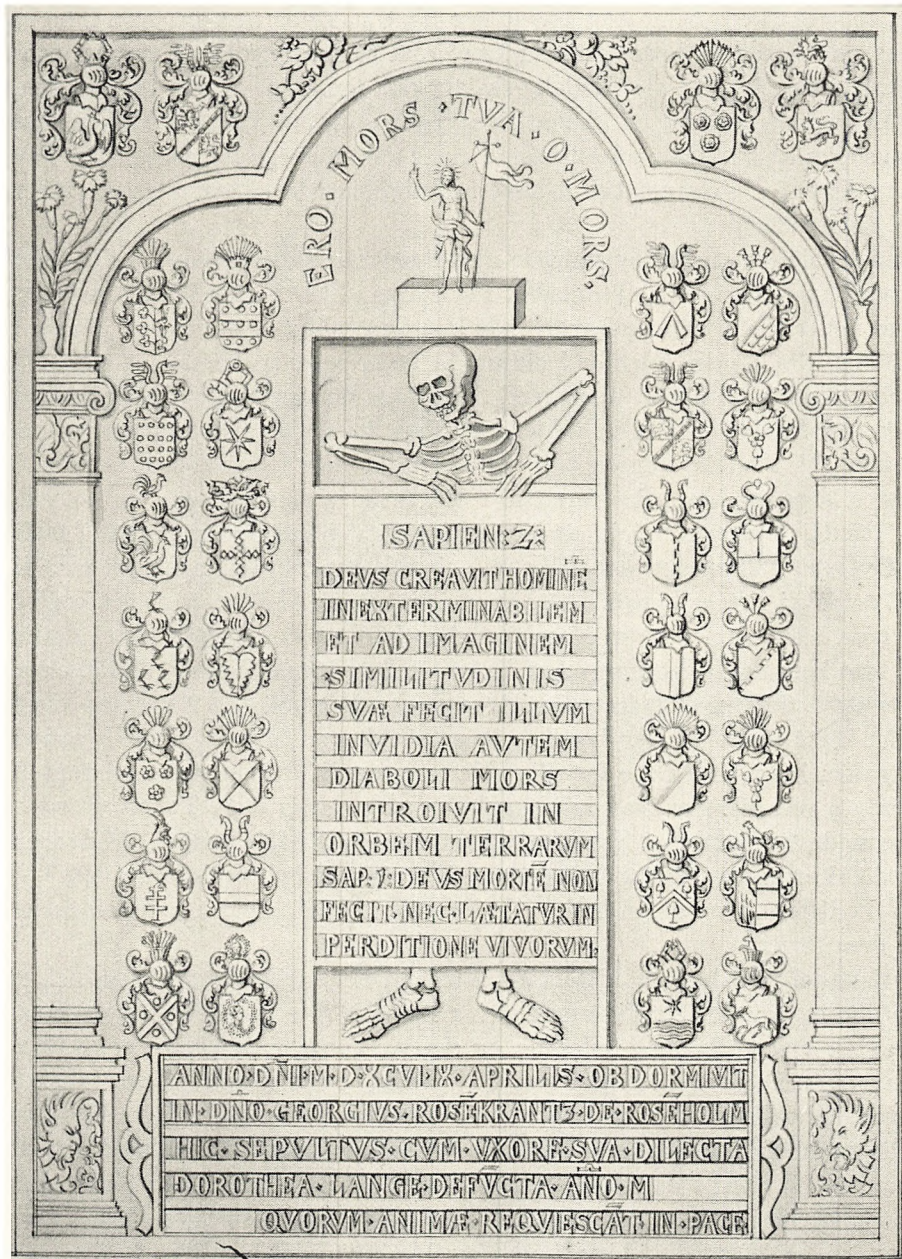
Hr. Erik Ottesen (Rosenkrantz), † 1503, og Sophie Henriksdatter (Gyldenstjerne), † 1487.
Ligsten i Hornslet Kirke.

Tegning 1770 af Abildgaard i Nationalmuseet

Hr. Otte Holgersen Rosenkrantz, † 1525, og Margrethe Jespersdatter Ganz von Putlitz, † 1525.
Ligsten i Hornslet Kirke.

Tegning 1770 af Abildgaard i Nationalmusæet

Jørgen Rosenkrantz, † 1596, og Dorte Lange, † 1613.

Ligsten i Hornslet Kirke.

Tegning 1770 af Abildgaard i Nationalmuseet

for denne uforglemmelige oplevelse.« En anden skrev: »Jeg maa slutte med at gentage Takken for de herlige Dage paa Slottet samt for den straalende Maade Lehnsbaronen forstod at gøre Clausholm lyslevende for os paa.« En tredie skriver: »... skaffe os en Oplevelse, der ialtfald for mig vil staa som uforglemmelig, ved den Charme, der hviler over et Besøg paa Clausholm paa den Maade, som vi har været der. Det er den uforglemmelige Atmosfære som hviler over Huset. Den Fornemmelse af at være i et Hjem hvor de Medagerende i det 18. Aarhundredes Historie lige har forladt Rummene og det at være i et meget smukt Hus med vidunderlige Detailler i en dejlig Egn. ...« En fjerde skriver: »Jeg skal aldrig glemme den Stemning som det gamle ensomme Slot havde lige fra Kælder og til Loft. Men ikke blot gav Opholdet os rige Stemninger, men ogsaa en haandgribelig Lære som et fremragende Exempel paa dansk Regencearkitektur. Tak fordi vi fik ALT at se.« Endelig skriver den femte: »... min tak for den storartede oplevelse de beredte os ved at invitere os til den hyggelige og meget vellykkede week-end på Clausholm. Gensynet med Clausholm og nu under selskabelige former var en glæde jeg nødig vilde have undværet. ... Jeg føler stærkt værdien af i min studietid at have haft lejlighed til så grundigt at studere et anlæg af en så ren og storslået arkitektur ...«

Mandag Morgen havde jeg en Telefonsamtale med Sogneraadsformanden om den store Grundlovsfest, der blev afholdt paa Clausholms Slotsholm med et Festspil om Clausholms Fæstebonde JENS CHRISTENSEN fra Voldum, der var Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling og den eneste Bonde blandt de kongevalgte. Det er til hans Ære, at der udenfor Voldum Kirke er rejst en Mindesten med den meget smukke lapidariske Indskrift: »Sten ved Kirke Staa med Ære Om Bondes Virke Du Vidne bære.«

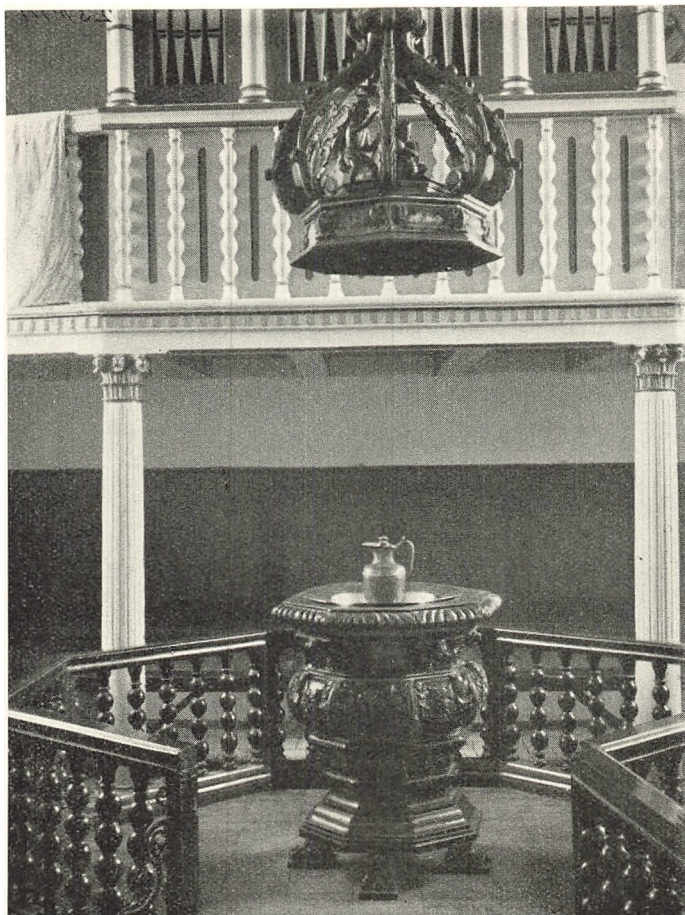
Jeg gennemgik paa Stedet en Del af mine Afskrifter fra Synsforretningerne og understregede det, som endnu er bevaret. Til Frokost var jeg paa Schildenseje, hvor jeg med stor Glæde saa de aldeles fortrinlige Forandringer, som jeg har ladet foretage i Stuehusets øverste Etage, og som Forpagterfamilien var lykkelige for. Paa Hjemturen var jeg paa Besøg paa Estrupgaarden og Sophie Amaliegaard og spiste til Middag hos Skovfoged PEDERSEN, der viste mig sin Planteskole og en meget vellykket Bøgesaaning under Lærk ved Rysselsvej i Overskoven. Det havde været nogle herlige og meget begivenhedsrige Dage.

Den Dag, jeg kom hjem, som var om Mandagen, havde der paa Langesø været det første Hold af de gamle fra Odense, som kommer herud hvert Aar, og næste Dag kom der atter ca. 250 Gamle under Ledelse af Hr. og Fru PETERSEN, der gør et meget stort Arbejde for de gamle. De kom med Ekstratog, og en Del private Automobiler kørte en Del af dem hertil og igen om Aftenen til Stationen. De sad ved 4 meget lange Borde i Foredragssalen, hvor VIVI talte for dem. De sang og fik fra Odense medbragt Kaffe og Wienerbrød, og de medbragte selv Kopper, saa her har ikke været særlig store Forberedelser. Bagefter var de i Haven, hvortil de medførte Bænke og Stole fra Salen, og de sad tildels under et af de store Træer, medens Odense Politikorps' Orkester paa 22 Mand stod foran Havetrappen og spillede for dem — mest paa Blæseinstrumenter. Alle Politimændene og en Del af de ledende havde forinden været inde hos os og drukket The, og jeg viste dem Stuerne.

Kristi Himmelfartsdag havde vort historiske Samfund sin aarlige Sommerudflugt, der i Aar gik til Sanderumgaard, Rønningesøgaard og Juelsberg, hvor jeg er uhyre taknemmelig over at have faaet Lov til, at vore Medlemmer maatte komme indenfor, og det var meget interessant at se de smukke Stuer og det udmærkede Inventar. Der var en meget stor Tilslutning, og vi mener, at der ialt har været omkring 500 Mennesker, som aabenbart i høj Grad nød Turen. Paa Sanderumgaard talte Kammerherre VIND om Gaarden, om Haven og om BÜLOW, og de to andre Steder talte Adjunkt BLOMBERG. Vi spiste vor medbragte Mad i Christianslund ved Nyborg. Vi maatte opgive Planen om at se Rønninge Kirke, men ellers gennemførte vi Programmet, til Trods for at det jo tager lang Tid at faa saa mange Mennesker gennem Stuerne og ud og ind i Vognene. Heldigvis var Vejret godt og ikke regnfuldt som om Aftenen og Dagen før.

I den sidste Tid har her ogsaa været mange Gæster, baade inde og ude. Dr. FABRITIUS, der var til et Møde i Odense, var her en Aften og en Nat, og Baron RUDOLPH BERTOUCH har været her for at drøfte de nye meget alvorlige Jordlove, som vi stadig korresponderer om. Foreningen Norden holdt her i Haven et af vel godt 300 Mennesker besøgt Møde med Tale af Biskop FJELLBU fra Trondhjem, som boede her, og som det var meget fornøjeligt at gøre Bekendtskab med. Samtidig med ham havde vi Besøg af en Søn og Svigerdatter af den finske Biskop VON BONSdorff og af Baronesse OLGA BERTOUCH og IB HOLSTEIN, der var her for at afhente Møblerne fra Ibs og EVAS Lejlighed i Nordfløjen her. Om Aftenen var her mange af Deltagerne til Aftensmad, bl. a. Nordens lokale Formand, Ingeniør RYGNÆR og Fru RYGNÆR.

VIVI og Børnebørnene har været en Del i Sommerhuset i Skabohuse, hvor jeg ogsaa var i Pinsedagene

Auning Kirkes Døbefont fra 1736 med Christen Scheels og Augusta Winterfeldts
Vaabener og deres kronede Monogrammer

efter et hyggeligt Besøg paa Egeløkke med Eftersyn af gamle Arkivalier angaaende Clausholm paa Trane-
kjær Godskontor, hvor jeg blev saa udmærket modtaget af Godsinspektør EMMELUTH, hos hvem jeg den
ene Dag spiste Frokost. En Dag var jeg til The i omtrent 3 Timer hos KAJ og THEA AHLEFELDT, der var
saa venlige at vise mig de store og udmærkede Restaureringsarbejder paa Slottet, som det var meget
morsomt at se. I Pinsen var REGITZE, HENRIK og INGJERD BORGE ogsaa i Skabohuse. GRETHE var med
deres lille Pige hos hendes Forældre i Norge. En Søndag var jeg med paa en af Naturhistorisk Forening
for Fyen og den botaniske Forening i København arrangeret botanisk Udflugt til Knudshoved Halvøen
ved Nyborg under Ledelse af Professor JØRGENSEN ved Landbohøjskolen. Det var herligt Vejr, og mor-
somt at se det egenartede Landskab, som man saa tit har sejlet forbi med Færgen. Lørdag den 19. Juni
var jeg alene hjemme, og da havde jeg Besøg af Lærer SIMONSEN fra Taagerød med Skovby Herreds Lærer-
kreds med Damer og nogle Børn, ialt ca. 50 Mennesker. Næste Dag var her i dejligt Vejr den aarlig til-
bagevendende — i Aar maaske for 16. Gang — Havefest for K.F.U.M. og K. med Taler af Præsterne
BARFOED og MULVAD, Sange, Skuespil og Baal med Baaltale. Der regnedes med at være godt 1000 Men-
nesker. Vi havde flere inde til The, og til Middag var vi 17, Lederne og forhenværende Folketingsmand
CARLSEN SKIØDT.

Fra den 22. til den 25. havde VIVI et stort Præstemøde med Taler og et stort Antal Præster boende
her, bl. a. BØRGE BARSØE, der havde MINNA med, den engelske Pastor CROXALL fra København og de
to Præster fra Clausholms 5 tidligere Kirker, og SOPHIE MAGDALENE og ERICH. Her boede 22 og en Dag
var vi 27 til Frokost. Blandt Gæsterne var Professor og Fru BRING fra Lund, med hvem jeg to Dage
derefter gjorde Ture til Egeskov, Rygaard, Holstenshuus og flere andre Gaarde og nogle Kirker, bl. a.
Kværndrup, Ringe og Fraugde. I de to Dage saa vi i ialt 11½ Time 9 Herregaarde, 4 Kirker, nogle Ud-
sigter, 3 Herregaardshaver, Faaborg og lidt mere. Det svarer til IB HOLSTEINS Udtalelse. I Tiden fra 23.
Mai til 23. Juni var her inde og ude ca. 1900 Gæster.

De gamle fra Odense
Maj 1949

Odense Politikorps' Orkester spiller for de gamle fra Odense
Maj 1949

Skaholuse

42.

Kære Anna Sophie [Wedel Jarlsberg].

Langese 6. September 1949

Da det om faa Dage er Din Fødselsdag, vil jeg adressere dette Fælles-Brev til Dig. Det bliver meget indholdsrigt, da vi har oplevet uhyre meget i den sidste Tid.

Søndag den 3. Juli havde jeg bestemt at deltage i Oldskriftselskabets Sommerudflugt, særlig fordi den skulde gaa til Løvenborg, som jeg nogle Gange har set udvendigt, og som jeg altid saa meget har ønsket at se indvendigt. Jeg rejste hjemmefra Lørdag Middag, og inden jeg Kl. 6 skulde til Middag hos HENRIK og GRETHE, naaede jeg lige at være en Timestid paa det store Dyrskue paa Bellahøj, som jeg naturligvis kun saa uhyre overfladisk; men jeg fik et Indtryk af det hele, bl. a. af de uendelig mange Maskiner, og desuden saa jeg Fremstillingen af Marshall Hjælpen og dens Virkninger. Det var meget interessant at se det vældig store Terræn og hele det store Sceneri med Masser af Flag og mange Mennesker.

Det var en hel lille Familiemiddag hos HENRIK, idet jeg traf ikke blot REGITZE, men ogsaa PETER MOLTKE, som boede der for Tiden, og GODTFRED NEERGAARD. Om Aftenen var jeg, som saa ofte før, hos Doktor FABRITIUS for at drøfte Slægtbogen.

Næste Morgen havde Oldskriftsselskabet heldigvis reserveret Pladser i Toget til Holbæk, hvor jeg sad sammen med Doktor EHLERT fra Bogense, med hvem jeg paa hele Turen kørte i en privat Automobil tilhørende Oberst LUNN fra Knabstrup, der var sammen med sin Broder, Overlæge LUNN, tidligere Haderslev, som jeg i sin Tid har truffet hos HAFNERS. Der var ca. 70 Deltagere i Turen, men jeg kendte forbausende faa af dem, deriblandt Musæumsdirektør ANDRUP, som jeg talte en Del med, Boghandler TRYDE og Hr. ERIK PADE, som jeg husker, da han igennem Viceadmiral MELDAL var en Slægtning af Fru BARDENFLETH. Endvidere Dr. THERKEL MATHIASSEN og Pollenforskeren TROELS SMITH, der begge talte i Aamosen, som de fleste af os spadserede igennem, og som det var interessant at høre om og at se med dens Vegetation. Den medbragte Frokost spiste jeg paa en Skrænt sammen med JAKOB ESTRUP fra Kongsdal og KAJ AHLEFELDT fra Eriksholm, som det var saa morsomt at træffe. Paa Vejen fra Aamosen til Løvenborg kørte Oberst LUNN os til Kongsdal, hvor jeg ikke har været i Masser af Aar, og hvor jeg lige fik hilst paa INGER ESTRUP, forbi Torbenfeldt og til Knabstrup, hvor vi var indenfor i Overlægens Lejlighed, og endda naaede vi i saa god Tid til Løvenborg, at de andre endnu stod i Porten og hørte paa Arkitekt ENQVIST's Foredrag om Slottets Historie. Vi fik Lejlighed til at gaa igennem den største Del af Huset, hvor CHRISTIAN AHLEFELDT har indrettet sig en Række udmærkede Værelser, hvoraf det ene er dekoreret med Malerier af hans Morbroder, min gamle Klassekammerat ROGER SCAVENIUS, hvis Malemaade jeg kunde kende igen fra Billeder af ham, som jeg nylig havde set hos CHRISTIAN'S Forældre paa Stensballegaard. Det morede mig inde i Gaarden at se Alliancevaabenet Løvenskiold og Lüdinghausen genannt Wolf. Denne Baronesse LØVENSKIOLD var Moster til min Svigerfaders Moder, født Baronesse BUTTLAR, der blev gift her fra Løvenborg. Efter at have set Huset, var vi i den fuldstændig imponerende og eksemplarisk godt holdte Have med sine mægtige og endeløse klippede Hække, der er endnu højere end dem, som jeg for nylig havde set paa Fyen, bl. a. Egeskovs.

Videre kørte vi til Løvenborgs Sognekirke, Butterup, hvor jeg saa Kammerjunker OTTO MORGENSTIERNES Grav, og til den herlige Tveje Merløse Kirke med de to Taarne, hvor jeg saa Godsejer PAUL DAHL fra Holbæk Lade-gaards Grav. I begge Kirker talte Magister HERMANSEN fra Nationalmusæet. Middagen blev indtaget i Strandpavillonen i Holbæk, hvor jeg sad imellem Oberst LUNN og Doktor EHLERT, og overfor mig sad Landsretspræsident MUNDT. Bagefter var der Lejlighed til at se det store og enestaaende gode Holbæk Musæum, som Overlærer ALBERT THOMSEN har grumme megen Ære af. Det rummes i flere Bygninger, og der er mange aldeles fortrinlige Interiører.

Næste Dag var jeg paa forskellige Besøg, bl. a. hos Højesteretssagfører FISCHER-MØLLER for at drøfte den nye meget alvorlige og gennemgribende Jordlov, som jeg ogsaa om Aftenen drøftede længe med EGGERT KNUTH, da jeg til Middag var hos ham og LILY i deres nydelige Lejlighed paa Christianshavn, hvor jeg ikke tidligere har besøgt dem.

Dagen efter rejste jeg hjem, og en Dag havde vi Besøg af vist mindst 50 skandinaviske Deltagere i en af Foreningen Norden foranstaltet Kulturuge paa Hindsgavl, som gerne skulde se Ligheden mellem de to Bygninger. De var under Ledelse af Direktør WENDT fra Foreningen Norden, Oberstløjtnant BRUHN og Arkitekt STEEN EILER RASMUSSEN. Efter Langesø skulde de til Krengerup. De var saa venlige at indbyde os til Middag paa Hindsgavl om Lørdagen, men det maatte vi desværre afslaa.

Nu fik jeg en travl Tid med at forberede alt til Flytningen til Clausholm og med at være flere Gange paa Holstenshuus for at forhandle med mine Brødre om den endelige Afslutning af Regnskaberne for Moders Bo og med JØRGEN og Skovrideren og Godsforvalteren om Godsets Forhold, hvor vi ogsaa havde Drøftelser med Forpagter NYEGAARD og med Forpagterne JESSEN, Fader og Søn, hvis Kontrakt om Barnehøjsgaard skal fornyes til næste April. Hvor urolig en Tilværelse jeg i den Tid har ført, kan ses af, at jeg i de fire Nætter fra 7. til 11. Juli har sovet hver anden Nat paa Langesø og hver anden paa Holstenshuus, hvorefter jeg den femte Nat og derefter har sovet paa Clausholm. — Om Lørdagen kørte jeg nærmest

hjem til Langesø for at være sammen med REGITZE, der var hjemme en Dag, og til Trods for, at vi Søndag Eftermiddag fik et hyggeligt Besøg af Din Moder med Dine to yngste Børn og af RIKKE IUEL med hendes to Sønner, naaede jeg dog sammen med REGITZE at se til min Frugtplantage paa Søhøj, til de plantede og saaede Planter i de 21 Td. Ld. i Bageste Limkildemark og til Planteskolen bag Kapelkirkegaarden, som jeg gerne vilde have et Indtryk af, inden jeg rejste bort for en Maaned, saa jeg forhaabentlig kan se en Fremgang, naar jeg kommer tilbage. Jeg naaede ogsaa at se til de opgravede Tørv i Møllemarken. Jeg kørte REGITZE til 6 Toget i Odense, og da den Middag paa Holstenshuus, som

Stranden ved Skabohuse

Skabohuse

Udsigt fra Huset i Skabohuse

EBBE havde inviteret os til, men som Tante VIVI ikke kunde tage til paa Grund af Afrejsen næste Dag, først var Kl. 8, benyttede jeg Tiden til et meget vellykket Besøg i Brændelydinge nær ved Trolleborg hos min kære gamle Forvalter, Gaardejer AXEL NIELSEN, der lod til at være meget glad for Besøget.

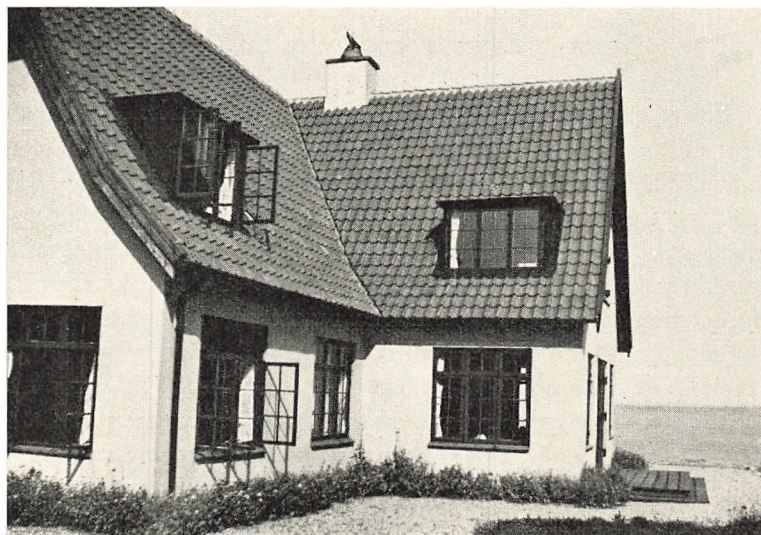
Naar jeg trods min store Travlhed — ogsaa med Indpakning — ikke vilde undlade at deltage i EBBES Middag, var det, fordi han havde et meget kortvarigt Besøg af EDUARD og ELSE REVENTLOW, der var paa Gennemrejse fra London til deres Sommerhus i Nordsjælland. Dem ser jeg jo meget sjældent, og jeg vilde ikke gaa Glip

af denne Lejlighed til at træffe dem, ganske særlig ELSE, som jo er en Slags Plejesøster til mig fra min 6 aarige Skoletid, da jeg boede i hendes Forældres Hjem. Næste Morgen var jeg lidt sammen med EDUARD og ELSE og alle de andre paa Holstenshuus, hvorefter jeg kørte hjem om ad Odense, hvor jeg skulde have noget ordnet ved mine Ordener i Anledning af min nylige Udnævnelse til Dannebrogsmænd. Hjemme pakkede jeg færdig og lagde sidste Haand paa mine Regnskaber, og saa kørte jeg direkte til Clausholm med Tante VIVI, Barneplejersken og HANS-HENRIK og MARIE-LOUISE med Ankomst dertil ved 7 Tiden.

Den Maaned, vi var paa Clausholm, var i høj Grad præget af en omfattende Selskabelighed. Vi havde saaledes 5 Middagsselskaber, bl. a. for Funktionærer og Forpagtere, hvor vi var 21, og paa min Fødselsdag hvor vi var 16, kun Familie, nemlig REGITZE, GODSKE, HENRIK og GRETHE, BARSØES, BJERRER, MOGENS og EBBA JUUL, CHRISTIANE, HOLGER og KARIN ROSENKRANTZ og saa AXEL REEDTZ THOTT, der var saa rørende at komme netop den Dag — og blev et Par Dage. Vi havde ikke Plads til Familien fra Vosnæsgaard, da de havde saa mange af Familien som Gæster. Men til Chokolade paa Fødselsdagen havde vi dem, ialt 9 KNUTHER. Den Dag serverede jeg som sædvanlig en Flaske af den med mig jævnaldrende Sherry fra 1881. En anden Gang havde vi en gejstlig Middag, hvor Professor HAMMERSHAIMB fra Aarhus — HENRIKS gamle Lærer — og hans Kone ogsaa var med, og en Gang en Del gode Bekendte, bl. a. NIELS og B. ESTRUP, Kandidat LIND, Pastor BAYS fra Aarhus og EILER og ELISABETH TRESCHOW, der medbragte AMY TRESCHOW, hvad der var særlig morsomt.

Den 2. August havde vi den Ære til Frokost og The at have Dronning ALEXANDRINE og hendes Søster, den tyske Kronprinsesse, der var ledsagede af Hofdame Comtesse ELLEN BEGE MOLTKE og Kammerherre SCHWARZ NIELSEN, og nogle Dage senere var vi til Frokost paa Marselisborg.

Ialt har vi paa Clausholm i den Maaned til Middag og Frokost haft 69 forskellige fremmede Gæster. RUDOLPH KNUTH med Kone og Søn var til Frokost hos os paa Vej til Nordjylland. Vi var ogsaa meget ude; foruden de sædvanlige Besøg paa Godset var vi bl. a. til Middage paa Vosnæsgaard, Gammel Estrup, hos

Skabohuse

Dronning Alexandrine og Kronprinsesse Cecilie af Preussen
paa Clausholm den 2. August 1949

SKEELS paa Lyngsbæk og hos BARSØES i Virring Præstegaard og til Frokost hos HOLGER og KARIN ROSENKRANTZ. Jeg var til Middag hos Landsretssagfører ERIK SKEELS og til Eftermiddagsthe hos Dr. HELGE SØGAARD og hans Kone sammen med Dr. og Fru PETER HOLM, og min Broder JØRGEN og hele hans Familie var paa Clausholm til Frokost paa Vej fra Holstenshuus til Aalborg. Halvandet Hundrede skandinaviske og engelske Spejdere fra en Lejr ved Kalø viste jeg rundt i Slottet, og et lille fransk Selskab maatte jeg en Aften ved 10 Tiden vise rundt — i Mørke med Lommelygte.

Magister HARALD LANGBERG, der til min Bog skal skrive om Clausholms Bygningshistorie, var der 3—4 Dage med Fotograf ELSWING for paa Nationalmusæets Vegne at fotografere, særlig Lofter og Panelfyldinger og Kapellet. I Anledning af Møde i Frederiksgaves Bestyrelse kørte jeg en Dag til Wedellsborg, hvor jeg blev til Middag, hvor der ikke var andre end JULIUS, TIDO og jeg. Jeg overnattede paa Langesø, hvor jeg ordnede forskelligt om Formiddagen. Frokost hos GODSKE, hvorefter jeg maatte køre til Clausholm for at naa til Lyngsbæk til Middag. Den 13. Juli var vi paa Søbygaard til Tante FRITZE FRIJS's smukt tilrettelagte og højtidelige Begravelse. Der var Frokost i et stort Telt i den smukke Have. Dronning ALEXANDRINE var med til Begravelsen.

Under Opholdet paa Clausholm havde jeg Forhandlinger med Haandværkerne og med Landinspektør, og om Estrupgaardens Fremtid, naar Enkefru HELLES skal derfra til 1. April. Jeg var lidt i Skovene med Skovfogederne, men ikke saa meget som jeg gerne vilde, da det kneb saa meget med Tiden.

Da HENRIK og GRETHE den sidste Juli kørte hjem til Lyngby, tog de HANS-HENRIK og MARIE-LOUISE med sig, efter at de havde været hos os siden før Jul, saa det er et meget stort Savn for os nu ikke mere at have de frygtelig søde Børn hos os, efter at de er kommet til at staa os saa nær.

Efter en Uges Ophold paa Langesø med nødvendig Ordning af alt det, der var passeret under min Fraværelse, maatte vi atter rejse bort, da Tjenestefolkene skulde have Ferie. Da det var helt umuligt at faa Hotelværelse, boede VIVI i REGITZES Stue i hendes Pensionat, da REGITZE var indlagt paa Frederiksberg Hospital, hvor hun er blevet opereret for Fibromer i Underlivet. Hun har det heldigvis særdeles godt; men det er frygtelig ærgeligt for hende, at dette skulde ske netop nu, da alt var forberedt og indrettet for hendes 8 Maaneders Studierejse til Amerika. Forhaabentlig kan hun komme derover en anden Gang, men alle Arrangementerne maatte jo laves om. Jeg boede i Lyngby hos Familien HENRIK, der var mageløs flinke og gæstfri imod mig, og jeg var lykkelig over at være sammen med de kære smaa Børn. Hver Morgen kom den søde HANS-HENRIK ind til mig, sommetider før Kl. 6.

Jeg var to Dage paa Gaunø og nød meget at være paa det dejlige Sted med alle de kendte gamle Adelsportrætter, og jeg var ogsaa umaadelig glad over at være hos den udmærkede AXEL, som jeg i alle Henseender sætter meget højt. Og vi staa jo hinanden meget nær efter hans Studieophold her for 5 Aar siden og efter vor store Korrespondance under hans 2½ Aars Ophold i Amerika. Den første Dag var vi til Frokost paa Bækkeskov, hvortil Fru TROCK-JANTZEN havde været saa venlig at indbyde mig, fordi min

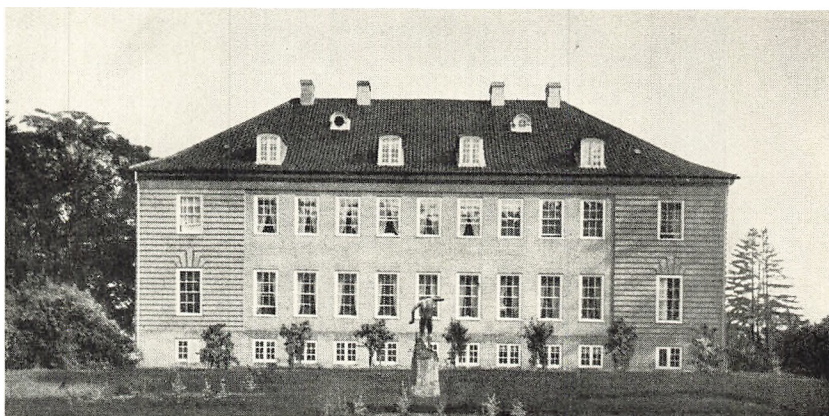
Bækkeskov
Opført 1796—98 af Baron C. J. Selby

Tipoldefader SELBY har bygget Huset 1796—98, og det var en stor Fornøjelse at se, hvor godt og praktisk alt er indrettet. Den 20. August paa TAGES Fødselsdag var vi paa Strandegaard til Chokolade og fin Middag paa 23. Jeg havde ELSE til Bords og holdt Tale, og jeg havde Fru IUEL fra Petersgaard paa den anden Side. Om Aftenen talte jeg noget med Fru COLLET fra Lundbygaard, BEKE REVENTLOW, Kammerherre TORBEN HAGE og den unge SCAVENIUS fra Klintholm. AXEL holdt en ualmindelig smuk og uhyre anerkendende Tale til sin Fader. Lykkelig er den Fader, hvis Søn kan tale saadan til ham.

Paa Tilbagevejen fra Gaunø

var jeg en Dag paa Vallø, hvor jeg var meget glad for at se min Svigerinde Dekanessens dejlige store Lejlighed, som min Broder EBBE har hjulpet hende med at indrette. Paa Vallø var ADAM MOLTKE, DISSIS ældste Søn, og hendes Søster, MARGRETHE NEERGAARD, og vi fire kørte til Vemmetofte paa Visit hos den 89 aarige Priorinde ROSENØRN, der havde været saa venlig at opfordre mig til engang at komme dertil. Vi traf der Priorinden i Gisselfeld, Comtesse MAGDA DANNESKIOLD, saa de tre Nabo-klostres første Damer var samlede paa eet Sted. Med Comtesse DANNESKIOLD var hendes Søstersøn, Grev EILER SCHACK og hans Familie. Vi var rundt i Huset og beundrede Vemmetoftes mange enestaaende Skatte, bl. a. Sølvstøj og Tin.

Under mit Ophold i Lyngby benyttede jeg Lejligheden til at besøge nogle Mennesker, som jeg ellers ikke har Tid til at opsøge, f. Eks. Landsdommer ARTHUR ANDERSEN i Gentofte og min gamle Bekendt fra det første Herregaardsværk, Dr. VILHELM LORENZEN i et dejligt stort Rækkehus overfor Blidah Park. Min anden nulevende Kollega fra samme Værk, Dr. BOBÉ, forsøgte jeg forgæves at besøge. Jeg var til Middag hos FABRITIUS's og paa Frederiksdal, hvor det var hyggeligt at tilbringe en Aften sammen med SIGISMUND og JOHANNE SCHULIN. HENRIK kørte en Dag os begge til Asserbo til Middag hos FREDDE og AMY TRESCHOW, og NIELS GREGERS og ANNE TRESCHOW besøgte vi i deres lille, men yndige Hjem i Sorgenfri Slotspark, og en Dag var vi til Middag hos DAGMAR og NIELS BENEDICT TILLISCH. VIVI og jeg var paa Besøg i Lyngby Præstegaard hos Pastor BRØNDUM, som nogle Gange har været paa Langesø, og vi var til en fornøjelig Middag hos REGITZES Chef i Magistraten, Direktør COLDING, der er Fader til min Ven, Musæumsinspektør TORBEN COLDING, der nogle Gange har besøgt os. Dennes Broder, Legationssekretær FRITZ COLDING, der nu skal til Delhi, og hans Kone, og den WAAGEPETERSEN, der lige er blevet Inspektør ved den gamle By i Aarhus, var der ogsaa. Værtinden, Fru COLDING, er en ualmindelig elskværdig Dame. Dagen efter var VIVI og jeg til en meget flot Frokost hos Magister og Fru LANGBERG i det af ham restaurerede gamle Hus paa Graabrødretorv, hvor JOHAN HERMAN WESSEL

Bækkeskov
Opført 1796—98 af Baron C. J. Selby

Dagligstue i Hovedbygningen paa Egelokke

Spisestue i Hovedbygningen paa Egelokke

har boet, og derefter var vi til en fin The hos Redaktør ved Berlingske Tidende og Fru NIELS FRIIS, der for nogle Aar siden har besøgt os paa Langesø. Redaktøren har nogle Gange i meget anerkendende Ord anmeldt min Slægtbog.

Jeg var naturligvis i Forum paa Udstillingen Skibet, og en Dag var jeg i godt 4½ Time til Verdensmesterskabsløb paa Cyklebanen i Ordrup, som det var morsomt at gense, da jeg i 1889 har moret mig over der at se Cykleløb, da Moder, JØRGEN og jeg boede til Leje i Baronesse DAHLERUPS Villa i Ordrup. Senere har jeg som Skoledreng og som Medlem af Dansk Bicycle Klub moret mig med at køre rundt paa denne Bane bl. a. med PREBEN AHLEFELDT og KRUSE. Det var her, at PREBEN styrtede paa Asfalten og

Wilhelms Stue i Hovedbygningen paa Egeløkke

slog sit Hoved saa alvorligt, at KRUSE og jeg i en Charabanc maatte køre ham hjem til København. Den Dag, da jeg var til Væddeløbet, blev der kørt ikke mindre end 57 Løb i de faa Timer; men alle Løbene var kun 2 Omgange à hver 370 Meter. Det var det dejligste Vejr, og det var en stor Fornøjelse at se hele Arrangementet og de mange Mennesker. Det Hele gik med den største Præcision og afvikledes utrolig hurtigt. En Dag var jeg paa Besøg hos MATHILDE HAFNER, og jeg var paa Trykkeriet og forhandlede om Slægtbogen, hvoraf nu min Oldefader SELBYS Biografi paa 130 Sider er rentykt. Men der mangler endnu de 4 mødrene Tipoldeforældres Biografier, før der igen kan udsendes noget af Bogen.

Den 31. August rejste jeg hjem for næste Dag at kunne udbetale Maanedslønninger paa Godskontoret, og over Færgen havde jeg den Fornøjelse at være sammen med Din Moder. Den 2. September havde Langesø Skove et meget kærkomment Besøg af Professor LINDQVIST fra den svenske Skovhøjskole med 2 Jægermestre og 29 forststuderende, hvoraf de 2 var engelske. De 3 ældre Herrer boede hos Skovrideren, hvor jeg var til Middag den 1., og de unge var paa Foranledning herfra indkvarterede i et Vandrehjem

i Odense. Jeg gav en Frokost paa Komigen Kro, hvori GODSKE og jeg deltog, og jeg gik med dem rundt i Skoven næsten hele Dagen og viste dem tilsidst Huset her.

I Søndags var jeg til en hyggelig Frokost hos ADA KIÆR og GUSTAV i Svendborg, og bagefter med ADA paa Valdemar Slot, hvor kun CARL var hjemme. Vi var ogsaa et Øjeblik paa Besøg hos CARO KONOW og hendes Mand i Troense.

43.

Langesø 28. Marts 1950.

Min aarlige Blomsterindsamlingsdag.

Nu er det over et halvt Aar, siden jeg sidst skrev til Eder, og jeg har siden da oplevet saa meget, at der bliver en hel Masse at fortælle.

I Anledning af, at MOGENS HOLCK havde været Besidder og Ejer af Holckenhavn i 30 Aar, var der den 19. September 1949 en meget stor og smuk Fest. VIVI var ikke med der og paa de efterfølgende Familiefester, da hun laa paa en Klinik i Odense, fordi hendes Hoved havde været daarligt i nogle Maaneder, efter at hun under en Haarvask i Randers havde faaet et haardt Slag af en Tørrehjelm, der faldt ned imod hendes Hoved.

Vi var 33 til Middagen paa Holckenhavn. Jeg havde JESSIE HOLCK til Bords og maatte altsaa holde Hovedtalen, som jeg heldigvis har faaet Ros for fra et Par af de tilstedeværende. Paa min anden Side sad Frøken HELGA SEHESTED, der førtes af EILER HOLCK. MOGENS HOLCK havde Baronesse BLIXEN fra Hesselagergaard til Bords, og havde Tante ELISE SEHESTEDT JUUL, der førtes af NIELS IUEL fra Hverringe, paa den anden Side. Efter Middagen gik vi gennem de mange Dagligstuer op gennem Taarnet til den pragtfulde Riddersal, som MOGENS har restaureret meget smukt, hvor vi drak Kaffen, og det var betagende og imponerende at være i det mægtige Rum. Jeg har altid været begejstret for Holckenhavns eventyrlig skønne Bygning; men naar jeg var ved Egeskov eller Rosenholm blev jeg ogsaa betaget af disse Renæssanceborges Skønhed, saa jeg ikke vidste, hvilken af dem jeg skulde vurdere højest. Men nu har jeg definitivt besluttet, at de andre i mine Øjne viger for Holckenhavn, der ved sin store Udstrækning, sin mægtige Gaardsplads og sine mange rigt udsmykkede Gavle, sit svære Taarn og sin Rustikamuring virker saa imponerende og tillige saa afvekslende og livfuldt.

Efter at Tyskerne i nogle Aar har været paa Holckenhavn, er Huset nu gjort i Stand, og bl. a. er Havestuen og Tante LOUISE HOLCKs Kabinet blevet slaaet sammen til en meget stor Sal. Det var morsomt at træffe min gamle Barndomsveninde ELLEN HOLCK, som jeg ikke har set længe. Ved Souperen sad jeg mellem hende og Hofjægermesterinde HANSEN fra Mullerup.

Den 2. Oktober var jeg sammen med REGITZE og GODSKE til Middag paa Flintholm i Anledning af ELLEN KNUTHS Konfirmation. Jeg havde Hofjægermesterinde HANSEN og ANNA SOPHIE WEDEL JARLSBERG til Bords, og det var naturligvis særlig morsomt at være sammen med ANNA SOPHIE, der forøvrigt var kørt herved med GODSKE, der nylig havde været i Norge.

Faa Dage efter var jeg til en Afskedsmiddag paa Hellerup i Anledning af, at Tante ELISE SEHESTEDT JUUL skulde forlade Fyen, hvor hun har boet i 60 Aar, og flytte til Willestrup. Jeg sad imellem Tante ELISE og BENNY CEDERFELD, og jeg holdt Tale. Vi var ialt 17, deraf kun 5 Herrer.

Den 12. Oktober var jeg paa Egeløkke til INGE KNUTHS 50 Aars Fødselsdag, hvor jeg havde INGE til Bords, saa jeg atter maatte holde Tale, som INGES Moder gjorde mig den Glæde at udtale sig anerkendende om.

Som Efteraarets sidste Festlighed deltog jeg den 20. Oktober i 50 Aars Studenterjubilæum, først paa Universitetet, hvor Pastor OLUF ROTHE fra Jakobskirken og Rektor magnificus, Professor HANSEN, talte, og derefter en Middag paa Skydebanen, hvor jeg sad sammen med Billedhuggeren WILLIE WULFF, der foruden mig var den eneste tilstedeværende fra vor Klasse. Vi havde ogsaa begge været med ved 25 Aars Jubilæet, hvor vi var fire fra vor Klasse. For 25 Aar siden mentes vi ialt at have været 106 til Festen. Dennygang var vi 58. Landstingets Formand, K. K. STEINCKE, holdt Hovedtalen.

I September havde jeg her Besøg af Landbohøjskolens forstbotaniske Ekskursion med Professor GRAM og 9 studerende, som boede her, de unge i Garderoben paa Sydfløjens Loft. En Maanedstid før havde her ogsaa været svenske forststuderende med Professor LINDQUIST, men de boede her desværre ikke, som i Fjor, paa Grund af Pigernes Ferie, saa de overnattede i Odense. Senere paa Efteraaret havde jeg et Par Dage et meget kærkomment Besøg af min kære AXEL REEDTZ THOTT, som var paa Fyen til forskellige Jagter. AXEL er jeg altid særlig glad for at være sammen med, og vi har saa meget at tale med hinanden om.

I Julen var REGITZE her og HENRIK og hans to Døtre, medens GRETHE og HANS-HENRIK var i Norge hos BORGES. Desuden var POUL og DIDDE og ULLA QUADE her. CLAUDS QUADE havde for travlt til at kunne rejse herover. Endvidere var POULS MOSTER, ERNESTA HOLM, her, og det var morsomt, at hun trods sin høje Alder, 86½ Aar, kunde være med os, ligesom hun i tidligere Aar havde tilbragt Julen hos Moder paa Holstenshuus. EBBE var her Nytaarsaften. Natten efter Nytaarsdag kørte jeg REGITZE, der skulde paa Studieophold i Amerika, og INGJERD AHLEFELDT, der ogsaa skulde til Amerika og var kommet hertil fra Lundsgaard, til Nattoget i Odense. De sejlede fra Southhampton til New York med Skibet Queen Mary. REGITZE er nu i Detroit, hvor hun studerer paa Universitetet og tager rundt og ser paa Sundhedsplejerskernes Virksomhed. Hun er meget glad for at være der. SOPHIE MAGDALENE og ERICH med deres to yndige smaa Piger var her straks efter Nytaar, men jeg maatte desværre rejse fra dem for at være med til Nytaarskuren paa Christiansborg. Ligesom i Fjor var jeg saa heldig efter Kuren at være med til den fornøjelige WEDELL-JUELSKE Frokost, saa jeg har Fordel af, at min Broder er gift med en WEDELL.

Kaptajn Louis de Tuxens Signet.
Købt i en Antikvitetshandel i København
den 10. Februar 1950

Den 17. Januar havde vi en meget stor Middag paa 61 Personer i Billardsalen ovenpaa i Anledning af, at Stiftsprovst FOG PETERSEN var fyldt 70 Aar i November i Fjor, og vi havde bedt en Del af hans Slægtninge og Bekendte, bl. a. Stiftamtmand og Fru HØIRUP, Politimester og Fru MARTENSEN LARSEN, Hospitalsforstander og Fru RITSING, Boghandler og Fru WEISHAUPT, Frøken CARLSEN SKIØDT og mange Præster med deres Koner baade fra Odense og det øvrige Fyen. Festen var heldigvis meget smuk og vellykket, hvad der fremgik af mange Takkebreve fra Gæsterne.

I Vinter har jeg haft meget vanskeligt ved at faa mit nødvendige Arbejde udført, da min fortrinlige og uundværlige Kontormedhjælp, Frøken HENRIKSEN, har været meget og somme Tider helt forhindret i at komme paa Kontoret paa Grund af hendes Moders langvarige og alvorlige Sygdom og Død den 23. Januar. Jeg har saaledes maattet gøre næsten alt Arbejdet selv, og det har været særlig byrdefuldt i Selvangivelses Maanedene Januar. Jeg naaede dog allerede den 28. Januar personlig at bringe min Selvangivelse til Sogneraadsformand BENDIXEN i Rue.

Den 10. Februar skulde vi til Aftenselskab paa Christiansborg, og da HENRIK netop var her paa Vejen hjem fra en af sine Undersøgelserrejser for Forsikringsselskabet Danmark, hvor han er ansat, kørte vi med ham til København, og paa Vejen var vi paa Besøg paa Valdbygaard hos Hofjægermesterinde ONSÈ BECH født Pontoppidan, hvor jeg skulde aflevere nogle gamle Familiebreve, som jeg havde laant, da jeg i December var hos Fruen for at se, om der blandt de derværende Papirer skulde være noget, som jeg kunde benytte til Biografierne i min Slægtbog af Familien BECHS og mine fælles TUXENSKE Forfædre. Brevene var mest fra noget nyere Tid, nemlig fra den ROTHESKE og ikke fra den TUXENSKE Periode. Men af stor Interesse var det at gense de gamle TUXENSKE Malerier, som jeg glæder mig meget til at gengive i min Bog. Jeg havde ogsaa megen Glæde af de to Gange at besøge Fru BECH, og vi havde saa meget at tale sammen om.

Hoffesten var en straalende Oplevelse, lige fra man passerer Drabantsalen med de paraderende Soldater og gaar op ad den dejlige Trappe med det mægtige Gobelin og kommer ind i de uendelig mange festlige Rum, hvor navnlig den mægtige Riddersal med det blændende Lys fra de kolossale Lysekroner virker umaadelig imponerende. Og bare at se vor underskønne Dronning er som at opleve selve Eventyret, saa smuk og straalende og kongelig er hun. Der var vist i det Hele ca. 450 Gæster, og man træffer jo ved den Lejlighed en Mængde Bekendte, som man ellers ikke ser, og det er overmaade morsomt at tale lidt med dem. Jeg hilste bl. a. paa Grev KIELD KNUTH WINTHERFELDT og hans schweitzisk fødte Grevinde og paa CARL SCHEEL og hans Kone. Min Broder JØRGEN og hans Kone og KRISTIAN KNUTH var der ogsaa og JENS og CLARA JUEL fra Petersgaard. Souper'en var som altid ganske fortrinlig og nydeligt anrettet. Vi kørte til og fra Festen med WILHELM og INGE KNUTH, og det var som altid uhyre vanskeligt at faa fat i sin Vogn, medens man uendelig længe staar og venter paa Trappen i den ofte meget kolde Port.

En Dag var vi bedt til Eftermiddagsthe hos FANNY DANNESKIOLD i hendes smukke af EBBE indrettede Lejlighed. Der traf vi FREDERIK SCHACK og Grevinden og Kammerherre HAGES. Vi fulgtes med FANNY til Klampenborg til en udmærket og fornøjelig Middag hos Grevinde ADA REVENTLOW, hvor vi bl. a.

traf FREDDE og AMY TRESCHOW og RIKKE JUEL og desuden ELSE CASTENSKIOLD, der indbød mig til næste Dag, som var en Søndag, at følges med hende, MATHILDE og LISBETH HAFNER, Baron og Baronesse CARL ADOLPH SCHAFFALITZKY og en Professor BENTZON til Herlev, hvor den socialdemokratiske Sogneraadsformand KØBKE, der er Bibliotekar paa Frederiksberg, viste os Sognets Ungdomsgaard, Børnehave og Bibliotek og fortalte os meget om Sognets Forhold og Fremtidsplaner, hvad der var uhyre interessant.

Fra København rejste VIVI og jeg paa et to Dages meget fornøjeligt Besøg paa Oreby, hvor vi til Middag traf ELSE REVENTLOW fra Aggerup og FREDERIK REVENTLOW fra Nykøbing. FREDERIK og SIGRID ROSENØRN var som altid mageløs gæstfri og venlige mod os, og FREDERIK er utrolig livlig, underholdende og interesseret i alt.

Af Sekretær TORBEN COLDING havde jeg faaet at vide, at der hos Antikvitethandler TAGE HANSEN i Mikkel Bryggersgade Nr. 7 var nogle Signeter til Salg, og blandt dem var et smukt Signet i Bjergkrystal med et lavt kønt Sølv Haandtag. Deri var graveret det TUXENSKE Vaaben, og jeg købte det naturligvis. Da jeg kom hjem, viste det sig, at Signetet nøjagtigt passede i LOUIS DE TUXENS 3 Segl paa hans Ægteskabskontrakt med hans anden Hustru, saa der kan ikke være nogen Tvivl om, at det er min Tipoldefader TUXENS Signet, som jeg ved en ren Tilfældighed har været saa heldig at erhverve, og det er jeg naturligvis lykkelig over.

I Marts Maaned har jeg ført en meget urolig Tilværelse. Først havde vi i 1 $\frac{3}{4}$ Dag Indkvartering af 7 Officerer fra Viborg og 11 menige, der havde deltaget i den lige afsluttede Vintermanøvre. De to Oberstløjtnanter hed OLSEN og LAESEN, og en af Løjtnanterne var Brodersøn af GODTFRED NEERGAARD og lignede meget paa Familien. De menige boede i Garderoben paa Sydfløjens Loft.

Den paafølgende Søndag havde vi ungt Selskab paa 9 Personer, hvoraf de 8 kom allerede før Frokost. Det var ERIK KNUTH og hans 3 Søstre, FREDDIE RABEN, der lærer Landvæsen paa en Gaard ved Marslev, en Ungarer, BÉLA HOYOS, der har Ansættelse i Odense, HENRIK og ULRIK HAXTHAUSEN, min Svigerinde INGE KNUTHS Søstersønner, der længe har været mine genealogiske Pennevenner og var et Par Dage hos os, og den førststuderende ERIK TILLISCH, Søn af Forpagteren paa Øbjerggaard. I to Automobiler gjorde vi Udflugt til Himmelstrups Voldsted, den hule Eg i Morudskov og Margaard og hjem igennem Ruehedskoven.

TILLISCH, som jeg kender gennem Familien REEDTZ THOTT — det var ham, der for et Par Aar siden var med IVER REEDTZ THOTT i Amerika — boede her i 8 Dage. Han studerede mine Grandis Træer, som er hans Speciale, og da han skulde forhandle med Skovrider QVISTGAARD om et Lærested for ham selv, kørte jeg ham derhen, hvor vi fik en herlig Frokost, og jeg var glad ved at besøge Hr. og Fru QVISTGAARD, som begge har været her til Middag. Derfra kørte vi til Skovrider CHRISTOFFERSEN paa Erholm, som TILLISCH ogsaa skulde forhandle med.

Paa GODSKES Fødselsdag den 7. Marts var her stor Middag paa 18, bl. a. med KRESTEN og BUBBEN SCHEEL og Godsejer og Fru SEGELCKE fra Norge, som er GODSKES gode Bekendte. Paa Kongens Fødselsdag var TILLISCH og jeg til konservativ Fest med Foredrag og Kaffebord i Forsamlingshuset, og da TILLISCH deltog i den efterfølgende Dans, maatte jeg til Kl. 11 være Balfader for ham, for at han kunde komme til at køre hjem med mig.

Den 14. Marts, kort efter at have stemt til Sogneraad og Amdsraad, rejste jeg til København, hvor jeg boede hos Arkitekt WAAGEPETERSEN i det idylliske Nyboder. Den første Aften var jeg til Foredrag om ældgamle Stenkirker i Oldskriftselskabet, og næste Aften hørte jeg Dr. STEENSBERG tale om den danske Bolig gennem Tiderne, og bagefter blev jeg sammen med Hr. og Fru STEENSBERG og et Par andre inviteret til The hos Fru ELLEN ANDERSEN paa Østerbro. Den tredje Aften var WAAGEPETERSEN og jeg i Theatret i Riddersalen paa Frederiksberg og derefter til The hos Familien Direktør COLDING. Under Opholdet i Byen var jeg hos Familien HENRIK, hos JOSIAS og Fru BILLE i Gentofte, hos AXEL KRAGH og hos MISSE LOWZOW i Anledning af de to Miniaturer af THOMAS SELBY og ELEANOR TUIITE, som hun har overtaget efter sin Moder, og hvoraf der skal laves Klichéer. Den sidste Dag skulde jeg i Hotel Cecil indlede et stort Møde paa ca. 50 Mennesker i Godsejerforeningen, hvor jeg havde faaet til Opgave at tale om Skatteforhold og Overdragelse af Værdier til ens Børn. Mødet varede — Frokosten medregnet — fra Kl. 10 til 4 Eftermiddag. Efter mig talte Hofjægermester GRÜNER fra Lille Svenstrup, og der var uhyre mange, der udtalte sig i Dagens Løb, saa det var et meget interessant Møde. Jeg tog med TAGE og AXEL REEDTZ THOTT hjem til St. Jacobs Plads, og efter Middag hos WAAGEPETERSEN maatte jeg rejse hjem med Nattoget for næste Dag i Odense at kunne præsidere ved det fynske Historiske Samfunds

Møder og Generalforsamling, hvor der blev holdt Foredrag med Lysbilleder om den fyenske Bolig gennem Tiderne af Dr. AXEL STEENSBERG, der boede nogle Dage paa Langesø. Efter Mødet var der her Middag paa 14, forskellige Mennesker fra fyenske Musæer og fra Historisk Samfunds Ledelse. VIVI sad imellem Dr. STEENSBERG og Historisk Samfunds Næstformand Skoleinspektør HØIRUP, og jeg sad imellem Borgmester RASMUSSEN fra Bogense og Politimester WOLL fra Kerteminde. Næste Dag var vi med Dr. STEENSBERG til Middag hos Historisk Samfunds Sekretær, Adjunkt og Fru BLOMBERG, der bor til Leje i min Gartnerbolig. I de to Dage, Dr. STEENSBERG var her, kørte jeg en Del rundt med ham, bl. a. til Margaard, Bogense, hvor han saa Musæet og Doktor EHLERTS vældig store Oldsagssamling, og til Holstenshuus, hvor jeg længe har ønsket at vise ham Finstrup Kirkeruin. Doktoren blev saa afleveret paa Nyborg Station, og VIVI og jeg besøgte BITTEN OXHOLM paa Sophienberg og spiste til Middag hos BENNY CEDERFELD.

Faa Dage efter kørte GODSKE og jeg Kl. godt 7 om Morgenen til Clausholm for sammen med Skovrideren, som var deroppe, at deltage i Overleveringen af Forpagtningen af Estrupgaard fra Enkefru HELLES til Proprietær AXEL LAUGE JØRGENSEN paa Ballegaard. Alt gik godt og tilfredsstillende, men det var meget langvarigt. Vi spiste Frokost paa Estrupgaard og Middag paa Ballegaard, hvor vi ogsaa ret grundigt fik gennemgaaet Forpagtningskontrakten. Gaarden bliver paa ca. 100 Td. Ld., efter at ca. 19 Td. Ld. ventes at gaa fra til Jordlovsudvalget, og Afgiften bliver 2½ hkg. Byg pr. Td. Ld., fordelt paa 3 Kornsorter og Smør og Flæsk. Om Formiddagen havde GODSKE og jeg ordnet noget paa Slottet, set paa Skovfoged POULSENS Hus og forhandlet baade med Gartner BREKKES og Opsynsfamilien IVERSEN. Vi kom hjem til Langesø Kl. godt 2 om Natten efter en lang og meget indholdsrig Dag.

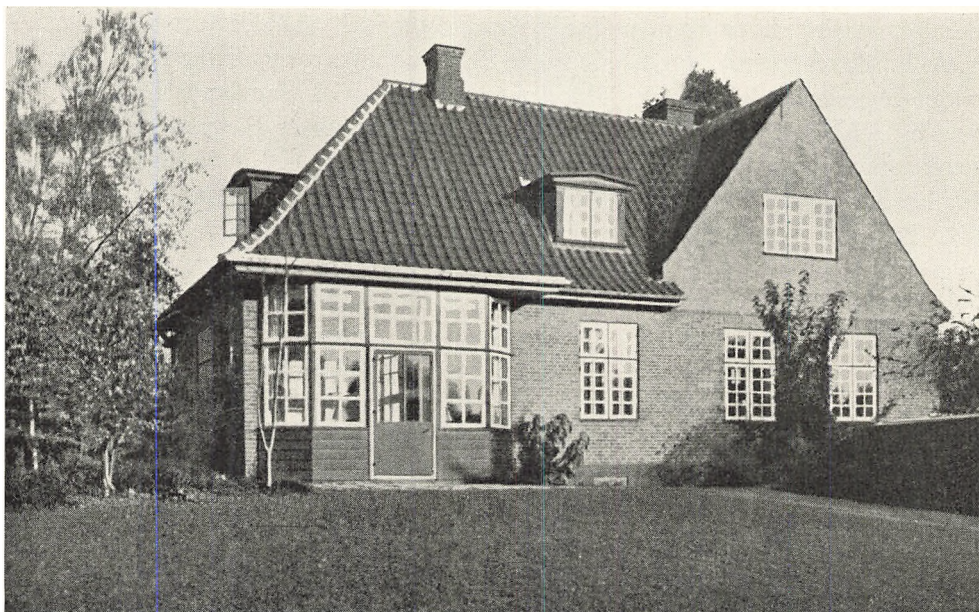
Efter den her skildrede meget hektiske Tid, hvor jeg har faret omkring, er det en stor Lettelse at være nogle Dage i fuldkommen Ro, hvor jeg ogsaa kan faa ordnet en Del ved mine Godsregnskaber.

Min Blomsterindsamling gav i Aar, da det er 40 Aars Jubilæum siden den første Indsamling i 1910 paa Lilliendal, 43 Blomster, inklusive 9, der fandtes den 29., mod 32 i Fjor. SOPHIE MAGDALENE fandt 38 i Oksbøl Præstegaardshave, og min Svigerinde MARGRETHE NEERGAARD opgav 35 i Lilliendal Have. Ogsaa udenfor mine nærmeste interesserer man sig for min Blomsterindsamling, ELISABETH SJÖGREEN skrev derom fra Stockholm, og vor gode Bekendt, Fru SCHOLTEN i Odense, ringede om Aftenen for at høre Resultatet.

Jeg har ganske glemt at fortælle om de meget vellykkede og fornøjelige historiske Møder i København i Oktober Maaned sidste Aar. Dansk historisk Fællesforening havde arrangeret et 3 Dages lokalhistorisk Kursus med Besøg med forklarende Foredrag mange forskellige Steder, f. Eks. i Rigsarkivet, hvor vi bl. a. saa Kongeloven, Matrikelsarkivet, Folkemindesamlingen, Stednavneudvalget og Nationalmusæets forskellige Afdelinger. Fyen var meget flot repræsenteret ved dette Kursus, idet vi var 8 af 31 indmeldte Deltagere fra hele Landet. En af Kursusdagene spiste vi Frokost i Snapstinget, som det var morsomt at faa at se. Jeg sad der ved Siden af Folketingsmand SVEND JØRGENSEN, som havde deltaget i Mødet.

Efter Dansk Kulturhistorisk Museumsforenings Aarsmøde med Middag i Restaurant Karnappen, hvor jeg sad ved Siden af Dr. HELGE SØGAARD fra den gamle By i Aarhus, holdt Fru TOVE CLEMMENSEN et aldeles fortrinligt Foredrag med Lysbilleder: Interiører fra Klunketiden. Mange af Billederne var fra Kong CHRISTIAN IXs Palæ paa Amalienborg. Dagen efter holdt Fællesforeningen Repræsentantmøde med Foredrag af Magister LANGBERG om Undersøgelsen af Danmarks gamle Præstegaarde og efterfølgende Middag i Restaurant Vartov, hvor Formanden, Dr. NØRLUND, bad mig føre Fru TOVE CLEMMENSEN til Bords, hvad jeg naturligvis var særlig glad ved, da vi altid har saa meget at tale om. Særlig morsomt var det at høre Fruen fortælle om det lige afsluttede Besøg paa Oreby, hvor hun havde været med Magister STISDAL og Fotograf ELSWING for paa Nationalmusæets Vegne at undersøge og fotografere det righoldige Inventar, noget der var blevet ordnet ved min Mellemkomst, og som heldigvis var faldet ud til begge Parters største Tilfredshed, hvad jeg som Ophavsmand til dette Forehavende naturligvis er meget lykkelig over. Den sidste Dag var der med Busser Udflugt til Dragør, som det var uhyre morsomt at se, og at deltage i en Byvandring blandt de smukke og egenartede Huse under Ledelse af Læge POUL DICH, der vistnok er Formand for Foreningen til gamle Bygningers Bevaring. Det havde været nogle storartede og meget interessante Dage, hvor jeg ogsaa i høj Grad glædede mig over at være sammen med mange gode historiske Bekendte fra hele Landet, bl. a. ANDREAS BJERRE, Stadsarkivar SVEND AAKJÆR, FREDERIK REVENTLOW, Politimester WOLL, Skoleinspektør HØIRUP, Landsarkivar GRIBSVAD og Ægteparret KLEM fra Helsingør.

Sidst i November benyttede vi vor Ret til Feriekørsel og kørte over Langeland til Lolland, hvor vi i et Par Dage var paa Oreby og naturligvis, som altid havde det dejligt hos FREDERIK og SIGRID ROSENØRN.

Henriks Hus i Lyngby

Vi traf ogsaa OTTO og HANNE ROSENØRN og saa deres søde Børn. Paa Vejen fra Oreby var vi et Øjeblik paa Besøg hos FREDERIK REVENTLOW i Nykøbing, og vi kørte saa til min Svigerinde BENEDICTE MOLTKE paa Vallø, hvor vi var et Par Dage, og hvor vi besøgte de Vallødamer, som vi kendte, bl. a. MARGRETHE CASTENSKIOLD. Jeg var ogsaa hos min gamle Ven og Fætter Forpagter AUGUST BECH. Derefter var vi nogle Dage i København og saa Trelleborg paa Hjemvejen.

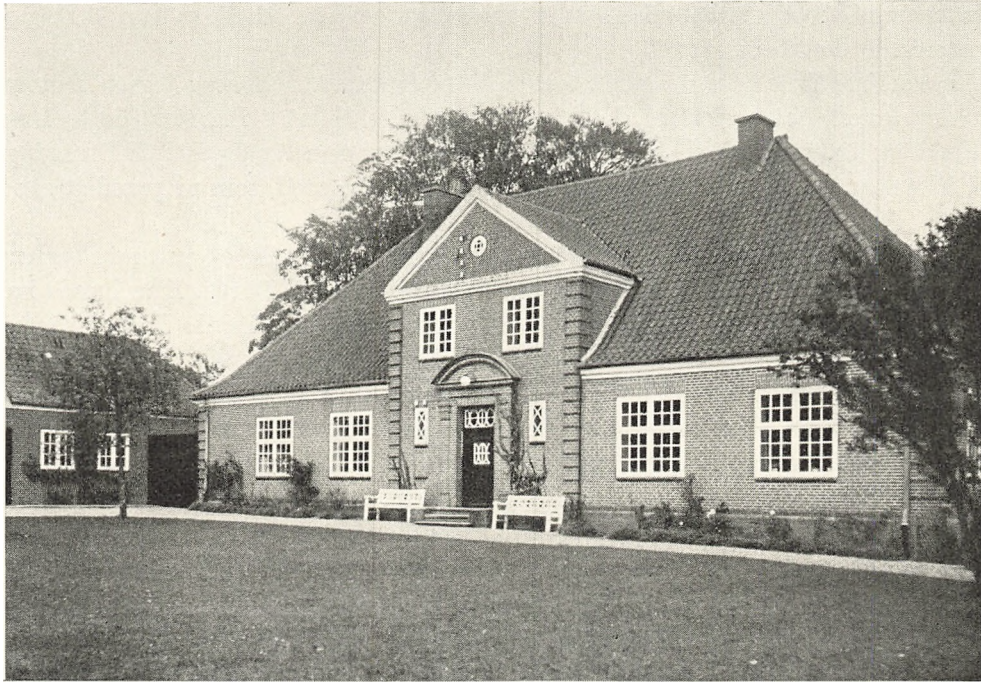
Jeg vil lige tilføje, at Disconto Kassen holdt Generalforsamling den 31. Marts, hvor jeg blev genvalgt til Repræsentantskabet. Bagefter var der den sædvanlige fine Middag. Den 5. April var jeg paa Holstenshuus til Forhandlinger med JØRGEN om Forpagtningsafgiften og et superficiært Fæsteforhold. I Paasken har vi Besøg af Stiftsprovst FOG-PETERSENS og HENRIKS første Huslærer, Skoleinspektør DANIELSEN med Kone og 2 Børn.

44.

Langesø den 6. Juni 1950.

Da der skulde være et vigtigt Møde i Godsejerforeningen den 13. April, særlig om det meget vigtige Spørgsmaal 8 Aars Brugs Husene, maatte jeg igen til København, og da der var nogle Udstillinger, som jeg vilde benytte Lejligheden til at se, rejste jeg allerede saa tidligt som Kl. 7 Morgen fra Odense den 12. med et fortrinligt Tog, som skal være i København Kl. godt 11, men var noget forsinket. Først gik jeg til Rosenborg for at se den mægtige Udstilling af Flora Danica i Riddersalen, hvor der var dækket et kongeligt Taffel og desuden et Bord paa 24 Meter helt dækket med Flora Danica Porcelæn. Derfra tog jeg til Nationalmusæet, hvor Musæumsinspektør Fru ELLEN ANDERSEN havde været saa ualmindelig elskværdig at indbyde mig til Frokost sammen med den mageløs flinke Fru TOVE CLEMMENSEN, som jeg sætter saa umaadelig stor Pris paa. Vi havde det uhyre fornøjeligt sammen, og før og efter var Fru ANDERSEN saa venlig at gaa rundt og vise mig den af hende arrangerede Udstilling »Bord dæk Dig«, som fremstillede Borddækning fra Jernalderen til nyere Tid, og som til Fruens store Glæde havde været en saa vældig Succes, saa der i den korte Tid allerede havde været over 37.000 Mennesker paa Musæet. I en af Salene mødte vi Musæets Direktør, Dr. NØRLUND, som jeg derved fik Lejlighed til at tale med om Inventarundersøgelser paa Herregaardene, idet Doktoren i Efteraaret havde ønsket at komme til Langesø og drøfte Sagen med mig, hvis Musæet til dette Formaal opnaaede den Bevilling, som de havde søgt om, og som de nu har faaet med 30.000 Kr. om Aaret. Ved Middagen paa Krengerup faa Dage før havde jeg forelagt Sagen for Lehns greve BERNSTORFF og NIELS JUEL, der er Formænd for henholdsvis Majoratsforeningen og Skovforeningen, og det var af Betydning at meddele Dr. NØRLUND de to Herrers Udtalelser.

Samtidig kom, hidkaldt af Fru CLEMMENSEN, Arkitekt Dr. ROUSSELL og Magister HARALD LANGBERG

Oksbøl Præstegaard 1950

for at tale med mig om en ved Rørlægning paa den østre Slotsholm paa Clausholm afdækket Grund med Kampesten og Fraadsten, antagelig fra før 1490, som Dr. ROUSSELL nylig havde set. Det var meget interessant, at Doktoren mente, at det var en gammel Grund, og den skal yderligere blotlægges og undersøges i Juli, naar jeg er deroppe, og naar Magister LANGBERG kommer til Clausholm. Det var uhyre praktisk, at jeg fik Lejlighed til at tale med de tre Herrer.

Fra Musæet gik jeg hen i Stormgade for at hilse paa Ingeniør HOLGER HENDRIKSEN, der, som flere Gange før, havde besøgt mig en Dag i Paasken, og jeg var som altid glad for at tale lidt med ham. Videre gik jeg til Kunstindustrimusæet og saa den store og smukke kinesiske Udstilling, hvor EBBE har udstillet flere meget sjældne Genstande. HENRIK kom og traf mig paa Udstillingen, og vi fulgtes til Lyngby, hvor jeg saa hans Familie og glædede mig over hans yndige Børn.

Jeg var der ikke ret længe, da jeg havde aftalt at besøge den forststuderende ERIK TILLISCH paa Nordisk Kollegium, som det var uhyre morsomt at se. Han har et dejligt stort og lyst Værelse med indbygget Skab og et Toiletrum med stor Vaskekumme, W.C. og Brusebad. De fleste Møbler tilhører Kollegiet. For Værelset med fuld Kost betales der kun 135 Kr. om Maaneden, og der er ialt 130, der bor i Kollegiet. Jeg havde indbudt TILLISCH til Middag, og vi spiste paa Coq d'Or og sad længe og talte sammen, saa jeg kom først hjem til Hotellet ved $\frac{1}{2}$ Tiden, og det havde altsaa været en meget lang Dag for mig.

Næste Dag varede Mødet i Godsejerforeningen, som holdtes i Oldskriftselskabets Sal paa Nationalmusæet, fra Kl. 10 til $\frac{1}{2}$ 5 med en Frokostpause, hvor jeg bl. a. sad sammen med Hofjægmester WOLFF SCHNEEDORFF og Højesteretssagfører TEIST. Blandt Mødets Talere kan foruden Formanden, GREGERS JUEL, nævnes TAGE og AXEL REEDTZ THOTT, Hofjægmestrene NEERGAARD, FØRSLEV og GARTH GRÜNER, Kammerherre SCAVENIUS, Klintholm, Godsejer MARK, Kollerup, og KAJ AHLEFELDT, der fremviste et yderst interessant Generalstabskort over Langeland, hvor hans ca. 30 8 Aars Huse var indtegnede med blaa Farve, saa man kunde se, hvor katastrofalt det vilde være for Godset, hvis han skulde tvinges til at sælge de Huse, der ligger centralt i Godset eller omgivne af Skov. CHRISTIAN CEDERFELD var Dirigent, som det snart er blevet Tradition. Jeg havde været saa heldig at faa Billet til Aftenlyntoget, saa jeg var hjemme inden Kl. 9.

Søndag den 16. April skulde min Brodersøn GUSTAV konfirmeres. Desværre var VIVI daarlig med Feber og Svimmelhed, saa hun ikke kunde tage med til Aalborg. GODSKE og jeg, der begge var Faddere, rejste om Lørdagen derop med Lyntog, hvad der kun varede 4 Timer fra Odense til Aalborg, som jo er forbavsende hurtigt. Efter et Besøg paa Slottet tog jeg til Nørre Sundby, hvor jeg besøgte Fru JENSEN, der er Enke efter en af Skovfogederne paa Clausholm. Der var sen Middag paa Slottet, hvor vi vist var 18. Gu-

STAV blev konfirmeret af Stiftsprovst HORSTMANN i Budolfi Kirke. Der var kun 4 Dreng og 9 Piger, der blev konfirmerede den Dag.

Efter Frokosten hos JØRGEN og LOUISE lejede ERIK SCHAFFALITZKY og jeg en Automobil og kørte sammen med Grevinde SCHAFFALITZKY, ELISABETH og ANNA SOPHIE BERNER, de to Dreng, VILHELM ESTRUP fra Fjeld og CARL MOES en herlig og meget lang Tur op i Vendsyssel til Dronninglund, gennem Dronninglund Storskov og til det mægtige og imponerende Vorgaard, som vi grundigt saa og beundrede udvendigt.

Ved den smukke og fornøjelige Middag havde jeg LOUISE til Bords, og paa min anden Side sad LIA JUUL født WEDELL. JØRGEN havde Fru INER MOES født WEDELL til Bords. Hun havde holdt Huen ved Daaben. Paa JØRGENS anden Side sad Grevinde SCHAFFALITZKY, der havde Hofjægermester SKEEL fra Birkelse til Bords. Paa LOUISES anden Side sad NIELS ESTRUP. GODSKE havde Baronesse YVONNE WEDELL til Bords, og EBBE Frøken INGER SKEEL. Der var ikke mindre end 5 af Damerne, der var født WEDELL, nemlig LOUISE, BI ESTRUP, Fru MOES, LIA JUUL og Hofjægermesterinde SKEEL. Paa Bordet stod to meget store Sølv Kandelabre og en Sølv Opsats med en Fru Justitia, som LOUISES Farfader havde faaet som Amtmand i Hjørring.

Den næste Dag var jeg saa heldig at kunne køre hjem med EBBE, og vi var undervejs inde paa Claus-holm og saa den paa Slotsholmen foretagne Udgravning. Vi forhandlede ogsaa med Haandværkerne, der er i Færd med i Østfløjene at installere 3 W.C'er og Badeværelser, som der hidtil ikke har været.

Den 23. April var VIVI og jeg til Middag paa Krengerup i Anledning af Grevinde RANTZAUS 70 Aars Fødselsdag. ERIK SCHAFFALITZKY havde Grevinden til Bords og holdt en god Tale. Jeg sad ved Grevindens anden Side og havde JULIE SCHOLTEN til Bords. DANIEL RANTZAU havde Grevinde SCHAFFALITZKY til Bords, og paa hans anden Side sad VIVI, der førtes af CHRISTIAN CEDERFELD. Vi var ca. 27 ialt, og om Aftenen talte jeg blandt andre med Hr. ERIK TÆRSLING og Godsforvalter LANGE.

De følgende to Dage var der Eksamen her i Skoven og i Skovriderboligen for min Skovriders 4 Elever, og Eksamenskommissionen, som boede i Odense, bestod af Professor MOLTESEN og Skovriderne BIILMANN, Frijsenborg og ROSEN, Nøddebo. Begge Dagene var jeg med til Frokosten hos Skovriderens, og den ene Eftermiddag overværede jeg en af Elevernes mundtlige Eksamination. Den sidste Dag var alle de deltagende hos os til The og saa en Del af Huset. Den 27. havde min Skovrider indbudt Skovrider QVISTGAARD, Wedellsborg, og hans to Forstelever og endnu en Forstelev, der hedder POULSEN, herhen, og hele Dagen var der her rundt i Skoven en Slags Prøveeksamen for disse og Skovriderens 4 Elever. Jeg var med hele Tiden, og det var meget interessant saaledes at komme godt rundt i Skovene og at høre alle Spørgsmaalene og Svarene og Kommentarerne til de forskellige Problemer. Inden Skovrider QVISTGAARD kørte hjem, var han med sine to Elever og Elev POULSEN heroppe, hvor de grundigt saa Huset.

VIVI var i Oksbøl i Anledning af SOPHIE MAGDALENES 44 Aars Fødselsdag den 27. April, og den 29. kørte GODSKE og jeg derned for at hente hende. Vi kom der til Frokost og kørte sent om Eftermiddagen, saa vi var hjemme til sen Middag. De to smaa Piger var vældig søde. Det var morsomt at se alle de smaa Planter i den fjærneste Ende af Præstegaardshaven; her havde Skovfoged STUBGAARD her fra Langesø og to af hans Elever og LAURITS Chauffør for faa Dage siden foretaget Plantningen. De kørte herfra — med en Del af Planterne — i min Automobil meget tidlig om Morgenen og kom hjem igen før Klokken 8 om Aftenen, skønt de — efter min Anvisning — paa Hjemvejen havde været om ad Dybbøl, for at Eleverne kunde se dette Sted.

Næste Dag fik jeg endelig — efter lange Tidens Venten — noget Korrektur paa min Slægtbog fra Trykkeriet, bl. a. paa Sekretær TORBEN COLDINGS fortrinlige Afhandling om de SELBYSKE Miniaturer, som jeg er saa glad ved at faa med i Bogen, baade fordi den er saa udmærket, og fordi jeg sætter Pris paa at faa saa mange som muligt af mine gode Bekendte til at skrive i Bogen. Det er uhyre længe, siden jeg har haft nogen Korrektur, og det gaar i det Hele taget ufatteligt langsomt med Arbejdet paa Bogen, særlig paa Grund af de omstændelige Undersøgelser til mine mødrene Tipoldeforældres Descendens, som er uhyre stor.

Den 1. Mai oplevede jeg, som IB HOLSTEIN siger, mange Ting paa mange Steder paa een Dag. Hele Formiddagen gik med Udbetaling af Maanedslønning, hvorefter jeg kørte til Brahetrolleborg Kommune-kontor for at gennemgaa Skattelisten, hvis Fremlæggelse var noget forsinket. Jeg kom til at sidde i Sogne-raadsformandens Kontor, hvor der netop den Dag af Formanden udbetaltes Aldersrente, og vi talte en Del om Skatteforhold. Skattelisten er saa godt ordnet, at det er meget let at finde sig til Rette i den. Derfra kørte jeg til Holstenshuus og sad en Tid og talte med EBBE, der to Dage senere skulde rejse til

Paris for at indrette Ambassaden for Ambassadør SVENNINGSSEN, hvorefter han i Dax skal gennemgaa en Kur for sin Gigt. Jeg var saa paa Godskontoret, hvor jeg underskrev en Lejekontrakt og talte med Godsforvalteren og Fru JØRGENSEN. Efter at have været ved Moders Grav var jeg i Korinth Kro for med Kroværtinden, Fru REX og hendes Datter, som var vældig flinke at forhandle med, at drøfte Historisk Samfunds Spisning paa Kroen ved vor Sommerudflugt Søndag den 4. Juni, hvor vi skal se Egeskov Have, Kværndrup Kirke og Arreskov. I Kroens forskellige Sale, Stuer og i Verandaen kan der skaffes Plads til 470 Mennesker; men hvis der nu kommer 600, og der ikke kan sidde i Haven paa Grund af muligt Regnvejr, ved jeg slet ikke, hvad vi skal gøre.

Dagen sluttede med et svært fornøjeligt Besøg i Brændelydinge hos min kære gamle Forvalterfamilie, som netop den Dag for 26 Aar siden var flyttet derved fra Langesø. Jeg blev trakteret med The og dejligt Smørrebrød og Kager, hvad der var meget velkomment, da jeg ikke havde faaet noget siden Frokost. Jeg maa tilstaa, at jeg ikke naaede alt, hvad jeg havde tænkt mig, for jeg vilde ogsaa have været til Kværndrup Kirke for igen at gennemgaa ULFELD Kapellet, som jeg vil tale om paa Mødet, og for at drøfte vort Besøg med Præsten; men det naaede jeg altsaa ikke.

VIVI var rejst til Vosnæsgaard den 2. Mai for at tilse Installationsarbejderne paa Clausholm. Jeg kunde ikke tage med, da jeg den 3. skulde til Møde i Odense i de fyenske Skovejeres Arbejdsgiverforening, hvor vi eenstemmigt gik imod Forligsmandens Mæglingsforslag, særlig fordi det nedsatte Arbejdstiden med eet Kvarter daglig. Direkte fra Odense kørte jeg med LAURITS Chauffør til Vosnæsgaard, hvor jeg var til Middag og blev om Natten, hvorefter VIVI og jeg kørte til Clausholm for meget grundigt med Haandværkerne at gennemgaa alt, hvad der var gjort og skulde laves. Jeg var ogsaa paa Estrupgaarden for ogsaa der at se alt, hvad der var og skulde laves efter Forpagterskiftet. Vi kørte hjem og var hjemme til sen Middag.

Den 9. Mai havde den store Skovforening Generalforsamling i Odense, hvor jeg blev valgt til Dirigent. Bagefter kørte jeg til Kværndrup for at tale med Pastor SCHOU og gøre omfattende Notater om Kirkens uhyre mange interessante historiske Minder særlig i det enestaaende ULFELDSKE Kapel.

Vi har haft Besøg af SOPHIE MAGDALENE og hendes to yndige smaa Piger og kortvarige Besøg af hendes Mand paa Vejen til og fra Møder i Farum, ligesom HENRIK har været her til og fra Forretningsrejser i Jylland. Et Par Dage havde vi Besøg af Biskop og Bispede RØHDE fra Lund, der var paa Hjemrejse fra England.

Den 13. Mai havde IB og EVA HOLSTEIN været saa mageløs venlige at indbyde os til deres lille ULRICHS 1 Aars Fødselsdag sammen med deres nærmeste Familie. IB hentede os i Korsør, og paa Vejen til Kulgravgaard kørte han os forbi Bonderup og Espe og til det fuldstændig vidunderlige Borreby, som vi var meget begejstrede for. Til Frokost traf vi Grevinde EBBA MOLTKE, født ØLLGAARD, som bor der i Nærheden, og til Middag kom IBS og EVAS Forældre, de unge BERTOUCHS fra Lungholm og IBS Søster, Fru KORONEOS. Om Aftenen fremviste Baron POUL BERTOUCH levende Billeder fra Mexico og fra Brylluppet paa Lungholm.

Det var en stor Glæde for os at se IB og EVA igen og at se deres ualmindelig storartede Dreng, deres fortrinlige og smukt indrettede Hjem og IBS Gerning, som han gaar op i med Liv og Lyst og med stor Energi. Morgen og Aften fulgtes jeg flere Gange med ham, naar han tilsaa og fodrede sine 500 Kyllinger, og naar han indsamlede og med sin Tilbøjelighed for Statistik vejede sine Æg. Nogle Gange var vi sammen i hans Roefrømark, hvor vi med Beklagelse konstaterede, at der var mange overlevende Snudebiller og Glimmerbøsser, efter at Marken lige var blevet pudret for at udrydde disse Skadedyr. Næste Dag saa vi Holsteinborg Slot og Have meget grundigt og desuden Ørslev Kirke med dens mange HOLSTEINSKE Sarkofager, bl. a. Storkansler ULRIK ADOLPH HOLSTEINS og hans Hustrus. Til Middag var vi paa Fuirendal, hvor der var uhyre fornøjeligt. Blandt andet havde ERIK HOLSTEIN opstillet en Modtager, som vi slet ikke havde lagt Mærke til, og det var helt utroligt at høre Grammofonen gengive Selskabets

Elsebeth og Benedicte
ved Dorthelialier i Oksbøl Prestegaardshave, Foraar 1948

Sorte Sø i Gærup Skov ved Holstenshuus September 1950

Sorte Sø i Gærup Skov ved Holstenshuus September 1950

Sorte Sø i Gærup Skov ved Holstenshuus September 1950

Sorte Sø i Gærup Skov ved Holstenshuus September 1950

Samtale, som var optaget paa en ganske tynd Staaltraad. Man var forbløffet over, at et Selskab paa kun 7 Personer virkelig i den Grad snakker i Munden paa hinanden, som Gengivelsen viste, at vi gjorde.

Den følgende Dag var ERIK saa rørende at køre ikke mindre end 3 Ture med os. Om Formiddagen kørte han og IB og jeg igennem Godsets største Skov, som vi saa meget grundigt, og jeg glædede mig over dens store Mængde dejlige Ege og dens andre mange gode Træer. Om Eftermiddagen kørte han med os begge til Glænø, hvor vi beundrede Skoven og de smukke Udsigter. Vi var paa Kirkegaarden med Lilliekonvaller fra Glænø til Grev HOLSTEINS, Tante BETHS og BENTS Grave, og jeg var med ERIK paa Godskontoret, hvor jeg saa det der brugte Kort System. Om Aftenen kørte ERIK mig til Skovkontoret, hvor det var interessant at tale med Skovrider VIGEN og hans Assistent.

Dagen efter blev vi kørt til Korsør, og i Odense holdt LAURITS Chauffør med min Automobil og kørte os til Clausholm, hvor vi var i omkring 4 Timer for at tilse Installationsarbejder, og jeg saa til Forandringerne paa Estrupgaarden, hvorefter vi kørte hjem til Langesø med Ankomst ved godt 23 Tiden.

Næste Morgen var GODSKE og jeg til Møde om en Sænkning af Vandstanden Øst for Komigen Kro,

Rødeledshus lige udenfor Gårup Skov ved Holstenshuus September 1950

og Kl. 12 var jeg bedt til Frokost i Farstrup i Anledning af Savværkets 40 Aars Jubilæum. Vi spiste ca. 100 Mennesker i en til Fabrikken nyopført Bygning, og vi sad til Bords i næsten 5 Timer. Jeg havde den meget store Ære at sidde mellem Fabrikant NIELSEN og hans Hustru, og jeg holdt Tale for Virksomheden, dens Skaber og hans to Sønner, som har ledende Stillinger i Fabrikken. Der var 29 Taler. Hr. NIELSEN er Formand for Møbelfabrikantforeningen i Danmark. Blandt Gæsterne var Skovriderne fra Langesø, Krengerup og Wedellsborg med deres Fruer. Jeg gav en Sølv tallerken. Der var en Masse Gaver. Jeg kom først hjem noget over Klokken 19.

Kristi Himmelfartsdag kom FREDDIE RABEN, og jeg benyttede Lejligheden til sammen med ham og min Svoger OTTO KNUTHS 3 Døtre at køre en herlig Tur til Hindsgavl og det skønne Munkebjerg, hvor vi spiste, og hvor jeg med Glæde mindedes dengang, da jeg var der med Moder, vist i 1896. Siden da har jeg altid tænkt med Beundring og Længsel paa dette skønne Sted, som for mig staar i et Slags forklaret Lys. Jeg mindedes ogsaa engang, da jeg var der med HENRIK, da han var Dreng. Videre kørte vi ad Vejle-Herning Vejen til Jelling, som var det egentlige Maal for vor Tur, for at se Rtnestenene. Gennem Grejsdalen kørte vi til Tirsbæk, som jeg aldrig havde set, og som vi i høj Grad beundrede, baade Slot, Have, Anlæg og Omgivelser. Fra Tirsbæk kørte vi hjem til Fyen.

I Tiden fra 22. til 26. Mai har jeg haft nogle meget interessante og fornøjelige Dage, da jeg deltog i den 7. nordiske Skovkongres, og hvor jeg traf en Mængde gamle Bekendte og gjorde mange nye Bekendtskaber. Dagen før Kongressen kørte jeg med Skovrideren til Aarhus, hvor jeg boede paa Hotel Royal

og spiste til Aften med NIELS, GREGERS og JENS JUEL og LEON MOLTKE. Næste Morgen aabnedes Kongressen i Kongens Overværelse i Universitetets Aula, hvor der blev sunget en meget smuk Kantate af Skovrider ABELL, Hvidkilde. Derefter holdtes 4 Foredrag, hvoraf navnlig Baron CHRISTIAN SCHAFFALITZKYS om Dansk Tyndingshugst var ganske fortrinligt. Vi fik en Piece, hvori alle 4 Foredrag var trykte. Der var Eftermiddagsthe paa Aarhus Raadhus, som det var overordentlig morsomt at gaa rundt i, saa man kunde se lidt af dets Indretning. Jeg talte en Del med min gode Ven, AXEL REEDTZ THOTT. Der var Middag paa Varna, hvor jeg sad ved Siden af den svenske Professorinde NÄSLUND og i Nærheden af Viceborgmester, Sagfører SØRENSENS Hustru. Jeg talte bl. a. med Bibliotekar og Fru EILER HAUGSTED og Godsejer COLLET, Katholm.

Rødeløshusene lige udenfor Gærup Skov ved Holstenshuus, Efteraar 1905
De 3 Huse tilvenstre findes ikke mere

Næste Dag var jeg med paa Ekskursionen til Boller Skovdistrikt. TORBEN KNUTH var ogsaa med der, og jeg kørte i hans Vogn til Langesø med ham og Godsejer TYGE SKEEL, der begge efter en Middag i den nye Forsamlingsbygning i Odense overnattede hos os sammen med Ægteparrene LØVENSKIOLD fra Vækkerø og Overud, YOUNG FEARNLEY fra Aas Gaard og WACHTMEISTER fra Rydebäck, foruden HERMAN LØVENSKIOLD fra Fossum og FRITZ, AAGE og NANNA TRESCHOW fra Fritzøhus, ialt 14. Det var meget morsomt at se alle disse Gæster her, men det var jo alt for kort, da de først kom sent om Aftenen og skulde af Sted tidligt næste Morgen. Vi havde til om Aftenen ogsaa indbudt Skovriderens og deres svenske Gæster, länsjägmästare og Fru PERSSON.

Naar vi havde tilbudt at huse en Del af Kongressens Deltagere, skyldtes det en Henvendelse til mig fra Nordisk Skovunions Præsident, Professor GRØN, der havde haft Vanskelighed ved at anbringe de forfærdelig mange Deltagere her paa Fyen. Jeg havde tilbudt Professoren yderligere at give Husly til en Del Forstkandidater, der kunde bo sammen i Garderoben paa Sydføjens Loft. Dette blev der imidlertid ikke Brug for; men jeg sagde til Professoren og vor gode Bekendt, den forststuderende ERIK TILLISCH, at der var 10 opredte Senge, og dem fik TILLISCH og 9 af hans Kammerater god Nytte af, saa vi den Nat havde ialt 24 liggende Gæster. Skønt der var saa lidt Tid, før vi skulde af Sted om Morgenen, lykkedes det mig dog at løbe gennem Stuerne med de unge, saa de fik set noget af Huset.

En af Ekskursionerne paa Fyen var til Holstenshuus, som flere Slægtninge havde valgt at tage til, nemlig TORBEN KNUTH, AXEL REEDTZ THOTT og NIELS TRESCHOW og hans to Sønner, GERT og MOGENS. Desuden var Professor GRØN, Statsskovdirektør ULRICH og Baron CHRISTIAN SCHAFFALITZKY med paa Holstenshuus, og Formændene for Majoratsforeningen og Godsejerforeningen, Lehns greve BERNSTORFF og GREGERS JUEL. Vi begyndte ved Lærkene ved Sorte Sø og saa derefter bl. a. Bøge i Gærup Skov, Ege i Dyrehaven og Chamaecyparis og Douglas i Enemærket. Heldigvis var der stor Glæde over Skovene og de gode Træer, hvad der fremgaar af Breve, som jeg senere har faaet fra forstkyndige Mennesker. En af disse skriver: »... at bringe Dem min bedste tak for den strålende dag på Holstenshuus skovdistrikt, der for mig blev turens forstlige oplevelse. ... Jeg var heldig i mit valg af ekskursion, idet jeg fik lejlighed til at opleve et herligt fynsk landskab, et veldrevet skovdistrikt og at se, at det var gået en af mine lidt ældre kammerater fra landbohøjskolen godt her i tilværelsen. ...« En anden skriver: ». . . Det er virkelig en Oplevelse; jeg tror ikke der findes et mere velholdt Distrikt i Landet. Det bærer saa tydeligt Præg af at være ledet med stor Dygtighed og samtidig Dristighed, for det var jo i sin Tid dristigt at sætte saa meget ind paa Forsøg med de fremmede Naaetræer. En Dristighed som alle vi andre maa være taknemmelige over, for det vi derved har lært. Samtidig har Lensbaronen haft den Lykke, at de forskellige Skovridere har forstaaet at videreføre og udnytte Forgængernes Arbejde, ...« En Skovejer skriver: ». . . Det var mig en komplet Oplevelse at se dine vidunderlige Skove! Jeg troer ikke jeg overdriver, naar jeg siger, at jeg ikke tidligere her i Landet har set skønnere og bedre passede Skove end Holstenshuus. I det hele var hele Excursionen særdeles vellykket, finder jeg, men Clouet var, som jeg i Gaar sagde til min Fader: *Holstenshuus!* ...« Det er overordentlig glædeligt for os og i høj Grad anerkendende for Skovriderne WEST, der har plantet Cypresserne, der stammer fra 1886, NIELSEN, der var der i 40 Aar fra 1897 til 1937, og MARSTRAND JØRGENSEN, at disse Skove kan roses i saa høj Grad.

Der blev spist Frokost i et Telt ved Pavillonen i Dyrehaven. VIVI var selvfølgelig med til Frokosten og sad imellem den svenske byråchef AMINOFF og Statsskovdirektør ULRICH, og overfor hende sad Professor GRØN. Jeg sad imellem den finske Forstmäster APPELROTH og Godsejer YOUNG FEARNLEY fra Norge, og jeg holdt naturligvis Tale.

Efter Holstenshuus saa vi en lille Bondeskov, Rønnekær Skov, der er paa ca. 17 ha, fordelt paa 12 Parceller, hvoraf Proprietær LYKKE HANSEN, Skjærninggaard, ejer Hovedparcellen paa 8 ha, der siden 1922 har staaet under Tilsyn af Skovrider BANG, der sammen med Ejeren fremviste Skoven, som er i en meget betydelig bedre Tilstand end nogle af de tilstødende ikke forstligt drevne Parceller.

Alle Deltagerne sejlede over Store Bælt med en ekstra Færge, hvor der spistes i 2 Hold, da de vel op imod 800 Personer jo ikke kunde faa Plads paa een Gang. Det var helt imponerende saa godt og hurtigt denne Spisning blev afviklet. Jeg sad imellem FREDERIK CHRISTIAN og POLLY SCHEEL, som jeg var glad ved nogle Gange at være sammen med. I Ekstratoget over Sjælland, kørte jeg sammen med Greve og Grevinde GÖSTA WACHTMEISTER og ESBERN FOLSACH, og om Aftenen havde jeg et meget fornøjeligt Samvær med NIELS JUEL fra Hverringe ved Aftensmad paa Hotel Astoria.

Dagen efter var jeg med paa Ekskursionen paa Bregentved, hvor vi saa megen dejlig Skov; men jeg er jo ikke sagkyndig nok til at kunne bedømme, hvad der blev forevist. I Bussen ud og hjem sad jeg sammen med Professor MOLTESEN, der nylig var paa Langesø, ERIK TILLISCH, FRITZ og AAGE TRESCHOW og Skovrider VIGEN fra Holsteinborg, med hvem jeg havde nogle meget indgaaende Skattediskussioner om ganske specielle og udviklede Problemer. Ved Frokosten paa Turebyholm sad jeg imellem GREGERS JUEL og den ene af Døtrene fra Bregentved, som var vældig flink at tale med.

Samme Aften var der en overordentlig smuk Reception paa Københavns Raadhus, hvor Gæsterne blev budt velkommen af Borgerrepræsentationens Formand, Forretningsfører SIGVALD HELLBERG. Der blev serveret en ualmindelig flot Souper med bl. a. Hummer og Jordbær, og Blomsterarrangementerne var eventyrlig skønne, saa det for mig var en Nydelse 2 Gange at gaa gennem de mange Sale og beundre de dejlige Blomster. Morsomt var det at gaa rundt og se Salene og deres Indretning. Ved Souperen stod jeg en Del sammen med Fru Statsskovdirektør ULRICH, der er Datter af Skovrider BILMANN paa Frijsenborg.

Den sidste Dag var der i Dagmar Bio Taler af en Repræsentant for hvert af Gæstelændene, og der blev forevist en Del Film fra de foregaaende Dage, som det var fornøjeligt at se. Paa Gaden traf jeg ERIK TILLISCH, og vi spiste Frokost sammen, hvorefter vi gik paa Besøg hos hans Fætter, NIELS BENEDICT TILLISCH, i hans Bank, hvor det var efter Lukketid, og hos Forlagssekretær hos Gyldendal, ACHEN, som

er meget heraldisk interesseret, og hvem jeg igennem TILLISCH havde sendt nogle af mine heraldiske Publikationer.

Om Aftenen gav Landbrugsminister og Fru BORDING en meget flot Middag hos Wivex med 4 Retter Mad og 3 Slags Vin foruden Snaps og Øl til første Smørrebrødsret og Cognak eller Likør til Kaffen. Der var vist dækket til 890 Mennesker ved 48 Borde, og det var bestemt, hvor hver eneste Person skulde sidde, hvad der kunde ses i et trykt Hæfte, hvor alle var nævnt med Angivelse af Nummeret paa Bordet og Pladsen. Jeg sad imellem en norsk fylkesskogmester ANDERSEN og den danske Fru Kontorchef KAARE, paa hvis anden Side AAGE TRESCHOW sad. Bagefter tog jeg med AXEL REEDTZ THOTT og MOGENS TRESCHOW i Adlon, hvor der var fuldt af Bekendte fra Middagen, og hvor jeg sad sammen med NIELS og FRITZ TRESCHOW og Greve og Grevinde EBBE HAMILTON. Først Kl. godt 4 gik jeg derfra og fulgtes da med HERMAN LØVENSKIOLD fra Fossum. Alle disse Dage havde været velykkede og fornøjelige, og jeg har haft megen Glæde af dem.

Næste Dag tog jeg ud til HENRIK og kørte med ham og GRETHE og den lille MARIE LOUISE, der var syg af Skoldkopper, til Langesø, hvortil de to andre Børn var ankommet nogle Dage før. Børnene skulde

Kværndrup Kirke

blive nogen Tid hos os, og i Juni havde vi i 3 Uger Besøg af SOPHIE MAGDALENE og ERICH og deres 2 smaa Piger, og det var dejligt for os at have alle fem Børnebørn hos os, og for dem var det godt, at de kunde være en god lang Tid sammen.

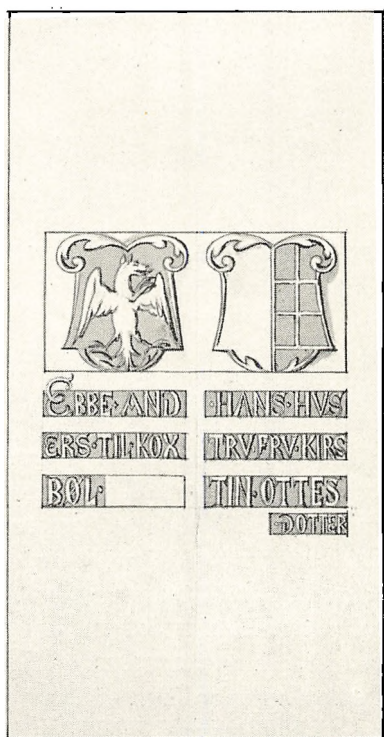
Den 4. Juni havde vort Historiske Samfund for Fyns Stift sin aarlige Sommerudflugt, der i Aar begyndte paa Egeskov, hvor GREGERS AHLEFELDT fra Hovedtrappen gav en ualmindelig klar og god Redegørelse for Gaardens Historie. Derefter saa vi den gamle og ualmindelig smukke Have med dens endeløs mange store klippede Hække, og kørte saa til Kværndrup Kirke, hvor jeg fortalte om Kirken og alle dens mange historiske Minder, der væsentligst er knyttede til Egeskovs Ejere, saa man mærker, hvor nær Gaard og Kirke har været knyttede til hinanden igennem Aarhundreder. Det er først og fremmest Familieme BROCKENHUUS og ULFELD, som man mindes her i Kirken. Der er to prægtige Ligsten over Rigsmarsken FRANDS BROCKENHUUS, der byggede det imponerende Egeskov i 1554, og hans Hustru, ANNE TINHUUS, og over deres Søn, LAURIDS BROCKENHUUS, og dennes Hustru, KAREN SKRAM, hvis Vaabener ses paa Prædikestol, Alterstager og Alterkalk, hvor ogsaa ses Vaabenerne BROCKENHUUS og TINHUUS og BROCKENHUUS og LYKKE, disse sidste var FRANDS BROCKENHUUS's Forældre. Der er Aarstallet 1602, og paa Bægerskaalen er der ULFELD og BROCKENHUUS Vaabenerne og Bogstaverne I WF og B BH, der angiver LAURIDS BROCKENHUUS's Datter BIRGITTE og hendes Mand, IAKOB ULFELD, der var CORFITZ ULFELDS Forældre. Paa en Sølvflaske til Altervin ses ogsaa Vaabenerne BROCKENHUUS og SKRAM og Aarstallene 1590 og 1620, og paa en Oblatæske af Sølv fra 1615 er der et smukt BROCKENHUUS Vaaben

Anders Eriksen (Ulfeld) til Kogsbølle, † 1456. Ligsten
Tegning af Abildgaard i Nationalmuseet

Mette Palmesdatter (Sverin), † 1485. Ligsten
Tegning af Abildgaard i Nationalmuseet

Ebbe Andersen (Ulfeld) til Kogsbølle
og Kirsten Ottedatter Boistrup. Ligsten
Tegning af Abildgaard i Nationalmuseet

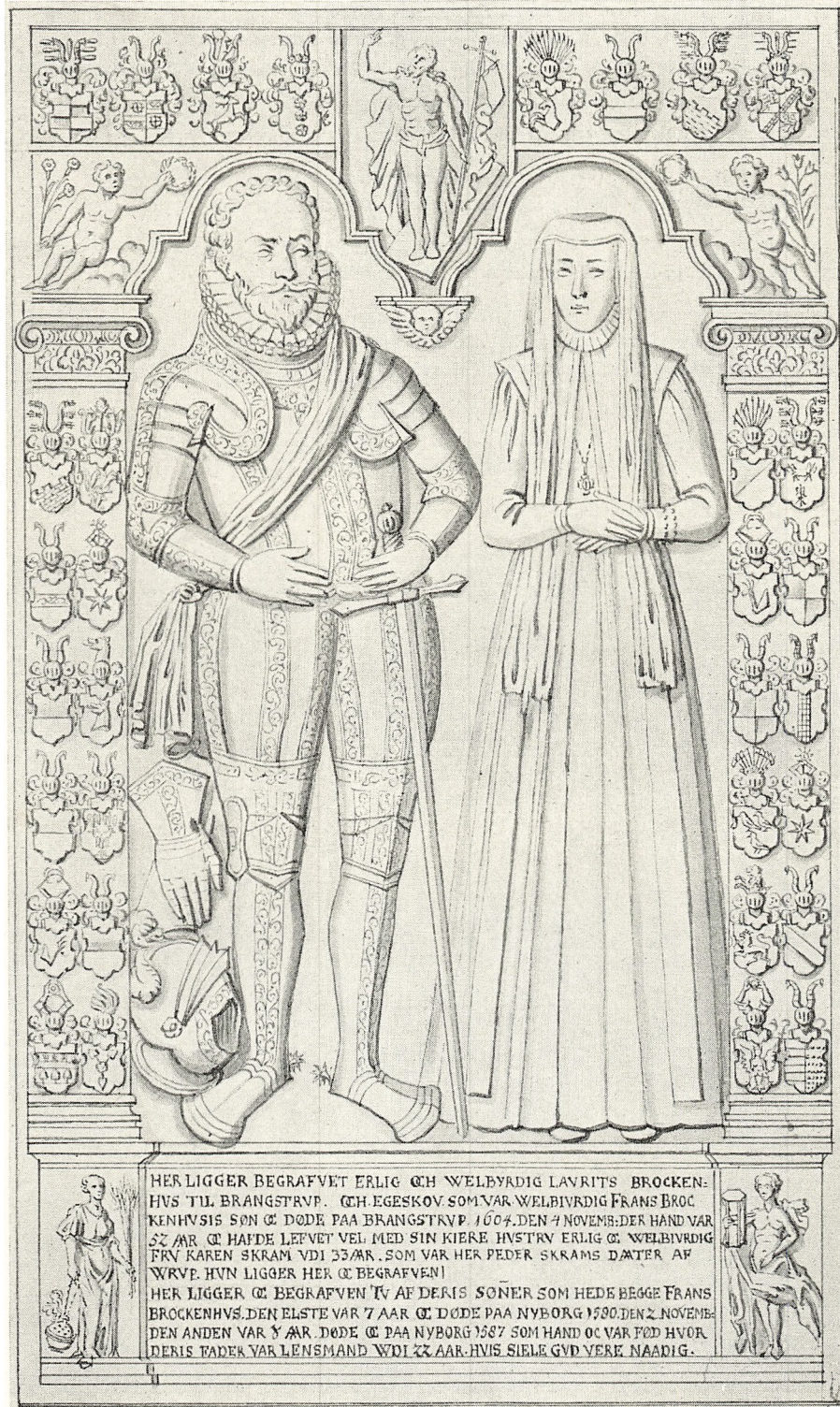
Knud Ebbesen (Ulfeld) til Kogsbølle, † 1540,
og Anne Eriksdatter Hardenberg, † 1564. Ligsten
Tegning af Abildgaard i Nationalmuseet

Jakob Ulfeld til Selsø og Kogsholte, † 1593,
 og Anne Jakobsdatter Flemming til Bavelse, † 1570. Ligsten
 Tegning af Abildgaard i Nationalmuseet

Frands Brockenhuus, † 1580, og Anne Tinhuus, † 1565. Ligsten
Tegning af Ahildgaard i Nationalmuseet

Laurids Brockenhuus, † 1604, og Karen Skram, † 1625. Ligesten
Tegning 1762 af Abildgaard i Nationalmuseet

ERIK ANDERSEN (ULFELD)
 1386 af Koxbøle, † 1420, g. ANNE ABILDGAARD
 Begge begravede i Vindinge Kirke, deres Lig flyttedes 1616 til Kværndrup Kirke.
 |
 ANDERS ERIKSEN (ULFELD)
 1414 i Koxbøle, † ifølge Ligstenen 1456, g. ²) METTE PALNESDATTER SVERIN, † 1485
 |
 EBBE ANDERSEN (ULFELD)
 til Kogsbølle, levede vist 1502, g. KIRSTEN OTTESDATTER BOISTRUP
 |
 KNUD EBBESEN (ULFELD)
 til Kogsbølle, † 1540, g. ANNE ERIKSDATTER HARDENBERG, † 1564
 |
 JAKOB ULFELD
 til Kogsbølle (Ulfeldsholm) og Selse, f. ca. 1535, † 1593,
 g. 1562 ANNE JAKOBSDATTER FLEMMING til Bavelse, hvis Moder var MAREN JUEL, f. 1544, † 1570
 |
 JAKOB ULFELD
 til Ulfeldsholm, Egeskov og Orebygaard, f. 1567, † 1630, Rigskansler,
 g. 1599 BIRGITTE LAURIDSDATTER BROCKENHUUS til Urup, f. 1580, † 1656

Ulfeldernes Kapel i sin nuværende Skikkelse

Panel af sortmalet Sandsten med 13 Vaabener og Navne, indrettet 1616.

Vaabenerne: Ulfeld-Abildgaard-Ulfeld-Sverin-Ulfeld-Boistrup-Ulfeld-Hardenberg-Ulfeld-Flemming
 Endvidere: Juel-Ulfeld-Brockenhuus

I Nationalmuseets 2. Afdeling opbevares en Protokol i Folio vedrørende Kværndrup Kirke, indbundet i rødt Skind og forsynet med Guldtryk og Guldsnit. Den er afgivet 1921 af Det nationalhistoriske Museum paa Frederiksborg og stammer fra de af dette i Østergj erhvervede Ulfeld'ske Sager.

Protokollen er udarbejdet paa Foranledning af NIELS KRAGS Enke, SOPHIA JUSTSDATTER JUEL (1706—85), og underskrevet af hende 22. April 1765 og medunderskrevet af Sognepræsten, Provst JOHANNES STEENSTRUP, samt Degnen CHRISTIAN WINECHE. Den er formentlig, sammen med andre Minder om Slægten, rekvireret af CORFITZ ULFELDS og LEONORA CHRISTINES Sønnesøn Greve CORFITZ ANTON ULFELD, i hvis østrigske Efterslægt den er nedarvet.

Den bestaar af 82 Blade og rummer, foruden en Indledning i en oval Ramme, 28 Tegninger, hvoraf flere er farvelagte og med Angivelse af Maal.

Billederne forestiller:

De 4 første er de 4 meget smukke gotiske Ligsten, der ligger i det Ulfeldske Kapels Gulv foran Sandstenspanelet.

Nr. 5. JAKOB ULFELDS og ANNE FLEMMINGS Ligsten — Tegningen ligner ABILDGAARDS.

Nr. 6. Sandstenspanelet i hele sin Længde i Farver og tilhøjre ses den sorte Indskriftssten med Guld Bogstaver.

Nr. 7. Del af Panelet med ULFELD—ABILDGAARD Vaaben i Farver 17,5 × 17 cm

Nr. 8. - - - - - —SVERIN

Nr. 9. - - - - - —BØISTRUP

Nr. 10. - - - - - —HARDENBERG

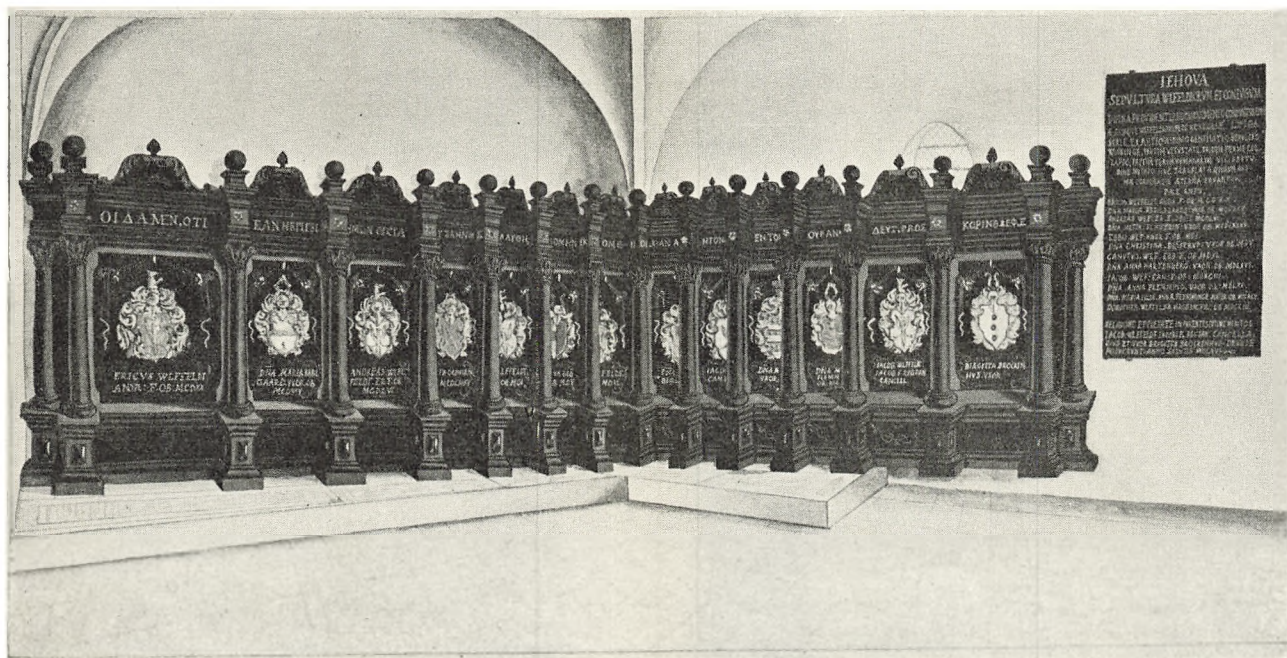
Nr. 11. - - - - - —FLEMMING -

Nr. 12. - - JUEL - - - - -

Nr. 13. - - - - - ULFELD—BROCKENHUUS -

Nr. 14. Den høje sorte Sten med forgyldt Indskrift.

Nr. 15. Grundplan af Krypten med 10 sorte Kister tilvenstre og 6 sorte Kister tilhøjre. Paa de 13 af de ret smaa Kister er der med Sølv aftegnet de Indskriftsplader, som fandtes paa Kisterne, og som med deres Indskrifter er aftegnede som Nrr. 16 til 28 i Protokollen. De ganske smaa Sølvplader paa de i Grundplanen aftegnede Kister er — maaske med en enkelt Undtagelse — af ganske samme Form — ovale, firkantede, og en hjerteformet — som de tilsvarende i Protokollen tegnede Indskriftstavler.

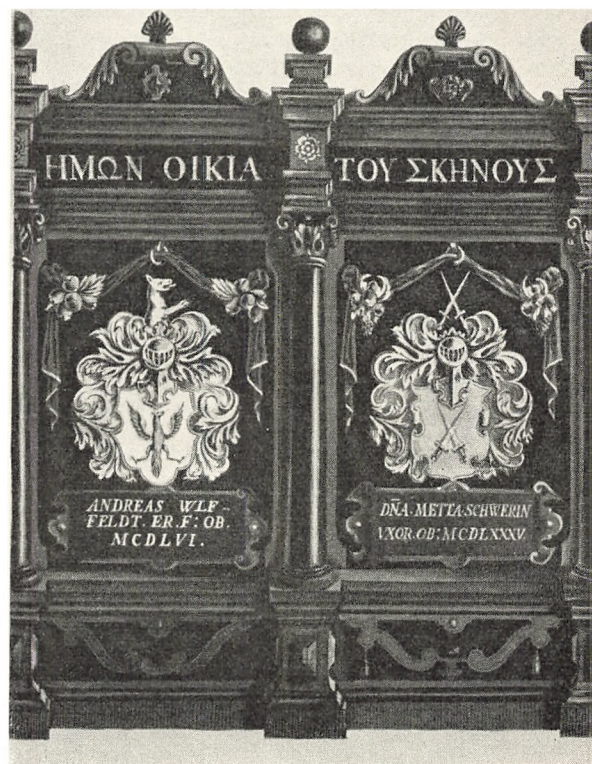

Ulfeldernes Kapel
Farvelagt Billede i Protokollen fra 1765

Ulfeld

Abildgaard

Ulfeld

Sverin

Ulfeld

Boistrup

Ulfeld

Hardenberg

Farvelagte Billeder i Protokollen fra 1765

Ulfeld

Flemming

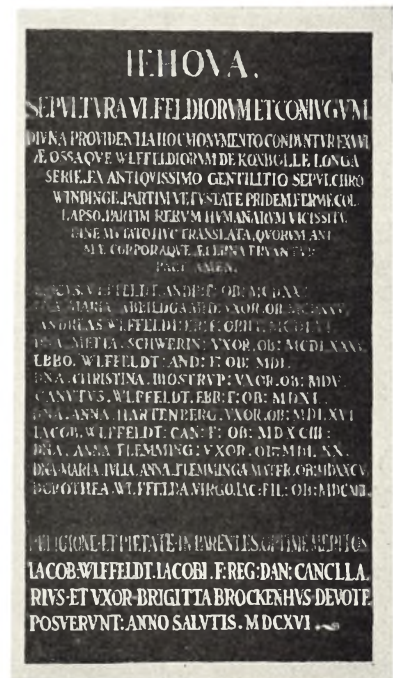

Juul

Ulfeld

Brockenhuis

Sort Sten
med forgyldt Indskrift

Nationalmuseets Protokol fra 1765 om Slægten ULFELD i Kværndrup Kirke. Grundplan af Krypten. Tilhøjre for Indgangen 6 sorte Kister:

Kiste Nr. 1 ... LAVRIDTZ WLFELD til Vrup fød paa Hindtzgavl Slott 1605 den 24. Janvarij ... heeden kaldet vdi Otthense 1659 dend niende Ivlij vdi hands Alders 54. Aar.

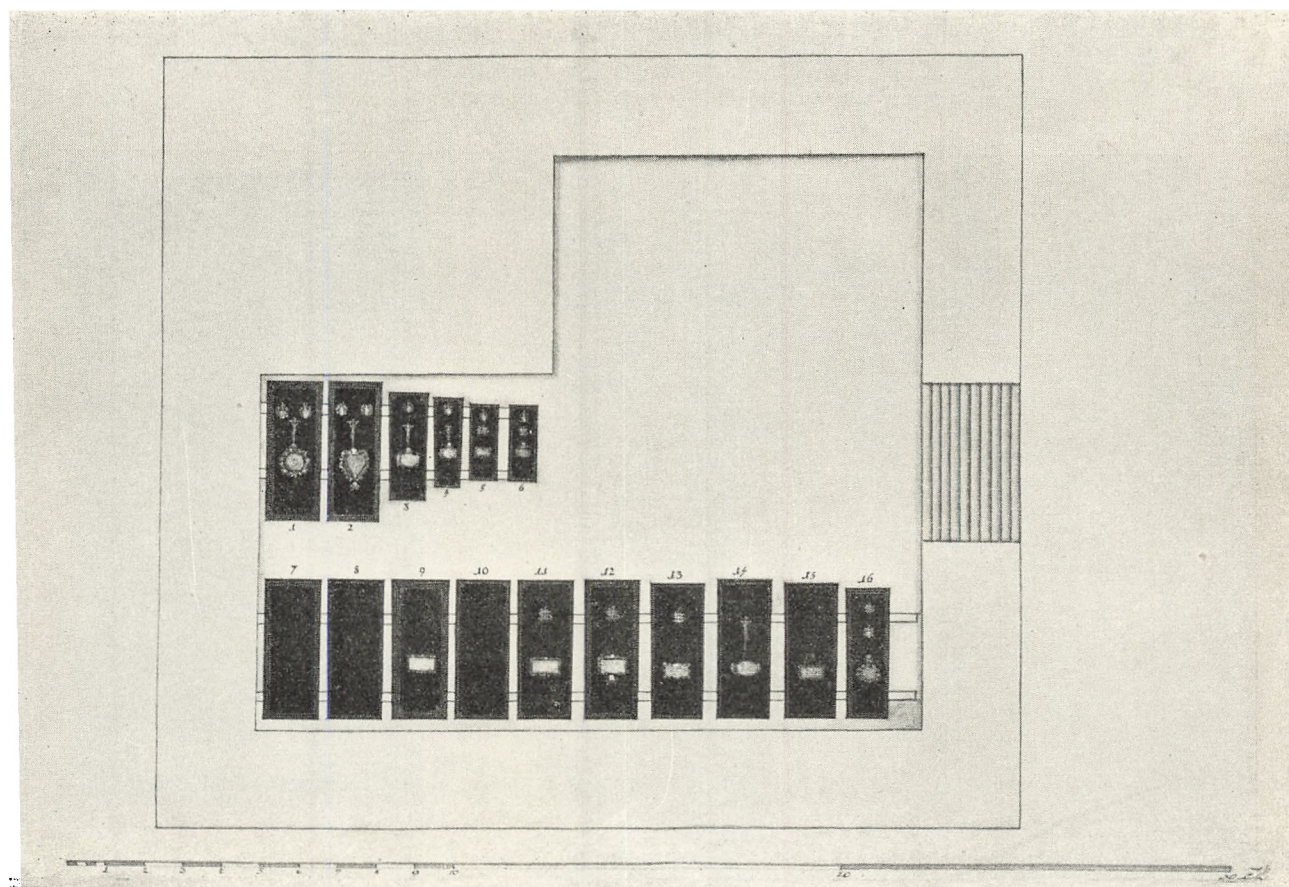
Kiste Nr. 2 ... Frue ELLSSE PARSEBERG Salig LAURIDTZ VLFELDTZ til Vrup, som drog sit første Suk i Verden paa Stiernholm Slott i Jylland d. 9. Majj 1624 ... Anno 1639 kom hun i egteskab med ... LAURITZ VLFELDT til Vrup ... døde ... paa Husum i Sieland ... den 5. Septembr [Aar ikke anført] ... og holt her sin pillegrims færd i 60 aar, 4 Maaneder og 8 dage.

Kiste Nr. 3 ... IACOB WLFELD ... LAVRIDZ WLFELD til Egeskov og ... Frue ELSE PARSEBERG Søn. Hand blev fød paa Haridsløfgaard den 29. April Aar 1641 ... oc kallede Gvd alsammægtigste hanem den 18. Febrvarij 1648 ... sammested.

Kiste Nr. 4 ... OLVF WLFELDT som er fød paa Harridslefgaard i Fyen Ao 1643 den 2. November ... Hans Fader ... LAVRIDZ WLFELDT til Egeskov ... oc kallede Gvd ... hannom i Kiøbinghafn Anno 1644 den 19. Ivni.

Kiste Nr. 5 ... MOGENS WLFELD ... LAVRIDS WLFELD til Egeskov ... Søn. Hand blev fød paa Harridslefgaard den 29. October Aar 1644. ... oc kallede Gvd ... hannem den 16. Ianvarij 1645 ... sammested.

Kiste Nr. 6 ... OLVF WLFELDT ... LAVRIDTZ til Egeskov ... Søn. Hand blev fød paa Harridsløfgaard den 14. Avgvsti Aar 1646 ... oc kallede Gvd ... hannom den 17. Novemb. 1646. sammested.

Grundplan af Kirkens Krypt
Billede i Protokollen fra 1765

Tilvønstre for Indgangen 10 sorte Kister:

Kiste Nr. 7 uden Indskriftsplade.

Kiste Nr. 8 uden Indskriftsplade.

Kiste Nr. 9 ... IACOB WLFELD till Vrøv Danmarkis Riges Raad oc Rigens Cantzeller som er fød paa Bafvølse i Sielland den 25. Ivlii 1567 oc heden kaldet af Herren vdi Kiøbinghafn den 25. Ivnii 1630.

Kiste Nr. 10 uden Indskriftsplade.

Kiste Nr. 11 ... FRANDS Greve VON WLFELD Friherre til Vrov Herre til Orebygaard ... den romerske keyserlige Mayest Kammerherre ... Som blev fød paa hans Fædrenegaard Wlfeldsholm den 30. Decemb. Anno 1601 af ... IACOB WLFELD ... oc kaldede vor Herre hannom vdi Hirstfeldt i Lante Hessen d. 14. Novemb. A. 1636. der hand var ongeføhr 35 Aar gammel.

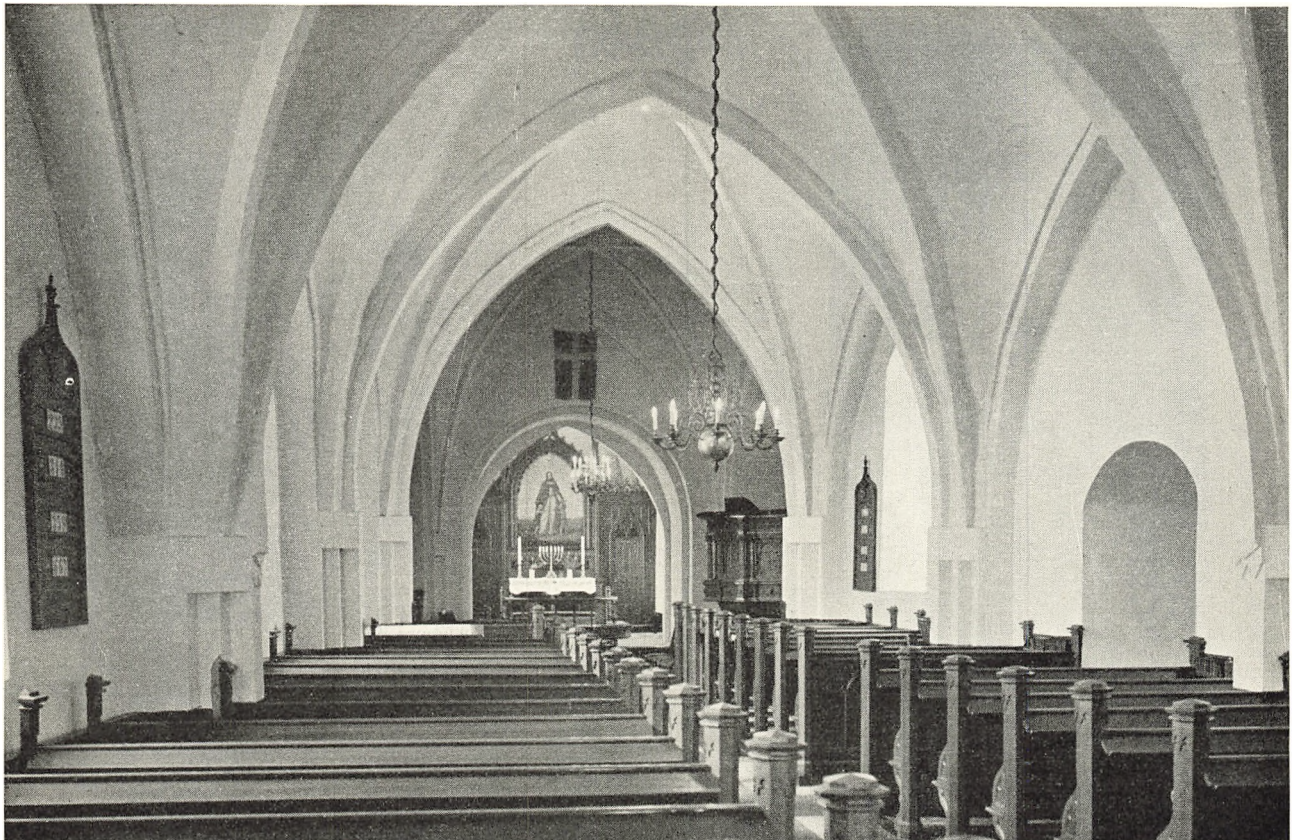
Kiste Nr. 12 ... IACOB WLFELDT LACOBSON til Vrov som var kong. Maytz Ritmester oc blev skvt for Lohen vdi Lante Brønsvig den 26. October 1625 aetatis 24. ...

Kiste Nr. 13 ... PEDER WLFELDT som var ... IACOB WLF. [1] til Vrov og ... Frøve BIRGITTA BROKENHVS deris Søn oc kaldede Gvd hannom paa Nybor Slot den 29. Avgvsti Aar 1621 ...

Kiste Nr. 14 ... EYLER WLFELDT til Vrøv ... Befalingsmand paa Bøyling Kloster, som var født paa Nyborg Slott Aar 1613 den 30. Decembr. ... oc hos sin Herre oc Konning blev skvt paa Hans Kongelig Maytz Orlog Skib i Femmersvnd den 1. Ivlii Ao 1644 vdi hans Alders 31. Aar.

Kiste Nr. 15 ... TYGE WLFELDT til Orebygaard som var ... IACOB WLFELDT til Vrov ... oc ... Frøve BIRETE BROCKENHVSSES Søn som døde paa Sor den 1. Octobris Anno 1637 vdi hans Alders 16. Aar.

Kiste Nr. 16 ... Iomfrøve LEONORE WLFELDT, som er ... LAVRIDTZ WLFELDT til Vrøv oc ... Frøve ELSE PARSBERG deres Daatter, oc var hvn fød paa Stiernholms Slott Anno 1649 den 17. Decembr. oc saligen hensoff vdi Herren paa Stiernholms Slott den 8. May 1653.

Kværndrup Kirkes Indre
1951

Alterstage med Vaabenerne Brockenhuus og Skram og Aarstallet 1598

Sølvflaske til Altervin

Øverst oppe er der en Inskription i 3 Linier:

1620 hafver Frv Karren Schram S Lavrits Brockenhuusis gifvet denne Sølf Flasske til Qverndrvp Kircke til at brvge til Messevin og for byder alle at tage denne fraa samme Kercke vnder Gvs Straf.

L B H
Brockenhuus
Vnaben

K S
Skram
Vaaben

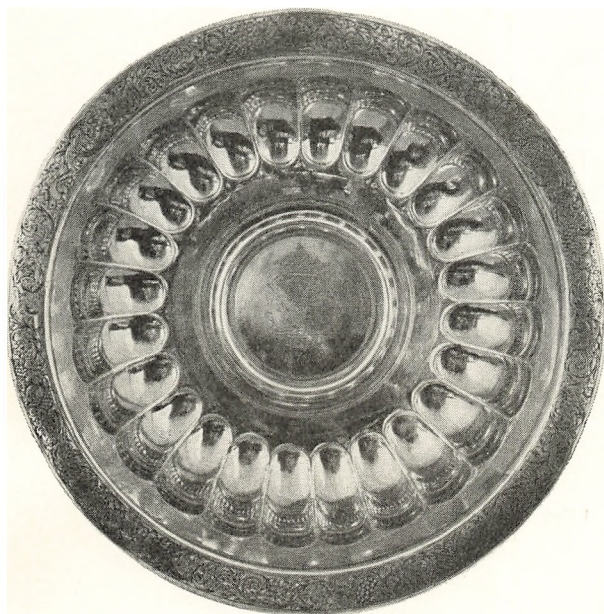
1590

Paa Vinflaskens Skruelaag
i yderste Kreds staar der:
Got ist kein Ding wnyelic
Intet Solvmærke.

Der staar:
38 L

Oblatæske af Solv. 1615 og Bogstaverne R B H, utvivilsomt Rigborg Brockenhuus

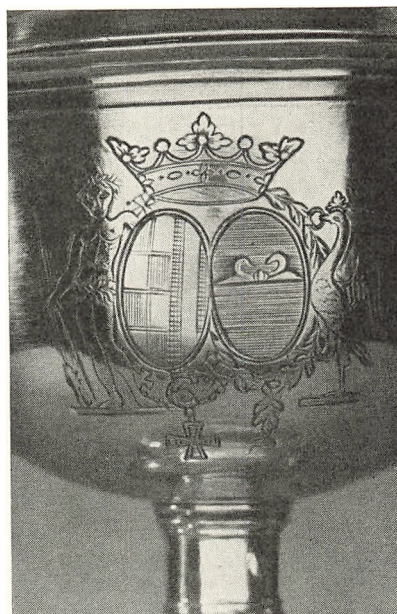
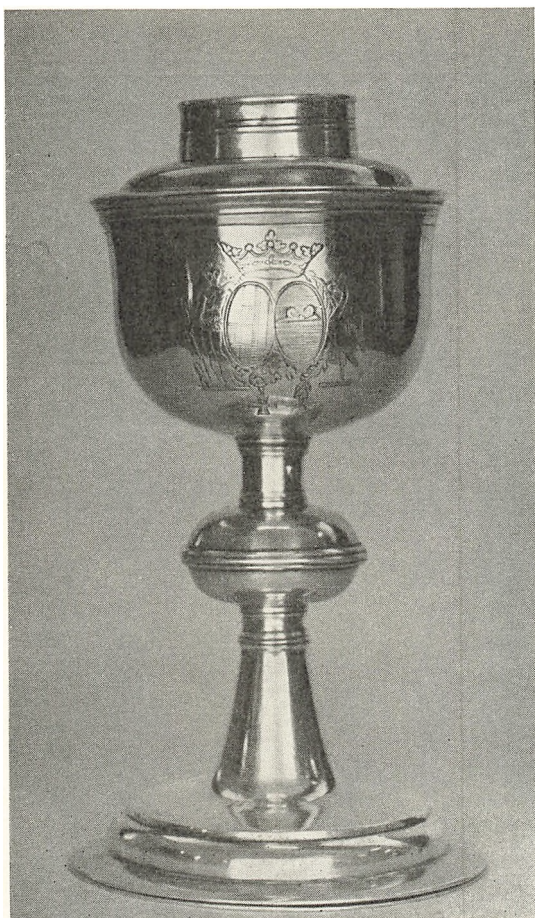

Daabsfad

Dobefonden er af Sandsten mærket F. S. B. B. (Frederik Siegfred Bille Brahe til Egeskov, † 1871) og 1865

Bunden af Daabsfadet med Vaabenerne Krag og Juel og 1775
(Niels Krag til Egeskov, † 1740 og Sophie Juel, † 1786)

Sygekalk af Sølv med Slægtsvaabenerne Bille Brahe og Raben (Henrik Bille Brahe til Egeskov, † 1789, g. ?) 1766 Caroline Agnese Raben, † 1810.)

Nedenunder Sølvmærker:

R M Lillie 1791

(Rasmus Møller, Odense, Borgerskab 8-10 1780
† 1806)

Der er en lille Disk uden Vaaben med de samme
Mærker underneden

Alterkalk

Paa Bageret staar der:

I W F	B B H
Ufeld	Brockenhuus
Vaaben	Vaaben

I Foden er der 7 Tunger, paa hvilke man ser:

Brockenhuus Vaaben
 Kristi Monogram, derunder 16 I. K 02
 Skram Vaaben
 Intet
 Brockenhuus og Lykke Vaaben
 Brockenhuus og Tinhuus Vaaben
 Intet

Langs Overkanten af Tungerne under Vaabenerne staar der:

Denne Kalk hafver Lavritzs Brockenhuus
 til Brangstrop med sin kerre Hostrv Frv
 Karren Schram gifvedt til Qverderop Kerke.

Under Bunden er der 2 noget utydelige Mærker, maaske med et K eller et W

Brockenhuus
Vaaben

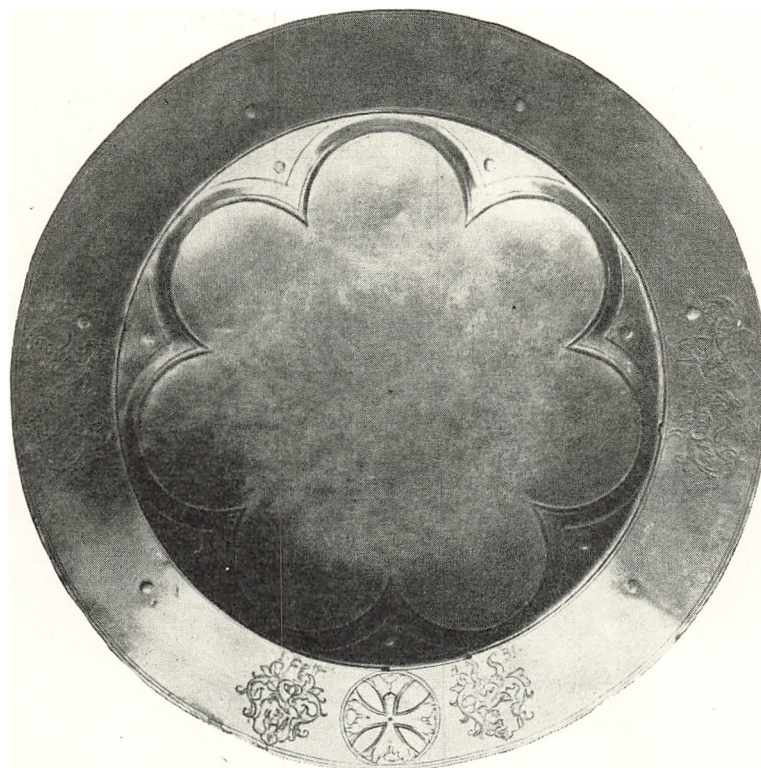
16 I. K 02

Skram
Vaaben

16 L B H Kristi K S 02
 Brockenhuus Monogram Skram
 Vaaben

Bro-
ken-
huus
Vaaben

Lykke
Vaaben

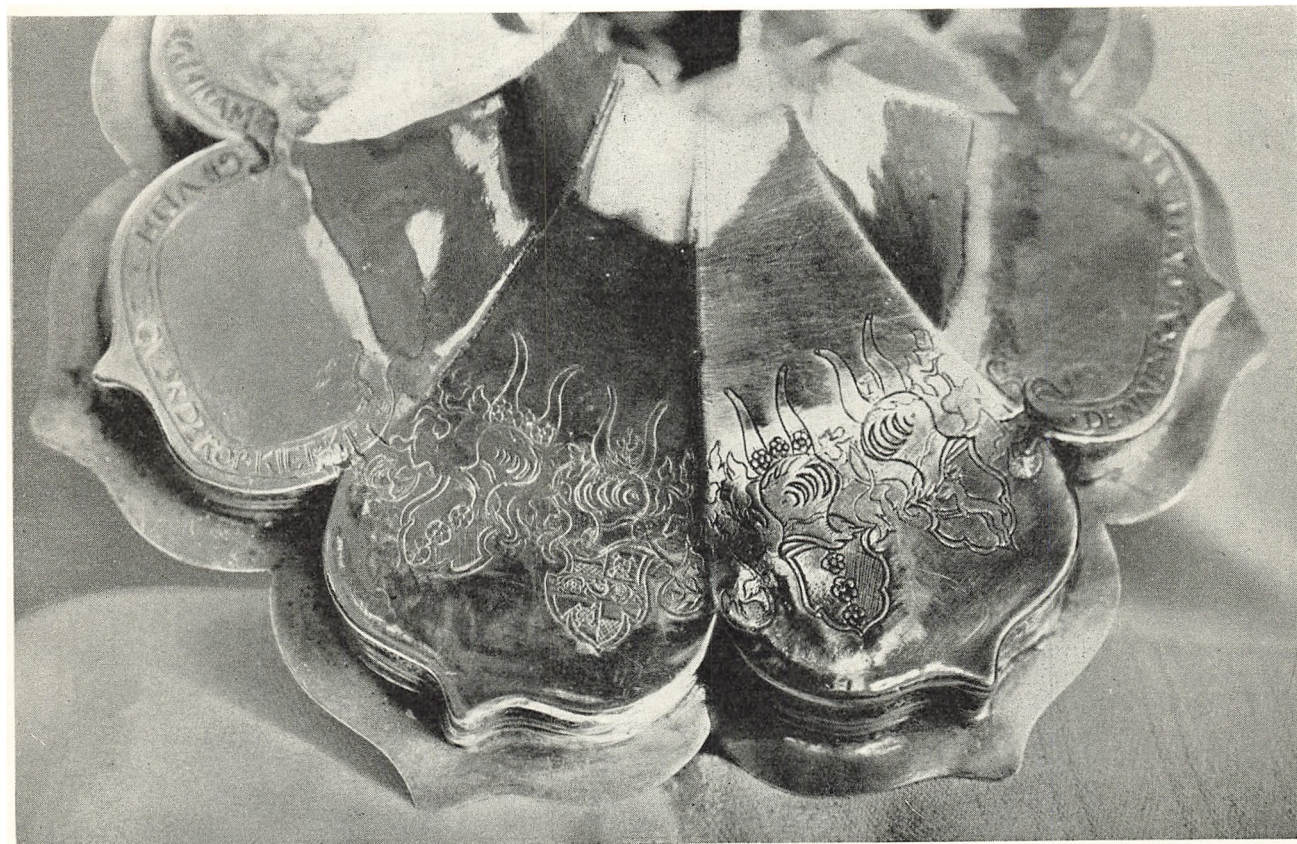
Tin-
huus
Vaaben

Bro-
ken-
huus
Vaaben

I W F
Ulfeld
Vaaben

Cirkelkors
Forgylt Disk

B B H
Brockenhuus
Vaaben

Brockenhuus Lykke

Vaabenerne

Brockenhuus Tinhuus

MIKKEL BROCKENHUUS

til Bramstrup og Damsbo, † 1555,
g. KAREN HANSDATTER LYKKE, † 1562.
Begge begravede i Nørre Lyndelse Kirke.

|

FRANDS BROCKENHUUS

til Bramstrup, f. 1518, † 1569, Rigsmarsk, opførte 1554 Egeskov,
g. 1545 ANNE LAURIDSDATTER TINHUUS til Egeskov, † 1565.
Begge begravede i Kværndrup Kirke.

|

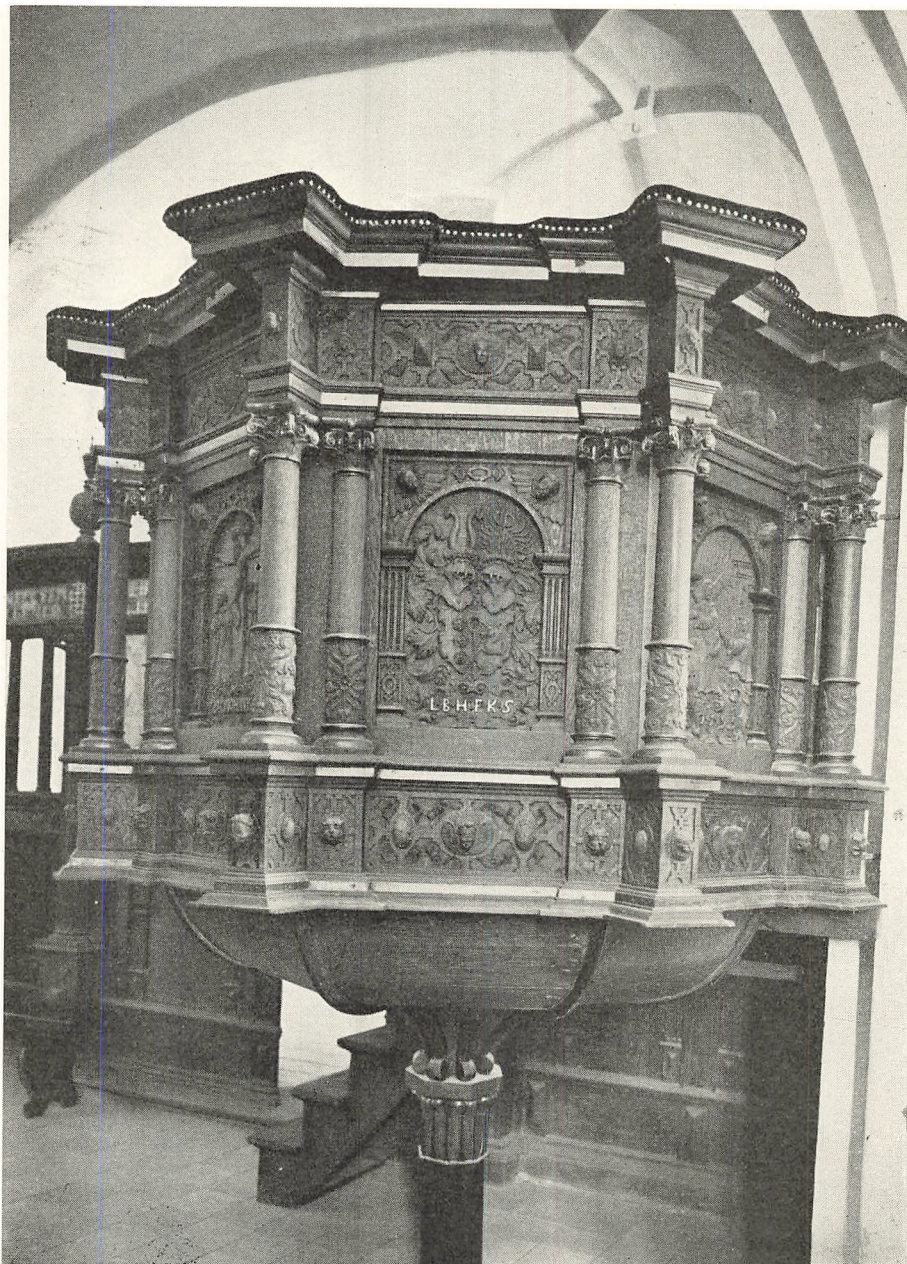
LAURIDS BROCKENHUUS

til Bramstrup og Egeskov, f. 1552, † 1604,
g. 1571 KAREN PEDERSDATTER SKRAM, f. 1544, † 1625.
Begge begravede i Kværndrup Kirke.

|

BIRGITTE BROCKENHUUS

til Urup, f. 1580, † 1656,
g. 1599 JAKOB ULFELD til Ulfeldsholm og Egeskov,
f. 1567, † 1630, Rigskansler.

Prædikestol 1599 med Laurids Brockenhuus's og Fru Karen Skrams Vaabener og Forbogstaver

og Bogstaverne R B H, som gør det næsten sikkert, at den er givet af Jomfru RIGBORG BROCKENHUUS, der af sin Fader, LAURIDS BROCKENHUUS, blev indemuret paa Egeskov, fordi hun havde faaet et Barn med FREDERIK ROSENKRANTZ. Den ovennævnte JAKOB ULFELD købte 1616 Egeskov af sine to Brodersønner, hvis Moder var hans Svigerinde, ELISABETH BROCKENHUUS. Slægten ULFELD havde i flere Slægtled ejet Kogsbølle, som de gav Navnet Ulfeldsholm, — det nuværende Holckenhavn — som den nævnte JAKOB ULFELD i 1616 solgte til Fru ELLEN MARSVIN, og han lod derfor sine Forfædres Lig og deres Ligsten flytte fra sin gamle Sognekirke, Vindinge, til sin nye Sognekirke, Kværndrup, og han opsatte i det Ulfeldske Kapel i Kirkens ene Korsarm et stort og højt Sandstens Panel med Forfædrenes og deres Hustruers Vaaben og Navne, og dette er overordentlig interessant og vist meget enestaaende. Blandt de mange Ligsten vil jeg særlig fremhæve de to ældste over ANDERS ERIKSEN (ULFELD) af Kogsbølle, død 1456, og hans Hustru METTE PALNESDATTER (SVERIN), død 1485, med deres Vaabener, Evangelistsymboler i Hjørnerne og Indskrift i gotiske Minuskler. Foruden de fire mindre Sten med Vaabener er ogsaa en større Ligsten med Figurer over JAKOB ULFELD — den Ældre — han, hvis Jordebog fra 1588 endnu er bevaret paa Holckenhavn — og hans Hustru, ANNE FLEMMING til Bavelse. Egeskovs senere Ejere mindes ogsaa i Kirken. Der er en Tavle fra 1664 og en Sten over KRAGERNE og et Daabsfad af Sølv har Vaabenerne KRAG og JUEL og Aarstallet 1775. NIELS KRAGS Enke, SOPHIE JUEL, solgte 1784 Egeskov til HENRIK BILLE BRAHE, hvis Sønsøn FREDERIK SIEGFRED BILLE BRAHES Forbogstaver og Aarstallet 1865 staar paa Sandstens Døbefonden. Jeg har i flere Aar i særlig Grad interesseret mig for denne Kirke og for alt, hvad den rummer af Personalhistorie og Heraldik, og jeg glæder mig hver Gang, jeg har Lejlighed til at se den, ligesom naar jeg kan se Hornslet Kirke med alle dens Minder om Slægten ROSENKRANTZ.

Fra Kværndrup Kirke kørte vi til Korinth Kro, hvor vi spiste vor medbragte Mad. Det var heldigvis godt Vejr, saa en Del af os kunde sidde i Haven. Inden Døre kunde der efter min Forhandling med Kroens Indehaver, Fru REX, og hendes Datter, kun beregnes Plads til 470, og efter en Optælling paa Arreskov var der over 700 Deltagere, hvad der er en forbavsende stor Tilslutning.

ERIK SCHAFFALITZKY og Grevinden havde været saa mageløs elskværdige paa min Anmodning at tillade, at vi maatte komme indenfor paa Arreskov, hvad der virkelig er et stort Offer, saaledes at lade mange Hundrede Mennesker passere igennem ens Stuer. Fra Havetrappen holdt ERIK et udmærket Foredrag om Gaardens Historie, og, efter at vi havde set og beundret den meget velholdte Have med den pragtfulde Udsigt ud over Søen, gik vi i to Hold igennem Huset, hvert Hold i to Overgange, for at vi kunde komme igennem 3 af Fløjene.

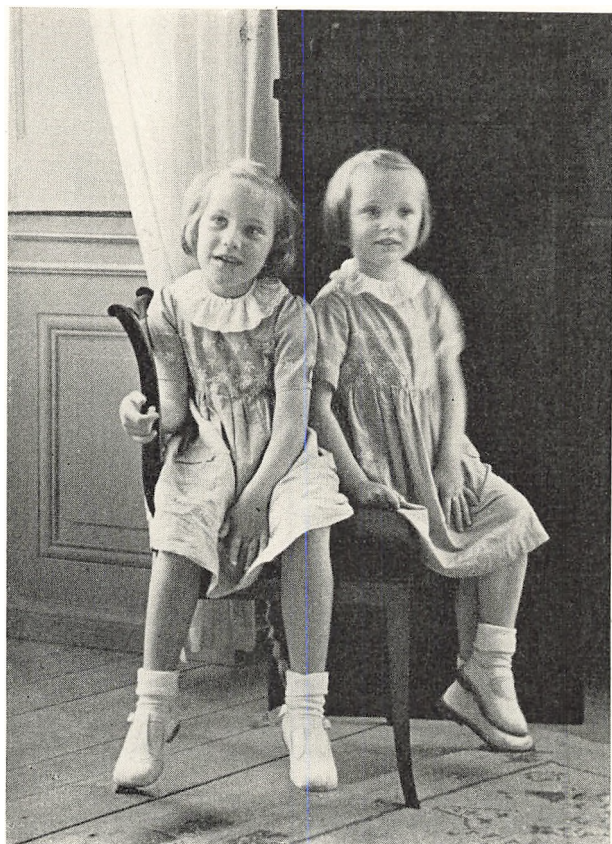
Det havde været en fortrinlig Tur, som man var meget tilfreds med, og alt var afviklet paa bedste Maade til Trods for de mange Mennesker og de mange Automobiles, hvis Parkering jeg havde været noget bekymret for. Skovriderens Kone og næstældste Datter kørte med mig, og, efter at jeg havde afleveret dem i Odense, kørte jeg til Skabohuse, hvor VIVI var med HENRIKS Børn, og hvor jeg traf EVA SCHACK fra Schackenborg, som studerer paa Odense Sygehus, og som om Aftenen kørte tilbage til Odense med mig.

Faa Dage efter havde Dansk Dendrologisk Forening en Lørdag og Søndag Udflugt til Hindsgavl Skove og Hr. AXEL OLSENS Planteskole i Kolding, og da jeg i Fjor var med til at starte denne Forening, tog jeg med til Hindsgavl, hvor de ca. 18 Deltagere besaa Slot, Park og Skove under Ledelse af Formanden, Professor GRAM og Arboretforstander, Dr. agro. SYRACH LARSEN, som er Ven med min Skovrider, saa jeg kender ham ret godt. I Skoven var der en hel — ganske lille — Afdeling med det sjældne Naaetræ Kryptomeria Japonica og to store meget ejendommelige Birketræer, som man ikke vilde have antaget for Birke, hvis ikke Sagkundskaben havde sagt det.

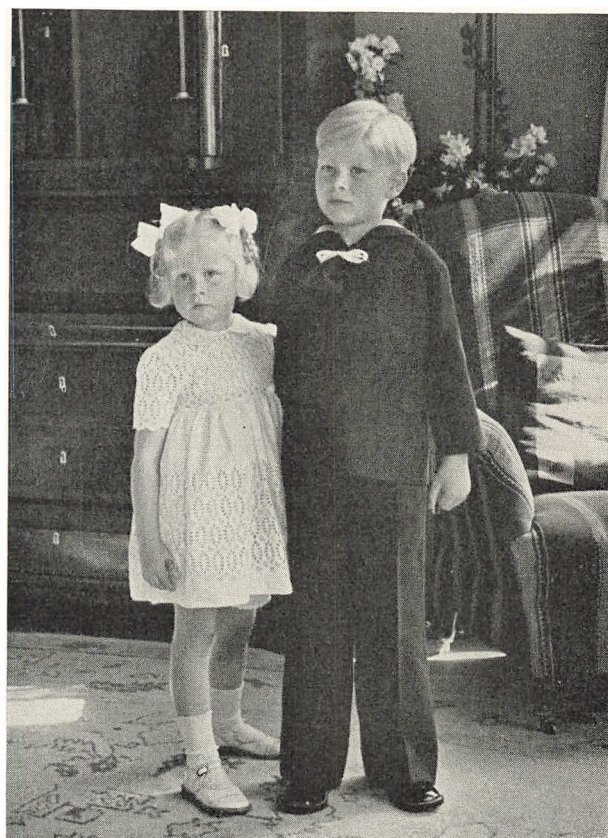
Næste Dag havde Lægmandsbevægelsen for Ydre Mission efter Anmodning af Trafikkontrollør WINKELHORN Møde i Langesø Have, og om Eftermiddagen var der Motorløb paa min Motorbane i Møllemarken, som vist bliver det eneste Løb i Aar, og jeg maatte selvfølgelig vise min Interesse ved at se derpaa i nogen Tid.

Fra 12. til 15. Juni havde VIVI som sædvanlig samlet mange Præster paa Langesø til Forhandlinger, og vi var ialt 20 à 22 til Maaltiderne. Blandt Præsterne var ogsaa vor Svigersøn ERICH ALSHAUGE, der sammen med SOPHIE MAGDALENE og deres to Smaapiger var hos os en god Stund bagefter.

Fra 16. til 17. var VIVI og jeg i Automobil paa Schackenborg, hvor vi traf BERTHE SCHACK og HANS SCHACK, som det var meget fornøjeligt at gøre Bekendtskab med. Vi var paa Automobiltur til Højer Kirke og Højer Sluse, og KARIN SCHACK viste os i Parken 3 Tulipantræer, hvorom jeg kunde sende Indberetning til Overgartner ØSTERGAARD i København, som udarbejder en Afhandling om Tulipantræets Forekomst og ikke kendte saadanne i Jylland. Og saa var jeg endda nogen Tid senere saa heldig at kunne

Elsabeth og Benedicte Juni 1950

Marie-Louise og Hans-Henrik Juni 1950

meddele ham, at der var et blomstrende Tulipantræ foran Virring Præstegaard hos min Niece MINNA BARSØE. Endvidere meddelte jeg om Tulipantræer paa Rosenholm, Vasnæsgaard og Ballegaard ved Løgten.

HENRIK og GRETHE havde været paa Automobiltur i Frankrig ved Loire Slottene og i Paris, og da de havde haft nogle Udgifter efter Punkteringer, maatte de køre i et Stræk fra Strassbourg til Langesø i 31 Timer. Paa Udvejen havde de besøgt Grevinde ELLY REVENTLOW paa Altenhof, som HENRIK og jeg havde besøgt engang for mange Aar siden. De blev et Par Dage hos os, indtil HENRIK igen skulde møde paa sit Kontor i København.

Søndag den 18. havde vi i Haven det sædvanlige store Sommermøde for K.F.U.M. og K., hvis Ledere og Talere vi som sædvanlig havde til Middag. Dagen efter havde jeg den store Overraskelse at faa Besøg af Købmand SØRENSEN fra Nyrup i Nærheden af Holsteinborg, som efter Branden paa Holstenshuus i 1908 i Ruinerne havde fundet Admiral HOLSTENS Guldmedaille fra Slaget paa Reden i 1801. Købmand SØRENSEN arbejdede dengang hos Tømrer OLSEN i Diernisse, og det er gennem IB HOLSTEIN, at han og jeg er kommet i Forbindelse med hinanden. Det var morsomt for ham at gense Medaillen her i Montren.

Samme Dag havde jeg Besøg af Forpagter og Fru ALBJERG, der skulde se paa den Lejlighed, der nu bebos af Forpagter SIMONY, der desværre efter 26 Aars Forløb ønsker at opgive Forpagtningen for at faa et lettere Arbejde med en indkøbt Frugtplantage, og saa maa jeg jo have en anden Forpagter.

Den 21. havde jeg en lang Forhandling med Landinspektør MEKLENBORG og Skovrideren i Anledning af, at Skovene skulde udskilles fuldstændig fra Hovedbygning og Avlsgaard samtidig med, at Matrikelnumrene skulde forenkles og sammenlægges. Samme Dag fik jeg indtil den næste Dag et enestaaende interessant og fornøjeligt Besøg af Højesteretssagfører TEIST, som jeg kun kendte fra en Frokost under et af Godsejerforeningens Møder, og hvor vi havde drøftet Godsadministration og mit Skatteforedrag, som havde interesseret Højesteretssagføreren. Jeg foreviste Masser af mine Sager, og vi drøftede en Mængde Forhold, som havde stor Interesse for os begge, og vi kørte to lange Ture rundt paa Godset og i Skovene, og jeg tror aldrig, jeg paa en saa intensiv Maade har underholdt en Gæst og forevist saa mange af mine Seværdigheder — og Regnskabsopgørelser. Højesteretssagføreren var saa venlig i Gæstebogen at skrive, at det havde været en straalende Oplevelse, og i Takkebrevet at udtale, at han havde høstet Beløring hos mig, og det er jeg naturligvis meget smigret over. Han skrev videre, at hans tidligere Interesse for

Børnebørnene Juni 1950

Børnebørnene Juni 1950

Personalhistorie ved Besøget ligesom havde faaet en Saltvandsindsprøjtning, som havde vakt hans Interesse paany, og det er jeg ogsaa meget glad for.

I Dagene 24. til 26. Juni havde det kongelige nordiske Oldskriftselskab sin Sommerudflugt til Djursland, og den 23. kørte jeg til Clausholm med Besøg undervejs paa Stensballegaard, hvor HANS AHLEFELDT og Grevinden var saa venlige at indbyde mig til Middag, og hvor jeg traf min gamle Baldame fra vor Ungdom, ANNIE SCAVENIUS, og AXEL KRAGH og desuden de to Ægtepar SCAVENIUS fra Klintholm. Ved min Ankomst om Aftenen ved 10-Tiden til Clausholm blev jeg af Ægteparret IVERSEN sammen med Skovfoged POULSEN ført omkring for at se Installationerne af W.C. og Bad til os selv, Gæster og Folkene, og det var altsammen saa overordentlig smukt og praktisk indrettet, at jeg var meget begejstret derfor.

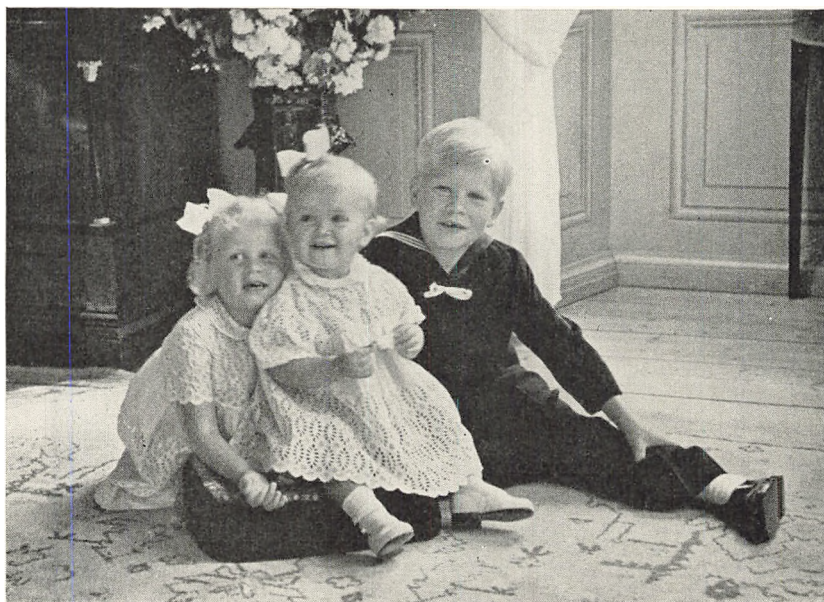
Under Oldskriftselskabets Udflugt, hvor vi saa Grenaa Kirke, Sostrup, Køkkenmøddingen i Meilgaard Skov, Gammel Estrup, Clausholm, Rosenholm, Kalø, Knebel Dyssen, Agri Bakker, Thorsager Kirke og den gamle By i Aarhus, overnattede jeg to Nætter paa Clausholm og en paa Hotel Royal i Aarhus. Jeg kørte i min egen Vogn, og paa Vejen til Grenaa kom jeg igennem Virring, og jeg kørte op til Præstegaarden og hilste paa MINNA og BØRGE BARSØE. Til forskellige Tider kørte følgende Herrer med mig i min Vogn: Overlæge LUNN, Knabstrup, Landsdommer ARTHUR ANDERSEN, Boghandler TRYDE og Arkitekt ENGQVIST, der leder meget omfattende Udgravninger i Gaarden paa Gammel Estrup for Nationalmusæet. Blandt dem, jeg talte med paa Turen, vil jeg nævne Dr. THERKEL MATHIASSEN, som ledede Udflugten, Magister HERMANSEN, Overlæge MÜLLER fra Odense, Doktor EHLERT fra Bogense, Direktør ANDRUP, Sagfører ERNST fra Odense, ANDREAS BJERRE, Stadsarkivar SVEND AAKJÆR og Skovrider EMIL BLOCH, Søn af Skovrider BLOCH paa Langesø, som har plantet alle de sjældne og saa værdifulde fremmede Naaletræer. BLOCH og jeg har set hinanden som Børn, og det er nok ca. 60 Aar, siden vi saa hinanden sidst. Paa de fleste Gaarde talte Direktør ANDRUP, og i Kirkerne Magister HERMANSEN, og paa Clausholm talte jeg om Gaardens Historie og viste de omtrent 50 Deltagere rundt. Skønt det var tidlig om Morgenen, trakterede jeg med Jordbær — af egen Avl paa Terrasserne mellem de nylig plantede Frugttræer — hvad der vakte megen Begejstring, ikke mindst Fløden, som Byboerne jo ikke er vant til at faa saa god. Fra Aarhus maatte jeg køre hurtigt hjem, fordi der Kl. 3 i Anledning af VIVIS Fødselsdag var det sæd-

vanlige store Theselskab for Bekendte fra Omegnen, hvoraf der i Aar kom 66. Til Middag havde vi Familien fra Flintholm.

Fra den 27. til den 28. Juni havde vi Besøg af stud. theol. POUL FALK HANSEN og Magister KJÆRULF, der skulde have Oplysninger i Anledning af, at de den 3. September skulde lede Omvisningen, naar Langesø skal være tilgængeligt mod Betaling af 2 Kr. for hver til Fordel for sydslesvigske Formaal. Den 28. var her Børneselskab med Ingeniør AMMUNDSSENS, Lærer SIMONSENS og Mejeribestyrer WINTHER ANDERSENS Børn, og samme Dag var jeg i Ruehedhuset for at lykønske min kære gamle Skovarbejder ANDERS ANDERSEN, der fyldte 75 Aar, og om Aftenen hos Skovarbejder SVEND NIELSEN, hvis Ben stadig er daarligt efter et Brud, da et Træ faldt over ham den 5. Juli i Fjor.

Næste Dag blev der truffet to vigtige Afgørelser: Jeg blev enig med Forpagter ALBJERG om Forpagtningen af Langesø Avlsgaard, og Skovrideren og jeg bestemte i meget høj Grad at udvide Klængestuen i Skovens Værn, saa det udklængede Frø kan leveres allerede om Efteraaret.

Samme Eftermiddag havde vi alle Spejderne til Jordbær i Haven, og vi var om Aftenen hos dem til

Marie-Louise, Caritas og Hans-Henrik Juni 1950

Lejrbaal med Sang og Skuespil ved Foden af Kobakken. Fra den 23. til den 30. havde nemlig ca. 80 raske kvindelige Spejdere boet i ca. 26 Telte paa Plænen mellem Alleen og Staudebedet, og 21 invalide Spejdere havde med nogle Ledere boet i Sydfløjen i nogle Værelser og i Foredragssalen og Garderoben paa Loftet, de fleste i 20 Senge, som jeg havde lejet til dem. Det var uendelig trist og betagende at se de stakkels invalide Piger, hvoraf mange var uhyre haardt ramte. Men de var i utrolig godt Humør, og det var forbløffende at høre om, hvor godt de kunde klare sig til Trods for deres ulykkelige Tilstand.

Inden jeg slutter Brevet, vil jeg fortælle, at jeg har Haab om at kunne erhverve det smukke Familienmaleri af mine Tiptip Oldeforældre DAVID BROWN og ANNE FENWICK med deres 5 Børn, som er afbildet i min Slægtetog I—II, Side 37, og som jeg har set hos min fjærne Fætter, Vinhandler DANIEL BROWN, da GODSKE og jeg for mange Aar siden besøgte ham i Bordeaux. DANIEL BROWNS Enke har giftet sig med en Tysker og bor i Bochum i Ruhr Distriktet, og hun har tilbudt at sælge mig Billedet for en meget rimelig Pris. Desværre har de engelske Myndigheder i Tyskland nægtet Udførselstilladelse for Maleriet, fordi jeg ikke har ejet det før den engelske Besættelse af Tyskland. Der er nemlig særlige Regler for Juveler, Kunstsager, Antikviteter m. m., naar de skal føres ud af Tyskland, og det er jo rigtigt og rimeligt, for at Landet ikke skal blive plyndret for Værdisager.

Maaske Sagen vil kunne ordnes engang ad Aare, for jeg vil naturligvis uendelig gerne have dette kønne Maleri og redde det for Familien.

[Maleriet ankom til Langesø den 21. November 1951].

Langesø 18. Oktober 1950.

I Sommer var vi lige en Maaned paa Clausholm, hvor Magister HARALD LANGBERG to Gange var paa Besøg for at lede omfattende Udgravninger paa den østlige Slotsholm, der sidst i August fortsattes af Nationalmusæet. Ved Nedlægningen af Vandrør til de 3 W. C. er og Badeværelser, som jeg havde ladet indrette i Slottets Østfløj, var der afdækket en Række Kampesten, som ved Sommerens Gravninger viste sig at strække sig 64 Meter i Retning Nord—Syd ca. 15 Meter Øst for Østfløjen, og det er sandsynligt, at dette har været den østlige Afgrænsning for en hidtil ukendt Voldgrav, som ved Gravningerne blev konstateret ganske nær ved Østfløjen. Der afdækkedes nemlig to svære Portpiller, hvis Grund var af Kampesten i Mørtel, hvorover der var muret Munkesten. De er 2,5 Meter brede, og Afstanden mellem dem er 2,7 Meter,

Sophie Magdalene med Elsebeth og Benedicte
Juni 1950

og deres Façade er uden mindste Afvigelse parallel med den Grund, der af vor kære Arkitekt SMIDT blev udgravet i 1910, hvor MOGENS GØYES store Hjørnehus skal have staaet. Lige Øst for disse Portpiller var der nedrammet svære Pæle i Kalkgrunden dybt under Grundvandets Overflade. Disse Pæle har baaret en Bro, men Graven har været tilkastet før 1684, da den ikke er angivet paa et Kort fra dette Aar i Brahetrolleborg Arkiv. Men Tilkastningen er sket efter 1550, idet de Kakkelovnskakler, der er fundet i Fylden, ikke kan være lavet før Midten af det 16. Aarhundrede. Paavisningen af denne indre Slotsgrav vil rimeligvis bevirke, at man bedre vil kunne forstaa Beliggenheden af de mange Bygninger, der nævnes i Skiftebrevene fra 1546 og 1554 efter MOGENS GØYE, der døde 1544, hvor der tales om den øverste og den nederste Bro, hvad der sandsynligvis betyder, at Slotsholmen dengang har været delt i to ved en Bro forbundne Holme, Borggaarden i Vest og »Staldgaarden paa Holmen« i Øst. Paa det sidstnævnte Sted nævnes 1546 en lang muret Stald, og da en grundmuret Bygning i en middelalderlig Staldgaard kan antages tidligere at have tjent et andet Formaal, er det nærliggende at tænke sig, at den egentlige Borg først har ligget her. Den Fraadsstensmur, som fandtes paa denne den østlige Holm, maa være blevet til før Aar 1200, saa den er maaske Grunden til det Borganlæg, som VALDEMAR ATTERDAG i 1359 erobrede og ødelagde. I Fylden ved

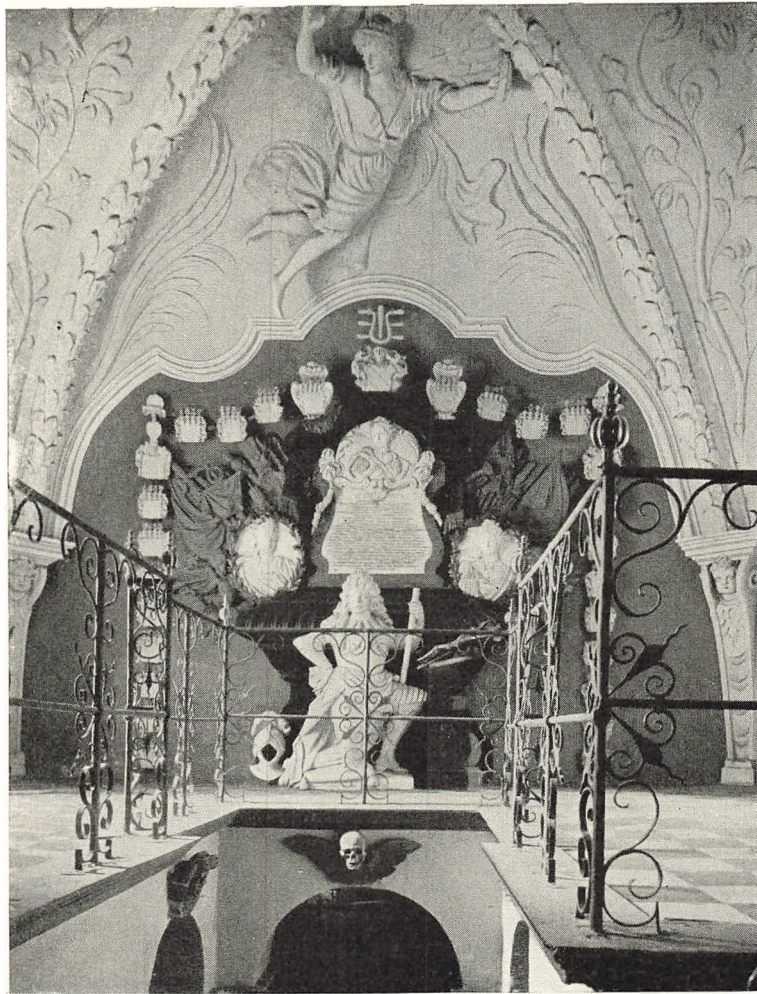
Gammelt Billede af det Indre af Hørning Kirke, inden den højt anbragte Herskabsstol (tilløjre) blev nedtaget

Udgravningerne er der fundet en Del Trækul, som dels kan stamme fra denne Ødelæggelse i 1359 og dels fra de to Gange, da Borgen brændte i AXEL LAGESØN BROKS Faders Tid, antagelig først i det 15. Aarhundrede. Jeg haaber, at der ved yderligere Undersøgelser næste Aar maa kunne skaffes bedre Oplysninger om Alderen og Karakteren af de Bygninger, som i den ret tidlige Middelalder har staaet her paa Slotsholmen, og hvoraf der i Aar er fundet Rester.

Den 9. Juli var Magister LANGBERG og jeg paa Kalø til Afsløringen af Mindestenen for Arkitekt C. M. SMIDT, der i uhyre mange Aar har ledet Udgravningerne paa Kalø. Jeg havde indbudt Magister HERMANSEN til derfra at tage med mig hjem, for at jeg kunde vise ham Hørning og Voldum Kirker, som han til min Forbavselse aldrig havde set. Nationalmusæets Direktør, Dr. NØRLUND, og Fru NØRLUND tog ogsaa med til Middag paa Clausholm, hvorfra de kørte ved 8-Tiden, da de skulde naa Haderslev om Aftenen.

I Anledning af Magister LANGBERGS Undersøgelser om Clausholms Bygningshistorie til hans store Afhandling herom til min Bog var han og jeg paa Frijsenborg hos TIDO WEDELL, da LANGBERG mente, der var nogen Forbindelse mellem de to Bygningers Tilblivelse, og vi var i Hammel hos Godsforvalter Frøken BECH ANDERSEN, hvor vi laante Fortegnelsen over Arkivets Indhold, som vi afleverede hos Skovrider BILLMANN, hvor Arkivet opbevares.

Vi havde vor sædvanlige store Funktionær- og Forpagter Middag og paa min Fødselsdag en Del Slægtninge fra Egnen. Ialt havde vi en halv Hundrede Middagsgæster, og en af de første Dage havde vi et meget kærkomment kort Besøg af ANNA SOPHIE og HERMAN WEDEL JARLSBERG med FREDERIK og ALICE paa Vejen hjem fra en stor Fest paa Hvidkilde.

Epitafium i Hørning Kirke over Oberst Hans Friis, hans to Hustruer og hans Datter.
Oberstens Statue signeret af Thomas Quellinus

Jeg var nogle Dage paa Fyen, først fra den ene Dag til den anden paa Wedellsborg til Møde i Frederiksgaves Bestyrelse og saa paa Holstenshuus i nogle Dage til vigtige Forhandlinger med JØRGÈN.

Under Opholdet paa Clausholm lykkedes det mig at besøge alle mine faste Skovarbejdere, som bor i mine Huse, hvad jeg med Skam at tale om ikke tidligere havde naaet. At jeg nu fik gjort disse Besøg, kan jeg takke GREGERS AHLEFELDT for. Ved vort historiske Samfunds Udflygt i Sommer til Egeskov sagde GREGERS nemlig i sit udmærkede Foredrag, at han vilde gøre alt for at opretholde det derværende patriarkalske Forhold. Et saadant fandtes kun faa Steder udover der og paa Langesø og Clausholm, sagde han. Hvad Langesø angaar, haaber jeg, at GREGERS har Ret, i hvert Fald havde jeg den meget store Glæde, at en af Skovriderens unge Forstelever i Foraaret skrev til mig, at naar man opholder sig paa Langesø, føler man, at man hører med til den meget store Familie, som Godset med Funktionærer og Arbejdere udgør, og som »Lensbaronen paa en saa udmærket maade forstaaer netop at gøre til en familie«. Dette var jeg naturligvis lykkelig over, at han kunde udtale. Men desværre har mine kortvarige Ophold paa Clausholm forhindret mig i at søge at skabe et saadant nært Forhold mellem Arbejderne og mig, saa det, at GREGERS i Omtalen af patriarkalske Forhold ogsaa nævnte Clausholm, gav mig en meget alvorlig Paamindelse om, at der havde jeg ikke tilstræbt at skabe en lignende forstaaende Kontakt med mine Arbejdere, som jeg mener at have været saa lykkelig at opnaa paa Langesø. Takket være, hvad GREGERS havde sagt, besluttede jeg, at nu skulde jeg søge at knytte Baandene imellem os, og jeg opnaaede da at gøre Begyndelsen ved at gøre Bekendtskab med Arbejderne og deres Familier, og ved at se deres Hjem.

Samtidig med vor Hjemkomst til Langesø fik vi Besøg af min Gudsøn, BREDO GRANDJEAN, som var saa venlig at komme her personlig for at overrække mig sit lige afsluttede pragtfulde Værk om Flora Danica Porcelainet, som jeg er meget glad over at have faaet af ham personlig.

Malte Fyldinger fra den tidligere Herskabsstol i Horning Kirke med Oberst Friis's fædre og modrene Vaabener, Friis og Wittrup

I Dagene 12. til 21. August var her paa Langesø en international kristelig Studenter Konference med Deltagere fra Danmark, Sverrig, Norge, England, Amerika, Schweitz og flere fra Tyskland. Der var ca. 32 Deltagere, hvoraf der boede 2 hos Skovriderens og 2 hos Forstassistent DUES og altsaa omkring 28, inklusive Lederne og Foredragsholderne, hos os, deraf 14 i Garderoben paa Sydfløjens Loft. De holdt Møderne, der foregik paa Engelsk, i Foredragssalen, og om Morgenen og sent om Aftenen havde de Andagt i Kapellet. De spiste i den gamle Borgestue i Nordfløjen, hvor der lige akkurat var Plads til dem, og de betalte 4 Kroner om Dagen for hver,

hvad der ikke helt kunde dække Udgifterne til Mad og den store og dyre Konehjælp.

Den sidste Aften havde vi dem alle og nogle andre, ialt 40 til Middag i Billardet. Om Aftenen sang de til Guitar Akkompagnement en uhyre morsom til Lejligheden digtet Sang, i hvis andet Vers der stod saaledes:

And when we saw the place allright
where we were bound to stay,
we thought the castle came by night
from Hollywood straight away.

Blandt Talerne ved Konferencen var den berømte Professor BRUNNER fra Zürich, Professorerne PIPER og HILMANN fra Amerika, Mr. PACKER fra Leeds og tidligere Kirkeminister ARNE SØRENSEN. Professor BRUNNER, der var til K.F.U.M.-Sekretær Møde paa Nyborg Strand, og Fru BRUNNER spiste Frokost hos os den Dag, Professoren talte, og denne Tale overværedes af vor nye Politimester i Bogense og Fru WEY-WADT, der blev her til Middag. De ledende danske var Studenterne TORBEN SØRENSEN, MAD S MADSEN, JØRGEN GINNERUP og KAJ ERIK LINDQVIST. De tre førstnævnte blev her en Dag, efter at de andre var rejst, og om Aftenen kørte jeg med dem til Margaard og Dallund, som vi saa udvendig, og til Søndersø Kirke, hvor vi saa og beundrede den jærnbundne Dør, Kalkmalerierne og de andre Minder fra Fortiden.

En Dag var jeg med Skovrideren paa Clausholm for med Jordlovsudvalgets Repræsentant, Proprietær NIKOLAJSSEN, Kejsegaarden, og Hr. LINDBERG, der er Husmandsbrugskommissionens Formand at forhandle om 18 Tdr. Ld. fra Estrupgaarden, som jeg havde tilbudt at afstaa til to indeklemte Husmænd. Der blev budt mig 700 Kr. pr. Td. Ld., hvad jeg efter lange Overvejelser afslog bl. a. under Henvielse til, at jeg for 3 Aar siden af en Nabo havde faaet 1000 Kr. pr. Td. Ld. af 7 Tdr. Ld. fra samme Gaard.

Søndag den 3. September var der baade paa Langesø og paa Clausholm, ligesom paa ialt 52 Herregaarde rundt i Landet, Adgang til at komme ind i Stuerne mod en Betaling af 2 Kr. pro persona til Fordel for det danske Hjælpearbejde i Syd-slesvig, derunder Menighedsarbejdet og slesvigske Børns Ferierejser. ELSE CASTENSKIOLD, der har været den ledende i denne Sag, havde skaffet mig to unge Herrer til Hjælp ved Fremvisningen, Magister KJÆRULF og stud. theol. POUL FALK HANSEN, og de var mageløs flinke til sammen med

Smedejærns Gitter foran det Friiseske Kapel i Horning Kirke

Ligsten i Søndersø Kirke over Gert Bryske til Dallund,
 † 1552, og Anne Viffert, † 1586

Ligsten i Søndersø Kirke over Jomfru Elisabeth Bryske
 til Amagergaard, † 1582

Tegninger af Abildgaard i Nationalmuseet

Ahlefeldt Ligstenene i Kjøplov Kirke

os og SOPHIE MAGDALENE at gaa rundt med de ialt 471 Mennesker, der kom her den Dag og indbragte 877 Kr., foruden at der gennem Turistforeningen i Odense var solgt 33 Adgangskort. GODSKE sad i Vestibulen og solgte Adgangskort. De 471 Mennesker udgjorde ikke en helt uafbrudt Strøm af Mennesker; men det var dog et saa stort Besøg, at det er ufatteligt, hvordan over 7000 Mennesker har kunnet føres igennem Frijsenborg. Det samlede Beløb, der kom ind i hele Landet, var godt 95.900 Kr. Frijsenborg og Wedellsborg (med ca. 3000 Besøgende) var Nr. 1 og Nr. 2. Paa Clausholm var der kun 239 Besøgende; men der kan man jo komme ind hver Dag for 60 Øre, saa det skal da kun være for det smukke Formaals Skyld, at man søger Adgang en Dag, hvor det koster 2 Kroner.

Den 6. og 7. September havde vi det aarlige Besøg af ialt op imod 500 gamle fra Odense under Ledelse af den utrættelige og opofrende Redaktør PETERSEN. De fik medbragt Kaffe og Kager i Foredragssalen, og

Deltagerne i den internationale kristelige Studenter Konference paa Langesø 12.—21. August 1950

bagefter var de i Haven. VIVI talte for dem, og Odense Politis Musikkorps spillede for dem. De ledende og de 18—20 Politimænd var hos os til The. Det var rørende at se, hvor glade og taknemmelige de gamle var for Besøget her.

Næste Dag kørte jeg til Bogense, hvorfra jeg sammen med Læge EHLERT og Borgmester, Sparekasse-direktør RASMUSSEN, der begge er i Bestyrelsen for Nordfyns Museumsforening, i Borgmesterens Automobil kørte til Dansk historisk Fællesforenings 2 Dages Møde i Viborg med Forhandlinger, Foredrag, Byvandring og Udflugt i Omegnen bl. a. til det vidunderlige Bindingsværks Lynderupgaard, de middelalderlige Kalkgruber i Davbjerg, som vi med Stearinlys gik langt ind i, og Davbjerg Daas. Vi spiste Frokost med herlig stegt Aal i Hjarbæk Kro, hvor jeg sad ved Siden af Bibliotekar EILER HAUGSTED, som jeg jo har truffet mangfoldige Gange paa lignende Møder. I Rutebilen paa denne Tur sad jeg lige foran Dr. NØRLUND, der nu som Formand for Fællesforeningen afløses af Landsarkivar HVIDTFELDT i Viborg. Jeg sad ved Siden af Stadsarkivar SVEND AAKJÆR, som det altid er mig en meget stor Fornøjelse at være sammen med — og ikke mindst her, hvor vi kørte gennem hans »Fædres Land«, saa han er jo særlig kendt paa denne Egn, ogsaa fra den Tid, da han var Landsarkivar i Viborg.

Som sædvanlig havde jeg Glæde af at være sammen med FREDERIK REVENTLOW, der er Formand for Historisk Samfund for Lolland Falster, og forøvrigt medbragte en Korrektur over en Del af vore fælles Tipoldeforældre Tuxens Descendens, som jeg havde sendt ham, og som vi drøftede sammen. Ved Byraadets Middag paa Preislers Hotel sad jeg imellem Fru KLEM fra Helsingør og Professor TRØELS FINK fra Aarhus og ved Kaffen imellem Bankfuldmægtig CALOV fra Kalundborg og Dr. ROAR SKOVMAND. Derefter var jeg

indbudt til at tage hjem med Adjunkt og Fru HENNING PAULSEN, der bor i Asmild Sogn hinsides Søerne. Foruden mig var der ogsaa Inspektørerne JØRGEN PAULSEN fra Frederiksborg og SIGVARD SKOV fra Koldinghus og Musæumskonsulent HALKJÆR KRISTENSEN fra Nationalmusæet.

Da vore Piger og Chaufføren havde deres aarlige Ferie, var vi noget af Tiden i Oksbøl hos SOPHIE MAGDALENE og ERICH. Vi var paa Besøg i Nordborg hos Pastor BLICHFELDS, og sammen med ERICH var jeg en Dag oppe i Fyrtaarnet udenfor Nordborg. SOPHIE MAGDALENE, ERICH og jeg var en Dag til Frokost paa Schackenborg, og paa Hjemvejen var vi inde i 4 Kirker, Tønder, Burkal, Kliplev, hvor jeg saa de mange Ahlefeldtske Gravsten, som jeg kender saa godt fra et Fotografi, og Nybøl Kirker. Ved Gudstjenesten i Oksbøl Kirke havde jeg Lejlighed til at lægge Penge i »Klingbeutel«, som virkelig endnu bæres rundt og stikkes ind i Stolestaderne. Baade paa Ud- og Hjemturen var vi i Christiansfeld inde paa Strickers Hotel, hvor jeg vilde besøge Hr. STRICKER, som jeg i Sommer traf paa Oldskriftselskabets Udflugt, men han var desværre ikke hjemme. Vi fik imidlertid forevist det smukke gamle Inventar og de historiske Værelser, ogsaa det, hvor Vaabenstilstanden i 1864 blev underskrevet.

En Nat var her Besøg af IB HOLSTEIN og hans Svoger, Baron POUL BERTOUCHE, der næste Dag fra Beldringe Flyveplads med IB som Pilot fløj til Groningen og videre til Paris og London.

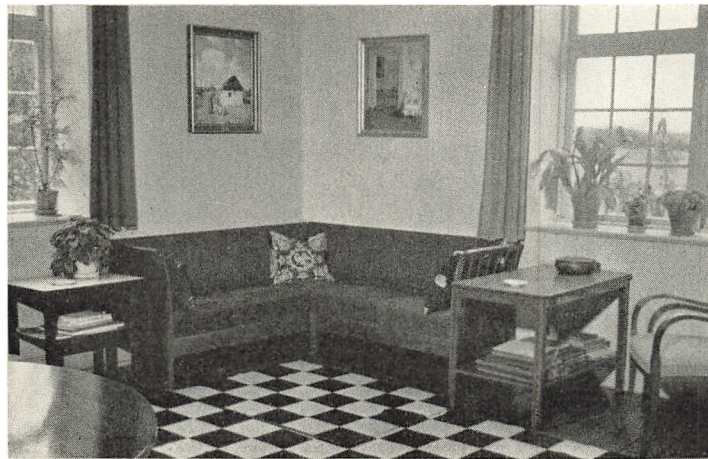
I nogle Dage havde vi Besøg af vore gode Bekendte, Kammerjunker og Fru STEENBACH, der lige havde solgt Lunderup ved Varde. Jeg havde meget lidt Tid til at være sammen med dem, da det var en usædvanlig travl Periode for mig, og det vil sige en hel Del. Jeg havde nemlig paataget mig at holde Foredrag om Voldum Kirke, Clausholms Historie, dets Have og om de i Sommer foretagne Udgravninger, saa jeg maatte forberede mig dertil. Foredraget om Voldum Kirke havde jeg skrevet i Oksbøl efter min Artikel om den i Randers Amts historiske Samfunds Aarbog i 1922. Desuden var jeg meget optaget af den Omstændighed, at min Broder JØRGEN og jeg var blevet enige om, at vi pr. 30. September skulde gennemføre vor Aftale fra 1920'erne, at han skulde have Ret til at blive Eneejer af Holstenshuus, og i den Anledning har jeg naturligvis haft mange Forhandlinger med Overretssagfører BERG og Landsretssagfører CHRISTENSEN i Odense, der ordner Overdragelsen af min Halvdel af Godset til JØRGEN, og der har naturligvis været meget at overveje. Den 20. tog jeg saaledes ned til Godsforvalter JØRGENSEN og derefter til ERIK SCHAFFALITZKY for at gennemgaa Papirerne med dem, og den 22. var jeg atter til Forhandling paa Sagførerkontoret. Jeg maa sige, at Sagføreren har været utrolig hurtig med Udarbejdelsen af de betydningsfulde Skøder paa hele Godset og paa den af os senere tilbagekøbte Helenemølle, hvor alene Fortegnelsen over de endeløse mange Matrikels

Numre, som jo skal være korrekte, kræver megen Omhu og Agtpaagivenhed. Lørdag Morgen den 23. ringede jeg efter Aftale med JØRGEN til Sagføreren og sagde, at han kunde renskrive Skøderne med de Ændringer, som jeg Dagen før havde forelagt ham, og allerede ved 1-Tiden ringede han for at sige, at de var færdige.

Jeg hentede dem saa i Odense og kørte til Holstenshuus, da jeg rent tilfældigt havde faaet den udmærkede Tanke, at jeg paa dette vigtige Overdragelsesdokument ønskede til Vitterlighedsvidner at have Godsforvalteren og Skovrideren, de to Mænd, der med saa stor Omhu, Trofasthed og Kærlighed har lagt

Oksbøl Præstegaard 1950

Oksbøl Præstegaard 1950

saa meget af deres Arbejdskraft og Interesse i deres Gerning paa Holstenshuus, den ene i 43 Aar, den anden i 13 Aar. Jeg synes, at det er tiltalende, at disse to Mennesker, der er saa nær knyttede til os, sætter deres Navne paa dette Skøde, og at deres Navne baade nu og i Fremtiden staar paa dette betydningsfulde Dokument. Det var med Vemod, at jeg for sidste Gang som Medejer kørte igennem mit kære Barndomshjems dejlige Egn og op til Moders Grav. Skødet underskrev jeg ved Godsforvalterens Skrivebord, seende — ogsaa med Vemod — ud af Vinduet op mod Hovedbygningen. Godsforvalter Jørgensen skrev saa som det ene Vitterlighedsvidne, og som det andet skrev Skovrider MARSTRAND JØRGENSEN, hvorefter Papirerne sendtes til Aalborg, hvor JØRGEN saa underskrev dem den 25.

Søndag den 24. Klokker lidt over 9 om Morgenen kørte jeg med min Chauffør til Clausholm, hvor jeg først var hos Skovfoged POULSEN for at se det nye Teglstenstag, der var lagt paa hans Hus. Dernæst holdt jeg i Voldum Kirke og derefter paa Clausholm fra Gaardstrappen Foredrag for de historiske Samfund for Randers Amt og Aarhus Stift, og jeg mener at turde sige, at det gik rigtig godt. Fra Aarhus kom Bibliotekar EILER HAUGSTED med to Rutebiler med 50 Medlemmer, og fra Randers kom der en Rutebil med antagelig 25 Medlemmer, og desuden var der en Snes private Automobileer og nogle Mennesker paa Cykel, saa man kan regne med, at der ialt har været omkring 160 Tilhørere. Det er ikke saa mange som de godt 700 paa vores Udflugt paa Fyen i Sommer. Det var tredie Gang, jeg paa Clausholm holdt Foredrag for samme historiske Samfund for Randers Amt, nemlig i 1911, 1931 og nu i 1950, og tænk saa morsomt, der var en Dame, som kom hen til mig og fortalte, at hun havde været med alle tre Gange. Før mit Foredrag paa Clausholm havde jeg den Glæde at kunne nævne Randers Samfundets tidligere meget interesserede Formand, Redaktør DRØHSE, og dets fremtrædende Bestyrelsesmedlem, Onkel IACOB ESTRUP, som begge stod mig meget nær, og som jeg satte overordentlig megen Pris paa. Blandt dem, der hilste paa mig, var Murermester POULSEN, der i sin Tid arbejdede ved Istandsættelsen af Kapellet paa Clausholm. Jeg viste naturligvis Deltagerne rundt i Slottet, og det var en temmelig stor Forsamling at føre igennem Stuerne. Der blev holdt Generalforsamling og drukket Kaffe i Garagen, som Gartner BRÆKKE havde pyntet smukt med Blom-

Oksbøl Prestegaard 1950
Dagligstuen

ster, og bagefter talte jeg længe med Formanden, Provst RIISAGER fra Harridslev og Provstinden, der har deltaget i Præstekonemøde paa Langesø, da Provsten var Præst i Føns. Chaufføren og jeg var hjemme paa Langesø Klokken lidt før halv elleve om Aftenen.

Under Opholdet i Voldum Kirke havde jeg været saa heldig at kunne hjælpe Henrik og Grethes gode Bekendt, Fru DYVEKE HELSTED født BRUN, der til sin Opgave til Magister Konferens i Kunsthistorie gerne vilde have et Fotografi af Grevinde BERTHE MOLTKE født HUITFELDTS store og smukke Sarkofag. Da jeg saa, at Pressefotograf Ib HANSEN fra Aarhus Stiftstidende gik rundt i Kirken med et Fotografiapparat og en Projektør, bad jeg ham om at gøre mig den Tjeneste at fotografere Sarkofagen, og det lykkedes utrolig godt, skønt der er meget indskrænket Plads, da Sarkofagen staar ret nær ved Kirkens Nordmur. Fotograf HANSEN tog desuden forskellige andre fortrinlige Billeder baade i Kirken og paa Clausholm.

Næste Dag — om Mandagen — var jeg til to Skovmøder i Odense, Kl. 10 var det Fynske Skovbrugs Salgsforening og Kl. 14 Skovbrugets Arbejdsgiverforening for Fyens Stift. Ved det sidstnævnte Møde, hvor der forøvrigt var Forslag om en for Skovejerne vigtig Lovændring, var der foruden de tre Skovejere, der har Sæde i Bestyrelsen, kun mødt een eneste Skovejer, og det var mig. Jeg blev valgt til Dirigent. Ved Frokosten mellem de to Møder sad jeg overfor Skovrider BISTRUP fra Trolleborg, der meddelte mig, at Skovrider BAVNGAARD paa Taasinge, der i mange Henseender har haft uendelig stor Betydning for de danske Skove og deres Økonomi, den paafølgende Søndag den 1. Oktober havde 25 Aars Jubilæum. Jeg var straks klar over, at vi maatte vise ham vor Erkendtlighed, og efter Forhandling med enkelte andre ringede jeg efter min Hjemkomst derom til Skovforeningens Formand, NIELS IUEL paa Hverringe, der straks satte sig i Bevægelse, og i Løbet af faa Dage fik vi ved Henvendelse til de fynske Skovejere indsamlet en ret stor Pengesum fra 27 Godser. Disse Herregaardes Navne blev af GODSKE ordnede i alfabetisk Rækkefølge og indtegnede paa et rundt Stykke Papir paa Størrelse med den Sølv tallerken, hvori de blev indgraverede. Som Deputation drog GREGERS IUEL og GREGERS AHLEFELDT og jeg Søndag Formiddag til Taasinge, hvor vi med mig som Ordfører bragte Gaven til Skovrider BAVNGAARD, der var baade overrasket

Oksbøl Præstegaard 1950
Den store Stue

Voldum Kirke

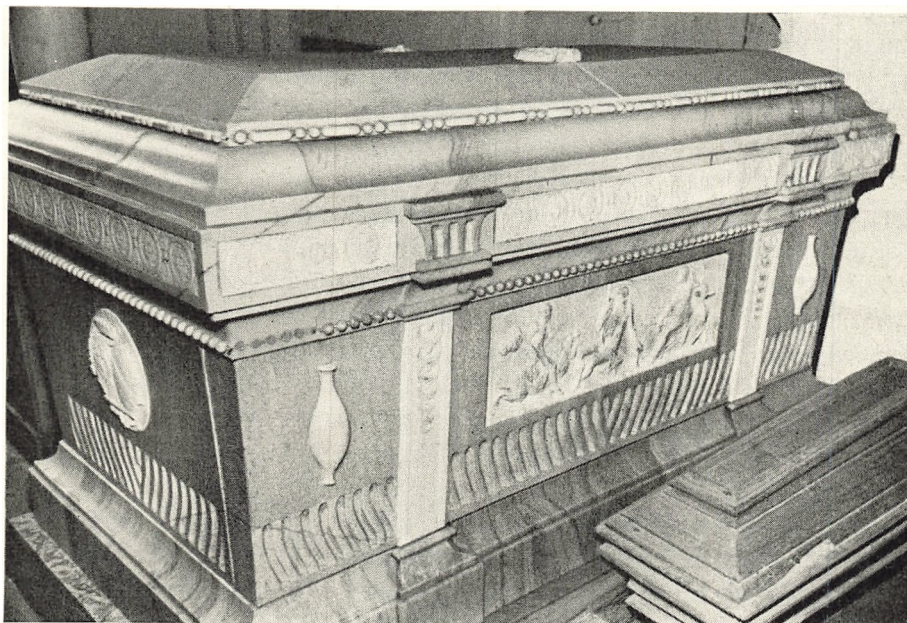
Ligsten i Voldum Kirke
 over Rigshofmester Hr. Mogens Goye, † 1544, Mette Bydelsbak,
 † 1513, og Margrethe Sture, † 1528

Ligsten i Voldum Kirke
 over Eskild Goye, † 1500, og Sidsel Ellersdatter Bryske
 til Langeso, † 1573

Prædikestol i Voldum Kirke

Grevinde Bertine Moltke født Huitfeldts (f. 1768, † 1788)
Marmorsarkofag i Voldum Kirke
Maaske af Weidenhaupt

Foredrag om Clausholm i Slotsgaarden
Søndag den 24. September 1950

og glad. Der traf vi CARL og KITSJA IUEL BROCKDORFF med deres yngste Søn og den helt lille Datter og desuden ADA og GUSTAV KLÆR.

GREGERS AHLEFELDT havde været saa venlig at indbyde GREGERS IUEL og mig til Frokost paa Fjellebro. GREGERS IUEL skulde imidlertid hjem, saa det blev kun mig, som var der til Frokost, og det var en meget stor Fornøjelse at være sammen med GREGERS AHLEFELDT og at se og høre ham fortælle om alle de uhyre mange Trofæer og Oldsager og Musæumsgenstande, som smykker hans Vægge og fylder hans Skabe. Det er utroligt, hvad GREGERS har oplevet — særlig paa sine to Rejser i Afrika —, hvad han har nedlagt — endog saa med Pil og Bue —, og hvad han ved og kan fortælle baade om sine Samlinger og om de afrikanske Folks Liv. Noget af det, der imponerede mig mest, var maaske de Buer, som han selv med stor Kunstfærdighed havde lavet af Taxtræ. Buestrængene var tilvirkede af 120 Knipletraade. Flere Steder ses Jagttrofæerne sammen med den Pil, hvormed de er nedlagte. Efter dette yderst interessante Musæumsbesøg, som virkelig var en stor Oplevelse, var jeg paa Hjemvejen paa Besøg paa Trolleborg hos BESA MOURIER, som jeg bl. a. skulde tale med om Muligheden for, at vort historiske Samfund næste Aar maatte komme til Trolleborg i Anledning af 200 Aaret for JOHAN LUDVIG REVENTLOWS Fødsel.

Om Tirsdagen var vi til en lille Familiefrokost paa Erholm i Anledning af, at vor kære BENNY CEDERFELD Dagen før var fyldt 85 Aar.

Fredag fik vi Besøg af Sekretær TORBEN COLDING, der medbragte sin gode Ven, Intendent paa Stockholms Slot STIG FOGELMARCK og dennes Hustru, som jeg kun kendte af Coldings Omtale. De vilde gerne se Møblerne paa Langesø, og jeg havde indbudt dem til at bo her, og da de gerne vilde til Ribe, som jeg ogsaa gerne vilde se engang igen, havde jeg tilbudt at køre dem dertil, hvad der foregik næste Dag. Vi saa først Hindsgavl, som det maatte mere dem at se paa Grund af dets store Lighed med Langesø, dernæst Koldinghus og endelig i nogle Timer Ribe med dets mange gamle Bindingsværkshuse og hyggelige Gader og Slipper. Vi var længe i Domkirken og Catharina Kirken og dennes Klostersgaard med den smukke hvælvede Buegang.

Paa Hjemvejen havde vi det kedelige Uheld, at Automobilen gik i Staa paa Grund af stærk Svækkelse af Elektricitetens Effektivitet, heldigvis ret nær herved paa Rugaards Landevej lidt før Hindevad. Jeg maatte tilkalde Falck, hos hvem jeg er Abonnent, og som trak mig hjem til Langesø.

Den følgende Mandag var vi til en nydelig men vemodig Afskedsmiddag hos BENNY CEDERFELD i Nyborg, da hun den 1. November flytter til et Pensionat i København. Der var 9 Damer og kun 3 Herre. Jeg havde BENNY og Grevinde RANTZAU til Bords, og jeg holdt Tale. Det bliver et stort Savn for os alle ikke mere at have den trofaste og altid saa hjælpsomme BENNY her paa Fyen.

Næste Dag var vi til en meget fin og ogsaa fornøjelig Middag paa Slottet i Odense hos Stiftamtmand og Fru HØIRUP. Det var vist deres første ikke officielle Middag, og det var en meget stor Fornøjelse at se, saa smukt og smagfuldt de har faaet alt indrettet, og vi saa hele Lejligheden, endogsaa den Stue, hvor deres to Smaapiger laa og sov, ligesom de overordentlig godt indrettede Kontorlokaler med mange Ændringer blev os foreviste. Jeg havde den Ære at have Værtinden til Bords, og jeg holdt Tale. Paa min anden Side sad Oberstinde HOLBÆK, og paa Værtindens anden Side sad Konsul ANDERSEN. Værten havde Fru Dommer RINGBERG til Bords, og paa hans anden Side sad VIVI, der førtes af Politimester MARTENSEN LARSEN.

Nogle Dage senere havde vi et ualmindelig fornøjeligt og meget kærkomment Besøg fra den ene Dag til den anden af FREDERIK CHRISTIAN og POLLY SCHEEL fra Ryegaard. Det morede mig at kunne konstatere min Forbindelse med begges Familier ved at fremvise min Konfirmationsgave og vor Bryllupsgave fra FREDERIK CHRISTIANs Morforældre. Onkel ZYTPHEN var en af mine mange Faddere. Og til POLLY kunde jeg efter min Theaterbog vise, at jeg den 23. Januar 1900 i det kongelige Theater havde set Otto Benzons Moderate Løjer med KELLO REEDTZ THOTT og POLLYS Mormoder, den meget smukke og statelige Tante LOTTE FRIJS, som KELLO og jeg naturligvis var meget glade for at være med i Theatret. Endvidere fremviste jeg Fotografier af Pollys og mine fælles Ahner HOLCK WINTERFELDT og BROWN, som jeg personlig i min tidlige Ungdom har optaget hos POLLYS Oldemoder, Tante BENEDICTE FRIJS i Malmøgade efter Malerier, der nu hænger paa Halsted Kloster, og har været gengivne i min Slægtebog.

REGITZE er stadig glad for alt, hvad hun lærer, ser og oplever i Amerika, hvor hun har været baade i Santa Fe og Grand Canyon. I November kommer hun hjem. Hun har besøgt Biskop AASGAARDS, Mr. ROGERS og dennes Datter NANCY i Denver.

47

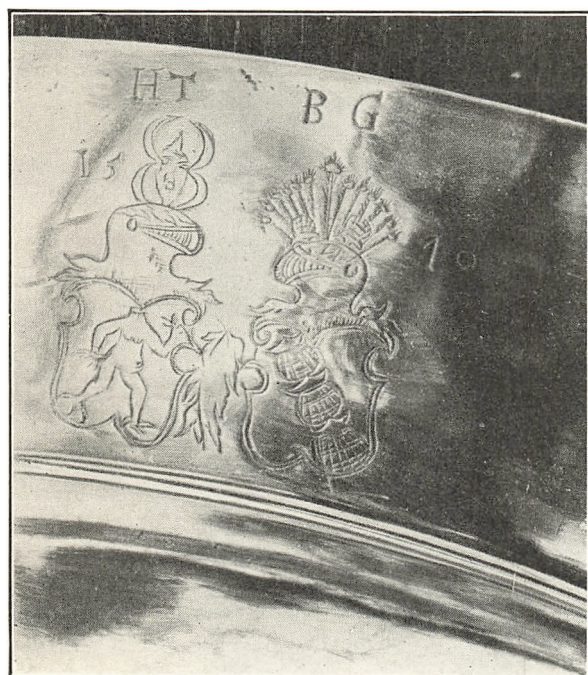
Langesø 4. Marts 1951.

Den 26. Oktober i Fjor havde vi en Afskedsmiddag for Forpagter og Fru SIMONY, der havde været her i over 26 Aar, først som Forvalter hos mig, og i over 25 Aar som Forpagter. SIMONY har købt en Frugtplantage paa 3½ Td. Ld. lige udenfor Odense, hvor han mener at faa mindre anstrængende Arbejde end her paa Gaarden. Det bliver et Savn for os ikke mere her at have disse Mennesker, som vi har været saa glade for i alle de mange Aar.

Jeg har maattet foretage omfattende Forandringer i

Døbefond i Voldum Kirke

Daabsfad af Messing i Voldum Kirke
Herluf Trolles og Birgitte Goyes Forhogstaver og Vaabener
og Aarstallet 1570

Forpagterboligen til den nye Forpagter, der hedder ALBJERG, og som hidtil har været Forpagter af Mosegaard i Nærheden af Odense, der vist nu skal udstykket. Der er nedtaget to Skillerum for at gøre Stuerne større, og Lejligheden er udvidet med et godt og ret stort Værelse, og de nye Beboere er heldigvis rigtig tilfredse med Lejligheden.

Den 31. Oktober kørte VIVI og jeg til Clausholm, hvor Opsynsfamilien IVERSEN efter 3 Aars Forløb næste Dag forlod Clausholm af Helbredshensyn og flyttede til deres nyopførte Hus i Lime, hvor vi besøgte dem. Den 1. November skulde vi modtage Fru IVERSENS Efterfølger, Fru ANDERSEN, der er en god Bekendt af DINE KNUTH paa Vosnæsgaard, der har skaffet os Forbindelse med hende. Fru ANDERSEN og hendes Mand kom fra Sindal. Den 31. spiste vi til Middag paa Schildenseje, og næste Dag var vi til Frokost hos MINNA og BØRGE BARSØE i Virring Præstegaard og til Middag paa Vosnæsgaard, hvorfra vi kørte hjem. Det er nemt og praktisk at have nære Slægtninge saa nær ved Clausholm. Det var af Vigtighed for mig at være hjemme næste Dag for at udbetale Lønning til Skovarbejderne.

Den 5. November var vi indbudte til i Frue Kirke i København at overvære den meget smukke og højtidelige Indvielse af Pastor ERIK JENSEN til Biskop i Aalborg. JØRGEN og LOUISE var naturligvis ogsaa med til Indvielsen, og vi spiste Frokost med dem bagefter. Vi var ret længe i Byen og spiste en Dag til Middag hos HENRIK og GRETHE, en Dag hos MATHILDE HAFFNER og en Dag hos Lærer DANIELSENS i deres store og udmærkede Lejlighed i Sølvgedes Skole, hvor Hr. DANIELSEN netop var blevet Inspektør. Vi besøgte Pastor LISSNERS, der nylig var forflyttet hertil fra Rynkeby, og MIMI MOLTKE, hvor vi traf Baronesse GEDSER BILLE BRAHE, og desuden besøgte vi Havneingeniør SØRENSENS i Valby, der er Forældre til den Student TORBEN SØRENSEN, der var en af de ledende ved Studenterkonferencen i Sommer. Der traf vi flere af de andre ledende Studenter fra Konferencen og Pastor SØBYE, som har været ofte paa Langesø. Jeg var paa flere Udstillinger, Haandarbejdets Fremme, Holmegaards Glasværk og Ordensudstilling i Tøjhusmusæet, og jeg var meget glad ved i hans Hjem at besøge den kære Fuldmægtig MÜLLER, der nu har taget sin Afsked efter i over 60 Aar at have været ansat paa det Sagførerkontor, der siden vist 1880'erne har hjulpet os med Godsernes Sager, som Fuldmægtig MÜLLER har vidst ubegribelig god Besked med, saa han har været os en helt uerstattelig Hjælper, som jeg baade i Administrationen og ogsaa personlig vil komme til at savne umaadelig meget. Jeg var altid glad for lange Samtaler med ham, naar jeg passerede Frederiksholms Kanal og gik ind for at tale med ham.

En Dag gjorde jeg ikke mindre end 3 Besøg paa Christianshavn og Amager, først hos SYBILLE BRUUN og LILY KNUTH, der bor i samme Hus, og om Aftenen hos Arkivassistent ELMANN PEDERSEN, der i sin Tid har hjulpet niig med Langesø's Arealer til Godskortet i min Bog, og med hvem jeg udveksler Frimærker, da han er en ivrig Samler. Det var morsomt at se hans Masser af Frimærker.

Godskontoret paa Langesø

Schackenborg

Da vi rejste hjem, traf vi paa Færgen IB og EVA HOLSTEIN, som det var fornøjeligt at være sammen med.

Faa Dage efter maatte vi igen til København for den 18. November i Kastelskirken at overvære CLAUDS QUAADES Bryllup med EVA BOAS. Bagefter var der Middag i Rosenvængets Sideallé hos Evas Forældre, Departementschef BOAS i Justitsministeriet og hans Kone, der er Datter af Arkitekt LØNBORG JENSEN. I den smukke runde Spisestue var der dækket til 32 ved et korsformet Bord, saaledes at der sad 8 ved hver af Korsets Ender. Jeg havde Fru Direktør HEJLE og Pastorinde LØNBORG JENSEN til Bords. VIVI havde Fru BOAS's Broder, Pastor LØNBORG JENSEN, der havde forrettet Vielsen, til Bords. Jeg holdt Tale og ønskede EVA velkommen i Familien, og jeg kunde nævne det morsomme, at det var tredje Slægtleds Bryllup, jeg var med til, nemlig Onkel DANS og Tante MAJAS i 1890, da jeg var 9 Aar og havde Tante MAJAS Søster, ERNESTA HOLM, der ogsaa var med nu, til Bords, POUL og DIDDE QUAADES i 1924 og nu deres Søns Bryllup. I Dagens Anledning benyttede jeg to Guld Skjorteknapper, som jeg fik til min Konfirmation af Onkel DAN og Tante MAJA, Guld Manchetknapper, arvede efter Bedstefader QUAADE, og et Lommetørklæde, hvorpaa Bedstemoder havde broderet mit Navn. Brudgommen holdt en meget smuk Tale. Om Aftenen kom der nogle unge, og der blev danset. Blandt de unge var HENRIK. GRETHE var ikke med, da hun ikke var helt rask.

Baade før og efter dette Ophold i København havde vi ialt i 5 Uger et meget fornøjeligt Besøg af unge HANS SCHACK fra Schackenborg, der hos mig skulde lære lidt Godsadministration og Regnskabsvæsen, ligesom i 1944 min kære AXEL REEDTZ THOTT. Jeg var meget glad for HANS SCHACK og kom til at sætte megen Pris paa ham, og jeg tror, at han befandt sig godt hos os. Han faldt i hvert Tilfælde straks udmærket til i Familien. Jeg havde, som altid, saa meget Arbejde, der skulde passes, saa det knob at faa Tid og Lejlighed til Lærergerningen. Jeg lagde Vægt paa at introducere HANS paa en Del fyenske Herregaarde, og vi var sammen paa Hverringe, Lundsgaard, Stenagergaard, Biskopstorp, Erholm og Arreskov, hvor de alle var mageløs flinke imod os. Mens vi var til Bryllup i København, var HANS paa Egeløkke hos WILHELM og INGE KNUTH, og han var til Jagt paa Sanderumgaard, hvor jeg var med til Middag den ene Dag. Det var forbavsende, at HANS, til Trods for, at han kun er 20½ Aar, ved saa utrolig god Besked med alt muligt, og han har en aldeles forbavsende god Hukommelse. Han interesserer sig for saa at sige alt, og han kan drøfte de forskelligste Emner, og han lægger Mærke til de mindste Detailler.

I Juledagene kunde — foruden GODSKE — ogsaa REGITZE og HENRIK og GRETHE og deres Børn være hos os, og Børnene blev endda til sidst i Januar. Endvidere var hele Familien QUAADE her, inklusive de nygifte, og Familiens gode Ven, ERNESTA HOLM, der nu er 87 Aar gammel. HANS-HENRIK var begyndt at samle paa Frimærker, og jeg forærede ham et Album, der kun omfattede Danmark, og vi havde meget travlt

med at klistre Mærker ind i det. Af min meget store Beholdning af gangbare Frimærker og af mit Lager af hengemte gamle Mærker og fra gamle Konvolutter kunde jeg fremskaffe saa mange Frimærker, at jeg ialt kunde give ham 257 forskellige danske Mærker, saa det var jo en god Begyndelse.

Nytaarskuren hos Kongen var allerede saa tidligt som den 3. Januar, og Rejsen til København den 2. var meget ubehagelig, da der var saa utrolig mange rejsende paa en lille Færge, saa det var nærmest umuligt at komme ind i en Kahyt. Efter Kuren var jeg igen begunstiget ved at kunne deltage i den Wedell-Juelske Frokost i Restaurant Grønningen, hvor jeg vist var den eneste af de ca. 23 Deltagere, der ikke var direkte beslægtet med et Medlem af en af de to Familier. Jeg er jo kun besvogret med en WEDELL, nemlig JØRGENS Kone, saa jeg føler mig meget beæret ved at maatte være med i dette eksklusive Selskab. Jeg sad imellem TAGE REEDTZ THOTT og BARONESSE YVONNE WEDELL.

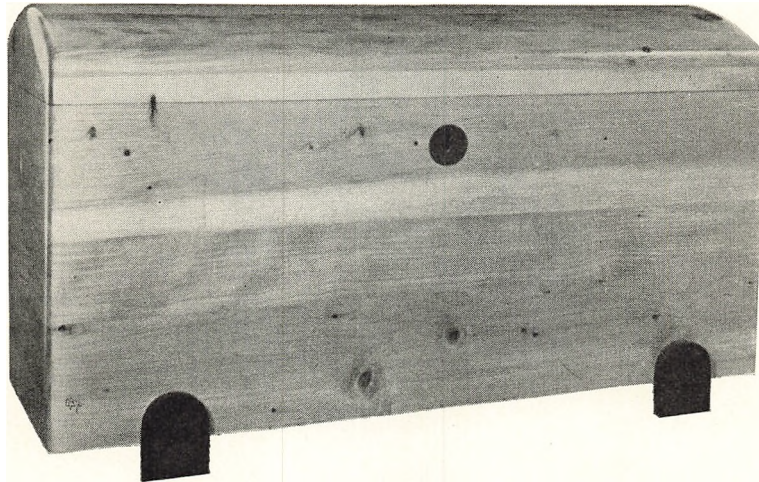
Midt i Januar var SOPHIE MAGDALENE med ELSEBETH og BENEDICTE her en halv Snes Dage, og, foruden at det var dejligt at have dem hos os, var det ogsaa fornøjeligt, at de kunde være sammen med HENRIKS Børn.

I Aar havde jeg særlige Vanskeligheder med min Selvangivelse, da jeg først — endda efter Anmodning derom — fik Oplysninger om den nye Ejendomsskyld for Ejendomme under Langesø Gods den 27. Januar, men jeg naaede dog at aflevere det hele rettidig til Sogneraadformanden. Værdistigningen her er meget stor, særlig er Skovenes Værdi steget 59%, hvad der er meget slemt, særlig for Formueskattens Vedkommende. Skovene paa Holstenshuus er kun steget 18,6% og paa Clausholm 29%, men der er der overført et bevokset Areal fra Hovedbygningens Tilliggende til Skoven. Stigningen for hele Godset er paa Langesø 54,96% — Skovene her udgør jo det væsentligste af Godset, saa deres kraftige Stigning paavirker Tallet for hele Godset — paa Clausholm 18,6% og paa Holstenshuus 25,3%. Mine 4 8-Aarsbrugshuse her er steget fra 36,36% til 41,67%, og GODSKES Bolig 66,67%. To af mine Huse her paa Langesø, som ligger ved Landevejen nær ved Morud Station, og som hver har en ret stor Have, er hver steget fra 8.000 Kr. i 1945 til 14.000 Kr. nu eller 75%. Men, da jeg gennemsaa den fremlagte Liste over de nye Vurderinger, saa jeg, at der var en stor og ret ensartet Stigning over det hele, saa det kan næppe nytte at klage, undtagen for Skovens Vedkommende. De to rigtig store Gaarde paa Clausholm er steget 20,83% og 20,75%.

I Begyndelsen af Februar rejste Vivi ind til Lukas Stiftelsen, hvor hun gennemgik en Kur for sin Mave, som har hjulpet godt, og fik Massage. Hun kom hjem den første Marts, medbringende HANS-HENRIK, som til vor store Glæde skal tilbringe en lille Tid hos os, medens hans Moder er med hans to smaa Søstre hos hendes Forældre i Norge. Jeg tog et Par Dage til Schackenberg, hvor KARIN SCHACK og HANS havde ønsket at forhandle med mig. Det er vanskeligt for dem i Øjeblikket, da den næsten 75-aarige Godsforvalter DAVIDSEN har ligget af Lungebetændelse; men KARIN er saa dygtig og saa godt inde i Forholdene, at hun nok kan klare Arbejdet, indtil Godsforvalteren bliver rask. HANS kørte mig rundt til nogle af Gaardene bl. a. til Røj, hvor IVAR VIND nu skal være Forpagter, og til de meget egenartede Skove, og vi var en Dag rundt i det idylliske Møgeltønder sammen med Arkitekt Engqvist, der skulde se paa fredede Bygninger og forøvrigt ogsaa boede paa Schackenberg.

Jeg rejste til København den 14. Februar. Det var REGITZES Fødselsdag, og sammen med hende og HENRIK og GRETHE spiste jeg til Middag paa Hotel Astoria, hvorefter vi var til Mestersangerne i Nürnberg. Dagen efter var jeg til den meget smukke og fornøjelige Aftenfest paa Christiansborg, hvor jeg under Koncerten sad sammen med Rigsarkivar og Fru LINVALD. Der var smukke Blomsterdekorationer og dejlig Mad og Vin. Jeg talte med mange Bekendte, bl. a. med FANNY DANNESKIOLD, BERTHE SCHACK, Baronesse ETHIE WEDELL og Kammerherre FLEMMING LERCHE, og jeg morede mig udmærket. Om Søndagen kørte jeg med HENRIK, GRETHE og REGITZE til Frokost hos min Svigerinde Dekanessen paa Vallø, hvor vi traf DAGMAR og NIELS BENEDICT TILLISCH, der kom dertil med Lægefamilien BARFOD. Desuden var MARGRETHE CASTENSKIOLD der til Frokost. Vi fire var bagefter til The i Herfølge hos CHRISTIAN og BEKE REVENTLOW.

Mandag den 19. var jeg til en meget smuk, festlig og fornøjelig Middag paa Sølyst i Anledning af Adelsaarbogsforeningens 50 Aars Jubilæum. Desværre var vi kun 28 ialt, deraf var de fleste indbudte Gæster, nemlig Redaktøren af Præsenslisterne, Dr. FABRITIUS, og de Mennesker, der yder Bidrag til eller arbejder for Aarbogen, som f. Eks. Professor KNUD FABRICIUS, Ingeniør HOLGER HENDRIKSEN, Genealog POUL NYGAARD og Gravør BRITZE, og Repræsentanter for de Institutioner, der støtter Bogen økonomisk. Jeg havde den Ære at føre Festens eneste Dame til Bords, nemlig Fru THISET, der er Enke efter Arkivar THISET, der sammen med Etatsraad HIORT LORENZEN startede Adelsaarbogen i 1884. Paa min anden Side sad Professor POUL ANDERSEN, der er Medlem af Direktionen for Carlsen Langes Legatstiftelse.

En af de to Cedertræskister, i hvis Laag der indvendig er indridset:
Ceder fra Spejlbjerg Have Adolf Andersen Sværup Mølle 1942

Formanden, Bankier VON BENZON, der holdt en ganske fortrinlig Tale, hvori han nævnte alle de mange, der skulde nævnes, sad mellem den svenske Ambassadør, Friherre BECK-FRIIS og Medlem af det svenske Ridderhus's Direktion, Direktør VON PORAT, som overrakte Foreningen Ridderhusets Medaille, hvad der jo var en udsøgt Opmærksomhed. SIGISMUND SCHULIN sad ved Siden af Professor JOHS. PEDERSEN, som repræsenterede Carlsberg Fondet, der har ydet Bogen store Tilskud. HERMAN LØVENSKIOLD fra Fossum var kommet herved fra Norge, og NIELS TRESCHOW fra Sverrig. De er begge Medlemmer af Aarbogens Repræsentantskab.

JULIUS WEDELL, der af Anciennitet er den ældste af Repræsentanterne, holdt den første Tale. Bankier VON BENZON nævnte, at af Aarbogens to nuværende Redaktører havde Dr. BOBÉ begyndt sin genealogiske Gerning ved, at han paa Trolleborg af Onkel CHRISTIAN EJNAR REVENTLOW havde faaet til Opgave at udgive de Reventlowske Familiepapirer, og for Onkel CHRISTIAN AHLEFELDT paa Tranekjær havde han udarbejdet sit store Værk om Slægten AHLEFELDT. Paa lignende Maade havde den anden Redaktør, Dr. FABRIUS, paa et tidligt Tidspunkt faaet den genealogiske Opgave at hjælpe mig med min Slægtbog. Jeg, der i sin Tid i 19 Aar havde været Foreningens Formand, havde faaet den Opgave at takke de Institutioner, der igennem Aarene havde støttet Bogen økonomisk, hvad jeg sagde havde været en helt uundværlig Hjælp, men det var ogsaa en Opmuntring og en Tilskyndelse til at fortsætte Arbejdet efter de i 1884 fastlagte Linier, naar disse i vort Samfund saa betydningsfulde Institutioner ved deres Støtte har vist Forstaaelse af, at vore udmærkede Medarbejderes til Bunds gaende Undersøgelser af danske Adelslægters Indsats i vore historiske, politiske og kulturelle Forhold igennem flere Aarhundreder har en meget stor Betydning for vor Viden om Landets og det danske Folks Udvikling og Gerning.

I Mandags var jeg til to Skovauktioner med høje Priser paa Holstenshuus, i Alléskoven og Nakkebølle Enemærke med Frokost med Skovfunktionærerne paa Finstrup og Kaffe hos Opsynsmanden i Nakkebølle, RICHARD RASMUSSEN, hvis Forgænger var hans Fader, der flyttede dertil omkring Aarhundredskiftet, og som forinden var Kusk i min Ungdom paa Holstenshuus. I Nakkebølle Enemærke var jeg henne at se det Sted, hvor vi i min Barndom tog hen, naar vi skulde til Stranden, og jeg saa det Sted, hvor jeg mener, at jeg som Barn fangede den sjældne Sommerfugl til min Samling, som hedder den store Ræv. I Holstenshuus Dyrehave gik jeg, medens de andre konfererede Katalogerne, to dejlige Ture, hvor jeg bl. a. gik paa den Vej langs Karpedammene, hvor Moder plejede at spadserere, og jeg var baade paa Kongehøjen, Stenhøjen og ved Pavillonen, og jeg nød at være paa de kære kendte Steder.

Den 7. Marts fyldte GODSKE 40 Aar, og vi havde indbudt til en stor Festmiddag i den Anledning. Desværre kom der mange Afbud, bl. a. paa Grund af Sygdom, og fordi der var Majoratsmøde i København. SOPHIE MAGDALENE og HENRIK kunde heldigvis være med, men desværre ikke REGITZE. Af OTTO KNUTHS

Lenna Ahlefeldt

Familie kom der 6 og af WILHELM KNUTHS Familie 4, og desuden TORBEN KNUTH fra Vosnæsgaard, saa der var alene 11 Knuther. Af min Familie kunde EBBE ikke komme, da han var paa Gaunø, hvor han i lang Tid har hjulpet AXEL REEDTZ THOTT med de store Forandringer paa Hovedbygningen. De nærmeste af mine Slægtninge var CARL og KITSIA IUEL BROCKDORFF, KRESTEN og BUBBEN SCHEEL og BENT og NETE BILLE BRAHE. Vi var ialt 37 og spiste i Billardet. Jeg havde THEA AHLEFELDT til Bords og Grevinde TOVE MOLTKE HUITFELDT, der førtes af OTTO KNUTH, paa den anden Side. VIVI havde LEON MOLTKE til Bords og CARL IUEL BROCKDORFF paa den anden Side. GODSKE sad mellem KITSIA IUEL BROCKDORFF og BESA MOURIER, og HENRIK mellem NETE BILLE BRAHE og Fru Vinhandler ANDERSEN fra Odense. SOPHIE MAGDALENE sad mellem Inspektør MOURIER og BENT BILLE BRAHE. Der blev holdt Taler af OTTO KNUTH, Grosserer JAHN og GODSKE. Bagefter blev der danset i Havesalen, og efter de Taksigelser, vi har faaet bagefter, lader alle Gæsterne heldigvis til at have moret sig udmærket.

Den 11. Marts var jeg til konservativt Møde i Morud Forsamlingshus i Anledning af Kongens Fødselsdag. Skovrideren holdt en god Tale, og bagefter var der en Hurtigtegner, der i en utrolig Fart paa store Papirstykker tegnede meget udtryksfulde og uhyre morsomme Tegninger, som Forsamlingen var meget begejstret for. Lidt efter at Dansen var begyndt, tog jeg med Skovriderens op til Doktor MEILGAARDS, hvor vi var indbudte til Aften.

Søndag den 18. Marts havde jeg igen Lejlighed til at bekræfte IB HOLSTEINS af mig meget paaskønnede Udtalelse, at ingen kan naa saa meget, saa mange Steder paa een Dag, som Onkel HANS. Jeg havde ved Middagen den 7. spurgt AGNES KNUTH, om hun vilde med paa Tur, og hvor hun vilde hen, og hun havde sagt Koldinghus og Tønder, og det blev saa de faste Punkter i min Planlægning. Lørdag Aften kom hertil de 4 af min Svoger OTTOS Børn, — (FREDERIK var endnu ikke kommet hjem fra Amerika) — og min Svoger WILHELMS 3 Børn. De overnattede her, og Søndag Morgen ved halv ni Tiden startede vi i AGNES KNUTHS Vogn og i min Vogn med hende og mig som Chauffør, og i Middelfart tog vi VILHELM SCHULIN fra Frederiksdal paa. Han er i Vinter hos Skovrider QVISTGAARD paa Wedellsborg og var taget til Middelfart om Morgen med en Rutebil.

Først kørte vi til Hindsgavl, som vi saa udvendig, og vi gik i ækelt Vejr med Regn og frygteligt vaadt Føre i Parken og til et Par af Udsigterne. Det var et skrækeligt Skovtursvejr. Derfra tog vi til Koldinghus, hvor vi var saa utrolig heldige lige udenfor Porten at træffe min gode Bekendt fra historiske Møder, Musæ-

umsinspektør SIGVARD SKOV, der var saa rørende i omkring 2 Timer at gaa rundt med os paa det meget store, righoldige og forskelligartede Musæum, hvorved vi havde stort Udbytte af hans Vejledning, saa det var en meget grundig Gennemgang for os. Saa kørte vi til Ribe, og vi spiste vort medbragte Smørrebrød i Vognene, mens vi kørte, saa der blev ikke spildt nogen Tid med Frokost Pause. I Ribe saa vi Domkirken, Cathrine Kirken og dennes meget smukke Buegange i Klostergaarden meget grundigt, og desuden »Ribes mindste Hus«, hvor Bagdøren til Haven kun er 130 cm høj. Vi kørte et lille Stykke i de yndige Gader, bl. a. langs Vandløbet, hvor Slipperne gaar op i Byen, og saa videre Syd paa, hvor vi havde den enestaaende Oplevelse at køre ad den 9 km lange Dæmning over til Rømø og videre tværs over Øen i et højst ejendommeligt Klitlandskab til det rigtige Vesterhav. Vi var alle meget glade for at have set dette og over at have kørt ad den helt endeløse Dæmning.

Endelig ved 5 Tiden naaede vi — efter at have kørt igennem Tønder, saa AGNES's Ønske at se denne By blev opfyldt, — til Schackenborg, hvor vi var indbudte til The. Der traf vi hele Familien, idet de 3 Døtre var kommet hjem paa Paaskeferie Aftenen før. IVAR VIND, der har forpagtet Gaarden Røj under Schackenborg, var der ogsaa. HANS SCHACK viste os rundt i det smukke Hus, og jeg naaede at faa forhandlet lidt med KARIN SCHACK og HANS om forskelligt. Ved halv syv Tiden kørte vi derfra og kørte naturligvis først 2 Gange igennem det idylliske Møgeltønder, og saa hjemefter ad en meget lang Vej til Haderslev. Vi satte VILHELM SCHULIN af i Middelfart, hvorfra han skulde videre med en sen Rutebil, og vi naaede Langesø til en meget sen Middag ved halv elleve Tiden efter en Tur paa 378 km i 14 Timer. AGNES kørte hjem til Havrevænget med sine Søskende. De 3 fra Egeløkke blev her til næste Dag.

Mandag den 19. var GODSKE og jeg til LENNA AHLEFELDTS Begravelse fra Egense Kirke, som var i Stilhed, men der var dog mange Mennesker — ogsaa mange af den nærmeste Familie, som vi bagefter var sammen med hos AXEL og JOANE AHLEFELDT paa Hvidkilde. VIVI var forkølet og var derfor ikke med.

Næste Dag, den 20., havde min mageløs dygtige og flinke Chauffør, LAURITS CHRISTENSEN, været her i 25 Aar, og vi var til Lykønskning hos ham medbringende et Guldur. Vore Børn og Svigerbørn gav en Sølv Kasserolle med deres Navne indgraverede i Bunden. Det er uendelig meget værd at have et saa udmærket Menneske til Hjælp ikke blot med Automobilen, men ogsaa i Huset ved Pasning af Varmeapparatet og alt muligt andet, og til at sørge for alt paa den mest punktlige og omhyggelige Maade.

I Paasken havde vi atter i Aar et hyggeligt Besøg af HENRIKS første Lærer, Skoleinspektør DANIELSEN med Kone og to Børn, der legede godt med HANS-HENRIK, som vi har været lykkelige for at have i halvanden Maaned, fordi hans Moder med de to smaa Piger var i Norge hos hendes Forældre. En Dag havde jeg ogsaa det traditionelle Paaskebesøg af min meget gode Bekendt, Ingeniør HENDRIKSEN, der nu havde lavet ca. 2434 Klicheer til mine Bøger. Paaskelørdag var jeg med Magister LANGBERG paa Trolleborg, hvor vi med Bistand af Godsforvalter RASMUSSEN og BESA MOURIER desværre forgæves søgte i Arkivet efter Papirer om Clausholms Bygningshistorie. Vi var til en fornøjelig Frokost hos MOURIERS.

Den 27. Marts var jeg af Sagfører AXEL ERNST i Odense indbudt til Frokost i Restaurant St. Knud i Anledning af Sagførerens 60 Aars Fødselsdag. Vi var ca. 34 til Bords, bl. a. Bankdirektør JACOBSEN og Borgmester WERNER, der holdt en meget smuk og anerkendende Tale. Jeg havde den Ære at sidde ved Siden af Værten og holdt en af de mange Taler. Paa min anden Side sad Mønt Eksperten, Musæumsinspektør GALSTER. — Sagfører ERNST er en meget ivrig Møntsamler. Paa Værtens anden Side sad Minister POUL SØRENSEN.

Den 28. Marts fandt jeg i Aar sammen med HANS-HENRIK kun 20 Blomster; men det har jo ogsaa været et meget sent Foraar, og den Morgen var praktisk talt alt dækket af Sne, hvoraf en Del dog smeltede i Dagens Løb, saa Blomsterne kunde ses. Den 29. Marts var det meste af Sneen smeltet; men den 30. var der atter et 5—6 cm's Snelag over det hele, og Træernes Grene var meget tæt belagte med Sne.

Efter Generalforsamlingen i Disconto Kassen den 31. Marts var der den sædvanlige fornøjelige Middag paa Grand Hotel for Direktører, Repræsentanter og enkelte andre. Ved Middagen, hvor der blev trukket Lod om de fleste Pladser, sad jeg mellem Konsul MENGEL og Konsul MUUS.

Den 3. April sad jeg naturligvis — som sædvanlig — oppe til Klokken godt 3 og noterede Resultaterne fra Valgmandsvalget til Landstinget, og jeg konstaterede atter, hvor forbløffende godt, klart, forstaaeligt og tilpas langsomt Pressens Radioavis dikterer Tallene, saa man kan faa dem alle noterede paa Valgskemaet inklusive Antallet af plus og minus Stemmer. Der var kun et enkelt Tal, der undgik mig, fordi jeg var uopmærksom et Øjeblik. Ligesom ved Folketingsvalget i Efteraaret skrev jeg til Radioavisen og takkede for

den udmærkede Udsendelse, og begge Gange har jeg faaet uhyre venlige Takkebrev fra Chefredaktør NIELS GRUNNET, der skriver, at begge Gange har jeg været den eneste, der skrev og takkede dem, og i det sidste Brev skriver Hr. GRUNNET: »I redaktionen her vækker et sjældent brev som Deres megen glæde.«

De 5 Dage fra Søndag den 15. til Torsdag den 19. April var helt utrolig bevægede og indholdsrige for os med uophørlig Selskabelighed baade her og hos andre. Først var vi og GODSKE om Søndagen til en Middag paa 33 hos Skovriderens i Anledning af deres næstældste Datter BIRGITS Konfirmation. Jeg havde Skovriderens Moster, Oberstinde TROELS SMITH til Bords, og paa min anden Side sad Fru Forpagter OVE fra Margaard. VIVI havde Skovriderens Slægtning, Direktør MARSTRAND SVENDSEN fra Odense til Bords. Næste Dag kom KARIN og HANS SCHACK i Automobil paa Vej til København, og vi havde forskellige Forhandlinger. I Anledning af deres Besøg havde vi indbudt Grevinde FANNY RANTZAU til Frokost og til Middag CEDERFELDS fra Erholm og SCHAFFALITZKYS fra Arreskov, der medbragte de nygifte Baron og Baronesse MICHAEL SCHAFFALITZKY. Jeg forelagde dem nogle Sager om Godsadministration og lignende, som interesserede denne sagkyndige Forsamling i høj Grad. Tirsdag Formiddag rejste SCHACKS, og til Frokost havde vi Besøg af MICHAEL TRESCHOW fra Nyborg, som jeg fulgte til Odense, hvorefter jeg var til Nævningegrundlisteuvalgsmøde paa Komigen Kro. Onsdag den 18. fyldte Godsforvalter JØRGENSEN paa Holstenshuus 70 Aar, og vi og GODSKE kørte derned til en meget flot og fornøjelig Frokost paa 23 Mennesker. Skovrideren og Fru MARSTRAND JØRGENSEN var der ogsaa og de to Skovfogeder paa Holstenshuus. Jeg sad imellem Konsul, tidligere Borgmester PETERSEN fra Faaborg og den tidligere Sogneraadformand i Diernisse, nu Kommunekasserer HAASTRUP, som jeg sætter megen Pris paa og var meget glad ved at træffe. Paa Hr. HAASTRUPS anden Side sad Værtinden. VIVI sad mellem Værten og Pastor SCHAARUP. Jeg holdt naturligvis Tale, og det gjorde Skovrideren og Hr. HAASTRUP og nogle andre ogsaa. Efter Frokosten var jeg til The paa Holstenshuus hos EBBE for sammen med ham at foretage nogle Skatteberegninger, som jeg senere har udarbejdet nøjere til ham. Jeg maatte ile hjem, da NIELS og VIBA JUEL fra Hverringe kom til Middag og desuden BIRGITTE PAULLI født NEERGAARD og hendes Broder OVE og hans Kone, der er hjemme paa Ferie fra Grønland. De 3 sidstnævnte, spadserede næste Formiddag i Skoven og op til Kapellet og kom her til Frokost, inden de kørte videre paa deres Tur til Jylland. Til The samme Eftermiddag kom NONNI AHLEFELDT fra Fjellebro for at tale med mig om Haandarbejder paa de fyenske Herregaarde til en Udstilling for Haandarbejdets Fremme, som hun forbereder i Odense til Efteraaret.

I de sidste 4 Maaneder har her været usædvanlig mange Mærkedage, uden Tvivl mange flere end ellers. Foruden de nævnte Begivenheder, GODSKES 40 Aars og Godsforvalterens 70 Aars Fødselsdage, Konfirmationen hos Skovriderens og Chaufførens 25 Aars Jubilæum, har vi været paa Lykønskingsbesøg hos 2 Skovarbejdere, der havde Sølvbryllup, og den ene blev samtidig lykønsket til hans 25 Aars Jubilæum her, og desuden paa Lykønskingsbesøg hos vor Havemand, hvis Datter var blevet konfirmeret, og hos Doktor MÆLGAARDS, hvis Søn var blevet konfirmeret, og hos den mageløs flinke Boelsmand HANS LIMKILDE paa hans 80 Aars Fødselsdag. HANS LIMKILDE var i sin Tid Fæster af et af Godsets Huse, som han har købt, og som hans ældste Søn nu driver. Han selv har i 32 Aar været en meget dygtig og anerkendt Vurderingsmand til Ejendomsskyld, og først for nylig er han blevet efterfulgt af sin yngste Søn, der ejer en Gaard i Sognet. HANS-HENRIK var med os derude, da vi lykønskede den udmærkede gamle Mand, som vi sætter megen Pris paa. Nu mangler vi kun at besøge Adjunkt BLOMBERGS i Anledning af Datterens Konfirmation.

Den 24. April havde Rigsarkivar LINVALD vist mig den meget store Venlighed at indbyde mig til Frokost paa Grand Hotel i Anledning af den nye Landsarkivar i Odense, LINDBERG-NIELSENS, Ansættelse. Foruden mig var der Arkivar SEESTEN, der den 17. Oktober i Aar har været ansat paa Odense Landsarkiv i 40 Aar, og desuden Musæumsdirektør SVEND LARSEN og Adjunkterne BLOMBERG og HÆSTRUP.

I den nærmeste Fremtid venter der os mange Oplevelser. Først faar vi et Par Dage Besøg af min kære Kusine ELSE THAMS yngste Søn ERIK, der er Gudsøn af os begge. Han er svensk jægmästare og har et Studieophold paa Bregentved Skovdistrikt og skal altsaa ogsaa se mine Skove. Den 30. April kører vi i Automobil med LAURITS Chauffør til Sjælland, da vi er indbudte til AXEL REEDTZ THOTTS Bryllup paa Gaunden 4. Mai. Vi skal bo paa Vallø hos min Svigerinde Dekanessen. Paa Vejen skal vi til Frokost paa Kulgravgaard hos IB og EVA HOLSTEIN, og paa HANS-HENRIKS 7 Aars Fødselsdag den 2. Mai skal vi til Lyngby for at lykønske ham.

Brylluppet paa Gaano
den 4. Mai 1951

49.

Langeso, 15. Juni 1951.

AXEL REEDTZ THOTT's straalende og eventyrlige Bryllup paa Gaunø den 4. Mai blev for alle de mange Deltagere en enestaaende Oplevelse og en Fest, som man med Glæde vil mindes Resten af Livet.

Vielsen var Kl. 4 i det smukke og stemningsfulde Slotskapel. Vi boede paa Vallø hos min Svigerinde Dekanessen; det er jo en lang Vej at køre, saa vi kom til Gaunø allerede ved 3 Tiden, og vi kørte derfra ved 3 Tiden om Natten, saa vi var der ialt i 12 Timer, unægtelig et meget langvarigt Selskab; men man fik derved Tid og Lejlighed til at træffe og tale med overmaade mange Mennesker. Bruden var nydelig og saa sød ud, og jeg glæder mig meget til at gøre hendes Bekendtskab.

Det var min Broder EBBE og Kaptain HENRI NEERGAARD, der havde staaet for Arrangementet, og alt var gennemtænkt og ordnet til de mindste Detailler, saa hele Festen forløb paa den smukkeste og mest komplette Maade, hvad der er saa meget mere forbavsende, som de omfattende Bygge- og Restaureringsarbejder paa Gaunø, som ledes af EBBE, langt fra var færdige.

I Kapellet sad øverst AXEL's nærmeste Familie og de nærmeste af Familien THOLSTRUP, og den øvrige Del af Kapellet var næsten helt fuld af de indbudte Gæster. Der var 4 Brudepiger, Frøkenerne ELSA OXHOLM, LITTEN SCAVENIUS, BIBI RABEN og VALERIA CONTI. Pastor NIELSEN fra Vejlø talte smukt, et Kor af Herlovianere sang et Te Deum, og Organist ANDREAS LARSEN sang solo »Kærlighed fra Gud«.

Middagen var i det store Galleri i øverste Etage. Der var 3 smalle Borde paa ialt ca. 29 Meter paa langs i Galleriet, og vi var ca. 106 til Middagen. Paa den ene Side af det midterste Bord sad ved Siden af Bruden hendes Fader, Direktør HENRIK THOLSTRUP, med Baronesse HENNY WEDELL NEERGAARD til Bords, og derefter Arkitekt INGWERSEN med Konsulinde FRIBERG født THOLSTRUP, SUSANNES FASTER. Ved Siden af Brudgommen sad hans Moder, og derefter Konsul L. THOLSTRUP, JULIE SCHOLTEN, Direktør KNUD THOLSTRUP og IBETH BERNSTORFF. Paa den anden Side af dette Midterbord sad TAGE REEDTZ THOTT med SUSANNES Moder, og derefter CHRISTIAN AHLEFELDT med Fru KITTE THOLSTRUP og Amtmand, JONQUIÈRES med ADA KLÆR og saa Grosserer POUL THOLSTRUP. Paa TAGE's anden Side sad Fru INGER

Brylluppet paa Gaunø
den 4. Mai 1951

THOLSTRUP, som jeg havde til Bords, og paa min anden Side sad Baronesse MARIE WEDELL født LERCHE med Direktør ERIK THOLSTRUP, og tilsidst BARONESSE MANON WEDELL NEERGAARD overfor GREGERS JUEL. VIVI havde Konsul ARVID FRIBERG til Bords og sad ved Siden af Pastor NIELSEN.

Vi fik ualmindelig dejlig Mad og herlig Vin, og der spistes paa meget smukt ostindisk Porcelæn. Der var flere Taler. AXEL's lange Tale var ganske udmærket og meget smuk. Den var god baade fra Formens, Indholdets og Fremførelsens Side. Arkitekt INGWERSEN sagde i sin Tale, at han for 62 Aar siden paa samme Dato i samme Lokale havde været med til Festen ved Eksellencen REEDTZ THOTT's og Tante ELISABETH's Sølvbryllup.

Blandt Gæsterne var bl. a. CARL og KITSA IUEL BROCKDORFF, BIRTE NEERGAARD og GUDRUN HØEGH GULDBERG med deres Mænd, HERMAN og ANNA SOPHIE WEDEL JARLSBERG, NIELS og BI ESTRUP og KRISTIAN KNUTH fra Lilliendal.

Om Aftenen kom der ca. 130 andre Gæster, bl. a. GODSKE, der boede paa Lilliendal, FREDDE og AMY TRESCHOW med BENT og hans forlovede, MOGENS TRESCHOW med hans forlovede, ERIK THAM, IB og EVA HOLSTEIN, CHRISTIAN og LISBETH SEHESTEDT JUUL, OTTO og HANNE og CARL og DRUDE ROSENØRN, TIDO WEDELL, NIELS og IRENE FRIJS, ULRİK AHLEFELDT og ERIK TILLISCH. Det var uhyre morsomt at træffe saa mange Bekendte; men der var jo usigelig mange helt ubekendte Mennesker. Det var morsomt, at jeg blev bekendt med FREDDIE RABEN's Moder og Søster, der begge var saa venlige at komme hen og hilse paa mig, idet de sagde, at de var henholdsvis FREDDIE's Moder og Søster.

Paa Broen, der fører over til Gaunø, var der en Æreport, og om Aftenen var her elektrisk Illumination. Hele Slottet var illumineret med 2 levende Lys i hvert Vindue, og det saa aldeles pragtfuldt ud. Jeg gik en lang Tur udenfor og glædede mig derover. Efter en Avis var der 386 illuminerede Vinduer. Ude i Vandet og langt ned i Haven var der Fakler, og der blev afbrændt et meget stort og flot Fyrværkeri. Fra først til sidst var det en helt enestaaende Fest, og man kan roligt sige, at det er meget faa Gange i ens Liv, man oplever noget saadant.

Susanne og Axel Reedtz Thott
den 4. Mai 1951

Bernt Johan Collet Niels Krabbe Juel Brøckdorff

Anette Tholstrup Helle Tholstrup

Brylluppet paa Gaano
Middagbordet i Galleriet

Der var blandt Gæsterne en Direktør DALHOFF, der i Anledning af Brylluppet var kommet flyvende fra New Zealand, og en anden af Gæsterne siges at være kommet flyvende fra Amerika.

Vi boede, som nævnt, paa Vallø, hvor vi naturligvis i alle Maader havde det storartet. Vi var sammen med min Svigerinde paa Besøg hos CHRISTIAN og BEKE REVENTLOW og hos den 91-aarige Priorinde, Frøken ROSENØRN paa Vemmetofte. En Dag var vi til Frokost og Middag hos min Svoger, KRISTIAN KNUTH, i hans nye Bolig paa Lilliendal. Der besøgte vi naturligvis ULRIK og TOVE KNUTH, der har indrettet sig udmærket i Lilliendal Hovedbygning, og jeg besøgte min tidligere Forvalter NIELSEN'S Søn, AAGE, der er Forvalter paa Lilliendal og er saa trofast imod mig, at han hvert Aar skriver et rigtigt Brev til mig til Jul. Fra Lilliendal var vi paa Visit paa Petersgaard hos JENS og CLARA JUEL.

Vi overværede Frøken MERCEDES TILLISCH'S meget stemningsfulde Bisættelse fra Bedesalen paa Vallø.

I Mai Maaned har her været 2 store Sammenkomster. Først holdt den skandinaviske Sømandsmission i fremmede Havne Generalsekretær Konference her fra 22. til 25. med 12 Deltagere ialt fra Danmark, Sverrig, Norge og Finland. De boede her, og den sidste Aften kom her til en fortrinlig Souper i Billardet en Del Mennesker, der er knyttede til dette Arbejde, og flere af vore Bekendte, mest Præster og deres Fruer. Vi var ialt omkring 58, og der blev af forskellige af Konferencens Deltagere og af Biskop ØLLGAARD talt for dem i Foredragssalen.

Den 31. var her et udmærket Foredrag af KIRSTEN VIND om Menighedsplejen i Flensborg, hvor hun har sin Gerning. Vi var ialt omkring et Par og treds, og de fik The i Havesalen bagefter. Med KIRSTEN

fulgte 3 Damer fra Flensborg, der ogsaa er knyttede til Menighedsplejen, og de og KIRSTEN overnattede her. Til Middag var KIRSTEN's Forældre og Broderen MOGENS her.

Den 10. Mai var jeg, som jeg hvert Aar plejer at gøre det, paa Kapelkirkegaarden og lagde en lysegrøn Bøgegren paa mine Bekendtes Grave, hvorved jeg faar Lejlighed til at mindes disse Mennesker her fra Egnen, som jeg har kendt og holdt af; blandt dem vil jeg særlig nævne Overskovfoged og vor kære Fru BOJE, Skovfoged og Fru RASMUSSEN, Maler NIELSEN, Snedker ANDERSEN, SØREN Sadelmager, den gamle Hjulmand ved Røde Mølle, Gæstgiver LAURITS SØRENSEN, Forpagter GJERSTERUP og Sogneraadsformand SIMON JACOBSEN. Jeg lagde ialt 43 Grene paa Gravene.

50.

Langesø den 18. Oktober 1951.

Min 70 Aars Fødselsdag den 18. Juli 1951 blev en dejlig Dag for mig og en Oplevelse, som jeg vil mindes med Glæde og Taknemmelighed Resten af mit Liv.

Vi havde indbudt saadan noget som 286 Mennesker til Souper, deraf den nærmeste Familie, medregnet kødelige Fætre og Kusiner og deres Børn, 82, fjærnere Familie 43, fra Sognet 39, fra Odense 21 og fra de 3 Godser 55, deraf fra Clausholm 21, hvoraf kun een ikke kom den lange Vej herved, og det var Hr. ANDERSEN i Clausholm Mølle, der var syg. Særlig glad er jeg over, at Skovfoged og Fru POULSEN var med. De sendte nemlig Afbud for 8 Aar siden til HENRIKS Bryllup. Vi fik mange Afbud, ogsaa fordi en Del var bortrejste midt i Sommertiden, f. Eks. CARL og KITSIA IUEL BROCKDORFF. Blandt dem, vi maatte savne var MINNA, JOHN og INGJERD BORGE, hele Familien GRETHE og GODTFRED NEERGAARD og flere af Familien TRESCHOW paa Grund af MIKKEL TRESCHOWS Død for nylig. Ligeledes DIDDE og CLAUS og EVA QUAADE. Vi havde bedt 9 af mine svenske Slægtninge af CEDERSCHIÖLD Linien, men der kom desværre kun MALIN og STIG DE BERG. BENNY CEDERFELD følte sig desværre ikke stærk nok til at komme; men jeg er glad over, at Tante ELISE SEHESTEDT JUUL var her, og med hende ELSE og THORKIL THAULOW. Af Gæster, der kom langvejs fra, vil jeg nævne KARIN og HANS SCHACK, Ib og EVA HOLSTEIN, CHRISTIANE ROSENKRANTZ. Desuden KAREN og ANDREAS BJERRE, der kørte hertil sammen med BARSØES fra Virring. Det var morsomt, at EGGERT og LILY KNUTH netop var paa Krengerup, saa de kom sammen med Grevinde RANTZAU.

Lykønskninger og Blomster begyndte allerede at komme ved halvotte Tiden om Morgenen, og noget senere kom en Deputation og overrakte mig en dejlig Læder Haandkuffert fra 52 Givere, Godsets Lejere, nuværende og tidligere Hjælpere i Huset og flere andre, som har eller har haft Tilknytning til Godset. Funktionærer paa Langesø Gods og enkelte andre gav et Tilsagn om en Æske Chokolade den 18. i hver Maaned i et Aar (der er ankommet en saadan i Dag).

Skoleinspektør HØIRUP fra Nyborg og Gaardejer HANSEN fra Eskildstrup kom fra Historisk Samfund for Fyns Stift med den nye Aar bog i Pragtbind og en Blomsterdekoration, og Doktor EHLERT og Borgmester RASMUSSEN fra Bogense kom med en Blomsterdekoration fra Nordfyns Museumsforening. Godsforvalter FRIIS-JENSEN fra Wedellsborg kom personlig og lykønskede mig.

Kl. 11 kom Doktor ALBERT FABRITIUS og Sekretær TORBEN HOLCK COLDING og overrakte mig det Pragtværk om Dronning ANNA SOPHIE, som de og flere andre Medarbejdere ved min Bog og Overbibliotekar TOPSØE-JENSEN havde vist mig den enestaaende og af mig stærkt paaskønnede Venlighed at udarbejde, og som blev givet mig af Dronning ALEXANDRINE og ialt 665 andre Personer og Institutioner. Det er et dejligt og uhyre interessant Værk med 117 glimrende Illustrationer, som Jørgensens Bogtrykkeri og Hendriksens Reproduktionsanstalt havde paataget sig at udgive. Det var en ualmindelig glimrende Ide at glæde mig med denne herlige Gave, som jeg naturligvis er uendelig lykkelig for, og jeg er uhyre taknemmelig over, at saa utrolig mange Mennesker har været med til at give mig den. Jeg havde nok en lille Anelse om, at jeg vilde faa noget i den Retning; men ellers var det i forbavsende Grad lykkedes at holde Sagen hemmelig for mig.

Det er mig en særlig Glæde, at overmaade mange af mine historiske Bekendte og af de til Musæerne knyttede Mennesker har været med som Givere af Bogen, deriblandt Rigsarkivar Linvald, Landsarkivarerne Hatt og Hvidtfeldt, Professor og Professorinde Bagge, Dr. M. Mackeprang, Stadsarkivar Svend Aakjær og de norske Riksantikvarer Harry Fett og Nygård Nilssen og Fru Nygård Nilssen. Endvidere flere af de nordiske Biskopper, der var her til Bispemødet i 1936, bl. a. Ærkebiskop og Fru EIDEM, Biskop og Fru FUGLSANG DAMGAARD og Biskop BERGGRAV og Biskop og Bispinde ROHDE. Desuden Professorerne Howard Grøn og Carl Mar. Møller og Skovriderne Bavngaard, Taasinge, og Qvistgaard med Frue, Wedells-

borg, og Dr. agron. Syrach Larsen. Endvidere Lejerne af de to Jagtdistrikter paa Clausholm, Formanden for Jagtlejerne paa Langesø og Lejerne af Fiskeriet i Søen paa Langesø. Givere fra Udlandet var GEORG og AGNES CAROLATH, HANS CASPAR RANTZAU BREITENBURG, Grevinde REVENTLOW paa Altenhof, Professor RIJNBEEK fra Holland og Biskop AASGAARD og Mr. ROGERS fra Minneapolis. Flere Familier var med i Bogen med 100%, saaledes mine Børn og Børnebørn, mine Brødre og JØRGENS Børn, VIVIS Søskende og deres Ægtefæller, FREDDE og AMY TRESCHOW med Børn og Svigerbørn og Familien WAAGE-PETERSEN og Direktør og Fru COLDING og deres Sønner. Saa godt som alle Funktionærer og Forpagtere paa Clausholm var med som Givere af Bogen.

Til Middag var vi 34 iberegnet de 5 Børnebørn, der sammen med Barneplejerske Frøken LIND sad ved et Sidebord, og vi spiste i Runde Sal. Jeg havde DISSI MOLTKE til Bords og paa min anden Side sad vor søde nye Niece, SUSANNE REEDTZ THOTT. VIVI havde JØRGEN til Bords, og paa hendes anden Side sad hendes Broder KRISTIAN. Placeringen ved Bordet var saaledes: Paa den anden Side af DISSI sad STIG DE BERG — saa kom LOUISE BERNER — AXEL REEDTZ THOTT — GRETHE — POUL QUADE — REGITZE — GUSTAV BERNER — PETER MOLTKE — ELISABETH BERNER — WILHELM KNUTH — MALIN DE BERG — JØRGEN — VIVI — KRISTIAN KNUTH — ELLA BILLE BRAHE — HENRIK — VISSER BERNER — ANNA SOPHIE BERNER — EBBE — SOPHIE MAGDALENE — TORBEN KNUTH — BIRTHE MARIE MOLTKE — ERICH ALSHAUGE — ULLA QUADE — GODSKE — SUSANNE REEDTZ THOTT — Jeg — DISSI MOLTKE.

Der var smukke Taler af GODSKE, JØRGEN, KRISTIAN, HENRIK, ERICH, POUL QUADE, STIG DE BERG, TORBEN KNUTH og AXEL REEDTZ THOTT, hvorefter jeg takkede. Særlig TORBENS og AXELS meget anerkendende Taler var jeg uhyre glad og taknemmelig for. Det er naturligvis en særlig Glæde og Opmuntring, naar den yngre Generation kan sige noget venligt til og om en. TORBEN og hans Kone har for Resten vist mig den store Venlighed at bede mig staa Fadder til deres Søn ADAM, der blev døbt paa TORBENS Fødselsdag den 7. August. Jeg har ogsaa staaet Fadder til TORBEN, saa nu er jeg Fadder for 2 Slægtled.

De øvrige Gæster var indbudte til Souper Kl. 8½, og jeg regner med, at vi ialt var 202. Der var kun ganske faa, der havde faaet Besked om at gaa sammen til Bords. Jeg førte INGER WEDELL og VIVI førtes af

18. Juli 1951

Staaende: Ulla Quaade, Gustav Berner, Anna Sophie Berner, Elisabeth Berner, Jørgen Berner, Henrik, Torben Knuth, Grethe, Susanne og Axel Reedtz Thott, Visse Berner, Ella Bille Brahe Selby, Ebbe Berner, Regitze, Godske, Erich Alshauge, Kristian Knuth, Poul Quaade, Wilhelm Knuth, Birthe Marie Moltke, Stig de Berg, Peter Moltke.

Siddende: Louise Berner, Sophie Magdalene, L. B. S. II., H. B. S. II., Dissi Moltke, Malin de Berg, Hans-Henrik, Marie-Louise, Caritas, Elsebeth, Benedicte.

Børnebørnene
18. Juli 1951

Lehns greve BERNSTORFF. Otte Dage efter havde jeg igen INGER til Bords ved JULIUS's 70 Aars Fødselsdag paa Wedellsborg.

Min Fødselsdagssouper blev serveret paa et meget stort Bord i Foredragssalen. Vi havde udmærket Hjælp af Frøkenerne KNUDSEN fra København, som ogsaa havde hjulpet ved vort Sølvbryllup og ved Svigerforældrenes Diamantbryllup her, og jeg havde lejet Porcelæn, Glas og Spise-redskaber i Odense. Der blev holdt smukke og anerkendende Taler af Lehns greve BERNSTORFF, Skoleinspektør HØIRUP, Borgmester RASMUSSEN fra Bogense, Stiftamtmand HØIRUP, Dr. FABRITIUS, Godsforvalter JØRGENSEN fra Holstenshuus, Biskop ØLLGAARD, Fabrikant, Direktør NIELSEN fra Fårstrup Savværk, Pastor

RASMUSSEN fra Vigerslev og Sogneraadformand MARIUS BENDIXEN fra Rue, og tilsidst takkede jeg.

Det havde fra først til sidst været en ualmindelig dejlig Dag, og jeg er usigelig lykkelig og taknemmelig for den enestaaende Venlighed, som der paa mange forskellige Maader blev vist mig fra Slægt, Venner og Bekendte og fra mange andre Mennesker, saaledes at jeg ialt har skrevet 1068 Takkebreve. Det har været mig en stor Glæde saaledes personligt at skrive til hver enkelt, saa jeg har kunnet tænke paa dem med Taknemmelighed for den store Venlighed, som de havde vist mig. Men det varede omkring 2½ Maa-ned, før jeg blev færdig med Takkeskrivelserne. HENRIK og GRETHE ordnede et Kartotek over Gaver og Lykønskninger, der viste sig at være ganske uundværligt — og uhyre nyttigt, og WILHELM KNUTH havde — som ved tidligere Familiefester — paataget sig det store, men nødvendige, Arbejde at registrere alle Gaverne.

Det er umuligt at opremse alle de Masser af Gaver. Der var uhyre mange Blomster og megen Chokolade. VIVI giver mig Istandsættelsen af Antependiet til Kapellet paa Clausholm med Kong FREDERIK IV's og Dronning ANNA SOPHIES Navnetræk og Messehaglen, som bliver repareret af Fru SCHMEDES, og Børn, Svigerbørn og Børnebørn giver mig Reparation af DRONNING ANNA SOPHIES Spejl paa Clausholm, hvorom SOPHIE MAGDALENE har skrevet nedenstaaende udmærkede Linier paa samme Versemaal, som er anvendt paa Tavlen fra 1723 paa Holstenshuus:

Mit gamle Glas i fordums Tid en Dronning har gengivet,
Saa mange andre har det siden spejlet gennem Livet.
Og nu skal han, som Minderne paa Clausholm været har,
Med Efterslægten, haaber jeg, ses i mit nye Glar.

HENRIK har glædet mig ved i Pragtværket at skrive om Dronning ANNA SOPHIES Vaabener og Segl, og GRETHE har tegnet Seglene, og de har tilsammen givet mig en Kapsel af Valnødtræ herfra med Segl, Fotografier og Tegninger af Dronningens vaabenprydede Genstande. JØRGEN og LOUISE og EBBE gav mig 2 mægtige Kandelabre, som stammer fra Familien SELBY, og som hidtil har tilhørt ELLA BILLE BRAHE SELBY. POUL og DIDDE QUADE gav mig en yndig lille Bog i Silkebind med smukt broderede Blomster udenpaa og Bogstaverne E. C. v. H. og 1806. Heraf og af en Inskription indeni fremgaar det, at Bogen maa have tilhørt Gehejmemaal Baron HOLSTENS Datter, ELISABETH CATHRINE HOLSTEN f. 1756 død 1828. Bogen har hidtil været opbevaret paa Tybjerggaard.

KARIN og HANS SCHACK gav mig en Foliant fra 1736: »Extract af Kircke- og verdslige Historier« i sort Skindbind med Dronning ANNA SOPHIES kronede Spejlmogram udenpaa, ganske svarende til det Monogram, der sidder foran og bagpaa den lille Bog, som BENT HOLSTEIN gav mig i 1926. INGER WEDELL har for en Del Aar siden foræret mig en rund brillant lakeret Træsæske med Dronningens kronede Monogram

paa Laaget, saa jeg har nu Genstande, der stammer fra 3 af de Godser, hvor Dronningens Søstre var gifte. HENRIK og ULRIK HAXTHAUSEN gav mig en meget stor Statistik over den danske Adel i Aaret 1949, som det har kostet dem megen Tid og Arbejde at opstille.

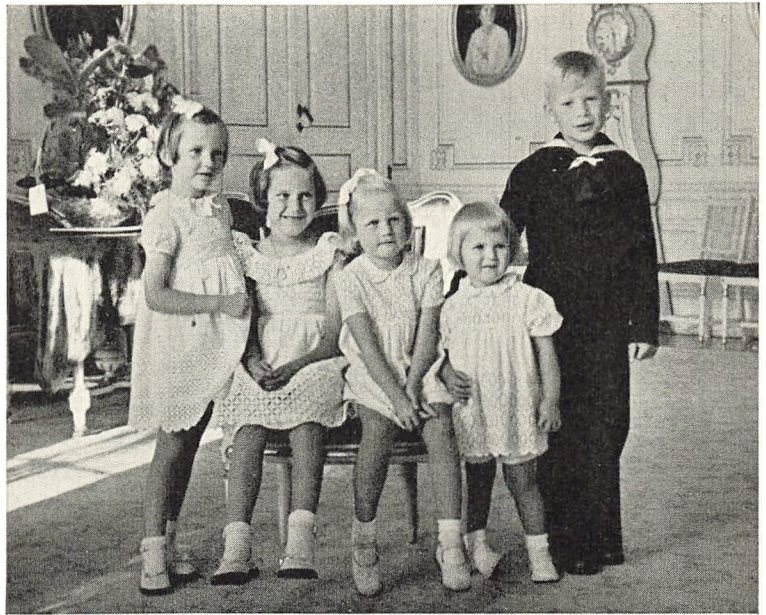
Godsforvalteren, Forpagtere, Skovfogeder og andre paa Holstenshuus gav mig et smukt Maleri af Indkørselen til Alléen paa Holstenshuus, og Skovarbejderne paa Holstenshuus gav mig 2 Bronze Lysestager. Fra Langesøs Skovarbejdere fik jeg en smuk Adresse, som er tegnet af min gamle Malers Søn, CHRISTIAN BLÆSBJERG, der selv gav mig et af ham tegnet Ex libris. Fra 8 Skovarbejdere paa Clausholm fik jeg et haandskrevet Telegram og Roser. Funktionærer og Forpagtere paa Clausholm gav en mægtig Blomsterdekoration med et stort Gummitræ, og de 2 Familier LAUGE JØRGENSEN endda en meget smuk Sølv Kande.

Dr. AXEL STEENSBERG gav mig sit og Hr. RISE HANSSENS store Værk om Jordfordeling og Udskiftning, og Forlagssekretær hos Gyldendal, SVEN TITO ACHEN, en dejlig engelsk Bog: The Romance of Heraldry. Direktør TUXEN og Bogtrykker JØRGEN JANTZEN fra det Trykkeri, der trykker min Slægtebog, gav mig det første store Arbejde, Trykkeriet har udført, nemlig Jubeludgaven af Holbergs Komedier. De Præster, der kommer her til Møder, gav mig en meget smukt i brunt Skind indbundet Bog om Danmarks Domkirker.

Jeg maa nævne, at ikke mindre end 5 Aviser havde sendt Medarbejdere hertil for at interviewe mig, og der blev bragt nogle meget smukke Artikler om mig i: Berlingske Tidende — ved min gode Bekendt, Redaktør NIELS FRIIS, der flere Gange paa den smukkeste Maade har anmeldt min Slægtebog — Aarhus Stiftstidende — Redaktør AXEL HOLM — Kristeligt Dagblad — Redaktør THULSTRUP — Fyens Stiftstidende — Journalist IB POULSEN — og Fyns Tidende — Journalist THELLESEN.

Naar jeg er naaet op til at skrive 1068 Takkebreve, viser det, hvor uendelig mange Mennesker, der saa venligt har tænkt paa at glæde mig paa min Fødselsdag, og jeg er naturligvis inderlig taknemmelig over al denne overstrømmende Venlighed, som er vist mig. Jeg fik Gaver og Lykønskninger fra saa at sige alle de Mennesker, som kunde tænkes at vise mig en Venlighed, og fra uhyre mange, som jeg kun kender grumme lidt eller ikke har haft Forbindelse med i mange Aar. Der er egentlig kun to Mennesker i min meget store Bekendtskabskreds, som ikke har ladet høre fra sig. Særdeles mange af Godsernes og mine Haandværkere, Leverandører og Købmænd har glædet mig paa forskellig Maade.

Der er et meget stort Antal af Lykønskningerne, som jeg er ganske særlig glad for, og blandt dem vil jeg nævne en Lykønskning fra 5 Brødre BJERREGAARD, der for 30—40 Aar siden har været Feriebørn hos os, Breve fra Redaktør og Fru SVENSSON i Haderslev og deres Søn BJØRN; Fru SVENSSON og hendes Børn boede her i flere Uger i 1920. Brev fra Godsforvalter KAALUND paa Skjoldenæsholm, som jeg ofte traf, da jeg ca. 1904 var hos Skovtider NEERGAARD paa Vemmetofte, og fra CARO KONOW. Telegrammer fra VIVI SKEEL og FRITZE SCAVENIUS, der ligesom CARO KONOW og JULIE IUEL BROCKDORFF, der var med som Giver af Bogen om Dronning Anna Sophie, repræsenterer mine Forældres Omgang i min Barndom. Jeg vilde have været skuffet, hvis de ikke havde tænkt paa mig. Desuden fra Fru EYERMANNs fire Børn, der i helt gamle Dage boede til Leje her paa Langesø, fra afdøde LARS SKYTTEs Søn, fra Tante SOFFI SEHESTEDT JUULs gamle Jomfru MARTINUSSEN, fra Moders Sygeplejerske, Frøken LØWENBALCK, fra Jægermester MACKEPRANG, der i min Barndom var Forpagter paa Holstenshuus og Bjørnemosgaard, fra min Barndoms Legekammerat, Fru KAREN PETERSEN i Lissabon og fra Madame MARGUERITE LANSOY født PRADÈRE NIQUET i Paris. Endvidere Telegrammer fra en Del Institutioner og Foreninger, som jeg har haft Forbindelse med, som f. Eks. Oldskriftselskabet, Videnskabernes Selskabs Arkivkommission, som

Børnebornene
18. Juli 1951

jeg har været knyttet til siden dens Oprettelse, Samfundet for dansk Genealogi og Personalhistorie, Dansk historisk Fællesforening, den danske og svenske Sømandsmission, det konservative Folkeparti, Faaborg byhistoriske Arkiv, Faaborg Fondet og fra Vigerslev og Diernæs Sogneraad.

Særlig gode Breve fik jeg fra min meget kære ANNA SOPHIE WEDELJARLSBERG, fra SOPHUS DANNESKIOLD, fra min Sidekammerat i Skolen, Ven og Fætter, SVEN RISOM, og fra min gamle Ven og Fætter, AUGUST BÈCH paa Vallø, der er saa venlig at skrive, at selv om vi ikke ses saa ofte, »finde vi begge saa let Melodien fra de gamle Dage«. Endvidere fik jeg bl. a. gode Breve fra Fuldmægtig MÜLLER fra Sagførerkontoret i København, som har arbejdet der i ca. 61 Aar, og som jeg altid har holdt saa meget af, fra Statshusmand PRIISHOLM paa Taasinge og fra Gartner CHR. OVE JENSEN paa Møltrup Optagelseshjem, som jeg har korresponderet med, siden jeg som Sogneraadsformand for snart 30 Aar siden skaffede ham Hjælp til Klæder. Han døde nu i September Maaned 69 Aar gammel, og jeg er rørt over at se, at han i Brevet skriver: »Og saa siger jeg Dem endnu en Gang Tak fordi De saa smukt tænker paa mig, det er en stor Opmuntring for mig.« Noget lignende har han ogsaa tidligere af og til skrevet til mig, hvad jeg har været meget glad for. Desuden Brev fra Doktor POUL JESPERSEN, der med sin Hustru var her i Pinsen for 3 Aar siden og ledede det ornithologiske Nattemøde, og fra Biskopperne STØREN og OLDENBURG, der mindedes Bispe-mødet paa Langesø i 1936.

Endelig var der anerkendende Breve fra Lektor Doktor HANS FUSSING, Musæumsinspektørerne HENNING HENNINGSEN i Helsingør og SIGVARD SKOV paa Koldinghus, Statsgeolog Doktor NORDMANN, Lektor REGNAR KNUDSEN i Risskov og fra Højesteretssagfører TEIST, og et langt og særdeles smukt Telegram fra Musæumsdirektør og Fru KLEM i Helsingør.

Blandt mine ganske særlige Glæder ved denne Lejlighed maa jeg nævne meget smukke Breve fra HENRIKS 3 Huslærere, som hver for sig har været i mit Hjem i et Par Aar, saa de ogsaa har set og oplevet alle mine daarlige Sider, hvorfor jeg er specielt taknemmelig og opmuntret over, at selv de kan skrive saa smukt til og om mig. Allersmukkest var dog Brevet fra min kære Skolekammerat, Ven og Fætter, JOSIAS BILLE, der har en Evne til at udtrykke sig i meget kønne Ord.

To Dage efter Fødselsdagen, den 20. Juli, havde vi igen en stor Souper for alle de lokale Givere, der ikke var med den første Aften, altsaa fortrinsvis Haandværkere, Arbejdere og Lejere, og desuden Skovarbejdere og enkelte andre fra Holstenshuus, til hvis Befordring jeg havde lejet 2 Automobiler. Den Aften var vi næppe mere end 160 à 170, og der blev holdt Taler af Skovarbejder PETER HANSEN fra Bøgebjerg under Holstenshuus og af Muremester LUND fra Morud.

Al den Godhed og Venlighed, der fra alle Sider er vist mig i disse minderige Dage, har fyldt mig med Glæde og inderlig Taknemmelighed, og det er en stor Opmuntring for mig i Resten af mit Liv at kunne tænke paa, at jeg har haft den Lykke, at saa mange Mennesker har næret venskabelige Følelser overfor mig.

NAVNEREGISTER

NAVNEREGISTER

Til det efterfølgende Register bemærkes, at naar en Person nævnes flere Gange paa samme Side, er Antallet af Forekomster som oftest angivet ved et mindre Tal foroven, tilhøje for Sidetallet.

Naar der i Teksten nævnes et Besøg paa eller fra en Herregaard eller et andet Hjem, vil det i Almindelighed blive registreret under Beboernes Navne, selv om disse ikke udtrykkelig er nævnt.

Der er kun anført Dødsaar ved forlængst afdøde Personer.

Min Hustru og mine Børn er ikke medtagne i Registeret, da de alle nævnes saa mange Gange — fra 86 til 184 Gange —, at det vilde være urimeligt at anføre disse mange Sidetal. Det samme gælder mine Svigerbørn og Børnebørn.

Inden for de enkelte Familier er Personerne i mange Tilfælde ikke opstillede i alfabetisk Rækkefølge efter deres Fornavnes Begyndelsesbogstaver, men derimod ordnede efter genealogiske Principper, saaledes er Mand og Hustru oftest anbragte ved Siden af hinanden og umiddelbart foran deres Børn, ligesom en Gruppe Søskende ofte staar samlede efter Alder — altsaa uden Hensyn til Fornavnene.

I flere Tilfælde er der ikke foretaget større Efterforskninger for at finde i Teksten nævnte Personers Fornavne eller Livsstilling, naar disse ikke kendtes. Der er ikke heller foretaget Undersøgelser for at identificere Mennesker, der kun nævnes meget løseligt, f. Eks. Præsten eller Sogneraadformanden der og der. I saadanne Tilfælde er vedkommende altsaa ikke optaget i Registeret.

Aakjær, Jeppe, Digter	26	Ahlefeldt Laurvig Lehn, Christian, Greve, Lehnshus	81, 134, 151, 250
— Svend, Stadsarkivar	199, 227, 234, 254	— Sophie Magdalene (Lenna), Grevinde, f. Baronesse	
Aasgaard, I. A., Biskop, Minneapolis, 126, 255, og		Reedtz Thott 40, 53, 60, 77, 81, 100, 151, 164, 190,	
Bispinde	140, 241	195, 247 — Begge	70, 85, 141
Abell, J., Skovrider, Hvidkilde	207	— Frederik, Greve	40
Achen, Sven Tito, Forlagssekretær	208, 257	— Axel, Greve, Hvidkilde, 70, og Joan, Grevinde, f.	
Adelborg, Beatrice, f. Cederschiöld, 150, jvf. Ceder-		Garret	247
schöld		— Lennart, Greve	79, 100
— Hugo, Fønrik	150 ²	Albjerg, J., Forpagter, Langesø 228, 242, og Frue	226
— Margaretha, Frøken	150	Albrechtsen, Erling, Musæumsinspektør, Odense	158
Adolph, Karen, Frue, f. Risom	119	Alexandrine, Dronning . . 14, 42, 141, 142, 143, 191, 192, 254	
Ahlefeldt, Carl Gustav, Skuespiller	10	Aller, Else, Frøken	76
Ahlefeldt Laurvig, Beke, Comtesse, jfr. Reventlow . 41, 63		Alshauge, Carolina, Frøken, Socialhjælper	49, 52, 171
— Christian, Lehnsgreve	245	— Ellen, Frue, f. Nielsen	46, 49, 52
— Christian, Greve, Løvenborg	189	Alstrup, Bent, Arkitekt	178, 179
— Ditlev, Greve, Stensballegaard	79, 84, 113, 172	Amby, Præst	32
— Aase, Grevinde, f. Scholten, 172, jvf. Scholten		Ammentorp, Frøken, Lærerinde	44
— Emmy, Grevinde, f. Hillerup	196	Aminoff, svensk Bureauchef	208
— Fritz, Lehnsgreve	14	Ammundsen, Bent, Ingeniør	228
— Fritze, Grevinde, f. Tesdorpf	82, 121, 172	— John, Biskop	39, 70, 76, 84 ² , 88, 171, 172, 178
— Hans, Greve, Stensballegaard, 84, og Sophy, Grev-		Andersen, Adolf, Snedker, Sværup Mølle	29 ² , 64
inde, f. Scavenius	82, 189, 227	— Anders, Skovarbejder, Ruehedhus	228
— Helle, Comtesse	41	— Mine, hans Hustru	39
— Ingjerd, Comtesse	197	— Arthur, Landsdommer	127, 193, 227
— Julius, Greve	100, 108, 170	— Christian, Snedker, Sværup Mølle	254
— Edele, Grevinde, f. Cederfeld de Simonsen 10, 108,		— Ellen, Frue, Musæumsinspektør . . 41, 118, 145, 198, 200	
142, 170. — Begge	41	— H. C., Eventyrdigter	87, 127, 164
— Kaj, Lehnsgreve	201	— Niels Ove, Vinhandler, Odense, og Anne Marie,	
— Thea, Lehnsgrevinde, f. Meyer 6, 246. — Begge		Frue	84
	5, 141 ² , 187	— Fruen	246
— Kaj, Greve, Eriksholm	189	— Olaf, Forfatter, Tommerup	101
— Mary, Grevinde, f. de Gohr	8	— Poul, Magister	101
— Ulrik, Greve	251	— Poul, Professor	244
Ahlefeldt Laurvig Bille, Eleonore (Dorthe), f. Comtesse		— Th., Konsul, Odense	241
Bille Brahe Selby	49	— Vinhandler	77
— Grøgers, Greve	69, 209, 231 ² , 237, 240 ²	— Norsk Fylkesskognester	209
— Ellen Margrethe (Nonni), Grevinde, f. Lassen . . 68, 248		— Møllebygger, Clausholm Mølle	242, 254
— Preben, Greve	195		

- Andersen, Oline, hans Hustru 242
 — Oberstløjtnant, Brænderup 34
 — Sogneraadsformand, Brahetrolleborg 202
 — Togfører 107
- Andrup, Otto, Musæumsdirektør 42², 117, 118, 134, 158,
 164, 167, 189, 227², og Zelia, Frue, f. Hindenburg .. 145
- Anna Larsdatter, Stuepige, Holstenshuus 58
- Anna Sophie, Dronning 28, 76, 179, 254, 256², 257
- Appel, Hans, Sparekassedirektør, Odense 20, 62
- Appelroth, finsk Forstmester 208
- Arnstedt, N. P., Minister, 81, og Johanne, Frue, f.
 Larsen 172
- Bagge, Povl, Landsarkivar, senere Professor, og Frue, f.
 Thiele 164, 254
 — Skovrider, Vosnæsgaard, 113, Fruen 113
- Bahnsen, Toni, Frøken 162
- Balslev, Christopher, Dr. med., Assessor † 1693 175
 — Rasmus, Præst, Vigerslev 76
 — To Frøkener 76
- Bang, Oluf, Skovrider, Ringe 208
- Barat, Frøken, Belgien 140
- Bardenfleth, Anna Sophie, f. Simony 76
 — Knud, Lektor 76
 — Carl Emil, Civilingeniør 76
 — Else, Frøken 76
 — Frederik, Admiral 10
 — Ida, Admiralinde, f. Meldal ... 8, 20, 63, 119, 129², 189
 — Begge 20, 43, 191
- Barfod, Mogens, Præst, Voldum, 139², 187, og Frue ... 149
 — Lægefamilie 244
- Barfoed, Præst, Odense 187
 — Frue f. Lassen, tidligere Forpagterfrue, Egeløkke .. 44
- Barsøe, Børge, Præst, Virring 45, 112, 113²
 — Minna, Frue, f. Comtesse Knuth, 113², 114, 226
 jvf. Knuth. — Begge 114, 125, 139, 141, 143, 149,
 187, 191, 192, 227, 242, 254
- Bavngaard, Aage, Skovrider, Valdemars Slot .. 99, 237², 254
- Bay, Carl, Præst, Risskov, og Clara, Frue, f. Baronesse
 Wedell Wedellsborg 191
- Beaufort, engelsk Hertug 134
- Bech, August, Forpagter, Vallø 167, 200, 258
 — Estrid (Gøjs), Frue, f. Comtesse Holstein 169
 — Kaj, Direktør, og Frue, f. Petersen 77
 — Onse, Hofjægermesterinde, f. Pontoppidan, Vald-
 bygaard 197²
- Bech Andersen, Frøken, Godsforvalter, Frijsenborg ... 230
- Beck Friis, Hans, Friherre, Ambassador 245
- Behrendt, Branddirektør, Middelfart 14
- Bendixen, Marius, Gaardejer, Sogneraadsformand, Rue,
 117, 169, 197, 244, 256
- Bentzen, Præst, Esbjerg 35
- Bentzon, Professor 198
- Benzon, Aage von, Veksellerer, 146, 245², og Aase,
 Frue, f. Ramm 168
 — Otto, Forfatter 241
- Berg, Christian de, Ritmester, og Malin, Frue, f. Ceder-
 schiöld 121, 136
 — Malin, Frue 254, 255
 — Stig, Major 121, 139, 254, 255²
 — Musæumsinspektør, Rudkøbing 145
 — H. W., Overretssagfører, Odense 235
 — A. M., Urmager, Odense 147
- Berggrav, Eivind, Biskop, Oslo 254
- Bernadotte, Carl, Prins 134
- Berner, Andreas Alexander, Kaptajn, † 1825 127
 — Margrethe Elisabeth, f. Brown, † 1838 21
 — Georg Alexander, Kammerherre, † 1883 70
 — Juliana Sophia Emilia, f. Nægler, † 1864 70
 — Hans Henrik, Hoftrumpeter, † 1723 86, 87
 — Jørgen, Stiftamtmand, 8, 21, 33, 35, 40, 48, 52, 55,
 60, 73, 86, 88, 100, 121, 125, 126, 135, 138, 144, 151,
 169, 190², 195, 197, 200, 202, 231, 235², 236, 244, 255⁴
 — Louise, Stiftamtmandinde, f. Baronesse Wodell
 Wedellsborg 8, 40, 52, 60, 73, 81, 125, 126, 135, 197,
 202², 244, 255
 — Begge 17, 21, 40², 49, 52, 53, 62, 76, 81, 84, 86, 121,
 125, 127, 144, 150, 152, 192, 197, 202, 242, 256
 — Elisabeth 17, 40², 84, 88, 125², 202, 255²
 — Louise (Visse) 40², 84, 88, 255²
 — Gustav 40, 201, 202, 255²
 — Anna Sophie 40, 88, 202, 255²
 — Allo 4 Børn 21, 40, 61, 73, 121, 126, 127, 135, 144, 192
 — Ebbe, Arkitekt 5, 6, 8, 12, 17, 40², 43, 44, 49, 60, 61,
 62, 63², 69, 79, 82, 84, 101², 113, 121, 127², 133, 135²,
 145, 150, 151, 152, 157, 164², 171, 172, 190, 191²,
 193, 197², 201, 202², 246, 248, 250, 255², 256
- Berner Schilden Holsten, Adam Christopher, Lehnsba-
 ron 35, 86
 — Louise, Lehnsbaronesse, f. Quaade 5, 12, 14, 17,
 28², 38², 40, 41, 43, 48, 49, 52², 53, 54, 55, 61³, 62,
 68², 69, 71, 73, 79, 83, 84, 85², 86, 87, 100, 112, 116,
 121², 124², 125, 127, 135², 142, 145, 148, 150⁴, 151²,
 152, 175, 178, 190, 195, 197, 203, 206, 236, 245, 257
 — Begge 29, 145
 — Sophie Magdalene, Lehnsbaronesse, f. Baronesse
 Holsten, 54, 58², 88, 103, 145, og Gustav Alexan-
 der, Baron 136
- Bernhoft, Jessie, Frøken 29
- Bernstorff, Caritas, Comtesse 99, 177
 — Carl Johan, Greve 177
 — Johan Hartvig Ernst, Greve, † 1772 167
- Bernstorff Gyldensteen, Erik, Lehns greve, 97, 134, 167,
 200, 208, 256²
 — Sophie, Lehns grevinde, f. Comtesse Krag Juel Vind
 Frijs 167 — Begge 82, 85, 154, 177
- Bernstorff Mylius, Andreas, Greve 134, 177
 — Elisabeth (Ibeth), Grevinde, f. Baronesse Reedtz
 Thott 40, 81, 250
- Bertil, Prins af Sverrig 134
- Bertouch Lehn, Rudolph, Baron 43, 133, 161, 169, 186
 — Olga, Baronesse, f. Buchard Trevino, 101, 156, 157,
 186. — Begge 43, 145, 156, 158, 161, 172, 203
 — Poul, Baron, 161, 203, 235, og Eva, Baronesse, f.
 Pade 158, 161, 203
 — Eva, Baronesse, 156, 169, jvf. Holstein.
- Biilmann, Skovrider, Frijsenborg 202, 208, 230
- Bille, Josias, 258, og Irene, Frue, f. Ipsen 198
- Bille Brahe, Anne Margrethe (Gedser), Baronesse .. 45, 242
 — Elisabeth, Baronesse, f. Cederfeld de Simonsen ... 108
 — Frederik Siegfred, Baron, † 1871 225
 — Oluf, Baron, Fraugdegaard, 10, 108, 141, 142, 160², 170
 — Agnes, Baronesse, f. Hansen, 170. — Begge 108
 — Henrik, † 1789 225
 — Vilhelm, Baron 45
- Bille Brahe Selby, Bent, Baron 15, 170, 246
 — Karen (Nete), Baronesse, f. Hansen, 246. — Begge 246
 — Caroline (Miss), Comtesse 28, 84, 151

- Bille Brahe Selby, Daniel, Baron 167
 — Ingeborg, Baronesse, f. Blechingberg, 15. — Begge 15
 — Ella, Comtesse . . . 12, 43, 62, 84, 101, 145, 151, 255, 256
 — Ellen, Lehnsgravinde, f. Fønss 10, 28, 128, 198
 Bistrup, Skovrider, Brahetrolleborg 237, og Frue 157
 Bjerre, Andreas, Musæumsforvalter 108², 114, 127, 145,
 158, 170, 180, 199, 227
 — Karen, Frue, f. Cederfeld de Simonsen, 108², 170,
 180. — Begge 78, 141, 142, 149, 191², 254
 — Deres Søn Henrik 108
 Bjerregaard, 5 Brødre 257
 Bjørnsson, Sveinn, Islands Præsident 134
 Blauenfeldt, Pastorinde, Ringe 88
 Blichfeld, Pastor, Nordborg, og Frue 235
 Blixen Finecke, Bertha, Baronesse, f. Castenschiold 153, 196
 — Karen, Baronesse, f. Dinesen 82
 Bloch, C., Skovrider, Langesø 227
 — Emil, Forstassistent 227
 — Teglværksejer, Vejstrup 105
 Blomberg, Aage Fasmer, Lektor 156, 186, 248
 — Merete, Frue, f. Andrup, 42, 167. — Begge 164,
 167, 171, 199, 248
 — Lone, deres Datter 248
 Blücher Altona, Fritz, Lehns greve 10, 84
 — Eva, Comtesse 84
 Blytgen Petersen, Kontorchef 134
 Blæsbjerg, Christian, Tegner 146, 257
 Boas, Vilhelm, Departementchef, og Inga, Frue, f. Løn-
 borg Jensen 243
 — Deres Datter Eva, 243, jvf. Quaade.
 Bobé, Louis, Ordens-Historiograf 167, 193, 245
 Boeck Hansen, Folketingsmand 69
 Bork, Gunhild, Frøken 70, 144
 Bogeman, Godsejer, Sverrig 150
 Boiesen, Laura, Frøken, Nykøbing F. 159
 Boje, Axel, Overskovfoged 12, 62, 173, 254
 — Magdalene, Frue, f. Nielsen Andersen, 12, 17, 39, 62, 254
 Bolt Jørgensen, L. B., Gesandt 134
 Bonsdorff, Henrik v., og Ann Sofie, Frue 186
 Borberg, Emily, Frue, f. Brun 8
 Bording, Kristen, Landbrugsminister, og Helga, Frue,
 f. Elkjær 209
 Borge, John, Grosserer 55, 60
 — Minna, Frue, f. Comtesse Knuth 14, 40, 44, 60, 86²,
 87², 170², 172. — Begge 45, 49, 53², 61, 126, 187,
 244, 247, 254, 255
 — Ingjerd, Frøken 40, 53, 60, 61, 143, 144, 146, 171,
 187, 254
 — John 61
 — Thorleif, Advokat, Norge 86
 Borgenstierna, svensk Præst 139
 Brahe, Mette, † 1622, g. Peder Marsvin 175
 Brask, Aage, Godsejer 125
 — Anders, Forpagter 30², 60, 100, 114, 125
 — Lis, Frue 30, 60, 114. — Begge 42, 61, 84
 — Christian, Forpagter 114, 125
 Breitholtz, Gørel, Frue, f. Cederschiöld 126
 Brække, Kristen, Gartner 30, 236
 — Helga, Frue, 30. — Begge 61, 179, 199
 — Datteren Randi 30
 Breuer, Overlæge, Beldringe 131
 Bring, Ragnar, Professor, Lund, og Ella, Frue, 173, 175, 187
 — Fruen 175²
 Britze, Frederik, Gravør 244
 Bro, Vagn, Politimester 15
 Brockenhuus, Birgitte til Urup, † 1656, g. Jakob Ulfeld 209
 — Elisabeth, g. Corfitz Ulfeld 225
 — Frands, Rigsmarsk, † 1569 93, 173, 209²
 — Jakob, † 1577 93
 — Johan Frederik, † 1756 76
 — Laurids, † 1604 173, 209, 225
 — Mikkel, † 1555 209
 — Riborg, † 1641 225
 Brockenhuus Schack, Agnes, Grevinde, f. Fønss 97
 — Alette, Grevinde, f. Comtesse Krag Juel Vind Frijs 142
 — Hendes Børn 142
 — Eiler, Greve og Elisabeth, Grevinde, f. Comtesse
 Schimmelmänn 193
 — Deres 2 Børn, Comtesse Edel og Grev Niels 193
 — Frands, Greve, Direktør for Rosenborg 129, 134
 — Frederik, Greve, Giesegaard 129
 — Marion, Grevinde, f. Steere, 77. — Begge 45, 197
 — Kjeld, Greve 46
 — Knud, Greve, Barritskov 97²
 Brok, Axel Lagesen, † 1498 230
 — Lage Jensen, † 1435 230
 Brown, Daniel, Vinhandler, Bordeaux 228²
 — David, † 1804, og Hustru, Anne Fenwick, † 1776 228
 — Deres 5 Børn 228
 — Polly, † 1838, g. Gustav, Greve Holck Winterfeldt 241
 — Peter, de Nully, Direktør 46
 Bruhn, Helge, Oberstløjtnant, Hindsgavl 97, 190
 — Kay, Oberst og Margrethe, Oberstinde, f. Teisen . 65, 85
 Brun, Dagmar, Frue, f. Hage 8
 Brunner, Emil, Professor, Zürich, 232, og Margrethe,
 Frue 232
 Bruun, Sybille, Frue, f. Comtesse Reventlow 242
 Bruun Rasmussen, Biskop 43
 Brylle, Rasmine 72
 Bryske, Anthonius, Rigskansler, † 1566 88, 89, 93, 94⁴,
 95, 96², 117, 125, 149
 Brøndum, Louis, Præst, Lyngby 139, 193
 Buchwald, Bendix Hans v., til Langesø, † 1683 96
 — Ebba, Frue, f. Hilarius Kalkau 8
 Bugge, Anders, Professor, Oslo 155
 Buhl, Vilhelm, fhv. Statsminister 135
 Bülow, Johan til Sanderumgaard, † 1828 186
 Bøgebjerg, Adjunkt 69
 Bøggild Andersen, C. A., Professor, Aarhus 159
 Bøgh, Nikolaj 38
 Bø, Præst, Odense, og Frue 35
 Calov, Bankbogholder, Kalundborg 158, 234
 Carl, Prins af Sverrig 134
 Caroline Mathilde, Dronning, † 1775 162
 Carlsen Skiødt, Dagmar, Overlærer, Frøken 35, 197
 — I. L. A., fhv. Folketingsmand 187
 Carolath, Georg Schönaich, Prins, og Agnes, Prinsesse,
 f. Comtesse Platen Hallermund 235
 Castell, Carl, Greve 135
 — Vibeke, Grevinde, f. Baronesse Lotzbeck 172
 Castenschiold, Holten, Hofjægermester, Borreby . . 35, 143
 — Marie Louise, Hofjægermesterinde, f. Casten-
 schiold 24
 — Jørgen, Hofjægermester, Kongstedlund 113
 — Dagmar, Hofjægermesterinde, f. Prinsesse af Dan-
 mark 113

- Castenskiold, Grevenkop Castenskiold, Else, Kammerherreinde, f. Comtesse Ahlefeldt Laurvig 20, 172, 198, 232
 — Louise, Kammerherreinde, f. Comtesse Knuth 54, 87, 172
 — Margrethe, Stiftsdame 146, 200, 244
 Castenskiold Benzon, Kirsten, Frue, f. Hovmand.... 251
 Cecilie, Kronprinsesse af Preussen..... 191
 Cederfeld de Simonsen, Christian, Kammerherre, †1906, 108
 — Hans Christian, Kammerherre 108², 109
 — Benny, Kammerherreinde, f. Treschow 5, 29², 41, 42², 53, 55, 60², 78, 86, 103, 108⁴, 109², 124, 142, 151, 152, 160², 169, 170², 171, 196, 199, 240, 241, 254. — Begge 108
 — Christian, Hofjægmester, 77, 97, 108², 160, 170⁴, 172, 201, 202
 — Ingeborg, Hofjægmesterinde, f. Korch, 108, 170, 171. — Begge 79, 108, 109, 140, 160, 169, 170, 240, 243, 248
 — Anne, 170², 171², jvf. Treschow.
 — Kirsten 170
 — Hans 170²
 — Jørgen 170
 — Bror Carl, Læge 108, 170²
 — Dagny, Frue, f. Høyer 170
 — Frederik Vilhelm 170
 Cederschiöld, Hugo, General 121², 124
 — Margareta, Generalinde, f. Friherreinde Wrangel von Brehmer, 137. — Begge..... 121, 136
 — Hugo, Kaptain..... 150
 — Elizabeth, Frue, f. Laurin 150
 — Margareta, Frøken, 150, 164
 — Pehr, Herredshøvding 124², 126, 149, 150
 — Margareta, Frue, f. Adelborg, 121, 124, 150. — Begge..... 121, 136, 149, 150
 — Beatrice, 149, 150, jvf. Adelborg.
 Charles, Prinsregent i Belgien 133
 Charlotte, Storhertuginde af Luxemburg 133
 Chrétien, Portrætstikker 154
 Christensen, Chas., Dekorationsbilledhugger, Randers 69
 — Jens, Fæstebonde fra Voldum 186
 — Lars, Landsretssagfører, Odense 235
 — Laurits, Chauffør, 107, 146, 165², 202, 203, 206, 236, 237, 247, 248²
 — Betty, hans Hustru, 144. — Begge..... 34, 107, 148
 — Niels, Skovarbejder, Emiliehøj 144
 Christian V, Konge 165
 Christian VII, Konge 162²
 Christian IX, Konge 199
 Christian X, Konge 10, 14, 32, 42, 43, 60, 132², 135², 148
 Christians, Stina, Island 78²
 Christophersen, Holger, Guldsmed, Odense, 121, og Magna, Frue, f. Olsen, 43, 101, 145, 151
 — Skovrider, Erholm, 170², 198, Fruen 170
 Clausen, Præst, Korinth 69
 — Dansk Medhjælper i Sverrig 132
 Clemmensen, Mogens, Arkitekt 42
 — Theil Clemmensen, Frue, Malerinde 127
 — Tove, Frue, Musæumsassistent 43, 118, 127, 168, 199², 200²
 Clementsen, Oscar-Hjalmar, Kontorchef, 154 og Sofie, f. Salomon 154
 Colding, R. E., Direktør..... 154, 167, 168
 Colding, Alexandra, Frue, f. Colding, 154, 167, 193. — Begge..... 167, 168, 193, 198, 255
 — Fritz, Legationssekretær 154, 167, 193, 255
 — Frue, f. Klubien..... 193
 — Torben Holck, Sekretær 146, 152, 153, 154³, 162, 167⁵, 173, 178, 179, 193, 198, 202, 240, 254 255
 Collet, Holger, Kammerherre, og Polly, Kammerherreinde, f. Hegermann Lindencrone 45
 — Harald, Hofjægmester, Lundbygaard 45
 — Else, Hofjægmesterinde, f. Collett..... 169, 193
 — Carl Frederik, Katholm 207
 Conti, Valeria, Frøken 250
 Cour la, Peter, Bankassistent, Holte, og Anna, Frue, f. Classen..... 40, 178
 — Deres Datter 178
 Croxall, T. H., engelsk Præst, København, 139, 155, 187, og Fruen 144
 — Deres 2 Døtre..... 144
 Daa, Claus til Fraugdegaard, †1641 175
 — Oluf til Fraugdegaard, †1600 175
 Dahl, Poul, Godsejer, Holbæk Ladegaard 190
 — Svend, Rigsbibliotekar 118
 Dahlerup, Baronesse 195
 Dalhoff, Direktør 253
 Damgaard, Frøken 83
 Danielsen, Erik, Skoleinspektør, 61, 147, 242, 258, og Lise, Frue, f. Holm Schmidt, 177, 200, 242, 247
 — Deres Børn, Jens og Annette 177, 200, 247
 Danneskiold Samsøe, Aage, Lehnsgreve 45, 116
 — Fanny, Lehnsgrevinde, f. Evers, 81, 82, 135, 172, 197, 244
 — Magda, Comtesse, Priorinde 193
 — Sophus, Greve, Hillerød 144, 146, 258
 — Otto, Greve, og Margareta, Grevinde, f. von Sneidern 136
 — Ludvig, Greve 144
 Dardel, von, Kammerherre, svensk Ambassadør, 133, 134², 135, og Eva Ebba Sophia, Kammerherreinde, f. Lindman 134
 Davidsen, Godsforvalter, Schackenborg 244
 Dich, Poul, Læge, Dragør 199
 Dinesen, Hofjægmesterinde, f. van Deurs, Viffertsholm 169
 — Wentzel 28, 29
 Dreyer, Cai, Kammerherre 10, 132²
 — Ingrid, Frue, f. Andersen 21
 Drøhse, Engelbert, Redaktør, Randers 236
 Due, Johan Edvard, Forstassistent, 171, og Sonja, Frue, f. Kjær 232
 Ebert, J. H., Præst, Faaborg 12
 Eggers, Frida, Frøken, Sygeplejerske..... 24², 34, 85
 Ehlert, Knud, Læge, Bogense, 88, 189, 190, 199, 227, 234, 254, og Fruen 63, 164
 Ehnhuus, Øjenlæge, Odense, og Ebba, Frue, f. Jørgen Jensen 32
 — Fruen, 24
 — Deres 3 Børn 24
 — Lizzie, Frøken 24, 35
 Eickstedt, Hans Henrik, General til Boltinggaard †1801, 173

Eidem, Erling, svensk Ærkebiskop, og Elisabeth, Ærkebispede	254	Finecke, v., Sophie Hedevig, †1760, g. Erik Skeel Holsten	159
Ejlers, Carl, Landsretssagfører og Ethie, Frue, f. Falbe Hansen	127	Fink, Troels, Professor	234
— Fru Doktor, Faaborg	84, 121	Fischer Møller, H. O., Højesteretssagfører	190
Ekeberg, svensk Rigmarskal	132, 133 ² , 134 ² , 137	Fjeldborg, Student	78
Ellekilde, Hans, Arkivar	128	Fjellbu, Biskop, Trondhjem	186
Elling, Christian, Professor	42, 94, 118	Flemming, Anne Jakobsdatter til Bavelse, †1570, g. Jakob Ulfeld	225
— Lærer, tidligere Sønderø	33	Flindt, Portræstikker	154
Elmann Pedersen, Henry, Arkivassistent	46, 242	Foged, Niels, Adjunkt	34
Elswing, Niels, Fotograf	192, 199	Fogelmarck, Stig, Intendent, Stockholm, og Frue... ..	240
Emmeluth, Ernst, Godsinspektør, Tranekjær, 187, og Fruen	187	Fog Petersen, Johannes, Stiftsprovst	35, 166, 197
— Sophus, Regina, Canada	135	— Solveig, Stiftsprovstinde, f. Høgsbro, 35, 39, 42, 88. — Begge	164, 200
— Wilhelm, Slotsforvalter 6, 30 ² , 42, 45, 54, 61 ² , 71 ² , 114, 125, 135 ² , 136, 139, 143	143	Folsach, Christian, Kammerherre	169 ²
— Hans Hustru, Valentine	135	— Alvilde, Kammerherreinde, f. Dinesen	169
Engberg, Else, Frøken	85	— Deres Sønner Hans	169
— Gunner, Præst	85	— Esbern 208, og Marie, Frue, f. d'Auchamp	141
Engel, Bolette, Frue, f. Heiberg	43	Foss, Torben, Hofjægermester, Løvenholt	21
— Ellen, Provstinde, f. Hammer	43	Frederik IV, Konge	76, 256
— Johannes, Provst	43	Frederik V, Konge	82
Engelstoft, Direktør, Køge	145	Frederik IX, Konge, 132, 134, 135, 141 ² , 142 ² , 151, 207, 244, 246	244, 246
Engqvist, H. H., Arkitekt	189, 227, 244	Friberg, Arvid, Konsul	251
Ernst, Axel, Sagfører, Odense	227, 247 ²	— Lilli, Konsulinde, f. Tholstrup	250
Esbern Snare, †1204	135	Fridriksson, Præst, Island	35, 72
Estrup, Jacob, Skaføgaard	236	Friis, Hans til Clausholm, Oberst	†1697, 180
— Mathilde (Mimi) Kammerherreinde, f. Juel	30	Friis, Johan til Hesselager, Kongens Kansler †1570, 93, 175	93, 175
— Jakob, Hofjægermester, Kongsdal	189	— Niels til Ørbækklunde, †1610	93, 175
— Inger, Hofjægermesterinde, f. Skeel	189	Friis, Aage, Professor	14, 128, 173
— Deres Søn Jakob	132, 156	— M. P., Overformynder	14
— Niels, Hofjægermester, Fjeld	202	— Niels, Redaktør, 70, 195, 257, og Ragna, Frue, f. Pors Hansen	70, 195
— Thalia (Bi), Hofjægermesterinde, f. Baronesse Wedell Wedellsborg, 81 ² , 125 ² , 202. — Begge 81, 125, 144, 191, 251	202	Friis Jensen, Godsforvalter, Wedellsborg	254
— Deres Sønner: Hector, 40, og Vilhelm	202	Friis Jespersen, Knud, Amtmand, Hjørring	158
Evers, Christian Vilhelm, Kommandør	69 ²	Frijs, Krag Juel Vind Frijs, Benedicte, Grevinde, f. Comtesse Reventlow	241
Ewens, Arkivar	44, 46, 145, 158	— Charlotte (Lotte) Baronesse, f. Comtesse Krag Juel Vind Frijs	241
Eyermann, Præst, Vigerslev	77	— Fritze, Lehnsgrevinde, f. Comtesse Dannekiold Samsøe	192
— Caroline, Enkepastorinde, f. Fledelius	77, 257	— Irene, Lehnsgrevinde, f. Comtesse Ahlefeldt Laurvig, 63, og Niels Lehnsgreve	251
— Deres Børn: Esther, Kommunalærerinde	77, 257	— Mogens, Lehnsgreve	82
— Eva, Kommunalærerinde	77, 257	Frydendahl, H. C. Lærer, Krarup	100
— Harriet, Kommunalærerinde	40, 257	Fuglsang Damgaard, Hans, Biskop	10, 135
— Hans Broge, Skovrider	257	— Calina, Bispede, f. Wagner, 10. — Begge	20, 254
Faber, Knud, Professor	134	— Deres Søn, Vagn	20
Fabricius, Knud, Professor	109, 118 ² , 244	Fussing, Hans H. Lektor, Dr. phil.	258
— Lorentz Peter, Præst	140	Fønss, Marie, Frue, f. Baronesse Wedell Wedellsborg	28
Fabritius, Albert, Dr. phil., 8, 20, 42, 46, 63, 117, 118 ⁴ , 127, 133, 145, 152, 157, 172, 186, 189, 244, 245, 254, 256	254, 256	Gamst, Præst, Bøstrup	44
— Karen, Frue, f. Haarløv 118. — Begge, 118, 127 133, 145, 152, 157, 162, 168, 193	193	Galster, I. G. C., Musæumsinspektør	247
— Olga, Frue	118	Geirs, Erla, Island	78 ²
Falbe, Ulrik Anton, Kaptajn, †1795	127	Gilkær, Lærer, Bredbjerg, og Frue	171
Falk Hansen, Poul, stud. theol.	228, 232	Ginnerup, Jørgen, Student	232
Fangel, Richard, Præst, Vridsted	15, 126, 258	Gjersterup, Forpagter, Langesø	254
— Esther, Frue, f. Rasmussen, 58. — Begge 15, 30, 149	149	Glarboe, Ole, Civilingeniør	6, 20, 61, 126
— Deres Søn, Peder	15	Gram, Kai, Professor	132, 169, 196, 225
— Deres 4 Sønner	149	Grandjean, Bredo, Arkivar, 231, og Christy, Frue, f. Aagaard	127
Farouk, Konge af Ægypten	133	— Vincens, Hofjægermester	77
Fearnley, M. Young, Norge, 208, og Ingeborg, Frue..	207	Gregertsen, Ruth, Frøken	116
Fett, Harry, norsk Rigsantikvar	254	Gribsvad, Frode, Landsarkivar, Aabenraa	158, 199
Fibiger, Vilhelm, Kirkeminister	43		

- Grunnet, Niels, Chefredaktør 248
 Grüner, Georg Christian Garth 10, 198, 201
 Grøn, A. Howard, Professor 207, 208², 254
 — Datter Marianne 132
 Gudme, Peter de Hemmer, Redaktør 32
 Guildal, Poul, Overlæge 40
 Guildal, Teglværksejer 158
 Gustaf V, Konge af Sverrig 134
 Gustaf Adolph, Kronprins af Sverrig 134²
 Gyldenkrone, Anne Edel, Baronesse 113
 — Betty, Baronesse, f. Sally 169
 Gyldenstjerne, Vibeke, †1613, g. Niels Friis 175
 Gøye, Hr. Mogens, Rigshofmester, †1544 229²
- Haakon, Norges Konge 134
 Haarløv, Christine, f. Rothe 118
 — Rudolph, Trafikbestyrer, og Harriet, Frue, f. Linde 118, 127, 145
 Haastrup, K. Sogneraadsformand, Diernisse 24, 248²
 Haffner, von, Mathilde, Frue, f. Comtesse Ahlefeldt Laurvig, 10, 108, 195, 198, 242, og Waldemar, Amtsforvalter 8, 121, 189
 — Deres Datter Lisbeth 198
 Hage, Torben, Kammerherre, 134, 193, og Magna, Kammerherreinde, f. Kauffmann 15, 45, 197
 Hald, Margrethe, Frøken, Musæumsinspektør, Dr. phil. 41
 Halkjær Kristensen, Musæumskonsulent 235
 Hamilton, Ebbe, Greve, og Grevinde 209
 Hammer, Regnar, Kommandør 43
 Hammershaimb, Erling, Professor, 40, 112, 258, og Ida, Professorinde, f. Breum 143, 191
 Hans, Konge 158
 Hansen, Amalie, Frue 49, 58
 — V., Forpagter, 49. — Begge 39
 — C., Forpagter, Christianslund 34
 — C. P. M., Kammerherre 135
 — Einar, Hofjægermester, Mullerup, og Emmy, Hofjægermesterinde, f. Tuxen 196²
 — Hans Christian, Gaardejer, Kelleby 16
 — Holger, Husmand, Holstenshuus 38
 — H. P., Gaardejer, Eskildstrup 254
 — H. P., Musæumsforstander, Herning 158
 — H. M., Professor, Rektor magnificus 196
 — Ib, Pressefotograf 237²
 — Marie, tidligere Barnepige, Nysted 162
 — Marius, Adjunkt 158
 — Martin N., Bibliotekar, Odense 96, 142
 — Peter, Opsynsmand, Bøgebjerg 258
 — Søren, Sadelmager, Regitzehøj 254
 — Tage, Antikvitetshandler, København 198
 Harsdorff, Caspar, Arkitekt, †1799 173
 Hatt, Harald, Landsarkivar 158, 254
 Haugaard, L. P., Lærer, Taagerod ... 15, 16², 40, 52, 69
 Haugen Johansen, Christian, Stiftamtmand, København, og Asta, Stiftamtmandinde, f. Nutzhorn .. 173
 Haugsted, Ejler, Bibliotekar, Aarhus, 100, 127, 145, 158, 234, 236, og Augusta, Frue, f. Jessen 207
 Haugwitz Hardenberg Reventlow, Ermegaard, Grevinde, f. Comtesse Reventlow 160
 Hausmann, Daniel, Amtsforvalter †1670, 101
 Haxthausen, Christian, Tandlæge, Odense 161
 — Else, Frue, f. Lange 160, 161
 — Einar, Baneingeniør 118
 — Henrik, stud. jur. 198, 257
 Haxthausen, Ulrik, stud. polit. 198, 257
 Heering, Herluf, Kontorchef 145, 158
 Heerup, Hjalmar, Amtslæge, Odense 39
 Hegelund, Frøken, Barneplejerske 172
 Hegermann Lindencrone, Fritz, Generalmajor 168
 Heiberg, Professor, Norge 155²
 Hejle, Fru Direktør 243
 Hellberg, Sigvald, Forretningsfører 208
 Helles, Astrid, Frue, 186, 192, 199, og Mathias, Forpagter, Estrupgaarden 6, 30, 61
 — Jørgen, Forpagter, Estrupgaarden 6
 Helms, Otto, Overlæge, Nakkebølle Fjords Sanatorium 34
 Helset, Norsk Generalmajor 134
 Helsted, Dyveke, Frue, f. Brun 237
 Helweg Larsen, Gunnar, Redaktør, 16, og Frue, f. Müller 16, 17
 Hendriksen, Holger, Ingeniør ... 63, 76, 201, 244, 247, 254
 Henningsen, Henning, Musæumsinspektør, Helsingør. 258
 Henriksen, Christian, Præst, København 42
 — Anna, Frue, f. Nielsen, Søhøj ... 84, 86, 142, 172, 197
 — Gudrun, Frøken 142
 — Inge, Frøken, Kontorassistent 72, 84, 86, 142, 146, 171, 197
 Henriques, Carl Otto, Veksellerer, 73. — Hans Søn ... 73
 Hermansen, Victor, Magister 190, 227², 230
 Herrmann, Frue, Bochum, tidligere gift Brown 228
 Hildebrandt, Bengt, Dr., Sverrig 140
 Hilmann, Professor, Amerika 232
 Hjort, Åke 77
 — Ellen, Frue, f. Katstrup 77
 — Deres 3 Døtre 77
 — Frederik, Proprietær, Baagegaard 32, 33
 — Astrid, Frue, f. de Thurah 33²
 Hiort Lorenzen, Hans Rudolf, Etatsraad 244
 Hjorth Nielsen, H., Musæumsinspektør 14
 Hoffmann Madsen, Christian Theodor, Generalsekretær, Præst, Aabenraa 84, 105, 139
 Hofman Bang, 2 Frøkener, Hofmangave 84
 Holbek, Ella, Oberstinde, f. Glud, Odense 241
 Holck, Eiler, Baron, Bavelse 196
 — Ellen, Baronesse 196
 — Louise, Lehnsbaronesse, f. Kauffmann 196
 — Margrethe, Baronesse 28, 29
 — Mogens, Lehnsbaron 5, 129, 196
 — Jessie, Lehnsbaronesse, f. Howden Rønneknamp 129, 196. — Begge 129
 Holck, Poul, Amtmand, Randers 135
 Holck Winterfeldt, Gustav, Greve †1833, 241
 Holler, Georg, Gesandt, Canada, 154, og Valborg, Frue, f. Hoffmann 154
 — Deres Søn, Svend Aage, Attaché 154
 Holm, Axel, Redaktør 257
 — Ernesta, Frøken ... 8, 10, 78, 116, 121, 135, 197, 243²
 — Peter, Dr. phil., Musæumsdirektør, Aarhus .. 112, 179
 — Petra, Frue, Musæumsinspektør 30, 179 — Begge 112, 143, 179, 192
 Holstein, Ulrik Adolph, Greve, Storkansler, †1737 ... 203
 — Christine Sophie, Grevinde, f. Reventlow †1757, 203
 — Bent, Lehns greve 206, 256
 — Christian Christopher, Lehns greve 206
 — Elisabeth, Lehns grevinde, f. Lindholm 206
 — Erik, Lehns greve 203, 206

- Holstein, Polly, Lehnsgravinde, f. Collet, 169. — Begge, 141, 157, 172, 203²
 — Ib, Greve 156, 157, 168, 169, 171, 178, 186, 187, 202, 206, 226, 235, 246
 — Eva, Grevinde, f. Baronesse Bertouch Lehn, jfr. Bertouch Lehn 172. — Begge 157, 186, 203², 243, 248, 251, 254
 — Ulrich 203²
 — Katharina, Frue, f. Jørgensen 142
 — Marie, Comtesse, Ledreborg 99
 Holsten, Adam Christopher, Baron, Geheimeraad, † 1801 94, 95, 96, 105, 256
 — Adelheid Benedicte, Baronesse, Geheimeraadinde, f. Rantzau, † 1794 40, 54, 58
 — Adolph Hans, † 1694 54
 — Elisabeth Cathrine, Baronesse, † 1828 256
 — Erik Skeel, † 1772 159
 — Frederikke Sophie, † 1774, g. Frederik Løvenørn . 96
 — Godske Ditlev, † 1745 40, 54, 96³
 — Hans, Baron, Admiral, † 1849 20, 54, 226
 — Wulf Siegfred, † 1713 96
 Holsten Carisius, Adam Christopher, Baron, Geheimeraad 38, 54, 88
 Honoré, Anna Margrethe le Fèvre (Tut), f. Oxholm ... 5
 Horstmann, Peter Frederik, Stiftsprovst, Aalborg ... 202
 Hoyos, Béla 198
 Huitfeldt, Mathias Vilhelm, Geheimeraad, † 1803 101
 Hvas, Christopher, † 1658 161
 Hvenegaard, Christian, Landinspektør, Svendborg. 69, 70
 — Poul, Forpagter, Korsebjerghave, og Mūs, Frue, f. Petersen 17
 Hvidt, Valdemar, Højesteretssagfører 15
 — Valdemar, Stiftamtmand, Aarhus 160
 Hvidtfeldt, Johan, Landsarkivar, Viborg 41, 234, 254
 Hæstrup, Jørgen, Adjunkt, Odense 248
 Hæg Guldberg, Christian, Kaptajnløjtnant, og Gudrun, f. Baronesse Reedtz Thott 82, 251
 — Fritz, Minister 134
 Høgsbro, Erik, Landsretssagfører, Odense, og Frue ... 164
 Høirup, Jakob, Stiftamtmand, Odense 178, 241, 256
 — Edel, Stiftamtmandinde, f. Kruse 241. — Begge 197, 241
 — Deres 2 Døtre 241
 — Johannes, Skoleinspektør, Nyborg 127, 158, 199², 254, 256
 Idum, Præst, Føns 62
 Ingerslev, Frøken 44
 Ingrid, Dronning 134, 141³, 142, 197
 Ingwersen, Jens, Arkitekt 142, 250, 251
 Ipsen, Bodil, Skuespillerinde 63
 Iuel Brockdorff, Augusta, Baronesse 29, 69
 — Carl, Lehnsbaron 6, 69, 77, 196, 246
 — Kitsa, Lehnsbaronesse, f. Hegel 69, 246. — Begge 69, 99, 140, 141, 240, 246, 251, 254
 — Deres 3 Børn 69
 — Deres Søn, Christian 240
 — Datter, Abigael 240
 — Erik, Baron, og Jean, Baronesse, f. Boswell 99
 — Fritz, Lehnsbaron 15
 — Julie (Lupaa), Baronesse 257
 — Niels, Baron, Kommandørkaptajn 81
 Iversen, Arne, Anlægsgartner 143
 — Gertrud, Frue 143, 149. — Begge 199, 227, 242
 Jacobsen, Georg, Bankdirektør, Odense .. 31, 32, 142, 247
 — Anne, Frue, f. Nielsen 32
 — Hans Thyge, Præst, og Agnes Helene, Frue, f. Petersen 82
 — Simon, Gaardejer, Sogneraadformand, Farstrup 8, 16, 44, 58, 117, 254
 — Arkitekt 32
 Jahn, Einar, Grosserer, Odense 246
 Jantzen, Jørgen, Bogtrykker 257
 Jensen, Aksel, Gaardejer, Ny Munkehus 142
 — Christian Axel, Magister, Musæumsinspektør 41, 42, 126, 149², 158, 159
 — Christian Ove, Gartner, Møltrup 258
 — Ejler, Skovarbejder, Mørkemosehus 89
 — Erik, Præst, senere Biskop, Aalborg 136, 242
 — J. L., Skovfoged, Clausholm 125, 201
 — Else, Frue, Nørre Sundby 125, 201
 — Jens Marius, Sognefoged, Morud 15
 — Hans Fader, Sognefoged, Morud 15
 — N. H., Skovfoged, Holstenshuus 38, 69, 248
 Jespersen, Poul, Dr. phil. 153³, 258
 — Rola, Frue, f. Wohlleben 153
 — Einer, Forpagter, Finstrup 69
 — Erik, Klosterforvalter, Vemmetofte 158
 Jessen, Peter, Forpagter, Barnehøjgaard 190
 — Fruen 60. — Begge 61
 — Kaj, Forpagter, Barnehøjgaard 190
 Johansen, Oberstløjtnant, Kronborg 128
 Johnson, amerikansk Præst 139, 140
 Jonquières, Henrik de, Amtmand, Holbæk 158, 250
 Juel, Gregers, Hofjægermester 97, 201, 207, 208², 237, 240, 251
 — Gunilla, Hofjægermesterinde, f. Ankarcrona 81.
 — Begge 6, 41, 167
 — Iver 144
 — Hans, Hofjægermester, og Thyra, Hofjægermesterinde, f. Comtesse Ahlefeldt Laurvig 5, 157, 243
 — Jens, Hofjægermester 45, 157, 207
 — Clara, Hofjægermesterinde, f. Treschow 193. — Begge 81, 82, 197, 253
 — Knud, Hofjægermester 45
 — Niels, Kammerherre 5², 161, 166, 196, 200, 207, 208, 237
 — Vibeke, Kammerherreinde, f. Baronesse Wedell Wedellsborg 5, 160. — Begge 41, 69, 99, 125, 166, 172, 243, 248
 — Deres 2 Døtre 69, 99
 — Niels, Søhelt, † 1697 99
 — Sophie, † 1722, g. Niels Krag 225
 — Sophie Magdalene (Rikke), f. Treschow 103, 141, 190, 198, 255
 — Hendes Sønner, Eiler 141, 190, og Niels 103, 190
 Juliane Marie, Enkedronning, † 1796 162
 Juncker, Flemming, Godsejer, Overgaard, og Ingjerd, Frue, f. Comtesse Ahlefeldt Laurvig 143
 Jung, svensk General 134
 Jungersen, S., Landinspektør, Maribo 145, 158
 Juul, Axel, Godsejer, Willestrup 10
 — Mogens, Direktør 10, 144
 — Ebba, Frue, f. Matzen 144. — Begge 191
 — Ebbe, Præst, Obbekjær 52
 — Anna Sophie (Lia), Frue, f. Baronesse Wedell Wedellsborg 202², jvf. Wedell Wedellsborg.
 — Sehestedt Juul, Christian, Kammerherre 9², 12

- Juul, Elise, Kammerherreinde, f. Valentiner 9, 41, 108, 151, 160, 196², 254
 — Ove, Hofjægermester 10, 140, 152
 — Christian, Godsejer 10, 151, og Lisbeth, Frue, f. Neckelmann 251
 — Emilie, Kammerherreinde, f. Baronesse Holsten . . 52
 — Sophie, Stiftsdame 257
 Jørgensen, Arendt, Godsforvalter, Holstenshuus 38, 60², 124, 164, 178, 190, 235², 236, 248², 256
 — Maren (Maja), Frue, f. Nielsen 28, 248. — Begge 28, 61, 68, 84, 175, 203
 — Dagmar, Enke efter Husmand, Ejershaab 73
 — Johannes, Husmand 73
 — Henry, Husmand 73
 — Emilie, Frøken, Sygeplejerske 12, 40
 — Erhard, Gæstgiver, Komigen Kro 72 og Frue 39
 — Lars, Skytte, Langesø 144, 257
 — Hans Søn, Gustav Alexander 257
 — Svend, Folketingsmand 199
 — Rasmus, Hjulmand, Røde Mølle 254
 — Professor ved Landbohøjskolen 187
 — Bogtrykkeri, J. Jørgensen & Co. 254
 — Axel Lauge, Forpagter, Estrupgaard 114, 125, 199, og Ida, Frue 199, 257
 — Olaf Lauge, Forpagter, Schildenseje 6, 30, 114, 125, 139, 143
 — Karen, Frue 60. — Begge 6, 42, 61, 135, 139, 149, 186, 242, 257
 Kaalund, H. V., Digter 28
 — L., Godsforvalter, Skjoldenæsholm 257
 Kaare, Fru Kontorchef 209
 Kaas, Dagmar, Frøken 5
 — Frederik Christian, Admiral, † 1803 175, Christiane Elisabeth Birgitte, f. Juul, † 1796 175
 Kaiser, Magister 34
 Kilde, Aage, Folketingsmand 34, 69
 Kier, Kamma, Frøken 97, 99
 — Rigmor, Frøken 97, 99
 Kierkegaard, Søren 139
 Kiilsgaard, Tandlæge, Rudkøbing 140
 Kingo, Thomas, Biskop, † 1703 175
 — Hans Hustru, Birgitte, f. Balslev, † 1744 175
 Kitiyakara, Prins af Siam 133
 Kiær, Gustav, Læge 81, 121
 — Ada, Frue, f. Baronesse Reedtz Thott 6, 15, 43, 53, 60, 69², 81, 99, 121, 140, 151, 196, 250. — Begge 69, 70, 196, 240
 Kjarbye, Lærer, Assens 156
 Kjarulf, Nils, Magister 228, 232
 Klan, C., Læge, Voldum 149, og Frue 42, 114
 Klem, Knud, Musæumsdirektør 41, 127, 128, 145
 — Ollis, Frue, f. Andersen 128, 234. — Begge 158, 199, 258
 Klitgaard, Carl, Postmester, Hjørring 14, 127
 Knudsen, Agnes, Frøken 8, 256
 — Bodil, Frøken 256
 — Gunnar, Kontorchef 145
 — Regnar, Lektor, Risskov 258
 — Overlærer, Bogense 88
 Knudtzon, Kristian, General 78
 Knuth, Eggert, Greve 133, 190
 — Lily, Grevinde, f. Comtesse Rantzau 159, 242. — Begge 190, 254
 Knuth, Flemming, Greve 10²
 — Helge, Greve 10
 — Henriette, Comtesse 10, 42, 119, 121, 146
 — Frederik Victor, Greve, Hofmarskal 143
 — Christian, Greve 54
 — Minna, Grevinde, f. Baronesse Buttlar 189
 — Christopher, Greve, Lilliendal . 14², 15, 46², 81, 87, 172
 — Ille, Grevinde, f. Comtesse Lerche 15, 29², 44², 45, 49, 58, 62, 88. — Begge 8, 256
 — Kristian, Greve 14, 15², 17, 31, 44, 45, 46, 49, 60, 81², 82, 85, 87, 112, 113, 135, 140, 157, 162, 197, 251, 253, 255⁴
 — Antoinette, Grevinde, f. Rigsgrevinde Spønneck 44², 45², 46, 81, 135, 162. — Begge 6, 15²
 — Ulrik, Greve 14, 44², 45, 49, 60, 88, 113, 171
 — Tove, Grevinde, f. Baronesse Bille Brahe Selby 113, 171. — Begge 15², 17², 41, 53, 72, 86, 157, 243, 253
 — Deres Datter, Birgit 15, 88, 113, og Søn, Christian 88, 113
 — Torben, Greve 14, 15, 31², 42, 53², 82, 84, 112, 113², 114, 135, 139, 141, 142, 171², 172, 177, 207, 208, 246, 255³
 — Vibeke (Dine), Grevinde, f. Lausen 171, 242. — Begge 170, 191, 203, 242, 255
 — Deres Søn, Adam 255
 — Dagmar, Comtesse 15², 31², 42, 53, 60, 84, 112, jvf. Tillisch.
 — Minna, Comtesse 15, 46, 81, 112, jvf. Barsøe.
 — Otto, Greve, Flintholm 5, 14, 15, 39, 44, 52, 60, 82, 87², 113, 114, 172, 206, 245, 246²
 — Esther, Grevinde, f. Kauffmann 71
 — Elisabeth (Lippe), Grevinde, f. Baronesse Bille Brahe 5, 39, 40, 48, 60, 79, 87, 113, 148, 171. — Begge 12, 24, 44, 53, 60, 68, 72, 85, 86, 148, 151, 157, 160, 228, 255
 — Erik, Greve 14, 44², 46, 53, 72, 79, 86², 157, 198, 246, 247
 — Agnes, Comtesse 46, 60, 72, 157, 171, 198, 206, 246³, 247²
 — Frederik, Greve 24, 39, 40, 53, 72, 84, 86²
 — Marie Louise, Comtesse 39, 40, 72, 148, 171, 172, 198, 206, 246, 247
 — Ellen, Comtesse 39, 40, 72, 172, 196, 198, 206, 246, 247
 — Wilhelm, Greve, Egeløkke 5, 14, 15, 44, 45, 60, 61, 82, 86, 113, 146², 171², 172, 246, 255, 256
 — Inge, Grevinde, f. Comtesse Ahlefeldt Laurvig 5, 45, 55, 113, 148, 171, 196, 198. — Begge 14, 44, 49, 60, 72, 140, 187, 197, 243, 255
 — Christian, Greve 72, 144, 172², 246, 247
 — Ille (Illa), Comtesse 44, 72, 246, 247
 — Wenzel, Greve 44, 45, 72, 177, 246, 247
 — Gebhard, Greve, Vosnæs 31, 87, 113², 172
 — Rudolph, Greve, og Karen, Grevinde, f. Didrichsen 191
 — Deres Søn, Kristian 191
 Knuth Winterfeldt, Kjeld, Greve 134, og Gertrud, Grevinde, f. Baumann 197
 Koch, Hal, Professor 9, 35
 Koenig, fransk General 134
 Konow, Caroline (Caro), Frue, f. Baronesse Iuel Brockdorff 77², 257²
 — Wilhelm, Civilingeniør 77. — Begge 196
 — Hans, Grosserer, 77², og Frue, f. Hansen 84
 — H. J. H. H., Kammerherre 134
 Korch, Ingeborg, Konsulinde, f. Andersen 170

Korch, Einar, Landsretssagfører	170	Lindgreen, Per Johan, Direktør, og Madeleine (Mulla), Frue, f. Tham	136
— Karen, Frue, f. Levin	170	— Deres Søn, Vilhelm	136
— Georg, Direktør	170	Lindquist, svensk Professor	157 ² , 195, 196
— Poul, Konsul	170 ²	Lindqvist, Kaj Erik, Student	232
— Elisabeth (Søs), Frue, f. Cederfeld de Simonsen 108, 170	108, 170	Linvald, Axel, Rigsarkivar 248, 254, og Adda, Frue, f. Cohen	127, 244
— Deres Søn, Ole	108	Lissner, Viggo, Præst, og Frue	103, 242
Kornerup, Bjørn, Overarkivar	167	Lollesgaard, Agnes, Frue, f. Ruge	77
Koroneos, Polly, f. Comtesse Holstein	203	— 3 af hendes Børn	77
Kraft, Ole Bjørn, Folketingsmand	32, 34	Lomholt Thomsen, V., Præst, Søby 139, 149, 187, og Frue	149
Krag, Otto, Gesandt, Kammerherre, og Ellinor, Kam- merherreinde, f. Münter	173	Lorch Madsen, Amtsraadssekretær, Odense	101
— Niels til Egeskov, † 1740	225	Lorenzen, Poul, Skovdirektør	101
Kragh, Axel, cand. mag. og jur. 10, 15, 46, 63, 119, 127, 135, 145, 198, 227	135, 145, 198, 227	— Vilhelm, Dr. phil. og Dora, Frue, f. Elsass	193
— Signe, Frue, f. Risom	119	Lotzbeck, Ludwig (Ludi), Baron 172, og Baronesse, f. Lunn	172
Krarpup, H., Landsretssagfører, Odense	159, 161	— Baron Ludi Lotzbechs Farbroder	172
Krog, Hans, Installatør, Morud	109, 153	Lowzow, Marie Antoinette (Misse), Kommandørinde, f. Comtesse Bille Brahe Selby	198
Krogsh, Frøken, Sygeplejerske	29, 44	Lund, Kirstine, Frue, Komigenhus	83
Krognos, Else Holgersdatter, † 1470, g. Otte Nielsen Rosenkrantz	180	— N. Johs., Muremester, Morud	258
Kristensen, Knud, Statsminister	134	Lunn, Christian, Oberst, Knabstrup	189 ² , 190
Kruse, Johan Christian, Ambassadør	195	— Knud, Overlæge, Knabstrup	189 ² , 227
Købke Rimmer, L., Sogneraadsformand, Herlev	198	— Tage, Præst, Birket	49, 52
Langberg, Harald, Magister 192, 199, 200, 201, 229, 230 ² , 247, og Frue, f. Balslev	193	Lunøe, Vibeke, Frue, f. Baronesse Iuel Brockdorff. ...	40
Lange, Alfred, Godsforvalter, Krengerup	77, 101, 202	Lustrup, Redaktør, Thisted	158
— Jacob E., Forstander	34	Lykke, Karen Hansdatter, † 1562, g. Mikkel Brocken- huus	209
— Lars Haagen, Hofjægermester, Ørbæklunde	160	Lykke Hansen, Proprietær, Skjærninggaard	208
— Bodil, Frue, f. Blach	160	Lystrup, Hans, Godsejer, Høfdingsgaard, og Ingeborg, Frue, f. Søborg	82
— Ingeniør	160	Lüttichau, Christian, Kammerherre 169, og Vibeke, Kammerherreinde, f. Brockdorff	46
Langkilde, Karl, Godsejer, Bramstrup	20, 76, 160	Lønborg Jensen, Thomas, Arkitekt	243
— Harriet, Frue, f. Brandt 160. — Begge	73, 79	— Præst	243
Lannoy, Louise, Grevinde, f. Vicomtesse de Spoelberch	134	— Esther, Pastorinde, f. Jensen	243
Lansoy, Marguerite, Frue, f. Pradère Niquet	257	Løvenskiold, Anna Elisabeth Theophile, Baronesse, f. Friherreinde Lüdinghausen, genannt Wolff, † 1866	189
Larsen, Andreas, Organist	250	— Carl Otto, Godsejer, Vækero, og Henny, Frue, f. Størmer	207
— L., Købmand, Morud	15	— Herman, Godsejer, Fossum	207, 209, 245
— Lars, Træhandler, Odense	144	— Anna Cecilie, Frue, f. Wilhelmsen	126
— Svend, Musæumsdirektør, Odense 158, 164, 248, og Margrethe, Frue, f. Frydenlund	164	— Deres Datter, Cecilie	126
Lassen, Erik, Musæumsinspektør	79	— Deres Søn Leopold og Catharina, Frue, f. Grevinde De la Gardi	126
— Suzanne, Frue, f. Comtesse Raben Levetzau	32	— Hermann, Godsejer, Overud, og Evelyn, Frue, f. Egeberg	207
Lauesen, Mogens, Oberstløjtnant, Viborg	198	— Regitze, Baronesse, f. Baronesse Bille Brahe ...	113 ²
Laursen, R., Sogneraadsformand, Voldum	139, 186	— Lili, Baronesse	31, 113
Lausten Thomsen, H., Amtslæge, Aabenraa	158	Løwenbalch, Maja, Frøken, Sygeplejerske . 69, 83, 121, 257	69, 83, 121, 257
Lenep, van, hollandsk Gesandt	133	Mackeprang, A. H., Maler	38
Leopold, Konge af Belgien	133	— Mouritz, Dr. phil.	117, 127, 254
Lerche, Anna Hedvig, Lehns-grevinde, f. Baronesse Zytphen Adeler	14	— Ulrik, Jægermester	257
— Anna Sophie, Baronesse, f. Lüttichau	152	— Carl, tidligere Forpagter paa Holstenshuus	131
— Flemming, Kammerherre	244	Madsen, Jacob, Biskop, † 1606	62
— Sophie, Grevinde, f. Steensen Leth	45, 49	— Mads, Student	232
Lehn Petersen, Knud, Bygningsinspektør, Odense	126	— Mathias Peder, Provst, Faaborg 12, 21, 124, og Frederikke, Provstinde, f. Borch	12
Leth, Constance, Frue, f. Fabritius de Tengnagel	49	— Peder, Skovarbejder, Bøgelundshus	248
Levetzow, Sophie, Kammerjunkerinde, f. Comtesse Knuth	52	— Thorvald, Dr. med. og jur.	134
Limkilde, Hans Nielsen, Boelsmand	248	Malmstrøm, Axel, Biskop, Viborg 43, og Hedevig, Bispinde, f. Jahnsen	15, 40
— Jakob, Husmand	248		
— Niels, Gaardejer	248		
Lind, Aage, Kandidat, Skrodhøj	191		
— Frøken, Barneplejerske	255		
Lindberg, Formand for Husmandsbrugskommissionen	232		
Lindberg Nielsen, Landsarkivar, Odense	248		

- Marcussen, Ove, Musæumsinspektør, Svendborg 69²
- Mark, Godsejer, Kollerup 201
- Marstrand Jørgensen, Otto, Skovrider, Langesø 6, 16, 17, 30², 33, 35, 38, 39, 60, 64, 70, 71, 73, 84², 89², 92, 96, 97², 99², 100, 108, 132, 138, 141, 142, 143, 147, 155, 156, 157², 172, 190, 199, 202, 206, 208, 226, 228, 232, 235, 236, 246, 248
- Agnete, Frue, f. Müller 49, 55, 142, 172, 225. — Begge 17, 34, 49, 53, 68, 86, 132, 142², 146, 202, 206, 207, 232, 246, 248²
- Deres Datter, Birgit 225, 248
- Deres 3 Døtre 171
- Marstrand Svendsen, Direktør, Odense 248
- Marsvin, Peder til Hollufgaard, † 1614 175
- Ellen, † 1649, g. ¹) Ludvig Munk, ²) Knud Rud 178, 225
- Martensen Larsen, Tyge, Politimester, Odense 126, 241, og Thora, Frue, f. Jensen 144, 197
- Deres Datter 144
- Martinussen, Maren, Frøken, Nyborg 257
- Mathiassen, Therkel, Dr. phil., Overinspektør 158, 189, 227
- Meilgaard, Anton, Læge, Morud 171
- Elisa, Frue, f. Larsen 34, 49, 55, 153, 171. — Begge 68, 142, 246, 248
- Deres Datter Ida 40, 153, og Søn 248
- Meklenborg, Landinspektør, Odense 226
- Meldal, Julius, Viceadmiral 189
- Mengel, Aage, Konsul, Odense 247
- Godsforvalter, Nørholm 165
- Merode, belgisk Prins 134
- Meyer, Nina, Fru Direktør, f. Stenbjørn, Odense 84
- Mikkelsen, Oberst 21, og Oberstinde 17
- Marius, Fotograf, Faaborg 100
- Minds, K. A., Præst, Odense, og Frue 35
- Moes, Ettie (Iner), Frue, f. Baronesse Wedell Wedellsborg 202²
- Hendes Søn Carl 202
- Moltesen, Peter, Professor 155, 202, 208
- Moltke, Adam Gottlob, Greve, † 1792 162, 177
- Sophie Hedvig, Grevinde, f. Raben, † 1802 162
- Berthe, Grevinde, f. Huitfeldt, † 1788 179, 237
- Adam, Greve, Espe 77
- Christian, Lehnsgreve 97, og Helga, Lehnsgrevinde, f. v. Lüder 82
- En af deres Døtre 208
- Eiler, Greve 81
- Elisabeth, Grevinde, f. Comtesse Dannekiold Samsøe 81, 82
- Ellen Bege, Comtesse, Hofdame 143, 191
- Frederik, Greve 44, 60, 119²
- Benedicte (Dissi), Grevinde, f. Comtesse Knuth 29, 41, 60, 69, 78, 119, 126, 127, 132, 133, 134, 135, 140, 145, 161, 168, 170, 172, 193, 200, 244, 248, 250, 253, 255². — Begge 15, 44, 49, 53, 69, 86, 119
- Deres Sønner: Adam, Greve 40, 53, 78, 133, 193
- Peter, Greve 40, 53, 78², 126, 140, 168, 189, 255
- Birthe Marie, Grevinde, f. Størck 255, jvf. Størck.
- Harald, Greve 142
- Ivar, Greve, Lystrup 133, 134²
- Mimi, Grevinde, f. Comtesse Holstein 172, 242
- Familien 154
- Moltke Huitfeldt, Ebba, Grevinde, f. Øllgaard 203
- Leon, Greve 207, 246
- Moltke Huitfeldt, Tove, Grevinde, f. Comtesse Dannekiold Samsøe 246. — Begge 140, 154
- Monrad Frandsen, Præst, Øster Egesborg 15, 45, og Frue 81
- Monrad Møller, Dag, Præst, Oure Vejstrup 105
- Mortensen, Socialinspektør, Odense 84, 129
- Mourier, Erik, Inspektør, Brahetrolleborg 10, 246
- Naka (Besa), Frue, f. Comtesse Reventlow 240, 246, 247. — Begge 247
- Mourier Petersen, Adolph, Kammerherre 169
- Elisabeth (Bess), Kammerherreinde, f. Malthé Bruun 169
- Mulvad, V., Præst, Odense 187
- Mundt, Kaj, Landsretspræsident 190
- Munk, Kaj, Præst, Vedersø 21
- Munthe af Morgenstjerne, Otto, Kammerjunker 29, 190
- Muus, Henning, Skovrider, Gaunø 39
- Thorbjørn, Konsul, Odense 247
- Müller, Axel, Grosserer og Ingrid, Frue, f. Steffensen 68
- H. (1777) 105
- H., Fuldmægtig 242, 258
- Sven, Overlæge, Odense 227, og Karen, Frue, f. Lützhøft 24
- Deres Søn, Ole 24
- William, Overlærer 16
- Møller, Carl Mar., Professor 254
- J. S., Kredslæge, Kalundborg 41, 128, 145
- Neergaard, Jacobine (Babbe), Hofjægermesterinde, f. Estrup 49
- Birte, Frue, f. Baronesse Reedtz Thott, og Peter, Direktør 82, 251
- Bodil, Frue, f. Hartmann, Fuglsang 161
- Viggo, Fuglsang 161
- Peter, Apoteker, Aunsbjerg 149
- Vilhelm, Skovrider, Vemmetofte 10, 158, 257
- Wenzel, Hofjægermester, Førslev 201, og Marie, Hofjægermesterinde, f. Wilhjelm 168
- Bruun de Neergaard, Louise, Kammerherreinde, f. Bardenfleth 10, 119
- Familien 40
- Julie, Hofjægermesterinde, f. Bruun de Neergaard 76
- Birgitte 76, 97, jvf. Paulli.
- Ove, Assistent, Grønland, og Helga, Frue, f. Bjødstrup Sørensen 248
- Lykke 76
- Godtfred, Fuldmægtig 44, 53, 60, 113, 189, 198
- Margrethe (Grethe), Frue, f. Comtesse Knuth, 5, 15, 52, 54, 60, 85, 86, 113, 193, 199. — Begge 44, 127, 254, 255
- Tønnes, Kaptainløjtnant 14, 45, 53, 60, og Elisabeth, f. Bohm 254
- Vibeke, Frøken, Desinatør 32, 44, 54, 72, 78, 86, 254
- Henri, Kaptain 250
- Svend, Premierløjtnant 198
- Neovi, Saima, Frue 128
- Nerdrum, Odd, Højesteretsadvokat, Norge 171
- Ingrid, Frue, f. Borge 171. — Begge 61
- Neumann, Svend, Stiftamtmand, Odense 20, 158, og Vibeke, Stiftamtmandinde, f. Ahnfeldt 141
- Nielsen, Anna, Frue, Dyrehavelund 39
- Axel, Gaardejer, Brændelydinge 73, 125, 191, 253, og Kirstine, Frue, f. Milling 12, 203

Nielsen, Deres Sønner, Aage, Forvalter, Lillindal 12, 73, 162, 253, og Knud	12	Oxholm, Erik, Vognmand, Odense	41, 55, 84
— Carl, Skovarbejder, Spejlbjerghus	34, 248	— Niels, Direktør, og Addy, Frue, f. Albeck	142
— Ernst, Maler, Haarup	144	— Oscar, Ambassadør	32, 45, 142
— F., Præst, Vejle	250, 251	— Inge, Ambassadrice, f. Blechingberg, 142. — Begge	82 ²
— Hans Peter, Lærer, Fårstrup, og Frue	142	— Deres Datter, Elsa	250
— H. C. T. V., Skovrider, Holstenshuus	208	Packer, Mr., Leeds	232
— Lars Christian, Havearbejder, Havrehed	34, 248	Paludan Müller, Marie Augusta, Frøken	113
— Hans Datter, Edith	248	— Flemming, Præst, Sæby	113
— Niels Chauffør, Holstenshuus 178, og hans Hustru, Sorine	178	Pade, Jeanne, Frue, f. Severin	158
— Niels, Maler, Bredbjerg	146, 254, 257	— Erik, Ritmester	189
— Otto, Skovarbejder, Orehus	24	Pape, Margrethe, Baronesse Løvendal, †1704	101
— Svend, Skovarbejder, Emiliehøj	228	Parsberg, Ingeborg, †1641, g. Claus Daa.	175
— Svend Aage, Præst, Hjembæk	49, 52, 126	Paulli, Birgitte, Frue, f. Bruun de Neergaard, 248, jvf. Bruun de Neergaard.	
— Ellen, Frue, f. Petersen 52. — Begge	52	Paulsen, Henning, Adjunkt, Asmild, og Frue	235
— Theodor, Direktør, Fårstrup Savværk 34, 142, 206, 256, og Frue	142, 206	— Jørgen, Musæumsinspektør, Frederiksborg 158, 166 ² , 167, 235	
— Deres Sønner Carl og Christian	206	Pedersen, Gunnar, Præst, Bjerreby, og Frue	103
— Fabrikant	139	— Herluf, Skovfoged, Clausholm ... 6, 71 ² , 84, 143, 192	
— Hans Hustru, Marie, f. Emmeluth	139	— Minna, Frue, f. Pedersen, 71. — Begge,	30, 186
Nikolajsen, Proprietær, Kejsegaarden	232	— Jens Peder, Sognefoged, Ditlevsdal 15, 16, 101, 117	
Nissen, Ansgar, Forpagter, Estrupgaard 30, og Jenny, Frue	61	— Johannes, Professor	145
— M. Forpagter, Sophie Amaliegaard 60, 114, 139, 141, og Thyra, Frue ... 6 ² , 30 ² , 42, 61, 71, 149, 186		Petersdorff, Christian, Lehns greve	87
Noack, Carl, Biskop, Haderslev	21 ²	— Jeromia (Roma), Lehns grevinde, f. Comtesse Bille Brahe Selby	8, 63, 77, 108, 109
Norn, Viggo, Arkitekt, Horsens	41	Petersen, Aage, Lektor, Esbjerg	148, 164, 170
Nordmann, V., Statsgeolog	100, 258	— A. C. D., Folketingsmand, Forhaabningslund ...	44
Nyborg Christensen, Frøken	83	— Erik, Lærer, Svenstrup	78
Nyegaard, Christian, Forpagter, Holstenshuus 60, 69, 72, 84, 88, 124, 190		— Godtfred, Statshusmand, Sjellerup Mark, 49, 52, og Christine, Frue, f. Petersen	52
— Olga, Frue, f. Jensen, 60. — Begge	61, 84	— Marie (Misse), Frøken	49
Nygaard, Povl, Genealog	244	— H. Chr., Fabrikant, Odense	31
Nygård Nilssen, Arne, norsk Rigsantikvar, 101 ² , 161 ² , 164, 165 ² , og Maja, Frue, 161, 164 ² , 165, 166, 254		— Johannes, Konsul, Faaborg	248
Nyqvist, finsk Præst	139	— Jørgen, Sparekassedirektør, Ryds Mølle	16
Näslund, svensk Professorinde	207	— Karen, Frue, f. Jensen, Lissabon	257
Nørlund, Poul, Musæumsdirektør, 41, 89, 118, 128, 145, 199, 200, 234, og Nanna, Frue, f. Møller, 118, 158, 230		— Niels Jørgen, Gartner, Holstenshuus, til 1834 ...	38
Nørregaard, Mine, Frøken, Rue	97	— Rasmus, Savværksejer, Tokkerod	108
Obelitz, Ellen, Frøken	78	— Fruen	108
— Hendes Forældre	78	— Sophie, Frøken, Lektor	100
— Fritz, Løjtnant, og Gudrun, Frue, f. Lindegaard 78, 112		— Svend Aage, Arkitekt, København, 152, 168, 178, 179, og Frue	168
— Deres Søn, Hans	78	— Frøken	108
Olav, Norges Kronprins	134	— Redaktør, Odense 144, 234, og Frue	186
Oldenburg, Paul, Biskop	258	Persson, svensk Lensjægermester og Frue	132, 207
Olsen, Albert, Professor	118 ²	Pihlkjær, K., Forpagter, Sophienlund 30, 84, og Marie, Frue	61, 100
— Agnete, Professorinde, f. Bing	118	Piper, amerikansk Professor	232
— Axel, Planteskoleejer, Kolding	225	Plagquine, russisk Gesandt	133
— Anders, Tømrer, Diernisse	38	Plessen, Christian Ludvig, †1752	177
— Ernst, Tømrer, Diernisse	38, 226	Plum, Niels Munk, Biskop, Nykøbing	42, 136, 158
— A. C., Tømrer, Diernisse	38	— Augusta, Bispinde, f. Thiele	158
— Rasmus, Tømrer, Diernisse	38	— Anna Elisabeth, Frøken, Mariaforbundet	60
— Søren, Murer, Diernisse	38	Pontoppidan, Axel, Kaptajn	81, 161
— Otto, Oberstløjtnant, Viborg	198	— Olga, Frue, f. Baronesse Bille Brahe	160
— P. Chr., Godsejer, Nakkebølle	84	— Deres ene Søn	81
Overgaard, Frue, Holstebro	158	Porat, Tage von, Direktør, Sverrig	245
Owe, Elsa, Frue, f. Theill, Margaard	248	Poulsen, Christen, Skovfoged, Clausholm 30, 143, 192, 199, 227, 236, og Johanne, Frue, f. Rasmussen 54, 254	
Oxholm, Antoinette (Bitten), Hofjægermesterinde, f. Comtesse Bille Brahe Selby	5, 41, 151, 199	— Erik, Skovfoged, Holstenshuus	248
		— Ib, Journalist	257
		— Forstelev	202
		— Magister	153

- Poulsen, Murermester 236
- Priisholm, Carl, Statshusmand, Gyldenmose 70, 76,
99, 258
- Prip Møller, Johannes, Arkitekt 85
— Antonette, Frue 85
- Quaade, Peter Friedrich, General, †1850 og Christiana
Gustava, Generalinde, f. de Tuxen 127
— Christiana Gustava, f. de Tuxen 5
— George Joachim, Gesandt 112, 127, 243
— Amalia, Frue, f. Baronesse Selby, †1862 112
— Caroline, Geheimeraadinde, f. Baronesse Selby 243
— Christian, Kammerherre 243
— Maja, Kammerherreinde, f. Holm, 45, 78, 243. —
Begge 243
— Elisabeth (Ese), Frøken 45, 49, 58
— Poul, Sekretær, 40, 60, 61, 100, 121², 125, 151,
171², 255²
— Karen Estrid (Didde) Frue, f. Hillarius Kalkau 8,
60, 172, 254. — Begge 8, 53, 76, 79, 116, 125, 127
151, 197, 243², 256
— Claus 8, 40, 79, 116, 121, 126, 151², 197, 243²
— Eva, Frue, f. Boas, 243, jvf. Boas. — Begge 243, 254
— Ulla 8, 40², 76, 79, 116, 121, 125, 150, 197, 243, 255
- Quellinus, Thomas, Billedhugger, †1709 eller 1710, 175, 180²
- Qvist, A., Skovrider, Lilliendal, 15², 44, 132, 162, og
Frue 15
— Vagn, Præst, Gaverslund 142
- Qvistgaard, Poul, Skovrider, Wedellsborg 198, 202,
246, og Frue 157, 198, 206, 254
- Raben, Birthe (Bibi), Frøken 250, 251
- Raben Levetzau, Frederik, Lehns greve 161
— Ida Marie, Baronesse, f. Konow 251
— Frederik (Freddie) 177, 198, 206, 251
- Rachette, Billedhugger 82
- Rahbek, Ove, Apoteker 101
- Randel, svensk Kaptain 139
- Rantzau, Christian, Lehns greve 55, 60, 77², 101², 108
— Fanny, Lehns grevinde, f. Comtesse Brockenhuus
Schack 101, 108, 152, 159, 160, 170, 171, 202, 241,
248, 254. — Begge 76, 77, 100², 101, 156
— Daniel, Lehns greve 202
— Lillie, Lehns grevinde, f. Neergaard 77
— Hans 54
— Helene 54
- Rantzau Breitenburg, Hans Caspar, Rigsgreve 255
- Rasmussen, Anker, Lærer, Havrehed, 16, 60, 61, 142,
og Frue 171
— Deres Søn, Poul 142
— Eva, Frøken, Vigerslev 86, 171
— Georg, Borgmester, Bogense 88, 199, 234, 254, 256
— Gustav, Udenrigsminister 134
— Holger, Direktør, Faaborg 84
— Hugo, Præst, Vigerslev, 9, 16, 40, 58, 60², 86, 97,
142, 170, 171, 172, 256
— Præstens Broder 9
— Jakob, Tømrer, Korup 125
— Julius, Skovfoged, Holstenshuus 26, 35, 54
— Niels, Brøndgraver, Korup 89, 125
— Niels, Skovfoged, Morudskov 9, 16, 33, 69, 146, og
Anna, Frue, f. Andersen 34, 171
— P. L., Godsforvalter, Brahetrolleborg 247
— Rasmus Peter, Skovfoged, Langesø 254
- Rasmussen, Karen, Frue, f. Nielsen 254
— Richard, Opsynsmand, Nakkøbølle Enemærke 245
— Hans Fader, Kusk, Holstenshuus 245
— Steen Eiler, Arkitekt 190
— Tømrermester, Odense 178
- Rathlou, Ide, Frue, †1700, g. Adolph Hans Holsten 54
- Reedtz, Birthe Kirstine Juel, †1790, g. Erik Skeel Hol-
sten 159
- Reedtz Thott, Tage, Lehnsbaron, og Elisabeth, Lehns-
baronesse, f. Bülow 251
— Sophie, Baronesse, f. Baronesse Berner Schilden
Holsten 40, 151
— Kjeld Otto, Baron 241
— Holger, Lehnsbaron 10
— Gerda, Lehnsbaronesse, f. Howden Rønnenkamp 81
— Tage, Baron 15, 81², 99, 100², 157, 193², 198, 201,
244, 250
— Else, Baronesse, f. Baronesse Wedell Neergaard,
45, 81², 82, 193, 250. — Begge 79, 125
— Axel, Baron 81, 82, 97², 99², 100², 121, 154, 157,
159, 161, 191, 192, 193, 196, 198, 201, 207, 208,
209, 243, 246, 248, 250², 251, 255²
— Susanne, Baronesse, f. Tholstrup 250², 255²
— Iver, Baron 40², 81, 99, 100², 121, 153, 156, 157, 198
— Helle, Baronesse 81, 100
- Refsum, Helge, norsk Statsadvokat, og Frue 127
- Reichelt, norsk Missionær 126
- Reimer, Christine, Frøken, Odense 64, 65, 88
- Reiter, Paul, Overlæge 39
- Reventlow, Ada, Grevinde, f. Grøn 63, 83, 164, 197
— Christian, Greve, Vallo 10, 20, 63, 83, 86, 108
— Beke, Grevinde, f. Comtesse Ahlefeldt Laurvig
108, 193, jfr. Ahlefeldt Laurvig. — Begge 144, 244, 253
— Christian Einar, Lehns greve 245
— Detlev, Greve 20, 63
— Eduard, Lehns greve, Ambassadør 10
— Else, Lehns grevinde, f. Bardenfleth, 191. — Begge
83, 191²
— Einar, Greve, Rudbjerggaard 65, 77, 158
— Elly, Grevinde, f. Stein, Altenhof 226, 255
— Else, Lehns grevinde, f. Risom 119, 161, 198
— Frederik, Stiftamtmand, Nykøbing 43, 70², 81,
127, 158², 159, 161, 162, 198, 199, 200, 234
— Inger, Grevinde, f. Konow 77
— Johan Otto, Greve 61, 63, 86, 144, 171
— Johan Ludvig, Greve, †1801, 240
— Ludvig, Greve 63, 79, 83, 86
- Rex, Frue, Korinth Kro 203, 225
— Frøken, Korinth Kro 203, 225
- Richardt, Christian, Digter 14
- Richter, V., Genealog 118
- Richelieu, Helge, Hofjægmester, Ørnfeldt 15
— Else, Hofjægmesterinde, f. Willer Andersen 15.
— Begge 15
- Riddel Blount, Elsa, Frue, f. Bille 126
— Hendes Datter, Martha (Patty) 126
- Riisager, Provst, Harridslev, og Provstinde 237
- Rijnberk, G. A. van, hollandsk Professor 255
- Ringberg, Hj., Dommer, Odense, og Anna, Frue, f. Jep-
sen 241
- Ringe, Niels, Tegner 94, 95²
- Rise Hansen, Carl, Arkivar 257
- Risom, Sven, Arkitekt 73, 119, 258
— Hans yngste Søn 73

Risom, Thalia, Frue, f. Rothe	119	Schack, Deres 2 Døtre	144
Ritsing, Nic., Amsraadssekretær, Odense 101, og Frue	197	— Birgitte (Berte), Comtesse, Hofdame	177, 225, 244, 247
Ritzau, Frue, f. Boje	173	— Eva, Comtesse	225, 247
Rodhe, Edward, Biskop, Lund 70, og Ruth, Bispinde, f. Billing	136, 150, 162, 177, 203, 254	— Sybille, Comtesse	247
— Deres Søn, Steen, Præst	70	— Hans, Lehnsgreve	225, 243 ³ , 244, 247, 248, 254, 256
Rogers, Charles Bolles, Minneapolis	177, 241, 255	— Egede, Provst, Christianshavn	139
— Hans Datter, Nancy, Denver	241	Schaffalitzky de Muckadell, Albrecht Christopher, Greve, †1797	159
— Hans 3 Børn	177	— Erik, Lehnsgreve	10, 69, 77, 97, 101, 108, 125 ² , 160 ² , 170 ² , 202 ² , 225, 235
Rolsted, E. V., Skovrider, Krengerup, og Frue	206	— Anna Elisabeth, Lehnsgrevinde, f. Lange	121, 159, 160, 170, 202 ² . — Begge
Rosen, Benedicte, Grevinde, f. Baronesse Rosenørn Lehn, med Børn	169	21, 69, 76, 99, 108, 144, 151, 152, 159, 178, 225, 243, 248	
— Malvine, Frue, f. Ræder	77	— Bendt, Baron, Gelskov	160 ² , 170
— Hendes Søn, Otto	77	— Christian, Baron, Bjergsted Skov	97, 160, 170 ² , 207, 208
— Skovrider, Nøddebo	202	— Røskva, Baronesse, f. Metz	160 ² , 170
Rosenberg, Georg Erdmann, Arkitekt, †1788	42	— Deres Søn, Michael, Baron, 160, og Birgitte, Baronesse, f. Monberg	248
Rosenkrantz, Anna, Baronesse, f. Juel, Priorinde, Odense	65, 99	— Carl Adolph, Baron, og Karen, Baronesse, f. Kragelund	198
— Arild, Baron, Maler	180	— Johan Ludvig, Baron, Rødkilde, og Else, Baronesse, f. Gyth	160
— Christiane, Lehnsbaronesse, f. Comtesse Wedell, 42, 82, 108, 114, 143, 180, 191, 254	225	— Birte, Baronesse	5
— Frederik, †1602	225	— Anne, Baronesse	5
— Hans, Lehnsbaron	180	— Henning, Baron, og Gudrun, (Tulle), Baronesse, f. Comtesse Bille Brahe Selby	28
— Holger, Baron 42, og Karin, Baronesse, f. Ljunglöf	169, 191, 192	— Anna Elisabeth (Mysser)	28
— Holger, Baron, Ørumgaard	169	— Oscar, Baron, Ritmester	160 ²
— Jørgen, Baron	180	— Cai, Baron, Chefredaktør	160 ²
— Oluf, Baron, †1685	118	— Ellen, Baronesse, f. Seiersen	160
— Otte Nielsen, Hofmester, var †1475	180	Schaumburg, Ernst, Kammerherre	134
Rosenørn, Anna, Priorinde, Vemmetofte	193, 253	Scheel, Erikka, Grevinde, f. Estrup	10, 24 ²
Rosenørn Lehn, Frederik, Lehnsbaron, 161 ² , 165 ² , 198, og Sigrid, Lehnsbaronesse, f. Grevinde Bonde af Bjørnø	156, 161 ² , 169, 198, 199	— Kresten, Lehnsgreve	99, 157
— Otto, Baron, 161, og Hanne, Baronesse, f. Benzon Basse	161, 200, 251	— Anne Marie (Bubben), f. Castenschiold	49, 55, 76, 157
— Deres Børn	200	— Begge	17, 24 ² , 35, 53, 79, 84, 99 ² , 198, 246
— Drude, Baronesse, f. Comtesse Ahlefeldt Laurvig, med Børn 169, og Carl, Baron	251	— Carl, Greve, og Anne Lise, Grevinde, f. Jensen	197
Rosensparre, Birgitte, †1583, g. Predbjørn Gyldenstiernerne	145	— Sophie Louise, Grevinde, f. Baronesse Zytphen Adeler	14 ²
Rothe, Oluf, Præst, København	196	— Frederik Christian, Greve	146, 241
Roussell, Aage, Overinspektør, Dr. phil.	200, 201	— Polly, Grevinde, f. Baronesse Lerche	241. — Begge
Rud, Anders Jensen, Biskop, Odense	40, 68	140, 208, 241	
Rygnér, H. V., Stadsingeniør, Odense, og Gudrun, Frue, f. Jørgensen	186	— Apoteker, Hørsholm	35
Rødsgaard, M., Direktør, Odense	31	Schmedes, Elisabeth, Frue	168, 256
Saugmann, Svend, Løjtnant	127	Schmidt, Louis, Chefredaktør, Aarhus	155
— Kirsten, Frue, f. Friis	127	Scholten, Aase, Frøken 79, jvf. Ahlefeldt Laurvig	153
Scavenius, Annie, Frøken	227	— Elizabeth, Frøken	153
— Carl Christian, Klintholm 193, og Birte, Frue, f. Rist	227	— Evelyn, Frue, f. Ellerton, Odense	153, 199
— Elisabeth (Litten), Frøken	250	— Peter, Ritmester	60, 148
— Fritze, Frue, f. Baronesse Zytphen Adeler	257	— Julie, Frue, f. Baronesse Reedtz Thott	53, 60, 81, 121, 148, 152, 154, 158, 171, 172, 202, 243, 250. — Begge
— Roger, Kunstmaler	189	41, 55, 68, 134, 142	
— Sophus, Kammerherre, Klintholm, 15, 201, og Gerda, Kammerherreinde, f. Hansen	82, 227	Schou, Bodil, Frue, f. Birch	127, 140
Schaarup, J., Præst, Faaborg	248	— Else, Frue, f. Baronesse Schaffalitzky de Muckadell	160
Schack, Hans, Greve, †1719	28	— H. I., Overlæge, Dianalund	8
— Anna Margrethe, Grevinde, f. Comtesse Reventlow †1710	28	— T. Ryberg, Præst, Kværndrup	203
— Otto, Lehnsgreve	28, 70, 134	Schroeder, Constance, Frue, f. Salicath	24
— Karin, Lehnsgrevinde, f. v. Schack 70, 177, 225, 235, 244, 247, 248, 254, 256. — Begge, 70, 144, 152		Schulin, Sigismund, Lehnsgreve, 21, 134, 245, og Johanne, Lehnsgrevinde, f. Schou	20, 193
		— Deres Søn, Vilhelm, Greve	156, 246, 247
		Schult, Jørgen, til Finstrup, †1652	96
		Schwartz Nielsen, Oberst, Kammerherre	134, 191

- Schøller, Christian Emil August, Hofjægermester, Margaaard 79
 — Kaj, Godsejer 154
 Scriver, Anna, Frue, f. Petersen, 49, 52, og Aage, Lærer, Gribstrup 52
 — Deres Døtre, Ellen og Karen 49
 Seesten, Arkivar, Odense, 248, og Frue 164
 Segelcke, Conrad, norsk Godsejer, og Nellie, Frue, f. Wolfhagen 198
 Sehested, Ellen, Kammerherreinde, f. Bech 161
 — Helga, Frøken, Bjergeskovgaard 196
 Seidelin, Mogens, Læge, Odense 70, 112
 — Eva, Frue, f. Moos 112. — Begge 69, 164, 166
 Selby, Thomas, til Biddlestone, †1787 198
 — Eleanor, Frue, f. Tuite, †1809 198
 — Charles Joseph, Baron, †1823 193
 — Charles Borre, Baron, †1849 195
 — Louise, Baronesse, f. Falbe, †1843, 49. — Begge 101
 Simonsen, Herdis, Frøken 251, jvf. Treschow.
 — Svend, Lærer, Taagerod, 187, 228, og Frue 171
 Simony, Daniel, Forpagter, Langesø 76, 107, 171, 178, 226
 — Julie, Frue, 172, 178. — Begge 34, 49, 53, 69, 86, 107, 146, 241
 — Deres Søn, Christian Julius, Sparekasseassistent, 105, 108
 Sinding, Otto, Student 76
 Sjøvernik, Nikolaj, Ruslands Præsident 133
 Sjøgreen, Carl, Generallojtnant, Stockholm 121, 150
 — Elisabeth, Generalinde, f. Cederschiöld, 150, 164, 199. — Begge 121, 136
 Skeel, Erik, Landsretssagfører, og Birgitte, Frue, f. Fønss 192
 — Jørgen til Gammel Estrup, †1695 180
 — Malvine (Vivi), Kammerjunkerinde, f. Baronesse Zytphen Adeler 257
 — Ove, Hofjægermester, Birkelse 202
 — Ingeborg, Hofjægermesterinde, f. Baronesse Wedell Wedellsborg 202
 — Deres Datter, Inger 202
 — Tyge, Godsejer, Lyngsbæk 113, 207
 — Rigitze, Frue, f. Baronesse Gyldenkrone 113. — Begge 192
 Skov, Hans Larsen, Husmand, Færstrup 16
 — Sigvard, Musæumsinspektør, Koldinghus 235, 247, 258
 — Forstander, Køng Højskole, og Frue 100
 Skovhaug, Aage, Entreprenør, Villestofte 92, 125
 — Børge, Tømrer, Villestofte 125
 Skovmand, Roar, Dr. phil. 128, 145, 234
 — Fruen 145
 Skovsted, Kaj, Præst, Skellerup, og Frue 78
 Skram, Karen, †1625, g. Laurids Brockenhuus... 173, 209
 Slomann, Vilhelm, Musæumsdirektør, og Bodil, Frue, f. Müller 41
 Smidt, C. M., Arkitekt, Lyngby, 88, 89², 92, 94, 105, 114, 117, 118, 125, 128, 135, 229, 230
 Smith, Harald, Seminarieførstander, Odense, 96, og Helvig, Frue, f. Møller 96
 — Troels, Pollenforsker 189
 Sophie Magdalene, dansk Enkedronning, †1770 162
 Sommerfeldt, Olfert, Politifuldmægtig, Nyborg, og Ingrid, Frue, f. Dændler 5, 41
 Sponneck, Margrethe, Rigsgrevinde, f. Comtesse Brockenhuus Schack 31
 — Wilhelm, Rigsgreve 81
 Sponneck, Eva, Rigsgrevinde, f. Friederichsen 46
 Staggemeier, Anton, Læge, Faaborg 160
 Staverskov, Anne, †1678, g. Christopher Hvas 161
 — Sophie, levede 1668, g. 1) Otte Kruse, 2) Laurids Ebbesen Udsen 161
 Steen Christensen, Holger, Ingeniør 70
 Steemann, Paul Christian, Amtmand, Bornholm 158
 Steenbach, Ebba, Kammerjunkerinde, f. Lemvigh, 165, og Carl, Kammerjunker 165, 235
 Steensberg, Axel, Dr. phil., Overinspektør 158, 198, 199³, 257, og Frida, Frue, f. Sillesen 198
 Steensen Leth, Vincens, Udenrigsraad 133
 Steincke, K. K., Landstingets Formand 196
 Stenbjørn, Hedvig, Frue, f. Baronesse Schilling... 21, 84
 Stiesdal, Hans, Magister 199
 Storck, Herman, Professor 112
 Stricker, S. M., Hoteldirektør, Christiansfeld 235
 Stubgaard, Poul, Skovfoged, Langesø 9, 16, 33, 34, 69, 146, 202, og Ebba, Frue, f. Demant, 34, 153, 171
 — Deres Sønner, Henning og Jørgen 153
 Størck, Birthe Marie, Frøken 148, 164, 170, jvf. Moltke.
 Støren, Johan, norsk Biskop 258
 Svendsen, Statsskovfoged 139
 Svenningsen, Nils, Ambassadør 203
 Svensson, Katrine, Frue, f. Billum, 257, og A., Redaktør, Haderslev 257
 — Deres Søn, Bjørn 257
 Sverin, Mette Palnesdatter, †1485, g. Anders Eriksen Ulfeld 173, 225
 Swane, Leo, Musæumsdirektør 84
 Syrach Larsen, C., Arboretforstander, Dr. agro. 101, 225, 255
 Søbye, Johannes, Præst, København 105, 242
 Søgaard, Helge, Musæumsdirektør, Dr. phil., Aarhus 112, 127, 158, 179², 199, og Kirsten, Frue, f. Jacobsen 143, 179, 192
 Sørensen, Arne, fhv. Kirkeminister 232
 — Ingrid, Frøken, Sygeplejerske, Langesø 83, 171
 — Jens, Tjener, Fuglsang 162
 — Kr., Arkitekt, Hadsten 6, 30, 125
 — Lauritz, Gæstgiver, Komigen Kro 162, 254
 — Otto W., Fotograf, Odense 40
 — Poul, Socialminister 247
 — Rasmus, Vægter, Langesø 162
 — Torben, Student 232, 242
 — Hans Forældre: Havneingeniør og Frue 242
 — Sagfører, Viceborgmester, Aarhus 207
 — Hans Frue 207
 — Købmand i Nyrup 226
 Tamm, svensk Professor 157
 Teilmann, Andreas Charles, til Nørholm, †1790 165
 Teist, Frederik, Højesteretssagfører 201, 226, 258
 Tersling, Eric, Direktør 77, 101, 202
 — Agnes, Frue, f. Comtesse Rantzau, 101, 159. — Begge 63, 152
 Tetens, Christiane, Frue, f. Bruun de Neergaard... 10, 40
 Tham, Else, Frue, f. Treschow, 121², 124, 128, 136, 137, 157, 161, 248
 — Henrik, Oberstløjtnant 124, 137
 — Carl Henrik, Taxeringsrevisor, 103, 140, og Karin, Frue, f. Watrang 140
 — Deres Søn, Hugo 103
 — Wilhelm (Ville) Overingeniør, Lesjöfors 103

- Tham, Hans Søn, Michael 103
 — Erik, svensk Jægermester 136, 137, 248, 251
- Thaulow, Thorkil, Oberstløjtnant, og Else, Oberstinde,
 f. Sehestedt Juul 254
 — Deres Søn, Per 10
- Thellesen, Jens, Journalist, Odense 257
- Thierlein, Lærer, Odense 72
- Thiset, Anders, Arkivar 127, 244
 — Olivia, Frue 127, 244
- Tholle, Johannes, Havearkitekt 34, 65, 76
- Tholstrup, Erik, Direktør, Middelfart 251
 — Henrik, Direktør, København 250
 — Elsa Ingeborg, Frue, f. Hanson 250
 — Laurits, Konsul, Hellerup 250
 — Inger, Frue, f. Bay 251
 — Knud, Direktør, Gentofte 250
 — Poul, Grosserer, Roskilde 250
 — Kitty (Kitte), Frue, f. Worning 250
 — Familien 250
- Thomsen, Albert, Overlærer, Holbæk 145, 158, 190
 — E., Politimester, Bogense 15, 16
 — Niels, Provst, Sønder sø, og Provstinde 9
 — Præst, Veflinge 43
- Thorlacius Ussing, Viggo, Direktør 82, 159, 180
- Thorup, Niels, Skovarbejder, Stenledhus 146
 — Hans Hustru, Marie 39
- Thorvaldsen, Bertel 175
- Thott, Christen til Boltinggaard, †1617 173
 — Otto, Greve, Skabersjö 100
- Thulstrup, Redaktør 257
- Thurah, de, Lauritz, Kasserer 33
- Tidemand Dal, C. J., Arkitekt, Næstved 158
- Tillisch, Anna 113
 — Carl Johan, Veksellerer 113
 — Elisabeth, Stiftsdame 113²
 — Emma, Oberstinde, f. Baronesse Schaffalitzky de
 Muckadell 46
 — Erik, forststuderende, 153, 156, 157², 198³, 201,
 207, 208², 209, 251
 — Flemming, Kaptain 113
 — Eva, Frue, f. Paludan Müller 113
 — Henry, Civilingeniør 113
 — Julie, Frue, f. Koefoed 113
 — Ingeborg, Frue, f. Paludan Müller 113²
 — Mercedes, Stiftsdame 253
 — Niels Benedict, Bankfuldmægtig 112, 113, 208
 — Dagmar, Frue, f. Comtesse Knuth, 113², jvf.
 Knuth. — Begge 119, 127, 157, 193, 244
 — Wilhelm, Forpagter, Øbjerggaard 113², 198
 — Thora, Frue, f. Sonne 113
- Tinhuus, Anne, †1565, g. Frands Brockenhuus .. 173, 209
- Tocqué, Portrætmaler 167
- Toft, Gustav, Amtmand, Præstø, 81, og Sophie, Amt-
 mandinde, f. Kier 15
- Toftemark, Højskolelærer, Tommerup 84
- Topsøe Jensen, Helge, Overbibliotekar 254
- Trampe, Christopher, Greve, 162, og Adelgunde, Grev-
 inde, f. Scholten 168
- Treschow, Alexandra (Lalla) Frue, f. Baronesse Berner
 Schilden Holsten 86, 103, 151
 — Niels, Godsejer 208, 209, 245
 — Hans Sønner, Gert 208, og Mogens 208, 209, 251
 — Ingeborg, Frøken 121, 128
 — Michael, Forpagter 53, 108², 121, 151, 152, 248, 254
- Treschow, Wanda, Frue, f. Comtesse Danneskiold
 Samsøe, 40, 140. — Begge 5, 15, 29, 40, 41, 82,
 84, 101, 108
 — Valdemar, Toftholm 103
 — Hans Datter, Karen Margrethe 103
 — Michaela, Frøken 5, 10, 45
 — Frederik, Amtsinspektør 81, 128, 170
 — Amy, Frue, f. Castenskiold, 60, 170, 191. — Begge
 53, 68, 72, 81, 128, 169, 193, 198, 251, 255
 — Eiler, Forpagter 40, 68, 103, 141², 145
 — Elisabeth, Frue, f. Weber 141. — Begge 142, 191, 255
 — Deres Datter, Susanne 103
 — Niels Gregers, Slotsgartner 68, 145, 170², 171², 172,
 og Anne, Frue, f. Cederfeld de Simonsen 193, 255,
 jvf. Cederfeld de Simonsen.
 — Bent, Assistent 68, 251, og Herdis, Frue, f. Si-
 monsen, 255, jvf. Simonsen.
 — Peter Oluf, Gesandt 43
 — Vibeke, Frøken 43
 — Herman, Godsejer 103
 — Hans Datter, Pia 103
 — Ove, Disponent 103
 — Hans Datter, Pauline 103
 — Fritz, Fritzøhus 207, 208
 — Hans Søn, Aage, Sekondløjtnant, 208, 209, og
 Nanna, Frue, f. Meidell 207
 — Wilhelm, Kammerherre, Brahesborg 100, 108³,
 142, 156, 170²
 — Louise (Lissie), Kammerherreinde, f. Bencard 77, 108
- Trock Jantzen, Else, Frue, f. Illum, Bækkeskov 192
- Troels Smith, Ellen, Oberstinde, f. Marstrand 248
- Truman, Amerikas Præsident 133
- Tryde, Ove, Boghandler 189, 227
- Tschierscke, Georg Didrik, Arkitekt 94², 95³
- Tuxen, Henrik, Direktør 257
 — Poul, Professor 70
- Tuxen, de, Louis, Kaptain, †1828 127, 198
 — Charlotte Elisabeth, Frue, f. Klingfeldt, †1819, 5.
 — Begge 234
 — Deres Datter, Charlotte, †1872, g. 1) Grodttschil-
 ling, g. 2) von Dudden, g. 3) Thorkelin 5
- Ulfeld, Anders Eriksen i Koxbøle, †1456 173, 225
 — Corfitz, †1664 173, 209
 — Jakob til Kogsbølle, †1593 225
 — Jakob til Ulfeldsholm og Egeskov, †1630, 173,
 209, 225², og Birgitte Brockenhuus, †1656 173
- Ulrich, Niels Brock, Statsskovdirektør 208²
 — Ellen, Frue, f. Biilmann 208
- Urne, Johan til Rygaard, †1537 93
- Valdemar, Atterdag, Konge, †1375 229
- Valtiner, Elisabeth, Provstinde, f. Glahn, Mesinge
 15, og Ludvig, Provst 15
- Vedel Simonsen, Lauritz Schebye, til Elvedgaard,
 †1858 95
- Vejstrup, Ingeniør, Helsingør 128
 — Fruen 128
- Venstermand, Knud til Finstrup, †1606 96
- Vidkier, Thomas til Fraugdegaard, †1765, og Anna
 Rebekka Pflug, †1808 175
- Vigen, Skovrider, Holsteinborg 206, 208

- Vind, Ove, Kammerherre, Sanderumgaard . 10, 142², 186
 — Elsa, Kammerherreinde, f. Oxholm, 142⁴, 173. —
 Begge 10², 32, 79, 84, 142, 152, 243, 254
 — Deres 3 Børn 142
 — Kirsten, Diakonisse 253, 254
 — Ivar, Sekondløjtnant 142, 244, 247
 — Mogens, Sekondløjtnant 254
- Waagepetersen, Bent, Arkitekt 151, 153, 154, 162,
 167², 168, 169, 172, 178, 179, 198², 255
 — Christian, Musæumsinspektør, Aarhus 152, 167,
 178, 179², 193, 255
 — Hilma, Frue, f. Tvede 167, 255
- Wachtmeister, Gösta, Greve, Rydebäck, og Elizabeth,
 Grevinde, f. de Champs 207, 208
- Wadsted, Otto, Gesandt 134
- Wagner, Johanne, Pastorinde, f. Blankensteiner 10
- Walkendorff, Christopher til Glorup, Rigshofmester,
 †1601 175, 177
- Warberg, Elsa, Frøken, Stockholm 142
- Wentorf, Carl, Kunstmaler 40
- Wedell, Julius, Lehns greve 10, 108², 134², 142, 192, 245, 256
 — Inger, Lehns grevinde, f. Comtesse Krag Juel Vind
 Frijs 77, 108, 121, 172, 255, 256². — Begge 77,
 82, 108, 141, 168, 231
 — Tido, Greve 192, 230, 251
- Wedell Wedellsborg, Carl, Baron 28
 — Ettie, Baronesse, f. Blom 244
 — Gustav, Baron, Williamsborg 125
 — Estrid, Baronesse, f. Fangel 81, 125
 — Henrik, Baron 81
 — Julius, Baron, og Ellen, Baronesse, f. Brøndsted. 82
 — Karl, Lehns greve, † 1882 142
 — Anna Sophie (Lia), Baronesse 99, jvf. Juul.
 — Ludvig, Baron, Statsskovrider 81
 — Marie, Baronesse, f. Lerche 81, 251,
 — Sigismund, Baron, Kaptain 8, 40
 — Yvonne, Baronesse, f. Styrmer 202, 244
 — Vilhelm Baron, Amtmand, Hjørring 202
 — Vilhelm, Baron, Oberst 6, 40, 81, 125², 126, 129
 — Louise, Baronesse, f. Baronesse Wedell Wedells-
 borg 40
 — Vilhelm, Baron, Kontorchef 5
- Wedell Neergaard, Christian, Baron, Svenstrup 81
 — Manon, Baronesse, f. Comtesse Schimmelmänn. . 251
 — Henny, Baronesse, f. Comtesse Moltke 81, 250
- Wedel Jarlsberg, Herman, Greve 169
 — Anna Sophie, Grevinde, f. Comtesse Ahlefeldt
 Laurvig Lehn 40, 164, 189, 196, 258. — Begge 126,
 230, 251
 — Deres Børn 40
 — Frederik, Baron 190, 230
 — Alice, Comtesse 190, 230
- Wedel Heinen, Preben, Elvedgaard, og Bodil, Frue, f.
 Mozart Hansen 43
- Weishaupt, Johannes, Boghandler, Odense, og Frue. 197
- Wellejus, Harald, Provst, Korup, og Petra, Provstinde,
 f. Andersen 21, 65
- Wendt, Frantz, Direktør 190
- Werner, I. Vilh., Borgmester, Odense 247
- Wessel, Johan Herman, Digter, †1785. 193
- West, Skovrider, Holstenshuus 208
- Westenholz, Ingeborg, Frue, f. Grøn 83
- Weywadt, T., Politimester, Bogense, og Frue 232
- Wiedewelt, Johannes, Billedhugger, †1802 173
- Wilhelmina, Dronning af Holland 133
- Wilhjelm, K. S. F., Telegrafassistent 82
- Winkelhorn, O., Trafikkontrollør, Odense 225
- Winther, Jens, Købmand, Rudkøbing 140
- Winther Andersen, Mejeribestyrer, Rue Mejeri 228
- Winterfeldt, Augusta, Friherreinde, †1740, g. Christen,
 Greve Scheel 180
- Wisse, Kontorchef, Sønderborg 34
- With, Erik, Generalløjtnant 24, 134
- Withusen, Åsa, Frøken 108²
- Wohlleben, Gartner, Stige 153
- Wolff Schneedorff, Knud, Hofjægermester, Engelholm,
 201, og Marie Louise, Hofjægermesterinde, f.
 Lassen 45
- Woll, Vilhelm, Politimester, Kerteminde 199², og
 Mary, Frue, f. Pedersen 5
- Wulff, Willie, Billedhugger 196
- Zuber, Christian Joseph, Arkitekt, †1802. 177
- Zyphen Adeler, Frederik, Baron, Dragsholm, og Mal-
 vina, Baronesse, f. de Falsen 14, 241
- Øllgaard, Hans, Biskop, Odense 62, 253, 256
 — Marie, Bispinde, f. Jespersen 88
- Østergaard, Jens, Overgartner, København 225
- Øxenhavne, Anna, Frue 38
 — Carl Johan, Forpagter, Agermosegaard 29, 38

Da det forudgaaende Afsnit af min Slægtebog ogsaa har Benævnelsen »Optegnelser«, maa der kunne være Anledning til her at medtage nedenstaaende Afhandling om Flytninger til og fra Vigerslev Sogn i Slutningen af den Periode, da jeg var Sogneraadsformand.

Efter min Afgang som Formand den 31. Marts 1929 holdt jeg flere Gange Foredrag om Sognearkiver, om en Sogneraadsformands Arbejde, der efter mine Beregninger beslaglagde ca. 200 Dage à 8 Timer om Aaret, og om Flytningsstatistik.

Disse Foredrag blev holdt i Sogneraadsforeningerne for Odense, Svendborg, Holbæk, Sorø og Vejle Amter.

Det følgende er skrevet efter Manuskriptet til mit Foredrag med nogle ganske uvæsentlige Ændringer. Jeg finder, at Emnet har saa stor Interesse, at jeg gerne vil benytte denne Lejlighed til at fremdrage det.

FLYTNINGSSTATISTIK

Inden jeg gaar over til at fortælle Dem om det andet Emne, som jeg skal tale om i Dag, Indrettelsen af et kommunalt Arkiv, vil jeg gerne give Dem nogle Oplysninger, uddragne af Vigerslev Folkeregister i de Aar, dette har bestaaet.

Det, jeg vil meddele, er en Oversigt over, hvorhen Befolkningen flytter, og hvor de kommer fra, saa man kan faa et Indtryk af, i hvor høj Grad de føler sig knyttede til de Egne, hvor de hører hjemme, eller hvor de nu engang har slaaet sig ned.

Sagen har interesseret mig i meget høj Grad, og jeg haaber, en og anden af de tilstedeværende vil kunne have nogen Fornøjelse af at høre derom.

Oversigten er udarbejdet paa Grundlag af samtlige stedfundne Flytninger fra Folkeregisterets Oprettelse den 5te November 1924 og til 31te Marts 1929, altsaa i 4 Aar og næsten 5 Maaneder. Mine Tal henviser til Antallet af Flyttebeviser og ikke til Antallet af Mennesker. Det vilde have været forbundet med et uforholdsmæssigt stort Arbejde at udregne Antallet paa flyttede Personer, og desuden vilde Resultatet have været noget misvisende, da børnerige Familier vilde kunne forrykke Forholdet mellem Kommunernes indbyrdes Tal, og naar man ønsker at kende Befolkningens Tilbøjelighed til at vælge Bolig, maa man jo regne med de enkelte Familiers Ønsker og ikke tage Hensyn til, om disse Familier bestaar af faa eller mange Individier, idet hver Flytning jo kun giver Udtryk for een Beslutning, uanset, om adskillige Børn følger deres Forældre ved Flytningen.

Jeg har selvfølgelig maattet se ganske bort fra de — forøvrigt temmelig faa — Personer, der er opførte som forsvundne, og fra dem, som er optagne uden Flyttebevis. For alle de andres Vedkommende er det lykkedes mig at konstatere, hvorfra de er komne, og hvortil de er rejste, med Undtagelse af 2, hvoraf der ved den ene er noteret: ingen Adresse opført, og den anden har, efter i lang Tid at have været forsvundet, faaet Flyttebevis til Lunde Kommune, og der kan jeg ikke faa opklaret, om det er Slettens Lunde eller Lunde i Sydfyen.

Paa Forhaand var jeg overbevist om, at Befolkningen i det store og hele ikke flytter ret langt omkring, og at de i høj Grad føler sig bundne til en bestemt Egn; men Resultatet af mine Undersøgelser har rigtig nok langt overtruffet mine Forventninger, hvad jeg skal gøre Rede for ved at nævne en Del Tal fra min Statistik.

Denne er udarbejdet saaledes, at jeg har opnoteret og sammentalt samtlige de i Vigerslev Sogn registrerede Flytninger til og fra alle fyenske Kommuner, medens jeg for det øvrige Danmarks Vedkommende har indskrænket mig til at beregne Flytningerne for Nørrejylland, Sønderjylland, Sjælland o. s. v., henholdsvis delte i Byer og Landsogne. For de enkelte Grubbers Vedkommende har jeg for den undersøgte

Periode sammentalt Tilflytninger fra og Fraflytninger til dette Sogn eller Omraade, og det er dette sammenlagte Tal, jeg nævner.

Det største Antal Flytninger fremviser, som man jo nok kunne tænke sig, Odense By, med ialt 235, eller 104 Flytninger fra Odense og 131 til Odense, hvorved man jo maa lægge Mærke til denne Forskel paa 27, som illustrerer den saa ofte omtalte Strøm fra Land til By, der jo altsaa er umiskendelig, men mon man dog ikke vilde have troet, at Overskudstilflytningen til Odense var større end ca. 6 om Aaret.

Nr. 2 i Rækken volder heller ikke nogen Overraskelse, da det er Nabokommunen Veflinge med 194 Flytninger, der viser næsten Ballance, 98 fra Veflinge og 96 til Veflinge. Med dette Sogn har Vigerslev en meget lang fælles Grænse, næsten hele vor Vestgrænse falder sammen med hele Veflinges Østgrænse, og de 2 Sogne er næsten lige store, saa det er saa naturligt, at Forbindelsen mellem dem er særlig stor og levende. Det Sogn, med hvilket vi har den næststørste Grænse fælles, er Søndersø, der kan fremvise 145 Flytninger, og dernæst kommer Vissenbjerg med 101. Vores Grænse til Korup er ganske vist lidt længere end Grænsen til Vissenbjerg, men da Korup er et meget lille Sogn, og Vissenbjerg et meget stort, er det ikke saa mærkeligt, at Vissenbjerg bliver Nr. 3 blandt Landsognene. Nr. 4 er Sørslev med 90 og Nr. 5 Allesø-Broby med 85. Med begge har vi en ganske lille fælles Grænse.

Saa kommer Haarslev med 83 Flytninger, og her er vi udenfor de tilgrænsende Kommuner, men det er et stort Sogn med en lang Grænse til vort Nabosogn Veflinge og med 2 Stationer paa vor fælles Bane. Først som Nr. 7 med 82 kommer det lille Korup Sogn, hvortil vi baade har Bane og Landevej og en ret lang Grænse, men man maa dog undres over, at Tallet kan naa at blive saa stort, da Sognet er saa lille. Langt længere nede kommer Paarup med 47 og Ubberud med 45, og med sidstnævnte Sogn er vi færdige med vore Grænsesogne.

Det er ganske betegnende, at der blandt de 9 Landsogne med de højeste Tal er alle de tilgrænsende Sogne og kun 2, nemlig Haarslev og Paarup, som ikke støder umiddelbart op til Vigerslev, men dog ligger meget nær derved.

Vi naar dernæst til Skamby med 43, det samme Tal som udvises af en noget fjærnere Kommune, Fjeldsted-Harndrup, hvor Jærnbanen og Landevejen utvivlsomt spiller en forbindende Rolle.

Den næste i Rækken er Lumby med 41, og saa først møder vi vor store Hovedstad, København-Frederiksberg med 35, et Tal, der i Grunden maa forbavse. Man skulde mene, der var langt større Forbindelse med disse 2 meget store Kommuner, der skulde anses for at have en saa ekstraordinær stor Tiltrækningskraft. Ballancen med 17 Tilflytninger og 18 Fraflytninger er saa fuldkommen, som den næsten kan være. Odenses store Nabokommune, Dalum, har 28 Flytninger, og saa kommer der 3 med 25 hver, Skydebjerg-Orte med den store Stationsby Aarup, Brænderup, hvormed vi har Bane og Landevejsforbindelse, og Rørup, hvor jeg ikke kan fremføre nogen særlig Forklaring paa det store Tal. Sanderum har 24, Tommerup 23, Odense St. Hans Landsogn og Skovby hver 22, vor egen Jurisdiktionsby Bogense har et saa beskedent Tal som 21, 11 Tilflytninger og 10 Fraflytninger, atter en forbløffende Ballance. Endelig har Fraugde 20, og Resten under 20.

Man vil have lagt Mærke til, at bortset fra København har alle de nævnte Kommuner ligget i Odense Amt, og meget ejendommeligt er det, at ingen af Svendborg Amts Kommuner naar højere op end til 9 Flytninger, som noteres for 6 Kommuner: Nyborg, Aunslev-Bovense, Ringe, Nørre Broby, Hesselager, og Flødstrup-Ullerslev, medens 3 Kommuner: Kværndrup, Sønder Broby og Svanninge har 8 hver. Hele Langeland opviser kun 13, Ærø 4, Taasinge 1, Thurø 2, Bornholm og Møen hver 2 og Samsø 1. Lolland 10, Falster 3.

Mærkeligt nok udviser de sjællandske Byer udenfor København-Frederiksberg kun 11 og samtlige sjællandske Landsogne kun 43, deriblandt 2 fra Gentofte, ialt for Sjælland 54; selv om Københavns 35 lægges til, bliver det kun 89 eller kun 7 mere end det lille Korup Sogn.

Endnu mærkeligere virker det, at det store Jylland, Nørre- og Sønderjylland tilsammen, By og Land, kun har 195 Flytninger eller kun 1 mere end Veflinge, fordelt med 42 paa Nørrejyllands Byer og 134 paa dets Landsogne, 2 paa Sønderjyllands Byer og 17 paa dets Sogne. Fra hele Jyllands Byer kom 25 og til Byerne rejste 19, fra Sognene 74 og til Sognene 77.

Forbindelsen med Udlandet har ikke været stor: 3 fra Sverrig og 1 til Sverrig, 1 til Tyskland, og Amerika og Canada møder med 2 Tilflytninger og 8, der emigrerede.

Fra Vigerslev Sogns eget Herred, Skovby Herred, er der de fleste Flytninger, nemlig 560 med 290 Tilflytninger og 270 Fraflytninger. Det store Tal skyldes Kommunerne Veflinge, Søndersø, Sørslev og Haars-

lev. Som Nr. 2 i Rækken blandt Herrederne kommer Odense Herred med 528 og en forbløffende Ballance mellem Tilflytning og Fraflytning, nemlig 265 og 263. Her er det Kommunerne Vissenbjerg, Allesø-Brobj, Korup Paarup og Ubberud, der tæller op. (Allesø Sogn medregnet, skønt det ligger i Lunde Herred.)

Skovby og Odense Herred udviser ialt	1.088	44%
fra de øvrige 4 Herreder i Odense Amtsrads-kreds er Flytningernes Antal	305	12%
altsaa ialt fra Amtsrads-kredsens Sogne	1.393	56%
og fra Amtets Byer, Odense, Bogense og Kerteminde	257	10%
fra hele Odense Amtsrads-kreds	1.650	66%
fra de 2 meget store Herreder i Assens Amtsrads-kreds er der	278	
og fra Middelfart og Assens	14, ialt	292 12%
saaledes at der fra hele Odense Amts Omraade er	1.942	78%
Et langt lavere Tal frembyder Svendborg Amt, der for Landsognene har	204	
og for Byerne	19, ialt	223 9%
saaledes at hele Fyen udviser	2.165	87%
Fra hele det øvrige Land er Tallet kun	304	12%
og fra Udlandet	15	3/5%
hvilket ialt giver	2.484	
Flytninger foruden de 2 allerede nævnte Fraflytninger, hvorom tilstrækkelig Oplysning ikke haves.		

Af de 2486 Flytninger er 1235 Tilflytninger og 1251 Fraflytninger, hvad der jo udviser en forbavsende Ballance. Jeg vil gentage, at alle Tallene henviser til Flyttebeviser og ikke til Enkeltpersoner, saa de nævnte Tal kan ikke bruges til direkte Sammenligning med den Befolkningsforøgelse paa 70 fra 1755 til 1825, der har fundet Sted i det behandlede Tidsrum. Fraflytningerne maa i Personantal udvise et Overskud over Tilflytninger paa 40, da Fødselsoverskuddet er 110. Dette fremkommer ved, at der har været 178 fødte og 68 døde. Fødselsoverskuddet er altsaa ca. 25 om Aaret i Gennemsnit, eller ca. 1,4%.

Sophie Magdalene Farmor Regitze
15. December 1912

MINDER FRA HOLSTENSHUUS

AF SOPHIE MAGDALENE ALSHAUGE, FØDT BERNER SCHILDEN HOLSTEN

Naar jeg her vil fortælle lidt om Holstenshuus, saa er det Skildringer fra et Hjem, som ikke er mere. Nu er Farmor død, og Stuerne forandrede. De Hundreder af Fotografier og Nipsting er borte, og hendes mange kære Ure er fordelt. Efter dem gik hendes Dag, hun udførte sine huslige Pligter, gik Tur med Hundene, alt med samme Regelmæssighed.

For længe siden, før Verdenskrigen 1914—18, var det nok Meningen, at vi, Familien fra Langesø, skulde skiftes til at fejre Jul paa Holstenshuus og Lilliendal. Men i Krigsaarene var det ikke rart at befare Storebælt med Børn om Vinteren, og saa blev det hvert Aar paa Holstenshuus. Med faa Undtagelser holdt det sig saadan i mange Aar, saa det for os 4 Børn blev det rigtige »Julested«. Naturligvis kom vi der ogsaa paa andre Aarstider, baade paa Besøg, der strakte sig over flere Dage, og sommetider bare nogle Timer. — Men ved Juletid stævnedes vi derved hele Familien, 5, senere 6 Mand høj, ofte plus Barnefrøken. Naar vi saa kørte op i Gaarden, dukkede NIELS Chauffør op fra en Kældernedgang for at tage Bilen, Stuepigen aabnede den svære Indgangsdør oven for den høje Trappe, og Farfar og Farmor kom for at tage imod os, medens Farmors smaa Hunde, der ikke fik Lov at komme med ud, gøede omkap i Dagligstuen. Efter den kolde Entré kom vi ind i den lune Hal, hvorfra Trappen førte op til den lange Gang ovenpaa. Herfra havde man Udsigt over den store Plæne. Ved et af Vinduerne dér stod Far hver Nytaarsnat og saa ud; her havde han nemlig i sin Barndom haft Soveværelse, da Stuerne før Branden i 1908 laa anderledes. — Vi havde en hel Suite for os selv: Far og Mor en stor, lys Stue med 3 Vinduer; ved Siden af laa deres lille Dagligstue, der havde en egen Lugt af Sod, paa Grund af, at der under den første Verdenskrig blev fyret med Tørv i Centralvarmen, hvis Skorsten gik langs med de Værelser. Lugten holdt sig i Aartier. Der var en grøn Sofa og nogle hyggelige, grønne Lænestole og et mærkeligt Vægur med et udskaaet Vædderhoved. Mor sad ved en Sekretær med Rullejalousi, og i det ene Vindu stod Fars Kopipresse. I denne Stue er mange Jule- og Takkekort blevet skrevet. Saa fulgte Mors lille Paaklædningsværelse, hvor GODSKE en Tid boede. Paa Væggen hang en Reproduktion af et Billede, der altid har talt stærkt til min Fantasi: En engelsk Officer er lige vendt hjem fra Krigen og staar med udbredte Arme foran sin Hustru, der har deres nyfødte Barn paa Armen. Bagved ses en ældre, stolt Nurse og en gammel Tjener, som fik mig til at tænke paa PETER, Tjeneren paa Holstenshuus. — Videre kom et Værelse med lysegrønne Vægge, hvor alle vi 4 vist efterhaanden har boet, og saa den lyserøde Stue, som REGITZE og jeg i mange Aar delte; her boede før det vores

Regitze Godske Farfar Farmor Sophie Magdalene
15. December 1912

engelske Nurse Miss TUFFREY, som vi havde vel fra 1913—15. Hvor jeg husker de tykke Foddyner i Sengene! Her laa vi og hvilede til Juleaften. Og Stemmningen, naar vi om Formiddagen kom op for at iføre os vore Fedtlæderstøvler; Pigerne gik og ordnede Servanter, Vinduerne var aabne, saa man indsnusede den fugtige Vinterluft. Man saa ud over Mølle-dammen med de høje, let susende Træer ved »Grangangen«, og ned til Godsforvalter JØRGENSENS Bindingsværkshus.

I »gamle Dage« var der Spisestue til venstre for Hallen. Der var mange Pærer i Loftet, og kun ved festlige Lejligheder blev de alle tændt; men somme-tider fik vi Lov at gaa ud i Hallen, hvor der sad en Bunke Kontakter, og tænde hele Festbelysningen. Det var en dejlig stor Spisesal med det fine, glatte Parketgulv. Farfar sad med Ryggen til Haven, Farmor overfor. Om Julen fik de i sin Tid en stor Kage af Marcipan, omtrent paa Størrelse med en Lagkage, som Farfar parterede ved Frokosterne. Bagefter plejede vi Børn at komme ind og faa et Stykke Chocolate af ham i hans forreste Stue, som laa under vores lille Dagligstue, der er bygget lidt ud i en Slags Karnap; bagved havde han et andet, større Herreværelse med Geviret paa den ene Væg. Paa den brede Dørkarm mellem Farmors og Farfars Dagligstuer

blev vi maalt hvert Aar, og vores Forbogstaver og Aarstal skrevet. — I »de gode gamle Dage« var der baade Tjener og den saakaldte Tjenerdreng (egentlig Ungtjener). Den elskelige PETER RASMUSSEN boede med sin Kone SØFIE, som vi sommetider besøgte, i et gult Hus lidt uden for Haven ved Vejen til Faaborg. — I Køkkenet residerede Jomfru HANSEN, som rakte os Vanillekranse ud gennem Vinduet. Hun fik Lov til, sammen med Farmor, at være Tilskuer, naar vi kom i »det store Badekar«, en Festforestilling for os, der gentog sig vel et Par Gange hver Jul, da vi var Børn. Dengang var der nemlig ikke Badeværelse paa Langesø, — ja, i Krigsaarene endnu ikke elektrisk Lys, saa vi nød den »straalende« Belysning paa Holstenshuus, — og altsaa endnu mere Badet; vores »Lejlighed« laa nemlig omtrent i den anden Ende af Huset, saa det var ikke nogen daglig Begivenhed. Jeg husker Tilskuerne i en Krog af Værelset garderet mod vores Pjasken bag et Forklæde. — Jomfru HANSEN, som lavede dejlig Mad, blev gift med en Gaardejer i Grønnerup. — I Hallen var der i Begyndelsen Kurvemøbler. Nogle smaa firbenede Skamler, legede vi, var Dukker. Her drak man Eftermiddagsteen. Vi Børn sad ved et Kurvebord med lysegrøn Glasplade (som skreg øresønderrivende, hvis man puffede et Metalaskebæger paa Ben henad det) — der sad vi med vores Mælk i Krus med Billeder paa, og vores skaarne Smørrebrød, som skulde spises, før vi maatte faa af Kagerne, som blev bragt ind paa den praktiske Kurvestander med flere Etager. Bagved Hallen er den saakaldte Veranda, en lille Havestue, hvor man sjældent opholdt sig; paa den gule

Hallen

Væg har Onkel EBBE malet flyvende Svaner. — Til højre for Hallen er den saakaldte Galleristue, som Spisestuen med Vinduer til begge Sider; der er Dør ud til Altanen, hvor man om Sommeren kan drikke Kaffe efter Middagen. Over den ene Sofa hang PÆDERSÈN MOLS's smukke Billede af Køer paa en Eng med en Klitrække i Baggrunden; nogle af Køerne er gaaet ud i den stille, brede Aa midt i Billedet for at komme over til den anden Side. Over en høj smuk Kommode var der et flot Søstykke. I en af Skufferne i den Kommode var der spændende Ting: Legetøj fra Fars og hans Brødrers Barndom, som vi sommetider havde ude paa Gulvet at lege med. Der var Billedklodser, gamle Bolde og andet. I Galleristuen stod Juletræet vistnok oprindeligt, senere var det Hjørnestuen bagved, som blev Julestue. Rundt om paa Borde med hvide Duge langs Væggene fordeltes de forskelliges Gaver, mest udpakkede; det er jo først i de senere Aar, at det kulørte Juleindpakkingspapir, fint »Sejlgarn« og Klisterstjerner er kommet i Brug. Juletræet fik vi ret tidligt Lov til at være med at pynte. Farmor gemte omhyggeligt al Stadsen fra Aar til Aar i Papæsker med Paaskrift. Kræmmerhusene var i Forvejen ordnede og hængt paa et Par Spadserestokke mellem 2 Stole i et Gæsteværelse.

Saa pyntede vi da Juletræet sammen med Onkel EBBE; Glaskugler, Sølvkæder, Grankogler og Lys, og tilsidst Lametta. — Juleaftensdag var vi i Diernisse Kirke om Eftermiddagen. Hvis der ikke var Bilplads til alle, kunde nogle gaa ad den lille Kirkesti, som førte fra Haven ud til en offentlig Vej. Vi sad i Herskabsstolen øverst oppe i den fulde Kirke. — 1 Gang før Frokost og 2 Gange før Middag — ½ Time før og 5 Minutter før — rungede Gongongslagene gennem Huset. Saa gik vi pyntede ned til Julemiddagen; vi fik Risengrød, Gaasesteg og Æbleskiver. I Grøden var der en hel Mandel og en halv, altsaa til 2 Mandelgaver, som stod paa Bordet. Der stod ogsaa et lille Juletræ, først med smaa kulørte, elektriske Pærer, senere med smaa Lys. Medens Kaffen blev drukket, blev Juletræet tændt. Saa gik vi omkring det med hinanden i Haanden og sang 1 eller 2 Salmer. Og saa maatte Børnene gaa hen til deres Gaveborde. Senere kom Folkene op. De fik i de senere Aar hver en Konvolut med en Pengegave, og i hvert Fald en Overgang en Pose med Konfekt. De stod lidt og saa paa Træet og snakkede med nogle af de voksne. Chaufføren NIELS NIELSEN og hans Kone var der ogsaa. Af andre, som var i en Aarrække paa Holstenshuus, vil jeg nævne Farmors Kammerjomfru-Linnedjomfru AGERUP, og Tante ESES Jomfru PETERSEN, kaldet TULLE-P.

Morgenmaden indtoges ikke samlet. Farmor var der jo i god Tid, og naturligvis var hun glad, naar de kære Børnebørn naaede at spise sammen med hende. Hundene havde en særlig, flad Pude i Spisestuen, og et lille Tæppe, hvor deres Madskaale stod. Inde i Stuen havde de en lille Skaal med Vand, og naturligvis en god Kurv. Ofte laa de forresten i Solen i en Vindueskarm. Farmor havde gennem Aarene 2 skiftende Rækker, da hun havde 2 Hunde ad Gangen. De første, jeg husker, er den lille Gravhund Daisy og Griffon'en Nadine. I mange Aar havde hun den sorte Grævlingehund Minka af Brahetrolleborggættten. Hundene blev plejet og passet og gaaet Tur med, — hvad der nok var vældig sundt for Farmor selv. I hendes Dagligstue stod Kurven i de senere Aar ved Siden af hendes Lænestol i Hjørnet, hvor hun sad og læste eller strikkede (ofte til Sømænd eller fattige Børn), alt efter Tiden paa Dagen. — Efter Morgenmaden skulde Farmor aflæse Termometret, det blev indført i hendes Dagbog, hvor der oftest er en Bemærkning om Vejret. Elektricitetsmaaleren nede i den lange Køkkengang skulde ogsaa aflæses, og Maden drøftes med Jomfruen. I en lille Kurv havde hun lagt Brød til Vildænderne, som holdt til i Haven, og naar hun var paa Spadsere-tur, gik hun hen at fodre Ænder. I en Del Aar havde hun Duer oppe i »Taarnet«, hvide med lyserøde Øjne og Fødder; de skulde ogsaa tilses. — Før Farmor blev helt gammel, gik hun hver Dag 2 rigtige Spadsere-

Regitze Sophie Magdalene
Julen 1910

Godske
August 1915

Godske Sophie Magdalene Regitze
August 1915

Farmor med Nadine og Daisy
14. September 1913

ture, en om Formiddagen og en om Eftermiddagen. Hun vilde naturligvis gerne have nogen med. Ofte gik hun den ene Tur i Dyrehaven, den anden i Enemærket; sidstnævnte Skov kom man til ved at gaa forbi Forpagterboligen og gennem den lange Nøddealle »Røde Gyde«; her *kunde* man i min Barndom være heldig at se et Egern, af de fyenske sorte. I helt »gamle Dage« boede paa Avlsgaarden Forpagter MACKEPRANGS; der var for mig, der dengang havde engelsk Nurse, det interessante ved dem, at Fruen var engelsk, og de havde en lille Pige, MEG, der var paa vores Alder. Senere var det jo Forpagter NYEGAARDS. Nede i Enemærket boede Skovrider NIELSENS paa »Egelund«; der var vi sommetider paa en Visit med Far og Mor. I Enemærket var der kun een Udsigtshøj. Dyrehaven var mere underholdende. I »gamle Dage« var der først og fremmest Daadyrene; man saa ofte en Flok af dem. Og saa var der i det stærkt kuperede Terræn Udsigtspunkterne. Fra Thepavillonen er der et imponerende Panorama; man ser mod Øst Bregninge Kirke paa Taasinge; dernæst er der alle de mange Øer, hvoraf flere har hørt under Holstenshuus; og længst ovre mod Vest, helt i det fjerne, en dunkel Kyst, Als, som dengang, i min Barndom, hørte til det tabte Land, der var hvidt paa Landkortet. — Saa er der Stenhøjen, som man gaar i Sneglegang opad, og det af Sten, Jord og Cement opbyggede lille Plateau, der hedder Emiliehøj. Magen til er Kongehøj lige uden for Dyrehaven i Nørre Skov. Men disse Spadsereture er nu yndigst om Sommeren, naar det er rigtig varmt, og Cypresserne ved Emiliehøj dufter. Romantisk er det at se ned over Dalen med alle Bregnerne mod det gamle Dyrehus. Og hvor er der smukt i Gærup Skov ved Sorte Sø, der ligger mørk og stille omkranset af Træer.

Men jeg vil vende tilbage til Julen. Efter Frokost sad vi gerne i Dagligstuen; saa kom Posten, og da sad mange af Familien samlet. I en Stol kan jeg tænke mig Onkel JØRGEN; han ryger en Cigaret af et Rør, mens han snakker med Far; en af Hundene kommer, dens Klør rasler mod Parketgulvet, den springer op ad Onkel JØRGEN, der som sin Mor holder meget af Hunde. I en anden Stol kan vi tænke os Tante MAJA, maaske med sit Filerarbejde; hendes Søn POUL er der ogsaa. I de senere Aar sad vi inde i Farmors Stue (den gamle Spisestue) om det lille Bord med det røde Bordtæppe; der stod det morsomme Askebæger, der var en Skaal, hvor Laaget var som Grød med en Kat paa Kanten.

Efter The, naar det blev mørkt, kunde RÆGITZE, GODSKE og jeg gaa med Tante ESE op paa hendes Gæsteværelse, hvor vi legede, og hun fortalte. Nytaarsaften tilbragtes noget af Tiden med Kortlotteri, som vi ogsaa spillede en anden Aften i Julen. Der var indkøbt en Mængde Gevinster: Blyanter, Julesejl-

garn, Notitsblokke, Sæbe m. m., og fra vores Barndom husker jeg noget Brevpapir med japanske Billeder, og nogle yndige smaa japanske Dukker i Kimono. Farfar raabte op; jeg ser endnu for mig Farmor med Hænderne med Gevinster i paa Ryggen; for os Børn blev der ikke saa sjældent snydt. Naturligvis skulde man være oppe til Kl. 12. Paa det Tidspunkt var vi ved Souper'en, hvor vi fik Østers — sommetider var det Hummer i Stedet for — og ægte Kastanier. Vi havde den mærkelige Skik at skrive Nytaarskort til hverandre (altsaa de tilstedeværende); oprindeligt har det vel været nogle, der gav hinanden en lille Kalender med en Hilsen paa, kunde jeg tænke mig. Men det saa nu festligt ud med disse Kort i flere Størrelser stillet op ad Glassene. Naar Klokken saa begyndte at slaa (i de senere Aar Raadhusuret i en transportabel Radio — Fars eller Onkel EBBES — Farmor havde ikke Radio), rejste vi os op, og naar det var forbi, gik vi rundt og ønskede hinanden godt Nytaar.

Med Tiden ændredes Familiebilledet; nogle faldt fra, og andre kom til; men Farmor var det faste Punkt i mange Aar. Hun oplevede 4 Oldebørn, hvoraf et Par nok vil huske hende glimtvis, men ikke som vi mindes Livet i hendes Hjem paa Holstenshuus.

Farmor med Vera og Monica

HANS LEHNSBARON BERNER SCHILDEN HOLSTEN
OG LOUISE LEHNSBARONESSE BERNER SCHILDEN HOLSTEN,
FØDT COMTESSE KNUTHS BØRNEBØRN

SOPHIE MAGDALENE BARONESSE BERNER SCHILDEN HOLSTEN OG SOGNEPRÆST
ERICH PETERSEN ALSHAUGES BØRN

Oksbøl Kirkebog:

Fødselsaar og -dag: 1944 den 19. December.

Fødested: Sønderborg.

Fulde Navn: ELSEBETH ELLEN LOUISE BERNER ALSHAUGE.

Forældrenes fulde Navne og Stilling: Sognepræst ERICH PETERSEN ALSHAUGE og Hustru SOPHIE MAGDALENE, født BARONESSE BERNER-SCHILDEN-HOLSTEN.

Daabsaar og -dag: 1945 den 11. Marts,
døbt af Sognepræsten i Oksbøl Kirke.

Faddere:

1. Lehnsbaron, Kammerherre H. BERNER SCHILDEN HOLSTEN, Langesø, Fyen.
2. Baron GODSKE BERNER SCHILDEN HOLSTEN, Spejlbjerg, Langesø.
3. Statshusmand HANS GOTTFRIED PETERSEN, Sjellerup Mark.
4. Forsorgsmedhjælper Frk. CAROLINA P. ALSHAUGE, København.
5. Stedfortrædende Huefadder ELLEN SCRIVER, Klovborg.
Moderen bar Barnet.

Oksbøl Kirkebog:

Fødselsaar og -dag: 1946 den 11. September.

Fødested: Oksbøl Sogn, Als Nørre Herred, Sønderborg Amt.

Fulde Navn: BENEDICTE REGITZE BERNER ALSHAUGE.

Forældrenes fulde Navne og Stilling: Sognepræst ERICH PETERSEN ALSHAUGE og Hustru SOPHIE MAGDALENE BARONESSE BERNER-SCHILDEN-HOLSTEN.

Daabsaar og -dag: 1946 den 6. Oktober,
døbt af Sognepræsten i Oksbøl Kirke.

Faddere:

1. Civilingeniør HENRIK ALEXANDER BERNER, Lyngby.
2. Stiftamtmand JØRGEN ALEXANDER ADAM BERNER, Aalborg.
3. Lærer AAGE CHRISTIAN SCRIVER, Klovborg.
4. Socialhjælper MARIA CAROLINA PETERSEN ALSHAUGE, København.
Moderen bar Barnet.

CIVILINGENIØR HENRIK BERNER OG MARGRETHE BERNER, FØDT BORGES BØRN:

Vigerslev Kirkebog.

Fødte Mandkøn:

Nr.	Fødselsaar og Dato	Fødested	Barnets fulde Navn
	1944 2. Maj	Odense Ansgar Sogn, Amtssygehuset	HANS-HENRIK ALEXANDER BERNER

Forældrenes fulde Navn: Civilingeniør af Langesø HENRIK ALEXANDER BERNER, født 1. Juli 1918, og
Hustru MARGRETHE BORGE, født 26. September 1921, ægteviede i Langesø
Skovkapel 21. Februar 1943.

Daabsaar og -dag: 1944 21. Maj.

Af hvem og hvor Daabshandlingen foretaget: Sognepræst ALSHAUGE, Oksbøl. Langesø Skovkapel.

Faddernes fulde Navn, Stilling og Bopæl.

Barnets Fader.

Fru Pastorinde SOPHIE MAGDALENE ALSHAUGE, Oksbøl.

Enkelehnsbaronesse LOUISE BERNER SCHILDEN HOLSTEN, Holstenshus.

Fru Grosserer WILHELMINE BORGE, Utnes, Hishoy Arendal.

Fru MARGRETHE BRUUN DE NEERGAARD, Kongensvej 17, Frederiksberg.

Kammerherre, Lehnsbaron HANS HEINRICH ADAM BERNER SCHILDEN HOLSTEN, R. Langesø.

Stiftamtmand JØRGEN BERNER, Aalborg.

Advokat THORLEIF BORGE, Bygdøallé 87; Oslo.

Greve OTTO KNUTH, Flintholm, Vester Skerninge.

Baron GODSKE DITLEV BERNER SCHILDEN HOLSTEN, Spejlbjerg.

Greve ULRICH KNUTH, Stenagergaard, Mesinge.

Greve CHRISTIAN REVENTLOW, Raadhusvej, Holbæk.

Greve JOHAN OTTO REVENTLOW, Funkevej, Hillerød.

Anmærkninger:

Fødselsattest af 17. Maj 1944 fra Odense Ansgar Sogns Kirkekontor. Melding afsendt 26. Maj 1944.

Københavns Frederiks Kirkes Kirkebog.

Dåbsattest for

Familienavn: BERNER

Fornavne: MINNA MARIE-LOUISE

By, Sogn, Herred og Amt: Vigerslev sogn, pr. Farstrup

Fødselsaar og -dag: 1946 13. marts

Kirken, hvori barnet er døbt eller fremstillet efter hjemmedåb: Frederikskirken

Dåbsår og dåbsdag samt — hvis barnet er hjemmedøbt — år og dag for fremstillingen i kirken:
1946 28. aprilForældrenes stilling og fulde navne: Civilingeniør HENRIK ALEXANDER BERNER og hustru MARGRETHE
f. BORGE

Overensstemmelsen med ministerialbogen bevidnes.

Frederikskirkens kontor
sign. H. Lauridsen11/6 1952
sign. A. Lund-Sørensen
Sognepræst

Fadderne ved MINNA MARIE-LOUISE BERNER's daab i Frederikskirken d. 28/4 1946.
Lensbaronesse MINNA BERNER-SCHILDEN-HOLSTEN, Langesø
Frk. INGJERD BERGE
Grevinde ADA REVENTLOW
Grosserer JOHN BERGE
Häradshövding PEHR CEDERSCHIÖLD
Greve KRISTIAN KNUTH
Lrsf. JONAS BRUUN
Prokurist GUSTAV HELSTED

Frederikskirkens kontor 11/6 1952.

sign. H. Lauridsen

Vigerslev Sogns ministerialbog
udviser, at

CARITAS REGITZE BERNER

er født paa Rigshospitalet i København den 7. Februar 1949, døbt i Langesø Skovkapel, Vigerslev Sogn, Odense Amt, den 13. Marts 1949 af Sognepræst RASMUSSEN, Vigerslev, og er Datter af Civilingeniør HENRIK ALEXANDER BERNER og Hustru MARGRETHE BERGE.

Faddere var:

Fru Grosserer BERGE, General Kroghsvej 10, Smestad, Oslo.
Grevinde BENEDICTE MOLTKE, Engelsborgvej 81, Kongens Lyngby.
Forstanderinde Frøken REGITZE BERNER, Amicisvej 14, København.
Højesteretsadvokat ODD NERDRUM, Storgaten 10, Tønsberg.
Arkitekt EBBE BERNER, Holstenshus.
Greve WILHELM KNUTH, Egeløkke, Bøstrup Sogn.
Ekspeditionssekretær POUL QUAADE, Østerbrogade 54A. København.
Greve TORBEN KNUTH, Vosnæsgaard, Skødstrup Sogn.
Slotsgartner NIELS GREGERS TRESCHOW, Sorgenfri Slot.

Fødselsattest af 16. Februar 1949. Melding afsendt 18. Marts 1949, hvilket herved bevidnes

Vigerslev Pastorat den 13. Juni 1949

sign. Hugo Rasmussen
Sognepræst